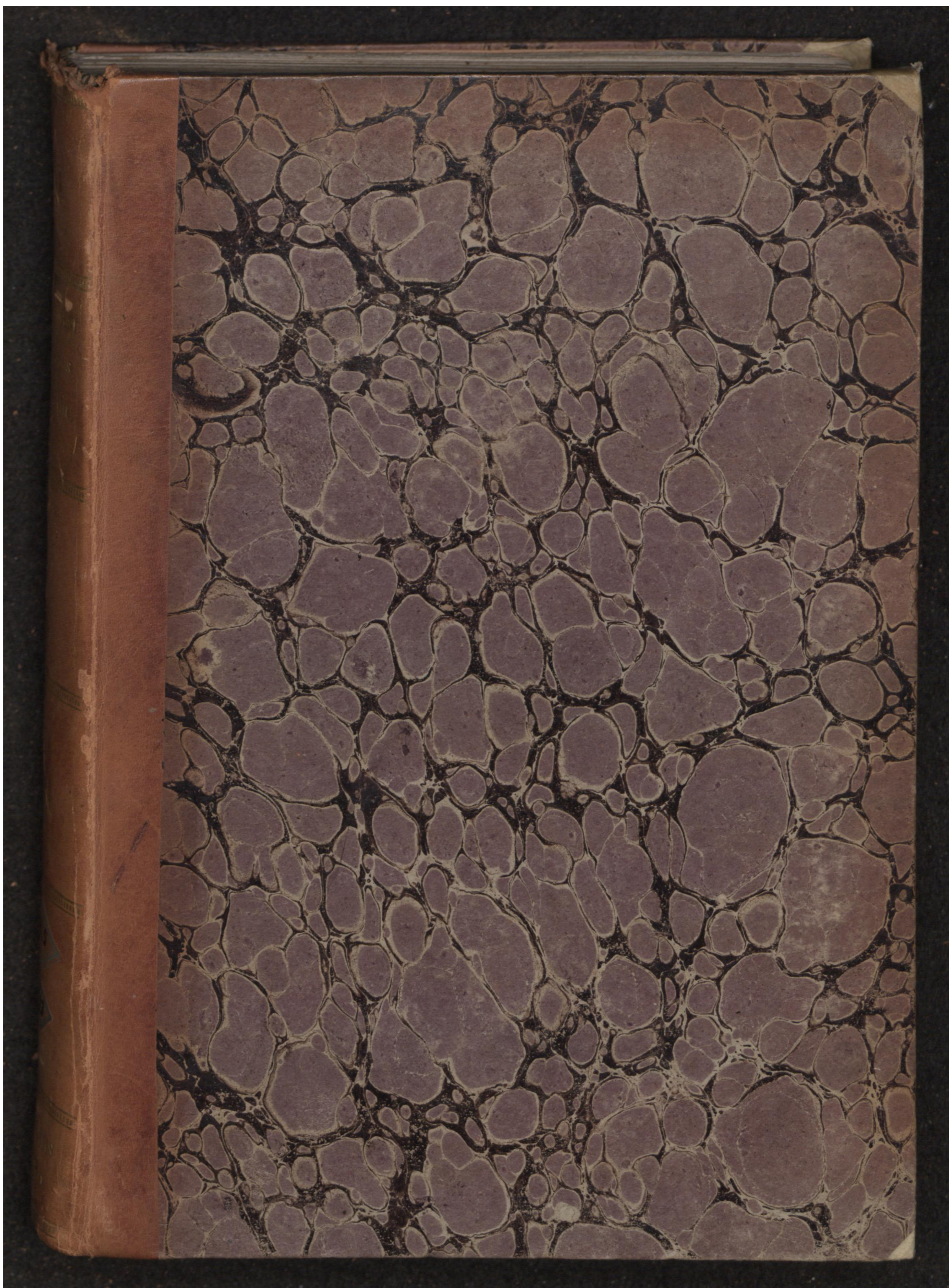
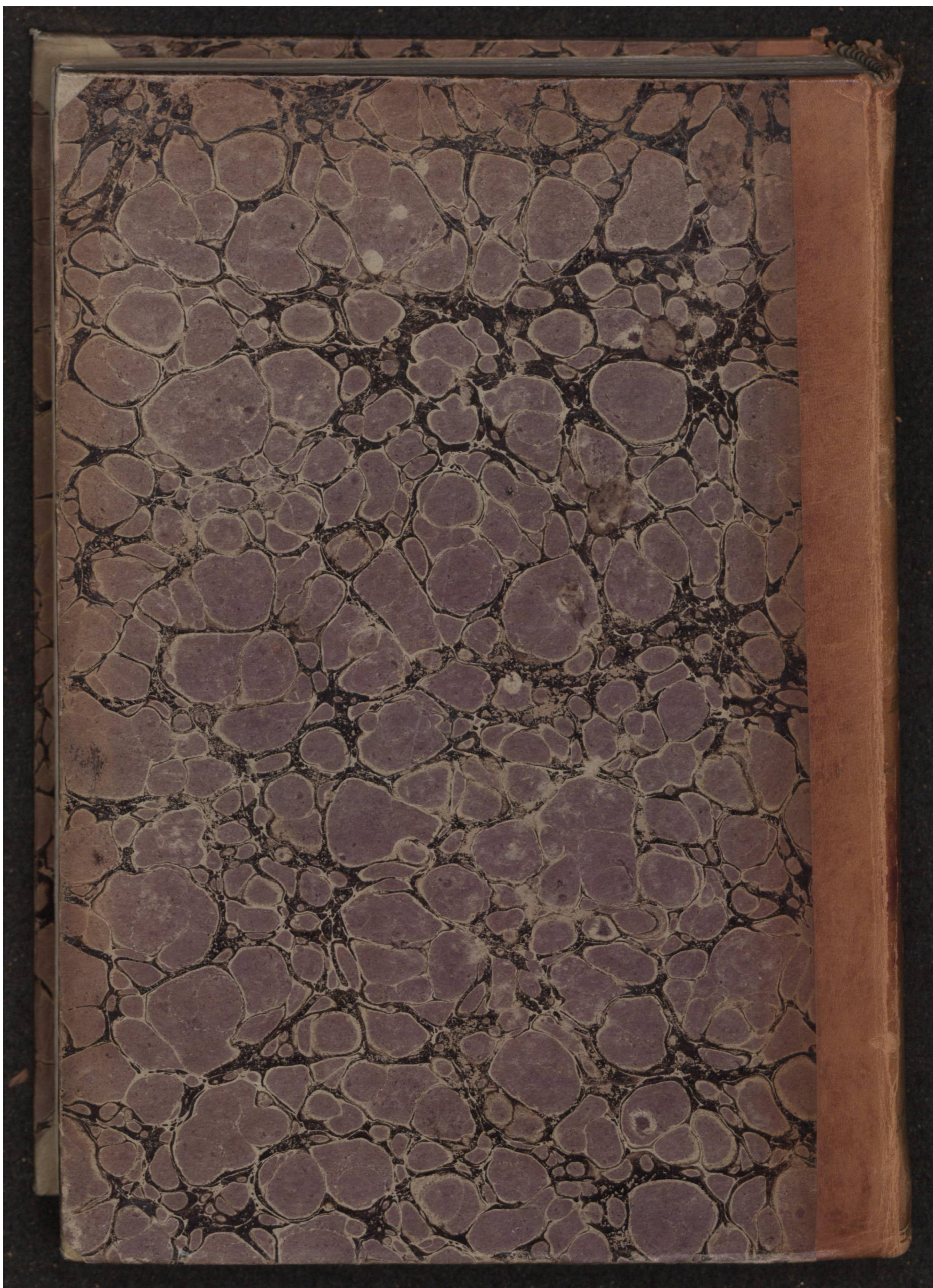

VII
S. ANTONINI
TRACTATUS
DE EXCOM.
24
K5
23
VENETIS
1480

Incipit tractatus notabilis de excōicationibus suspensionibus interdictis irregularitatib⁹ ꝛ pēis Fratris Antonini archiepi Florentini de ordine predicatorum.

e

Xcommunicatio dicit̃ exclusio a cōmunione. Sicut aūt triplex ē cōio fideliū. s. in ꝯuēsatiōe loquela cibo ꝛ huiusmodi: in sacramētoꝝ susceptiōe: in bonorum spiritualium participatione que fiunt in ecclesia iuxta illud: Particeps ego sum omnium timentiū te: ꝛ custo. man. tua. Sic triplex potest dici excōicatio aliis omissis. Prima ē excōicatio maior que etiam dicitur anathema: ꝛ excludit a predicta triplici cōione: de hac. 3. q. 4 engeltrudam. ꝛ. z. q. 3. sicut apostoli. ꝛ c. nihil. Secunda excōicatio est minor que excludit a participatione ꝛ cōione sacramētorum: passiua tamē ſꝫ Jo. de ligna. de cle. ex. depo. si celebrat. ꝛ hoc. ii. q. 3. cum exōicato. ꝛ. 3. q 4. engeltrudam. Tertia est excōicatio data a deo: scꝫ inflicta ꝑ quolꝫ mortali: ꝛ de hac. ii. q. 3. audi. Ista ĝ de cēsuris ecclesiasticis quarta pars sex titulos habet. In primo tractabit̃ ꝺ excōicatione maiori. In secundo ꝺ minori. In 3°. de interdicto. In 4°. de suspensione. In 5°. de irregularitate In 6°. de penis in genere. Quantum ad primuꝫ sciendū ꝙ excōicatio maior qñqꝫ īfert̃ ab hoīe siue a iudice: ꝛ qꝛ ista potest inferri pro variis ꝛ īnumeris casib⁹ etiā iniustis: iō ñ pñt poni casus ipsi⁹. Qñqꝫ infert̃ a iure particulari per cōstitutōnes vꝫ synodales alicuius diocesis: vel prouīcia les factas in concilio prouinciali: vel per legatum alicuius prouincie q̄ nō extenduntur ad alia loca scꝫ extra ꝓuinciaꝫ vel diocesim: ꝛ quia hec variantur etiaꝫ multis modis: quia quot dioceses tot quodāmodo constitutiones: ideo etiam ipse omittuntur. Qñqꝫ infert̃ a iure cōi excōicatio: seu ꝑ ꝯstitutōes factas ī cōciliis vniuersalibus vel a sūmis pōtificib⁹ q astrīgūt ꝛ ligāt vbiqꝫ terraꝝ fideles: quaꝝ q̄dā habentur in corpore iuris. vñ Hosti. de sen. ex. in prin. enumerat. 30. excōicationes collectas ex decret] ꝛ decretalib⁹. Jo. vero an. de sen. ex. c. eos li°. 6°. in glo. enumerat trigintaduas: que habentur in ipso libro. 6. Et ideꝫ in cle. i. de sen. ex. enumerat quinquagintaduas: que habentur in clemen. Quedam alie sunt per extrauagātes diuersorū sūmorū pontificū. Et iteꝝ quedaꝫ alie sunt que annuatim fiūt a sūmo pōtifice ī curia ꝯ q̄sdā persōas seu cōmittētes quedā vicia: vt. j. patebit. Igitur circa istā materiā excōicatiōis maioris sic procedit̃. Priō ponent̃ casus ipsi ꝓpt̃ quos īcurrit̃ ipsa excōicatio maior: quoruꝫ quedā sunt apostolice sedi reseruati q̄tū ad absolutōꝫ. 2°. tractabit̃ ꝺ ipsa excōmunicatōe. 3°. ꝺ ipsius absolutione. in ponēdo aūt ipsos casus excōicatiōis iuris: prius aget̃ de illis in qbus frequēti⁹ īcurrit̃ cū aliquali declaratōe ſꝫ nōta ꝑ doctores. Et exinde ꝺ aliis breuissime expediet̃. Demū ponēt̃ ꝺ ṽbo ad ṽbū q̄dā extrauagantes ꝛ ipē ꝓcessus q fit annuatī ī curia ꝑ papam ꝯtinēs plures excōicationes.

De iniectione manuū in clericum vel religioſum violenta.

Cap. primum.

ſ

Iquis ſuadēte diabolo huiꝰ ſacrilegij viciū vel crimen incurrerit: ꝙ in clericū vl' monachū manus violētas iniecerit: anathematis vinculo ſubijciat᷑: ⁊ nullus epoꝝ illū ꝑſumat abſoluē: niſi mōtis vrgēte periculo: donec apoſtolico cō ſpectui preſentetur: ⁊ eius mandatuȝ ſuſcipiat Jnn. 2º. 17. q. 4. Super hoc decreto ſunt quinq; notāda. Primuȝ eſt ꝙ nomine ſiquis cōprehendit᷑ ēt femina: vt dicit ibi gl. ⁊ archi. ⁊ vt patet extra de ſen. ex. mulieres. 2º. eſt notandum quis clericus vel religioſus gaudeat iſto priuilegio: ⁊ quis nō ſuper quo Jo. de ligna. in tractatu ꝺ censura eccleſiaſtica dicit ꝙ religioſus monachus non clericus gaudet iſto priuilegio: ſcilicȝ ꝙ inijciens manus violentas in ipſum eſt excōicatꝰ Item canonicus regularis non clericus. Item nouitius religioſus gaudet hoc priuilegio: vt in. c. ſi religioſo. co. ti. li. 6. Item moniales ⁊ cōuerſe earum: extra de ſen. ex. de monialibus. Item cōuerſi religionū: ſȝ ꝺ cōuēſis ſeculariū remanet dubiū. Hoſ. aūt in. c. nō dubium. de ſen. ex. dicit ꝙ conuerſus qui remanet in domo ſua viuens vt laicus nō gaudet hac īmunitate. 27. q. i. vt lex cōtinētie. Si vēo ſit cōuerſus tradens ſe ⁊ ſua: ꝯſecratꝰ incedēs: horas audiēs: honeſte viuēs talis gaudet hac immunitate. 17. q. 4. ſiquis. Probat᷑ hec ſolutio in. c. vt ꝓuilegia. ꝺ ꝓuile. vſi. hoc autē. Et hanc credo verā. Jo. de ligna. clericus coniugatꝰ nō bigamus incedēs in habitu clericali ⁊ tōſura gaudet hac imūitate: vt in. c. vno. ꝺ clericis ꝯiug. li. 6. Et hoc quo ad duo: q̄ ſcȝ percutiens eū incidit in canonē. 2º. q̄ nō hȝ reſpondē ī iudicio ſeculari. ꝺ percutiēte clericū ñ bigamū dimittēte habitū ⁊ tōſurā: ⁊ poſtea reaſſumēte vtꝝ tal' icidat ī canonē ſūt opīones: ⁊ qdā dicūt ꝙ nō. nā ſatis eſt ꝙ elegēit ſibi ſemel vitā clericalē ꝓfeſſionē vl' regulā qꝺ ſemel. de re. iur. li. 6. Et alij dicūt contrariuȝ ꝙ iuſta pnīa nemini eſt auferenda. 4. q. i. ſiquis libellū. ꝓ hoc faciunt nōta ꝑ Jnn. ī. c. fi. ꝺ vita ⁊ ho. cle. Qui dicit clericos priuatos ꝓuilegio: q̄ ſe īmiſcēt negociationibꝰ illud reaſſumere dimittendo. Jo. Jnn. ⁊ arch. tenēt hāc partem: hanc etiam probat clemen. de vi. ⁊ ho. cle. Si littera ītelligat᷑ ſꝫm cōtinuū ⁊ rectū intellectum nā ibi dicit textus ꝙdiu in premiſſis exiſtant vel inſiſtāt eoipſo amittāt. ⁊ ille verſus ſꝫ verū ītellectuȝ refertur ad omnia precedētia: vt ī. c. 2º. regris. de appel. Cōfirmat᷑ hoc q̄ illa ꝯſtitutio eſt penaliſ: ideo ī dubio dȝ recipe ītерpretationē ī parte mitiorē. Jo. de ligna. de ꝑcutiēte depoſitū dicūt Jo. ⁊ Hug. 50. di. accedens. ꝙ incidit ī canonē. Et idē Ber. Sed Bar. Bri. tȝ ꝯriū: qꝺ videt᷑ approbari ꝑ. c. degradatio. de pe. li. 6. Jo. an. in. d. c. degradatio. dicit ꝓmā opinionē eē veraȝ in verbalit᷑ depoſito: ſȝ ī actualit᷑ depoſito eſt vera ꝯria opinio Jo. de ligna. Percutiēs clericū ꝑ ſaltū ꝑmotū incidit ī canonē: q̄ talis recipit characterē. Clericus ꝑcutiēs ſeipſū irato aīo incidit in canonē. qꝺ ꝓbat᷑. 23. q. 5. ſi ñ licet. Preterea tale priuilegium eſt indultū toti ordini clēicali: cui rñūciāi

nō pōt Jo. de lig. Idem archi. ꝛ Jo.
an. ¶ Percutiēs clericū excōicatū: vtrū
incidat in canonē. Dicūt aliq ꝙ non
per. c. excōicatorū. 23. q. 5. ꝛ. ii. q. i. mul
ti. Sed in cōtrariū est comunis opi-
nio. Nam excōmnnicatus retinet or
dinem ratione cuius indulta est im-
munitas: ergo durat durante causa.
Hāc opi. tenēt Jo. Vin. ꝛ Hoff. In-
no. Jo. an. Spe. ¶ Percutiens clericū
icedētē sine habitu clericali: si moni-
tus fuerit ꝛ nō assūpserit ñ incidit in
canonē. Si autē nō fuerit monitus ꝛ
ipsū percusserit nō ī actu belli vł ag-
gressure: tūc incidit etiā si cleric⁹ ha-
bitu deposito se alias īmiscuerat: sed
si ipsū ꝑcusserit ī actu belli ꝛ aggres-
sure: tūc nō īcidit ꝯm Jnn. Hic tñ pu
tarē pōderādū qs dedit causaz bello
ꝛ aggressure. Nam si clericus īiuste
causa dedit: tūc indubitatū ē: ꝙ illi cō
tra quos venit clericus ñ incidunt ex
capite defense permisse: vt in. c. si ve-
ro. de sen. ex. ꝛ ceteri fauentes igresso
ñ īcidūt. ¶ Itē si terti⁹ ꝯ tertiū: ꝛ clericus
temē se īmisceat habitu deposito: ꝛ tc
crederē ꝑcutiētes ī limib⁹ aggressure
nō fore excōicatos: ꝛ sic ītelligo opi.
Inno. ꝛ Jo. ꝺ lig. ¶ Percutiens ordina
tū nō baptizatū nō incidit q: non ha-
bet characterē. ¶ Percutiēs ordīatum
inuitū coactione absoluta nō incidit ī
canonē: q: talis ñ recipit characterez
ex̄ ꝺ bap. maiores. in glo. sʒ inuitum
coactiōe cōditiōali: nisi postea ratifi
cet expsse vel tacite talē ꝑcutiēs ñ ici
dit in canonē. Jo. de ligna. ¶ Detinens
clericū asportātem res suas: vł alie
nas apud se depositas ꝑ violētiā: vel
auferēs eo inuito ñ īcidit ī canonē si
ei auferat: duz ē ī asportādo. i. anteq̄

se recipiat ad locū destinatū. Si autē
h⁰ facēt ex īteruallo postq̄ ꝑuenit ad
locum destinatū ꝛ adept⁹ fuerit pos-
sessionem rex illax perfecte īcidit ꝯʒ
pe. de cenſ. ecclesiasti. 3⁰ notanduz
est ꝙ in quibusdam casibus q̄uis nō
actualiter iniiciat quis manuz violen
tam in clericum incidit in canonē ꝓ-
pter quosdam actus iniuriosos per-
sonales factos cōtra tales: sicut cum
quis percutit clericum subiicientez se
verberibus eius pro emenda offense
cōmisse: extra ꝺ sen. ex. contingit. Cle
ricus vero subiiciēs se verberibus vr̄
etiā ꝙ ē excōicat⁹. Dicit Jo. an. ī no-
uella q: participat ī crīe dānato ex̄. e
nuper. ꝛ. c. si cōcubine. Nisi dicas ꝙ
participiū in crīe tūc inducit excōica
tionē ī participāte qñ participat cuz
excōicato nō in illo actu tm̄ pro quo
ꝑncipalis excōicationē incurrit: ad h⁰
ī. e. si concubine. Ibi post latā sñiam
decr. nup. ponit etiā illū excōiactum
tēpore cōionis. nec obstat si dicas ꝙ
mādās ł cooperās ꝑcutiēti sit excōi
catus: q: ñ ex vi participii: sed ex ꝓpo
facto: q̊ etiā qñq; excōicatus ē ñ ꝓhi-
bēs. ī. e. quāte. Vel nisi dicas ꝙ sbmit
tere nō est participare crimini: q: ꝓ-
babilit̄ credē poterat illuz remissux.
Prior tñ solutio non videt̄ sufficiens
vbi ict⁹ iterant̄: cū ex ꝓmo sit excōica
tus. Hoc Jo. an. Idē Pau. in cle. eos.
ꝺ ꝯsan. ꝛ affi. ꝛ sic videt̄ dicere ꝙ non
sit excōicatus. Pe. vero ꝺ perusio di
cit ꝙ talis cleric⁹ si ꝑmittit se percuti
vna ꝑcussiōe tm̄: tūc nō ligat̄ maiori
q: anq̄ seq̄t̄ lesio ꝑcutiēs ñ ē excōica
tus: ꝛ sic se subiiciēdo ñ participat ex
cōicato: sʒ excōicādo. Si aūt subiicit
se plurib⁹ ꝑcussiōib⁹: tūc ligat̄ maiori

q₂ participat excōicato ī crīe. Et ista
pₒima solutio facit ad questionē quā
faciunt pₒedicti doc. de eo qui recipit
cōionem a religioso sine lr̄ia eius a q̊
debet habere vtrum. s. sit excōicat⁹ ii-
cut ⁊ ipse religiosus: remittunt ad no
tata circa istam decretalem contigit
Item reputatur quasi manus violen
ta cū qs retinet clericū īcarceratū vł
in custodia vel vinculatum: vt ī. c. nu
per. Includens clericum violent̄ ne
ab inimicis ipsum querentibus occi-
datur non incidit in canonem: quia li
cet adsit violentia: nō tn̄ dolus: immo
ad salutē ei⁹ fit nō ad iniuriā. Hoc tʒ
Inn. in. c. nup. Duo ad hoc reqrunt̄
vt qs incidat in canonez illum. siquis
suadēte. 17. q. 4. s. anim⁹ dolosus: ⁊ fa-
cti ꝑpetratio: vt pʒ ex ipso tex. ⁊ Jo.
an. tʒ ēt ꝙ penā late sn̄ie nullus icidat
ꝑ solā attētatiōʒ: nisi ꝑueniat ad act⁹
ꝯsūmationē: ꝑ. c. perpetue. ꝺ elec. li. 6.
vn̄ vibrās gladiuʒ vt ꝑcuteret clericū
quē tn̄ ille nō percussit: q₂ ille ictuʒ vi
tauit n̄ incidit in canonē. Jo. de lign.
si aliq inimici clerici obsidēt ipsū in
castro vel domo forte alic⁹ mulieris
claudūt ipʒ: ⁊ nō eū custodiūt: sʒ vt il
li verecūdiā faciāt n̄ diceret̄ illū deti
nere ī custodiā vel carcerē: q₂ neqꝫ h̊
ītēdūt. Itē nec violentiā īferūt ꝑsone
nec reb⁹ adherētib⁹. hec sūt v̂ba Inn.
Nescio tn̄ si ꝑ hec v̂ba intēdat Inn.
dicē hos nō fore excōicatos: lʒ h̊ videa
tur ꝑ v̂ba illa: nec violentiā. ꝛc. qꝺ r̄q
rat canon. Credo tn̄ in obsidente pō
derādū: ꝓpter qꝺ fiat obsessio. An ꝓ
pt̄ castꝝ habēdū: ⁊ n̄ ꝑsonā violādaʒ
⁊ tūc credo ꝙ n̄ incideret. Si aūt fie
ret obsessio ꝓpt̄ ꝑsonā vt violet̄: tūc ī
cidēt. De claudēte v̂o domū mulier⁊

ad verecūdiā clerici detegēdā crede
rē ipm includētē excōicatū: nā fit īiu
ria persone clerici īclusi. Jo. de lign.
Itē reputat̄ q̄si manus violēta: vt cū
qs mādat capi vł verberari talē: ⁊ se
qt̄ effectus: vt ī. c. per pēdim⁹. Itē per
cutere reputat̄ clericū cū qs rataʒ hʒ
ꝑcussionē clerici factā noīe suo: vt. c.
cū q̄s. e. ti. li. 6. Itē reputat̄ cuʒ n̄ defē
dit clericuʒ cū ledit̄ ꝑsōalit̄: ⁊ defen
dē pt sine ꝑiculo sui: ex̄. e. quāte. Nō
ꝙ circa hūc casū varie st̄ opiniones.
Quidā. n. vt Jo. ⁊ Ber. in glo. sup. c.
quāte. ⁊ Guil. dicunt ꝙ istud. s. nō de
fēdere clericū ab iiurijs ꝑsōalib⁹ cū
fieri possit īducit excōicationē q̄ʒtum
ad officiales: ad quoꝝ offm̄ pertinet
eos defēdē. 23. q. 5. administratores. ⁊
14. q. 5. forte. Hosti. vero dicit in sū. h̊
eē intelligēdum gn̄aliter de quocūqꝫ
ēt si nō teneret̄ ad h̊ ex officio dūmō
nudo v̂bo tm̄ ꝓhibē possit: vt si dice-
ret̄ illi q vellet iniuriari: Caueas tibi
vel nō facias: ⁊ ille abstineret: ar. ad
hoc ex̄. e. dilecto. li. 6. Idem vr̄ sētire
Jo. ꝺ lig. sup. c. q̄ʒte. Inno. vero reci-
tat vtrāqꝫ opīonē: ⁊ dicit ꝙ si aliqs
verberaret̄ noīe meo: ⁊ ex negligētia
n̄ ꝓhiberē sine dolo: nō incidereʒ ī ca
nonē: cū necessari⁹ sit dolus: sec⁹ si ex
ꝓposito n̄ ꝓhibeo. Jo. an. ī nouella in
d. c. q̄ʒte. dicit qꝺ Uin. abb. ⁊ Hostie.
Finaliter dicit ꝙ siue qs habeat v̂be
rātē ī ꝑtāte: siue n̄: siue ille v̂bēt̄ noīe
illius: siue n̄ incidit in canonē qn̄ pt ꝓ
hibē: ⁊ n̄ ꝓhibʒ: dūmō dolose dimit-
tat: al̄ n̄. Et addit vnū multuʒ nōbile
dicēs: In h̊. n. vel in alium canonē nł
lus incidit sine dolo: ar. ff. de adul. l.
pe. ff. ꝺ sica. l. i. Ideʒ Jo. ꝺ ligna. Spu
ens ī faciem clerici est excōicatus ꝺm

Hosti.ꝛ ledens cuꝫ pede vel alia parte corporis similiter.ſ.animo iniuriãdi q̃ꝫtum ad vtrũqꝫ. Idem si effũdat aquam super eum. Detinens clericũ per vestem vl' per frenuꝫ equi: ne clericus liber transeat: tenet Inno. ꝙ sit excõicatus in.d.c.nuper. Monet' qꝛ violat' persona: lꝫ mediantibus reb⁹ adherentibus persone. Idẽ ꝺ auferẽtibus res ꝺ manibus clerici: ꝛ si forte auferat dñs vel possessoꝛ qui comodauerat clerico vsqꝫ ad certuꝫ temp⁹ ꝛ huiusmodi: quia ante finitum vsuꝫ non debet tolli. Occidens equum cui insedit clericus: vel lacerãs vestes q̃s habet indutas: dicunt quidã ꝙ sit excõicatus: si hoc fiat in iniuriam clerici. nã videt' iniuria fieri persone q̃ fit vestibus qbus induta est: ꝛ equo cui ĩsedit. Secus si vestes fuerũt separate a ꝑsona ꝛ equo: allegãt.c.contingit. ꝺ sen.ex. Hãc opinionẽ credo veram: lꝫ aliȷ̃ cõtrariũ dicãt. nam licꝫ canon sit penalis ꝑpter qꝺ videt' restringend⁹ ñ ampliãdus: ẽ tñ fauoꝛabilis attẽto oꝛdine clericoꝝ cui indulget' : ꝛ ideo ampliãdus: ex̃ ꝺ re.iur.li.6.odia. Jo. ꝺ lig. Furãtẽ coꝛrigiã cũ q̃ cinctus est cleric⁹: vel vestes qb⁹ est indut⁹ dicit Inno. nõ esse excõicatũ: qꝛ nullam infert violẽtiã persone q̃ non sentit. In h̃ casu credere ꝯtrariũ: ꝛ credo ꝙ sit ꝺ mẽte canonis: ꝙ q̃litercũqꝫ qs tangat ꝑsonã clerici iniuriose etiã ĩcidat in canonẽ: vt nõt Archi. in dicto cãone. Jo. ꝺ lign. Fugiens inimicos ꝛ vt facilius euaderet eiȷ̃ciẽs clericũ ꝺ eq̊: ꝛ ĩpm ascendens vt fugiat: an sit excõicatus: ꝓ ꝛ ꝯtra põt argui. Credo tuti⁹ tenẽdũ ĩpm excõicatuꝫ. Nã hec est iniectio ꝛ violentia: nec iure fit: ꝫ insurgunt verba canonis ꝛ mens: nec obstat ꝙ licitũ sit sibi defendere. Hoc veruꝫ sine lesione tertiȷ̃. Putarẽ tñ in ĩpositiõe pñie põderãduꝫ q̃litatẽ necessitatis: an ĩeuitabilis: qꝛ al'r euadẽ ñ poterat: an cõmoditas: vt nõt cle.i. ꝺ homi. Jo. ꝺ lig. Hãc opinionẽ tenꝫ Bar. Bri. ꝛ Tan. Sꝫ Pe. ꝺ censuris ecclesiasticis tꝫ ꝯtrariũ: ꝛ ĩter ceteras rõnes hãc ĩducit q̃ nõndã ẽ c̃t ĩ aliȷ̃s casibus. Dicit. n. non credo aliquẽ sapiẽtẽ dictuꝝ talẽ peccare moꝛtalit': ꝫ necesse habebit dicẽ illũ ñ eẽ excõicatũ. Nã cũ excõicatio sit et'ne moꝛtis dãnatio: vt.ii.q.3.nemo. ñ infligit' nisi ꝓ moꝛtali. Cõpellẽtẽ clericuꝫ vt exeat ꝺ fundo per metum: vt sibi aliqd det: vel vt postea ipse ĩgrediat' fũduꝫ dicit Inno. nõ eẽ excõicatum: qꝛ ñ fit manus iniectio in clericuꝫ: nec in res adherẽtes ei: qꝺ credo veꝝ si sit met⁹ v̊balis: sec⁹ si realis ꝑ ꝯtactũ persone ẽt sine violẽtia ꝑcisa. Jo. ꝺ lig. De illo vero q ꝑseq̃t' clericũ fugientẽ vt ꝑcutiat: ꝛ clericus sine ꝑcussiõe cadit ꝛ ledit'. Guil. dicit ꝙ ñ credit ꝙ ĩcidat in canonẽ: secus si ipse clericus fugiens q̃i coact⁹ p̃cipitat se ĩ aquam: vl' ad aliud periculuꝫ se ingerat vt euadat: quia tunc incidit.

Quindecim casus in quibus nõ incidit in canonem iniȷ̃ciens manus ĩ ꝑsonas ecclesiasticas.

4.° nõndũ ẽ ꝙ in qbusdã casib⁹ ꝑcutiẽs clericũ vl' religiosũ ñ ĩcidit in canonẽ: ꝛ h̊ iõ: qꝛ ñ fit suadẽte diabolo: vt dicit tex. decreti. vel qꝛ ñ est manus violẽta: ꝛ hi.15.casus sunt. Prim⁹ ẽ cũ qs ꝑcutit clericũ ĩcedẽtẽ in habitu laicali queꝫ ignoꝛat clericũ: vt.c. si v̊o.2.°e.ti. ꝛ ꝺm Inno. ꝛ Jo. an. etiam

si occideret non incidit in canonem: quia ad hoc requiritur dolus vt quis incurrat. Nam pbabilis ignorātia excusat. si aūt pcutiēs vidit tōsurā: ⁊ tñ nō credit ipsum clericum: tunc incidit vt nō. glo. in predicto. c. ⁊ hoc iteꝝ nisi probabilis ignorātia excuset: ⁊ exurgat ex more patrie q dꝫ attēdi: nā alicubi laici tpe caloris deferunt tonsurā. Si aūt qs intēdēs pcutē clericū pcutiat laicū. glo. in. c. si vero. tꝫ ꝙ icidat: sꝫ cōtrariū videt̄: nā non dꝫ iudicare ꝯm ꝙ qs facere intēdit: sꝫ ꝯꝫ ꝙ fit: ⁊ hāc partē credo verā. Sꝫ si itendēs pcutē ticiū laicū: errās i psōa pcussit gaiū clericū. Ala. dixit ꝙ icidit qꝛ iniuriari voluit. ff. ꝺ fur. l. vl. Tan. tꝫ ꝯtrarium per textum. c. si vero. Credo opinionē veriorē Tan. moueor. qꝛ vt vēdicet sibi pena canonis dꝫ precedē psuasio diabolica q̄ hic non pcessit ꝯ clericū. Jo. ꝺ lig. 2ᵘˢ ē cuꝫ qs percutit clericū incedētē in habitu laicali: nec aliqd ꝺ clericatu ostēdētē: ꝫ 3° monitū nō correctuꝫ: vt i. c. cōtingit. Idē i' clerico q ꝯtēpto habitu fert arma: ⁊ 3° monitus nō corrigit̄: vt in. c. in audiētia. Quinimo ⁊ si nō sit monitus ⁊ imisceat se tyrānidi: vt i. c. cum nō ab hoīe. e. ti. Jo. ꝺ lig. 3ᵘˢ est in clerico gerēte administratōnē reꝝ secularium vt in. c. sacerdotibus. ne cle. vel mo. qꝺ qdā idistincte sumūt qꝺ nō est veruꝫ sꝫ reqrit̄ pus monitio: vt in. c. i audiētia. Sic tenēt Guil. ⁊ Inn. ⁊ Hos. ⁊ hō veꝝ nisi epi i synodo mādassꝫ sub pena puilegij clericalis illud: qꝛ hō habe ret locū trine admonitōis. Jo. ꝺ lig. 4ᵘˢ i eo q iocose iiecit manᵘˢ i clericos vt in. c. i. e. ti. dꝫ tñ pōderari qualitas ioci. Nō fallēdi ē: qꝛ in pena canonis requiritur persuasio diabolica: quaꝫ excludit iocus ipse qualitate ponderata: ar. notatoꝝ. c. i. ꝺ presum. Jo. de lig. 5ᵘˢ in magistro qui causa disciplíne percutit scholarem. c. i. e. ti. Debet tñ ponderari modus percussionis: qꝛ leuis permittitur percussio magistro vt i. c. cum voluntate. e. ti. ⁊ dic̄ Guil. ꝙ si magister cum ira percutiat: exq̊ cā correctiōis hō facit: ñ icidit in canonē. Addit ēt ꝙ si principalis magr̄ phibeat submgr̄o: vl' alij cui ꝯmittit aliquos pueros docendos ꝙ nō percutiat: ⁊ tñ pcutit eos exñtes clericos sꝫ cā discipline credit ꝙ sic probibitᵘˢ percutiēs ñ icidit in canonē: qꝛ p hᵘⁱ phibitōeꝫ ñ pt ei auferre bñficiū iurꝭ qꝺ ē corrigere posse quos qs docet. 6ᵘˢ in repugnāte clerico ipulsāte cum moderamine inculpate tutele: in. c. si vero. e. ti. Nō fallēdi ē qꝛ ē licitum se defēdē iure nāli. Itē si qs a clerico ludēte secū grauit' pcussus: ⁊ p hᵒ motᵘˢ sine deliberatione repcutit eū grauit' icōtinēti iratᵘˢ aīo vīdicādi ñ facturus si deliberassꝫ. Dicit fr. H. ꝙ ñ pt dici sine deliberatiōe fecisse: exq̊ ex libidie vīdicte fec̄. vñ icidit i canonem Si aūt eēt tāta surrectō ꝙ nec se vindicare nec iiuriari itēdēt ñ icidit. P. ꝺ cē. eccl. Idē dicūt qdā qbᵘˢ magꝭ assētit Inno. sup dicta decretali. cū qs v̄berat vel ledit clericū ob tuitionem pr̄is vel mr̄is: vel vxoris: vel filie vel familie sue: vel ēt exnei: qꝛ. s. ⁊ talis nō ē excōicatᵘˢ: nā ⁊ socij iniuria ppulsāda ē. 23. q. 3. nō i ferēda. ⁊. c. fortitudo Alij dicūt ꝙ est verum ꝺ defensione illaꝝ psōaꝝ tm̄: p q̄s fieri iniuria nobis intell'r: sicut sūt vxor filij ꝯui ⁊ hᵘⁱ Inn. dic̄ ꝙ ēt si qs occidēt clericum

defendendo aliuz.s.ne clericus illum
occideret: et non incideret in canonez
sed esset irregularis. pro defensione au
tez suarum rerum occidendo nõ vitaretur
excõicatio. Et dicit Jo.an. in nouella
super.d.c. si vero. quod si clericus percus
sit laicum nõ intendens plus percu-
tere: et hoc cõstat laico nõ dz percutere
clericuz. Si vero clericus venit ad per-
cutienduz: vel de hoc laicus probabilit
dubitat: tunc lz laico percutere cleri
cuz ad iminentẽ violentiam repellen
dam. Dicit etiam Jo. de lig. in tracta-
tu de bello particulari quod si laicus pro
rebus suis defẽdendis injiciat manũ
in clericuz: si alias non potest vim vi
repellẽ: et hoc facit cũ moderamĩe icul
pate tutele quod credit ñ eẽ excõicatum
Allegat Jn. hoc dicẽtẽ i.c. oli cãz de rest.
spo. nõ. n. ibi ẽ manus violẽta: vt dic
canon siqs suadẽte. sz violẽtia repul-
soria. Jdẽ dicit eẽ: si ĩjcitiat manuz i
clericuz sic violẽtiã propulsãdo pro rebus
proximi. s. quod talis ñ ẽ excõicatus. Naz
licituz est obuiare errori: vbi obuiare
pt alias õsentire vr: di. 83. error. 7us i
reperiẽte clericũ i adulterio vel stu-
pro cũ vxore mre sorore vl filia: vt in
c. si vo. p°. Cũ ea ẽt q putat vxor et ñ ẽ
idẽ dicẽdũ. Et hoc tz Vin. et Goffre. in
d.c. Noĩe ẽt vxoris itelligit sponsa de
pñti: vt tz gl. Noĩe vo mris vtrum in
telligant oẽs ascẽdentes: et noĩe filie
descendẽtes: tz gl. quod ñ hoc casu: quia nõ
debẽt extẽdi linee. Ho. dicit hoc tutius
Jo. de lig. Et hoc fz Guil. non solũz ad
coitũ ẽ restringẽduz: sz ad amplexus
et deosculationes: et qñ qs preparat se
ad opus carnis: si tñ ñ i loco suspẽo
sed i publico hoc faciat: sicut fit qñqz lu
dẽdo: tunc verberans hoc ñ incideret i
canonẽ. Jtẽ cũ per signa aperta et pro-
pinqua negocõ õstat: a clerico turpi
tudinẽ coitus ibi ante expletã statim
eẽ cũ pdictis: vberãs hoc i nõ incideret
si hoc facit icontinẽti añqz diuertat ad
alia. Nã postea verberãs incideret. et
intellige de attinẽtibus pdictis. Jtem
si clericus tangat mulierẽ inuitã propter
turpitudinẽ: si illa se defendens cum
moderamine inculpate tutele reum
percutiat: ñ incidit in canonẽ fz Guil.
&us i eo q auctoritate sue platõis: vl de
mãdato plati injicit manũ i clericuz.
e. ti. ex tenore. et c. vniuersitatis. et itelli
gas i plato corrigẽte ñ tñ modũ exce
dẽte: alias foret locus appellatõi: et pu
niret sic excedẽs. Leuis. n. correctio
ẽ pmissa. Si aũt platus mãdat clericuz
verberari: vl ad tormẽtũ põi p laicũ
vterqz ẽ excõicatus: vt i.c. vniuersitatis.
Et hoc nisi talis clericus esset incorrigi
bilis p clericos. Sz fz Pe. de perusio
siue clericus sit corrigibilis siue ñ bñ
põt capi p laicuz de mãdato sui plati
Jtẽ dicit Archi. di. 45. quod ñ est tutum
nec honestuz monachũ vberari p cõ-
uersũ laicũ. 9us in senioribus ecclie q
pueros corrigẽ pñt. c. cuz voluntate. e
ti. hoc intelligitur modum non excedendo.
Decimus i dñis corrigentibus: ex. e. cum
voluntate. Jdẽ dicit gl. quod dñs domus
pt corrigẽ clericos iferiorum ordinum
sine pẽa excõis. Quilibet. n. familiaz
suaz corrigere debet. 23. q. 4. duo ista.
Undecimus in propinqs: ex. eo. cum vo-
luntate. vbi dicit gl. quod nõ soluz pater
sed etiam propinqui domesticos suos
corrigere debent. C. de emendatione
propinquorum. l. vna. Duodecimus i pa
tribus corrigentibus filios: hoc itelli
gendo: dũmõ ñ sint õstituti in sacris.

Nā sacer ordo liberat a pria ptāte: ꝛ
ēt seruili quo ad manuū iniectionez.
54. di. ex antiqs. ꝛ c. frequens. si aūt
tales excedāt modū: tenet glo. ꝙ sunt
excōicati in. c. cuz voluntate. Mouet᷑
qꝛ canon exigit dolū sine quo violen
tia nō ꝯmittit᷑: sed he manus sᷓ chari
tatiue: lꝫ modus excedatur. Ego non
credo gl. verā. Nā limitata correctio
ꝑmissa ē patribus erga filios: ꝛ dn̄is
erga seruos: sicut prelatis erga subdi
tos p. s̄. allegata. excessus igitur īduc̄
penā. Jo. de lign. Pet. ď perusio tꝫ ꝙ
etiā ī sacris existētē pr̄ pōt verberare
cā correctionis. ṗma opinio tutior est
ꝛ scđa rōnabilior: vt. s. possint parētes
verberare filios ēt in sacris cā corre-
ctionis. quā etiā tꝫ Pa. ꝛ Da. Terti⁹
decim⁹ in eo q inijcit manus ī clericū
depositū traditū curie seculari: ď iu-
di. cū nō ab hoīe. hic pūct⁹. s̄. ē tactus
Quartusdecimus ī eo q inijcit manū
ī clericū se ad vitā ꝯriā clericatui dā-
tē: vt cū bigamiā ꝯhit: di. 84. quisquis
Et nō ꝙ bigam⁹ exutus ē oī ṗuilegio
clericali. vt de biga. c. i. li. 6. Ibi tamē
ī gl. dicit Jo. an. ꝙ hͦ ē verum ď his q
sic ī minorib⁹ ꝯxerūt. s. cū duabus: vl᷑
cuz corrupta: secus si in sacris qꝛ tūc
n̄ ꝑdit ṗuilegiū clericale. Idez archi.
Guil. Gar. Jo. mo. Itē intrans reli-
gionē bigamus gaudet tali ṗuilegio
ſꝫ Jo. an. ī qstione mercuriali. Quin
tusdecimus vͦo ſꝫ Ricar. or. minoꝝ. in
4. sn̄iaꝝ. di. 18. ꝙ non incurrit᷑ maior
excōicatio qn̄ aliqs n̄ ex deliberatōe
sociū suū clericū leuiter īpellit: q̄zuis
sit turbat⁹. Mortale. n. peccatū nō cō
mittit᷑ nisi ex deliberatiōe vel post tē
pus humani fragilitati sufficiens ad
deliberādum: cum factum est tale ꝙ
homo nō obstante humana infirmi-
tate tenetur de necessitate deliberare
vt ꝑ delibēationē ab illo opere licito
retrahat᷑. Null⁹ aūt excōicat᷑ a iure:
nisi ꝑpt᷑ peccatū mortale. Cuz. n. iura
ꝑcipiāt vt a iudice n̄ infligat᷑: nisi ꝑpt᷑
peccatū mortale. vn̄ videt᷑ ꝙ cōditor
canonis non valuerit vt excōmunica
tio a iure incurreretur: nisi propt᷑ pec
catum mortale.

In. 18. casib⁹ excōicatus ꝑ īiectiōez
manuū violētā in ꝑsonas eccl'iasticas
potest absolui citra papam.

Quinto notandū est ꝙ in qbusdā
casibus ꝛ siqs incidit in canonez ꝑpt᷑
iniectionē manuuz violentā in predi
ctos potest tn̄ absolui citra sedē apo
stolicā. Primus ē de periculo mortis
vbi nō: ꝙ intelligitur tale periculum
nō soluz ꝑpter infirmitatē: sed ēt si sit
ī quocunqꝫ periculo vicino morti: pu
ta si timeat hostē vel predonē: vl᷑ cru
delitatē potētis: vel si nauigatur⁹ sit:
vel per loca insidiosa trāsiturus. ff. ď
dona. cā mort. l. 3. ꝛ. 4. Idē Hostiē. ꝛ
addit ꝙ idē est si obsessus sit: vel ob
sideatur vbi iaciunt᷑ machine vl᷑ bali
ste. Et tn̄ iniungenduz ei ꝙ si euaserit
pn̄tet se sedi apostolice: vel ei q possit
euz absoluere mādatuz ei⁹ sup hͦ re-
cepturus: ex̄ ď sen. exco. a nobis. 2ͦ. Et
idē ī casib⁹ sequētib⁹ remoto. s. īpedim̄
to ꝑtꝫ ī puero: vt ex̄ de sen. ex. dece-
tero. in fi. ꝛ. c. ea noscitur. ī fi. Et si ces
sante impedimento non se presentent
incidunt in eandem sn̄iam excōis. ex̄
de sen. ex. eos. li. 6. 2⁹ est cū quis habꝫ
inimicicias capitales: vel alias iustas
excusatiōes ꝑpt᷑ qď n̄ pōt se sedi apo
stolice pn̄tare: ex̄ de sen. ex. de cetero
de ista excusatōe stabit᷑ arbitrio bōi

viri.ff.de verb.ob.continuis.§.cū ita.
⁊ extra de voto q̄d super his. Terti
us in ostiarijs qui pretextu beneficij
clericum non grauiter lesit: extra de
sen.ex.si vero.Et nō ꝙ si talis non ī
casu futuro sed ex deliberatione per
cussit clericum grauiter a papa debꝫ
absolui:ex̄ de sen.ex.si vero. Idem d̄
officiali.4ꝰin officiali qui in arcendo
turbam non ex ꝓposito: sed non sine
culpa aliquem clericum percusserit:
vt in.d.c.si vero.ꝙ si clericus arma-
tus venit ad bellum:⁊ facit īsultū:⁊ is
ꝯ quem venit ipsum rapit ſm Inno.
si scienter hoc facit:excōicatus est:sed
ad papā nō mittit̄.Si tn̄ h̄ fit ad de-
fensionē nō ē excōicatꝰ: dū tn̄ cessāte
cā defensiōis ipm libē ire pmittat: vt
Hos.dicit.Si etiā officialis publicus
talē capiat auctoritate ppa: q̄ alit̄ nō
poterat ꝯpesci ab īiuria alteriꝰ n̄ ē ex
cōicatꝰ:īmo meret̄.23.q.3.fortitudo.
⁊.c.sequētibꝰ.Et h̄ dico si p̄latus non
ē ibi q h̄ faciat ⁊ ipe eū prelato ꝯcitiꝰ
pōt restituat:aliogn ꝯ: ex̄ de sen.ex.
vt fame.§.laici.Et nō.ēt Pe.de peru
sio super.d.c.vt fame.ꝙ nō solum iu
dici seculari licitū ē capere clericū de
liquētē ne fugiat:sꝫ vt pn̄tet epo: sꝫ ēt
leso cuicūqꝫ alij ſꝫ Inno.q ēt dicit ꝙ
si laicus hꝫ cl'icū ſuiētē quē hꝫ suspe-
ctū d̄ furto: ꝙ p̄t illū capere ⁊ detinē
Quintus si sit mulier:nec distigui dꝫ
vtrum sit fortis vel debilis.Et nō ſm
Guil.ꝙ in ptāte epi est mittere:vl' nō
quia non distinguitur circa eas inter
atrocē ⁊ nō atrocē iniuriā. Sextꝰsi
sit senex ⁊ valitudinarius. Septimꝰ
si sit mēbris destitutus:ita.s.ꝙ ad se-
dē apostolicā accedere n̄ possit.Tres
casus ꝓxime dicti habēt̄ ex̄ d̄ sen.ex.

mulieres.⁊.c.ea noscit̄.⁊.c.ꝙuis.
Octauus de infirmo qui scꝫ ꝑpetuū
hꝫ infirmitatis īpedimentū: vel etiaꝫ
tpale: si timet̄ ꝙ accelerare̅t mors:
ex̄ d̄ sen.ex.q̄d de his.Nonus ī pau-
pere quem oportet mendicare: vt in
dicto.c.q̄d de his. Et de his quatuor
casibus habes etiam.j.e.l. Decimꝰ si
regularis verberat regularē:ex̄ d̄ sē.
ex.monachi.⁊.c.cum illoꝝ. ⁊ etiaꝫ si
percusserit secularēꝫ:vt ex̄ de sen.ex.
religioso.li.6.Undecimus in his qui
non sunt sui iuris: sicut filijfamilias
⁊ serui:extra d̄ sen.excom.mulieres.
De filiofamilias ⁊ seruo nota ꝙ ītel
ligendum est ꝙ non debent mitti qn̄
hoc esset in preiudiciū patris:vel dn̄i
nisi fuisset causa enormis excessus ꝙ
ꝓpter vitandum scandalum ad sedē
apostolicam essent mittendi:extra de
sen.exco.relatum. Et intelligenduꝫ ē
de seruis qui scilicet sunt seruilis con
ditionis:non de famulis seruientibꝰ.
Sed ⁊ de filijsfamilias intelligit In-
no.si sūt impuberes: alias si sīt adul
ti:licet sint in patria potestate mitten
di sunt ad curiam: quia in hoc sui iu
ris sunt:quia possunt ire quo volunt
Duodecimꝰ in pubē:ex̄ d̄ sen.ex.c.i.⁊
h̄ ēt si post pubertatē postulāt se ab-
solui:vt.eo.ti.c.fi.Et nō ꝙ si nō essēt
doli capaces nō inciderēt.Si sunt do
li capaces tunc incidūt si aio iniuriā
di vel vīdicandi percutiūt:sed postꝙ
venerunt ad pubertatem:vt in.15.vel
sextodecīo anno:si adhuc tales sūt ꝙ
sine periculo ad sedē ap̄licā ire n̄ pn̄t
ꝓpt̄ imbecillitatē corpis: vl' defectuꝫ
discretōis ab epo pn̄t absolui recepto
iuramēto ꝙ īpedimēto sb̄lato ad sedeꝫ
ap̄licā se pn̄tabūt: vt nō.d̄ sen.ex.c.fi.

Dicit Pe. de pal. i 2° sententiarum ꝙ pueri ꝛ mulieres qui probabilit̃ ignorant iura positiua: percutientes clericum scientes esse clericum: ꝛ nescientes penam canonis: nec scire debētes non enim peccant quia nesciunt canonem. Siquis suadente ꝛc. Nihilominus quia contra legem nature faciunt: cum pena legis nature incurrunt etiam penam legis positiue: q̄z uis excusabiliter ignorent. Tertiusdecimus de clericis qui cōiter viuūt ꝛ sub vno tecto dormiūt: ꝛ in eadem domo vescunt̃: ex̃ ꝺ vi. ꝛ ho. cle. qm̄. qꝺ cōiter expōit̃ qn̄ sil' viuunt ī aliq̊ collegio. Quartusdecim⁹ ī moniali bus: ex̃ ꝺ sen. ex. de monialib⁹. Quintusdecim⁹ ī hospitalarijs scti Johānis hierosolymitani: ex̃ ꝺ sc̄. ex. can̄.

Que dicatur enormis iniuria circa huiusmodi iniectionem manuum ꝛ quis possit ab ea absoluere.

Sextusdecim⁹ ꝛ vltim⁹ casus ē de īferēte clericis leuē īiuriā: ex̃. e. puēit Et lȝ qdā dixerint decretalē hāc ꝯtinere ꝑuilegiuȝ n̄ ius cōe. Dic̄. Jo. an. ī noue. sup. ꝺ. c. ꝙ ꝯsuetudo q̄ ē optīa legū īterpres: īterp̄tat̃ ꝙ ius cōe ꝯtineat: et ꝙ epi ī leuib⁹ pn̄t absoluē. Et h̄ credo. Et ad ꝯrioꝝ solutōez distīguo īter leuē mediocrē ꝛ grauē siue enormē offensā: vt in leui oēs indifferēter absoluant. In mediocri certas personas priuilegiatas: vt ostiarios officiales seruos clericos cōit̃ viuentes ꝛ ꝓfessos. In enormibus nullos nisi in casibus in quibus papā nō p̄t adire. Hec Jo. an. Idem Jo. de lign. Et de enormi iniuria exēplificat Jo. an. super. c. cum illorum. eo. ti. dicens Enormis est si effodiat oculos: si vulneretur: si ī theatro vel ī foro: vel ī cō spectu iudicis percutiat̃. Multo fortius si ī cimiterio: vel dormitorio verberetur: si quocūq; mēbro mutiletur si ad effusionez sanguinis grauem ex graui ictu perueniente ꝑueniat̃: si in ep̄m abbatem: vel clericuȝ secularem per religiosuȝ manus inijciatur: si ex manuū iniectione scandalum oriatur Itē si in priorē suum abbatis locum tenentez manus iniecerit. Et dic̄ Hosti. idem intelligēduȝ quotiens inferior ꝛ subditus in superiorem manus iniecit. Et per hoc videt̃ solui questio ꝺ monacho q absente abbate percussit vicariuȝ quē abbas dimiserat in claustro: aliū tamen claustralem. Hec ibi Pe. etiā de perusio sup. ꝺ. c. predicta pōit: ꝛ spēaliter hoc: ꝙ si abbas se absentando loco sui dimittat vicarium aliquē inijciens in eū manū reputat̃ enormē iniuriaȝ cōmisisse: vt absolui non possit citra sedē apostolicā. Et ī directorio iur] dr̃ ꝙ p̄dicatores ꝛ minores in h⁹ ī enormibus iniurijs: seu ꝑcussionib⁹ incidentes: vigore suorum ꝑuilegioꝝ pn̄t absolui a superioribus ordinis sui. Et in eodem libro dicitur ꝙ idem est. i. enormis iniuria qn̄cūq; inferior in suū superiorē man⁹ īiecit. Sed Jo. de lig. sup. ꝺ. c. cum illorum. dicit ꝙ cū religiosus percutit clericū secularē: hodie potest absolui ꝑ ep̄m in casu quo posset absoluere aliū clericū. e. ti. religioso. li. 6. duȝ. s. percussura est leuis. Hostiē. dicit ꝙ iudicium de leui iniuria vel enormi est totū arbitrio epi ꝯmittendū: allegat ex̃ uagātē plect]. Et addit: caueat tn̄ sibi de arbitrio tēꝑato. q ḡ ꝑ ep̄os n̄ pn̄t absolui vl' ꝑ suos p̄latos sedi ap̄lice r̄ꝑuāt̃

Sꝫ vtꝝ legati ꝺ latere iure legatiōis valeāt quoſlꝫ per huiuſmodi abſoluere ſūt varie opiniões. Guil. i ſpe. tꝫ ꝙ non poſſint abſolui ꝓ atroci: ⁊ intelligit atrocē: homicidiū vl' mutilatōnē mēbri nō ſimplicē ſanguinis effuſionē: ⁊ cū oſſiū fractione. Idē Hoſ. in. c. qꝺ trāſlatōꝫ. ꝺ offi. leg. Abbas tenet ꝙ quoſlibꝫ ⁊ ꝓ q̈libꝫ ꝑcuſſiōe: vt ī c. ad eminētia. ⁊. c. ea noſcit̃. eo. ti. Jo. an. ⁊ Jo. de lig. dicunt ꝙ hec opinio vr̃ vera ſi pōderēt text⁹ ꝯſtōis qui loquūt̃ gñalit̃: ⁊ ēt q2 ꝯceſſū ē legatꝭ: ⁊ ſic vt bñficiū latiſſime īterp̄tādū: vt. l. ſi bñfi.° ff. ꝺ ꝯſti. ꝑnci. ēt q2 hoc fauorabile aīabus ⁊ ſic ñ reſtrīgēdū. Stat ğ regula ꝙ per ſolū ſūmū pōtificeꝫ vel legatū ꝺ latē abſoluantur tales. Qui legati ꝺ latē pape miſſi: ⁊ ſi ſint extra terminos ſue legationis: dūmō ſint ī via tales pñt abſoluē: ēt ſi tales excōicati aliūde veniāt: ex̄ ꝺ offi. le. excōicatis. Sꝫ legati q ñ mittūt̃ ꝺ latē pape dū ſt̃ ex̄ terminos ſue legatōis: neminē tales abſoluē pñt. Sꝫ dū ſt̃ ex̄ terminos ꝓuincie ſibi ꝯmiſſe: tm̃ exñtes ꝺ ꝓuincia ſibi ꝯmiſſa: ñ aliūde venietes. Et ſꝫ Jo. an. dicunt̃ legati ꝺ latē ſoli cardinales: alij vñcunqꝫ miſſi ſint ñ dicunt̃ ꝺ latere. Maiores ēt penitētiarij in curia: ac minores pñt abſoluere ꝺ omni enormi leſiōe fc̄a in ꝑſōas clericoꝝ ēt ſi mutilaſſent vel occidiſſēt: dūmō ñ prelatoſ occiderint vl' mutilauerint. pñt autē hec ſi ſt̃ pñtes ipi q debēt abſolui: ⁊ ꝯſilio ꝑus habito: ⁊ cōſēſu cū cardinali. ſ. ſūmo pñiario Et multomagis pōt hoc ipſe ſumm⁹ pñiarius: nō tñ occiſores vel mutilatores prelatoꝝ pñt abſolui ſine ꝯſēſu pape: ſic repi ī li.° caſuū ipoꝝ pñiarioꝝ: ⁊ hꝰ dico q̃tū ad iſtud ꝺ pñiarijs

Excōicatio ꝯ īſecutores cardinalium pape reſeruata.

Ca. z.

Jqs deinceps in hoc ſacrilegij gen⁹ irrepſerit ꝙ ſācte eccleſie romane cardinaleſ hoſtilit̃ fuerit īſecut⁹: vel ꝑcuſſerit vl' ceperit: vel ſoci⁹ fuēit faciētꝭ: aut fiēi mādauēit: vl' factū habuēit ratū: aut cōſiliū dederit: vel fauorē vel poſtea receptauēit: vl' defēſauēit ſciēter eūdeꝫ ſicut cr̄is leſe maieſtatꝭ re⁹ ꝑpetuo ſit īfamis. xc. ⁊. j. Ex inſecutōe p̄dicta ſiē ex iniectiōe manuū violēta: ipo facto ſñiam excōis īcurrat: tā ipe inſecutor q̃ꝫ alij ſupradicti tāti mali participes nec ab alio q̃ꝫ romāo pōtifice poſſūt bñficiū abſolōis obtinē niſi dūtaxat ī articulo mortꝭ. Bonifaci⁹. ex̄ ꝺ peñ felicis. li. 6. ⁊. j. Si ꝑnceps ſenator cōſul ptās: vel ali⁹ dñs: ſiue rector cōtra p̄ſūptores p̄dictos pñtꝭ ꝯſtōis tenorē ñ fecerit obſeruari: tā ipe q̃ꝫ officialeſ ei⁹. j. mēſē poſtq̃ꝫ res ad noticiā eoꝝ venerit: eoipo ſñiaꝫ excōis incurrant bonifaci⁹ vbi. s. Inſecutioneꝫ. De percuſſiōe ⁊ captiōe nō erat dubiū: ſꝫ de inſecutōe hic ſpēalit̃ ſtatuit hec pena Jo. Hoſtiliter. i. ſicut hoſtis ⁊ inimicus capitalis: vel publice: ⁊ manifeſte ſicut etiam ſumitur. ii. q. 3. Quicunqꝫ archidiaconum percuſſerit: hoc intelligo de illo qui nō iuſte fecit hoc: puta ſe non defendendo tunc enim ceſſaret pena: quia vim vi repellere licet cuilibet. Jo. an. Cepit capere. hoc intelligo cū effectu: vñ ſi nō capiat̃ ſed fiat ei ad domū inſultus vt ei fiat īiuria: vel obſidēt eū in domo vl' caſtro

vel etiam claudant eum in domo: nõ vt ibi eum custodiant: sed vt inferant ei verecũdiam: non credo tunc habere locum: quia hic dicit ẜm id qđ nõ. Inno. super. c. nuper. ex de sen. excõ. Ratũ habuerit hꝰ ĩtelligo cũ eiꝰ cõtẽplatiõe vel noĩe sit factũ: vt de re. iu. ratum. li. 6. Jo. an. Idez archi. Fauorem. Non nudum vel simplicem. Et nudum consilium vel simplex fauor intelligitur illius qui ad maleficium faciendum nihil adijcit. Jo. an. ꝛ tales hanc sententiam non incurrũt: vt dicitur in tex. ipsius ꝯstõis. Recepta uerit. Pari. n. pena sunt puniẽdi receptatores sine qbus diu nõ pñt delinquẽtes latere. ff. đ recep. l. ĩ. nisi essent cõsanguinei vel affines. ff. eo. l. z. Jo. an. Nõ ẽt ꝙ sic delinquẽtes ĩcurrunt alias penas multas tẽporales: ꝛ ñ solũ ipsi ꝫ ẽt filij ꝛ nepotes eoꝝ: ꝗs potes vidẽ in tex. Dicit tñ archi. ꝙ ꝗ̃tũ ad ĩfamiã ꝛ bonoꝝ ꝯfiscatõꝫ effectualẽ ꝛ penã corpalẽ ĩfligẽdã necessaria ẽ sñia saltẽ gñalis: vt. s. pnũciet eum criminosũ eẽ crimine lese maiestatis alias ꝗ̃uis dñiuz bonoꝝ suoꝝ ipo iure vel ipso facto ẽt pus amittat ex die cõmissi criminis: ñ tñ ei auferentᷣ nec fiet executio ablatiõis bonorum suoꝝ: vel alterius pene: nisi pꝰ sñiam saltẽ gñalẽ. Postꝗ̃ res ad noticiam deuenerit. põt hoc intelligi tripliciter vno mõ sic: quasi velit dicere ꝙ si aliqs accusator existat debeat instantiaz hꝰ cause criminalis: exquo fuit contestata infra spaciũ mẽsis per sententiã terminari: ꝛ executõi mãdari: alioqn isti incurrunt penas hic insertas. zᵒ modo potest intelligi ꝙ dicat de noticia: vt absqꝫ accusatore aliq̃ denunciauit sibi ꝙ tale facinus perpetratũ fuit: ꝛ hoc siue aliqs đ officialibus suis hoc nunciauerit ipsi iudici: siue quicũqꝫ alius ꝗ̃uis pͥuatus. Debuit ergo iudex statim vt audiuit tali nũciatõe recepta pcedẽ ad inqsitõez ꝛ testium receptionẽ in vicinia in qua tale facinus dicebatᷣ ppetratum: quos testes indicabit sibi denunciãs: ꝛ si non oẽs saltem aliquos: et si iudex neglexerit ꝙ ñ iqsierit: ꝛ veritatẽ nõ ĩuestigauerit: ꝛ sñiam cõdẽnatoriaz tulẽit: ꝛ executus eã fuerit a tpe denunciationis pͥdicte sibi facte mẽsis lapsus sibi fuerit ita ꝙ omnia expedita nõ fuerint: isti pene subijcitᷣ hic inserte: tã ipe ꝗ̃ eius officiales. Hoc tñ sane intellige. Nã qñ res ignoratᷣ debet plenius ad noticiã iudicis deuenire: ꝛ tunc diuiuina ꝛ humana lex resoluatᷣ: ꝛ ẜm ꝙ ibi ꝯstitutũ ẽ remota acceptõe pͥsonarũ diffinitiua sententia pferatᷣ. ĩi. q. 3. sũmopꝫ. 3ᵒ mõ põt intelligi qđ hic dicitur per noticiam per famam: vt iste mensis incipiat currere ex die ex qua ista fama auribus iudicis ĩnotuit ꝗ̃uis nõ sit: tunc enim statiꝫ debet iudex pcedere ex officio suo ad ĩquisitionẽ. Archi. Et ibi põit plures instãtias ad pͥdicta: ꝛ eas soluit: ꝛ mlta ibi dicit.

Excõicatio ꝯ bãnictes epos: ꝛ ad hꝰ operã dãtes pape reseruatᷣ.

Cap. tertium.

Si quis suadente diabolo: ꝗ̃uis iniuriose pontificem vel temere percusserit: acceperit seu banniuerit: vel hoc mandauerit fieri: aut facta ab alijs rata habuerit: vel socius in his fuerit facientis: aut consilium in his dederit.

aut fauorem seu scienter defensauerit eundē in illis casibus de predictis in quibus excōicationē p iam dictos canones nō subiret. Si h' i nr̄e cōstōis aut anathemat] mucrone percussus ac nō queat nisi per sūmuz pōtificez pterq̄ȝ in articulo mortis absolui: ꝛ. ī Ptās vēo ꝯsiliarij: baliui: scabini: aduocati: rectores: consules ꝛ officiales ciuitatis qui i epm suum cōmiserint aliquod premissorum: quocunqȝ nomine censeantur in premissis culpabiles existentes: similiter excōis sententie: a qua nisi vt premittit᷑ valeāt absolutiōis bn̄ficium obtinere sint subiecti. Clemens. extra ō pen. si quis. i cle. Diabolo: ꝙ si nō fieret suasione diabolica: puta ignoranter nō esset loc᷒ penis iscriptis: ō sen. ex. si vero. Pau. Quēuis pontificē. Illos ergo qui renūciauerūt loco ñ ordini: vr̄ icludē q̄ ad excōicationem incurrendam. Electos vero nōdum cōsecratos qui pōtifices. i. epi nō, sꝫ nō videt᷑ includere Jo. an. Idē Pau. q̄tuz ad electos nō ꝯsecratos. Temere. Ille igit᷑ g pcuteret se defendēdo nō ligat᷑ his penis. Jo. an. Bāniuerit. Nō ꝙ plus hꝫ ista decretalis q̄ȝ illa felic]. e. ti. li. 6. i eo ꝙ punit bānientē qō illa ñ facit. Jo. an. ꝛ istud bānire pcedit ꝯsuetudine ciuitatū. vñ periculū qō iminet bannit] ē diuersū ſm varietatē bānoꝝ. gbusdā n. si capiātur iminet mortis periculū gbusdā solutiōis pecunie: ꝛ gdā pn̄t ipune offēdi. Pau. Mādauerit. Hic vr̄ solum mādatum punire: et si mādatū nō seqt᷑ effect᷒. sed satis durum est hoc tenere: ideo posset exponi lr̄a vt. s. pcussiōes: captiōes: vel bāna sint fc̄a: vt sic regrat᷑ factū pfectū. Pau.

Idē Jo. an. Rata. oporteret ḡ ꝙ hec facta fuerint ipsius ꝯtēplatiōe: alias ratū habē nō posset: de re. iu. ratum. li. 6. Jo. an. Idez Pau. ꝛ Archi. felicis. e. ti. li. 6. i quodam simili. Socius Hic puto stricte sumi sociū, p agente g aliqd coopat᷑ ad actum pcussiōis captiōis vl' bāni. Et lꝫ in delinquēdo sint qn̄qȝ plures socij: quoꝝ nullus ē pncipalior: ꝛ tales includunt᷑ sub agētib᷒ ō gbus premisit: qn̄qȝ tn̄ vnus ē pncipalis: alt᷑ coopans: ꝛ sic sumitur h soci᷒: qō pꝫ: qꝛ ō faciēte premiserat Jo. an. Cōsiliū. fraudulētū nō nuduz Et dicitur nudum qō nihil adijcit ad peccādū: vt nō. ō sen. ex. nup. i. z. glo. Cōsiliū aūt pstat᷑ suadēdo: rogādo ꝛ ipellēdo: istruēdo: vel vtilitatē inde secuturā ostēdēdo: vt nōt. Innocē. ō homi. ad audiētiā. De nudo vero cōsilio hic nō puidet᷑. Pau. Fauorem. Sciendū ꝙ est simplex fauor g nihil adducit ad peccādū: ō tali ñ videtur hic intelligendum: ꝛ qꝛ littera dicit in his: scꝫ pcussiōe captiōe vl' bāno: patꝫ ꝙ fauēs huic delinquēti p᷒ delictuȝ pter defensorē: ō q̄ seqtur nō incurrit hanc penā. Sꝫ in materia hereticoꝝ latius recipiunt᷑ fautores: vt habebis᷑ j. Jo. an. Defēsauerit. Puto ꝙ ēt defēsorē post maleficiū punire intendit. Est ḡ quidā defensor. i. auctorizator delicti: ꝛ talis grauius punitur q̄ȝ agētes. ij. q. z. qui consentit. Est alius defensor g etiā post delictū defendit: puta impediendo ne delinquens ad manus iudicis veniat examinandus vel puniendus. z7. q. i. si custos. vel impediēdo ne fiat executio. hunc etiā intēdit icludē: ꝛ pbat᷑. e. ti. felicis. li. 6. Nō puto ꝙ his qui talem defenderet ne

edat̃ a ꝑuato:nedum tertio:ſʒ illo of
fenſo:puta ep̄o vl'eius ꝯſāguineis vī
dicare volētibus includat̃ hac pena.
De illo q defēdit ī iudicio ꝓnūciādo
vide qđ dixi poſt Hoſtiē. ꝺ cle.exco.
propoſuit. ſup ṽbo fautorē. Pau.au
tē h' ꝓſeqt̃ ⁊ declarat ꝑ diſtictōʒ:qꝛ.ſ.
aut aduocatus vel ꝓcurator talis de/
fēdit iuſte:qꝛ ſcʒ putabat eū inculpa/
bilē iura ꝓ eo allegādo ⁊ oſtendēdo
eū īnocētē:⁊ ſic nō ligat̃ aliq̄ pena:ēt
ſi poſtea appareat eū culpabilē. Rō
eſt qꝛ in talibus iuſta defēſio refuat̃
de excep.cū inter. Aut ꝯ iuſticiā ⁊ cō
ſciētiā defēdit:⁊ tūc ligat̃ hac pena ꝺ
hereti.ſi aduerſus. Tales.n.defenſo/
res appellant̃.18.q.i.ꝺ pn̄tiū. Pau.

Excōicatio ꝯ oēs hēticos ⁊ pape
reſeruatur abſolutō.

Ca.4.

q Uicūq; ſemel in hereſim dā
natā labitur eiꝰ dānatione ſe
ipſū innoluit. Gelaſiuſ papa
24.q.i.c.i. In glo.ſūmaria dicitur ꝙ
ſiue veterē ſiue nouā ſeqtur hereſim
excōicatus ē lʒ ſit occultus. Nō ꝙ oc
cultus h' intelligēdꝰ ē reſpectu pluriū
⁊ ñ rſpectu actꝰ exterioris. Nā ſʒ Pe.
ꝺ pal.in 4°. ꝑ ſolo actu interiori: quo
tñ ſolo hō ē perfectꝰ hereticus:nō in/
currit excōicationē: ſʒ ſi aliquo actu
exteriori manifeſtat delictū ſuum q̄ʒ/
tūcūq; occultū:tūc incurrit. Uniuer/
ſos qui ſentire aliter de ſacramentiſ
ant docere nō metuūt q̄ʒ ſacroſancta
romana eccleſia predicat ⁊ obſeruat
⁊ gn̄aliter quoſcūq; eadē romana ec
cleſia: vel ſinguli epiſcopi per dioce
ſes ſuas cū cōſilio clericoꝝ:vel cleri/
ci ipſi ſede vacāte cū ꝯſilio ſi oportu
erit ep̄orūʒ vicinoꝝ hēticos iudicaue
rīt vīculo ꝑpetui anathematis inno/
damꝰ. Lucius 3ꝰ.in.c.ad abolendaʒ.
ex̄ de hereticis dicit̃ in quadam glo.
ſup illo ṽbo Judicauerit.i.ī hereſim
iam dānatā ⁊ indubitatam incidiſſe.
al's.n.ſi ꝺ articulis fidei dubitatō ori
ret̃:⁊ dubiū ſit ꝙ bene vel male dice
ret:ſola romana eccleſia habet deter
minare.24.q.i.quotiens. Et dīc Pe.
de ancha. Nō ep̄os cum conſilio cle
ricoꝝ poſſe ꝺ hereſi cognoſcē ⁊ puni
re:ergo epiſcopi vbi etiaʒ de fide agi
tur ſunt ordinarij:⁊ ꝺ officio tenētur
īnqrere.ī.e.excōicamus. Dubia tñ fi
dei nō poterūt decidere ſʒ reſeruāda
ſunt pape. Et qꝛ cā hereſis eſt dubia
patet qꝛ ī ſn̄ia ꝓferenda ep̄s requiret
conſenſū capituli:lʒ cōſenſum ñ expe
ctet de his que fides ap̄lica nouit.ho
die nō pōt ep̄s ferre ſn̄iam in cā hē/
ſis ſine inqſitore heretice prauitatis.
ī.e.cle.i. Nō ꝙ priuilegiū exēptionis
ñ eximit exēptū a iuriſdictione dioce
ſani cōmittētē crimē hēſis. Pe.ꝺ an.
dubitat̃ an qcūq; tʒ vbicūq; ꝯ articu
los pariſius dānatos ſit excōicatus.
⁊ vr̄ ꝙ ſic. Et ſi nō ſn̄ia epi que nō li
gat ſubditos:nec ex̄ territoriū: ſalteʒ
ſn̄ia hꝰ decretalis ad abolendam.que
dicit vīculo ꝑpetui anathematis obli
gamꝰ oēs q ꝑ ſingulos ep̄os tanq̄ʒ he
retici ſūt dānati. Dicēꝺ.ꝙ ep̄s ñ intē
dit oēs articulos dānare ſicut hereti
cos:ſʒ ſicut dubios ⁊ periculoſos: tū
qꝛ multi catholici eos tenēt:tū qꝛ non
excōicauerunt: ſed denunciauerunt
excōicatos: tū qꝛ nō ſolū dogmatiʒā
tes:ſʒ ēt alit̃ credētes eſſēt excōicati:
tuʒ qꝛ ad ſolū papā ꝑtinʒ determina
re gn̄alit̃:qđ ē hēticū:⁊ qđ catholicū

nō ꝗ est excōicatꝰ a iure q tenet illud
qḋ vna ecclesia particularis iudicat
eē hēticū: ſꝫ q firmitꝰ adheret ei quod
eccl'a vniuersalis vel romana: diffini
uit eē hereticū: ad quā pertinet hᵒ. qꝛ
ꝙdiu adheret hō fidei ecclesie roma
ne: quecūqꝫ alia ecclesia tenet opposi
tū nūqꝫ ē hereticꝰ: ḋ ſū. tri. c. dānamꝰ
ī fi. quia illa nō pōt errare: ſꝫ oīs alia
sic: sicut tota ecclesia grecoꝝ: vn̄ detꝰ
minās contra tales hereticos n̄ incur
rit ſn̄iaꝫ iuris. Si vᵒ queratur vtruꝫ
sententiā epi incurrat contra eiꝰ ꝓhi-
bitionē faciēs: certum est ꝙ sic: si ē ſb
ditꝰ in loco subdito. Et idē est si exem
ptus eēt in loco exēpto: ꝛ mlt'o magꝭ
si n̄ exēptꝰ ī loco exēpto: qꝛ in talibus
que sunt fidei nō prodest exēptio. Si
aūt nō sit subditꝰ iure cōi: vel ſbditus
in loco ex territoriū nō incurrit: si ve
ro extraneꝰ in loco diocesis: aut ē ta-
lis q nō sortitꝰ forū rōne delicti: sicut
forte archiepꝭ: ꝛ sic n̄ īcidit: aut talis
q sortitꝰ: ꝛ tūc si est ḋ articulis per ec
clesiā romanā dānatis: tūc incidit. si
autē nō est de illis non incidit: qꝛ nō
peccat ꝑ inobediētiā: qꝛ tūc n̄ ē ſbditꝰ
Et nō ꝙ ex corpore iuris nō videtur
haberi ꝙ absolutio ab excōicatione
ꝓpter heresim ꝯctam papa sibi rser
uauerit: ex quo argui possꝫ ꝙ ab epiſ
possent absolui per decre. nup. ḋ sen.
ex. Sꝫ ꝑ ꝓcessū pape q fit annuatiꝫ in
curia sibi reseruat eoꝝ absolutioneꝫ:
vt patebit. j. ī ipso ꝓcessu.

Excōicatio contra fautores rece-
ptatores hereticoꝝ ꝛ absolutio pape
reseruatur.

Ca. quintum.

q Uot modis dicatur quis hē
ticꝰ: ꝛ qſ ꝓpē sit hēticos: ꝛ qt
sunt hereses iaꝫ confincte: et qt modis
puniātur ꝛ qualitꝰ: qn̄ ad miaꝫ recipi
antꝰ vide. j. in. z. ꝑ. i. c. ḋ heresi. Excōi
camus omnes hereticos vtriusqꝫ sexꝰ
quocūqꝫ noīe cēseātꝰ. ꝛ fautores ꝛ re-
ceptatores ꝛ defensores eoꝝ. Hnoꝛ. zᵒ
extra de sentē. excō. nouit. dicit. Pet.
ḋ pal. in. 4. ꝙ credentes hereticoꝝ sꝫ
q lꝫ nll'i heresi expresse adhereāt: cre
dūt tn̄ hēticos eē bonos hoīes ꝛ ha-
bere bonā fidē: sicut sūt apḋ nos sim
plices n̄ habētes explicitā: sicut qdaꝫ
hēticalis captꝰ cū vno heretico ꝑfecto
interrogatus dicebat volo mori ī fi-
de dn̄i Guilelmi. la. sic eniꝫ vocabatꝰ
ille perfectus: iste erat credens ꝓprie.
Defensores aūt sꝫ q ꝑsonā defēdunt:
vt aduocati prestādo patrociniū: vel
tabelliōes faciēdo īstr̄a: vl' iuuādo in
cā. Qui aūt n̄ ꝑsonā ſꝫ hēsiꝫ defendit
hēsiarcha ē. Receptatores vᵒ sꝫ q in
domo vl' ī terra sua eos recipiūt se-
mel vl' pluries publice vl' puate. Fau
tores sꝫ q aliqn̄ fauēt fc̄o mittēdo ali
moniā: vel hꝰi. aliqn̄ vbo: vt dicendo
isti sꝫ bōi hoīes ꝛ īiuste agetꝰ ꝯ eos: ꝛ
īqsitores īponūt eis maligne cōficta.
Itē omissiōe qn̄ q ptāte fūgitꝰ ī capi
endo ꝛ al's n̄ fauēt īqsitoribꝰ sic debēt
oēs isti sꝫ excōicati ipo fc̄o sic hētici:
qd ītelligēdū: dū tn̄ viciū suū aliquo
actu ꝑdāt exteriori publice vl' occl'te
Itē q ī ptāte exn̄s omittit facē qḋ dꝫ
lꝫ nihil exteriꝰ agat īcurrit: qꝛ ad ideꝫ
iudiciū ꝑtinet habitꝰ ꝛ puatio. hec ille
di. iꝫ. Qūo exponātꝰ dc̄a vocabula. s.
fautores receptatores: vide in. c. se.

Excōicatio ꝯ sepelientes hēticos ꝛ
fautōes credētes ꝛ receptatōes eoꝝ.

Cap. sextum.

q Uicũq; hereticos credentes
receptatões vl' fautores eoꝝ
scient' p̄sũpserĩt ecclesiastice
tradere sepulture vsq; ad satiffactõz
idoneã excõis sñie se nouerint subia-
cere: nec absolutiõis bñficiũ merean-
tur nisi ꝓpriis manib' extumulent pu
blice ⁊ ꝓijciãt huiusmõi corpa dãna-
torũ: ⁊ locus ille perpetuo careat se-
pultura: extra de hereti. li. 6. Quicun
q; laici vel clerici cum vniuersalit' di
cat quicunq;: ⁊ ita nullum excipiat.
Credentes. illi dicuntur credẽtes he
reticorũ qui ore proprio dicunt se cre
dere erroribus eorum: de pe. di. i. fieri
potest. Et hoc indubitatum est: ⁊ pro
batione nõ indiget. Itẽ qui adoraue
rint ⁊ reuerẽtiã suo modo exhibuerĩt
consolationem vel cõionem ab here-
ticis acceperint: vel similia perpetrãt
q̃ ad ritũ eoꝝ ptinẽt credẽtes mẽito
pñt factis quibus error eorũ exp̃mit'
vt posui excẽpla. Itẽ q sermones eoꝝ
⁊ predicatiões audierũt: si semel tãtũ
audierint: ⁊ nũq; ampli' redierint nõ
debent iudicari hereticoꝝ credentes
nec ei videt' approbasse qd postea vi
taret: ar. ad hoc efficax. i. q. i. ꝯstat. Itẽ
siqs eos visitauit: alimoniã dedit: du
catũ prestitit: vel similia fecit ĩ qb' nil
d ritu eoꝝ oñdit': ñ credo q possint
credentes iudicari. nã hec fiunt qñq;
ĩteruẽtu pecunie: sec' si ꝑus erãt lapsi
⁊ postea ita facerẽt: de here. li. 6. accu
satus. Oẽs tñ predictos quos dixi nõ
debere iudicari credẽtes fateor suspi
cione maxima ñ carere: ⁊ iõ posse eis
ĩdici purgationẽ canonicã iux' cano-
nicas sãctiões. Itẽ q libros hẽticoruz
suscipiũt si statim eos destruxerint in
cẽdio vel alio mõ ĩnoxios iudicãdos

credo. s. discredẽtes. 5. q. i. c. i. Alias si
suspecti sunt ⁊ nõ destruũt eis ẽ indi
cenda purgatio canonica. Arch. Re
ceptatores. gl. Archi. Illi dicũtur ta
les q scienter recipiũt: ⁊ si ñ frequent'
ar. efficax. de pe. felicis. li. 6. Nã vbuz
frequentatiuũ in iure ꝓ simplici vbo
ponit'. i. receptare ꝓ recipere. hoꝝ au
tẽ q sciẽter receptãt: qdã st' ĩ culpa: q
dã ñ. h sane notãdũ videt' q iura ci-
uilia illũ videt' intelligẽ eẽ receptato
rẽ: q latent' recipit ⁊ celat vt ꝯseruet ⁊
manus iudicis euadat vt innuit'. ff. d
recep. l. i. Defẽsores. glo. archi. Si de
fenderit qs errorẽ ipsũ dãnabilior est
eo q errat: ⁊ nõ solũ hẽticus: sz hẽsiar
cha dr. 24. q. 3. qui aliorũ. Si vero de
fendit personã resistẽs virib' vel po-
tẽtia ne ad manus iudicis veniat pu
niẽdus vel excõicãdus: põt ꝯ h' ĩ defẽ
sores ꝓcedi ad excõicationẽ: ⁊ ꝓ h' ĩ p̄
sumptiõe posset ei indici purgatio ca
nonica. Fautores. glo. Archi. qui pu-
blica ptãte fungunt': vt prelati ⁊ ꝑnci
pes ex sola omissiõe pñt dici fautores
puta si ab ecclesia cõdẽnatos ñ fugãt
⁊ puniũt sicut debent. 23. q. 3. qui põt.
Priuate vo persone in hoc casu si nõ
capiunt: si p̄tereũtes nõ detinẽt: fauto
res dici nõ possũt. Nã hoc ptinet ad
eos q ptãte fungunt': ⁊ hẽ verũ: nisi
sint ꝑsone ꝑuate tales q ĩ iuramento
se astrinxerint. Si eĩ iurauerint indi
care ⁊ celãt ñ nego eos fautores. Itez
siqs excusat hereticũ: nõ ex lingue lu
brico: nec ꝑ iocũ: sz in conuenticulis:
vel inter laicos: sicut multi sepe di
cẽtes: Isti ñ sũt tales q̃les dicũtur: nec
negãt ista vel illa: vel forte q2 aduoca
ti sũt aliq: ⁊ defẽdẽdo eos excusãt eo
rũ ꝓcess': pñt dici fautores ꝯsidẽatõe

habita personaruꝫ loci ꝛ tēpoꝝ. Itē
siquis facto faueat ꝓbatione nō eget
puta in eo qui tali alimoniaꝫ ꝓcurat
qui liberat: qui ea per que liberat ſb
ministrat: ꝛ siqua sunt similia. Ideꝫ
in eo qui precibus liberat. 14. q. 4. c. i.
Scīēter ergo si hoc nesciebat ipse tu
mulans: non ligatur hac pena: qꝛ fa-
cti ignorantia vnūquēqꝫ excusat. Ec
clesiastice sepulture. vult dicere litte-
ra ista: qꝛ talium cadauera ñ debēt ī
cimitēio ecclesie tumulari neqꝫ alibi
ad modū christianoꝝ: sꝫ foras iactāi
ab ecclesiastica sepultura in signuꝫ ꝑ
petue dānatōis. Archi. Proprijs ma
nibꝰ. ꝙ nō alienis. īponūtur predictis
ꝛ alie pene quas potes vidē in textu.

Excōicatio contra rectores impe-
dīētes vel nō iuuātes ēpos ꝛ inqsito-
res in inquisitione hereticoruꝫ ꝛ fau
toꝝ ꝛ receptatoꝝ.

Ca. 7.

V T inqsitionis negociuꝫ ꝯtra
hereticaꝫ prauitatem ad dei
gloriaꝫ: ꝛ augmentum fidei:
nr̄is tꝑibꝰ ꝓsperet. ꝛc. ī qua ꝯstitutōe
sunt plures excōicationes constitute
Primo oēs ꝑtātes ꝛ dñi tꝑales ꝛ re-
ctores quibuscūqꝫ officijs vel dignita
tibus: vel nominibus cēseant: ꝛ eoruꝫ
officiales vel balliui: q diocesanis vel
ēpis: vel inqsitoribꝰ heretice ꝑuitatis
nō obediūt ī hereticoꝝ vel ipoꝝ cre
dentiū: vel defensoꝝ: vel receptatorū
fautoꝝ inuestigatiōe captōe ꝛ custo-
dia diligenti: cū ab eis fuerint reqsiti
sūt excōicati. 2º. oēs ꝑdicti rectōes
si ꝑdictas ꝑsonas pestiferas nō duxe
rint: vel duci fecerit sine mora postqꝫ
fuerint requisiti in ꝑtātē siue carcerē
ēporum seu inqsitoꝝ: vel ad locum
aliū ꝺ quo ipsi vel aliq ex ipsis man
dauerint. ĩ. eoꝝ dñium: vel dñoꝝ ꝛ re
ctoꝝ districtū: vbi ꝑ viros catholicos
a ꝑfatis ēpis vł inqsitoribꝰ: vel eorū-
dē aliquos deputatos: sub arta ꝛ dili
gēti custodia teneātur: donec eoꝝ ne
gociū ꝑ iudiciū ecclesie terminet sūt
excōicati. 3º. oēs supradicti rectores:
ꝛ eoꝝ officiales ꝛ nūcij si ꝺ heresi ab
ēpis: vel inqsitoribus ꝯdemnatos: vel
eoꝝ brachio derelictos ñ statī ceperit
ꝛ ī dilatione aīaduersiōe debita pu-
niēdos nō obstātibꝰ appellatiōibꝰ qui
buscūqꝫ predictoꝝ sꝫ excōicati. 4º. oēs
supradicti rectores ꝛ officiales si ca-
ptos ꝑ crimine heresis: absqꝫ dictorū
ēpoꝝ siue inqsitoꝝ: aut salteꝫ alteriꝰ
eoꝝ lr̄a vel mandato a captione vel
carcere liberauerit sūt excōicati. 5º.
oēs supradicti eorūqꝫ officiales: si de
crimine heresis cū mere sit eccłiasti-
cū cognouerit q̊quo mō vł iudicaue-
rit sūt excōicati. 6º. oēs suprascripti
q scīēter ī ꝑdict] vel aliq̊ ꝑdictoruꝫ ꝯ̄
īqsitionis offm̄ dederint auxilium cō
siliuꝫ vł fauorē sunt excōicati. 7º. oēs
supradicti si executionem sibi pro hꝰ ī
crimine a diocesano vel inquisitore:
iniūctā prompte prout ad suū spectat
officiū facere detractent: vel diocesa-
noꝝ siue inqsitoꝝ iudiciuꝫ vel sñiam
seu processum directe vel indirecte ī
pedire ꝑsumāt sūt excōicati. Oēs supꝰ
dicti si sñiaꝫ ꝑdictam excōis in quaꝫ
īcurrissent oīno ꝑ annū sustinuerint
extunc velut heretici ꝯdēnātur. Hec
oīa ī predicta ꝯstōne: que incipit: vt ī
quisitionis. extra de here. li. 6. vt īqui
sitionis. vbi dicitur heretici admixti
fidelibus: ꝺ hec facienda est inqsitio

vt a fidelibus discernentur: et inuenti corrigantur. Archi. Puniēdos: ꝙ si inq̄sitor ⁊ ordinarius discordāt in mādato: q2 vnus mādat puniri ꝑ se ꝯdēnatū: alter mādat relaxari ꝑ se absolutū: satis videt̄ supersedēdū: donec consulat̄ papa. s. c. ꝓxi. Jo. an. Cā ñ est late sñīe: ⁊ q2 non reseruat̄ absolutio pape ordinarius poterit absoluere. s. ꝺ sen. ex. nuper. Jo. an.

Excōicatio cōtra inq̄sitores male ⁊ contra cōsciētiam exercentes tale officium contra quosdam: ⁊ pape reseruatur absolutio.

Capitulū octauum.

[i]nquisitōes ⁊ alij ad dicti officij executionez constituti: si odij gratie vel amoris lucri: ⁊ cōmodi tp̄alis obtentu ꝯ iusticiā ⁊ cōsciētiā suā omiserūt ꝯ quēq̄ procedere vt fuerit ꝓcedēdū sup huiusmodi prauitate. s. heretica an̄ obtētu eodē prauitatē ipsā: aut īpedimētū officij sui alicui īponēdo: eū sup hoc ꝓsūpserit q̄q̄ mō vexāe: p̄t alias p̄eas excōis sñīaz eoipso īcurrāt: a q̄ nisi ꝑ romanū pōtificē nequeāt p̄terq̄ in mortis articulo: ⁊ tūc satisfactione p̄missa absolui: nullo ī hac parte p̄uilegio suffragāte: cle. in. c. multoꝝ. ex̄ de hētic. in cle. Obtentu. vbi ğ ñ ꝓpter alteruz p̄dictoꝝ: s3 forte timore: vl ꝓpt̄ vitandū scādalū hoc omitterēt non ē locꝰ pene. Jo. an. Et cōtra cōscientiā. Nō ꝙ copulat cōtra iusticiā ⁊ ꝯscientiaz Eodē. s. odij grē. ⁊c. vt. s. ꝺ quo patet aperte ꝙ cōstitutio ecclesie militātis ligat crimē oīno occultū ad penā suspēsiōis ⁊ excōis: inducit ad hoc multa iura: ⁊ s̄edit. Ex his vr̄ indubitatū ꝙ Archi. habebat ꝓ dubio ⁊ disputatōi dereliquebat. An hēticꝰ oīno occultꝰ sit excōmunicatꝰ. Jo. tenet ꝙ sic. 24. q. i. in summa. Et in glo. se. placet etiā Hoff. ⁊ Rai. ī summis. Exinde īducē multa iura que videntur facere contrarium. di. 32. erubescant. ⁊c. Tandē Jo. an. concludit sic: de plano fateamur ꝙ constitutio militantis ecclesie ligat omnino occulta: non tamen nominatim ꝺ illis iudicat tribunal ecclesie: immo ipsa ecclesia inq̄tū ꝑ hoīez noīatim iudicat hoīem. Et inq̄tū est collectio fideliū ligatos sic occultos h3 ꝓ solut]: ex̄ de sen. ex. a nobis. ⁊ sic loquuntur contraria. Nō s̄m Pe. de ancha. super cle. ꝺ vsur]. ex graui. qꝺ actus fenerādi non sapit heresiz: nec ꝑtinet ad inquisitorē: ⁊ tñ pertinacit̄ asserere hoc ñ esse peccatū ē hereticū Rōnē collige ex glo. non solū cū quacōcor. Pau. ex quo collige decisionez eius qꝺ dubitat̄. Quidam eī de istis pizocholis in publicis p̄dicatōibus p̄dicans cōcitando turbā ⁊ seditionē ꝯ cleruz vt fertur asseruit exortādo ꝙ laici ñ tenebāt̄ soluē decimas: nec eis confiteri: nec oblatiōes dare: ⁊ ꝙ peccabant contrariū faciendo: cum essēt oēs clerici mali: ⁊ de ecclesijs remouendi. Querebat̄ an ista ⁊ alia q̄plura essēt heretica: ⁊ ꝓcedi posset ꝯ euz tanq̄ cōtra hereticū. Et firmatū fuit ꝑ omnes sacre theologie doctores: ⁊ doctores vtriusq3 iuris ibi exñtes ꝙ sic: ⁊ bñ ꝑ doctrinā huiꝰ gl. Sapiebat n. ꝑtinacit̄ ⁊ tenebat diuersas ⁊ falsas opiniones reprobatas ꝑ sacros canones ⁊ canonicas sanctōes. ğ ⁊c. vt ī ea p3. Et Pau. clarius loquens dicit hereticus est nō solū q male sentit ⁊ docet de articulis fidei ⁊ sacramentis.

eccl'e:sed ēt qui ꝑ falsā ⁊ extortā expositionē in scripturis diuinis pn̄t ꝯ id qđ dicit ecclesia:di.50. siqs diaconus.⁊.c.si ille.in fi. Ob hec verba. Cū āt preceptorie loquit̄:vt de ce.mis.dolentes.⁊ eta.⁊ quali.cū ecclesie.in cle. Et hec transgrediēs peccat mortalit̄ q̄ impedit finē quē legislator intēdit alias trāsgressor canonū ex rōnabili cā nō peccat mortl'r ſm Tho. Pau. in cle. Et intellige istuꝫ tex.cle. ex graui.qn̄ sil'r precise quis asserit non eē pcc̄m fenerari. Sed q̄ sunt nonnulli casus in qbus ꝓbabiliter dubitatur: vtrū in isto vel in illo casu sit vsura:n̄ eēt hr̄eticus qui teneret opinionē etiā forte non veram:vt.s̄.e.nauiganti.de vsu. Pe.⁊ nota ſm Pau.in cle. ꝙ dic̄ ꝑtinaciter. Pertinax dr̄ qui valde et imprudenter lꝫ ⁊ affirmat. vn̄ si ꝑ iocum vel lubricū lingue hoc diceret n̄ esset hr̄eticus.24.q.i.ait. Et sic ꝑtinacia in malo dr̄:ꝑseuerantia aūt in bono. Judei aūt q̄uis affirmant vsurā non eē pccꝫ:non pn̄t dici heretici nec taliter ꝯ eos ꝓcedere. Rō ē q̄ in eis nō cadit heresis que ē idē qđ diuisio vel electio.24.q.3.heresis. Cum.n.nō sint de gremio ecclesie diuisioneꝫ ab ea facere non pn̄t. Si tn̄ talē erroreꝫ dogmatizarent:⁊ si non vt ꝯ hereticos:tn̄ per alios modos pn̄t ꝑ eccl'aꝫ puniri:sicut ⁊ in aliꝭs casib⁹ qn̄ offendunt fidē. Pau. Nota ēt ſꝫ Pau.vbi s̄.in cle.ex graui.đ vsu.ꝙ dicē ꝑtiaciter vsurā esse pcc̄m sed facta restōne non esse confitendū:sicut q ē obligatus ex ꝯctu licito ē hereticū. Et in ꝯctu obligat̄ qs tm̄ hoi. In vsura offēdit ⁊ obligat̄ deo ⁊ hoi. Et iō p⁹ restitutionē tenet̄ adhuc penitere. Iteꝫ ſm eundē qui male credit:sed paratus est corrigi ⁊ sequi certioratus fidem ecclesie non est hereticus.22.q.2.beatus Paulus.

Excōicatio ꝯ inqsitores ⁊ cōmissarios eoꝝ illicite extorquentes pecūiā sb̄ ꝑtextu inqsitiōis. Ca.9.

Inqsitores ⁊ ipsoꝝ vel ep̄oꝝ seu capituloꝝ sede vacāte su per hoc deputati cōmissarij si pretextu officij inqsitiōis qbusuis modis illicitis ab aliquib⁹ pecuniam extorquent:nec sciēter attentent ecclesiaꝝ bōa ob cl'icoꝝ delictū p̄dicti occasione beneficij fisco eccl'e applicari sunt excōicati:⁊ absolui non pn̄t ꝑterq̄ in mortis articulo:donec illis a qbus extorserint:plene satisfecerint đ pecunia sic extorta:⁊ nullis ꝓuilegijs pactis aut remissionibus suꝑ hoc valituris:cle.in.c.nolentes.ex̄ de hē. In cle.commissarij. Dicunt ḡ inqsitores commissarios quos vocam⁹ vicarios vel substitutos.s̄.c.pxi. Jo.an. Cōmissarij.de ep̄is loqui non videt̄:ēt lꝫ ab his non đbeant abstinē:pena tn̄ que seqtur non hꝫ locū in ipsis. Joh.an. Pretextu.si ḡ non eo pretextu illicite exigit:lꝫ faciat male non tn̄ locus ē pene. Jo.an. Pecuniā.intelligo large.i.q.3.totum. Ecclesiaꝝ. De bonis ḡ clericoꝝ ꝓprijs non ꝓhibet eccl'ia. Multo minus sibiipsis vel officialibus:vel fisco seculari cui applicati st̄ ipso iure bona laicoꝝ damnatoꝝ de heresi. Jo.an. Absolui. Per ordinarios cū sibi non reseruet. Jo.an. Satisfecerint.si habent:vn̄ alias ī hoc paupertas excusat:ex̄ de vsur.cuꝫ tu. Jo.an. Q per p̄latos ecclesiaꝝ cogi nō possumus ad officium inquisitionis

exercedū. Bonifa. v̄tute ꝯspicuos ꝙ
magr̄ ordinis p̄dicatoꝝ in toto ordi/
ne: ꝛ glꝫ prior ꝓuincialis ꝛ eius vica
rius in sua ꝓuincia pn̄t fratres suos
ꝑ se. apo. deputatos ad p̄dicandū cru
cē: vel ad ingrendū ꝯ hēticā prauita
tem reuocare remouere transferre:
vel ꝙ supsedeāt iniūgē aliosqꝫ sb̄stitu
ere si eis visū fuerit expedire: ꝛ ī eos
sꝫ ꝯuenerit censurā eccl'asticā exerce
re: non obstantibꝰ l'ris apostolicis īpe
tratis vel īpetrandis: que de indulto
hiꝰ expressā non fecerint mētionem.
Bonifacius v̄tute.

Excōicatio ꝯ alienatōes ꝛ ordina
tiōes factas a scismaticis de rebꝰ ec/
clesiasticis. Ca. io.

O Rdinatiōes ab Octauiāo et
Guidone hēsiarchis factas
ꝛ ab ordinatis ab eis irritas
eē censemꝰ: adijciētes vt q dignitates
eccl'asticas seu bn̄ficia ꝑ p̄dcōs scis/
maticos accepunt careat īpetratis.
Alienatōes q̊ꝫ q̄ ꝑ ipsos scismaticos:
siue ꝑ laicos fcē sunt de rebꝰ ecclesia
sticis oīo careant firmitate: ꝛ ad ec/
clesias sine oī onē reuertāt. Siqs āt
ꝯire p̄sūpserit excōis sn̄ie se nouerit
sbiacē: ex̄ ð scis. c. i. A guidōe. cū scide
rit ecclesiā q non dicunt scismatici: i
mo potius dicunt tales q diuertūt
ab eis hēsiarchis ꝛ scismaticis. Inno.
Ordinatis ab eis. de ordinatis ꝑ ordi
natos ab eis videt idē: cum sit eadeꝫ
rō defectus. s. executionis qm̄ dare n̄
pōt qui non hꝫ. Io. an. Laicos auctē
ipsoꝝ scismaticoꝝ: alias emens non
eēt excōicatꝰ: sed excōicādus fꝫ Ho.
Firmitate. Quia ecclesia q̄ꝫdiu hꝫ pa
storē hereticū vel scismaticū vacare i
telligitur. vn̄ non valent q̄ a tali pre/
lato fiūt in preiudiciū ecclesie. Si tn̄
acgrit talis p̄latus ecclesie tenet nec
cassabitur: ꝛ hoc in fauorem ecclesie.
Ber. Reuertant. q̄ reuertunt talia
ad ecclesiam nullo precio dato. Pe.
de anch. sed emptor hꝫ recursū ad vē
ditorem ꝓ precio fm̄ Uin. Siqs ꝯi/
re. i. ordines exequendo: bn̄ficia reti/
nendo vel bona alienata. Hosti. Sub
iacere. illi scismatici qui ab vnitate ec
clesie recedunt: vt greci excōicati sūt
19. di. nulli. Dicebat Hosti. illos scis/
maticos tm̄ qui se extollunt ꝯ roma/
nam ecclesiam: ꝛ ab illa se sepant eē
excōicatos cum adherentibus: ꝛ di/
cunt tales heretici. Alij. s. qui volunt
contra ep̄m aliquem insurgere ꝛ ep̄a
tum tenere: ꝛ clericos suos facere ex
cōicādi sunt. Pe. de anch. Nota ꝙ q
ordines vel beneficia recepunt a scis/
maticis ipso iure sunt excōicati: ꝛ sic
est canon late sn̄ie: qð quidam vt Ho
sti. intelligunt de adherentibus ꝛ fa/
uentibus ipsis scismaticis. Dicas er/
go eos qui alias non adherēt nec fa/
uent scismaticis illis. s. qui recedūt ab
vnitate ecclesie: nec extollentes se cō/
tra romanam ecclesiam: ꝛ si contra
alias non excōicatos ipso iure: sed sꝫ
excōicandi. Pe. de ancha. Item nota
ꝙ excōicati sunt oēs sequaces adhe/
rentes ꝛ fauentes publice: vel occulte
scismatici damnato in concilio cōstā
tiensi Petri de luna. Absolutio pa/
pe reseruatur: vt patet in processu an
nuali.

Excōicatio contra eos qui non te
nent romanam ecclesiam esse caput
aliarum ecclesiaꝝ: vel non posse con
dere canones vel non esse ei obedien
dum. Cap. ii

Qui asserit ɔtumaciter romanam eccl'iam non eē caput aliarum eccl'iarum: et non posse cōdere canones et decreta: et etiam ei tanquam capiti obediendū: excōicatus ē .19. di. nulli fas. Nō quod illud capitulū loquitur de ɔtēptoribus canonū et trāsgressoribus. Sed ſm hu. ibidē et Pau. in cle. dupliciter dr̄ quis ɔtēptor canonū. Uno modo quia apo. se. contumaciter negat esse caput eccl'iarum: et hr̄e ptātem ɔdendi canones: et decreta et statuta eius non eē seruanda. Et talis est hereticus et scismaticus et excōicatus. Et sic intelligendo dictum capitulum ē canon late sententie: et ad idem facit di. 22. omnes. et 25. q. i. violatores. Et idem dicunt Jo. an. Inno. et Hostiē. 2º modo dicitur quis ɔtēptor et trāsgressor canonum: qui ipsa mandata canonum non seruat: quamuis credat et dicat eē seruanda. Hic non ē scismaticus ꝑprie nec excōicatus: et sic de hoc intelligendo capitulum ē canon ferē de sñie. Et vt dicit Pau. in cle. Siquis transgreditur canones et statuta continentia precepta siue affirmatiua siue negatiua peccat mortaliter. 24. q. i. quod precipitur. Secus si esset causa ɔsilij: intelligo tunc canonē loqui de ɔsilio: quando hoc ibi exprimit: vel alia rō suadet sic intelligi. non. n. quis sic exhortatur et c. ff. de his qui no. in fa. ob hec verba. cum aūt preceptorie loquitur: vt de cele. mis. dolentes. et de eta. et quali. in cle. cum ecclesie. Hic transgrediens peccat mortaliter quia impedit finem quem legislator intendit: alias transgressor canonum ex rationabili causa nō peccat mortaliter ſm Tho. hec Pau. in cle.

Excōicatio ɔ incendiarios ecclesiarū vel locorum piorum: et si fuerint denunciati pape reseruatur absolutio. Capi. 12.

Incendiarij ex quo sunt ꝑ sñiam eccl'e publicati ꝓ absolutōis bñficio ad sedē apostolicā sunt mittēdi. Cle. 3ª ex̄ de sen. ex. tua nos. Glo. sup verbo. publicati. in fi. sic dicit. Non credo quod oēs incendiarij generaliter sint excōicati nisi de incendiarijs ecclesiarum: cū de alijs non inueniā: et ꝑ hanc decre. nō ꝓbatur quod ipso iure sint excōicati: sed illi ꝑmo excōicatis ab epis subsecuta publicatione et denunciatione ꝑ hanc decreta. papa sibi reseruat eorum absolōnem ad terrorē: alias epi pñt absoluere oēs incendiarios: ex̄. c. nup. Ray. Goff. et Hosti. in sum. suis et Jo. de lign. dicūt quod incendiarij ecclesiarum vel locorum religiosorum: vel cimiterij vel spacij ꝑuilegiati in circuitu ecclesie: vel loco contiguo priuilegiato sunt ipso iure excōicati: vt in dicta decretali. 17. q. 4 sicut antiquitus. Est autem spacium priuilegiatum in circuitu ecclesie. 30 passus vel. 40. quo ad matricem ecclesiam: sed antequam denuncientur pñt absolui per ordinarios: postquam vero fuerint denunciati non nisi a papa. Et ſm Jo. an. tales absolui non pñt a legatis ex iure legationis. Itē mulier incendiaria sic denunciata ab epō absolui non pōt: et si absolui possit ab iniectione manuum violenta in clericum ſm Guil. Jo. an. hic dicit de incendiarijs ecclesiarum. Guil. etiā dicit quod incendiarij aliorum locorum postquam etiam fuerint denunciati pñt absolui ab epō: vt cōiter dicunt doc. Pe. de anch.

dicit simplicit de icẽdiariis excõicat] ꝛ denunciatis ꝙ sũt mittẽdi ad papã Cõioꝛ pma opio zª tutioꝛ. Incendiarij vo alioꝝ locoꝝ non sꝫ ipso fco excõicati ſꝫ excõicandi ꝺ iure cõi. 23. q. vlt. pessimã. Ray. de iure aũt pticulari seu synodali in qbusdaꝫ locis tales ẽt sunt excõicati: i pbusdã aliis ex cõsuetudie hñtur ꝓ excõicatis q̃uis reuera non ferat excõicatio absq; sñia sm Guil. Et hi icẽdiarij ẽt postq̃ fuerint denunciati pñt absolui ab epis suis sm quosdã: vt Guil. ꝛ alios: ꝛ sꝫ alios non nisi a papa. Et hoc dr in sũma pisana. Ioh. an. dic tm̃ de icẽdiariis ecclaꝝ. Sꝫ q̃liter intelligendũ sit ista denunciatio. dicit Guil. ꝙ sm q̊sdã itellr si fuerit denunciatꝰ noiatim i. expsso noie: secꝰ vt dicunt si i gñali vt cũ dr sub hac forma excõicamꝰ illos q fecerunt tale incẽdiũ. Et subdit credo ꝙ siue in gñali siue in spali denunciet incẽdiariꝰ a solo papa ẽ absoluẽdus: psertĩ cũ dicat hu. ꝛ iur] pi ti ꝙ qñ infert sñia sub hac forma: excõicamus oẽs q fecerunt hoc vel illõ oẽs itelligunt noiatim excõicati. Credo ẽt ꝙ pape ẽ reseruanda hec ablo a quocũq; iudice fiat ista denunciatõ Et dr incendiariꝰ sm Ray. q auctoritate ꝓpria ciuitatẽ vel villã vel mãsum vel segetẽ vel rẽ silem malo studio incẽdit: ꝛ exponit glo. eiꝰ: Incendit vel incẽdi fac aut incẽdiariis auxiliũ vel ꝯsiliũ sciẽter ipendit auctẽ ꝓpria. i. cũ non hẽat ius mouẽdi belluꝫ vel indicẽdi. Mãsũ vel segetẽ alienã secꝰ si ꝓpriã: qꝛ tunc non tenẽt pena incẽdiarij: nisi dolo malo hoc facerꝫ vt. s. p icẽdiũ rei sue aliẽa incẽderẽt. Malo studio: qꝛ si facẽt hoc ex negligẽtia: lꝫ peccaret ñ tñ icẽdiariꝰ vocaret. guil. Itẽ q i bello iusto ignẽ iponit absq; pcepto idictoris belli icẽdiariꝰ vocat: lꝫ dãnũ ñ teneat resarcire Qui vo i bello iniusto ẽt ex pcepto incẽdiariꝰ ẽ: ꝛ dãnũ tenet resarcire. Et nota ꝙ q i bello iusto villã icẽdit: si ibi incaute eccla cõburat ꝛ ẽ molestũ ei ñ ẽ excõicatꝰ ſꝫ dãnuꝫ resarcire tenet. Itẽ q põit ignẽ i loco religioso ẽ excõicatꝰ: q vo in alia domo hitabili vel grano ẽ excõicãdꝰ. Alij vo incẽdiarij paleaꝝ feni lignoꝝ ꝛ hiꝰ: nõ dicunt icẽdiarij. Cap. sup. 6. de emuni. ec. qꝛ nõnulli. dicit h dicẽdũ videt ꝙ appellõe ecclaꝝ icludant nedum mõasteria: sed ẽt oĩa pia loca. nã ista eqpant. s. ꝺ testa. reqsitis. fa. qꝺ scripsit di. 3. pꝰ archi. sup. e. li. 6. de resti.| in inte. c. vlt. Uidi dubitari an incẽdiarij vel fractores domoꝝ sitaꝝ infra ãbitũ ecclesiaꝝ ꝓuilegiatũ: de q̊. s. hẽs 17. q. 4. sic antiqꝰ. sint ipso iure excõicati: sic incẽdiarij ꝛ effractores ecclesiaꝝ: q ẽt postq̃ fuerint denunciati. s. ipsi incendiarij ꝛ effractores ecclesiarũ non pñt absolui nisi p papã. ꝛ viꝺtur ꝙ sic. p. d. c. sicut antiqꝰ. ꝛ de sẽ. ex. ꝯquesti. Sup hoc ꝯsultꝰ cuꝫ qbusdã iuristis ꝯsului ꝙ talis. s. frãgẽs vel ꝯburẽs domũ sitã intra ãbitũ ꝛ ꝯfines. d. c. sicut antiqꝰ. lꝫ talis sit violatoꝛ emunitatis ecclesie: ꝛ vt sacrilegꝰ puniẽdus non tñ ẽ excõicatꝰ: ꝛ hoc p illud. c. s. nonnulli. ꝛ p. d. c. conquesti. hec ille.

Excõicatio ꝯ effractores locoꝝ sacroꝝ pape reseruat absolõ pꝰ denũciationẽ eoꝝ. Capi. 13.

m Emoratos sacrilegos qui. s. ꝯfregerant violẽter quasdã

ecclas: et expoliauerant excõicatos p nuncietis et faciatis sicut excõicatos arti⁹ euitari: donec passis iniuriã cõgrue satisfaciant: et dãna data resarciant: et cũ lr̃is vr̃is rei vitatẽ ɔtinẽtib⁹ apostolico ɔspectui se repñtent: ex̃ ð se. ex. ɔquesti. glo. Excõicatos. ğ videtur ex hoc q ipso iure sunt excõicati h⁹i sacrilegi: qð verũ ẽ de effractorib⁹ ecclesiarum et incendiarijs. Repñtent. Ex quo. n. incẽdiarij et effractores ecclesiarum denunciati sunt: non põt absolui nisi a papa: sʒ anteq̃ denũcient̃ bñ põt absolui si satisfacẽ volunt: ex̃ c. nup Ber. Jdẽ Archi. et Hos. Joh. aũt an. et Pe. de anch. sic sũmãt. Qui cum effractione expoliant ecclas excõicati sunt: et postq̃ sunt denunciati p papã sunt absoluendi. Quidã extẽdebant istũ casũ ad facientes in eccla multũ enormia: vt frangendo crucem vel diripiendo corp⁹ christi: vel rapiẽdo bona ipsarum. Sed Hos. et Hosti. in sum. suis: et Jo. de lig. in tractatu ð censura ecclesiastica: dicit q tales nõ sunt ipso iure excõicati sʒ excõicandi Et nõ qð dicit Guil. credo q effractor ecclesie iudicand⁹ ẽ, qui dolo malo: aut p iniuriã violẽt piete fodit: aut sfodit: aut vitreã fenestrã fregit: aut seraturam: aut ostia aut cardines aut vectes: dum tenent ostia firmata: aut ipsũ tectũ ecclesie. Et notandum fm Guil. q q vadunt aĩo frangendi ecclesiã et furandi: et tñ non frãgũt: qr ĩueniũt alias fractã vel aptã: et sic intrant et asportant bona: ipsi ñ ĩcidunt in istũ canonem.

Excõicatio ɔ falsarios litterarum papalium: et pape reseruatur absolutio Cap. 14.

Os. n. oẽs falsarios lr̃arum nr̃arum q p se vel alios vicium falsitatis exercent cũ defẽsoribus et fautorib⁹ suis anathematis vinculo decernim⁹ innodatos et c. Jnno. 3⁹ ex̃ de crimi. falsi. ad falsariorum. Jnnodatos. Et sic ẽ canon late sñie fm Jnno. et Hosti. Jnsup et clerici sũt officijs et beneficijs p̃uati et degradãdi sunt: et curie seculari tradendi fm cõstões legitime puniendi: p quã et laici legitime ɔuicti puniunt̃: vt dr̃ ĩ textu. Et cõĩt dr̃ q absolõ a tali excõicatione pape reseruat̃: ex̃. e. dura. in fi. Nõ fm Pe. de ancha. in. d. c. q ille q scient̃ ĩpetrat Rptũ Frepticiũ et illo vtitur: non incidit in hanc penã: sʒ solũ punit̃ vt careat ɔmodo Rpti: et in expensis ɔdẽnetur: de Rp. super litteris. Sʒ falsans rescriptum: vel vtẽs falso ex certa scia vl̃ ex ignorantia p cedente ex negligentia incidit. Et nõ fm Ricar. sup. 4. di. 18. q ĩpetrans litteras a dño papa tacita veritate vel suggesta falsitate: siue faciat ĩpetrãs scĩẽter siue ignorãter: si talis veritas taceat̃: vel talis falsitas suggerat̃: q̃ vitate manifesta vel falsitate nõ suggesta dñs papa non ɔcederet: non ẽ excõicat⁹ iure cõi: nec ẽt illi q litteris aplicis vtuntur sub alio noĩe ĩpetratis: qr q̃uis tã isti q̃ illi digni sint magna pena et confusione: non tñ o portuit ius ɔdere: q̃ tales essent excõicati qr talis fraus a pte aduersa: vel a iudice ɔtra vtentes talibus lr̃is faciliter et certitudinaliter põt pcipi. q̃uis. n. sic ĩpetrans falsari⁹ sit: extendẽdo falsarij nomẽ: vt sumit̃. 25. q. 2. dicenti. Nõ tñ falsari⁹ ẽ lr̃arum dñi pape: qr veras lr̃as ĩpetrat: q̃uis falsa suggestiõe

⁊ sic non ē excōicat⁹.

Excōicatio ꝯ vtētes sciēter lr̄is papalibus falsis. Cap.15

Ui lr̄is nr̄is vti voluerit:eas
q p°. diligēter examinēt: qm̄ si
falsis lr̄is se vsos dixerit ig/
rāter eoꝝ sera prauia euitare neqbit
penas īferi⁹ ānotatas. Inno.3⁹ i eađ
decre.ad falsarioꝝ. Ibi dr̄ de illis pe
nis. Et sic q sciēter vtit̄ lr̄is aplicis:
ēt ab alio falsificatis est excōicat⁹. Et
nō qđ dic̄ Ho.ibidē ꝙ si simpl'r ig/
ranter vtit̄ talib⁹ lr̄is falsis:non excu
sat̄:qꝛ ꝑ alios debuit ingrē h:ar.di.
37.c.vlti. Idez.Ber. ⁊ si falsitas erat
ita latēs ꝙ ꝺ facili ꝑcipi non poterat
in apto:si ꝑ se ⁊ alios adhibuit diligē
tiā quā potuit:⁊ nihil ꝑcepit excusa/
t⁹ ē:aliogn non: ex̄ de hōi.iohes. Tē
enī ſm Pe.de anch.ibidē censet̄ iu/
sta ignorātia q̄ hꝫ excusare si adhibu
it diligentiā quā potuit ⁊ debuit:qꝛ h
indagauit a ꝑitiorib⁹.43.di.ephesiūs.
Non.n.potat diuināre falsitatē Rp
ti :sꝫ si ignorauit ex negligētia: qꝛ h ē
crimē qꝛ punit̄ ⁊ dolo ꝯpat̄. ff.man.
fideiussoꝝ.⁊ in.c.dura. dr̄.e.ti.ꝙ si fal
sas lr̄as se hr̄e cogn̄scit:⁊ si penā excōis
euadē voluerit. Et h intell'r ſm Ho.
qn̄ lr̄e false aliquo casu ad eū ꝑuene/
rint:tales gͣ n̄ sunt ipso iure excōicati
sꝫ post.20.dies si non resignant. Pe.
de ancha.

Excōicatio ꝯ recipientes lr̄as pa/
pales seu bullas in curia non de ma/
nibus pape vel deputati ad hoc.

Capi.16.

Nhibem⁹ ne qs apud sedez
i aplicā lr̄as nr̄as:nisi a nobis
vel de manib⁹ illoꝝ recipiat
q de mandato nr̄o ad illud st̄ officiū
deputati:ꝑsone solēnes ꝑ nūciū reci/
pē ꝑn̄t de manib⁹ ꝑdc̄oꝝ:trāsgressoꝛ
h⁹i si laic⁹ ē excōicatōi subiaceat. Si
cl'ic⁹ officio vel bn̄ficio ꝑuat⁹ dānet̄.
Inno.3⁹ ex̄ de cri.fal.dura. Apud se
dē apo. Illi gͣ q non st̄ apud apo .se.
seu in curia n̄ ligent̄ hac ꝯstōe: ⁊ ap.
se.ē: vbi papa ē. Ho.⁊ Io.an. Excōi/
cationi subiaceat. Dicas ꝙ ipso iure
non irrogatur hec pēa laico ⁊ ēt cl'i/
co. Qꝛ āt cl'icus officio vel beneficio
dānet̄:ipsa pēa īponēda ē ꝑ sn̄iā:nec
īponit̄ ipso iure sꝫ excōicatio ip̄o iur̄
īponit̄ ēt cl'ico. Pe.de āch. Et nō.dic̄
gl.ber.ibidē. Non credo ꝙ sit excōi/
cat⁹ q h n̄ ſuat īmo īdifferēt̄ videm⁹
ꝙ glꝫ ꝑ nūciū īpetrat lr̄as: ⁊ h papa
scit ⁊ tolerat nec aliquē repellit nisi
eēt excōicat⁹. Sed h ītellige ꝙ lr̄e de
manib⁹ dn̄i pape vel bullatoris tm̄ st̄
recipiēde ēt vel vicecācellarij:vel al/
teri⁹ ad h deputati:al's false st̄. ⁊ qui
sic recipet eēt excōicat⁹. Io.an.⁊ pet.
de anch.dicunt ꝙ h qđ dicit ista de/
cre.non ſuat̄ i curia hodie: īmo glꝫ
ꝑue auctoritatis mittit ad bullatorez
⁊ recipit.

Excōicatio ꝯ corrigentes aliqd in
lr̄is papalib⁹:⁊ pape reſuat̄ absolō.

Capi.17.

Osti.i sū.sic ait. Hodie ꝑcep
h tū ē ꝙ in lr̄is dn̄i pape:nec i
magno nec i modico audeat
qs manū apponē ēt lr̄az vnicā:vl' pū
ctū vnicū corrigēdo exceptis officia
lib⁹ qb⁹ ē h ꝯmissū. Aliogn manum
apponēs ex canone lato i curia ipso
facto sn̄iaz excōis īcurrit:q̄ ꝑ aliquē
citra apo.se.relaxari non potest. Idē
Hoff. Querit Ricar.in.4.di.18. vtrū
inueniens litteram domini pape:cui⁹

efficacia iã expirauit:ɀ ludo ñ itẽtõe
vtẽdi aliquã lr̃az in ea formatã refor
met:vel pũctũ faciat vl' p quecũqȝ ali
um modũ aliqd in ea mutet sit excõi
cat⁹ ipso iure. Rñdet vt.s.ad istã q̃o
nẽ dicũt aliq ꝙ talis ñ ẽ excõicat⁹ipo
iure:qꝛ illa excõicatio ñ intelligit ni
si de his q̃ pñt eẽ alicui vtiles. Predi
cta ẽt q̊ ad oẽm hoĩez eẽt inutilis. Sz
ꝯ hoc sic põt argui. Quanuis illa lr̃a
non ĩmutata facta sit inutilis:tñ p ra
surã sic mutari posset:vt vtilis appa
reret:verbi gr̃a:si ibi erat scriptũ p⁹
trienniũ minime valituris:ɀ ꝑ trien
nio poneret q̃nqueñiũ:iã apparz vti
lis q̃ ṗus erat inutilis. Cuz g̃ q̃cunqȝ
mutatio siue pua siue magna contra
lr̃am dñi pape:p quã pmutationem
põt appere vtilis plusq̃ȝ erat:vel vtil'
cũ añ ñ eẽt sit ꝓhibita sb pẽa excõis
iã late:vr̃ ꝙ ĩmutans aliqd ꝯ lr̃az de
q̃ est q̃o sit excõicat⁹ ipso iure:qđ mi
bi ꝯcedendũ vr̃:vt ẽt hẽt ex̃ đ cri.fal.
in.c.ad falsariorũ. In glo.sup illud.
Per rasurã tenuẽ q̃cunqȝ radit vel ĩ
mutat rescriptum pape:excõicat⁹ est
ɀ falsari⁹:ɀ in hoc nullã distinctionez
adhibeo:ɀ.j.sic dicit. De lr̃is tñ q̃ p
nullã rasurã possent apparere vtiles
vtputa lr̃a curatoria data a ducentis
annis vel trecẽtis alit' eẽt iudicandũ
qꝛ si tota raderet de nouo non pos
set apparẽ vtilis ꝓpter bullã:qꝛ ĩ cre
atõe cuiuslz noui pape aliquid cõtra
bullam ĩmutat. Nomen.n.ei⁹ ponit
in bulla.

Excõicatio ꝯ faciẽtes statuta ꝯ ec
clesiasticam libertatẽ:ɀ seruari ea fa
cientes ɀ scriptores eorum ɀ officia
les iudicantes s̃m ea.

Capi. i8.

Excõicam⁹ oẽs q decetero s
e uari fecerint statuta edita: ɀ
ꝯsuetudines:vel poti⁹ abusi
ones ĩtroductas ꝯ ecclesiasticã liber
tatẽ:nisi ea de capl'arib⁹ suis ĩfra du
os mẽses post h⁹i publicationez sñie
fecerit amoueri. Excõicam⁹ statuta
rios ɀ scriptores statutoꝝ ipsoꝝ nec
non ɀ ptãtes ꝯsules rectores ɀ ꝯsilia
rios locoꝝ:vbi decetero h⁹i statuta ɀ
ꝯsuetudines edite fuerint:ɀ obserua
te:necnon ɀ illos q s̃m ea ꝓ̄sumpse
rint iudicare:vel in publicã formam
scribẽ iudicata. Nono.ȝ⁹ ex̃ de sẽ.ex.
nouerit. Ecclesiã. laici eremite ɀ re
clusi hic sb noĩe ecclesie non ꝯp̄hẽdũ
tur nisi se sbiecerint alicui approbate
religioni. Gui. Libertatẽ q̃ ꝯsistit ĩ ṗ
uilegijs ꝯcessis sup spualib⁹ vel tpali
b⁹ generalit' vel singularit' siue a deo
siue a papa siue ab alijs principibus
s̃m Hosti. Inno.ɀ Abba. Et a deo q
dez concessa sunt multa:vt illud. Qđ
cunqȝ ligaueris super terram ɀc. Et
hoc q̃ȝtum ad ꝑsonam pape extendi
tur ad interp̄tationẽ oĩum dubioruz
ex̃ qui fi.sint legi.per venerabilẽ. Itẽ
ꝙ decime ɀ primicie ad clericos spe
ctent.i6.q.i.reuertimini. Item ꝙ ec
clesia sola res ecclesiasticas mĩstret.
96.di.si imperator. Item ꝙ de spua
libus ius ꝯdere ɀ iudicare põt:ɀ mul
ta alia priuilegia que ꝯtinentur in no
uo ɀ veteri testamento. A papa ṗui
legia ꝯcessa sunt:vt q inijcit manũ vi
olentã in clericũ sit excõicatus. Itez
ꝙ in legatis ad pias cãs sufficiãt duo
testes:ex̃ de testa.relatũ.ɀ multa alia
priuilegia que a vicario christi ꝯcessa
sunt:que ĩ iure canonico habent. It'
ab impatoribus multa concessa sunt

que sunt ipsa in iure ciuili: vt de emu
nitate ecclesiarum ꝛ hi⁹. Nec extendunt
dictas constitutiones ad priuilegia data non vłr
sed particulariter aliquib⁹ ecclesijs: siue sint
data talia spiritualia a papa siue ab impera
torib⁹ siue ab alijs principib⁹. Joh. an.
De capitularijs. i. de chartulis siue li
bris in qb⁹ talia scribi consueuerunt:
ꝛ si satisfecerint absoluat eps: quia pa-
pa sibi non reseruauit. Jo. an. Infra
duos menses. Hec constitutio modo ligat omnes
quia iam dudum fluxerunt illi duo menses
de quib⁹ fit mentio in loco isto. Hosti.
Excoicam⁹ statutarios ꝛc. Statuta-
rij ꝛ scriptores statutorum statim ligantur
nec excusationem habere possunt in toto: ꝛ si
quandoque excusentur a tanto. Potestates autem consu
les rectores possunt habere excusationem quan
tum ad obseruationem sententie ꝛ deletionem
statutorum predictorum que ignorare possunt. Ex
quo vero certificati sunt ꝛ obedire negligunt
constitutio eos ligat: quod ad arbitrium boni vi
ri referendum est: quando s. scire potuerunt vel
non: aut quando impedire ne fierent: vt. s. in-
telligatur hoc quam cito potuerint bono
modo concesso aliquo interuallo. Non si hoc
presciuit de nocte vel in festo tam solenni
quod concilium congregare non potuit: vel erat
tunc infirm⁹: arbitrabitur bonus iudex.
Hosti. ꝛ Jo. an. Joh. vero de lig. in tra-
ctatu de censura ecclesiastica: dicit quod p-
dicti potestates consules ꝛ hui⁹ sunt excoica
ti non excoicandi: nec ob. c. grauem. vbi
dicitur canon ferende sententie: quia ibi denunci-
antur excoicati non excoicandi. Uel quod
non est absurdum quod excoicati a iure ite
rum excoicentur ab homine. Officiales vero
non sunt excoicati: nisi seruauerint il-
la statuta uel negligentes fuerit ad ea
delenda. Rectores ciuitatum qui non ha
bent potestatem statuta tollendi secundum ea non
ligantur hac sententia: nisi secundum illa statuta iu
dicent: aut nisi possint operari vt illa de
leant ꝛ hoc negligant. Pe. de ancha.
querit de consiliarijs illorum locorum: et po
nit distinctionem Inno. qui sic ait. Si
tales consiliarij in illis locis: vbi fiuntur
statuta contra ecclesiasticam libertatem habent
potestatem destruendi ꝛ non faciunt: ex
coicati sunt: etiam si dedissent auxilium ꝛ consi
lium quod destruantur: non facit eos eui-
tare penam. Si non habent potestatem non incurrunt
excoicationem. Sed si nesciunt predicta statu
ta esse. Dicit Hosti. tunc ligari quando sci-
unt ꝛ non delent cum possunt. Tempus autem ad
hoc dabitur arbitrio boni viri. i. iudicis
sed non videtur se posse excusare allegan
do facti ignorantiam: ex quo ita publi-
ce promulgata sunt statuta: tamen saluando
dicta precedentia. dic quod ignorantia predi
cta excusat ab excoicatione: ad quam
incurrendam requiritur dolus: sed non ab
alia pena. Sed quid si sciuerunt predicta
statuta ꝛ ignorauerunt ea esse contra
ecclesiasticam libertatem: ibi dicit Inno.
quod non incidunt: cum excoicatio non li
get nisi contumacem. ii. q. 3. certum Nec fer
tur nisi pro magnis criminib⁹: fatetur tamen
quod possunt aliter puniri. Do. meus. i.
Jo. de ligna. putat eos non audien-
dos: quia est ignorantia iuris que non
excusat: de regu. iur. ignorantia. Hec
Pe. de ancha. Nota etiam secundum quos-
dam: quod si statuerunt quod nullus offer
ret: nisi in magnis festiuitatibus: vel ni
si tantum: vel quod super mortuo non sit
nisi talis pannus: vel tot cerei vel huius
modi: hoc esset contra ecclesiasticam
libertatem. Super ista decretali no-
uerit. Henricus boicus dicit: quod
statuentes vel statuta dictantes vel
scribentes ipsa: aut fieri consentientes

aut seruari facientes statuta contra ecclesiasticam libertatem statim sunt excõicati ipso iure. Nam tps duorũ mensium qđ datur ad delendum ipsa statuta vt vitēt hāc penā cepit currere a tpe publicationis hui⁹ decret. Et sic iam diu transiuit illud tps ẽm Ber. ꝛ Hosti. Quidam tñ exponunt h⁹i publicationem postq̃z.s. in singulis locis fuerit publicata. Et hoc benigni⁹ ẽm Hosti. sed pmuz vius ẽz. Jo. an. Qui vo ẽm talia statuta presūpserint iudicare: vel in formā publicam redigere iudicata statim tales sūt excõicati ẽm Hosti. Secus autem si in priuata forma scriberentur. Hec Jo. an. Officiales vo ꝛ ꝯsiliarij tunc ligātur si scientes ea esse contra ecclesiasticā libertatē ꝯsenserint delicto: vt qꝛ ea seruauerunt vel dederunt consilium ꝙ ea fuent: vel ꝙ negligētes fuerunt ea de suis capitularib⁹ delere: vel officiū dimittere: ꝙ̃cito de eis certificati sciunt ꝛ cognoscunt ea eē contra libertatē ecclesie concessa: aliquo tñ medio interuallo ad arbitriū boni viri. alie vero psone noīate in hac decretali: licet seruent h⁹i statuta: non sunt excõicati ẽm Jnno. ꝛ Johā. an. Hec ille. que qdē dicit de facientib⁹ ꝯ libertatem ecclesie seu priuilegiū vniuersalis ecclesie.

Excõicatio contra oēs dños phibentes subditis: ne faciant obsequia corporalia psonis ecclesiasticis.

Capi. 19.

e Os q tpale dñium obtinentes suis subditis: ne plati aut clericis seu personis ecclesiasticis qcqd vendant aut emant aliqd ab eisdem: neqꝫ ipsis bladum molant coquāt panē: aut alia obseqa exhibē psumāt īterdicūt aliqñ: cū talia ī derogationē libertatis eccl'astice psumantur: eo ipso excõis sñie decernim⁹ subiacere: Bonifa. đ imu. ec. li. 6. Libertatis. lꝫ isti q̄ ad vba viderent̄ ñ īfringē libertatē: tñ infringebāt q̄ ad mentē faciēdo fraudē de psona ad psonā de quo dic vt. 14. q. 3. pleriqꝫ. Joh. an. Querit hic Dñicus de sancto Gem. Quid si ista phibitio fiat p illum qui non hꝫ dñium: an hēat locū pena hic apposita. Rñdet ꝙ non p tex. hunc q dicit de dñis phibentib⁹ suis subditis: ꝛ exponit illud tpale pro seculari dñio. Et subdit: lꝫ pone ꝙ fiat statutū sicut in italia ī multis ciuitatib⁹ ꝛ dñis ꝙ phibeat neqꝫ vendat vel donet rē īmobilē alicui non existēti de iure tuētiū non subeūti onera cõium vel dñoꝝ: ꝛ irritat donationē vel vēditionē ꝛ penā īponit: an p talia statuta īcludant̄ donatões vel venditiões in eccl'a. Et ꝙ nõ icludant̄ ꝛ ꝙ nõ teneant talia statuta quo ad eas pbat p. c. ecclesia sancte Marie. de ꝯsti. ꝛ p plures rões. Et ꝯcludit ꝙ h⁹i statuentes hac pena nõ st̄ ligati: exq̄ non fuit statutū exp̄ssū de eccl'a: qꝛ si hoc fuisset: tūc ligati eēnt: qꝛ statutū ē ꝯ libertatē eccl'asticā. tenuit. n. illud statutuꝫ ẽm cõem sñiam doctoꝝ quo ad laicos transferentes in laicos iurisdictionis aliene: sed si illud extenderent ad ecclesias: inciperent ligari. Nec essꝫ absurdum dicere ꝙ iudex ecclesiastic⁹ posset illos ad quos ptiet cogere ad declarandū statutū: vt non respiceret ꝯtractus fiendos cum ecclesijs: extra de hereti. li. 6. statutum. Refert enim Jo. an. in nouel. ꝙ Uin. ꝛ Abb. dicūt

ꝙ statuto laicoꝝ fc̄o ꝑ cōi vtilitate
ꝙ vadēs de nocte soluat tm̄:clerici n̄
sunt sbiecti:sꝫ p suū iudicē st̄ arcēdi:
di.96.bn̄ qdē.Sec⁹ dicūt de dāno in
pascēdis pecorib⁹:vel ad aquā ducē-
dis.tūc.n.tenēt̄ pastores de dāno pp
mercedem quā accipiunt.

Excōicatio ꝯ vsurpantes patrōa-
tum de nouo in locis pijs:vl̄ vsurpā
tes bona vacantium ecclesiarum.

Cap.20.

[S]Ancimus vniuersos ⁊ singu
los regalia custodiam siue
guardiā aduocationis seu ꝺ
fensionis titulū i ecclesijs mōasterijs
siue qbuslibꝫ alijs pijs locis de nouo
vsurpare conantes bōa eccl̄aꝝ: mo-
nasterioꝝ aut locoꝝ ipsoꝝ vacātiuꝫ
occupare p̄sumūt:quocūqꝫ dignitatꝭ
honore p̄fulgeant.Cl̄icos etiā eccl̄a-
rum:monachos monasterioꝝ:⁊ psō
nas ceteras locoꝝ eorundē q̄ h̄ fieri
ꝓcurant eoipso sn̄ie excōis sbiacere:
Bonifa.ex̄ ꝺ elec.gn̄ali.li.6.Uniuer
sos ⁊ vniuersas.Nā appellōe siqs et
siqua ꝯtinet̄.ff.de v̄bo.sig.l.i.⁊.2.⁊ ẜꝫ
Bar.verbū masculinū ꝓlatū a cano
ne ꝯp̄hendit femininū:qꝺ ꝓbat̄.17.q.
4.siquis suadente.qꝺ veꝝ nisi p ea-
dē vel alia.s.iura excipiatur femina.
J.e.idemnitatibus.Jo.an.Qꝺ Arch.
intelligit de canone puniente crimi-
na.Singulos.vt quādo psona vsur-
pat suo nomine.j.scripta.Uniuersos
vero dixit:puta quando aliqua vni-
uersitas sibi inscripta vsurpat de no
uo.Archi.Regalia.dic regalia ea q̄
capit rex vacante ecclesia:vt patet in
regno francie ⁊ anglie.Nā illic vocā
tur regalia iura regis in quibusdā ec
clesijs vacantibus competentia qbus
de p̄latis ordinatis illa ꝑcipiunt p̄lati
⁊ non rex.Archi.Guardiā.qꝛ dicunt
se debē custodire ecclesiā vacantem:
donec de p̄lato fuerit ei ꝓuisuꝫ vt pꝫ
exemplum in ecclesia parisiēsi:vbi ta
les custodes laici ⁊ nobiles appellan
tur vicedn̄i.pꝫ ēt exemplū in ecclesia
florentina:⁊ sumit̄ hoc verbum ⁊ p̄-
cedens.s.custodiā ꝓ eodē.Unde ex-
pone.siue.p.i.Et intelligunt quidam
hoc comprehendi sub hoc noīe iuspa
tronatus:qꝺ non credo.Sed intelli-
go simpl̄r sicut sonat:q̄uis aliter no
tet̄.j.de iurepa.Archi.Sed Jo.an.
sic dicit.Custodiā.⁊ que sequunt̄ sic
expone ẜm Bar.i.iuspatronatus:qꝺ
ẜm diuersas regiones:diuersa sortit̄
vocabula.Et addit quocunqꝫ nomīe
censeantur:vsurpantes de nouo tale
ius in ecclesijs ⁊ alijs pijs locis ⁊ bo-
na ipsoꝝ locoꝝ vacantium occupan
tes excōicati sunt ipso iure.Johā.an.
Alijs vt hospitalib⁹ ⁊ alijs quocunqꝫ
noīe vocatis.De nouo.s.a q̄draginta
annis citra:ẜm Bar.s.de consuet.c.
vlti.Et hoc per litteram que sequitur
vel ex antiqua cōsuetudine:que.s.ha
betur.j.in tex.hic non posito.Jo.an.
Bona.de quibus nulla est laicis at-
tributa facultas.Occupare.in mala
pte sumitur:⁊ proprie mobilia dicun
tur occupari:immobilia inuadi.Se
pe tamen vnum sumitur pro reliquo
Procurant forte occasione discordie
inter eos suscitate.Et dicitur procu-
rare ope consilio persuasione ⁊ coo-
peratione.Jo.an.Nota ꝙ cōmitten
tes sacrilegiuꝫ i anferēdo res sacras
vel non sacras de loco sacro:non sūt
de iure cōi excōicati:nisi hoc facerēt
cum effractione vel incēdio:vt extra

de sen.ex.cõquesti.in glo. sz tales si p᷒ monitionẽ se non emẽdarẽt sᷣt excõi candi. Sic ẽt vel auferentes bona ec clesiaꝝ non sunt ipso iure excõicati: nisi vacantiũ: vt in isto.c.gñali.eᷤ de elec.li.6.q̃ð aũt dr̃ in decretis. 2.q.3. canonica. ꝛ de violat. ecclesi. 17.q.4. oẽs.de raptorib᷒ bonoꝝ ecclesiaꝝ: ꝙ sunt excõicati. Intelligendum est ẜm Ricar.in.4°. de violatione ꝛ raptu q̃ fiunt cũ effractione vel violentia ꝑso nali ꝛ huiusmõi.

Excõicatio ꝯ ꝯpellentes ꝓlatos et ꝑsonas eccl̃asticas ad submittenduz ecclesias vel ecclesiastica bona eis.

Capi.xi.

Illi võ q prelatos vel capl̃a ecclesiaꝝ: seu alias ꝑsonas ec clesiasticas ad submissiones faciẽdas h᷒i hacten᷒ cõpulerunt: nisi p᷒ cõpetentẽ admonitionẽ remissa sᵬ missione quã p vim vel metũ exege rant ecclesias ꝛ bona ecclesiastica eis sᵬmisso taliter ĩ sua libertate dimit tant. Illi vero q decetero ꝓlatos aut ꝑsonas easdẽ ad talia faciẽda cõpule rint: cuiuscũqꝫ sint ꝯditiõis aut stat᷒ excõis sint sñia innodati. Ex ꝯctib᷒ ꝓ terea sup ꝓmissis h᷒i lr̃ia ꝛ ꝯsẽsu int̃ ueniẽtib᷒ hacten᷒ initis: aut q̃s in fu tuꝝ iniri ꝯtigerit: seu occasiõe illoꝝ laici vltra id q̃ð ex nã ꝯctuũ ipoꝝ vl̃ adhibita ĩ ipis lege ꝓmittit̃ aliqd nõ vsurpẽt. Qui võ sec᷒ egerit nisi legiti me mõiti ab h᷒i vsᵽatõe ðstiterit: re stituẽdo ẽt q̃ talr̃ vsᵽarãt eoipo sñi aꝫ excõis ĩcurrãt. Gre.x᷒ eᷤ de re.ec. ñ ali. ẜ ꝯsultissimo.li.6. Submissiões h᷒.i. de qb᷒ dixerat ĩ ꝓn. vbi ꝓhibet ꝓlatos ꝛ ecclesias sibi cõmissas: bona ĩmobilia seu iura ipsaꝝ laicis sᵬmittẽ absqꝫ capituli sui ꝯsensu ꝛ apostolice sedis lr̃ia spali.s. ꝯstituẽdo vel recog scẽdo: seu ꝓfitẽdo ab eis ea tãq̃ a su ꝑiorib᷒ se tenẽ: seu ab ipsis eadẽ ad uocãdo vel ipsos ꝑronos vel aduo catos ecclesiaꝝ seu bonoꝝ ipsaꝝ ꝑpe tuo vel ad tp̃s non modicuz statuen dũ. Talis ğ submissio hic ꝓhibet̃ nõ aũt alienatio bonoꝝ ecclesiasticoꝝ. ꝛ nõ ꝙ ꝯprehẽdunt̃ ẽt hic feie .s.reli giose. Et ꝙ dr̃ aduocãdo exponit̃ tã q̃ ab aduocatis recognoscẽdo. Et ꝙ dr̃ ad tp̃s ñ modicũ: iñ trahit̃ ꝙ ad modicũ tp̃s pñt vocari ĩ ꝑronos vel defẽsores. ꝛ dr̃ modicũ tp̃s ĩfra.10.an nos: vel ẜ bar. relinqt̃ iudicis arbi trio. Et ꝙ dr̃ ꝯpetentẽ monitõnẽ: ĩtel lige trinã: nisi facti necessitas aliõ sua deret. Jo.an.

Excõiatio ꝯ concedentes represa lias ꝛ vtentes in clericos ꝛ bona cleri corum. Ca.xx.

Illi qui represalias aduersus personas ecclesiasticas: seu bona ipsarum concedunt: vl̃ extendunt ad eas: nisi ꝑsũptionẽ h᷒i reuocauerit a ꝯcessiõis vel extẽsiõis tpe infra mensez: si ꝑsona singularis fuerit sñiaz excõis incurrat: si vniuer sitas ecclesiastico subiaceat interdi cto. Grego.x᷒ extra ð iniuri. si pigno ratões. libro sexto. Ecclesiasticas. vt clericos templarios hospitalarios: conuersos ꝛ deo deuotos.17.q.i. duo Johannes an. Extendunt. facit diffe rentiam inter extendere ꝛ concedere. Quia ciuitas vel superior dicitur cõ cedere: sed ille cui conceduntur extẽ dere: puta quia ciuitas bononiensis dedit represalias ciui suo contra flo rentinos: q̃s extendit ille ad clericos

Jo.an. Presumptione.i.ↄcessione:vł
extensione represaliaꝝ:qḋ est contra
ecclesiasticā libertatē. Jo.an. Mēsem
ꝙ si infra mensem istū ꝓcessum fuit
ad actum:q₂ fuit ecclesiastica pſōa. ꝑ
alia pignorata.i.repſalia facta ↄ̄ eum
Nunquid hec pena habebit locum i
fra mensem. Dic ſm Bar. ꝙ in statū
ꝓstinū reuocandū erit infra mensem
ex̄ de sen.ex.li.6.quicunqȝ. Uel scḋm
Guil. reuocatio integra fieri dȝ ante
q̄ȝ ꝓcedatur ad actum:alias locū ha
bet pena. Jo. an.

Excōicatio ↄ̄ grauantes pſonas ec
clesiasticas in se vel suis ꝓpter qḋ no
luerunt eligē eos ḋ qbus rogati erāt.

Capi.23.

Ciant cūcti q clericos vel q̄s
libet alias pſonas ecclesiasti
cas ad q̊s in aliqb⁹ mōasteri
is:aut alijs pſijs locꝭ spectat electio si
pro eo ꝙ rogati:seu alias inducti eū
ꝑ quo rogabantur siue inducebant̄
eligere noluerunt. Uel ↄsanguineos
eoruȝ aut ipsas ecclesias monasteria
seu loca cetera beneficijs:seu alijs bo
nis suis ꝑ se vel ꝑ alios spoliādo seu
alias iniuste ꝑsequendo grauare pre
sūpserint:se ipso facto nouerint sn̄ia
excōicationis innodatos. Greg.x⁹ ex̄
de elec.li.6.sciant cuncti.ēt eps. Eccł'a
sticas vt conuersos templarios: q lȝ
non sint clerici:sunt tn̄ eccł'astice pſo
ne. Spectat .de iure cōi in collegiata
ecclesia:ad collegium spectat electio:
⁊ si non ē collegiū spectat ad p̄ronuȝ
nisi aliud inducat̄ de ↄsuetudīe. Si
āt non eēt ibi collegiū vel p̄ron⁹ ꝑ di
ocesanū hȝ ibi ordinari.io.q.i.regēda
Et hec v̄a q̊ ad electionem prelati:de
inferiore non.s̄.e.ti.cum ecclesia vul
terana. Jo.an. Rogati. Quando pre
ces inducunt simoniam:dic vt.8.q.i.
moyses. Inducti per ꝓmissiones vel
alio mō. Jo.an. Alios. Sed nunquid
hec pena locum habebit in presentan
te p̄rono:videt̄ ꝙ non:q₂ de electiōe
tm̄ loquitur ⁊ non de p̄ntatiōe:⁊ hec
ē penalis ⁊ ideo restringenda. Dic ꝙ
si p̄ronus ē clericus vel persōa eccł'a
stica locū hēbit ↄstitutio: nec ē h̊ odi
osum sed fauorabile ecclesiaꝝ fauore
Si aūt p̄ronus est laicus pena locuȝ
non habebit: cuȝ constitutio dicat cle
ricos vel ecclesiasticas personas. Jo.
an. Idē Guil. Bar. Archi. Jo. mo.
qui dicunt etiam idem in postulante
sn̄ia. Et ſm Guil. epi bene poterunt
absoluere. Jo.an. Exquo cōditor ca
nonis huius absolutionem sibi papa
non reseruat:extra de sen.ex. nuper.
Nota ꝙ Archi. hic mouet questio-
nem de mādatario.i.de eo qui ex mā
dato alterius aliquid horum opatur
vtrum incidat in canonem. Allegat
ꝑ ⁊ contra dicentes: finaliter conclu
dit ꝙ dici pōt: ꝙ mandatarius talis
ligetur:⁊ si non verbis hui⁹ capł'i tn̄
mēte:maxime cum ꝑticipet in crimi
ne:⁊ sic actor mali.

Excōicatio contra impedientes ꝑ
sonas ne litigent in foro ecclesiastico
in causis quibus ex iure vel consuetu
dine vel ex impetratis a curia potest
in tali iudcio exigi.

Capi.24.

Tatuimus neqȝ īpetratores
lr̄aꝝ nr̄aꝝ vel alios ad nos:
vel alias ad foꝝ ecclesiasticū
recurrentes suꝑ cāis que ad idē forū
de iure:vel de antiqua consuetudine
pertinere noscuntur ad desistendum

Uel in foro seculari de qonib⁹ h⁹i li
tigandum ꝑ eorundē iudiciū ecclesi
asticoꝝ īpetrantiū aut litigantiū seu
volentiū litigare: aut ꝓpinquoꝝ ipo
rū: seu reꝝ illoꝝ: aut eccl'aꝝ suaꝝ ca-
ptiōem: modisue alijs qbuscunqꝫ cō
pellat seu compelli faciat: vel ꝓcuret
nec p se vel alios impediat: quomin⁹
coraꝫ iudicib⁹ ecclesiasticis delegatis
seu ordinarijs querulantes de causis
que vt ṗmissū est ad cognitionem pti
nent eorundē possint libere iusticiaꝫ
obtinere: nec ad ṗdicta facienda det
auxiliū consiliū vel fauorem. Siquis
vō ꝯ ṗsūpserit excōicationi se ipso fa
cto nouerit subiacere: a qua nisi tam
iudici cuius cognitio fuerit impedi-
ta: vel iurisdictio vsurpata: qꝫ parti q̄
in persecutione turbata fuerit sui iu-
ris: de iniuria damnis ꝛ expensis ac
īteresse ṗus p eundē fuerit integre sa
tisfactū: nullaten⁹ absoluat. Bonifa.
extra de emu. ec. quoniam. li. 6. Nul
latenus: idest nll'o modo. Quid si an
te satisfactionem tales fuerint absolu
ti. Non credo ꝙ talis absolutio tene
at: hoc ista specialiter ꝓhibente lit
tera. Archi. ꝛ Jo. an. dicit ꝙ tunc de
mum facta satisfactione per ordinari
os poterit absolui: qiuia papa non si
bi retinuit.

Excōicatio contra dn̄os ꝛ officia-
les dantes licentiam grauandi cleri-
cos vel suos consanguineos propter
sententias latas contra eos.

Capi. 25

q Uicūqꝫ ꝑ eo ꝙ in reges ṗn
cipes barones nobiles bali-
uos vel quoslibet ministros
coꝝ: aut quoscūqꝫ alios excōis suspē
siōis: siue interdc̄i sn̄ia fuerit promul
gata sn̄iam alicui dederit: occidendi
capiendi: seu al's in ꝑsonis aut bonis
suis vl' suoꝝ grauādi eos: q tales sn̄i-
as ꝓtulerunt: siue quoꝝ sit occasione
ꝓlate: vel easdē sn̄ias obseruātes: seu
talit' excōicatis cōicare volētes: nisi li
centiā ipsā reintegra reuocauerit: vel
si ad bonoꝝ captionē occasione ipsi⁹
sn̄ie sit ꝓcessum: nisi ipsa bona fuerit
infra. 8. dieꝝ spaciū restituta: aut sa-
tisfactio ꝑ ipsis īpensa: eo ipso sn̄iam
excōis īcurrant: eadēqꝫ sint sn̄ia ino-
dati oēs q ausi fuerint ṗdc̄a sn̄ia da
ta vti: vel aliqd premissoꝝ ad q̄ com
mittenda dare sn̄iam ꝓhibuim⁹ alias
cōmittere suo motu. Qui aūt in eadē
sn̄ia ꝑmanserit duoꝝ mensiū spacio:
extunc ab eo non pn̄t: nisi p se. apo.
absolōis beneficiū obtinere. Greg. x⁹
ex̄ de sen. ex. li. 6. Reges. Est āt ordi'a
rius regis eṗs in cuius diocesi delin-
quit vel domiciliū hꝫ: di. 96. si impa-
tor. Jo. an. Et dicit Archi. ꝙ non so-
lum regē: immo ꝛ impatorē pōt eṗs
excōicare. 2. q. 7. §. item cū dicenduꝫ.
Ministros ad clericos pōt inferri: et
sic ꝓprie insequit' verbū suspensiōis
Jo. an. Sn̄iam. multo forti⁹ idē ī vsu
vel mandato. Archid. Dederit. clare
demōstrat hec littera ꝙ si aliquis cō
tēplatione excōicati faciat ea que h̄ ī
lr̄a numerant' ipse excōicatus nō dr̄
eē in culpa: nisi sbsequēte p⁹ fc̄m ra-
tū hēat Arch. Suoꝝ. s. ꝯsaguineoruꝫ
vel familiariū. Et sic nō casū in q̊ ꝑcu
tiens ꝛ mādās ꝑcuti laicū ē excōica-
t⁹: ad idē. s. de electi. sciant. li. 6. Joh.
an. Grauandi. puta ne quis emat ab
eis vel eis vendat: ꝛ his similia. Joh.
an. Reintegra. i. anteqꝫ ad occidendū
vel capiendum vel alias grauanduꝫ

easdē psonas in aliq̊ fuerit ꝓcessum. Unn̄ vr̄ ꝙ si reintegra fiat reuocatio mandati vł talis lr̄ie locū non hꝫ qꝺ hic seqt̄. Si āt ad aliquē actū sit pro cessū p eū cui lr̄ia ē ꝯcessa: statiꝫ lr̄iā dantes sunt ligati vt hic pꝫ: de hoc ꝺ pe.di.i. Sigs non dicā. sed videt̄ ꝫ.j. ꝓxi. ibi eīm bona ipsa ꝛc. Dic ꝙ grauior ē offensa psone q̄ꝫ reꝝ: de q̄ offē sa loqtur lr̄a: q̊ casu ipo f̄co statim ligant̄ vt dc̄m ē. Lr̄a āt seques loqtur in offēsione reꝝ: ad q̄ꝝ restōnē t̄minꝰ. 8. dieꝝ p̄figit̄: vt. j. pꝫ. Archi. Impensa. s. cū res n̄ extat vel placet leso. Incurrant. Mō duplici funiculo sꞇ ligati: qꝺ eē pōt. 3. q. 4. engeltrudam. Jo. an. Uti. Et sic mandans ꝛ mādatarij eadē pena puniunt̄. al's. i. preter aliquā lr̄iam. Jo. an. Obtinē. Silr̄ incēdiariꝰ eccł'iaꝝ q exquo denunciati fuerint non possūt absolui ab alio q̄ꝫ a papa. s. e. tua. Et si papa hoc nō exp̄ssisset perpetuo potuisset ordinarius ipsum absoluere. s. e. nuper. Johānes an.

Excōicatio ꝫ facientes exigē ꝛ exigentes pedagia ꝛ gabellas a clericis ꝛ religiosis ꝛ psonis ecclesiasticis.

Cap. 26.

Onstōnē felicis recordatōis Alex. pape. 4. p̄de. nr̄i. Qui statuit ecclesias ꝛ psōas ecclesiasticas ad pedagia ꝛ guidagia: penitus non teneri: nec ad exhibendū vel soluendū talia ꝓ rebꝰ suis ꝓprijs q̄s non cā negociādi deferūt vel d̄ferri faciūt seu trāsmittūt. Uolētes ꝓpt̄ multoꝝ abusū pene adminiculo adiuuare. Adijcimꝰ districtiꝰ inhibēdo ꝫria consuetudine quorumcunqꝫ que dicenda est vius corruptela non obstante: vt nec collegiū nec vniuersitas nec alia ēt singularis psōa cuiuscūqꝫ sit dignitatis ꝯditōis aut statꝰ a p̄fatꝭ psonis: aut ecclesijs ꝓ psōis ipsis aut rebꝰ p̄dictꝭ tallias exigat: vel extorq̄at p se p vł aliū suo noīe: ł aliq̄o aut eos ad hꝰi psoluenda cōpellat: q vero ꝫ fecerint si psone fuerint singulares Si aūt collegium vel vniuersitas ciuitatis castri seu loci alteriꝰ cuiuscunqꝫ ipsa ciuitas castrū vel locꝰ interdc̄i sn̄iam ipso f̄co incurrāt: nec ab excōicatione hꝰi absolōꝫ: vel interdc̄i relaxationē obtineāt: donec exacta plenarie restituerint: ꝛ de trāsgressione satisfecerint ꝯpetēter: ex̄ de cēs. quanqꝫ. li. 6. Si vniuersitas vel singularis psona ecclesias vel ecclesiasticas psōas ꝯpulerit soluere pedagia vel guidagia vel exactiōes ꝓ rebꝰ suis q̄s causa negociatōis non deferūt: vel ꝓ psonis singularibꝰ excōicati sꞇ ꝛ vniuersitas īterdicta. Jo. an. in sū. Itē nō ꝙ res clericoꝝ eodē p̄uilegio gaudent q̊ res eccł'aꝝ q̄ꝫtū ad istud. Negociādi. Hoc verbū a multis plene n̄ intelligit̄. vn̄ dic ꝙ ille dr̄ negociator: qui cōpat rē vt integrā ꝛ īmutatā vendēdo lucret̄. Sed q rem cōpat vt mā sit sibi aliqd in̄ opandi: puta ex ferro clauos: vel alia artificiata ille non est negociator. Hanc autem negociationem clerici exercere non debent: vt. 88. di. fornicari. Si autem deferant: seu deferri faciant clerici res causa mercimonie hac immunitate nō gaudent: ꝛ sic est argumentum contra emptores redditūum clericorum: qui volunt in his gaudere immunitate illa qua ꝛ clerici: vt. s. non soluant pedagia ꝛ guidagia de emptis a clericꝭ

Fran. de zab. qrit an qd hic dr de pedagijs: locū hēat in gabellis ꝛ datijs q̄ leuant in ciuitatib⁹ lōbardie: ꝛ rn̄det ꝙ Steph. dicit ꝙ sic: qꝛ idē iuris de ipsis: ar. 14. q. 3. putāt. ꝛ c. plerīqꝫ. ꝛ ō pui. q̄sto. ꝛ ex hoc dic ꝙ tota italia ē interdca ꝛ clerici irregulares hoc non seruātes: hec ille. Sed hodie taliter excōicati non sṫ vitandi: nisi denūcient: vt hēs de cle. ex. mini. c. vlt. Archi. Singulares. Generaliter loqtur Vn̄ credo ꝙ cōprehendat ēt epos: si obijciatur. j. e. li. 6. de senten. ex. quia periculosum. Dic ꝙ non loqtur in sententia excōicationis vt hic: ꝫ suspensionis ꝛ interdicti. Archi. Obtineant cū papa sibi taliū absolutionē nō retineat alijs concessisse videt: de sen. ex. nuper. Archi. Restituunt. Hoc verbū demonstrat ꝙ absolutionē precedat restitutio: sic. z. q. 7. accusatio. vbi de hoc in glo. Excōicatos. qd videt ꝯ. ꝛ. 17. q. 4. ꝓboꝝ. in fi. Ubi plene de hoc in glo. ꝛ. ii. q. 3. excommunicatos. in glosa.

Excōicatio ꝯ imponētes tallias et exactiones clericis ꝛ ecclesiasticis psonis. Cap. 27.

Aduersus rectores ꝯsules ciuitatuꝫ: ꝛ alios īponentes tallias ꝛ collectas vel alias exactiones: qui ecclesias ꝛ viros ecclesiasticos tallijs seu collectis: ꝛ exactionib⁹ alijs aggrauare nitunt: volēs emunitati ecclesie lateranense ꝯciliū ꝓuidere: psūptōnē h⁹i sb anathematis districtōe ꝓhibuit transgressores ꝛ fautores eoꝝ excōicatiōi sbiacere pcepit donec satisfactionē impēderint cōpetentē: ꝛ. j. circa fi. Et successores ipsi⁹ nisi satisfecerint infra mensē manere decernim⁹ ecclesiastica censura ꝯclusū donec satisfecerint ꝯpetenter. Et ī eadē post dicta supi⁹ imediate sequēti. Uex siqn̄ forte eps simul cū clericis tantā vtilitatē vel necessitatē ꝓspexerunt: vt absqꝫ vlla coactione ad releuādas vtilitates ꝛ necessitates cōes vbi laicoꝝ non suppetunt facultates sbsidia p ecclesias duxerint conferenda: predicti laici humiliter ꝛ deuote recipiant cū graꝝ actione. Propter ī prudentiā tn̄ quorundā roman⁹ pontifex prius consulatur. Inno. 3⁹ ex de immuni. ec. lateranense concilium. ō quo. s̄. c. non minus. vbi fertur talis sententia excōicationis: cum ista tn̄ additione seu conditione: si admoniti desistere noluerint. Ubi dicit glo. Ber. ꝙ si se non correxerint post admonitionē sunt ipso iure excommunicati. Et dicit Hostiē. ꝙ sufficit vna admonitio: maxime quia canon iste inductus est in fauorem ecclesiarum ꝛ odium tyrannoruꝫ: quorum aliqui sunt adeo terribiles ꝙ nec facile est eos tertio admonere: cū q̄tuncuqꝫ monent appellant: nec audent prelati dare sententias timentes forsitan plura perdere. Prouidetur ḡ ꝙ sufficit vna admonitio cum competenti dilatione. Appellatio vō excluditur: qꝛ a correctione canonis non appellat: nec p lato ē iputandū: si a canone sn̄ia pfert. Addit ēt ꝛ fert sētentia excōicationis in predicta decretali. Non minus contra euacuantes iurisdictionem ꝛ auctoritatem prelatorū ita vt nihil potestatis in eis in suis videatur hoib⁹ remansisse nisi admōiti destiterint. Ubi dicit Jo. an. sup verbo iurisdictionē: ēt spualem interduꝫ

Hic tñ loquit᷑ ꝺ tꝑali: qm̄ ēt rectores hodie non solā diminuē: sꝫ ēt in totū ꝯtrahē moliunt᷑. Et tales si moniti non desistant sunt excōicati ipso iure ⁊ hac sñia infiniti ligant᷑: ꝗ non vitantur vt dicit Hosti. qꝺ ꝑiculosissimū ē Successorē ipsi⁹. s. in illa dignitate vl' rectoria. Consueuerūt. n. vniuersitates ⁊ ciuitates sibi eligē rectores ānuales: nec delictū ꝑdecessoris ꝑiudicat successori: sꝫ iā ē ꝓpriū delictū: ex quo ipsū non purgat: qꝛ ꝯsētit vt dicit gl'. Ver. Infra mensē. s. a tꝑe sui regiminis cōputandū: ⁊ ēt interim si ꝯsēsit his ꝓpter que fuit excōicat⁹ predecessor ei⁹: cū ꝑ id appareat ꝙ in crīe dānato ꝑticipet: ⁊ sic ligatur eadē sñia. De hoc aūt tꝑe quo ad sñiam huius canonis nihil minui pōt: tñ ordinari⁹ hunc terminū ex cā abreuiando sñia sua talē posset ligare. Jo. an. Inclusū ꝗ̄ ē canon late sñie. Jo. an. Satisfecerint. Omne dānū emendandū eccl'ie qꝺ ex ipsius exactione ipsi contingit. Sꝫ ⁊ si ꝯsilium dedit de collecta īponenda ad restōnē ipsi⁹ tenet᷑. Si vō ꝯsiliū non dedisset forte non cogeret᷑ ad emendationē collecte: sꝫ al's interēē qꝺ obuenit eccl'e ex ipsius regimine emendabit: ⁊ forsitā spualē pñiaꝫ ⁊ ēt pecuniariā eū subire ꝓm ꝙ bon⁹ iudex arbitrabitur oportebit. Hec āt tm̄ locum hn̄t: cū quis succedit in regimine illius qui ē excōicat⁹ ex predictis cāis: vel aliter q̄litercunqꝫ ꝓpter libertatē eccl'aꝝ violatam: sec⁹ si ex alia cā eēt ꝑtās excōicat⁹: vel ꝯsiliarij vel vniuersitas seu ciuitas interdicta tunc. n. successor non eēt excōicat⁹ ꝓꝫ Inno. cuius ē q̄si tota ista glo. Hoc ītelligas sic ꝓm Hostien. vꝫ ꝙ mensis iste siue ꝑsumptio q̄ ex lapsu sumitur ad alios casus non extendit᷑. Illꝺ āt certū ē ꝙ ꝗcūqꝫ succedit excōicato: ⁊ fouet fcm̄ dānatum ꝓpter qꝺ ꝑdecessor fuit excōicat⁹ eandē sñiam incurrit. Jo. an. ⁊ addit ꝙ si nouus rector oꝑam dedit q̄ntū potuit ꝙ hoc emendaret. Sꝫ cōitate vel vniuersitate resistente qꝺ intendebat non potuit obtinē: non ꝓpterea excusat᷑: nisi oīno relinquat regimen. Jo. an. Necessitatē iustā ⁊ honestā. Inno. Quorundā ꝑlatoꝝ ꝗ sine iusta cā dabant subsidium ⁊ soluebant. Inno. Cōsulat᷑. Nō hic ꝙ ꝑ Bonifa. in. 6. e. ti. ⁊. c. clericis fuit lata sñia excōis: a qua absolui nō poterant citra sedem ap'licam: in laicos īponētes collectas ⁊ tallias clericis vel alias exactiones ⁊ ꝑsonis ecclesiasticis: ⁊ talia dantes eisdē absqꝫ l'ñia sedis apostolice. que quidē ꝯstō Bonifa. in cle. e. ti. c. quoniaꝫ. extat reuocata. Et qꝺ ī istis duabus decretalibus. s. non nimis. ⁊ aduersus. circa huiusmodi materiam dr̄: precipitur obseruari. Queritur si ad clericū aliqua de cā iusta casamentum rustici: ⁊ possessiones ꝑueniēt: ⁊ ꝓ mō illarū ⁊ q̄ntitate soluebat rustic⁹ in questis ⁊ collectis: q̄ cōiter fiebant in loco rōe regis vel alia. Utrū ipse cl'icus teneatur simil' in predictis ꝓ mō ⁊ rata possessionū. Omissis alys allegatiōib⁹ ꝓ ⁊ cōtra: finaliter dici pōt ꝙ talis clericus liber debet eē a predictis: qꝺ ꝓbatur ꝑ. c. quia nonnulli. de īmu. ec. libro. 6.

Excommunicatio cōtra extorquētes per vim vel metum a censuris ecclesiasticis absolutionem.

Capi. 28.

a Bſolōis bn̄ficiū ab excōica/
tōis ſn̄ia:vel q̄ſcunq; reuoca
tōnē ipſius vel ſuſpēſiōis ſeu
ēt ītērdicti p vim vel metū extortam
pn̄tis ɔſtōis aucte oīo virib⁹ vacua/
m⁹:ne āt ſine vīdicta violētie creſcat
audacia:eos q reuocationē ſeu abſo
lutionē hi⁹ vi vel metu extorquent ex
cōis ſn̄ie decernim⁹ ſubiacē. Greg.x⁹
ex̄ de his q̄ vi me.ve cā fi.li.6. Abſo
lutionis h⁹ decre.fuit dubitatio:q2 re
gularit̄ q̄ p metū fiunt tenent ſeu va/
lent ⁊ obligāt:qđ dic vt nō.15.q.6.au
ctoritate. Fallit tn̄ ī caſib⁹ ibi notatis
ad q̊s addo iſtū:⁊ q2 ſicut iniuſta ex/
cōicatio ligat:ſic videbat̄ de iniuſta
abſolōe:de pe.di.i.verbum. Joh.an.
Excōis ēt iniuſtis.humilit̄.n. dz pete
re abſolutionē:non p metū cōpellē:
q2 ſn̄ia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta
tz.ii.q.3.c.i.ſm.Gra.⁊ Bar. Reuoca
tionem.differentiā facit īter abſoluti
onē ⁊ r̄uocationē. Et pōt dici abſolu
tio ſolēnis q̄ fit iuxta formā eccleſie.
Reuocatio v̄balis ſine ſolēnitate:vel
vbi tenuit excōicatio locū hēat abſo/
lutio:vbi n̄ tenuit excōicatio reuoca
tio. Uel referret̄ reuocatio ad abſo
lutionē ad cautelā. Jo.an. Sz īterdi
ctū ₚprie dr̄ relaxari. Archi. Suſ/
penſionis.ītelligo indiſtincte:vt loq/
tur.i.ſiue ab officio ſiue a beneficio:ſi
ue ab ingreſſu eccleſie:ex̄ de ſē.ex. is
cui. Jo.an. Interdicti. Iſta tria ſunt
paria:que omnia ſub eccleſiaſtica cē
ſura continentur:de ver. ſigni.querē
ti. Et ſecum trahunt executionē. Un
de ſequens appellatio non ſuſpendit
eaꝝ effectū:ex̄ de appella.paſtoralis.
⁊ in ſcriptis fieri debet:extra de ſent.
ex.cū medicinalis. Jo.an. Uim. Uis
eſt maioris rei īpetus cui reſiſti non
poteſt.ſ.commode.ff.e.l.i. Metus au
tē eſt trepidatio mentis inſtantis:vel
futuri piculi cā.ff.e.l.i. Et exigitur ꝙ
pn̄s ſit metus lz futuꝝ piculū:⁊ quis
met⁹ excuſet:nota.ſ.e.dilecti. Jo.an.
Et dicit̄ metus quaſi mentez tenens
vis tamen plus eſt q̄ metus. Omne
eniz qđ vi fit p metū fit:ſed non ecō/
uerſo:ſed cū met⁹ infert̄ ei reſiſti pōt
lz cum periculo. Et cū multis modis
accipi poſſit metus:accipiatur large:
vt ſonat iſta littera:⁊ hoc in odiuz fa
cientis. Nota tamen ꝙ licet aliqua v̄
ba dicat talis: que videantur incute
re timorem. Illa tamen non ſemper
ſufficiūt ad iuſtum timorem. Et ideo
hoc relinquo arbitrio boni viri ſm
quod dicitur in glo. In pluribus ali
is:ex̄.e.ti.cum dilectus. Archi. Et q̄ſ/
uis in excōicatione per vim vel me/
tum extorta idem videatur.ſ. ꝙ ipſo
iure non valeat:q2 par ius ligādi vel
ſoluendi eſſe voluit:de pe.di.i.verbū
dic contra ſcilicet ꝙ valet ſm Grati.
ii.q.3.quatuor. Jo.an. Ratio eſt.quia
vtrobiq; anime conſulitur: quod eſt
in dubio faciendum. Poteſt tamen
per exemptionem elidi:vt notatur in
predicto.c.quatuor. Extorquēt.ergo
ſi metum ītulit ⁊ iudex abſoluere no
luit non habet locum hec pena:quia
verba ꝛc.extra de clericis non reſidē
ti.c.relatum. Aliter tamen punietur
Johan.an. Excommunicationiſ. No
ta excommunicatus accipit excom/
municari: qđ dic vt notatur.2.q.4.
engeltrudam. Si autem non ipſe ex/
communicatus:ſed alius hunc metū
īferat:ſic excommunicatus erit:⁊ ſic
non ſumatur ₚdictum argumentuz.

Sz nūqd in hoc casu ipse excōicat⁹ l' iterdc̄s vel suspēsus icurrit hāc penā Dic ꝙ sic: si mandauit vel eius noīe fc̄m ratū hūit: ex̄ ꝺ elec. scriptū. Nec dicam istos penā euadē: lz absolutor postea ratū hēat illꝺ qꝺ ab initio coact⁹ fecerat: q: statim ab initio ligati fuerunt. Absolui tn̄ poterunt ꝑ suuz ordinariū: cū ꝯditor canonis sibi nō retinuerit absoloēm: ex̄ de sen. ex. nuꝑ. Et in hāc penā incidit q ꝑ penam amissionis reꝶ ad hoc cōpellit ipsuz excōicatorē. s̄. e. c. abbas. Jo. an. Subiacere. Quid si ꝯpulit ꝑ vanū metuz de q̊ timē non debeat. Nunquid tūc locum haberet pena. Dic ꝙ non ẜm Bar. q: talis metus non inducit restitutionē nec ꝓprie appellatur met⁹ Jo. an.

Excōicatio ꝯ cogentes diuina officia celebrari in loco iterdc̄o: ⁊ ꝯ excōicatos vel interdc̄os euocantes ad diuina: ⁊ contra admonitos non exeuntes. Ca. 29.

Resūptores q i locis int'dc̄o supposit] queq̄ꝫ ꝺcetero diuina celebrare officia quōlz cogē: aut q mō p̄dc̄o ad officia eadem audiēda aliquos excōis p̄ti vel iterdicti ligatos sīīa euocare: seu q ne excōicati publice: aut interdc̄i ꝺ eccl'ijs dū in ipsis missaꝶ solēnia aguntur a celebrātib⁹ mōiti exeāt ꝓhibē: vel ēt ipedire: necnō excōicatos publice et iterdc̄os q in ipsis ecclesijs noīatiz a celebrantib⁹: vt exeant mōiti remanē p̄sūpserint excōis sīīa a q̄ ꝑ sedē duntaxat apl'icā possint absolui sacro approbante ꝯcilio inodam⁹: ex̄ de sen. ex. grauis. in cle. Presūptores. hec pena non extendit nisi ad dn̄os tpales excepto vltimo casu ibi: necnō excōicatos. dn̄os aūt intellige p̄latos: qui hn̄t tpale dn̄iuz in loco. Pau. Quōlz ocm modū ꝯpulsiōis realē ꝑsonalez directū ⁊ indirectū ꝯprehēdit. Ut si res eoꝶ occupāt ꝯsanguīeos grauāt in ꝑsonis vel rebus: facit de elec. sciāt cuncti. e. ti. li. 6. Jo. an. Cogere p̄sum pserint: qꝺ sequitur ⁊ est primuz modo predicto. s. voce preconis: de quo s̄. dixerat. Uox preconis qn̄qꝫ paucis innotescit: ⁊ hoc respectu fortior videtur vocatio per campanam: sed quia preco loquitur ⁊ edictum ponit ex ꝑte mandantis: ideo maior est contēptus. Jo. an. Euocare p̄sumpserint: qꝺ sequitur. Et est secundū. Publice excōicatos. n. occulte non vitamus i publico. ii. q. 3. §. cuz ergo. In alijs ergo diuinis officijs non est loc⁹ pene. Jo. an. Moniti. Non dicit nominati vt i proxi. vs̄. per quod patet: ꝙ quo ad ꝓhibentes sufficit generalis mōitio: puta ꝙ monet ꝙ oēs excōicati ⁊ interdicti exeant: ⁊ ille precipit ꝙ non exeant. Jo. an. Si autem preciperet vel ꝓhibēt n̄ sb̄ditis: nō eēt loc⁹ pene ẜm Pau. Prohibē p̄sūpserit qꝺ seqt': et est tertiuz. Noīatim. ex generali monitione nullus ligatur ex eo ꝙ remanet. soli ergo noīatiz moniti remanētes ligabuntur. Jo. an. Remanere. intellige etiam si ipsi domini temporales non mandent hoc. Jo. an. Excōitionis. Excōicatus ergo iteꝶ excōicatur: de hoc. 3. q. 4. engeltrudam. Johannes an.

Excōicatio contra facientes statuta ꝙ vsure soluantur vel solute nō restituantur ⁊ iudicantes ẜm ea.

Capi. 30.

Vicesq3 cōitatū ipsorum ptātes
q capitanei rectores ɔsules iu
dices ɔsiliarij aut alij qcunq3
officiales statuta h'i decreto facē vel
dictare: vel q soluāt' vsure: vel q cū
solute petant' non restituāt' plene et
libē sciēter iudicare psūpserint sñiam
excōis icurrāt: eandē ēt sñiam incur
suri: nisi statuta h'i hacten' edita ō li
bris cōitatū ipsorum: si sup hoc ptātem
hūerint infra tres mēses non deleue
rint. Aut si ipsa statuta siue ɔsuetudi
nes eorum effectum hūtes quoquo mō
psūpserit obseruare. Cle. 5'. de vsu. in
cle. cōitatū. Ipsa āt cōitas nō icurrit
hanc penā: de sē. ex. romana. li. 6. Cō
sules. Noīa sunt officialiū sm varias
locorum ɔsuetudines: et quia oīa ñ pōt
expecificare: submittit ita clausulā ge
neralē: vt ɔphendat oēs quocūq3 noīe
censeant'. Pau. Consiliarij ad talia
dantes ɔsiliū Pau. Officiales. ḡ siqs
talia statuta non vt officialis scribēt
vel dictaret non ē excōicat'. Nō ob.
ne cle. vel mo. sñiam. qr ibi duo requi
rūt'. s. q scribat vel dictet: et q homi-
cidiū postea sit secutū: qr tunc dat au
xiliū vel fauorē pnuncianti: vt ibi nō
Inno. et Hosti. Sed hic scribēdo faci
endo vel dictādo tm̄ icurrit penā ab
sq3 alia executione statuti. Pau. Sta
tuta h'i de qbus. s. dixerat. s. q exigi
et solui vsuras ɔcedunt: vel ad soluen
dū debitores cōpellunt. Vel grauia
onera iponunt vsuras repetētib': sic
si eēt statutū: q vsuras repetentes in
foro eccl'astico p ptātē cogāt' vsura
rio mutuare tātā pecuniā et tāto tpe
q̄nto tenuit repetēs pecuniā vsurarij
Soluāt' vre i casu a iure ñ ɔcesso: se
c' si in cāu ɔcesso: vt ex. e. ti. c. i. et c. sa-
lubrit'. Pau. Impropꝰ tñ dr vsura in
pdcis. c. all'. Lau. Ut ḡ loc' sit penez
necesse ē q statuto caueat': q vsure
soluant'. Unō non sufficēt si statuto
caueret' q vltra duos vel tres dena
rios p libra non soluant' i mēse: qr. s.
illā sūmā phibendo: non videt' p hoc
vsq3 ad illā ɔcedē: ar. de treu. et pa. c.
i. Pau. et Jo. an. De mentali āt vsura
hic non videt' loqui hec lra: qr l3 cre-
ditor in iudicio ɔfiteat' suā prauā in-
tētionē: tñ repeti non pōt vt vsura s3
vt q̄si vsura et iniuste receptū: vt nō.
Ho. e. ti. ɔsuluit. Ubi dic' q vsura mē
talis d3 restitui. Idē ibi Inno. et rai.
in sū. Pau. Repetant'. ab eo q potest
nec ob. c. qr frustra. e. ti. Pau. Resti-
tuant'. qñ de earum exactione ɔstat i iu
dicio iudicare: et q iudicata scripsint
si iudicet' sm predcā statuta: ō sē. ex.
nouerint. in fi. vbi vō non iudicatur
sm' statuta: tūc scribēs sñia3 ñ icurrit
penā: s3 solū iudicās: nisi velit dicē q
hec ɔstō ēt i p'. cāu peal' ñ extēdit' ad
psōas ñ expssas: et videt' vi': ar. ō re.
iu. in penis. li. 6. Pau. et Jo. an. dic' q
de scribentib' iudicata ñ expmit hec
ɔstō. Incurrāt. incōtinēti sine tpis in
teruallo: et sic faciētes dictātes et scri
bētes talia statuta: ac iudicātes vsas
eē soluendas statim st' excōicati: vl' ñ
repetendas vel repetitas ñ soluēdas.
Aliō in his q statuta iā fca debēt de
lere: q vz si hūt ptātē delēdi. s. de iure
et de fco: vt dicunt Pau. et Jo. an. si ñ
deleuerint post tres mēses: ēt ipsi sūt
excōicati. Cōsuetudines hoc dicit: qr
qñq3 ñ statuūt talia s3 assuescūt. i. ɔsu
etudinē ducunt. Jo. an. Obseruar' of
ficiales. s. expressi. si. n. ñ expressi ea s-
uant: non st' excōicati. Jo. an. et Pau.

**Excōicatio ꝯ portantes ꝓhibita sa
racenis vel mittentes vel de portub⁹
ex hi ꝑmittentes.**

Capi. xi.

e Xcōicamus ⁊ anathematiza
mus illos falsos ⁊ īpios chri
stianos qui ꝯ iesū christuꝫ ⁊
ppl'm christianū saracenis arma fer/
rū ⁊ lignamina deferunt galeaꝝ: eos
ēt qui galeas eis vendunt vel naues
vel in piraticis saracenoꝝ nauib⁹ cu/
ram gubernationis exercent aut ma
chinis aut quibuslꝫ alijs īpēdunt eis
aliqđ ꝯsilium ⁊ auxiliū in dispendiuꝫ
terre scē: ipsosq; reꝝ suaꝝ priuatione
mulctari: ⁊ capiētiū seruos fore cēse/
m⁹. Precipiētes vt ꝑ oēs vrbes mari
timas in diebus dñicis ⁊ festiuis hu⁹
sñia publice innouet᷑: ⁊ talib⁹ gremiū
non aꝑiat᷑ eccl'e: nisi totū qđ ex com
mercio tā dānato ꝑcepint: ⁊ tm̄dē de
suo in subsidiū terre scē transmiserīt
⁊. j. Qꝫ si forte soluendo non fuerint
sic alias reat⁹ taliū castigent᷑: ꝙ ī pe/
na ipsoꝝ alijs interdicat᷑ audacia si/
milia ꝑ̄sumendi. Inno. In cōcilio ge/
nerali: ex̄ de iude. ⁊ sara. ad liberādā
Conciliū gñale de quo hic repetit la
teranense ꝯciliū: de quo. s̄. ita quorun
dā. ⁊ addit penā īponendā tpe abso/
lutionis ibi talib⁹. Notandū ꝙ tales
excōicati non absoluunt᷑ ab excōe: ni
si totū qđ ex commercio dānato ꝑce
perint: ⁊ tm̄dē de suo in subsidiū ter/
re scē transmiserint. Si tñ absoluan/
tur non fc̄a satisfactōe: absolutio tꝫ: sꝫ
reduci debent in ꝑ̄stinā excōis sñiam
nisi hoc faciant s̄m Egidiū. Idē Jo.
an. ⁊ Pe. de ancha. Sed querit᷑ ex q°
isti ꝓuant᷑ bonis suis: ⁊ bona sua ꝯfi/
scant᷑ quō vltra penā puniūt᷑ ⁊ tran

smittūt ī subsidiū terre scē qđ recepe
rūt ex ꝯmercio ⁊c. Et rñdēt ꝑ̄dicti do
ctores ꝙ añ ꝯfiscationē imponit᷑ hec
pena: vel soluit᷑ de bonis q̄sitis ꝑ⁹ cō
fiscationē: vel dicas ꝙ pena ꝯfiscatio
nis īponit᷑ a iudice seculari: sꝫ pēa re
stōnis ei⁹ qđ ꝑceptū ē: ⁊ tm̄dē de suo
imponit᷑ ꝑ ecclesiasticum iudicē. Et
s̄m Pe. de ancha. pena ꝓuationis oī
um bonoꝝ non īponitur ipso iure sꝫ
ꝑ sñiam ⁊ ꝑ iudiceꝫ secularē. Sic al's
reatus: q; potuerūt subijci verberib⁹
loco pene. Et nota ꝙ hec pena q̄ īdu
cit᷑ ꝑ eccl'am. s. datiōis ei⁹ qđ ꝑcepit
ꝗs ꝑ tale cōmerciū: ⁊ tm̄dem đ suo si
ñ trāsmittit᷑ in subsidiuꝫ terre scē: q;
s. nescit talis cui debeat dare: applica
ri seu dari debet camere apostolice:
nec hanc penam relaxare pōt nisi pa
pa: vel his qui ab eo hꝫ suꝑ hoc ꝯmis
sionē: vt ē sūmus pñiari⁹: vnde qui ī
hunc canonē inciderunt ꝯsueuerunt
se cōponere suꝑ tali penarū camera
apl'ica dando certam ꝑtem ei⁹: ⁊ de
residuo solꝫ eis fieri remissio. Sic au
diui a sapientib⁹ practicari in curia: ⁊
hoc qñ talis soluere pōt. Nā qñ non
pōt sciendū ē ꝙ in fine dr̄ decreta. su
pradicte. Quis aūt debeat absoluere
a tali sñia: dicit glo. suꝑ. c. qđ olim. ꝙ
ep̄s ex quo papa sibi non retinuit qđ
locum habuit olim: nūc aūt secus. vn
de dicunt Jo. an. ⁊ Pe. de ancha. suꝑ
e. c. ꝙ hodie papa tꝑibus quib⁹ so/
let facere generales ꝓcessus ter in an
no tales excōicat: ⁊ tūc a tali sñia so/
lus papa absoluit: hec ille. Sūmus ēt
pñiarius videt᷑ hr̄e ꝑtātē tales absol
uendi. Et nota ꝑ istā decreta. qđ oliꝫ.
ꝓrogat᷑. i. extendit᷑ predicta pena ex/
cōicatōis ad aliū casū q̄ꝫ ī illis duab⁹

decretalibus scꝫ ita quorūdam . ⁊ ad
diberādā. cōtineatur: videlꝫ quicūqꝫ
ac quecunqꝫ alia mercimonia: q̄ ibi
portantur durante guerra inter nos
⁊ ipsos: etiam si fieret trenga: quia ꝑ
treugam non tollitur guerra sed in-
termittitur. Item nota ꝙ Nicolaus
4ꝯ in quadam extrauagante: que in
cipit olim. tam ī gn̄ali statuit ⁊ inno
uat: ꝙ nullus arma ferrum equos li
gnamīa victualia ⁊ alia quecūqꝫ mē
cimonia in Alexandriā: vl' alia loca
sarracenoꝝ terre egypti deferre vel
mittere: seu de suis portubꝯ vt eisdeꝫ
deferant' ex hē vel ex hi ꝑmittere: aut
eis al's auxiliū vl' fauorē ꝑ̄stare ꝑ̄su-
mant: al's sūt excōicati ipso facto: nec
pn̄t absolui nisi tm̄ d̄ bonis suis ī di
cte terre sb̄sidiū cōuertēdū exoluerīt
q̄tū ad dc̄as partes ꝯtulerit aut mi-
serint: aut deferri: vel d̄ ipsoꝝ portu-
bus deferēdū eis extrahi permiserit:
⁊ sil'r statuit d̄ oībꝯ terris soldano sb̄
iectis. s. incurrant etiā predicti ⁊ alias
penas tꝑales: q̄ extrauagās īnouata
ē ꝑ Bonifa. post factū sextū. Et iteꝝ
ꝑ cle. 5. q absolutionē ab hiꝯ sententia
preterqꝫ in articulo mortis pape re-
seruauit: vt pꝫ ī extrauagāte q̄ īcipit
multa mentis. ⁊ huic hodie statur: qd̄
ēt patebit. j. ex ipso processu pape an
nuali qui fit in curia. Veneti autem
suꝑ h' habēt licētiā a papa Martino
5°. q̄tū ad mercimonia ⁊ victualia ꝑ
plures annos: nō aūt quo ad arma ⁊
lignamina habēt licētiā: vn̄ nō incur
rūt predictā penā: ⁊ idem d̄ alijs qui
haberēt etiā similē licentiā: quo. s. ad
mercimonia: secꝯ si portarēt seu por
tari facerēt arma vl' lignamīa: q: tūc
incurrerent.

Excōicatio ꝯ eūtes ad sepulchruꝫ
dn̄i sine licētia pape reseruatur.
Ca. 32.
Ota ēt ꝙ accedentes ad se-
n pulchrū dn̄i cā deuotiōis si-
ne licētia pape sūt excōicati
⁊ eoꝝ absolutio pape vel sūmo peni
tentiario reseruat': vt repperi ī libro
pn̄iarie summi pn̄iarij.

Excōicatio ꝯ piratas ⁊ expolian-
tes eūtes ad curiā: ⁊ redeūtes: ⁊ nau-
fragiū patiētes. ⁊c. ⁊ pape reseruatur
absolutio. Ca. 33.
Xcōicatōi subdāt' q Roma
e nos vl' alios christiāos ꝑ ne
gociatiōe: vel alias honestis
causis nauigio vectos: aut capē: aut
rebus suis spoliare presumūt. Illi ēt
qui christianos naufragiū patientes
spoliant rebus suis: nisi ablata reddi
derint: excōicationi se nouerint sub-
iacere: ex concilio lateranēsi: extra d̄
rapto. Prima pars huius capit'li di
cit Hosti. ꝙ ē canon late sn̄ie: ⁊ ad-
dit ꝙ pirate ter in anno ab ore pape
excōicant' solēniter. Scd̄a pars dic̄
ꝙ ē canō ferēde sentētie. Inn. tm̄ Vi.
⁊ Hoff. dicūt ꝙ ista est scd̄a pars la
te sn̄ie. Jo. an. dicit sic: credo ꝙ ꝑ̇ma
pars sit canon ferende sn̄ie: excepto
qd̄ dictū ē d̄ pirat] qui sūt excōicati
a papa ter in anno. Scd̄a pars ē ca-
nō late sn̄ie: ita tm̄ ꝙ precedat admo
nitio: vt dicit gl. ⁊ probat hoc uis ver
boꝝ: ratio diuersitatis satis pꝫ: ⁊ sic
pars pōt intelligi de quolibet naui-
gio. Idē Jo. d̄ ligna. dicens ꝙ ista ē
cōis opinio: ⁊ ꝙ ꝑ̇mū dictū ītelligit'
de quolibet nauigio: q̄uis Hostiē. re
stringat ad maritimuꝫ. Quantuꝫ ad
scd̄ꝫ dic̄ si post mōitionē n̄ restituūt

ablata statim sunt excōicati. Si antē restituāt nō sunt excōicati. Idē Pe. ð ancha. ⁊ addit: Qui aūt pegrinos ⁊ mercatores nō nauigātes: sꝫ alit̄ itinerātes: spoliāt excōicari debēt: sed ñ sūt ipso iure excōicati: ex̄ ð treu. ⁊ pa. c. i. hec ille. Dic tñ nō ꝙ expoliantes romipetas: vl̄ eūtes ad curiā: vel redeūtes ꝑ causis agēdis i curia sīt excōicati excōicatiōe papali: vt patebit ꝫ. i pcessu annuali pape.

Excōicatio ꝫ clericos spōte participātes: ⁊ sciēter cū excōicat] a papa i diuinis: ⁊ ē papalis. Ca. 34.

Clericos q spōte ⁊ sciēt̄ participauerūt cuꝫ excōicatis a nobis: ⁊ ipos i officijs receperūt eadē excōis sñia cū ipsis nō dubitamus inuolui: quos etiā pro absolutionis beneficio habendo ad nos volumus remitti. Cle. 3ᵒ ex̄ ð sen. ex. significauit. Circa expositionē hui⁹ decretalis est triplex opīo solēnis. quarta cōiter reprobatur. Est ergo prima hosti. que ēt ponit̄ i sūma cōfessoꝝ ꝙ ista est noua excōicationū species ad quā incurrendā gnqꝫ requruntur. Istā etiā sequit̄ opinio Jo. an. vt ponit̄ in textu. s. ꝙ pmo cōicās cū excōicatis sit clericus. 2ᵒ ꝙ cōicet sciēter. 3ᵒ ꝙ cōicet vel participet spōte. ⁊ dic̄ Hoff. hic excludi coactionē absolutā ñ ꝯditionalē. 4ᵒ ꝙ cōicet i diuinis: ⁊ h̄ itelligēdū ē ſm Hoff. ð omnib⁹ diuinis officijs: tā de his q̄ i eccl'ia dicūtur: qꝫ ð his q̄ ex̄. s. horis canonicis. 5ᵒ ꝙ cōicet seu participet cū excōicatis noīatis a papa in h⁹i diuinis talis̄ excōicationē incurrit: absoluēdus ñ nisi per apostolicā sedē. Qui aūt al's excōicatis a canone cōicat in diuinis licet peccet nō tñ eandē sñiaꝫ icurrit ⁊ hoc. ꝫ. in. c. de minori excōicatione. Scōa ē Pe. ð ancha. q dicit ꝙ q cōicat cū excōicato a papa spōte ⁊ scient̄ ⁊ in diuinis ē excōicatus eadē sñia: ⁊ istū dicit verū eē itellectū hui⁹ decretalis ita reperi ex recollect] ei⁹. Ideꝫ vr̄ dicē Guil. Spe. ⁊ Hoff. Tertia ē Tan. s. ꝙ qui participāt cū excōicat] a papa eodē crīe ꝑpt̄ qō ille ē excōicat⁹ eadē sñia ligant̄: ⁊ sic sūt soluēdi p papā: ex̄. e. nup. Hāc opinionē dic̄ gl. credo veriorē. Inn. ēt dicit sic posse itell'i. Jo. an. ⁊ Jo. ð lig. dicūt ꝙ vr̄ adherēdū huic vltime expositiōi.

Excōicatio ꝫ sepeliētes iterdictos tpe iterdicti. Et ꝫ sepeliētes excōicatos a iure vel vsurarios manifestos. Ca. 35.

Eos q ꝑprie temeritatis audacia defunctoꝝ corpa non sine contēptu clauiū ecclesie in cimiterijs tēpore interdicti in casibus non ꝯcessis a iure excōicatos publice vel nominatim interdictos vel vsurarios manifestos scienter sepelire presumunt: ipso facto excōicationis sñie decernimus subiacere: a qua nullaten⁹ absoluant̄: nisi prius ad arbitriū diocesani epi: eis qbus fuerit ꝑ pmissa iniuria irrogata satisfactiōeꝫ exhibuerit ꝯpetentē: ex̄ ð sepul. i cle. c. i. Eos. Includit vtriusqꝫ ꝑfessiōis ꝑsonas laicos ⁊ ecclesiasticos exēptos ⁊ ñ exēptos. Pau. Proprie temeritatis. scientiā nōt: q̄si ꝓprio ausu: ⁊ sumitur in mala parte: vbi aūt ñ facēt temere: puta prelatus dicit sepeliēdū fuisse absolutū: vl̄ verisimiliter putat sepulturā ñ ꝓhibitā illi rōne status: ⁊ sic erat in facto: non habꝫ locū hec

pena. Pau. in cimiterijs. Idē si in ec
clesia: secus si in campis vel locis pri
uatis tempore interdicti: nam tunc ī
terdicta est sepultura. Nō cōcessis a
iure. hoc dicit propter clericos q ser
uauerunt interdictum quibus conce
ditur tempore īterdicti sepultura cū
silentio ⁊ absqꝫ campanaꝝ pulsatiōe
vt in predicta decretali quod ī te. Et
propter priuilegiatos circa ꝯfratres
⁊ in quatuor vero festiuitatibus in q
bus celebrari pōt eo tpe. s. interdicti
alta voce: non puto mortuos sepeliri
debē: vt de ꝓuil. cū ⁊ plātare. Jo. an.
idē Pau. ⁊ zē. Excōicatos ab homi-
ne vel a iure: ⁊ intelligas de maiōi ex
cōicatione. lꝫ eni excōicati de minori
sic decedentes sepeliendi non sint: vt
nōt Inno. e. ti. sacris. huic tamen pe-
ne locus nō est. Jo. an. publice. ⁊ hoc
quod dicit publice: dico ꝙ si eēt oc-
culte: dato ꝙ sepeliens sciret: ñ ē locꝰ
huic pene: lꝫ priuet᷑ sepultura: si de h
cōstare pōt: talis esset excōicatus mi
nori ꝭm Alan. ⁊ Ber. qꝺ plꝫ Pau.
vel noīatim interdictos. Pau. a diui
nis: ⁊ participatiōe sacramētoꝝ tꝉes
puniunt᷑ sepulture ꝓuatiōe: vt notat
Inn. ⁊ Ho. Secus si īterdicti ab ali-
quo tpali vel spūali exercitō iurisdi
ctiōis ministerij vel officij: qꝛ tales ñ
sūt ꝓuati alijs diuinis: ğ nec sepultu-
ra: qꝛ dicant᷑ noīati īterdicti. Land.
dicit ꝙ nominatim īterdicti: siue in
denūciatione nominatiꝫ: siue spēalit᷑
siue expresse: vt nōt Inno. ⁊ queīt qd
iuris si notorium est ꝺ fautoribus q
occasionē dederunt interdicto per
epm lato: nō sunt nominati ī ipsa sē
tentia īterdicti que in scriptꝭ ferēda
est: vt de sen. ex. cuꝫ medicinalis. li. 6°.

Nunquid sepelientes hos fautores ī
currerēt: licet interdicti sint in gene
re: qꝛ dictū ē ī sñia interdicimus. N.
cum fautoribus suis. Credit ipse ꝙ
non: qꝫtūcunqꝫ sint notorij: ar. de cle.
ex. mi. proposuit. cum hec constitutio
sit penalis: ⁊ ideo restringenda: ⁊ ad
uerte ꝙ per illum textum: qui prohi
bet nominatim interdictos in cimite
rio sepeliri: videtur a contrario sen-
su ꝙ īterdicti nō nominatim sepeliri
possint: quod tenet glo. vbi locus īter
dictus non sit. Steph. dicit istaꝫ opi
nionē verā: nisi qñ ꝓ certo sciret᷑ eos
tale qd fecisse: vel cōmisisse ꝓpter qꝺ
erāt interdicti. Tales eī nō debēt se-
peliri in cimiterio: vbi vͦo nō sint cer
ti habet locū glo. ꝭm eūdē: ꝓ gl. tamē
facit qꝺ dixi. s̄. post Lau. vt. s. nō suf-
ficiat facti notorium: nisi adsit ista q̄
litas nominatim per modū: ꝺ quo. s̄.
manifestos. qui priuati sunt sepultu-
ra ⁊ factione testamenti: nisi satisfece
rint ⁊ cauerint ꝭm formam illius de
cre. qꝫqꝫ. ex̄ de vsur. li. 6'. Et si appa-
ruerunt in tali signa pñie: ⁊ pꝰ mortē
prestatio cautiōis sufficit ad vitādū
hanc penā: cū talis sepultura nō sit ꝓ
hibita: sꝫ ñ valet testm̄: qꝺ ab initō est
nullū ex persona testantis. Idē etiaꝫ
vr̄ si pͦ. fecit testm̄: ⁊ postea efficiat᷑
vsurariꝰ manifestꝰ: qꝛ ꝑ sequens deli
ctū ifirmat᷑ testm̄. Pau. Sciēt. Secꝰ
si ignorauēit Pau. Sepelire. Nō so
lū actualiter ponētes corpus: sꝫ dicē
tes diuinū officiū sup funus īcurrūt
eā penā: imo fortiꝰ plus ꝯtēnūt. Ideꝫ
intelligas de sepeliētibus de facto in
cimiterio: ⁊ absentibus clericis. Pau.
etiam ꝭm Jo. an. sup dicto verbo se-
pelire. sic dicit. Hic occurrunt dubia

qui principis declaratione pl'q̃ȝ glo san. exposcunt. s. an portãtes ad sepulturam qui tñ nõ sepeliunt sint excõicati. Itẽ de comitantibus funus. Itẽ de fodientibus vel aperientibus sepulturam. Item de prelat) cleric) vl' ministris ecclesiarum in quoꝝ cimiterijs sepeliuntur qui id non phibent vel patiũtur. Itẽ de clericis portantibus crucem cereos ⁊ similia. Et post quedam sic dicit: cũ hic puniat sepelientez nõ admittentẽ interessentem cooperantem. Sepelire autez ẽ mortuum humo vel tumulo condẽ. videt' aũt solos humo vel tumulo corpus imponentes ligatos esse: facit p hoc equitas: ne ex vnius funere multitudo liget'. Item constat q portantes comitantes vel fabricantes sepulturã: si nõ sequetur talis sepelitio excõicati non essent. In contrariũ ẽ: qꝛ esset hec ↄstitutio ludibrio: si vn' sol' ribaldus vel seruiẽs per quẽ poterit id ĩpleri vl' expediri ligari dicat' religs vsitat) põpose ⁊ solẽnit' expedit). Jo. an. Steph. vero non dubitat oẽs istos ligari. Nõ q Jo. cal. ĩ tractatu quem fecit ð ecclesiastico interdicto circa finẽ moueᷣ predictũ dubiũ siue qõez sic ingt: Mihi pculdubio vr̃ q si nominati ĩterdictus vel etiã nõ nominati ĩterdici': sȝ tpe ĩterdicti ĩ cãu nõ permisso a iure: si cũ diuino offõ est sepult'. Oẽs pdicti. s. aperientes sepulchrũ: vl' fabricãtes: vl' fodiẽtes terrã: vel ponentes in sepulchro: vel portãtes cruces vel cereos: vel portantes ad funus: vel associantes cã honoris: vel amicitie: vl' clerici diuinũ officiũ faciẽtes vel nõ phibentes: cũ possunt oẽs pena excõis ligant' per istaȝ cle. eos. Rõ qꝛ h casu oẽs sũt participes criminis: siue cooperatores: ad hoc ð sẽ. ex. nup. ⁊. ii. q. 3. precipue. Si vo sine officio clericoꝝ defunctus talis sepultus est: etiã in loco cimiteriato: lȝ sit tutius dicere omnes fore ligatos excõicationis sentẽtia: ð qua ista cle. agit: tñ lȝ trepidus credo istos non ligari dicta pena: sȝ qa vident' ↄtẽnere gñalẽ phibitionẽ poterũt arbitraria pena puniri: etiam per iudicẽ ecclis sticũ. 3. q. 4. engeltrudã. Ad hoc dicẽdum me monet finis cle. ibi p q̃ verba vidẽtur remoueri priuilegia que clericis vel ecclesiasticis psonis solẽt cõcedi: ⁊ nõ laicis: vt ergo verba nõ videant' superuacue apposita: ð ma. ⁊ obe. solite. oportet q intelligatur ð his qb' talia priuilegia solent cõcedi vt sic dẽm intelligat': ƒm q clausula adiũcta põt adaptari. i. q. 7. sacerdos sȝ pͥuilegia exẽptiõis solent ↄcedi clericis ⁊ eccl'asticis psonis. De illis ergo debet intelligi pͥncipale dictũ capituli. Item ecclesiastica sepultura p prie respicit clericos ad quos id pertinet. 16. q. i. placuit. Et cuȝ funera ad sepulturam deferuntur diuina officia cantare. i3. q. 3. qui diuina. ⁊ sic cõcludit ppositum. Sȝ si clerici dicũt officiũ sepulture sup fun': ⁊ postea ð ponẽtes fun' in loco secreto: non ponũt ipsũ in sepulchro seu ĩ cimiterio: nungd sũt excõicati. Certe ƒm opionẽ ↄriã eẽt dicendũ q non: qꝛ textus dicit sepelire: qð est humo vel certe tumulo mortuũ ↄdere. Et sic p solaȝ celebrationẽ officij non esset delictuȝ ↄsũmatũ: g non inciderũt in penam. Sȝ nõ credo q aligs hoc diceret. sic enim semp fieret durante interdicto

⁊ per cõsequens ista cle. facta esset lu
dibrio. Hec omnia Jo. cal. Et quod
dictum est de interdictis idem intel-
ligẽdum est per oĩa ꝺ manifest[ ] vsu
rarijs ⁊ publice excõicatis. Queĩt ẽt
dñs Lau. ꝺ rodulfis in tractatu quẽ
fecit de vsuris: quid dicendum ꝺ asso
ciãtibus ⁊ portantibus feretrũ: tanq̃
ibi esset cadauer alicuius predictoꝝ
s. manifesti vsurarij nominatim ĩter
dicti: vł publice excõicati: cum tamẽ
realiter ibi non sit. Rñdz ⁊ dicit idẽ
iudicanduz: ac si ibi esset: ⁊ ideo dicẽ
dum: vt. s. Subiacere. Hanc penam
locũ habere nõ puto cum alijs casibꝰ
in quibus denegatur sepultura: quos
habes. e. ti. ex parte. et de sta. mo. c. z.
Sz quid de illo qui sepelit manifestũ
vsurariũ publice excõicatum nomĩa
tim interdictum: ⁊ tẽpore interdicti:
nũquid vna vel quadruplici excõica
tiõe ligabitur ex hoc facto: vide qꝺ ꝺ
hoc plene scripsi ĩ. q. gualterij: siue ta
men vna sola: siue pluribus sentẽtijs
ex his diuersis causis: quarũ quelibz
per se sufficit ꝙ excõicatus dicat' pla
nũ est ꝙ de omnibus debet satisfacẽ
⁊ ab omnibus absolui. Jo. an. Eis q-
bus. Sed qui sunt hi. Forte intellexit
de his quorũ fauore fuerũt late sentẽ
tie excõicationis vel interdicti in lo-
ca: vel personas: vel illis quibus debe
bat fieri restitutio: quo ad vsurarios
Siqua etiam violentia in his fuisset
illata clericis vel ministris illis ⁊ fiet
satisfactõ. Jtẽ si illoꝝ cõpora vł ossa
discerni possunt exhumanda sunt: et
hoc in tribus vltimis casibus. Sz qd
de primo: dic ꝙ si ille fuit penitens: li
cet non debuerit sepeliri. s. tempore ĩ
terdicti: tñ non exhumabitur saltem
post relaxatũ interdictũ. Notãt etiaz
Hosti. ⁊ Inno. ꝙ penitẽs q sepultus
nõ fuit in cimiterio ꝓpter interdictũ
relaxato interdicto debet in cimitẽio
sepeliri. Dicũt etiã ꝙ exquo penitẽs
fuit mortuaria licite ab eo accipi pñt
cũ ꝑ ipso sit orãdũ. ii. q. z. quicũqꝫ. Se
cus si non fuisset penitens. 88. di. c. fi.
Jo. an. Qui ẽt dicit ꝙ de funeralibus
que darentur cum funere defuncto
sepulto in tempore interdicti: ñ putat
clericos licite recipe posse: qꝛ viderẽ
tur participare in delicto. Jtẽ nõ ꝙ
Frã. ꝺ zab. post Pau. sup ṽbo temẽi
tatis hꝰ cle. dicit ꝙ temeritas sciẽtiaz
nõt quasi ꝓprio ausu. Et ex hoc dicit
Land. ꝙ si ignorans factum: vel etiã
ius: dum tamen sit cui liceat ius igno
rare: hoc faceret: nõ videtur reꝰ: nec
hãc penã ĩcurrere. i. q. 4. §. notandũ.
Et idẽ dicit in effectu glo. in. e. clemẽ.
Et idem Pau. ⁊ zen. q videntur velle
ꝙ in hoc casu iuris error simpliciter
excuset: qꝛ iuris error excusat a dolo
ff. ꝺ abig. l. i. Qꝺ ẽ veꝝ. Nam iuris er
ror excusat a pena: a qua cõmittẽda
requiritur dolus. Nõ. Di. in reg. iur.
ignorantia li. 6. Pro hoc ꝙ iuris er-
ror est lata culpa: nõ dolus. ff. de his
qui no. infa. l. z. glo. super ṽ. singulis.
Jtẽ nõ qꝺ dicit Jo. an. in nouella su-
per. c. vt animaꝝ. ꝺ ꝯsti. li. 6. ꝙ igno
rantia statuti synodalis excusat trãs
gressorem a culpa: nisi sit crassa ⁊ su
pina: etiaz cũ statutum punit aliquid
prohibituz lege diuina vel canonica.
Et ꝭz hoc terminetur hic qꝺ scripsit
Jo. de deo: vbi querit an sint excõica
ti impuberes qui falsauerunt instru
mentum: ⁊ monachus qui tulit falsũ
testimoniũ ignoranter constitutione

episcopi: qui tales excõicati qcqd ibi dicat: satis potuit vterqз probabiliter ignorasse: ꝙ si ita est locus ẽ huic decretali: ⁊ licet pena iuris in eis locum possit habere: cessabit tamen pena statuti quod probabiliter ignorabat: licз quidam restringant hoc dictũ ad statuta ex causa prohibẽtia de iure non prohibita. Idem dicit extra de tẽporibus ordi. eos. li. 6. Q equipollẽt scientia ⁊ affectata ignorantia. Et dicit affectata: ex quo scire potuit: sed noluit: imo dissimulauit. Itez Anto. de but. dicit in lectura: ꝙ mulieres ⁊ monachi ab ignorantia iuris non excusantur: vbi iuris omni anno fit publicatio in locis vbi sunt: alias excusant vt. l. cũ ꝺ ĩdebito. ff. ꝺ pba. Nõ dicẽ verũ. Hosti. in monasterijs ꝺ qbus monachi nũqз exeunt.

Excõicatio ꝯ ꝯtrahẽtes matrimoniũ sciẽter ĩ gradibꝰ ꝓhibitis: vl cum monialibꝰ: ⁊ ꝯ religiosos ⁊ moniales ꝓfessos vl ordinatos ĩ sacris ꝯhẽtes. Ca. 36.

Eos q diuino timore postposito ĩ gradu cõsanguinitatis vel affinitatꝭ ꝯstõe canonica interdictis: aut cũ monialibꝰ cõtrahẽ matrimoniũ alꝭ nõ verẽt: necnõ religiosos ⁊ moniales: ac clericos in sacris ordinibus constitutos: matrimonia cõtrahentes: ipsos excõicatõis sẽtentie ipso facto decernimus subiacẽ Cle. 5ᵒ. extra de consan. ⁊ affi. c. vno. in cle. eos. Nõ ꝙ in sex casibus h expressis tm̃ locum habet ista cõstitutõ ⁊ eius pena. Uñ si cõtraheret qs cuз habẽte maritũ: vel cum iudea: vel pagana: vel cum cognata spiritualit vl legaliter: vel contra impedimentum publice honestatis: licet non teneant matrimonia: tamen non est locus huic pene: que in illis casibus ⁊ similibꝰ expressa non est. Item in his sex casibus tunc demum locus est pene: cuз illicite contrahunt. Si enim licite vt ex dispensatione pape: tunc cessat culpa: ergo ⁊ pena: ꝺ consti. c. z. De qua dispen. nota. ꝺ resti. spo. litteras. Io. an. Scientes. ignorantes ergo non ligat constitutõ: quod intelligo ignorantia facti probaliliter ⁊ nõ affectata: scilicet quia ignorabant se esse consanguineos vel affines. Si vero ignorabant ius nescientes gradum ĩ quo erant esse prohibitum: ex quo sciebãt gradum ligat constitutio: de regu. iu. Ignorantia. lib. 6. Si vero alter solus sciebat: ille solus ligatur: fac. 34. q. z. in lectum. Sed quid si contraxit ignoranter post tempora autem sciuit cohabitauit cõsanguinee: videtur ligari: ar. i. q. i. eos. in fi. de simo. sicut tuis. Contrarium credo cum ista constitutio non puniat cohabitationem vel incestum sed cõtractũ: vt ita dicaз. Probatur hec solutio ex eo ꝙ sine iudicio ecclesie ab illa diuẽtẽ non posset. Fateor tamẽ ꝙ peccat cognoscẽdo. Io. an. Pau. vero dicit ꝙ si cohabitat ei talis affectu maritali ĩ currit hanc penam: cuз videat ex nouo consensu cuз ea contrahere. Si vers ex primo non incurrit. Sз quid si contraxit cũ ea qm̃ credebat ꝯsanguineb affinẽ vel monialeз: ⁊ in veritate non erat. Solue p notata de sen. ex. si vero. zᵒ. ⁊. c. in audientia. Io. and. ex illis casibus trahi põt responsio. s. ꝙ talis nõ est excõicatus. Sed quid si ĩpedimẽtũ qꝺ erat tempore ꝯtracti

matrimōij fuit postea r̄motū: extra
de consan.⁊ affi.quia circa. Respō-
sio.Si remouet̄ ꝑ dispensationē pa
pe verba sunt inspicienda: vt videat̄
an tollat impedimētū:etiam quo ad
penaȝ preteritam an nō:vt faciat tm̄
valere matrimoniū: primo casu alia
absolutō non est necessaria: secundo
sic.Si vero remouet̄ impedimentū
per constitutioneȝ reuocatoriā: tunc
dic vt.s̄.ō immu.eccle.quoniaȝ.li.6.
Pau.super predicto.c.ideȝ. Pau.sic
dicit:ꝙ si r̄uocatōia vltima vult ⁊ di
cit constitutionem quā reuocat ful-
minatoriā excōicatiōis,ꝑ infecta ha-
beri:tunc ligati per illas non egēt ab
solutione.Si autem tantum reuocat
tunc sic ligati egent absolutōe.Gra-
dibus.s.4.vel citēiori canonica forti-
us diuina:de re.spo.litteras.Matri-
monialiter.per hanc litteraȝ videtur
ꝙ coactus ad cōtrahēdū nō īcurrat
hanc penaȝ. ⁊ de absoluta coactione
certum est.de conditionali vero licȝ
tali ꝗ cadere debuerat in constantem
virum videtur ligari per decretaleȝ
sacris. extra de his que vi.me.ve cā.
fi.Sed cum non sit matrimoniuȝ de
ficiente consensu: ō equitate videtur
talis non ligari: facit de sen. ex. si-
gnificauit.Jo.an.Idem Pau.Con-
trahere:Secus si sponsalia tantū cō-
trahat nisi sequatur copula:que cum
inducat presumptam volūtateȝ ma-
trimonij:de spon.c.is qui.indicet etiā
penam.Ratio predicti est:quia istud
cum sit penale est restringēduȝ:vt sic
verba non extendantur: maxime ad
minus delictum:de re.iu.in penis.li.
6.Et negari non potest: ꝙ aliud est
matrimonium:aliud spōsalia.Pau.

⁊ Jo.an.Religiosos.per professionē
tacitam:vel expressam religioni ap-
probate obligatos in genere vel ī spe
cie:extra de regula.non solum.lib. 6.
Jo.an.⁊ Pau.Et moniales.Sed nō
ne de monialibus satis intelligeba-
tur:scilicet vbi ponit penam cum eis
contrahentibus: cum ex participa-
tione ipe ligentur eadem pena:de sē
ten. excom.nuper. Respondeo licet
monialis cum ex participatione essȝ
excommunicata:cum cōtraheret cuȝ
sciente:non tamen quando contrahe
ret cum ignorante:quia ille non liga
retur: vt ergo monialis nullo casu
euitet penam hoc addit.vl'dic ꝙ tūc
participans cum criminoso est excō-
municatus:cum participat post la-
tam sententiam:vt in.c. si concubine.
de senten.excom.Sed hec non par-
ticipat post:sed in actu pro quo liga-
tur:ergo ⁊c. Uel dic ꝙ licet partici-
pans in crimine criminoso sit excō-
municatus: non tamen participans
in actu illo pro quo alter ligatur:al's
superflue adderetur hec littera:quo-
niam non distinguit: an monialis cō
trahat cum sciente vel ignorante: cuȝ
ex parte eius non possit pretēdi igno
rantia.Facit de senten. excom. con-
tingit primo.Ubi participās in actu
pro quo alter excommunicatus est:
excommunicari mandatur Pau. et
de hoc vltimo puncto habes.s̄. in ex
communicatione prima.Sacris:sci-
licet subdiaconatu.⁊.s̄.Pau. Contra
hentes.non repetit scienter quia ī ta-
li.proprio facto non cadit probabilis
ignorantia in illis religiosis vel cle-
ricis.vbi vero esset ignorantia pro-
babilis:vt ī ordīato ī sacris ī amētia

vel dormitione:vel.j.pubertatē:puto ꝙ nō esset locus huic pene. Jo.an.et idē dicit ꝙ a tali sñia excōis ꝑ epum pōt absolui:addēs ꝙ ñ sufficit satisfactio ī h:nisi ēt sequat᷑ absolutio.

Cōtra cōicātes cū excōicat] noīati sciēter ī crīe crīoso. Ca.27.

q Ui noīatim excōicato sciēt cōicat in crimine criminoso ei ɔsiliū impendēdo auxiliū vel fauorē cum ratione dānati criminis videatur in eū delinquere:q dānauit ab eo:vel eius superiore:mēito delicti erit absolutio regrēda. Et ita j.q̃uis eni:ꝛ tūc nō iudicis:sed iur].

sñia excōicato cōicās sit ligatus:quia tñ cōditor canonis eius absolutionez sibi spāliter nō retinuit:eoipso videt᷑ cōcessisse facultatē alijs relaxādi.ꝛ.j. Uez si difficile sit ex aliqua iusta cā ꝙ ad ipsum excōicatorem absoluendus accedat concedimus indulgentiam:vt prestita iuxta formam ecclesie cautione: ꝙ excōicationis mandato parebit a suo absoluatur epo vel sacerdote ꝓprio. Jnno.z⁹ d sen.ex.uup. Consilium nō tenet quis d consilio: nisi ille aliter non fuisset facturus:vl' nisi fuisset consiliū fraudulētū. Glo. sꝫ Pe.d ancha.dicit ꝙ cōclusio ē doctoꝝ ꝙ impendens consilium delinquenti in crimine pro quo est excōicatus incurrit excōicationem:siue esset factur⁹ al's:siue nō:q2 participat ī crīe. Abb.dicit h certū:si ɔsiliū datū est directe ad crimen qd excōicatōez inducit:puta ad clericū verberādū ñ sic si daret cōsiliū in facto ꝓ quo excōicatio nō erat:vel auxiliuꝫ contra offendētē. Jnno. Auxiliū. Jntelligit᷑ de directa participatione:secus d in directa:vt siquis excōmunicatus est quia fecit guerram contra ecclesiam vl' clericum: postea ego illi guerram facio:tu contra me iuuas illum:auxilium illi impēdens:quia per hoc melius guerram faciet excōmunicatus tu non es excōmunicatus:quia nō h intendis. Fatetur etiam Hosti. ꝙ domin⁹ auxiliū vasalli excōmunicati inuocare potest propter fidelitatis debitum qnod remanet. Jnncen. etiam dicebat ꝙ liceret tibi contra inimicum tuum inuocare auxilium excōmunicati propter guerram: ita ꝙ sibi etiam in sua guerra auxiliū prestes:quod tamen Hostiē. reprehēdit Jo.an. Fauorem in laudatione facti Abbas dicit fauorem impēdi facit. Absolutio. Dicit hic glo. Talis ligatur sententia hominis non canonis. Sed Pe. d ancha.dicit ꝙ dicunt doctores ꝙ ista est sententia iuris: que tamen trahit executionem a sententia iudicis:scilicet cum quis participat in crimine criminoso propt᷑ qd excōmunicatus est ille ab homīe. Est tamen verum ꝙ vbi epus absoluit a sententia iuris: non ab ista absoluet vt littera dicit:sed absoluet᷑ ab excōicatore:vñ remanet ɔ.° ꝙ participās ī crīe criminoso incurrit excōicatiōez siue ex territoriū excōicātis siue ītra siue sint subditi siue ñ:q2 iuris aucto ritate ligantur:etiam si promulgans communicaret:quia non sua: sꝫ iur] auctoritate ligatur.glo. Obiecta facile tollunt᷑:q2 totū operatur dispositō quia sentētia hominis extenditur ad alios:hoc ex recollectis. Sub eo.idē dicunt Jnno.ꝛ Jo.and.scꝫ ꝙ est sñia ista canonis. Cōcessisse videt᷑. Alias

iſtud habeas pro regula in omni ſen
tentia excōicatiōis lata a canone: qꝛ
poteſt ordinarius abſoluere niſi per
papã fuerit abſolutio r̃ſeruata. In
alijs autem ſententijs ſecus. Et per h̓
inferas ꝙ ſi poteſt a qualibet ſētētia
canonis generalit̓ lata potius poterit
abſolutio a ſententia excōicatōis la-
ta ꝑ ꝯſtitutionē ſynodalē ſpālem: vñ
ſi ſubditi epi bononienſiſ incurrūt ſe
tentiā per conſtitutionem Mutiñ. epi
nuncius veniēs bononiā poterit ab-
ſolui ab excōicatiōe ab epo Bonoñ.
Jo. ð lig. Excipit tñ Pe. de ancha. ab
hac regula. s. dictū caſū. Si difficile.
R°. ſ. ꝑ nimiā diſtantiā vl̓ periculum
mortis. Jo. an. ꝛ Pe. ð anch. Cautōe
iuramēti. Jo. an.

Excōicatio ꝯ̃ faciētes aliquē iterfi
ci ꝑ aſſaſſinos vel mādātes.

Ca. 38.

ſ Tatuimus: vt quicūqȝ ꝓnceps
ꝑlat⁹: ſeu q̃uis alia ꝑſona ec
cleſiaſtica vl̓ ſeclar] quēpiā
chriſtiāoꝝ ꝑ ꝑdcōs aſſaſſinos inter-
fecerit: vl̓ mādauerit q̃q̄ȝ ex h̓ forſitā
ñ ſequat̓: aut eoſ r̃ceptauerit: vl̓ defē
ſauerit: vel occultauerit excōis ſñiaȝ
ꝛ depoſitionis a dignitate ordine ho
nore officio ꝛ beneficio incurrāt ipo
fc̄o. Inno. 4⁹ ex̄ ð homi. ꝑ hūani. li.
6. Prelatus. ēt eps. decretalis ei qꝛ pe
riculoſū. ð ſen. ex. li°. 6°. nō eximit eos
a ſen. excōica. Jo. an. Aſſaſſinos. hoc
eſt peſſimum genus hominum: ꝛ pñt
dici a ſcido ſcindis: qꝛ abſcindūt aīaȝ
ð corpore iuxta velle ꝛ mādatuȝ dñi
ſui cuiuſlȝ chriſtiāi: ꝛ cū ð his ſimpl̓r
exꝓmat: ad alios homicidas ñ exten
dat̓: qð iſto caplo ꝯtinet̓ i his penis
di. 25. Qualis. Archi. Mādauerit. Si

mādauit. ꝙ cogitatio ſtetit i finib⁹ ſu
is: ꝛ iō ñ mirꝝ ſi pūit̓. al̓s ſec⁹ ð pe. di.
i. cogitatōis. ꝛ puto ꝙ ēt ſi reuocaue
rit mādatū reintegra: ꝙ nihilomin⁹
icurrat penā cū ex ſolo mādato iā ꝓ
us ligat⁹ eēt: ꝛ ad h̓ facit qð ſtatī ſeq
tur. Jo. an. Receptauerit: patēter vt
differat a ſequenti. ſ. Occultauerit: ꝛ
iſti receptatores tāq̄ȝ aggreſſores te-
nēt̓. C. ð hiſ q latro. occul. l. i. ꝛ. z. Ar
chi. Excōicatōis. occultādo ipȝ celan
do vl̓ occl̓te r̃ceptādo. Archi. excōis
exq̊ papa ſibi ñ reſuat abſolōem cre
do ꝙ ordiari⁹ poſſit abſoluē: ex̄ ð ſē.
ex. nup. Jo. an. ꝛ nō ꝙ i ſū. piſa. ſic dr̄
aſſaſſini fuerūt: ꝛ forte adhuc ſt̓ qdaȝ
ifideles q ex qbuſdā falſiſ opiōibuſ
qb⁹ fuerūt enutriti ð facili mittebāt̓
ad occidēdū quēcūqȝ chriſtiāoꝝ nō
curātes ſi ob h̓ occidēdi eēnt iſti ꝯ̃ q̊
rū peſtē ſtatuit In. 4⁹ iſtā decretaleȝ

Excōicatio ꝯ̃ ꝓcurātes ꝙ ꝯſerua-
tores ñ ſe itromittāt ð alijs q̄ȝ ð ma-
nifeſtis iniurijs ſciēter.

Ca. 39.

ð Ecernimus vt ſi cōſuatores
ð alijs q̄ȝ ð manifeſt] iiurijs
ꝛ violētijs ſcient̓ ſe itromiſe
rint: ſeu ad alia q̄ iuridicialē indagi
nē exigūt ſuā extēderit ꝑtātem: eoipo
ꝑ vnū annuȝ ab officio ſint ſuſpenſi.
Pars vero que hoc fieri ꝓcurauerit
ſñiaȝ excōis incurrat: a q̄ ñ poſſit ab
ſolui: niſi ei quē ſic fatigauit idebite
ꝓ°. ſatiſfaciat itegralit̓ ð expēſ: ex̄ de
offi. dele. hac cōſtōe. li. 6. Sciēter. Si
ignorātia eēt iuris vel craſſa: vl̓ affe
ctata: idē eēt ifra ð re iu. ignorantia.
li. 6. Jo. an. Indaginē. Inqſitionem
officio ꝛ a beneficio: quod eſt eius ſe
quela. 32. di. Preter hec. Suſpenſi.

Ecce q̄stum speciale in conseruatore
qđ nō est in delegato:qꝛ dato ꝙ de-
legatus intromittat se de eo qđ nō ē
sue iurisdictionis:nō propter hoc lo-
cū habet pena:qꝛ nō inuenit᷑ expres-
sa in eo. Jo.an. De expensis: ad idez
ꝺ imuni.ec.qm̄.in fi.li.6. Dicit Pe.ꝺ
ancha.ꝙ conseruatoꝛ ē iudex dat᷒ ad
tuendū aliquos ꝯ manifestas iniuri-
as omnes vel certas:iudiciali nō vtēs
indagine.Et dicit Jo.an.ꝙ solus pa
pa pōt dare hos cōseruatores. Jpoꝝ
aūt cōseruatoꝝ iurisdictio ꝛ ptās de
pēdet a forma litteraꝝ:ꝛ latioꝛ ē for-
ma adiūcta post ꝯstitutionem statui
m᷒ ꝺ off.ꝛ po.iu.dele.li.6.et cōstitut.
fi. Attendat᷑ ergo tenoꝛ litteraꝝ sicut
priuilegioꝝ. Jtē ſm Pe.ꝺ ancha.ta-
les pn̄t excōicare ꝑ huiusmodi noto-
rijs. Jtē nō ꝙ cōseruatores eē nō pos
sūt:nisi sint epi ꝛ eoꝝ superiores:ab-
bates:vel q̄ in cathedralibus ecclesijs
vel collegiatis obtinēt personatus vł
dignitates. Nec aliqs pōt eē ꝯserua-
toꝛ sui ꝯseruatoris:nec aliqs pōt habe
re ꝯseruatorē eū q̄ ē sub ei᷒ iurisdictō
nis dn̄io:vel astrictu eccłiastico vł tē
porali:except. regib᷒ ꝛ reginis:ex̄ de
officio delegati.hac cōstōe.li.6. Jtez
ꝯseruatores nō pn̄t ꝯmittere vices su
as exceptis citatiōib᷒ ꝛ sn̄iaꝝ denūcia
tiōib᷒: nisi al's eis ꝑ lr̄as ꝯmittētur:ꝛ
tūc ꝯmittē pn̄t.j.loca ī quibus fuerīt
deputati:ꝛ ꝑsonis superi᷒ dict. Jtē n̄
pn̄t ꝑcedere ꝯ aliquos ex̄ ciuitates:vł
dioc.q̄bus fuerunt deputati:nec pn̄t
aliq̄s citāe vltra vnā dietā a fine illa
rū dioc.extra de officio dele.hac cō
stitutione.li.6. Jtem si conseruatores
intromittunt se de alijs q̄ȝ de iniurijs
manifestis:non solū incurrunt penaz
suspensionis:vt dictū ē:sȝ etiā ip̄i pro
cessus nō valēt:qꝛ excedunt fines mā
dati:ex̄ ꝺ rescri.cuz dilecta.Et si cita-
uit aliquē iniuriatorē tanq̄ȝ ꝑ notōia
offēsa:ꝛ eū ob cōtumaciam excōica-
uit. Si cōstat lȝ iniuria sit facta non
fuisse manifestā:nō est excōicatus ſȝ
Jnn. Jtē expirat offm̄ ꝯseruator. mor
te concedentis q̊ ad negocia incepta
ꝛ hoc nisi ad aliud exprimeretur in
litteris eius:vt in.ꝺ.c.i. Jtez sciēdum
ſm Jnno.ꝙ lȝ conseruatores non ha
bent iudicialē indaginem in notorijs
tn̄ bn̄ possūt:qꝛ oīa illa sine q̄bus eoꝝ
iurisdictio nō posset explicari intelli-
gūtur eis esse cōcessa.vn̄ pn̄t citare ꝛ
cōtumaces punire:ex̄ de offi.dele.de
causis. Jtē si maleficiū est notorium
alijs nō īdiget ꝙ super boc q̄rat ꝑba
tiones ꝛ cogat testes.z.q.i.in primis.
Jtē qꝛ ī notorijs aliqs ordo ē necessa
rius. Jtez si reus ꝯfitet᷑ factū ꝛ dicat
ꝙ vsus est iure suo:ꝛ hoc casu admit
tet ꝑbationē:aliter enim nō possȝ īple
re iurisdictionez sibi cōmissā.similit᷑
oȝ ꝙ procedat ad īquisitionē qn̄ ſcm
ē notoriū:sȝ nescit᷑ qs fecerit. Jtez ad
repellēdū iniuriam pōt inuocare bra
chium seculare sicut alij iudices. Jtē
si reus qui fuerat cōdēnatus cōpare-
at.j.annum:ꝛ dicat se velle satisfacē:
cognoscet conseruatoꝛ de quantita-
te damni. Hec Jnno. Jtem si re᷒ ne-
gat maleficium:ꝛ actoꝛ velit proba-
re esse notoriuȝ: conseruatoꝛ cogno-
scet:alias inutile esset suū offm̄:qꝛ qli
bet posset negare. Similiter si re᷒ fa-
tet᷑ maleficiū:sed dicit non esse noto
rium:qꝛ per eius confessionē factum
fuit notoriuȝ : ex̄ de cohabita.cleri.et
muli.vestra.

Excõicatõ ꝯ doctores ⁊ magistros docentes: aut in suis scholis ad docẽdũ retinẽtes leges vel physicam religiosos habitu dimisso.

Ca.40.

D Octores siue magistri qui religiosos habitu suo dimisso leges vel physicã audientes scienter docere: aut in scholis suis ꝑsũpserint retinere simili eoipso sint sententia excõmunicationis innodati: extra ne cle. vel mo. statutum li.6. Dimisso. Quid si non dimiserint habitum: dicitur ꝙ tunc non sunt excõmunicati doctores: q2 hec pena nõ ẽ amplianda: extra ꝺ re.iu. in penis. li.º 6.º Dic contra: quia cõmunicat ĩ crimine: ⁊ si eadem: ⁊ non minori excõcommunicatione ligatur: extra. eo. si concubine. ⁊ in hoc potest dici venire potius ad declarationem veteris iuris ꝙ̃ noui: casum põit Jo.an. Scienter. vbi incederet in habitu non haberet locum ignorantia. Sed vbi incederet sine habitu: tunc probabiliter poteꝰit ignorare. Jo.an. Retinẽ. Nota officium doctoris: scholarem de scholis expellere posse. ⁊ per id qꝺ dicit retinere: dicas ꝙ licet doctor sciat monachum habentem domuz iuxta scholas lectoris: in domo propria audire excõmunicatus nõ est: quod dixi ꝺ re.iu. locupletari. li.6. Quid si mõachus talis nõ vult exire scholas videt᷑ ꝑ hãc litterã ꝙ licite idem põt expelli: ad hoc ex̃ ꝺ sen.ex.c. veniens. Et hoc maxime si vera esset opĩo: ꝙ excõicãtus nõ gaudet priuilegio canonis. qꝺ nõ ẽ verũ ſm Jo. ⁊ Ber. q notãt. 17.q.4. siquis deiceps. Quid si non potest expelli: exeat doctor scholas ad instar eius qꝺ dicimꝰ cũ excõicatus intrat ecclesiã: vt no. 11.q.3. sicut apostoli. Jo.an. similiter qui cõmunicauit in crimine: vt dixi. Et quia cõditor canonis sibi non reseruat absolutionez: alijs indulsisse videtur: ⁊ facit ad hoc qꝺ notatur. s̃.e. super spec. Jo.an.

Excõmunicatio contra magistros ⁊ scholares ciuitatꝭ bononie: q super cõducẽdis alioꝝ hospitijs in lesionẽ vl' in preiudiciũ habitãtiũ audẽt hospitem cõuenire añ tp̃s conductionis elapsum.

Ca.41.

C Onstitutionẽ factam ab ep̃o portuensi apostolice sedis legato: ⁊ a predicto tusculano postmodum cõfirmatam: videlicz vt nullus magistroꝝ: siue scholariũ sup ꝯducẽdis alioꝝ hospitijs ĩ lesionem ⁊ ĩ ꝑiudiciũ habitãtiũ audeat hospitẽ cõuenire: nisi prius constiterit tp̃s ꝯductiõis elapsũ: vel inquilini: in hoc suũ fauorẽ prestauerint ⁊ cõsensũ cũ idẽ portuẽsis sub excõicatiõe hꝰ phibuerit: ⁊ alt' sꝫ pena anathematꝭ idẽ decreuerit obseruãdum: ratam esse decernimus: ⁊ auctoritate apostolica cõfirmamus: Statuentes: vt a te frat' ep̃e: ⁊ tuo quolibet successore: hec singulis annis in cõmuni audientia magistrorum ac scholarium recitetur. Cle.3ꝰ. extra ꝺ lo. ⁊ cõdu. ex ĩscripto Constitutionez. Et sic nõ ꝙ legatus in sua prouincia potest facere constitutionez: etiam sub perpetuo anathemate: supra de offi. dele. c. vltimo. Cõfirmatam: idest approbatam ⁊ innouatam: quia solus superior confirmat: vt extra de offi. le. studuisti.

Scholariū: soli q̄ mgr̄i ⁊ scholares prohibētur cōducere hospitia scho/larium propter potētiores ista cōsti tutio emanauit. Et per hanc litteraꝫ videtur ꝙ scriptores qui non sūt scho lares: sed vxorati non ligātur hac cō/stitutione: cum de illis nō fiat mētio. Lau. dixit hāc penam extēdi ad eos q gaudent priuilegio scholastico: lar ge sumpto scholariū vocabulo ⁊ gra tia scholarium ibi sunt: dūmodo ibi non sint meretrices. nec obijcias ꝙ pe na non debet extendi: quia ⁊ pene ho die quoqꝫ ampliantur: ar. ad h̄ extra de verb. sig. cum in partibus. Laur. ⁊ cum eo concōdat Inno. Sed nō cre do ꝙ ad scriptores vxoratos extēda tur hec constitutio: licet sint propter scholares: eadem ratione extenderē/tur ad chartarios ⁊ rasores chartaꝝ Ber. Cōuenire. i. alloq: vl̄ de habita tione tractari glo. Interl'. Sub excōi catione iam lata. glo. interl'. Et nō ꝙ Inn. Hoff. Alb. ⁊ Pe. ď pusio dicūt ꝙ ista cōstitutio ⁊ excōicatio est loca lis: ⁊ hꝫ locū solū bononie: ⁊ h̄ ēt ma gis placet Jo. an. Sed Hosti. dicit eē ḡnalē: nā qꝛ fauorabilis ē dicit eā ex/tēdēdā: sꝫ cōiter n̄ tenet̄ opinio eius.

Excōicatio ꝫ mittentes nunciū vel scripturā cardinali alicui: vel secreto loquētes eis: dū. s. sūt in cōclaui ꝑ elec/tione pape. Ca. 42.

n Ulli fas sit ipsis cardinalib⁹ vel illoꝝ alicui nunciū mittē vel scripturā: q vēo ꝫfecerit scripturā vel nūciū mittendo: aut cū aliquo ipoꝝ secrete loquendo: ipo fa cto sñiaꝫ excōis incurrat: extra ď ele. vbi periculum. li. 6. Cardinalibus: scꝫ inclusis in conclaui ꝑ electione fiēda summi pōtificis. Secrete loquēdo ni si qui de voluntate omniū cardinali um inibi pn̄tium pro his tm̄: que ad electionis instantiam negocium per/tinēt vocaretur: vt dicitur. s. in textu sicut puta aduocati vl̄ iurisperiti: vel religiosi: vel tabelliōes īcurrat. canō iste est late sñie: sed ordinarius absol uere poterit ex quo papa sibi non re seruauit. Jo. an.

Excōicatio ꝫ dños ⁊ rectores ciui tatis vbi fit electio pape: si n̄ seruant ea q̄ debēt sꝫ ꝯstōeꝫ illā vbi periculū circa ipsā electionē.

Ca. 43.

p Reterea adijciēdo sancim⁹ vt dn̄s alijqꝫ rectores ⁊ offi/ciales ciuitatis illius: in qua romani pontificis electio fuerit cele/branda auctoritate nostra ⁊ eiusdem approbatione cōcilij ptāte sibi tradi ta: ꝑmissa omnia ⁊ singula plene ac inuiolabiliter sine fraude ⁊ dolo aliq̄ faciat obseruari: nec cardīales vltra q̄s premittit̄ aggrauare ꝑsumāt. Su per his autē taliter obseruandis stati audito sūmi pōtificis obitu: corā cle ro ⁊ populo vniuerso ciuitatis ipsi⁹: ad hoc spāliter ꝯuocādis prestet cor poralit̄ iuramētū: ꝙ si ꝑmissa dilige ter nō seruauerint: aut fraudeꝫ i eis: vel circa ea cōmiserint: cuiuscūqꝫ sint preeminentie ⁊ status: omni cessante priuilegio: eo ipso sñiam excōis īcur rāt ⁊ perpetuo sint īfames: ex̄ ď ele. vbi periculū. li. 6. Celebranda. ſm di stinctionē superi⁹ factā. Jo. an. Presu mant. quia tunc essent excōicati: sicut in se defendendo moduꝫ excedēs: qď dic vt supra de resti. spolia. olim. Et nota casuꝫ in quo laicus auctoritate

canonis potestatē hꝫ in clericū ꝯtra illud.96.di.bn̄ qdez.Jo.an. commiſſa.ſ.que dicta ſunt ſupra de incluſiōe cardinalium fienda in cōclaui: ꝛ ad miſtratōe neceſſarioꝝ cū certa regula ꝛ mō:q pōit̄ i textu ipſi⁹ capituli.

Excōicatio ꝯ aſſumētes offm̄ ſenatorꝭ ſeu regiminis vrbis Rome ſine licētia pape:ꝛ pape reſeruat̄ abl'o.

Ca.44.

n Nullus imperator ſeu rex romanorum: aut alius imperator: vel rex: princeps marchio:dux:comes: aut baro: vel quicunq̧ alterius nobilis preeminētie: potentie: ſeu poteſtatis ꝛ excellētie:ſeu dignitatiſ exiſtat.Frater filius vel nepos eoꝝ ad tempus: vel in perpetuuꝫ: ſeu quis alius vltra annuale ſpacium:quouis modo colore vl' cauſa per ſe vel per aliam perſonam quomodolibet ſubmittendam in ſenatorem capitaneum patricium aut rectorem:vel ad eiuſdem vrbis regimen ſeu officium noïetur eligat̄ ſeu aliter etiam aſſumatur abſq̧ licētia ſedis apoſtolice ſpāli p ipſi⁹ ſedis literas conceſſionem licentie h⁹ ſpālit̄ exprimētes.Quod ſi ſecus factuꝫ fuerit:nominationeꝫ aſſūptionē electiōꝫ hi⁹ decernimus eſſe nullas. Neꝝ etiam nominati electi ꝛ aſſumpti:ſi hi⁹ electiōi:noïatiōi ſeu aſſūptiōi cōſenſerint:aut de ipſis quolibet intromiſerint intendentes ꝛ obedictes eiſdeꝫ ꝛ in hoc dantes ipſis noïatoribuſ electoribus aſſūptorib⁹: aut noïatis electꝭ vl' aſſūptis auxiliū conſiliū vel fauoreꝫ publice vel occulte cuiuſcunq̧ ꝯditionis extiterint:eo ipſo ſentētiaꝫ excōis incurrāt. Et ꝯtēptores quoq̧ ſeu violatores p̄dictoꝝ ab hi⁹ ſn̄ia excōis:pret̄q̧ i mortꝭ articl'o abſolui n̄ pn̄t:niſi p rōanū pōtificē :vl' ō ei⁹ petita ꝛ obtēta licētia ſpāli:n̄ obſtātib⁹ aliqb⁹ p̄uilegijs:ex̄ ō elec.fundamēta

Excōicatio ꝯ īpedictes viſitatōeꝫ monialiū fiedā p ſuos ſuperiores:p⁹ monitōeꝫ tn̄. Ca.45.

ſ Iqs viſitatores ipſos moniali ū i premiſſis īpedire p̄ſūpſerit:ſeu aliq̄ p̄miſſoꝝ: niſi admoniti deſiſtāt ipſo facto ſn̄iaꝫ excōmunicationis ſe nouerint incurſuros:priuilegijs ꝛ ſtatutꝭ conſuetudinibus quibuſcunq̧ in cōtrariuꝫ n̄ valituris.ꝛc.extra de ſta.mo.attendentes.in cle.viſitatores.de viſitatoribus loquitur monialium:qui debent ſingulis annis viſitare monaſteria: ita ꝙ ordinarij debent viſitare monaſteria non exēpta ꝛ exēpta:etiam illa q̄ nō recognoſcūt ſuperiorē niſi papā. Monaſteria vo exēpta.q.ſ.ſt̄ ordinū exēptoꝝ:vt camaldulēſiū: ciſtercien̄ſium mēdicātiū habēt viſitare prelati eoꝝ:q i viſitatiōe huiuſmodi debēt inquirere ꝛ videre ō veſtitu:ne ſit vanitas in eis:de clauſura:ō continētia ō ceteris nō fiendis ꝛ hi⁹:ꝛ cōpellere eas ad religionē ſeruandā remedijs opportunis.Nō totū p̄t trahi ex ipo textu decre.ipos ordinarioſ viſitāte auctoritate apl'ica vl' ppa:vl' ſuperiores ipſoꝝ mōaſterioꝝ. Jo.an.īpedire:p hāc lr̄aꝫ puto ꝙ necce ſit īpedimētū p̄cedē ꝛ admonitōꝫ ſeq:ad h̄ vt locus ſit pene huic:hoc dico q̄a vidi quādoq̧ prelatos ſcribentes monialibus ꝙ parent ſe certa die ad recipiendū viſitationeꝫ eoꝝ:ꝛ in eiſdē lr̄is faciunt mentionem ꝙ nulluſ īpediat

Talis enĩ admonitio fieri dȝ vt desi
stāt ab illato impedimēto : vt loc⁹ sit
huic pene: facit qđ scripsi de conces.
p̄bē. cũ nostris. glo. z. Sed nunquid
illato impedimento fiet monitio no
minatim: an sufficit generalis ꝑ eo. ꝑ
⁊ contra facit: ex̄ de vita ⁊ ho. cle. c. i.
Jo. an. Ipso fc̄to. Est ergo iste casus
q̈ sufficit monitio ⁊ absoluet ordina/
ri⁹ ex q̊ papa sibi ñ reseruat. Jo. an.

Excōicatō ꝯ fingētes fraudulēter
casũ ꝑ quē iudex ad aliquā mulierē
ꝑ testimonio mittat vel vadat.

Ca. 46.

Ui fingit fraudulēť aliquē
q casũ ꝑ quē aliqs iudex mit/
tat ad aliquā mulierē ꝑ testi
monio: vľ ipe iudex fraudulēť vadēs
excōicat⁹ ē: ex̄ ð iudi. mulieres. li°. 6°.

Ca. 47.

Excōicatio ꝯ īgerentes se ad ha/
bēdũ curā alicui⁹ ppľi alteri⁹ līgue si
ne liĩa diocesani illius populi.

Uādoqȝ vna ciuitas vľ dio
q cesis hȝ populos diuersaruȝ
linguaꝝ habētes sꝫ vna fide
varios ritus vel modos : tũc pōtifex
loci si vrgens necessitas fuēit presulē
natōib⁹ illis ꝯformē q diuina illis offi
cia celebret ⁊ eccľiastica sacramenta
ministret īstruēdo eos pariť ⁊ exem
plo sibi vicariũ cōstituē pt ī p̄dict]: q
sibi ꝑ oīa sit obediēs ⁊ subiect⁹. Siqs
aũt aliť se īgēit ipso iure ē excōicat⁹
ð offi. iu. or. qm̄ ī plerisqȝ.

Excōicatio ꝯ eum q se gēit ꝑ papa
cũ ñ ē elect⁹ a duab⁹ partib⁹ cardina/
liũ ⁊ sequaces ei⁹. Ca. 48.

Tatuim⁹ vt si forte inimico
s hoīe superseminā te zizaniaȝ
īter cardinales ⁊ substituen/
do summo pontifice non poterit esse
plena ꝯcordia: ⁊ duab⁹ partibus cō/
cordantibus tertia pars concordare
noluerit: aut sibi alium presumpserit
nominare: ille absqȝ vlla exceptione
ab vniuēsali ecclesia pontifex habea
tur romanus: qui a duabus partibus
electus fuit ⁊ receptus. Siquis auteȝ
de tertie partis denominatione con/
fisus: qꝛ de ratione non potest esse si/
bi nomen epi vsurpauerit: tam ipe q̈ȝ
qui eũ receperint excōicationi subia
ceant: ⁊. j. preterea si a paucioꝛib⁹ q̈ȝ
a duabus partibus aliquis elect⁹ fue
rit ad apľatus officiũ: nisi maioꝛ con
cordia ītercesserit: nullaten⁹ assumať
⁊ p̄dicte pene subiaceat si humiliter
noluēit abstinē: ex̄ ð ele. lȝ. Exceptiōe
⁊ sic nulla exceptio pōt sibi oppōi: ni
si ð heresi. 40. di. si papa. Alias eniȝ
q̈ȝtũcunqȝ precise ipse papa scribat: le
gitima exceptio est admittēda: extra
de officio dele. ex parte. ⁊. s̃. ð rescrip.
siqñ. Ber. Inno. ⁊ Hosti. dixerũt ꝙ
papa de heresi accusari possit: ⁊ ñ ex
cipi. ⁊ hoc tenet Archi. e. ti. c. vbi. li. 6.
Partibus. Nũquid ille qui eligiť cō
putabitur inter duas partes. videtur
ꝙ sic extra de elect. cum in iure. ⁊. c.
cumana. Tamen cum dicitur in de/
cretali ð duabus partibus aliquā do
obseruant cardinales: aliquā do ñ ꝑ
specialia eoꝝ statuta. Ber in alijs ele
ctionibus valet: qđ fit a maioꝛi parte
capituli: dum tamē seruēt vnā ð foꝛ/
mis: ex̄. e. qꝛ ꝑpter. Item nota ꝙ ñ est
ius papatus ei acquisitum in h⁹i re/
ceptiōe: siue sit ad osculuȝ: siue sit ad
obedientiā: siue ad incathedrationeȝ
nam eoipso ꝙ electus est ex sua au/
ctoꝛitate papatum recipere potest.

Lau. Dum ei eligit̃ scilicet a duab⁹ partibus cõfirmat̃: ꝛ statim habet liberã ꝛ plenã administratione͂. zz. di. In noĩe dñi. hec Ber.

Excõicatio ꝯ assume͂tes statũ seu vitã beghinaꝝ ꝛ bizochoꝝ ñ ꝓbatuꝫ ꝛ p̃latos fouẽtes tale͂ statũ.

Ca. 49.

[S]acra Romana ac venerabilis ecclesia cui faue͂te dño lꝫ ĩmeriti presidemus: sicut religiosa ꝛ pia vota begnino fauore ꝓsequimur sic supsticiosos conatus insolertium hominũ detestatur: videlꝫ ne sub ouina pelle grege͂ dñicum truculentia lupi rapaces inuadant: sub pietatis imagine virtus heretice prauitatis obrepat: ꝛ sub pretextu cõuersationis angelice incautꝭ mentib⁹ malignus spiritus illudet: cuius rei gratia sacris canonibus est interdictum ne aliquis nouũ ordine͂ aut religiõeꝫ inueniat: vel habitum noue religiõis assumat. Sꝫ quicũqꝫ ad religione͂ venire voluerit ingrediatur vnam ð religionibus approbatis. Nõnulli tamen prophane multitudinis viri qui vulgarit̃ fraticelli seu fratres ð paupere vita: aut bizochi siue bighini: vł alijs nominibus nũcupantur in partibus Italie: necnon ĩsule Cicilie comitatu prouincie narbonensis: ꝛ tholosane ciuitatibus ꝛ prouincijs alijsqꝫ diuersis citraqꝫ marinis: ꝛ vltra marinis partibus cõtra dictos canones habitũ noue religionis assumere: cõgregatiões ꝛ ꝯuẽticula facere: ꝛ superiores sibijpsis eligere: q̊s ministros seu custodes siue guardiãos: aut nominibus alijs appellãt: plurimos ad eoꝝ sectã recipere: loca ẽt ð nouo cõstruere: seu cõstructa recipere ĩ qbus habitãt in cõi publice me͂dicãtes q̃si eoꝝ secta ecclesia foret: ꝛ vna ð religionib⁹ approbatis per se temeritate dãnabili presũpserũt: ꝛ p̃sumũt etiaꝫ incessant̃. Et vt ipsoꝝ erroꝛ veritas: ꝛ impietas religio reputet̃: plurimi eoꝝ regulã fratꝝ minoꝝ ꝛ ordinem quem sanctus Franciscus instituit se ꝓfiteri: ꝛ ad litterã se conseruare cõfingunt: q̃q̃ꝫ in obedientia generalis vł ꝓuincialiũ ministroꝝ ipsius ordinis ñ moreant̃. Pretende͂tes se a sãcte memorie Celestino papa 5º p̃decessore nostro h⁹ status seu vite p̃uilegiuꝫ habuisse: qð tñ etiam si oste͂deret nõ valeret cũ bone memorie Boni. papa. 8⁹. p̃de. nr̃ ex certis causis ratõnabilib⁹ oĩa ab ipso Cele. prede. n. cõcessa: que per ipsũ Bonifa. nõ cõtingeret approbari viribus penitus euacuauerit: dictũqꝫ priuilegiũ vite ñ inueniat̃ per eunde͂ Bonifaciũ approbatũ. Quidã aũt eoꝝ dictũ habitum ꝛ viuendi ritũ a quibusdã episcopis seu eoꝝ superiorib⁹: vel alijs eccł'iaꝝ prelatis concedere licuit ꝯtra formã concilij generalis. Nõnulli etiam ex ĩpis asserẽtes se ee͂ ð tercio ordine bt̃i Francisci pñie cum voto: predictum statũ ꝛ ritum eoꝝ sub velamine talis nominis satagunt palliare: cuꝫ tame͂ in r̃gula ipi⁹ tertij ordinis tal' viue͂di ritus nullatenus sit concessus. Et qa in eorum baratrum faciliter ruunt: qui conceptus proprios patrum diffinitionibus anteponunt: ipsorumqꝫ q̃ꝫ plurimi sicut fide digna relatione percepimus a ve͂itate catholice fidei deuiãtes eccł'iastica sacr̃a despiciũt ꝛ errores alios stude͂t mł'tiplicit̃ sciare

Cũ itaqꝫ talium dānāda temeritas ī
eiusdem fidei detrimentum fideliuꝫ
scandaluꝫ:ꝑfati minoꝝ ⁊ alioꝝ ordi
nũ obprobriũ:⁊ ī suaꝝ:⁊ ī aliaꝝ mul
taꝝ animaruꝫ perniciem redundare
noscuntur. Nos sectaꝫ ritum ⁊ statũ
huiusmodi nō obstantibus premissis
eoꝝ excusationibus quas friuolas re
putamus:⁊ quicquid per eos cōiter
vel diuisim sub religionis conuentus
collegij:seu cōgregationis nomīe vel
colore attētatum existit vel extitit:de
fratrũ nostroꝝ consilio auctoritate
apostolica nullius fuisse vel esse de-
cernimus firmitatis. Et quatenus de
facto processerunt:de cōsilio ⁊ aucto
ritate premissa reuocamus oīno ac ꝑ
petue prohibitioni subijcimus:⁊ ab
eccl'ia dei penit⁹ abolemus eisdē per
sonis:⁊ alijs ꝗbuscũqꝫ sub pēa excōis
ꝙ in eas:si secus fecerint incurrere
volumus ipso facto. Iniūgētes expꝛs
se ne statũ assũptuꝫ siue sectaꝫ ⁊ ritũ
h⁹i ab ipsis sectent̃ vlterius vł ipsuꝫ
ḋ nouo assumere q̊quo mō ꝓsumāt.
Ep̄os quoqꝫ ⁊ eoꝝ superiores:⁊ etiā
alios prelatos quoscũqꝫ ꝗ ꝓdict] ꝑso
nis vł alijs ritũ viuēdi:⁊ habitũ sup
dictũ ꝑter spālis apl'ice sedis auctōi
tate ꝯcesserit ꝓdēe excōis iur] decer-
nim⁹ subiacē. Dignũ ē eī adulterinas
plātatiōes q̄s nō pr̃ celestis plantauit
sꝫ humane auctoritatis audacia plā
tat apl'ici culminis censura diuellat:
nec patiat̃ ī agro dñico ꝑuēse cōgre
gatiōis vepres excrescē:cui ꝓpꝛium est
diuina opitulāte gr̄a virtutes serere
ac vicia radicit⁹ extirpare:nll'i ḡ ⁊c.
Datum Auinioni.3°. cal. Januarij.
Anno.2°. Jo.22. Fran. de za. in cle.
cũ ḋ ꝗbusdā. ḋ reli. do. allegat istam
extrauagantem:⁊ etiam Pau. dicen
tes ꝙ h̄ reprobat̃ status quorũdam
qui vulgāiter appellāt̃ fraticelli seu
fratres ḋ paupere vita:aut Bizochi
aut beghini:seu alijs noīb⁹ assumen-
tiũ noue religionis habitũ superiōes
sibi eligentiũ:ꝯgregatōes ⁊ conuenti
cula facientiũ:nō obstante ꝙ ordinē
seu institutionē ordinis a certis dicāt
ep̄is habuisse:cũ talis viuēdi modus
nullatenus sit cōcessus. Per hoc dic̄
Pau. ꝙ ibi ēt reprobat̃ status beghi
nalis:qꝛ videt̃ q̄dā noua religio pre
ter auctoritatē sedis apl'ice instituta.
Ex hoc infert ꝙ etiaꝫ si renunciarēt
ꝓprijs:nō ex hoc erũt approbate nec
religiose:ex quo ñ habēt regl'aꝫ a se-
de apl'ica approbatā ḋ voto. c. i. li. 6.
Dicit. n. idē Fran. ꝙ ī domo sua pñt
mulieres agētes pñiaꝫ vti quo habi
tu voluerint. Per h̄. r. ꝙ vtunt̃ habi
tu ⁊ sīl'i ad beghinas:nō sũt beghine:
ex q̊ ñ ꝯgregāt̃ cũ eis. Vñ nō ē peri
culũ aliquod ī hoc casu.

Excōicatio ꝯ̈ eos ꝗ absoluti ꝓpter
aliquē casũ mortis ab eo ꝗ alias non
poterat:si cessante īpedimēto ñ se pñ
tēt ei ꝗ legitime poterat absoluere.

Ca. 50.

[E]os qui a sñia canonis vel
hoīs:cũ ad illuꝫ a quo alias
de iure fuerant absoluendi
nequeunt ꝓpter īminētēꝫ mortis arti
culũ:aut aliud īpedimētuꝫ legitimũ
ꝓ absolutionis bñficio habere recur
sũ ab alio absoluāt̃:si cessāte postea
periculo vł īpedimēto huiusmodi se
illi a q̊ bis cessantib⁹ absolui debebāt
q̄ꝫcito cōmode poterũt cōtempserint
pñtare mādatũ ipsius sup quo illi ꝑ
ꝗb⁹ excōicati erāt humilit̃ recepturi

⁊ satisfacturi ꝓut iusticia suadebit: ꝺ cernimꝰ eādē s̄niam reincidē ipso iu re: ex̄ ꝺ sen. ex. eos. li. 6. Idē statuimꝰ de his quibꝰ cū a sede ap̄lica: vel a legatis ipsiꝰ absolōis b̄n̄ficiū a quibꝰuis s̄nījs ꝯsequunt̄: iniūgit̄ vt ordinariorū suoꝝ: vel alioꝝ quorūlibet suscepturi p̄n̄iam ab eisdē se ꝯspectui rep̄sentēt ⁊ passis iniuriā: seu his quibus ꝑꝑ hoc obligati existūt satisfactionē exhibeāt cōpetētē si hꝰ cū p̄mū ꝯmode poterūt n̄ curauerit adimplē: vbi s̄. Canōis. Hic Jo. an. ꝺinumerat. 32. casus excōis: quos trahit ex li. 6. qui oēs supp̄positi sūt: exceptis ꝺuobꝰ: q. j. ponunt̄. Et except̄ q̄tuor. s. s̄niā seu excōicationē illā que ē ꝯ Federicū imp̄atorē: ex̄ de sen. ⁊ re iudi. ap̄lice. ⁊ illa q̄ est de reli. ꝺo. c. i. ⁊ ꝺuas q̄ ponunt̄ in. c. i. de scismaticis. Et sunt ꝯ Jaco. ⁊ Pe. de colūna cardinales ⁊ ꝯtra tenentes eos ꝓ cardinalibus: ⁊ fouentes scisma inductū per eos. Que q̄tuor s̄nie iō hic non sunt posite: q2 non videbat̄ expedīēs vel vtile: Pe de anch. sup hoc. c. eos. plura notabilia ponit: ⁊ omisso p̄mo s̄bdit. 2° nota ꝙ q̄n̄q̄ q̄s non pōt absolui ab eo: a quo de iure fuerat absoluēdus. Sed quis est ille cui hoc de iure competit. Dic q2 a sententia canonis ille absoluit cui canon reseruauit. Alias i. si nemini reseruauit absoluit ordinariꝰ. Si vero ē s̄nīa hoīs ille qui ꝓtulit ꝺebet absoluere. Sed in eius ꝺefectu vel negligētia si ē ꝺelegatus adit̄ ꝺelegans: si est ordinarius aditur superior: hoc ꝓbatur de offi. dele. pruden tiam. ⁊ de offi. iudi. ordi. ad reprimen dam. 3° nota ꝙ ꝓpter iustū impedimentū pōt quis absolui ab alio q̄ ab eo a quo de iure fuerat absoluendus. Imminens aūt p̄iculum mortis dr̄ iustū īpedimentū ēt si īmineat aliter q̄ ꝓpter infirmitatē: puta timet hostē capitalem: vel ē obsessus vel in manibꝰ p̄donis vel tyranni vel nauigaturus ē nauigia p̄iculosa: vel patit̄ naufragium: vel iturꝰ est ꝑ loca p̄iculosa. ff. de ꝺo. cā mor. l. 3. Istos ⁊ alios casus: vide ex̄. e. q̄ꝺ de his. Hec Pet. Inno. vero sup ꝺecretali. q̄uis. de sē ten. excom. ꝺeclarat quosdā casus in q̄bus absoluēdus ꝑ sedem ap̄licā regulariter ꝓ violenta manuū iniectōe absolui pōt in p̄dictis casibus citra sedē ap̄licā. taliter aūt absolutus tenet̄ cessante ꝺicto casu se p̄n̄tare sedi apostolice. Primꝰ ē si incidit in infirmitatē: ēt ex qua non īminet p̄iculū mortis vt podagra vel quartana febris. 2ꝰ est inimicitia que timet̄ in via. 3ꝰ ē inopia: vt si ita paup̄ est ꝙ non possit h̄re expensas itineris. nā non ē sibi p̄cipiendum vt mendicet. Quarta senilis etas seu membroꝝ ꝺestitutiōibus impeditꝰ. Si eīm senescit l3 fort̄ videat̄ ad subeundū laborē: tñ q2 periculosū ē absoluetur. Item si teneretur in vīculis. Ray. ēt in sum. ꝺicit ꝙ de his qui magne potentie sunt: ⁊ ita ꝺelicati ⁊ ꝺebilitati ꝙ laborem eundi ad curiā nequeunt sustinere: papa est ꝯsulendus intimatis sibi circunstantijs facti ⁊ ꝑsone: ⁊ iuxta ipsius ꝯsiliū ē agendum. Dicit ibi glo. ꝙ hoc ē intelligendum: q̄n nequeūt ire de facili q̄ꝺ ad arbitriū boni viri ē referēdū. Si autem oīno non p̄n̄t papa irrequisito possunt absolui: sicut notauit Alanus in. c. mulieres. Et querit hic Pau. de ancho. Utrum ista solutio

que potest fieri propter iustum impe
dimentum ab alio q̄z ab eo qui debz
hēat locū in excōicatis alia rōne q̄z p
iniectionē manuū: ⁊ Inno. quidē dic̄
ꝙ hz locū solū in excōicatis ꝓpt̄ ma
nuū iniectionē: sed si al's sit excōicat⁹
a iudice vel a iure: lz absolui possit in
mortis articulo: ar. s̄. e. a nobis. ij. Tn̄
in casibus q ponunt̄. s̄. c. q̄zuis. ȯ qui
bus dictū ē: non hz locum sz tm̄ ab ex
cōicatore vel alio ad quē spectat ab-
soluendi sunt. Et ita notat ⁊ ipsū alle
gat Io. an. in nouella. in. c. q̄zuis. Sed
hic dicit idem Io. ꝙ iste tex. facit cō-
tra istam opinionem dum dicit. Ab
alio absoluat̄. ⁊. s̄. in prin. c. hui⁹ gn̄a-
liter dicit ab hoīe vel a iure: ⁊ sic de
alia excōicatiōe q̄z illa que ꝑ manuū
iniectione infligitur. Locum hēt ista
absolutio ab alio ꝓpter iustū impe-
dimentū ꝓueniens ex multis causis:
vt. c. ea noīcit̄. ⁊. c. q̄zuis. ⁊. c. qȯ de his
4°. nota ꝙ absolutus ab excōicatōne
ex cā ab alio q̄z ab eo a quo debuissz
cessante cā illa tenet̄ facere id qȯ pri
mo tenebat̄. s. ꝯparē coram suo iudi
ce. Et aduerte ad quē finē dz cōpere
ad hunc. s. vt mandatū suscipiat non
vt ampli⁹ absoluat̄. ⁊ nota ꝙ ille qui
absoluit̄ ab excōicatiōe dz satisfacē:
qȯ intelligit̄ iuxta ꝓprias facultates
Et p hoc infert Archi. facultates ec-
clesie quas ad vsuz hz ad hoc non te
neri. 16. q. 6. §. vlti. Pro hoc facit cle.
nolentes. de hereti. 5°. nota ꝙ hic di
citur cum cōmode pōt ire ad eum: a
quo fuerat absoluendus: qualiter su
mi debeat hoc verbum cōmode: vid
qȯ notatur in cle. si quis suadente. de
pe. glo. antepenulti. ibi. Io. an. super
verbo cōmode poterit. dicit idem de

sen. ex. de cetero. Dicit ibi decretalis
q̄z citius opportūitatez habuerit. Nō
exponit ibi Hosti. i. cessante impedi-
mento ⁊ aliquo modico tp̄e indulto
quo sibi de necessarijs valeat ꝓuidē
Et p hoc pz ꝙ nō creditur circa hoc
absolute: sed iudex hēbit hoc arbitra
ri: alias ipse absolut⁹ a friuolis excu
sationib⁹ frigoris caloris ⁊ his sil'ib⁹
constitutionem eluderet: facit de do.
et contu. cum olim. Nec obstat ꝙ de
occulta re ⁊ anime periculo querit̄
et sit sibi credēdum: de homici. signi
ficasti. z°. fateor id veruz in foro pn̄ia
li: de sponsa. tua. z°. quo ad vinculuz
occulto ꝯbendum. Unde ex quo s̄n̄ia
hz de mora: scire se debet excōicatuz.
Iudex tn̄ eū non denunciabit nisi p̄-
us eo vocato p coniecturas viderit
illum morosum cognitione sup hoc
p̄missa sūmaria. l. e. ꝓ in fi. Hec Io.
an. Archi. vero sup. c. cupiētes. ȯ elec.
li. 6. tractans hoc verbum. Cōmode
dicit inter cetera ꝙ iudex inspecta q̄
litate psonaꝝ viaꝝ ⁊ tpoꝝ arbitrabi
tur quō commode possit fieri ⁊ die-
tas maiores vel minores. ff. de verb.
oblig. continuus. §. z. Considerando
dietas vulgares quas homīes facere
ꝯsueuerunt ꝺm id qȯ dictum ē. s̄. e. li.
de rescrip. statutum. Si autem diete
vulgares non appareant ipse iudex
referat se ad legales: videlz cōputan
do. zo. miliaria ꝓ dieta. Et si fc̄a vna
cōputatione supsit tm̄ unuz miliare
ꝓ illo dabit vnam integrā dietam: vt
notatur. z. q. 6. propter. in glo. Et si
fuerit longa viaꝝ distantia: equum ē
in septimana vnum diem pro quiete
dari. Nam mensis datur ad paran-
dū se. zo. vero dies ad expectandum

Et hoc ꝓbat lr̄a ista Cōmode. Non enim possꝫ commode venire per .20. vel .30. dietas ꝯtinue absqꝫ alia intermedia quiete: ad hoc .63. di. cum longe. Debet iudex arbitrari benigne tēpus itineris: ad hoc ex̄ ꝺ offi. dele. cōsuluit. Et cōputabunt̄ diete a loco a quo iter arripuit sine fraude. Sufficit enim ꝭm hanc lr̄am ꝙ non sit ī negligētia vel fraude. 6° nota in .§. idē ibi: quibusuis alijs sn̄ijs. qꝺ papa et legatus absoluunt a quibuscūqꝫ sn̄ijs excōicationis: qꝺ Jo. mo. intelligit ꝺ sententijs iuris non hoīs. Nam vt dicit papa ⁊ legatus non solum absoluunt ab illis de stilo curie: sed ēt mittunt: nisi in casu quo delegatus non posset absoluere vel mortuꝰ esset: nec alius successit in delegatione. Idem putat quādo successor bene succedit in delegatione: sed non ē spes de festina ꝓuisione. Putat etiā Jo. mo. in p̄dictis casibꝰ delegatoꝝ: si absolutus non ꝑeat non reincidat ipso iure: nisi in eo ꝙ appareat viciata. hec oīa cessant si late recipias lr̄am vt verbum sonat hic: ⁊ in prin. huius capituli: qꝺ ēt loquitur generaliter de vtrisqꝫ exꝓmit. Et hoc tꝫ Jo. an. s. ꝙ in quibuscunqꝫ sn̄ijs iuris ⁊ hoīs locum habeat qꝺ hic dicitur ꝙ reincidat ipso iure nisi pareat ⁊ cōpareat post absolutionē: vt hic dicitur. Itē nota ꝙ Archi. exponens verbū Cōtēpserit. dicit ꝙ contēnere dicitur hoc ipso: ꝙ iusta cā cessante se non presentat illi a q̊ fuerat absoluēdus: vt nota .2. q. 7. metropolitanum. Idem Jo. an. Itē ponit Pe. de ancha. cum quis teneatur se personaliter presentare semꝑ pro absolutione obtinenda cessante impedimento. Accessus ad absolutorem vtrū talē absolutionē quis pōt petē ꝑ ꝓcuratorē. ⁊ Hosti. dicit ꝙ non: sꝫ Inno. dicit ꝙ si iusta cā subest: pōt peti absolutio ꝑ ꝓcuratorem etiam ī absentia. Archi. etiam in isto .c. mittit ad notata per spe. in ti. de ꝓcu. §. i. Et ibi dicitur ꝙ ꝓcurator constitutꝰ specialiter ꝓ petenda absolutione sufficit: ⁊ ita seruat curia vt ibi dicit̄. Ad hoc facit ꝙ quis se repn̄tat: aut ī ꝑsona ꝓpria aut ꝑ ꝓcuratorem idoneū di. 18. ep̄s. Et dicit Pe. de ancha. ꝙ a sn̄ia interdicti ⁊ suspensionis pōt peti absolutio ꝑ ꝓcuratorē: qꝛ nec solennitatē forme nec absolutionē desiderat ⁊ in hoc oēs concordant. Item dicit Archi. ⁊ Pe. de pal. qꝺ patet ex principio huius capituli ꝙ ꝑ mortis periculum: vel aliud impedimentū qꝺcūqꝫ ab alio q̄ȝ ab eo ad quē de iure absolutio ꝑtinet excōicatus absolui non debet: si haberi potest ad illuꝫ recursus: vel ipsius copia. Idem dicitur in directorio iuris li. 3. ti. 4° scilicet ꝺ absolutione ab excōicatione iuris. Et sꝫ ditur ibi ꝙ qn̄ aliquid istoꝝ non potest fieri: tunc absolui debet ⁊ potest: ⁊ semper ep̄s est requirendus si pōt haberi: aliter sufficit simplex sacerdos: vt notauit Inno. extra. eo. c. nuper. Et est iniungendum ei ꝙ cessante impedimento tēporali se illi qui su ꝑ hoc pōt representabit: sed vbi est ꝑpetuum impedimentū non est hoc illi iniungendum ꝭm Archi. Fallit hꝰ in casibus in quibꝰ nullus absoluere potest nisi in mortis articulo: vt ī falsarijs lr̄arum pape: ⁊ in sequentibus hostiliter cardinalem: ⁊ iniuriose vel temere episcopū vel bannientē: ⁊ in

religiosis vel clericis secularib' indu centibus ad vouendum eligere sepul turam ꝛc. Ponuntur in eodem libro quidam alij casus in quibus soluz in articulo mortis sicuti ēt expresse hoc habes in sententijs processus annua lis qui fit in curia per papā: vt hēs. ĵ.

Excōicatio ꝯ clericos locantes do mos māifestis vsurarijs alienigenis fenus exercētibus. Ca. 51.

c Lerici q māifestis vsurarijs alienigēis aut alijs ñ oriūdis de terris ipsoꝝ ad exercēdū fenus: vel fenus exercere volētib' do mos locāt vel alio titulo quocūqꝫ cō cedunt sunt excōicati: nisi sint patri arche archiepi vel epi: qui prelati nō excōicationem sed suspensionem ipo facto incurrunt. Et si per mensē hoc sustinuerint terre ipoꝝ quādiu in eis ijdem vsurarij morātur: extunc eccl'a stico subiaceāt interdicto: ex̄ de vsur. vsurarum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. ī gl'. ꝙ manifesti vsurarij dicūtur illi dḡ bus notorium est de iure. Ut qꝛ con fessi vel condemnati vel de facto: vt qꝛ habent opis euidentiam: que nul la possit tergiuersatione celare: vt qꝛ tenet altare suum paratū. Item ſm Pe. de perusio sunt manifesti vsura rij qui p iudicis publicationē vel cla rā ꝓbationē: vel quoꝝ ꝓbatio est in euidenti ⁊ manifesto: vt qꝛ ⁊ si nō ex erceant palā ⁊ notorie vsuras: tn̄ per modicā cause examinationē erūt ma nifesti: vt qꝛ apparent libri suaꝝ ratō nū: vt notat Archi. in. c. q̄q̄. eo. ti. vel cū corā sacerdote ⁊ testibus publice fatētur se eē vsurarios manifestos ⁊ oñdūt libros rōnum: fama ēt cū ad miniculis in hoc sufficeret: ita tenet Fede. de senis in ꝯsilijs suis. Itez ſm Jo. an. ⁊ Lapuz ex vnico actu potest dici vsurarius manifestus: si ille pōt ꝓbare. Item pōt eps statuere modū quo quis censeat' vsurarius manife stus: cū possit ius cōe fortificare per penam: vt notat Inno. Item si testa tor mandat in testamēto restitui om nes vsuras p eum extortas non exp̄s sis p̄sonis quib' extorsit: nec expresso q̄ꝫtum extorsit: ex hoc nō dr̄ vsurari us: qꝛ ꝯfessio illa nil operat' exquo q̄ꝫ titas non exp̄mitur. Itē an fuerit ma nifestum pōt recipi ꝓbatio p' mortē vsurarij. Hec Pe. de perusio. Itē di cit Jo. an. in glo. ꝙ si locans ignorat ipsum esse vsurarium: ꝓbabilis igno rantia excusat eum. Exquo aūt scit d̄ bet eum expellere. glo. super v̂. titul'. puta pignoris commodati ⁊ huius modi. Et idem si sine vllo titulo illuz ibi esse permittit. Sed si vēdit vel do nat non videtur locum habere con stitutio ſꝫ Guil. dic̄ idē eē ī hoc cāu.

Excōicatio ꝯ impedientes seq̄stra tionē factā p ordīariū sup aliquo bn̄ ficio: ex eo ꝙ vna sn̄ia diffinitiua ē la ta contra possessorem apud sedem apostolicam. Capi. 52.

d Iffinimus vt si vna contra possessorem diffinitiua sentē tia super beneficio apud se dem duntaxat apostolicam in petito rio vel possessorio ꝓmulgata: benefi cium ipsum a possessore hui' mōi: dū tamen triennio pacifice antea posses sum ab eo non fuerit p loci ordinari um apud aliquā idoneā p̄sonā seque stret' ꝛc. Sigs aūt sequestrationē hi'i impedire: vel fructus sequestratos q̊ quō p̄sūpserit occupare: excōicatiōis

sñiam incurrat ipso facto a qua nisi impedimēto prius amoto ⁊ occupatis p eū fructibus restitutis: nullatenus absoluatur: ⁊ nihilominus si fuerit de litigantibus cadit a iure suo: nec obstat si de nullitate sñie oppōatur: ex de sequestra. c.i. in clem. Una sola. multo fortius si plures Jo.an. Cōtra possessorē. Si ergo ꝯ petitorez ꝑ possessore fertur sñia non fit sequestratio. Jtē si inter duos vel plures petitores fert sñia ꝑ vno ꝯ reliquuz vel reliquos nō fit sequestratio. Jtē si fert ꝯ possessorem: non tñ ꝑ petitore qui forsan ad priuationē agebat non ē locus sequestratōi. Jo.an. Diffinitiua. Jn īterlocutoria non hꝫ locū constitutio. Est autem interlocutoria que inter ꝓncipiū ⁊ finē cause fert sup his que incidunt ⁊ emergūt. Diffinitiua vero principalē questionē diffinit: de quo satis in spe. de sñie ꝓlatione. Jo.an. Sup beneficio ecclesiastico. Si ḡ inter petitorē beneficij ⁊ possessorē eēt questio aliqua ꝑsonalis vl realis diffinitiua non eēt loc⁹ ꝑ petitore ꝯstitutioni. Jo.an. Promulgata. p auditores curie a quoꝝ sententijs appellatur. Joh.an. bñficiū. Nota q: non fructus tm̄ sed ēt beneficiū seqstratur. Jo.an. ēt si illud beneficium sit dignitas vel ꝑsonat⁹: vel curaz habet aiaꝝ: vt dicitur in ipsa cle. Triennio. Jsta duo requirunt ne fiat seqstratio. s. ꝙ pacifice sit possessū ⁊ triēnio non inchoato: sed cōsūmato tꝰtio anno. Jo.an. Ordinarium. non distinguit an ad illū spectet institutio. Nec ne restitutis. Non sufficit cautio d̄ restituendo: ⁊ si fructus non extant ipsorum estimationē. Jo.an. Nullatenus ꝑ istud videt ꝙ absolutio ꝯ hec non teneat: cui concor. ex de sepult. c.i. Jn ꝯrium videtur cū hec forma sit a iure data non ab hoīe: facit qd̄ scripsi p⁹ Hof. de resti. spo. c. vlt. Uide quid dicā. j. de iurepa. c.i. Jbi videtur dicē ꝙ tꝫ talis absolutio: lꝫ sit puniendus qui sic absoluit. Remittit. etiaz ad notata: de sen. ex. venerabilibus. §. vbi sꝰ li. 6. Et ibi dicit ꝙ tenet iiusta absolutio: dūmō habeat sup hoc iurisdictionē. Sicut etiam tenet iniusta excōicatio. z. q. 3. c.i. quia par ius voluit esse dominus soluendi ⁊ ligandi: de pe. di. i. verbum.

Excōicatio contra clericos ⁊ religiosos qui inducunt aliquos ad iurādum vel vouendū vel ꝓmittendū vt sepulturam eligāt apud ecclesias eorum: vel electā non mutent pape reseruatur. Cap. 53

f Ane temerarios violatores. ꝯstitutionis illius que religiosis vel clericis secularib⁹ ꝓhibet: ne aliquos ad vouendū iurandū: vel fide interposita: seu alias promittendū inducāt vt sepulturas a pōcoꝝ ecclesias eligant: vel iā electā vlterius non imutēt: sñem sñiam pena in dicta ꝯstitutione ꝯtenta in suo perdurante robore incurrere volum⁹ ipso facto a qua ab alio q̄ꝫ a sede aplica: preter q̄ꝫ in mortis articulo nullatenus absoluendos. Nullis ꝑuilegijs aut statutis cuiuscunqꝫ tenoris existāt in contrarium sup his valituris: ex d̄ pe. cupientes. in cle. Constitutionis. Hec ꝯstō hēt de sepul. c.i. li. 6. Sentētiam. s. excōicatōis: de qua dixit vltio ⁊ illā. s. vocauit sñiaz relique sꝰ pene Contenta. Punit illa constitutio eli

gentes sic sepulturā ex voto iuramē
to ꝛ hi⁹: vt quo ad sepulturā itestati
decedant. Itē punit allicictes pdictis
mōis. s. p votū vel iuramētū ꝛ hi⁹: ꝙ
si eos sepelierint restituē tenent̄ coꝛ
poꝛa si petunt̄: ꝛ oīa que pueniūt ad
eos rōne sepulture ifra .io. dies: al's
ipoꝝ eccl'e vbi sepulte fuer̄t: ꝛ eoꝝ ci
miteria sūt inter dc̄a Jo. an. Absoluē
dos. Hic respicit hunc vltimū casum
tm̄ sic sepatū ab aliȷ̄s. nā ab excōicati
onib⁹ aliȷ̄s q̄ ponunt̄ i pdc̄a cle. absol
uūt oꝛdinariȷ̄: ab hoc aūt papa. No
ta tn̄ ꝙ ex hoc non tollit̄ qn aliquis
ꝓpꝛio motu possit vouere: vl' iurare
in aliquo loco eligē sepulturā. Et q
fecerit debeat obſuare: dūmō n̄ idu
cat̄ ad hoc p pdc̄os ꝛ mōis pdictis.
Itē si cleric⁹ vel religiosus ꝯsilio vel
suasione inducat aliquē ad eligendū
sepulturā in eccl'a sua: non tn̄ ad vo
uendū vel iurādū vel alias ꝓmitten
dū: h̄ non videt̄ ꝙ incidat i canonez
cū sic dicat text⁹.

Excōicatio ꝯ religiosos exeuntes
claustrū ad audiendū leges vel phy
sicā: ꝛ ꝯ habentes dignitatē: ꝛ ꝯ ōnes
sacerdotes. Cap. 54.

Ontra religiosas psonas ex
eūtes ad audiēduz leges: vel
physicā Alex. pd. nr̄ oliz sta
tuit i ꝯcilio turonensi: vt nisi ifra du
oꝝ mēsiū spaciū redierit ad claustrū
sint excōicati ꝛ ab oīb⁹ euitēt̄: ꝛ i nll'a
cā si pr̄ociniū pstare voluerit audiā
tur. Reuersi āt i choꝛo mēsa capl'o
ꝛ cet̄is vltimi fr̄m existāt: ꝛ nisi foꝛte
ex misericoꝛdia sedis apl'ice: toti⁹ spē
ꝓmotionis amittant. Veꝝ qꝛ nōnul
li ex talib⁹ ꝓpt̄ quoꝛūdā opiones di
uersas excusatōes aliq̄s assumebant

Nos volētes vt decetero ipso facto
sniam excōis incurrāt: districte pcipi
endo mādam⁹: q̄tenus tā a diocesāis
ꝛ capitulis ipsoꝝ q̄3 a ceteris epis in
quoꝝ diocesib⁹ ꝛ hi⁹ student: tales ex
cōicati: ꝛ pdictis penis obnoxiȷ̄ publi
ce nuncientur: qꝛ vero theologie stu
dium cupim⁹ ampliari ꝛc̄. Ad archi
diaconos decanos plebanos pꝛeposi
tos cantoꝛes ꝛ alios clericos psonat⁹
hn̄tes necnon pꝛesbyteros: nisi ab his
infra spaciū pꝛescriptū destiterīt hoc
extendi volumus: ꝛ appell'one post-
posita firmit̄ obſuari. Hono. 3⁹ ex̄ ne
cle. vel mo. sup spe. Pe. de perusio su
p ista decretali sup spe. sic ait. Scien
dū ꝙ ē triplex ꝓhibitio psonaꝝ quo
ad audiendum leges vel physicam.
Quidā. n. ꝓhibent̄ rōne ꝓfessiōis: q
dā rōne oꝛdinis: qdā rōne beneficiȷ̄.
Quātū ad pmos. i. de ꝓfessis expsse
vel tacite: pȝ ꝙ non pn̄t exire claustꝝ
ad legendū vel audiendum leges vl'
physicam: vt hic ꝛ ex̄. e. non magno.
Contrafaciens si monit⁹ non rediȷ̄t
infra duos mēses ad claustrū excōi
cat̄ ipso iure vt hic. Sȝ dubitatur a
quo tpe incipiat hoc tp̄s duoꝝ mēsi-
um. Glo. dicit ꝙ a die publicationis
ꝯstōnis. Aliȷ̄ dicūt ꝙ a die ex q̊ exiȷ̄t
claustrū. Et hec ē opinio Inno. Gof.
ꝛ Uincen. ꝛ addit Uin. ꝙ cōputatur
istud tp̄s ab exitu monasteriȷ̄. s. hac ꝯ
cā. Tertiȷ̄ dicunt ꝙ a die a quo icipit
audire legē vel physicā: qꝺ est veri⁹
Hosti. ꝛ Arch. dicūt ꝙ ēt si audiat se
mel infra duos menses ē excōicatus
sȝ Gof. ꝛ Uin. dixerūt expectādū eē
finē duoꝝ mesiū anq̄3 icurrāt penā
Et Jo. an. credit hāc opionē eē vaȝ
Et etiam doctoꝛ tali religioso scient̄

ꝑticipãs.s.i docẽdo est excõicat⁹:ẽt si ipse religiosus bitũ ñ dimittat: ⁊ hoc quo ad leges vel physicã:⁊ ẽt si de licentia sui prelati leges vł physicã audiat ſꝫ Archi.⁊ Lapũ:qꝛ decretales non magno.⁊ super specula .distĩcte loquunt̃.Quo ad scdos.i.rõne ordĩs ꝓhibent̃ audire leges ⁊ physicã sacerdotes tm̃:vt.c.sup specula.Cõstituti ãt ĩ alijs ordinib⁹ ab hi⁹: vt.c.cuꝫ ex eo.de elec.li.6.Quo ad tertios .i. rõne bñficij ꝓhibẽtur audire hi⁹ scientias ꝯstituti in dignitate curata vł non curata vt hic.Si aũt hẽat ecclesiam pochialẽ:⁊ non ẽ sacerdos:non ꝓhibetur audire hi⁹ scias: nisi talis ecclesia sub se hẽat capellas. Itẽ religiosus egrediens monasteriũ ad audiendum sciãs non ꝓhibitas:vt theologiam ⁊ ius canonicũ: si hoc facit sine lñia sui prelati excõicationẽ ĩcurrit. Idẽ si cũ lñia vadit:sed bitũ non portat:⁊ doctor q sciẽter hi⁹ ꝑticipat talem docẽdo vel retinendo ĩ scholis pari sñia ligat̃ ſm Lapũ.Abbas ãt nõ exemptus si vult ire ad studia cõcessa eps illi⁹ diocesis hẽbit ꝯsilium illi⁹ monasterij seu ꝯuent⁹. Et si visũ fuerit expedire pot̃it lñiaꝫ dare:tñ si sine lñia epi vadit ñ videt̃ ligari pẽa excõicatiõis ſm Archi. Exeuntes.s. de claustris suis statuit.s̃.eo. tit. non magnope. Mẽsiũ a tpe sñie h⁹ ꝯstõnis siue publicationis ꝯnumerande: ⁊ nisi destiterint ipso facto sñiam excõicationis incurrũt.Et verba ista q̃ hic ponunt̃ vsqꝫ ad verum.qꝛ sũt cõcilij turoncẽsis.s̃.eo.non magnopere. Ber.Audiantur.tanq̃ ipso iure excõicati:alias etiam monachi ⁊ canõici regulares ab aduocatiõe repellũt̃

16.q.i.alia ẽ. Nisi ꝑ vtilitate ecclesie siue abbate nihilomin⁹ impãte. Ber. Admittant. Nota ꝙ abbates vł epi cũ talibus dispẽsare nõ pñt. Ar.s̃ ex de sen.ex.cum illoꝝ in fi.Sed hoc ad terrorem alioꝝ ⁊ cautelam statutum fuit:vel quo ad dignitates intelligit̃ hoc:illud quo ad honores.Ber. Penis.s.ꝙ ꝓmoueri non pñt sine dispẽsatione apostolice sedis ⁊ alijs supius positis. Prescriptũ duoꝝ mensium cõputandũ a tpe publicationis hui⁹ ꝯstõnis:qꝛ añ publicationẽ non tenetur:ar.s̃.de ꝯsti.c.z.Exquo enim cõstitutio publice ꝓmulgata ẽ ⁊ publicata quilibet tenetur ad eius obseruantiam post duos menses. In auc. vt facte noue constitutõnes circa ꝑ̇ncipium:colla.5.16.di.qḋ dicitis. ſꝫ nõ ante.3z.q.4. dixit sara . Sed cũ ista constitutio iam promulgata publicata sit iãdiu: nullus habet excusationem. Sed nunquid episcopi possint tales absoluere.Credo ꝙ sic:quia cõditor istius constitutionis non retinuit sibi absolutionem quo.s. ad excommunicationem Ber.Extendi scilicet predictas penas de quibus superius facta est mentio.s. ꝙ sint excommunicati ⁊c.Et ita videtur ꝙ isti spẽ promotionis amittant:nisi cum eis ꝑ sedem apostolicam fuerit dispensatum:sicut dicitur.s̃.de monachis.In ducit quasdam allegationes in contrarium : et tandem concludit dicẽs. Tutius est dicere ꝙ incurrant omnes predictas penas: cum littera hoc expresse dicat:dum dicit hoc extendi ⁊c.⁊ supra vbi dicit.Predictis pẽis obnoxij ⁊c. Ber. Nota ꝙ dic̃ Archidiaconus super isto capi. ꝙ tales

audientes ſm Inno. ⁊ Hoff. habent duos menſes anteq̃ʒ ligent̃ per id qđ hẽtur in precedẽti. c. ſuper. in fi. ⁊ iſta etiam fuit ibi ſententia Uincẽ. qui di cit ꝙ iſti duo menſes inciperent ĩ exi tu ipſius monaſterij. Sed Hoſti. eti- am dicit ꝙ ſi ſemel audiat ligatur. Et littera ſequens multum fauet ſñie Hoſti. Et rñde ad illã lr̃am. Niſi ab his ꝛc. ꝙ ibi non reſpicit religioſos: ſʒ ſcl'ares tm̃ clericos ꝑſonatus hñtes. Et nota ſm Hoſti. ꝙ ſolus papa diſ penſat cũ irregularibꝰ exeuntibꝰ ad audiendum leges vel phyſicam vt ꝑ moueantur. Hoc etiã ꝓbatur in ſpe. de le. §. nunc dicenduʒ. Guil. ⁊ Hof. Item nota qđ dicit Inno. ꝙ ſi ĩ clau ſtris audiant ſiue legant monachi ñ ligantur ipſa conſtitutione. Sed dic cum Hoſti. eſſe verum iſtud quo ad verba ipſius: mens tamen eius refra gatur oĩo: vñ non ſine myſterio põit hec littera indiſtincte. Docere intelli go vbicunq̃ʒ. Nã effectus videt̃ fuiſ- ſe cã repulſiua p̃dicte ↄſtitutionis fi- nalis. Nota ꝙ tales ſcĩe religioſis ñ ↄgruunt cũ eis exercitium earum ĩ- terdicat̃. Et hec cã nunq̃ʒ ceſſare põt ğ nec eius effectꝰ: ex̃ de pe. ⁊ remi. cũ infirmitas. Archi. Idem Pe. de pe- ruſio qui ⁊ ſcribit. Dicebat Jo. ſup decretali. Non magnope. ꝙ ſi religi oſus exijt clauſtrum ſibiipſi legens vel ſtudens in legibꝰ ligatur hac pe- na. Sed ⁊ ꝓfeſſus accedẽs ad p̃ncipi um: vel repetitionẽ ſocijꝰ incipiẽtis in legibꝰ cã honoris: dicit Jo. idẽ ꝙ liga tur quo ad verba: qꝛ conſtõ hec ꝓhi bet auditũ ex mẽte ñ ligat̃. Nota ẽt ꝙ iſtud qđ interdr̃ clericis. s̃. noĩatis in p̃dicta decretali ſup ſpecula. in fi.

Audire. ſ. leges vel phiſicam đclara tur per Bonifaciuʒ non extendi ad eos qui obtinent parochiales eccleſi as rõne hꝰmodi eccl'iaꝝ: niſi eedem eccleſie fuerint plebanie ſub ſe capel las habentes in q̃bus inſtituant̃ cleri ci ꝑpetuo nequeũtes ab ipſiſ abſq̃ʒ cã rõnabili amoueri: ex̃ ne cleri. vel mo. ſtatutum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. ꝙ iõ dicitur rõne eccleſiaꝝ: qꝛ ſi haberent diſpenſatiue vel alio modo perſona tum cum illis eccleſijs bene tenentur conſtitutione: vnde ſi eſſent preſbyte ri tenent̃: non rõne eccl'e ſed ordinis vt. s̃. dixi. Itẽ qđ dicit Capellas. Idẽ videtur tenendum: ⁊ tutius ſi vnicaʒ habet capellam: non obſtat ar. a ver bis. ſ. pluralis numeri: quia non dic̃ hic: niſi fuerit plebania habens capel las: ſed dicit in plurali plebanias ha bentes capellas: ⁊ pluralitatem ca- pellarum ad pluralitatem plebani- arum referam: ar. s̃. de priuile. vt p̃ui legia. Et qđ dicit ab ipſiſ intellige ple banis vel capellis. Et melius Johan nes an.

Excommunicatio contra religio ſos profeſſos ſi dimittũt habitum te merarie: vel ſi accedunt ad ſtudia lit terarum ſine licentia ſuorum prela- torum. Ca. 55.

i Nhibemus ne decetero ali quis quancunq̃ʒ religionem tacite vel expreſſe profeſſus in ſcholis vel alibi temere habituʒ re ligionis ſue dimittat: nec accedat ad queuis ſtudia lr̃arum niſi a ſuo pre- lato: vel cũ conſilio ſui conuentus vl' maioris p̃tis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudiũ lñia p̃mitꝰ ↄceſſa. Siq̃s horuʒ temerarius violator extiterit excõis

incurrat sñiam ipso facto: ex̃ ne cle. ꝉ
mo. vt ꝑiculosa. li. 6. Religionē quan
cunqȝ dũ tñ approbatã. s̃. de voto. c.
i. li. 6. Jo. an. Expresse. In casu isto ñ
ē differentia inter tacitã ꝛ expressam
Jo. an. Professus. Nota ꝓfessũ non
posse redire ad sclm: qḋ dic vt de re
gu. consulti. Jo. an. Temē. ex cã eim
lȝ habitum transformare si iusta sit:
puta timor vt. s̃. de vi. ꝛ hone. cle. cle-
rici. Jo. an. Habitũ supiorē. Jo. an. in
nouel. vnde ꝛ idē ex̃ de re. iu. li. 6. sup
regula vltima i nouel. dicit ꝙ hec re
gula. s. certum est ꝛc. facit ad questio-
nē disputatã hic ꝑ dñm Guido. ḋ pe
tralata: de monacho q bene fert hitũ
monachalē sed cooꝑtũ habitu clica-
li ꝙ sit apostata: qḋ videt᷑ hodie ap
probatũ ꝑ cle. de vi. ꝛ hone. cle. qm̃ in
ṗmo. z°. cũ iste religiosus iustã cãm
transformationis sui habitus non al-
leget: indubitanter dico ipsũ esse apo
statãȝ. Dimittat. Adeo habitus ē an
nexus ossib⁹ monachoꝝ ꝙ in quocũ
qȝ loco ꝯsistentes: siue i lecto quiescē
tes ꝯstanter eo vti debent: vt hēt᷑. zo.
q. i. vidua. ꝛ. z3. di. sanctimonialis. vbi
dicitur ꝙ eo habitu semꝑ vti debet.
Sed non videt᷑ ꝙ illud semꝑ sit ita
amare intelligendũ vt ꝑsona ṗma fa
cie sonare videt᷑. zi. q. 4. sine ornatu.
ibi. Extra domos ꝛc. Dic ꝙ illud lo-
quit᷑ de clericis secularib⁹: q non ita
sunt astricti vt monachi. Et si i scho-
lis vel alibi dimiserint sine cã mona-
chi habitũ suum: licet postea ad male
dimissum habitum reuertant᷑: etiã si
postea sint: vel efficiantur bone fame
non poterunt eligi in abbates: ar. i. q.
7. siquis omnem. Et huiusmodi sñie
fuit Lau. ꝛ Jac. de al. ꝛ Pe. qui dixe
runt ꝙ non solũ talis ē ieligibilis sed
electus deijceretur. Archi. Non pu-
to ꝙ monachus in cella sua dimittēs
habitum: vel dum balneum intrat in
occulto: vel iacens sine habitu liget᷑
hac ꝯstõne. Alias pauci inuenirent᷑
non ligati: sed qñ exhibet se ꝯspectib⁹
hominum sine habitu in habitu laica
li vel clerici seculari sine iusta cã tũc
ligatur Jo. an. in nouel. Quanuis vt
dictum est deberet semper ex hone-
state religionis deferre habitum: nõ
tamen videtur ꝙ icurrat excommu
nicationem in stando sine eo ex ali-
qua causa rationabili. Puta vt dor-
miendo melius quiescat: vt induēdo
sacras vestes non appareat gibb⁹: vt
querat pulices vt se balneet: ꝛ aptius
scindat aliquod lignum ꝛ huiusmõi:
quia sic non videtur temerarie dimit
tere. Tamen etiam in huiusmodi cõ
uenientius esset non dimittere. Si au
tem dimittat vel habitum trãsformet
vt faciat aliquod malum: vt scilicet
fornicetur ꝛ huiusmodi: non est du-
bium ꝙ est excommunicatus secun-
dum Pet. de pal. in. 4. Si etiam di-
mitteret volens transire ad aliam re
ligionem: vt sic citius reciperetur eti
am incideret in sententiam. Dic eti-
am Petrus de pal. in 4°. ꝙ qui io-
cosa leuitate ad horam vt currat: vel
lapidem proijciat: deponit habitum
non incidit in sententiam. Et non est
verisimile papam in minutis ta-
men laqueum posuisse: hec ille. Que
uis. Hoc dicit vt comprehendat eti-
am studium theologie: siue iuris ca-
nonici ꝛ huiusmodi. Ratio esse po-
test: quia monachus debet suo clau-
stro esse cõtentus: vt. 16. q. i. qui vere.

Et ei a canone p̄cipit᷑ vt ītra claustꝝ
moret᷑ vt.e.q.iux̄. Nā mortu⁹ dr̄ esse
mundo. Dicit tñ Jo.an. ꝙ theologiā
ꝛ decre.legē p̄nt: qꝛ st̄ scie pietatis.37
di.sigs grāmaticā. Archidi. Prelato
i.abbati vel alio q tȝ vicem abbatis: q
ꝓprie dr̄ suus p̄lat⁹. sȝ nunqd poterit
ep̄s dare talē s̄niam.s.eūdi ad scholas
Nō credo nisi interueniat ꝯsēsus ab
batis: vt hic ar.12.q.i.non dicatis. Jtē
nunqd extendat᷑ pena ista ad abba
tē. Multa inducit Archi. ad ꝓbādū
ꝙ cadat in penā: tādem dic̄ ꝙ in s̄nia
abbatē obtinēda noīe p̄lati videt᷑ ep̄s
ꝯtineri. Et tunc si abbas voluerit ire
ad studia l̄raꝝ ex̄ suū monasterium
hēbit ꝯsiliū ꝯuent⁹ illi⁹ mōasterij: ꝛ si
visū fuerit poterit s̄niam īpetrari. Sed
obstare videt᷑ illud relatiuū sui qd̄ se
qt᷑: qd̄ videt᷑ respicē īmediate p̄latū
ipsi⁹ mōasterij ꝛ sic non ep̄m: ꝛ ꝑȝ h⁹
pōt dici ꝙ q̄ꝫuis abbas male faciat si
vadat p̄ter s̄niam ep̄i ad q̄uis studia
l̄raꝝ: non tñ videt᷑ ligari hac pēa cō
stōnis cū sit penal᷑ ꝛ restrīgi ꝯsueuit
magis q̄ꝫ laxari. Archi. ꝛ qd̄ ī fi. dr̄ d̄
s̄nia ep̄i: videt᷑ hr̄e locū ī monasterio
nō excēpto ab ei⁹ iurisdictōe s̄nia: ꝛ tē
pōt oīa sine qb⁹ ī studio ꝯmode esse
ñ pōt: qd̄ dic vt nota.z.q.7.cū pasto
ris. Jo.an. ꝛ s̄bdit archi. ꝙ si mutuūȝ
ꝯbit tenebit mōasteriū vsqȝ ad ꝓba
bilē mōȝ: nisi actū fuissȝ ꝙ ali⁹ ꝓ mo
nacho sūpt⁹ īuenirȝ vt ꝓpīqu⁹ vel ali
us. Si āt obligaret libros l᷑ res alias
ꝓ scholari vel alio nō vȝ obligatō: qꝛ
monach⁹ ꝑuus ē mōasterij: di.54.mł᷑
tos. Jdem si fideiussit ꝓ aliq̊: qꝛ.s.nō
tenet᷑ Archid. Hoꝝ. qꝛ.s.apostatauit
dimittendo hītum: vel qꝛ accedit ad
studia sine s̄nia. Jo.an. Jp̄o fc̄o. Spe
ciale ē in religioso apostata: qꝛ al̄s ñ
esset apostata excōicat⁹: sed excōican
d⁹ ꝑm ꝙ notat Jo.an. ꝛ Ber.23.di.
siqs ex cl̄icis. Jo.an.

Excōicatio ꝯ religiosos oēs q sine
s̄nia parochiāis dāt sacramenta eu
charistie. Ca.56.

r Eligiosi q clericis aut laicis
sacramentū vnctionis extre
me vel eucharistie ministra
re: matrimoniū solennizare: non hīta
sup his pochialis p̄sb̄ri s̄nia speciali:
aut q excōicatū a canōe: p̄ter q̄ꝫ a ca
sibus in iure exp̄ssis: vel ꝑ ꝑuilegia se
dis apostolice ꝯcessa eisdē: vel a s̄nījs
per statuta synodalia: vel ꝓuincialia
ꝓmulgatis: seu vt verbis eorum vta
mur a pena ꝛ a culpa absoluē quēq̄ꝫ
presumpserint excōicationis s̄niam
incurrant ipso facto: a qua duntaxat
a sede ap̄lica absoluendi. Et paulop⁹
Nullo religiosis eisdē sup hoc excēp
tionis vel alio ꝑuilegio suffragante.
Et in fi. Sane illis religiosis qbus est
ab ap̄lica sede concessum: vt familia
rib⁹ suis domesticis aut paupib⁹ in
hospitalib⁹ suis degentibus sacr̄a pos
sint ecclesiastica ministrare. Nullū
volum⁹ ex premissis p̄iudicium quo
ad hoc gñari: ex̄ de priuileg. in clem̄.
religiosi. Pan. Religiosi in sex casib⁹
sunt excōicati. Et cū hic loquatur ge
neraliter oēs religiosos cōp̄hendit ēt
ppl̄m hn̄tes. Clericos aūt seculares
ñ ꝯprehēdit: ēt si in his excederēt. Eu
charistie. pan. Non dic̄ viatici: vñ pȝ
ꝙ loc⁹ ē pene siue det᷑ in morte siue
in vita det᷑. Non ob.50.di.penitētes.
in fi. qd̄ intelligo: vt ī morte oīb⁹ det᷑
viaticū per illos q.s. hoc p̄nt. p̄n̄ia aūt
tp̄e necessitatis a quolibȝ sumi potest

Querit an hec cle. hẽat locũ in qbuscũq religiosis. Solvit Lau. ꝙ sic: dũ mõ sint religiõis approbate. Idẽ La. al's .n. nõ st religiosi: ne ĩ agro. ĩ cle. de sta. mo. ꝛ ca. re. Frã. de za. Itẽ ꝯphendit istud vocabulũ Religiosi ẽt novitios ſm Lap. vtrũ ꝯphẽdant ħ religiosi ꝯversi vel moniales. Sũt diverse opiones p ꝛ ꝯ: ꝛ vtraq põt sustineri. Lau. ꝛ Pe. ď anch. ď mõialib⁹ tenẽt ꝙ non. Lau. ꝙ sic Frã. de zab. Itẽ dicit Lap. ꝙ religiosi mĩstrãtes sacr̃a non solũ cl'icis scl'arib⁹ sꝫ etiam regularib⁹ sine lĩia: ꝛ p̃cipue alti⁹ religiõis ĩcidũt in hãc penã: ꝛ hoc. ẽ tuti⁹ q̃ꝫ. s. ꝯriũ. Solẽnizar̃. Jo. an. ꝛ pau. i. solẽniter bñdicẽ: ꝛ de hac bñdictõe hr̃. 30. q. 5. c. i. ꝛ. 4. se. Et dic̃ zen. ꝙ ĩ v̊bo. solẽnizare ꝯphẽdit̃ oĩs solẽnitas q̃ obſuat̃ iux̃ ritũ regiõis: de spõ. c. i. sive fiat solẽnis benedictio sive dicatur missa spalis p ꝯhẽtib⁹. Nõ hĩta Jo. an. sꝫ nũqd credet religiosus pochiano dicẽti se hr̃e talẽ lĩiam. videt̃ ꝙ sic p id qď nõ. de pe. di. 6. placuit. q: non ẽ p̃sumẽdus ĩmemor sue salutis. i. q. 7. sancim⁹. Et põit ibi ipse Jo. duas obstãtias: ꝛ ip̃e soluit. Parochialis Joh. an. Per hoc q̊ ad seculares mercenarios: ꝛ his sil'ib⁹ intelligo p̃sbyteꝝ ĩ cui⁹ pochia inhĩtãt: fa. qď notat̃ de pe. di. 6. placuit. De hoc scripsi de pe. ꝛ re. c. oẽs. sup ver. Sacerdotes. ꝛ Hosti. tractat ĩ sũ. ď po. §. vlt. v̊. Quis ĩtelligat̃ pochian⁹. ſm Frã. de za. dic ꝙ stati cũ qs vadit ad hĩtãdũ ĩ certa pochia: ĩtell'r ibi fc̃s pochian⁹: nisi accesserit cã recreatõis: vel ob aliã cãm tpalẽ stati reversur⁹ ad p̃p̃am pochiã: q: tũc sec⁹ de sepult. is q. li. 6. Presbyteri. Jo. an. Puto sufficẽ lĩiam pochiani q adhuc p̃sb: non ẽ: puta q: ẽ infra annũ: vel dispẽsatũ ẽ cũ ipso ſm formã decre. cuꝫ ex eo. ď el'c. li. 6. vel ex pochiali collegiato. e. ti. statuim⁹. Videt̃ ꝛ sufficẽ lĩia vicarij gerẽtis curã p modũ decretalis p̃ dc̃e. cuꝫ ex eo. Puto ẽt p⁹ fc̃m a pc̃is excusari illũ q hoc fec̃ de auc̃te diocesani: facit de pe. ꝛ re. c. z. li. 6. nã diocesis ẽ pochial' ei⁹: ꝛ hoc forti⁹ qñ vacat pochialis eccl'ia: sꝫ qñ non vacat ante fc̃m ꝯsulo abstinẽ: ꝛ ex lĩia epi l' archip̃sb: civitatis hoc non fieri licꝫ ab alijs recipi possint. Pau. ẽt dic̃ ꝙ lꝫ hec v̊a sint. s. ꝙ sufficiat lĩia p̃dc̃orũ tuti⁹ ẽ a lr̃a ñ recedẽ: ꝛ addit pau. hanc ꝯstõem ñ hr̃e locũ ĩ illis q p̃dc̃a sacr̃a recipiunt a certa p̃sona rõe cõsuetudĩs p̃uilegio: vel alio q̊uis mõ. s̃. de re. do. q: ꝯtingit. ĩ fi. exẽplũ. ex̃ ď sta. mo. ꝛ ca. re. ne ĩ agro. §. sane. ĩ cle. Hec p̃cedunt ſm Frã. de za. nisi aliud hr̃et ꝯsuetudo. Nã vt dicit Pau. si certa eẽt ꝯsuetudo a qb⁹ recipent̃ hec sacr̃a non ẽ loc⁹ huic pene: de re. do. q: contingit. in cle. Que ꝯcessio sacramẽtoꝝ tũc non ꝯpetit rõe pochie cui⁹ favore hoc videt̃ statutũ. Spali Sufficit ꝙ pochiano det̃ lĩia facta specificatione sacr̃i: puta de eucharistia vel alio lꝫ non exp̃mat̃ nomẽ religiosi. Item sufficit ꝙ det̃ religioso licentia facta specificatione sacr̃oꝝ lꝫ pochiani nõ exp̃mant̃: ar. de tẽ. or. c. i. Jo. an. ẽt dic̃ ꝙ credit p talẽ specificationem factam evitetur pena. Et addit ꝙ de sacramento baptismi et penitentie non intelligitur predicta pena: quia hic non exprimũtur. Idẽ Pau. Et canone. Johan. an. Quotienscũq archiepiscopus vel sacerdos

possit absoluē ō sen.ex.nuper. De ex
cōicatis a canone an ꝓcedat quo ad
oēs. Soluit Lau. ꝙ sic: siue sit religi
osus eiusdē ordinis siue alterius siue
sint cl'ici siue laici siue m'ieres. Frā.
de zaba. Et intelligūt Laur. ⁊ Lap⁹
de excōicatione maiori non de mino
ri. Absoluentes excōicatos ꝑ statuta
legatorum. zen. tenet ꝙ incidant. Si
aūt religiosi absoluāt a sñia hoīs: ꝙ
non pñt non hꝫ locū pena: cū istud ñ
exꝑmat'. Idē Pau. ⁊ zen. ⁊ Lau. ⁊ ex
hoc infert' ꝙ in excōicatis ꝑ sñiaꝫ pa
pe non ē locus huic cle. qd tꝫ Laurē.
qꝛ si voluisset de hoc ītelligi expressis
set Fran. de zab. Sñijs. Joh. an. puto
ꝙ oēm sñiaꝫ excōis includat suspēsi
onis vel interdicti cui⁹ necessaria sit
absolutio. Quenꝗ. Jo. an. ēt religio-
sū vel ꝯsociū. nihil. n. excipit qui dicit
qdcunqꝫ: de ma. ⁊ obe. solite. in fi. In-
currant. Querit hic Joh. an. ⁊ Pau.
qd iuris de recipientib⁹ talē absoluti
onē vl' talia sacramenta: an sint liga-
ti eadē sñia rōe ꝑticipatōis. Et Pau.
quidē remittit ad id qd dicit de ꝯsā.
⁊ affi. eos. in cle. Ibi aūt sic dicit in q̊-
dam sibi casu: tunc ꝑticipans in crīe
crīoso est excōicatus: cū ꝑticipat p⁹la
tā sñiam: vt in. c. si ꝯcubine. Sed hic ñ
ꝑticipat post sꝫ ī actu ꝑ q̄ ligat'. glo.
vel dic ꝙ lꝫ participans in crīe crimi
noso sit excōicatus: non tñ participās
in actu illo ꝑ quo alter ligatur. Hec
ibi. Jo. an. mittit ad id qd dixit de sē-
tentia ex. Contingit primo. Idē Frā.
de zab. s. ꝙ illud de participatione ī
crīe hēt locum qñ participat' p⁹ actū
damnatum non in ipso actu. Querit
idem Fran. de zaba. Utrum religio
sus ignorans penam: de q̄ hic. Et al's
homo sancte vite si ministret eucha-
ristiam sine licentia parochialis pres
byteri: non tamen in contemptum ip
sius incidat in penam. Et videtur ꝙ
sic quia ignorantia iuris non excusat
regula Ignorantia. li. 6. Contrariuꝫ
consului. Dicit idem Fran. per hanc
litteram in verbo presumpserint: que
notat dolum ⁊ temeritateꝫ ministrā-
tis. Sicut enim miles armate militie
excusatur ab ignorantia iuris. C. de
iur] ⁊ fac. igno. l. i. Ita ⁊ hunc possu-
mus excusare: ⁊ hoc precipue in foro
penitentiali in quo credendum est as
serenti hoc ignorasse. Quia tñ in hoc
forte aliqui contradicerent: ꝙ eo ipo
est presumptio ꝙ fecit cōtra hāc cle.
Tutius est ꝙ petatur absolutō. Uta
mur. Jo. an. Pau. concor. de hereti.
accusatus. §. ille. li. 6. papa tamen om
nem delicti penam vere cōtriti dimit
tere potest: facit de conse. di. 4. baptis
mi vicem. ⁊ hanc concedit crucesi-
gnatis in voto vltramarino: vt notat
Hostien. de iudeis ⁊ sarrace. ad libe-
randam. ⁊ in anno centenario: vt pa-
tet etiam in extrauaganti Bonif. Li
cet antiquorum. Concessum. Ideꝫ vi
detur si consuetudine hoc obtineat:
ar. extra de re. do. quia contingit. Et
Johan. an. dicit pro hoc videtur esse
idem: scilicet de consuetudine: ⁊ vide
tur declinare ad aliam pa[illegible]em vl' sal
tem dubiam relinquere. Apostolica
generali priuilegio circa hoc: scilicet
totum orbem respiciens solus papa
concedit. Speciale tamen quo ad
suam diocesim concederet episco-
pus ex causa qd dicit de religiosis
domib⁹. Dicit etiam Laurentius: vt
allegat Petr⁹ de ancha. ꝙ presbyter

parochialis q̃ztuncunq; simplex cu-
ra sit ei commissa in adiutorium ipsi
us cure poterit assumere sibi ad tps
presbrum religiosum: vel alium sine
cuiusq̃z superioris licentia qui ipsũ iu
uet forsitan in quadragesima: ad au-
diendũ subditos suos in confessione
⁊ dandũ eucharistiã ĩ pascha vel mis
sis celebrandis seu alias: vt hic. Hec
ille. Et dato. ꝙ mendicantes non de
beant audire sine licentia prelatoruz
suoꝝ: tñ si audirent ⁊ ministrarẽt sa-
cramenta: cum licẽtia hoꝝ illi essent
absoluti: nec ipsi incurrerent excõica
tionẽ: lz peccarẽt ex̃ articulũ necessi-
tatis.

Cõtra religiosos qui dicũt aliq̃ vt
retrahant homines a solutõe decima
rum. Ca. 57

Illos ẽt religiosos q aliqua
vt audiẽtes a decimaꝝ eccle
siis debitaꝝ soluẽ retrahãt ĩ
sermõib⁹ suis vel alibi ꝓferre p̄sumũt
excõis sñie sbiacẽ decernim⁹ ipso fcõ
de pe. cupientes. in cle. Illos religio-
sos q in sermõib⁹ suis vel alibi ꝓferũt
aliq̃ vt retrahãt a solõne decimaꝝ ex
cõicat Jo. an. ⁊ Pau. Mẽdicãtes ⁊ ñ
mẽdicantes ꝯcludit: clericos aũt secu
lares nõ ꝯprehendit: nec laicos artat
hec pena: ⁊ ꝯcordat ex̃ de sentẽ. ex. c. i.
Retrahãt. Pau. vt hẽat locũ pena d̃
q̃ sequit̃ duo requirunt̃. Primuz ꝙ ta
lia dicant vt aliquos retrahant a so-
lutione decimaꝝ debitaꝝ eccl'iis: q̃ si
sec⁹ si dicerẽt alia intentõe: vel si d̃bi
te non eẽnt ecclesiis sed aliis q̃cunq;
mõ. Scdm ẽ ꝙ audiẽtes sint obligati
ad solutõz decimaꝝ: vñ si talia ꝓfer-
rẽt audiẽtib⁹ non obligatis: cessat pe
na ꝯstitutionis.

Excõicatio ꝯ religiosos oẽs ñ ser-
uãtes ĩterdcm a papa positũ vel or-
diariis qñ sciũt mrĩcem eccl'iam illõ
seruare. Capi. 58.

r Eligiosi oẽs tã exẽpti q̃z nõ
exẽpti cuiuscũq; ordĩs ⁊ ꝯdi
tiõis existãt: cũ viderint ⁊ sci
uerint cathedralem vel matricẽ: seu
parochialẽ loci eccl'am s̃uare ĩterdi
ctũ q̃ocunq; positũ auctẽ sedis apl'i-
ce vel ordinarioꝝ debẽt ⁊ ipsi s̃uare
non obstãtib⁹ q̃buscũq; appell'onib⁹
antea ẽt ad eãdẽ sedẽ vel aliũ: vel ali
os ĩt̃iectis ⁊ aliis obiectõib⁹ q̃buscũq;
alioq̃n ñ s̃uantes excõicatõem ĩcur-
rũt ipso fcõ: idẽ ẽt interdcis ⁊ cessati
onib⁹ a diuinis ĩdictis ꝑ ꝓuincialiũ
ꝯciliorꝝ statuta vel ipsoꝝ auctoritate
volum⁹ obseruare. idẽ in gñalib⁹ ces
satiõib⁹ a diuinis ciuitatũ terraꝝ ⁊ ali
orum locoꝝ q̃s aliq̃ñ ex ꝯsuetudine:
vel alias capl'a collegia vel ꝯuẽt⁹ se-
culariũ vel regulariũ sibi vẽdicãt ec
clesiaꝝ. Idẽ intelligim⁹ obseruãdũ ñ
obstãtib⁹ p̄uilegiis ꝯcessis eis ꝯuẽtõi
b⁹ statutis ⁊ ꝯsuetudinib⁹ q̃buslz q̃ ꝯ
p̄missa religiosis ipsis in nullo volu-
m⁹ suffragari: ex̃ de sen. ex. ex frequẽ
tibus. in cle. Ordinariis. Lr̃az aduer
te Pau. qz vt sit locus huic pene req
rit̃ ꝙ interdcm sit positũ auctoritate
pape. Nõ intelligo eẽ si fiet ꝑ eius de
legatũ: de p̄ben. si apl'ice. li. 6. Uel ꝙ
sit positum a iure cõi vel ꝑ ordinariũ
vel ꝯcilium ꝓuinciale. Uel ꝙ ꝑ ipsũ
vel alium ad quem spectat fiat cessa
tio a diuinis: per q̃d videt̃ ꝙ hoc nõ
hẽat locũ in ĩterdicto posito a singu-
lari ꝑsona: que hoc posset ex speciali
ꝯsuetudine: cum talis non faciat au-
ctoritate apostolica: nec sit ordinari⁹

Idē videtur in iterdicto posito p de
legatū ordinarij: qꝛ non videt̄ tūc po
situ p ordinariū Religiosi. qcūqꝫ Io.
an. Mendicantes vel non: ꝛ p hoc pꝫ
ꝙ clicos seculares non seruantes in
terdictū vel cessationem quā seruat
matrix ecclesia nō ligat hec ꝯstitutio
Matricē. Pau. i. baptismalem vel lo
ci maiorē: que ideo dr̄ matrix: qꝛ re-
generat p baptisinū: ꝛ sic cathedralis
in ciuitate ꝛ matrix in alio loco: que
ad hoc equiparant̄ ꝛ merito: qꝛ alias
hec pena non haberet locum: nisi in
interdicto ciuitatis. Nec curo vtrum
matrix ecclesia sit religiosis subiecta
quo ad reliqua temporalia vel spūa
lia vel non sit subiecta. Q si in loco
non sit cathedralis vl̄ matrix aliqua
ecclesia: quia forte est in alio loco: vel
ibi sūt plures equaliter suis parochi
anis baptisma ꝛ alia sacramēta mini
strantes. Distinguendum qꝛ si oēs il
le seruāt: loc⁹ est huic pene. Si vō ali
que seruāt aliq̄ non: tūc non ē loc⁹ pe
ne sicut facēt si in tali loco non eēt ec
clesia religiosoꝝ. Dicitur aūt hec ec
clesia cathedralis vel matrix ecclesia
muroꝝ ambitu ꝯprehēsa: exquo si in
ecclesia celebrat̄ ꝯtinue ianuis aptis
ꝛc. siue p prelatū siue p capitulū totū
vel ptem: siue p alios clericos eccle-
sie: non ē loc⁹ huic pene. Idē Io. an.
ꝛ addit Pau. Puto tñ ꝙ si in matri-
ce ecclesia celebratur ab aliquib⁹ ex-
traneis inuitis ṗlatl ꝛ capitulis: ꝙ ni
hilomin⁹ sit locus ibi pene. Idem ēt
dicit ꝙ interdicta metropolitana ec-
clesia non intelligit̄ iterdicta matrix
ecclesia. Idē si interdicta ꝓuicia: vel
vna diocesis in aliqb⁹ ciuitatibus vel
castris matrix ecclesia seruat iterdcꝫ
in aliqb⁹ non. Dicēdū ꝙ i locis qbus
seruat loc⁹ ē pene i alijs non. Scuie-
rint. Io. an. alio sensu qꝫ p visū d quo
ṗmisit: pbabl̄r q̄ ignorātes talē obs-
uantiā ñ ligat ad penā. Uidēt. Pau.
s. videndo i cathedrali ꝛ matrici ec-
clesia celebrari ianuis clausis ꝛ voce
submissa excōicatis ꝛ iterdictis exclu
sis. Obseruare. Io. an. ar. a ꝯrio sensu
cessat ibi illius argumenti ꝯrium re-
pitur in iure: vt scripsi de elec. publi-
cato sup vltima glo. Item ꝯrioꝝ nō
ē eadem disciplina: vbi mens ꝛ verba
resistunt: de ver. signi. c. fi. Excessus q̄
clericorum matricis ecclesie non da-
bit religiosis materiam delinquendi
intelligo autem illos seruare qñ ab-
stinent animo obseruandi. Appellati
onibus. Io. an. Nō dicit ꝙ precedēs
appellatio non viciet interdictum
ne corrigat: de appel. ad hec. Sed di
cit ꝙ q̄uis interdictum sit nullū p-
pter precedētem appellationē vel ali
am cām: exquo tamen matrix eccle-
sia illud seruat. Religiosi. violantes
sunt excommunicati. Subiacere. Io.
an. ꝛ Pau. Si sñia interdicti vere li-
gat: ꝛ matrix ecclesia non illam suat
Religiosi non seruantes non ligant̄
hac pena: sed alijs que hñtur d exces
sibus prelatorum. c. vlti. ꝛ de ṗuile. au
ctoritate. li. 6.

Excōicatio ꝯtra religiosos qui cū
omiserint ꝯscientiam facere sibi ꝯfitē
tibus de decimis soluēdis predicant
postea. Capi. 59.

r Eligiosi q scienter postposu
erunt ꝯfitentibus ꝯsciam fa
cere de decimis soluēdis ab
officio ṗdicatōis tādiu maneant ipso
fcō suspensi: donec ꝯfitentibus ipsis.

Si hoc ipsum sibi dicēdi ꝯmode fa cultatē hūerint ꝯsciam fecerint exin de excōicationis incursuri sñiam ipo fcō si predicare ꝑsūpserint ꝑdicta ne gligentia:vt ꝑmittit' non purgata:ad religiosos tñ monasterioꝝ vel eccl'a rū decimas ꝑcipientiū volum⁹ hoc extendi:ex̄ ď pe.cupientes.i cle.Scie̅ ter.Pau.Sec⁹ si ignorant' seu ꝑ obli uionē.⁊ hoc intellige si ipsi ꝯfessores a prelatis eccl'iaꝝ fuerint reqsiti sup hoc vt faciant ꝯsciam sibi ꝯfitentib⁹ de decimis dandis.Pau.⁊ Pe.ď an cha.Suspensi.Jo.an.Nota nouam spem suspensionis:⁊ ibi ponit ď mul tiplici spē suspēsionis.Cōmoď.Pau. ǵ incōmoditas excusat a ꝑcepto:con coꝛ.ex̄.e.ti.c.i.ad idem.22.q.2.faciat. Minoꝛ tñ hic cōmoditas excusat:vñ non tenet' eos sequi q non sunt in lo co.Uel si sunt ⁊ hi non pñt sine ma gna vagatione vel sine alia incōmo ditate:durante ǵ cōmoditate durat suspensio:donec de soluēdis decimis ꝯsciam fecerint:qua facta vel incom moditate supueniente cessat suspēsio Negligētia.Pau.Nō hic casū ꝙ ve niens ꝯ suspensionē a certo officio ē excōicatus non aūt irregularis:sed si postea celebrat,sic:de cleri.ex.postu lastis.Percipientiū.Jo.an.Soli eniꝫ non ꝑcipientes solēt in his delinquē Dicendi.Jo.an.Nota ꝯria ꝯtrarijs purgari:de here.c.2.li.6.Peccatum ergo tacendi:dicēdo purgat'.43.di. sit rectoꝛ.

Contra mōachos ⁊ canonicos re gulares qui non habētes administra tionem curias principum intrant:vt damnificent monasterium vel prela tum eoꝝ. Cap.60.

De edicto ꝑpetuo ꝓhibem⁹
b ne monachi aut regulares canonici administrationē ali quā non hñtes ad curias ꝑncipū abs qꝫ spali prelatoꝝ suoꝝ lñia se ꝯferāt ꝙ si se ꝯferre ꝑsūpserint:vt dānū ali qď inferāt suis ꝑlatis aut mōasterio excōicationis sñiam eos īcurrē volu m⁹ ipso facto:prelati eoꝛuꝫ districte nihilomin⁹ iniungētes vt ipsos a pre dictaꝝ curiaꝝ accessu ⁊ alijs qbusꝫ vagationibus ⁊ discursu diligēter cō pescere:aut sup hoc non ꝑcentes eis dē seuere coꝛrigē non omittāt:ex̄ de sta.mo.ne in agro.in cle.canōici.De hac ǵ pte non dubitam⁹ qn liget mo nachos ēt non nigros Jo.an.Nō hñ tes.Jllos.n.qui hñt administrationem qñqꝫ ꝑ ipsaꝝ administrationū cāis il luc ire oꝫ:qs ꝓsequi pñt lꝫ non sint ꝑ petui:de iudi.cū deputati.Jo.an.Cu rias ꝑncipū.Hic notat Jo.an.Et po nit duodeci abusiōes claustri ꝑꝫ Hu. Et duodecim abusiōes seculi ꝑꝫ Cy prianū:ibi vide si vis.Spali ǵ gñalis puta ꝙ possit se quo voluerit absēta re non sufficit Jo.an.Jpo facto.Ad hanc excōicationē ꝯhendam duo ne cessaria vident'.s.ꝙ intrauerit curiaꝫ ⁊ ꝙ cā damnificandi monasteriū vel prelatum lñiam habere vel non hr̄e non puto ponderandū:cum hoc nō reputatur.Hinc ē ēt ꝙ ď licentia pre lati intrans curiam : si ad hoc intrat excōicat⁹ est.Ex solo ergo exitu clau stri ob hanc cām non ligatur.Jtem exquo intrauit ob hanc causam:licet damnum non intulerit:siue quia nō potuit:siue quia penituit ligatus.si mile de homici.pro humani.libro sex to Johannes an.

Excōicatio ꝯtra monachos tenentes arma infra septa monasterij sine licētia abbatis. Cap. 61.

p Refate quoqȝ sñie mōachos infra septa monasterij sine licentia abbatum suoꝝ arma tenentes ꝺcernim⁹ subiacē: ex de sta. mo. ne in agro. in cle. Monachos nō repetit ꝛ canonicos regulares. vñ videt̃ ꝙ lȝ sñia. s. excōicationis: de qua s. dixerat arcent̃ in casu p̄cedenti nō tñ in isto. Sed cū loquit̃ gñaliter videt̃ includē oēs monachos albos et nigros: ēt si vocēt̃ iuxta vulgare fratres: ar. de pac. cū pridez. vbi vocant̃ monachi ꝛ fratres. Pau. septa. i. clausura dicta a sepio sepis: vt ē claustrū refectorium vel dormitorium ꝛ cetere officine ad vsuȝ monachoꝝ deputate. iz. q. i. necessaria. idem videt̃ de atrio. iz. q. i. nll'a. ꝛ ꝺ horto" ꝛ area positis iuxta ecclesiam: de cēsi. c. i. Pau. infra ꝓ intra. Et pȝ per hoc ꝙ extra tenens scilicet arma non īcurrit hāc penam. Arma in communi significatione cōprehēduntur tela. Sed dicūtur arma stricte quibus defendimur tela qbus impugnamus. l. cornelia. ꝺ homi. si ꝓfodiens. Sed vt ibi notat̃ armorum appellatione: ꝛ fustes ꝛ lapides comprehendit: ꝛ omne qꝺ arcu vel manu mittitur. Non tamen puto auctorem sic latissime intellexisse Jo. an. Pau. vera dicit ꝙ armorū appellatio significat non solum scutos gladios ꝛ galeas: sȝ fustes ꝛ lapides ꝛ telū: quod appellatur id qꝺ ab arcu mittitur vel manu: ꝛ sic videtur istud intelligi de armis militaribus: non clericorum que sunt lachryme. zz. q. vlti. c. i. ꝛ addit. Sed nūquid appellatō armorum ita late sumitur hic: puto ꝙ sic si teneantur ad vsum pugne. Alias si ī camera vel infra septa monachus habeat lapides ad alium vsum: vel gladium antiquatū ad coquinam vel ad aliud simile. Non credo ꝙ sit de mente talia ꝓhibere: alias sic. Quid enim si iuxta fenestrā super ianuam habet aceruuȝ lapidū ad impugnandum vel offendendum venientes certe tunc includunt̃. Idē dico de arcu ferro ligno ꝛ similibus vnꝺ oportet videri si ex forma mō ꝛ alijs circunstantijs ea tenent vt arma offensibilia: seu defendibilia aut alia vtensibilia: tales ꝯiecture non sunt necessarie in notis ꝛ maioribus armis: vt lāceis gladijs loricis scutis balistis ꝛ huiusmodi. Pau. Tenentes. veniēs de foris ad claustruȝ cum armis nō aīo tenendi: nec tenet ex delectatione non videtur ligari: qꝛ verbū Tenētes intelligitur cū effectu. Jo. ꝛ Pau. Siñ sñia. Intelligo petita ꝛ obtēta. Pau.

Excōicatio ꝯ mendicantes qui siñ licentia pape recipiunt noua loca ad hītandū vel mutant vel alienant iam recepta. Ca. 6z.

t Rāsgressores ꝯstōnis: q̄ religiosis mendicantib⁹ domos ad habitandum de nouo vel loca quecunqȝ recipere: seu recepta hucusqȝ mutare: vel ea transferre in alios cuiusuis aliēatōis titulo: ꝛ quomodocunqȝ excommunicationis sententie decernimus subiacere Constitutiōis. Jo. an. Constōnis Boni. que habetur de excessibus prelatoꝝ in. c. vno. li. 6. Ibi dicit idem Jo. in prima glo. Talis constitutio. hoc dic̃ ꝙ mēdicantes non pñt acquirē noua loca

ad habitanduȝ:vel antiqua alienare ⁊ mutare absq; spēali licētia pape: q̄ ꝺ hac ꝓhibitione faciat mētionem in acquirentib⁹ tñ loca ꝓ eremitica vita ducēda cessat ꝓhibitio. Idē ī secūda q̄ incipit. Mendicātes. Hi dicūt̄ mē dicātes qbus victū tribuit incēta mē dicitas. Et q redditus aut possessiones ex regula vel constitutionib⁹ habere non possunt extra eo.li.6.de reli.do.c.vno. Quo ad casum videtur in omnibus mendicantibus ideȝ ius Dicit Pau.ꝙ si domus corruat cui⁹ tamen solum continue remanet ī dominio ipsoꝝ mendicantium: lȝ ꝺ nouo reedificetur non incurrit excōicationem. Secus autem si locus etiā nō diruptus desierit esse de ipsorum dñio ⁊ habitatione:⁊ postea nouo iure illud acqrāt:qꝛ tūc īcurrūt. Et nō ꝙ eccl'ias oratoria ⁊ alia edificia fratres predicatores vsibus suis pñt cō struē ⁊ edificare ī locl.s.eis ꝯcessis: ⁊ ꝙ prelati ꝯ edificātes ⁊ construentes sñiaȝ excōicatiōis īferre ñ pñt. Alex. Itē nulli ꝺ ordinibus paupertatis lȝ oratoriū vl' ecclesiā cōstruē:seu constructā recipē iuxta ecclesias ꝑdicatoꝝ:⁊ oratoria eoꝝ.j. spaciū centum quadragīta canaꝝ: ⁊ si secus factuȝ fuerit dirimatur. Clemēs. Quia pleriq;. Itē fratres ꝑdicatores ī mutatō nib⁹ locoꝝ pñt secū deferre oēȝ edificioꝝ mām:exceptis ecclesiis dedicatis: libros calices paramenta : ⁊ alia bōa nostra:⁊ edificia relicta cū solo: ⁊ aliis preter ecclesias vēdere. Et preciū in eoꝝ vtilitatē ꝯuertere: ñ obstāte quorūcūq; prelatoꝝ ꝯdictiōe. Boni. Uirtute.

Excōicatio cōtra religiosos fo uē tes beghinos ⁊ beghinas ī illo statu.

Capitulū.63.

Acro approbāte ꝯcilio ꝑpetuo ꝓhibēdum duximus:⁊ a dei ecclesia penitus abolēdū eisdē ⁊ aliis mulierib⁹ qbuscūq; sub pena excōmunicationis:quam in cō trarium facientes incurrere volum⁹ ipō facto iniungentes expresse ne statum huiusmodi dudum forte ab ipsis assumptū quoquo modo sectētur vlterius:vel ipsum aliquaten⁹ de nouo assumant. Predictis vero religiosis per quos eedem mulieres ī huiusmodi statu fouere biginali ad ipȝ suscipiendum induti dicuntur sub simili excōicationis pena quā eo ipso si secus egerint se nouerint incursuros. Districtius inhibemus ne mulieres aliquas predictum statum vt premittitur dudum assumptum sectantes:vel ipsum de nouo assumentes q̊ quo modo admittant prebentes sup hoc auxiliū cōsiliū vl' fauoreȝ: extra ꝺ re.do.c.1.in cle. Uidet̄ ꝙ hec constitutio sorores minoꝝ q̄ dicūt̄ tertii ordinis nō includat:cū ille ꝓmittant obedietiā:⁊ habeāt regulā:nō ꝓprie q̊ ad tria substātialia:sȝ quēdam modū viuēdi ꝑ sedē apostolicā approbatū:qꝺ mihi ꝯstat:⁊ facit ex̄ ꝺ sē.ex. Cū ex eo. Secūdus ordo.f.minoꝝ ⁊ sororum sancte clare que profitentur substātialia:sȝ differūt a p̄rio:qꝛ habēt ꝓpriū ī cōi:qꝺ nō hȝ ordo fratrū minoꝝ. Io.an. De autē beghine que hī reprobātur:nec obedietiā ꝓmittūt nec regulā aliquā approbatā ꝓfitent̄ ⁊ opiniones catholice fidei cōtrarias ītroducūt vt dr̄.s.in textu huius cle. Sȝ nec ēt sorores de pñia beati dñici

ĩcludit hec ꝯstitutio. Cũ ille ꝑmittãt obedientiã ⁊ regulam habeãt a sede apostolica approbatam qḋ mihi cõstat. Itẽ hic nõ ꝓhibẽtur mulieres fideles que ꝑmissa cõtinẽtia: vel nõ ꝑmissa pniaꝫ agere volũt ⁊ ĩ humilitatis spũ dño seruire: vt dr̃ in fi. huius cle. Fran. de zab. in lectura. super illa clementina querit in quodlibꝫ. eoꝝ q̃ ħ numerant̃: vꝫ an valeat ꝑmissio obediẽtie vel renũciatio ꝓprioꝝ aut professio regule approbate sufficiat ad hoc vt beghine nõ tenerentur. Et dicit ꝙ non q̃tũ ad prima duo: cũ si religiose: nisi ꝓfiteãtur regulã a sede apostolica approbatã: de voto. c. vnico. li. 6. Si tñ haberẽt regulã vel vitã p papaꝫ approbatã: hoc sufficeret etiã sine renũciatione ꝓprij: vt ḋ sororibus tertij ordinis minoꝝ dicit glo. quaꝫ hic habes. s. Et idem Pau. qui allegat extrauagantem. Jo. xx. Sancta romana. Et hãc habes. j. Et dic idẽ ꝙ religiosi participãtes cũ talib⁹ beghinis etiã nõ in crimine sunt excõicati ſꝫ Pau. Sꝫ Lau. ⁊ zẽze. ⁊ Matthe. ĩtelligũt hoc de participantibus in crimine ⁊ criminosis. i. de fouentibus eas in beghinatu: vl' inducẽtib⁹ ad h⁹ suscipiendũ: ⁊ q̃uis huic excõicationi esset locus per. c. nup. Etiã si ħ nõ exprimeret̃: tñ ideo ħ expressit ḋ excõicatiõe: q2 solet plus timeri ꝛc. z3. di. q̃q̃. Uel seruãdo priorẽ intellectũ dic ꝙ littera dicit Ullo modo etiã si fauor nõ prestetur directe ſꝫ ĩdirecte: adhuc locus ẽ huic pene: qḋ secus esset in. c. nuper. Et si dicemus ꝙ eoipso ꝙ religiosi easdẽ admittũt ad aliquã cõionẽ tolerãdo eas in h⁹ statu dicunt̃ fauẽ ⁊ si nõ dãt fauorẽ directe: ⁊ sic incidũt in excõicationẽ Laici ḋo participãtes cũ talib⁹ in crimine criminosis nõ est dubium ꝙ ĩcidũt per. c. nuper. Sed participãtes alio modo vel fauẽtes indirecte non incidũt p ar. a ꝯrio: q2 Cle. loqt̃ ḋ religiosis. Lau. ⁊ zen. ⁊ idẽ dicit zen. de epo.

Excõicatio ꝯ fratres minores admittentes illos de tertio habitu beati Francisci ad diuina tpe ĩterdicti. Ca. 64.

D Istrictius ĩhibemus fr̃ibus minorib⁹: vt ḋcetero aliquã vel aliqueꝫ ex fratribus: vel sororib⁹ ḋ tertio ordine quem beatus Franciscus instituit: ⁊ ẽt si super hoc hi vel illi priuilegijs qbuscũqꝫ muniti extiterint ad diuina ĩ suis ecclesijs tẽpore interdicti quoquo mõ admittant ꝙ si fecerint eo ipso se nouerint subiacẽ excõis sñie: ex̃ de sen. ex. cum ex eo. in cle. minoribus. Alios non ligat hec cõstitutio. Jo. an. Hi vel illi Hi fratres minores: vl' illi: scꝫ fratres ⁊ sorores tertij ordinis. Et est mirabile: q2 eo cãu ĩ alijs ecclesijs recipi pñt si priuilegiũ ẽ generale. Jo. and. suis ecclesijs. Per hoc verbũ qḋ etiaꝫ supra premisit. Dico ꝙ si in alienis ecclesijs h⁹ facerẽt cessat hec pena. posset tñ hic locũ habẽ alia pena excõicationis. Jo. an. Admittant: nisi inq̃tum illis ⁊ alijs permittit̃ ſm decretalẽ vltimã. e. ti. li. 6. Jo. an. Subiacere. Ab hac sñia nõ possũt absolui nisi p romanũ põtificẽ: vel satisfactiõe premissa p locoꝝ epos vt dr̃ in fi. h⁹ cle. Querit̃ a doctorib⁹ vtrum isti de tertio ordine beati Frãcisci gaudeãt ꝓuilegio clẽicali ꝓsonali: ḋ q. 17. q. 4.

Siquis suadente. Uel fori: ꝺ quo. z. q. i. c. i. Et Jo. cal. in quodam suo cõsilio tenet ꝙ nullo hoꝝ gaudeãt. iz. q. i. duo sunt. Non eĩ sunt clerici nec religiosi. i. religati religiõi stricte sũpto vocabulo. i. obligati ad tria vota vnde ſm Franci. de za. possunt contrahere matrimonium ⁊ vti contracto ergo ⁊c. Idem tenet Lau. zen. vero ⁊ Guido. tenent ꝙ gaudent priuilegio clericali personali. s. ꝙ iniȷciẽs manus violentas in eos est excõmunicatus: quia sunt persone ecclesiastice. Lapus ⁊ Bar. plus dicunt. s. ꝙ gaudent tales priuilegio fori seu reali. i. ꝙ non debent cõueniri sub indice seculari: nec cum laicis soluẽ collectas. Dicit tamen idez Bar. istud vltimũ perusiȷ non seruari: quia conueniuntur sub iudice seculari. Allegant ista Pe. de ancha. ⁊ Fran. ꝺ za. super hac cle. Cum autem fratres ⁊ sorores de tertio ordine beati Dñici habeãt regulã approbatã ſꝫ illũ modũ viuẽdi ab ecclesia per Boni. sicuti ⁊ isti: imo sũt ĩ hoc magꝭ ꝑuilegiati illis: qꝛ tpe ĩterdcĩ admitti pñt ad diuina fratꝝ. Nõ video q̃re ñ debeãt gaudere sibi ꝑuilegio sicut ⁊ illi

Excõicatio ꝯ oẽs facientes aliqꝺ pactũ vel ꝑmissionẽ tẽporaliũ ꝑ aliq̃ gratia vel iusticia obtinẽda in curia romana: ⁊ cõtra dãtes ⁊ recipientes ex dicta ꝑmissione vel pacto ⁊ pape reseruat̃ absolutio.

Ca. 65.

Excõicamus ⁊ anathematizamus ex parte dei oĩpotentis patris ⁊ filiȷ ⁊ spũs sancti auctoritate quoq; apostoloꝝ Petri ⁊ Pauli: ⁊ nostra omnes clericos religiosos ⁊ laicos vtriusq; sexus siue sint familiares curie: siue aliȷ vñcũq; q aliqꝺ pactũ fecerint: seu aliqꝺ magnũ vel paruũ ꝑmiserint: vel ꝑmissionez receperint: aut ex pacto aut ꝑmissione occulta vel manifesta ſb generalibus: ⁊ plenarie nõ expressis: siue ſb spẽalibꝰ ⁊ expͥssis apertis ꝟbis qcqd dederĩt vl' receperit magnum vl' paruũ vel ꝑmissionẽ ꝺ quacunq; re aut vtilitate ꝓpter hoc ꝯsequenda fecerint vl' receperint ꝑ aliq̃ iusticia: siue gratia pro se: vl' ꝑ alio: in causis iudiciȷs seu al's litteris aplicis. Et qbuscũq; modis apud sedẽ apostolicã obtinẽda. Et hãc sñiam ad ꝑmittentes dantes acceptantes ⁊ accipientes duximus extendẽdã. Decernimꝰ etiã vt nullus hãc incurrẽs sñiaz excõis ꝑ ꝑ̄dictis vl' aliquo predictoꝝ absq; spãli mãdato nostro absolutiõis bñficiũ valeat obtinẽ: nisi forte ad nos accessũ habere nõ posset nisi ĩ mortꝭ articulo cõstitutus nec ẽt ad absolutiõis grãm admittat̃: nisi ꝑus q̃ztũ ꝑus dederit vl' receperit: integraliter pauperibꝰ largiat̃. Justiciã ꝟo siue grãm sic obtẽtã nulliꝰ prorsus eẽ momẽti volumꝰ: eãq; carẽ statuimꝰ effectu ⁊ robore firmitatis. Sꝫ ⁊ sciẽter vtẽtes illis simili sñia excõis astrĩgimus: ⁊ seruãtes nobis absolutõz eoꝝ cũ ꝑmissis ĩ oĩbus ad penas similes obligamꝰ. Jo. an. in lectura super decretali de simonia. nemo. Istam allegat sic dicens: hodie q recipit vel facit ꝑmissionẽ ꝺ aliqua re recipienda ꝑ grã impetranda vel iusticia consequẽda ĩ curia romana ẽ excõicatus ipso iure ꝑ extrauagãtez Boni. q̃ sic

e

incipit: Excōmunicamus. Item in libro q dicit directoriū iuris allegat et ponit. Excōicam⁹ huiusmodi extrauagātis. Anto. d but. eā allegat et dicit eā durare. Sz Jo. d lig. i lectura sup. d. c. nemo. de simo. dicit sm Jo. cardi. fuisse hāc extrauagātē. Pe. d pal. in. 4. dicit q dicitur fuisse istam extrauagātem. Boni. reuocatā p Cle. 5. Quid aūt hoꝝ verius sit: nescio.

Excōicatio ꝯ exenterantes et scindentes corpus defuncti p ossib⁹ eius trāsferēdis: et ē papalis.

Ca. 66.

m Andat vt nullus cuiuscūqꝫ defuncti corporis exenterare: vel in frustra ꝯcidere: seu decoquere vel incidē: aut ossa d carnib⁹ euellē ꝯsumat: vt ossa ei⁹ ad partes alias deferāt: q̄stūcūqꝫ defunct⁹ ibi eligeret sepulturā. Si aūt simpl'r aut ad tēpus ibi decesserit: vel illi vicino loco ecclesie sepulture tradatur ita q demū incinerato corpe: tūc ad loca vbi sepulturā elegerit deportet et sepeliet in eis. Siqs autem etiā si pontificali dignitate prefulgeat ꝯtra fecerit: ipso facto est excōicat⁹ cuius absolutio reseruat pape: nisi i mortl articulo. Hoc in quadam decretali Bonifa. 8. que incipit. Detestanduz. Audiui a peritis q siqs incidēt corpus defuncti ad superstitionē faciēdā q̄uis grauius peccaret q̄ si face ret h⁹ ad trāsferēdū ppt sepulturā n tū icideret i sniam: qz pene non sunt extēdēde vltra pprios casus. d pe. di. i. §. pene.

Excōicatio ꝯ ordinatos simoniace et ꝯ ordināntes. Ca. 67.

m Ulte ꝯ simoniacam prauitatē abolite sūt ꝯstōes quib⁹ morbus ille nō potuit extirpari: volentes decetero vt possumus puidere: sacro approbante concilio declaramus q ordīati simoniace ab executione suoꝝ ordinū sint eo ipso suspēsi. Electiones aut postulatōnes cōfirmationes: et queuis puisiones simoniace ecclesiaꝝ monastēioꝝ et dignitatū personatuū officioꝝ et bñficioꝝ quorūcūqꝫ deinceps facte: nulle sint ipso iure. Nullum per illas ius cuiqꝫ acquirat: nec pmoti cōfirmati: ac puisi faciunt suos fruct⁹: sed ad illoꝝ restitutionē tāq̄ inique teneāt ablatoꝝ percipiētes. Statuim⁹ isup q dantes et recipiētes ipso facto sentētiā excōis incurrāt etiā si pōtificali aut cardinalat⁹ pfulgeat dignitate Martinus. 5⁹. in concilio constañ.

Excōicatio ꝯ oēs simoniacos et pape reseruat absolutio.

Ca. 68.

i Nnouamus ac d nouo ꝯfirmamus oēs excōis suspēsionis ac puatiōis et iterdicti sētētias: et alias penas et cēsuras dudū a sūmis pōtificibus i simoniacos latas et promulgatas: quas ipso facto incurrere volumus omnē occultum vl manifestū simōiacū vbicūqꝫ simoniā cōmisit cuiuscūqꝫ stat⁹ cōditiōis gradus preeminentie: vel dignitatis existat: etiam si cardinalis epali: vel alia quauis ecclesiastica vel tēporali etiā maxime prefulgeat dignitate: dictarūqꝫ sniaꝝ excōis suspēsiōis puatiōis et interdicti aliarūqꝫ cēsuraruz et penaꝝ absolutionē siue relaxatōez

nobis ꝛ successoribus nr̄is preter q̄꜕ in articulo mortis sp̄alit̄ reseruam⁹ Nō obstātib⁹ q̄buscūq꜕ ꝯmissionibus indultis ꝛ facultatib⁹ absoluendi de casibus nobis ꝛ successoribus nostris reseruatis sp̄ealiter cuicunq꜕: ꝛ cui⁹ cūq꜕ gradus status ꝯditōis vl̄ digni tati existat: sꝫ q̄cūq꜕ vboꝝ gn̄alitate vl̄ sp̄ealitate facti aut faciēdis cōces sis vl̄ in posteꝝ ꝯcedēdis: q̄s ꝯmissio nes ꝛ facultates huiusmōi: q̄tum ad detestabile crimen simonie: ꝛ penas inde sequentes reuocamus: cassasq꜕ haberi volum⁹: nisi sp̄alit̄ d̄ absoluti one: ꝛ a peccato simonie ī ꝯmissiōib⁹ ꝛ facultatib⁹ predictis exp̄ssā faciam⁹ mentionē. Martinus. 5⁹. in extraua ganti: que incipit. Damnabile scelus Facta Mantue pontificatus sui an no secundo.

Excommunicatio contra non re uelantes simoniam quam nouerunt ꝛ est papalis.

Ca. 69.

Statuimus ꝛ p̄cipim⁹ vt oēs cuiuscūq꜕ status ordinis ꝯdi tōis preeminētie vl̄ dignita tis existāt q̄ sciuerit aliquā p⁹ hac cō misisse simoniam infra duos dies na turales postq̄꜕ ad sui noticiam dedu ctum fuerit teneatur si presens fuerit ī rōana curia nobis vel ap̄lice sedis camerario: aut suā vicē gerēti: ꝛ tūc ī vni⁹ vel duoꝝ testiū p̄ntia reuelare sub eisdē excōis suspēsiōis aliȷ̄sq꜕ cen suris ꝛ penis q̄bus vt p̄fert̄ ip꜕ acto rē simoniace eē volum⁹ inodatū: q̄s dictus nō reuelās vt p̄dicit̄ seu tegēs simoniā tanq̄꜕ eiusdē fautor sceleris incurrat ipso facto: cui⁹ absolutionē nobis ꝛ successoribus nostris sp̄ealit̄ reseruamus: Decernentes exnunc ir ritum ꝛ inane: si secus super his a q̄ q̄꜕ quis auctoritate scienter: vl̄ igno ranter contigerit attentari. Mar tinus. 5⁹. in extrauaganti predicta q̄ vacat.

Excōicatio ꝯtra recipiētes aliq̄d tēporale: vel dantes pro ingressu mo nasterioꝝ: ꝛ pape r̄seruat̄ absolutō.

Cap. 70.

Uniuersis ꝛ singulis abbati bus ꝛ prioribus ꝛ decanis p̄ positis: ꝛ magistris: necnon abbatissis priorissis: ꝛ aliȷ̄s prelatis quouis nomine nuncupentur ꝛ eorū officialibus inhibemus: vt a persōis tam maribus q̄꜕ mulieribus religio nem ingredi volen tibus: eorū ecele sias mōasteria prioratus domos seu loca in earundem personarum re ceptionem: aut ante vel post: nulla q̄ cunq꜕ pastus prandia: siue cenas pe cunias iocalia: aut res alias etia꜕ ad ecclesiasticum: q̄uis vsum pium de putata seu deputanda decetero di recte vel indirecte petere aut exige re quouis modo presumant: sed eas potius cum omnimoda charitate re cipiant: ac in victu ꝛ vestitu sicut ali as personas ecclesiarum suaru꜕ mo nasteriorum prioratuum domorum alioꝝq꜕ locoꝝ syncera chāitate per tractent. Illa dūtaxat que ipse p̄sone ingredientes pure ac sponte ꝛ plena libertate omniq꜕ pactiōe cessante da re vel offerre ecclesiȷ̄s prioratib⁹ mo nasteriȷ̄s domib⁹ ꝛ locis huiusmodi voluerint: cu꜕ gratiaꝝ actione licite reputari. Nos enim eos qui sec⁹ ege rint si singulares persone sint: ta꜕ dā tes q̄꜕ recipientes huiusmodi excōis

vinculo innodamus. Si vo capitula
siue cōuentus fuerint: suspēsionis sē
tentijs eo facto decernim⁹ subiacere
a qb⁹ preterq̄ȝ i mortl articlo absol/
ui nequeāt absqȝ sedis aplice snīa spe
ciali. Urban⁹. 5⁹ in extrauagāti que
incipit sane. seu ne in vinea. Audiui
a fidedignis q̄ iste Martinus. 5. ha/
buit dicere q̄ nolebat q̄ incurrerēt
moniales pro huiusmodi datis que
fiunt pro ingressu monasterioꝝ cen/
suram aliquam ecclesiasticam: ⁊ pci
pue excōicationem.

Excōicatio contra impugnantes
litteras electi in papam ante suā co
ronationem ⁊ canonice electi.

Ca. 71.

q Uicūqȝ impugnant litteras
electi in papā: aut etiaȝ anq̄ȝ
coronet: cū p ipsā electioneȝ
canonice factam sibi ius sit acq̄situȝ
papatus: et ex ipsa electione canoni
ca confirmatus sit: ⁊ exercere possit
officium suum ante coronationeȝ: vt
23. di. in nomine dn̄i. talis ipso fa/
cto est excōicatus: vt in extrauagan/
ti benedicti. ij. que icipit. Nō q̄ȝ non
nulli.

Contra glosantes seu exponentes
clementinam illam: exiui de paradi/
so in scholis suis.

Ca. 72.

g Losantes seu exponētes in
scholis aliter q̄ȝ littera dicat
cle. illam. exiui de paradiso
vbi exponitur regula beati Frācisci
sūt excōmunicati p quandā extraua
uagantem Nicolai: vnde illa clemē.
sola reperit inglosata. Sed illa ex ua
gans fuit suspensa quo ad aliaȝ excō
municationeȝ p aliam extrauagāteȝ
Jo. 22. cuius exemplar vidi. Et h⁹ ēt
dicit Fran. d zab.

Excōicatio ꝯ ingredictes mōaste
steria monialiū ordinis predicatoꝝ.

Ca. 73.

i Ntrātes monasteria monia
lium ordinis predicatorum
siue seculares: siue psone ec
clesiastice sint in casu non concesso
a cōstitutionibus earum: vl sine licē
tia magistri ordinis: aut alterius ab
ipso magistro habētis super hoc po
testatem: sunt ipso facto excōmunica
ti a qua non possunt absolui preterq̄ȝ
in articulo mortis: nisi a papa vl ma
gistro ordinis: vel ab alio habente su
per hoc auctoritateȝ specialeȝ ab ali
quo predictorum: ⁊ ista sententia ē la
ta per papam in bulla ordinis quam
vidi.

Contra ingredientes monasteria
monialiū or. minoꝝ.

Ca. 74.

i Ntrantes monasteria sācte
clare: seu monialiū ordinis
minoꝝ in casibus n̄ cōcessis
in regula ipsaꝝ: vel sine licentia eoꝝ
qui dare possunt: sūt ipso facto excōi
cati: ⁊ pape absolutō reseruatur: siue
gn̄ali ipsius ordinis. Nō tamē q̄ in
locis vbi tales sentētie nūq̄ȝ: vl quasi
nuper sunt pmulgate: siquis intraret
talia monasteria nesciens taleȝ sn̄iaȝ
⁊ n̄ cā male faciendi: puto q̄ non in
cideret in taleȝ sn̄iam: cuȝ ignorantia
quasi inuincibili laboret. Et h̄ potest
trahi ex dictis Anto. de bu. sup vbo
excōicamus. et dictis Tho. Sed si
intrat laicus: vel alia persona ad ma
le faciendū: tūc q̄ȝuis ignoraret sn̄iaȝ
⁊ ēt haberet iustā causā ignorantie n̄

excusat̃ ẜm Pe.ꝺ pal.
Excõicatio contra facientes libel
los famosos:vel cantilenas:vł ritbi-
mos in detractionẽ ordinis predica-
toꝶ ꝛ minoꝶ:ꝛ est papalis.
Ca.75.
Uicũqꝫ libellos famosos in
q vulgari vel litterali sermõe
necnõ cantilenas: vel ritbi-
mos edere vel dictare aut publicare
presũpserint in infamiã ꝛ detractõeꝫ
status ordinis fratrũ predicatoruꝫ ꝛ
minoꝶ sunt excõicati: a qua excõica
tione non possunt absolui:nisi perso
nalit̃ sedi apostolice se pñtent. Alex.
in priuilegio:ex alto. Et in alio:nõ si
ne multa.
Cõtra predicantes docẽtes ꝛ defẽ
dentes ꝙ predicatores ꝛ minores nõ
sunt in statu perfectionis.
Uicũqꝫ predicare docere vł
q defensare presumũt ꝙ predi
catores ꝛ minores nõ sint in
statu perfectiõis:ꝛ ꝙ nõ liceat eis de
elemosynis viuere:ꝛ ꝙ non liceat eis
predicare:vel cõfessiones audire ꝺ li
cẽtia sũmi pontificis ꝛ alioꝶ ꝓlatoꝶ
ĩferioꝶ ꝛ rectoꝶ ecclesiaꝶ aut sacer
dotũ parochialium cõsensu minime
r̃quisito sũt excõicati: a qua sentẽtia
nõ possunt absolui:nisi ꝑsonalit̃ sedi
apostolice se presentẽt. Alex.vt.§. Et
in alio.non sine multa.

Quicũqꝫ presumunt in locis pre-
dicatorum violentiam dãnabilẽ ex-
ercere sunt excõicati.
Uicũqꝫ presumũt ĩ loc] nr̃is
q violẽtiã dãnabilem exercere
eoipso excõicationẽ ĩcurrũt
a qua sententia absolui nequeũt: nisi
ꝑ sedẽ apostolicã:vel ꝑ cõseruatores
nostro ordini deputatos.cle.in ꝗbus
dam locis. Et Alex.
Excõmunicatio contra retinẽtes
apostatas predicatoꝶ in monasterijs
suis nisi eos.
Uicũqꝫ in monasterijs vel
q ecclesijs suis detinent aposta
tas ordinis predicatoꝶ: nisi
eos eiecerint postq̃ꝫ eis ꝑ fratres no
stros ne eos detineant fuerit denun
ciatum sunt excõmunicati. Boni. in
prin°. Uirtute.
Itẽ frẽs minores ꝗ ꝓsumũt recipẽ
fratres ordinis nostri ꝓfessos sine li
centia summi põtificis faciẽte expssã
ꝺ ĩdulto huiusmodi mẽtionẽ: vł nisi
prius ꝓoꝶ suoꝶ licẽtia petita fuẽit ꝛ
obtenta sũt excõicati.cle.ad minores
quos vos. de eremitanis.
Idem de eremitanis. Alex.ad ere-
mitas.vestram. Item magistri re
ctores artistaꝶ ꝛ scholares studij pa
risiẽsis ꝗ excludẽ moliũt̃ publice vł
occulte frẽs ꝑdicatores vł minores a
ꝯsortio vniuersalis studij parisiensis
sunt ipso facto excõicati a qua excõi
catiõe absolui nequeũt: nisi ꝑsonalit̃
sedi aplĩce se pñtent. Alex.ex alto.
Excõicatõ ĩ fauorem mendicanti
um de transferendis fratribus: ꝛ est
papalis.
Ullus religiosus de ordini-
n bus mendicantiũ quorũcũqꝫ
cuiuscũqꝫ status conditiõis
vel religionis existat:qũocũqꝫ ꝛ q̃lit̃
cũqꝫ possit vł debeat virtute cuiuscũ
qꝫ licentie ac indulti aplĩci seu peni-
tentiarie pape legatoꝶ ꝛ nunciorum
sedis predicte curam gerent] vł alia
quauis auctoritate:hacten⁹ etiaꝫ per

bullas apostolicas facultatũ quorũ-
uis tam legatoꝝ ꝛ nuncioꝝ sedis p̃-
fate: necnon ꝛ pn̄iarie huiusmodi ꝓ
tempore curam gerentis q̃ȝ aliorum
quorũcũqȝ sub quauis auctoritate
aut potestate maxie ꝺ transferendis
fratribus: aut aliq̄b⁹ ꝓfertiȝ ordinuȝ
mendicantiuȝ ꝓfessoribus in genere
vel ĩ specie ab ordinib⁹ huiusmõi mē-
dicantiuȝ ad monasticos ordines vl'
sb̄ quacũqȝ verboꝝ ꝯceptiõe appare
ant admitti: aut recepti ꝑ aliq̄s etiã
superiores ordinis seu mõasterij aut
loci monastici: seu al's in monachuȝ
vel fratrē alicuius ex ordinibus mo
nasticis: tam sancti Benedicti q̃ȝ ci
stercienſis Camaldulensis valisum
brose canonicoꝝ regularium sancti
Augustini: vel alijs expressis vel nõ
exp̄ssis: ordine chartusiensiũ dũtaxat
excepto sub pena excõicatiõis: ĩ quã
tam recipientes q̃ȝ recepti ipso facto
incurrant: ꝛ a tali excõicatione non
possint absolui citra sedē apostolicã
p̄ter q̃ȝ in mortꝪ articulo: ꝛ nihilomi
nus aliter facta non tenent ꝛ nullius
existant efficacie vl' momenti. Ex cõ
cilio constantiensi sub Martino. 5.

Excõicationes plures que cõtinē
tur in processu qui fit annuatim ĩ cu
ria in cena domini: ꝛ pape reseruat'
absolutio.

Ca. 74.

Martinus eps seruus seruoꝝ
dei: ad perpetuã rei memo-
riã excõicam⁹ ꝛ anathemati
ȝam⁹ ex parte dei oĩpotētꝪ p̄ris: ꝛ filij
ꝛ sp̄us sancti: Auctoritate quoqȝ bea
toꝝ Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ eius
ac nostra omnes hereticos gazaros
Patarinos pauperes de lugduno
Arnoldistas Sponistas passagios
Uidesistas Ufistas Fraticellos: ꝛ q̃s
libet alios hereticos quocunqȝ nomi
ne censeantur: ac omnes fautores re-
ceptatores ꝛ defensores eorũdem.

Item excõmunicamus ꝛ anathe-
matizamus omnes qui in terris suis
noua pedagia imponnnt. Itē excõ
municamus ꝛ anathematizam⁹ oēs
falsarios bulle seu litteraꝝ apostoli
caꝝ supplicationem gratiam ꝛ iusti
ciam continentiũ: per summũ ponti-
ficem: vel vicecancellarium: seu gerē
tes vices vel officium vicecancellarij
sancte Romane ecclesie ꝺ mandato
eiusdē summi pontificis: aut gerentꝪ
officium predictorum signantes sup
plicationes easdem. Itē excõmu-
nicamus ꝛ anathematizam⁹ piratas
ꝛ latrunculos marinos: ꝛ receptato-
res eoꝝ: ꝛ illos qui equos arma fer-
ruȝ lignamina ꝛ alia prohibita defe
runt sarracenis: quibus christianos ĩ
pugnãt. Itē excõmunicam⁹ ꝛ ana
thematizamus impedientes: seu ĩua
dentes victualia seu alia ad vsũ Ro
mane curie necessaria adducētes: vl'
ne ad curiam ipsam adducantur: vl'
deferant' ĩpedientes: seu perturban-
tes: ꝛ qui talia defendunt vel faciunt
cuiuscũqȝ fuerint ordinis preeminen
tie ꝯditiõis vl' status: etiã si põtifica
li regali reginali: aut q̄uis alia eccle
siastica vel mũdana fulgeãt dignita
te. Itē excõicam⁹ ꝛ anathematiza
mus oēs illos q̄ ad sedē ap̄licã veniē
tes ꝛ recedētes ab eadē: necnõ illos q̄
iurisdictionē ordiariã vel delegataȝ
aliquã ñ habētes in eadeȝ curia mo
rãtes temeritate ꝓpria capiũt spoliãt

⁊ detinent: aut ex proposito delibera
to verberare mutilare: vel interfice-
re presumunt: ⁊ qui talia fieri faciũt:
seu mandant. Item excommunica-
mus ⁊ anathematizam⁹ omnes ⁊ sin
gulos cuiuscunq; status gradus pre
eminentie aut conditionis existãt: eti
az si põtificali regali reginali: aut q̃
uis alia ecclesiastica vel mundana p̄
fulgeant dignitate contra formaz et
effectum sententie generalis constan
tienses concilij: per quam dãnate me
morie Petrus de luna qui olim Be
nedictus tertius a nonnullis in eius
obediẽtia dicebat᷑ iudicatus scisma-
ticus ⁊ hẽticus: ⁊ ab ecclesia dei p̄ci-
sus: omniq; iure qd̕ i papatu habere
p̄tẽdebat᷑: oĩq; dignitate ⁊ honõe ec
clesiastico priuatus fuit: ac post ⁊ cõ
tra inhibitionẽ eiusdẽ ꝯcilij ⁊ huius-
modi sñiaz ac dicti Petri obitũ ĩ ifi
delitate ⁊ errore ipsius Petri nẽ ꝑsi
stẽdo: aut al's qũolz credẽtes: aut fa-
uẽtes publice vl' occulte: ac ẽt scisma
ticis: ⁊ diuturnũ ĩ eodẽ cõcilio ⁊ apd̕
vniuẽsalẽ eccl'iã: ⁊ ꝑ ratihabitõe gñа
lis ꝯcilij dicte sñie ⁊ ꝯtinuatõe ꝑcessu
um desuꝑ habitoꝝ sublatũ ⁊ extĩctũ
ꝯtinuare conãtes: necnõ oẽs ⁊ singu
los ĩ viciũ eiusdẽ Pe. succedentes: eo
rũq; receptores vl' receptatores ⁊ fau
tores cuiuscũq; stat⁹ nobilitat] excel-
lẽtie: vl' ꝯditõis existãt: ẽt si põtifica-
li regali reginali: aut alia q̃uis eccle-
siastica vl' seculari sint p̄diti dignita
te: ac ꝯsentiẽtes ⁊ p̄stãtes eisdẽ ĩ pre-
misso errore qũocunq; ⁊ q̃litercunq;
auxiliũ ⁊ ꝯsiliũ vl' fauorẽ: ẽt eos qui
scient᷑ ꝑ oĩa terras ⁊ loca eoꝝ ditõi
subiecta p̄fat] scismatic]. ⁊ precipue ĩ
castro panischole ⁊ tiresceñ. dioc].

existẽtib⁹. Illos ẽt q ipsis videsist] ⁊
vsist] q̃cũq; victualia aut p̄sidia pu-
blice vel occulte ꝑ se vel ꝑ suos subdi
tos afferri faciãt vl' ꝑmittãt ꝑib⁹ ex-
cõis ⁊ anathemat] vĩculis ĩnodam⁹:
ĩp̄osq; oẽs ⁊ singl'os declaram⁹ ꝯtinu
atores vl' fautores scismat] ⁊ hẽsis: at
q; oĩ bñficio dignitate ⁊ honore eccle
siastico ac mũdano denũciam⁹ fuisse
⁊ eẽ p̄uatos. Itẽ excõicam⁹ ⁊ anathe
matizam⁹ oẽs illos q ꝑ se: vl' ꝑ alium
seu alias quascũq; ꝑsõas eccl'iasticas
vel seculares ad romanaz curiã suꝑ
eaꝝ causis ⁊ negocijs recurrentes: il
lasq; in eadem curia ꝑsequentes: aut
ꝓcuratiõis negocioꝝ gestores aduo
catos vel ꝓmotores ipsoꝝ: vel etiam
auditores seu iudices suꝑ dict] caus
seu negocijs deputatos occasione cã
rũ seu negocioꝝ huiusmodi v̂berãt
mutilant vel occidunt: aut bonis spo
liãt cuiuscũq; preeminẽtie dignitatis
ordinis ꝯditiõis: aut status fuerit: ẽt
si pontificali regali reginali: vl' qua
uis alia prefulgeãt dignitate. Itez
excommunicamus ⁊ anathematiza-
mus omnes mutilantes vulnerantes
⁊ interficientes: seu capientes ⁊ deti-
nentes: seu depredantes romipetas ⁊
peregrinos ad Hierusalez causa pe
regrinatiõis ⁊ deuotionis accedẽtes
⁊ in ea morantes ⁊ recedentes ab ip̄a
Et in his dantes consilium auxiliuz
vel fauorem: eorunq; bona confisca
mus. Item excõicamus ⁊ anathe
matizam⁹ omnes illos qui per se vel
per alium: seu alios directe vel indi
recte sub quocunq; titulo: vel colore
occupant detinent vel hostiliter di-
scurrunt seu inuadunt: aut occupare
detinere vl' discurrẽ hostilit᷑ p̄sumũt

in totum seu in partem Almam vr-
bem Regna Sicilie. Trinacrie. insu
las Sardinie: cōsice: terras circa Fa
rum: Patrimonium beati petri ī Tu
scia: Ducatum spoletanum: Comita
tum Uenaisini: Sabine: Marchie:
Anchoñ: Masse trabarie: Romādi
ole: atq; maritime prouincias: ac ter
ras specialis commissionis: ⁊ Ar-
nulfoꝝ: ciuitates quoq; nostras: Bo
noniensem: Ferrariensem: Bñuenta
nam: Perusinam: Auinionem: Ciui
tatem castelli: Tudertinam: ⁊ alias
ciuitates terras ⁊ loca: vel iura ad
ipsam ecclesiam spectantia ⁊ pertinē
tia: ⁊ adherentes ⁊ fautores: ⁊ defen-
sores eorum: seu in his dantes eisdē
auxilium consilium vel fauorē: non
obstātibus quibuscunq; priuilegijs ⁊
indulgentijs: ac lr̃is apl̃icis generali
bus vel spēalib⁹ eis vel eoꝝ alicui al
teri vel aliqb⁹ cuiuscūq; ordinis cōdi
tiōis dignitatis ⁊ p̄eminētie fuerit: ⁊
si vt p̄mittit᷑ pōtificali regali regiali
seu q̄uis alia eccl̃iastica: vl̃ mūdana
p̄fulgeāt dignitate a predicta sede sb̄
quauis forma vl̃ tenore ꝯcessis: ꝙ ex
cōicari anathematizari nō possint ꝑ
lr̃as apl̃icas non facientes plenam ⁊
expressā: ac d̄ verbo ad verbū d̄ īdul
to huiusmodi: ac ordinibus locis no
minibus ꝓprijs cognominibus ⁊ di-
gnitatibus eorūdē mentionē: necnon
cōsuetudinib⁹ obseruātijs scriptꝭ ⁊ n̄
scriptꝭ: ac alijs cōtrarijs q̄buscūq; ꝑ
q̄ ꝯ huiusmōi nr̃os ꝓcessus ac sniās
quomin⁹ includant᷑ in eis se iuuare
valeāt ⁊ tueri: ⁊ q̄ quo ad h⁰ prorsus
tollim⁹ ⁊ oīno reuocam⁹: d̄ qb⁹ q̄dem
sētētijs nullus ꝑ aliū q̄ꝫ ꝑ romanū
pōtificē: nisi dūtaxat ī mortꝭ articl'o
cōstitut⁹ absolui possit. Nec etiā tūc
nisi de stando sancte matris ecclesie
mandatis satisfactione: vel sufficiēti
cautione prestita. Illos autem cuius
cunq; fuerit preeminentie dignitatis
ordinis conditionis aut status: etiā
si pontificali vel alia quauis dignita
te preditos: qui contra tenorem presē
tium talibus vel eorum alicui seu ali
quibus beneficium absolutionis im-
pēdere de facto presumpserint: excō
municationis ⁊ anathematis senten-
tia īnodamus: eisq; p̄dicatōis lectio
nis administratiōis sacramentoꝝ ⁊
audiendi cōfessiones officia interdi-
cimus. Predicētes apertis trāsgresso
ribus ⁊ contēptoribus suprascriptis
nos grauius contra eos spūalit᷑ aut
temporaliter prout expedire cogno
uerimus ꝓcessuros. Ut aū huiusmōi
nostri ꝓcessus ad communem oīum
noticiā deducātur chartas siue mē
branas processus cōtinentes: eosdem
basilice sancti Petri de vrbe: necnon
sacri palacij apostolici: vbi ī p̄ntiaꝝ
moram trahimus valuis seu hostijs
ac liminibus faciemus affigi: seu ap-
pendi: que ꝓcessus ipsos suo quasi so
noro preconio ⁊ patulo iudicio pu-
blicabunt: vt hi q ꝓcessus huiusmodi
contingant ꝙ ad ipsos ꝑuenerit: nul
la possint excusatione pretendere: vl̃
ignorantiam allegare: cum nō sit veī
simile quo ad ipsos remanere inco-
gnitum quod tā patienter publicat᷑
Nulli ergo omnino hominum lice-
at hanc paginam nostre excōmuni-
cationis: anathematis: declaratio
nis: cassationis: irritationis: annulla
tōis: euacuatōis: īterdicti ⁊ ꝯstōis in
frīgē: vl̃ ei ausu temēario cōtraire.

Siqs autẽ attẽtare presũpserit indignationem omnipotentis dei: ꝛ beatorum Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome ꝛc.

Nõ quid sit dignitas psonatus ꝛ officiũ ꝛ eoꝝ differentiam.

Quia in isto ꝛ alijs preceden tibus capitulis fit mentio ꝺ dignitate: vel personatu: vel officio: ideo ad declarationem hoꝝ vocabuloꝝ put sumunt a canonistis nõ qꝺ dicit Archi. super. c. i. in. 6. de ꝯsuetu. sic: Dignitas ecclesiastica cognoscitur pluribus modis. Primus est cum quis habeat administratõez rerum ecclesie cum iurisdictione. di. 89. volumus. ꝛ. c. diaconum. Secũdus modus est qñ habet nomen dignitatis ꝛ prelationem sine prerogatiuam in ecclesia sua tam in choro q̃ʒ in capitulo: sed habet administrationem reꝝ vl' iurisdictionem sicut i archidiaconatu parmẽsi. Terti⁹ modus est qñ ex ꝯsuetudine ecclesie habetur aliquis in dignitate: quia si cõsuetudo in ecclesia est pro dignitate debet haberi di. iz. cõsuetudo. Personatus vero cognoscitur qñ quis habet prerogatiuã in choro i capitulo i operatiõibus in pcessionibus i vocl. dandis ꝛ sil'ibus plus q̃ʒ alij canonici sui ordinis: ꝛ nõ tm̃ q̃tũ illi q sũt i dignitatib⁹ cõstituti q i predictis prerogatiuis pferũt eisdẽ: pñt h colligi ex predictis decretl. ꝺ elec. duduʒ et ꝺ pbẽ. de multa. Officium aũt aliqñ ponit p dignitate ꝛ psonatu: sicut pʒ ex eo qꝺ habet ꝺ pbẽ. ad hec. Itẽ illi q habet ptãtẽ seclarẽ dicũt habẽ officiũ. Itẽ hi qb⁹ ꝯmissa ẽ dispensatio. Itẽ tabellioat⁹. Itẽ ministeriũ ꝛ obsequiũ. Itẽ act⁹ corrigẽtl ꝛ alijs mltl modis. Cognoscit ẽt offm̃ qñ qs hʒ on⁹ annexũ sine honore ꝛ pꝛogatiua honoris sic sindici pcuratores castal di ꝛ his sil'ib⁹ habet. i. q. 3. saluator. vicedñs q hʒ epatuʒ disponẽ: dicitur habẽ offm̃. Si aũt hʒ iurisdictõez cũ administratiõe satl põt dici ꝙ sit dignitas vt camerari⁹ pape. 3⁹ cognoscit officiũ p consuetudinẽ eccl'ie sic dictũ est de dignitate: vñ qñ illi ꝺ ecclesia habẽt illud ꝺ cõsuetudine pro officio simplici: ꝛ nõ p dignitate vel psonatu. Dico tñ ꝙ qcũqꝫ hʒ dignitatẽ hʒ personatũ: sed nõ cõuertit. p sonat⁹ vo dr curat⁹ alicui⁹ ecclesie parochialis: ꝛ tales non sunt in dignitate aliqua. i. q. 3. quesitũ. secus aũt i archipsbyterl ppositis decanis parochialiũ ecclesiaꝝ: ꝺ qb⁹ habet. 50. di. in capite. Nã illos dico i dignitatib⁹ ꝯstitutos: ꝛ istud nomẽ personat⁹ est ꝫ vulgare Anglie: in puincia dicũt pores: in terra laboris abbates. Hec Archi. Quia nimis ꝛ si bonum sit. Pe. de anch. sup cle. si dignitatem de preben. sic dicit: quid sit dignitas Guil. dicit ꝙ ẽ q̃dã peminentia quo ad foꝝ cõtentiosũ in ecclesia gradũ tenẽs: q̃ qñ personat⁹ ab honorificẽtia i q̃ põit psonã: qñqꝫ offm̃ ab ipo officio qꝺ exercet denoiat: ex ꝺ ꝯsti. cũ accessissent. Qñqꝫ assumũt sua ppria ꝛ speciaila noia: vt hoc nomẽ custodia: succentoria: decanatus: prepositura ꝛ similia. A noie aũt nõ debem⁹ ista iudicare: sed ex effectu qui colligit ex actib⁹ ꝛ exercitio in qbus versat: ꝛ ex talibus iudicat: vtrũ sit dignitas: vl' ne: extra de verbo. signi.

Intelligentia cũ ibi notatis: ⁊ suffic̃
ad hoc ꝙ sit censenda dignitas etiaꝫ
si in modicis causis iurisdictionem
habeat: sicut habẽt i pictauẽsi eccl'ia
archipresbytẽi. Nam excõicãt suspẽ
dunt ⁊ absoluunt. Et sic ꝓpter talem
gradum dicuntur habere dignitatẽ:
⁊ sic sunt exclusi a pena capituli: licꝫ
canon. de elec. c. statuimus. lib.° 6.° Si
autem nullam iurisdictionem habẽt
sed tantum visitant: ⁊ postea ipsi re-
ferunt episcopo sicut testes synoda-
les: de quibus. 35. q. 6. episcop⁹. Tunc
censentur habere simplex officiuꝫ ⁊
non dignitatem ſm Guil. ⁊ Lau.
Sciendum ꝙ his diebus reuocata a
quibusdam diuulgata fuit quedam
extrauagans que dicit᷑ emanasse a Jo.
22.° in qua erat lata sententia excõis
in mulieres capillos alienos deferẽ-
tes: cuius absolutio pape reseruaba
tur: q̃ quesita in registro inueniri nõ
potuit: ⁊ si reperta fuisset: puto ipsaꝫ
non ligasse: quia habuerant mulie-
res iustaꝫ causaꝫ ignorantie: cum no
tificata huic generationi non fuerit:
Fluxerunt autẽ cẽtũ anni: vel circa a
tpe p̄dicti Jo. nec huiusmodi quoqꝫ
positiua docẽ nõ p̄t rõ nãlis. Sꝫ etiã
Eugenius quartus q nũc regit eccle
siã voluit ⁊ declarauit ñ tenẽ illã sen
tentiam: ⁊ bene q̃ hoc esset laqueum
inÿcẽ nõ ꝓuidere saluti animaꝝ que
in periculum eaꝝ verteret᷑ ſm Jo. ⁊
Tho. 27. q. i. Uiduas.

De causa materiali excommuni-
cationis.

Ca. 75.

Q Uia de singulis excommu-
nicationibus que habentur i
iure hucusqꝫ tractatuꝫ est sa
tis prolixe respectu operis. Ideo re-
siduũ h⁹ materie. s. d̉ excõicatiõe: bre
uissime expediã: ⁊ q̃ p̄dicta pertinẽt
ad causã q̃si materialẽ excõis: iõ ad
ipsã q̃si causã mãlẽ ꝑtinẽtia ponam.
Et exinde d̉ cã formali: ⁊ d̉ efficienti
⁊ finali: ⁊ cũ his d̉ q̱busdã ad p̄dicta
sequẽtib⁹. Nõ ꝙ excõicatio maior
fiẽi ñ dꝫ ab hoĩe nisi ꝑ pc̃to mortali
ſꝫ Tho. ⁊ Pe. i. 4. di. 19. Et q̃ i dãni
ficãdo aliquẽ ẽt corporalit᷑: siue i re-
bus tꝑalib⁹ aliq̱s mortalit᷑ peccat. Jõ
ꝑ dãno tꝑali ẽt põt q̱s excõicari: sꝫ
q̃ excõicatõ ẽ grauissima penaꝝ: iõ
ñ dꝫ ĩfligi ẽt ꝑ mõtali: nisi cũ fuẽit cõ
tumax: Tho. Hec aũt ꝯtumacia ſm
Rai. triplex ĩuenit᷑. Pria ĩ ñ venien
do ad iudiciũ postq̃ꝫ fuerit vocat⁹ vel
admõit⁹ ꝑ iudicẽ trib⁹ edict]: vel vno
ꝑ oĩb⁹: q̃ ꝯtẽnit: vel veniendo sꝫ ma-
liciose se occultãdo: vel ĩpediẽdo: ne
possit ad eũ citatio ꝑuenire: ex̃ vt li-
t] nõ ꝯtes. q̃m. Secũda ẽ q̃ñ citat⁹ ad
iudiciũ venit: sꝫ ñ vult stare iuri: vel
al's añ finitã cause examĩatõꝫ ꝯtũaci
ter ⁊ illñiat] r̃cedit. 2. q. 3. certũ. Ter
tia ẽ q̃ñ offẽsa ei⁹ ẽ manifesta: vt ius
sus a iudice ñ vult emẽdare: ex̃ d̉ v̉b.
sig. ex parte. Jdẽ Hoff. Et nõ ꝙ Pe.
d̉ pal'. in. 4. di. 18. ꝙ cũ excõicatio nõ
sit infligenda: nisi pro mortali: q̱a il-
le solus iudicio ecclesie est preciden-
dus qui iudicio dei credit᷑ precisus
cum sententia iuris non sit iniusta:
potest homo formare conscientiam
suam ꝙ vbi nõ peccat mortaliter: nũ
q̃ꝫ incurrit sententiam iuris. Et quia
iniuria dicitur esse quod nõ iure fit
Jdeo non debet vbi iura nascuntur
inde nasci iniurie occasio. C. Un-
de vi. l. meminerint.

Unde cũ sit iniuriosa excõicatio q̄ fertur sine mortali: nõ est sñia iuris vbi nõ est mortale. Excõicari potest quis pro inuasione: vel retentione rerum ecclesiasticarũ: ꝺ resti. spo. pisanis. iuxta notata ibi per Inno. Excõmunicari potest prelatus pro ĩiuria sibi facta. 23. q. 4. Guilisarius. Excõicare potest ordinarius ꝑ defensa fratris sui: de sen. ex. dilecto lib°. 6°. Excõmunicari quis potest propter negligentiam: de consecra. di. i. nemo. Jo. de ligna. Excõmunicari põt dominus propter contumaciã serui vl' procuratoris: vt lite non conte. c. i. ꝛ ꝺ dolo ꝛ contu. c. 2. ꝛ cum modificatione ibi nõ. Jo. de lig. Excõmunicatio facta in genere valet causa expressa: ꝛ propter contumaciam capituli excõmunicãtur singuli de capitulo culpabiles. de sen. excõ. romana. lib°. 6°. Excõicationis sententia trib⁹ modis dr̄ iniusta. s. ex cã. ex aĩo. ꝛ ex ordine Ex cã quidẽ vel quia nulla pretenditur ĩ sñia: vl' si pretẽdit' vera non est. vel si vera sit non est sufficiens: ꝛ rationabilis: vt ex̄ eo. sacro. 2°. dicitur iniusta ex aĩo: qñ. s. ꝛ si cã exꝓmatur vẽa ꝛ rõnabilis: nõ tñ ex zelo iusticie sed indignationis inuidie vl' odij ab excõicatore ꝓmulgat'. ij. q. 3. illa. Et extra de sen. ex. cuꝫ medicinalis. li. 6. Ideo tutũ cõsiliũ est ꝙ siqs offẽdit' ñ ꝑ se ſꝫ ꝑ aliũ q charitatiue moueatur sñiaꝫ ꝓmulget. Uel si ꝑ se vult facere hoc ad minus nõ faciat hoc duꝫ mouet'. Si permittat motũ forte colericũ aliq̃ꝫtulũ residere. 3°. ex ordine dicit' iniusta: qñ ꝛ si vera cã ꝛ rõnabilis pretẽdat': ꝛ ꝓferens charitatiue moueat': attamẽ ñ precessit admonitio cõpetens: vel non fuit facta corã personis idoneis: extra. eo. sacro. Admonitioneꝫ cõpetentẽ intelligas ad arbitrium iudicis: siue trinã: siue vnam ꝓ omnibus: maxime in notorijs. Pe. ꝛ Rai. Modus autem ꝛ forma que debet seruari hodie in inferendo excõicationem habes in se. c Quãuis aũt ꝓferẽs sñiaꝫ excõicationis iniustã q̃cũqꝫ predictoꝝ modoꝝ. grauiter peccet: ꝛ diuersimode puniatur in iure: tñ talis sententia tenet ꝛ ligat q̃ꝫtum ad ecclesiaꝫ militantem nisi sit lata a iudice: qui nõ habebat super illo canonicam iurisdictioneꝫ vel alia de causa esset nulla ſꝫ Rai. vñ quãdo nulla sit talis sententia vide in se. §. Excõicationis sententia ipso iure nulla est in nouem casibus Primus ẽ si ille q tulit eã ñ habebat ꝺ hoc potestatẽ: vt q: nõ erat ei⁹ iudex. ij. q. 3. sententia. Uel erat excõicatus ꝛ huiusmodi. 24. q. i. audiuimus. Similiter ꝛ ſm Rai. Intrusus ꝛ suspẽsus ꝛ a iurisdictione alien⁹ excõicare non potest. 12. q. 2. alienationes. Si tamen crimen talium esſꝫ occultum toleranda esset eoꝝ sẽtentia licet nulla: q̃ꝫdiu crimen eorum ẽ occultum: ꝛ ab ecclesia tolerantur illi ar. 8. q. 4. nonne. Dicitur autez ĩtrusus qui nõ fuit electus a maiori parte eligentiũ. De suspẽso aũt dic̃ beat⁹ Tho. ĩ. 4°. esse veꝝ: qñ ẽ suspẽsus a iurisdictiõe: vel ab ordine ꝛ iurisdictione: secus si ab ordine tñ. 2⁹ est quãdo est lata sñia p⁹ appellationẽ legitimã sil'r ẽt si prelatus dicat: excõico te si appellas: vel preparaueris te ad appellãdũ. Talis sententia nõ tꝫ cũ glꝫ oppressus possit appellare ſꝫ Hosti.

Si autē dicat iudex: excōico te si ha
bes res furtiuas tz excōicatō si habe
res res illas nec suspenditur per ap
pellationem. Si tñ occultū est furtū:
ecclesia non te vitabit: qꝛ nō iudicat
ꝺ occultis. 32. di. erubescāt. Terti⁹
est qñ continet intolerabilē errorem
extra. e. per tuas. ⁊ in hoc ⁊ in prece
denti casu ille qui eos proponit: etiā
si nō petat absolutionem debet audi
ri: vt in. d. c. per tuas. Sz si ad caute-
lā petat absolutionē non debet dene
gari: quāuis aduersarius vł excōica
tor se opponat: nisi dicat eū excōica
tum pro manifesta offensa: quia tūc
dabitur sic dicenti terminus. 8. dieꝝ
⁊ si probauerit ñ absoluetur nisi pre
stet emēdam: vel det cautionez ꝺ pa
rendo iuri. Si offensa dubia ꝓpona
tur: sed tñ pendente probatione ꝑma
s. illius qui sic fuerit excōicatus debz
euitari ī illis omnibus: que vt actor ī
iudicijs attētauerit: extra iudiciū ṽo ī
officijs postulatiōib⁹ electiōib⁹ ⁊ alijs
legitimis actib⁹ dz admitti: ex̄ eo. lz. li.
6. ꝙ si appellationē sup h° ñ fuerit ꝓ
secut⁹: vt debuit. ĩ. tp̄s statutuz a iure
vł a iudice ⁊ ip̄e fuerit excōicat⁹ noīa
tī ⁊ exp̄sse elapso dc̄o tp̄e dz denūcia
ri: ⁊ tā ī iudicialib⁹ q̄z ex̄ iudicialibus
actib⁹ remoueri: donec ipi⁹ sñie docu
cuerit nullitatē: ex̄. e. lz. li. 6. Quart⁹
casus est quando aliquis excōmuni
caret illos q excōicatis participarēt
nō in crīe: sz in locutōe: ⁊ alijs casib⁹
qbus incurrit minor excōicatō. Nā
talis sñia nō valet: nisi premissa trina
admonitiōe: vel vna ꝓ tribus: vł nisi
exp̄mant noīati ipsi admonendi: ex̄
eo. statutū. ⁊. c. cōstitutionē. lib° 6°.
Quintus ē qñ prelati īterdicerent su

is sbditꝭ: ne exponāt suis superiorib⁹
aut legatꝭ se. ap. aut inqsitorib⁹ statuz
ecclesiaꝝ suaꝝ: siue mōasterioꝝ: ⁊ ꝺ
h° ferrent sñiam excōis: ex̄ ꝺ offi. iu.
or. qꝛ plerīqꝫ. li. 6. ⁊ nō q̄ztū ad tertiū
casū ꝙ ītolerabilis error ē ſm Rai.
cū sic dic̄ iudex: excōico te: qꝛ credis
ī deū: vł qꝛ ñ fornicarꝭ: vł qꝛ obedis
p̄latis tuis ⁊ hi⁹. 2. q. 3. si is q preest
Idē Pe. Hoff. ⁊ Ho. ī sū. q addūt ēt
ꝙ ītolerabilis error dici p̄t qōlz pec
catū mortale. Idez cū exp̄sse ꝯ ius ꝓ
nūciat: vt. 2. q. 6. §. diffinitiua. Idem
tñ Hosti. in glo. sup. c. ꝑ tuas. dicit ꝙ
sñia nihilominus tz qñ ꝓnūciat ꝯtra
ius: nisi ille error in sñia exp̄mat vł
ñ fuerit appellatiōe suspēsa. Sz si er
ror ē ī fc̄o: vt cū dicit: excōico te ꝓpt
tale peccatū cōmissū: ꝙ tz sñia. Guil.
ēt dicit ꝙ si p̄lat⁹ dicat excōico te: qa
fecisti furtū: cū tñ ñ feceris: tz sñia: vt
2. q. 3. c. i. qꝛ ñ ē error ītolerabilis ex
pressus: nam talis cā si falsa sit: est tñ
possibilis. ⁊ q̄zuis quo ad deum non
sit ligatus: sz quo ad ecclesiā: peccāet
mortalit si cōtēneret: ex̄. eo. per tuas
Et iō cōsulēdū ē tali ſz Rai. vt susti
neat excōicationē patiēter humilit:
⁊ deuote. s. se nō ingerendo diuinis:
aut cōioni fideliū: offerēs se ad cano
nicā satisfactionē: si ī aliquo offēde
rit: ⁊ instāter petat absolutionē. Idē
Tho. Inno. ⁊ Ber. Item dicit Pe.
ꝺ perusio ꝙ si superior p̄cipit mihi
aliquid iniustū: non tñ mortale: puta
ꝙ dem sibi librū meuz non teneor il
li parere. Si tamē excōmunicet ligō
consulēs tamen mihi vt illius iniusto
mandato nō pareā: nō ligatur: quia
nō participat in crimine. Jo. an. ex̄
desen. ex. presenti li. 6. super verbo.

ad cautelã. põit oẽs p̃dictos casus
ꝛ addit etiã istos quatuoꝛ. Prim⁹ cũ
qs excõicat̃ a delegato ꝫ delegantis
intẽtionẽ. ꝺ p̱bẽ. c. vlt. Secundus si
ferat̃ a violãte interdictũ hoĩs: ex̃ ꝺ
ex. pre. tanta. Tertius vbicũq3 p̃latus
subditũ suũ excõicat ꝫ tenoꝛem priui
legij sui ꝺ priui. cũ capella. Quartus
si ferat̃ a delegato impetrato ab ex-
cõicato ĩ casu nõ permisso. li. 6. ꝺ of-
fi. iu. oꝛ. pleriq3. Isti tñ cãus additi vi
dent̃ ꝯp̱hẽdi sub p̃mo. Dicit etia3
Pe. ꝺ pal. in. 4°. ꝙ q̃ñ sapientibus no
tũ ẽ sñiam esse nullã: ꝗuis apud vul
gus nesciat̃: põt hõ non seruare eam
in occulto s3 in publico. Debet ẽt ser
uãe quousq3 scãdalũ rõnabilit̃ seda
uerit: vt sicut aliqs publice excõicat̃
ꝛ publice denũciatur: ita ex aduerso
ip̃e public3 causã q̃re sñia ñ val3: pu
ta appellationẽ: vl̃ alias iustã causa3
q̊ facto amplius ñ ẽ scãdalum pusil-
loꝝ s3 phãiseoꝝ: ꝛ ideo ẽ ꝯtẽnendu3.

De cã formali: siue ꝺ mõ faciẽdi
excõicationem. Ca. 76.

Forma aũt excõis: seu mod⁹
qs sit tenẽdus. Si ꝺ sñia car
nonis querit̃ hic. ꝼm Hosti.
hec p̱fert̃ eo ipso ꝙ aliqs in factum
dãnatũ p canones sub pẽa excõis ĩci
dit. De sñia excõis q̃ p̱fert̃ ab hoĩe
in sũma cõfessoꝝ. li. 3. e. ti. q. 68. dr̃ ꝙ
cõsueuit fieri sic sñia excõis: Propt̃
talẽ vel talẽ causã excõico te: vl̃ talẽ
vl̃ excõicam⁹ ĩ scriptꝭ huiusmodi: g̃
istis ṽbis vl̃ eqpollẽtib⁹ d3 vti excõi
cãs: ar. ad h°. 2. q. 6. §. diffinitiua. Un̄
Rai. dicit ñ approbo sñia3 quorũdã
simpliciũ sacerdotũ dicentiũ: Denũ
ciamus talẽ excõicatũ: ꝛ tamẽ nũq̃3
excõicauerunt eum: ꝛ licet talis eui-
tandos sit ab illis quibus fit denun-
ciatio: quia ipsoꝛum non est iudicãe
vtru3 sit excõmunicatus: nec ne. Ta
men si ꝺ hoc agatur extra formã iu
dicij nõ reputabit̃ excõicatus p hi⁹
ṽba: nisi alias p̱bet̃ excõicat⁹. Et hoc
satis tradit̃: ex̃ ꝺ sen. ex. cũ medicina
lis li. 6. Nõ ꝙ est alius modus ex
cõicatiõis: q̃ñ. s. persona ignoꝛatur q̃
furtũ vel aliud maleficiũ fecit: ꝛ tũc
fit excõicatõ in g̃ñali sub hac forma
Quicũq3 fecerit furtũ nisi restituat:
vl̃ q aliquid scit nisi reuelat. ĩ. talem
terminũ p̱ p̃mo 2°. ꝛ 3°. edicto datꝭ.
ipso facto sit excõicatus: vl̃ aliquid
simile: extra. e. a nobis. Et nota ꝙ q
aliquid scit de materia p̱pter quam
lata est sñia excõis modo p̃dicto ꝼm
Hosti. ñ tenet̃ reuelare dãnũ passo
s3 prelato ecclesie. 35. q. 6. ep̃us in sy-
nodo. Sed nec ipsi prelato debet re-
uelare publice si solus reuelatoꝛ scit
ꝛ probare ñ põt. 2. q. 7. plerũq3. Sed
secrete cum prelatus habeat coꝛrige
re criminosos. ar. 22. q. 5. hoc videt̃.
Primo igitur sciendum ꝙ cum sen-
tentia excõicationis aliquãdo sit la-
ta a iure: aliq̃ñ a iudice: siue ab hoĩe
vt dictu3 est supra. Dicit Guil. sñia3
esse vel fieri a iure cu3 ab eo qui põt
ꝯstitutionẽ facẽ: vl̃ g̃ñalẽ: vt papa: vl̃
particularẽ: vt legat⁹ archiep̃s ep̃s vl̃
cõciliũ p̱uinciale aĩo iuris statuendi
constituitur aliquid in perpetuu3: ꝛ
generaliter in omnes subditos suos
ꝛ statutum illud roboꝛatur per sen-
tentiã excõicatiõis ĩ futuros tñsgres
soꝛes illius statuti. s. verbi gratia: Ex
cõicamus oẽs hereticos: ꝛ q exerce-
bũt vsuras: vel tale aliquid cõmittẽt

Sententia vō iudicis vel hoīs dr̄ ec
q̄ pfert̄ p cōtumacia vl' offensa pre-
terita vl' futura nō tm̄ ītētiōe ꝯstituti
onis faciēde gn̄alis aut ꝑpetue. Sed
vt alicui particulari persone: vel per
sonis ad vitaꝫ eorum: vel vt alicui ne
gocio consulatur ad tempus: sicut si
dicatur: Excōmunicamus omnes il-
los qui vsqꝫ ad hoc: vel vsqꝫ ad illud
tempus cōicabunt: vel facient guer-
ram: vel illos qui interpellabūt tales
moniales ꝺ turpitudine ⁊ huiusmōi
Et nota ꝙ debet premitti excōmuni
cationi trina admonitio vel vna pro
tribus: al's iniusta est: ⁊ iudex suspen
sus est ab ingressu ecclesie: extra. eo.
Sacro. Et debet habere tempoꝝ cō
uenientia interualla: nisi facti necessi
tas aliter suaserit. Et debet fieri ī scri
ptis ꝯtinentib⁹ causā excōicatiōis. Et
excōicator exēplum scripture huius-
modi tenet̄ excōicato tradē. .j. mēsē
si sup hoc fuerit reqsit⁹: al's excōica-
tor ē suspēsus: ēt a diuinis p mēseꝫ: q̄
qdē si exequat̄ irregularis efficitur
nec nisi p papā cū eo poterit dispēsa
ri: ex̄. c. Cū medicinalis. lib°. 6°. Sꝫ he
pene nō tāgūt epos: cū nō fiat spēalis
mentio ꝺ eis sic opōtēt. Nihilomin⁹
tm̄ ⁊ si illa nō seruet̄ excōicatio ligat
Jo. tm̄ de lignano in tractatu de cen
sura ecclesiastica dicit ꝙ ē attēdēdū
ꝙ lꝫ ꝯtumacia sit cā īmediata ꝑpter
quā fert̄ maior excōicatio ab homi
ne. Ipsa tm̄ ꝯtumacia aliqn̄ hꝫ ortum
a crimine. i. a spēali inhibitiōe crimi
nis facta ab hoīe. Et tūc n̄ ē op⁹ mo-
nitione sup emēdationē criminis iaꝫ
cōmissi vt incidat: īmo statiꝫ incidit
vt cū monet superior aliquē vt n̄ for
nicet̄ cū tali: al's ipsū excōicat si con
trafaciat excōicatus est. Et excōicari
pōt sine alia admonitione sup emen
datione criminis. Et ratio. nam iste
vere contumax est. aliquando contu
macia habet ortum a crimine iaꝫ cō
misso: vt cum cōmisit quis crimē su
per quo erat admonitus ne cōmitte-
ret: ⁊ sic nec lata nec cōminata sentē-
tia est in contrafacientem: ⁊ tunc est
opus monitione si contingat: ⁊ si con
tumax fuerit poterit excōmunicari.

Nota ꝙ vbi dicitur sub pena ex-
cōmunicationis non habet vim sētē-
tie sed cōminationis: vt. C. cōmina-
tiones vel epl'as. l. vnica. ⁊ nō. extra ꝺ
sagi. artem. Sed Guido dicit ꝙ si
iudex dicat p̄cipio tibi sub ītermina
tiōe excōis: vel sub pena excōis ne or
dines furtiue suscipias: non es excō-
icatus faciens ꝯ̄triuꝫ sꝫ excōicandus.
Sꝫ si fert sn̄iam sub ꝯditiōe: vt excōi
camus omnes q furtiue ordines su-
scipiūt: tunc es excōicatus. Ugo dicͨ
ꝙ si aliqd mandat̄ sub īterminatiōe
anathematis: tunc est cōminatio. Si
mādat̄ sub pena excōis: vl' districtio
ne excōicatiōis: tūc si ē mādatū hoīs
statim ligat si hoc intendit: cui ī hoc
credendū est ꝫm Ug. ⁊ Hosti. ꝙ est
sn̄ia lata. Si ē mandatū iuris: tūc cō
trafaciens non statim ligatur. 30. di.
Per totū. Et hoc ideo quia miti⁹ agi
tur cum lege q̄ꝫ cum ministro legis.
ff. ꝺ arbi. Si cū dies. Hosti. dicit ꝙ si
iudex facit canonē late sn̄ie dicens:
Quicūqꝫ furtū fecerit sit excōicat⁹: ⁊
postea dicit sub anathemate ꝑhibeo
ne qs furtū faciat: tunc contrafaciēs
est excōicatus: ex̄ ꝺ loca. c. i. alias hoc
verbū sub anathemate vl' simile ꝯmi
natoriū ē. ff. ꝯminatiōes vl' epistolas
ī ru. ⁊ ī ni. nisi h' v̄ba īfēs ītēdēt ꝑferꝛ

sñīaʒ ꝙ ꝑ circunstātias intentionē suā
exꝑssit ꝓbari pōt. Hec Hostiē. ex̄ de
consan. c. i. vñ iudices qñ volunt ferre
sñīam sic scribūt: Precipimus sub pe
na excōis vobis exnūc quā ꝓut extūc
ꝛ extūc quā ꝓut exnunc in vos feri-
mus. Nota etiam ꝙ cum iudex dicit
excōico vel simile semper ītelligitur
de maiori excōicatione: ex̄. e. siquem.
Sola autem ꝯsuetudo absq; sñīa vel
ꝯstōne non reddit aliquē excōicatuʒ
q: ille non est modus inferendi sñīaʒ
excōis ſm Guil. Item si iudex vel p̄
latus dicat: habeo te ꝓ excōicato si in
tendat ꝑ hoc ꝓferens excōicare tenʒ
excōicatio: q: verba intentioni deser
uiunt: ꝛ non econuerso. zz. q. 5. huma
ne. ꝛ sermo rei non sermōi res est sb-
iecta: extra de verbo. signi. intelligen
tia. Non. n. in talibus q̄ꝫuis verba exi
gantur ē p̄scripta certa forma verbo
rum: sicut in sacramento baptismi et
eucharistie. concor Hosti. dicēs in sū.
Non facio vim vtruʒ dicat iudex ex
cōico te: vel scias te excōicatum: vel
te excōicatum cognosce: vel hēas te
ꝓ excōicato: vel reputes te excōicatū
vel alia quecunq;: dū tñ voluntatem
ꝛ ꝯsensū iudicis de pñti exp̄māt: sicut
alias similiter dicitur: ex̄ de sponsa. si
inter virū. Sed voluntas iudicis sp̄u
alis oīno ꝓ lege seruanda est. ii. q. 3.
audi. q̄ꝫuis iniuste. Et hoc vbi ille in-
tendat ꝑ talia verba excōicare: vt di-
ctum est. Qꝫ si dubitat̄ de intentiōe
in dubio eligenda est via tutior: vt re
putet se excōicatum esse ſm Hosti: et
Guil. ꝛ sic querat absolutionem. Si
iudex dicat excōico vnum de istis du
obus: credit Guil. illum eē excōicatū
de quo iudex intellexerit. Si antē sci

ri non potest: aut si vaga fuerit eius
intentio: neuter est vitandus vt excōi
cat⁹. Itē dic̄ ꝙ si iudex dicat excōico
te ꝛ absoluo te: si simul vtrunq; volu
it nihil egit: si autem vnum post alte-
ruʒ vtrūq; egit. Nō ēt cū sñīa excōis
lata ē sub ꝯditōe nō ligat anteq̄ꝫ extat
ꝯditio ſʒ Hosti. ex̄. e. a nobis. Et si pē
dente ꝯditione appelletur tʒ appella
tio. Sʒ si pure fert̄ sñīa non releuat̄
ꝑ appellationē: transfert̄ tñ cognitio
cause in supiorē: ex̄ de sen. ex. ꝑ tuas.
Et si pendente ꝯditione desinat eē ei⁹
subditus tʒ sñīa nisi appellet: ex̄ ꝺ fo.
compe. c. penulti. ſm Hosti. ꝛ Inno.
Item si iudex precipiat alicui debi-
tori ꝙ soluat infra certum terminuʒ
alioquin sit excōicat⁹. dicūt Hostiē. ꝛ
Inno. ꝙ creditor non pōt terminū ꝓ
longare q̄ꝫtum ad sñīam excōis. s. eui
tandā: nisi ēt iudex ꝯsentiat ꝓlōgatōi
Et tunc si adueniēte z°. termino non
soluerit iterum ē excōicatus: q: t̄mi-
n⁹ videt̄ ꝓlongat⁹ cū accessorijs: si tñ
ꝑs in p̄mo termino reputat sibi vt sa
tisfactū: cessat tota excōicatio. Itē nō
ꝙ si is q sñīam gñalem ꝓmulgauit
excōis moriat̄: vel a p̄latione amoue
atur: ille qui facit postea ꝯ taleʒ sñīaʒ
non ē excōicatus nisi diffiniendo illō
statuerit. ff. de offi. p̄. l. i. Uel nisi a suc
cessore expresse ꝯfirmet̄: ex̄ ꝺ loca. c.
i. ſm Hosti. Excōicari pōt quis etiaʒ
ꝑ litteras excōicato ignorante si hoc
expressit excōicans sed non punit̄ in
termedio tꝑe si se ingerat cōioni fide
lium. Jo. de lig. Sufficit ꝙ sñīa excōi
tionis vel īterdicti sit lata publice ad
hoc vt teneatur quis ad obseruantiā
eius: extra de cleri. ex. mi. illud Excōi
catio dicitur perpetua: quia nullum

tp̄s ꝯtinet diffinitiuꝫ intelligitur tm̄ do
nec expiret.

De cā efficienti siue d̄ eo q̄ pōt vel
non pōt excōicare. Cap.79.

Excōicationis cā efficiens est
qui pōt excōicare. Sciendū
igr̄ ꝙ excōicatōnē ferre pn̄t
in alios: non solū epi ꝛ supiores sed ēt
p̄lati p̄ncipales collegiataꝝ eccl'arū
inferiores epis: vt abbates etiā n̄ Be
nedicti dūmō fuerint ꝯfirmati: ex̄ d̄
simo. sicut tuis. Et priores possūt ex-
cōicare singulos de collegio: alienos
etiā si in eos aliquo iure sp̄ali hēant
iurisdictionē: de offi. ordi. cum ab ec-
clesiaꝝ. ꝛ ex̄ de maio. ꝛ obe. cum i ec
clesijs. Archidiaconus ēt videtur ꝙ
possit excōicare. lꝫ non sit p̄or: ar. 25.
di. perlectis. nisi consuetudo sit in cō
trarium. Sacerdotes vero parochia
les excōicare non pn̄t nisi aliquo sp̄a
li iure iurisdictio eis ꝯpetat. 2. q. 1. ne
mo. Vel nisi vbi esset ꝯsuetudo que
dat iurisdictionē. 9. q. 3. conquestus.
Tho. Alb. Hos. Jo. de lig. qui Jo. in
tractatu de censura ecclesiastica dicit
sic: Potestas excōicandi p̄cedens ex
potestate clauiū siue fori pn̄ialis cō-
petit sacerdoti non alio: ꝛ potestateꝫ
exercet semꝑ cū p̄posit⁹ est cure: nisi
sit contraria consuetudo vel supioris
inhibitio. Facultas aūt excōicandi ꝑ
cedens ex iurisdictione sp̄ali cōpetit
p̄latis habentib⁹ ordinariā iurisdicti
onem a iure cōi vel priuilegio vl' cō-
suetudine sp̄ali: vt dicit Inno. Ad h̄
aūt ꝙ talis facultas cōpetat requiri-
tur ꝙ sit clericus vel religiosus ꝛ ele
ctus ꝑ vniuersitatē ecclesiasticā ꝛ ꝙ
ad dignitatē principalē: alias non h-
ordinariam: nisi consuetudo vel pri-
uilegium concedat. Competit ēt hoc
hn̄ti iurisdictonē sp̄ualē a p̄lato eccle
siastico vt delegato. Cōpetit etiā hn̄-
ti ordinariā non p̄ncipaliter: vt vica-
rio ordinarij: hec ille. Solus eps. i. nō
inferior excōicat cū solennitate d̄ qua
habetur. 11. q. 3. debent. Excōicare pōt
metropolitan⁹ suffraganeum suum
cū sit ei⁹ ordīari⁹: di. 12. de his. Jo. de
lig. Excōicare pōt ꝛ suspendē p̄pter
ꝯtumaciā ortā eps i iudicio sin ꝯsen
su capl'i: d̄ offi. dele. ex lr̄is. Perpetuo
aūt p̄pter crimē suspēdere non pōt
sine ꝯsensu capl'i: nisi aliud sibi cōpe
tat aliquo iure sp̄ali. 15. q. 7. eps nul-
lus. Jo. de lig. Excōicare pōt capitu-
lum vel p̄or sede vacāte cuꝫ succedat
cum iurisdictionalib⁹: d̄ maio. ꝛ obe.
cum olim. Jo. de lig. Excōicare non
potest quis seipsū. 2. q. 3. si is qui. Ex-
cōicare non pōt s̄m Hosti. qui viola
uit interdictum. Excōicare non po-
test mulier prelata cum careat claui-
bus: de pe. ꝛ re. noua quedam. Excōi
catio lata ꝑ delegatum extra sibi cō-
missa non valet. 2. q. 3. c. 1. Jo. de lign.
Et nota s̄m Ric. in 4.° ꝙ si iudex de
legatus post reuocationē cōmissiōis
sibi facte excōicat aliquē anteq̄ꝫ reuo
catio cōmissionis potuerit ad eum ꝑ
uenire tenet sn̄ia: q2 adhuc remanet
penes eū p̄tās sibi commissa: ex̄ de ꝑ
cura. auditis. in glo. Aliqui tamen ꝓ
babiliter dicētes distinguūt sic. Quia
aut ille qui reuocat commissionem i
tendit ꝛ exprimit ꝙ sit irritū ꝛ inane
q̄cquid extunc ꝑ delegatū fuerit aten
tatum aut non. Si p̄mo mō non te-
net sn̄ia lata postea a delegato. Si nō
remanebit sententia: hec ille. Excom
municationis sententia ab alieno epo

lata ratificari non pōt ꝑ ꝓpriū epm̄
qꝛ ab initio nulla fuit ſm̄ Innocē. et
Bar. Bri. Excōicare non pōt laicus
⁊ ſuſpendē: niſi ex delegatōe pape. tē
enim pōt di. 32. §. verū. Excōicare nō
pōt eps ex̄ ſuam diocl. ⁊ aliȷ̄ prelati
extra territorium ſue iuriſdictionis
ſm̄ Hoſti. qꝛ cū non ſit quis excōicā
dus ſine cauſe cognitione. ii. q. 3. nēo.
Et ꝑ ꝯſequens locꝰ requirit̄ vbi poſ
ſit ſedere ꝓ tribunali. Epiſcopus au
tem exiſtens ī aliena dioceſi non pōt
ſedere ꝓ tribunali nec diſponere ali
quid cōtentioſe iuriſdictionis. 9. q. 2.
epm̄. niſi de conſenſu illius ad cuius
territorium ſe tranſtulit. Epi tn̄ expl̄
ſi poſſunt exercere iuriſditionē in ali
qua dioceſi. ſ. circa ſubditoſ ſuos qui
ſic poſſunt abſoluere ⁊ excōicare: vt
de fo. compe. q̄uis in cle. 2i. di. deni-
qȝ. Quidaȝ tamen dicunt ꝙ extra ſu
am diocl. etiā pōt epſ excōicare: ar. 9
q. 2. archieps. forte quod concedi po
teſt de notoriȷ̄s: qꝛ nec illa requirunt
cauſe examinationem. 9. q. 3. §. fi. ī ſū.
confeſſorum. li. 3. ti. 33. q. 53. Excōicare
non poteſt prelatus eos in quibus hȝ
iuriſdictionem temporalem tm̄ ſm̄
Hoſti. extra de offi. ordi. dilectus. Et
hoc niſi habeat iſtud ex ꝑuilegio ſpe
ciali: vel ex conſuetudine que etiam
dat iuriſdictionē. Excōicatio lata ꝑ
eum qui cōi opinione non credebat̄
excōicatꝰ tn̄ erat non tȝ. 3. q. 7. §. tria.
in glo. Naȝ neqȝ excōicatꝰ nec ſciſma
ticꝰ neqȝ intruſus neqȝ ſuſpenſus a iu
riſdictione: ſecus ſi ſolū ab officio nec
violans interdictum excōicare pōt:
vt dictum eſt. ſ.

Quis non pōt excōicari.

Nota ꝙ excōicari non pōt mortuꝰ.
Nam mortuus non eſt homo de ſū.
tri. ⁊ fi. ca. c. i. Excōicari. n. a canone n̄
poteſt: qꝛ huiuſmodi excōicatio non
fertur niſi propter crimen. Et mortu
us delinquere non poteſt: a iudice
etiā excommunicari non poteſt. Nā
talis ſententia requirit monitionem
precedentem. mortuus enim moneri
non poteſt nec contumax conſtitui.
In quibuſdam tamen caſibus ſpeci-
alibus mortuus excōicatur: ⁊ hoc ad
terrorē: ⁊ potius rōne ꝑcedentis vin
culi q̄ꝫ pn̄tis: ꝓpter qꝺ fit negatio ſe-
pulture cōionis orōnis ⁊ hꝰi: vt in ꝺ
cedente in crimine hereſis ⁊ in noto
rio crimine. Jo. de lig. Excōicari nō
poteſt iudeus vel paganus: qꝛ nullus
pōt ꝑdere qꝺ n̄ hȝ nec re nec ſpe. qꝺ
verum eſt de cōione intrinſeca ſacra
mentorum: extra quam ſunt iudei et
pagani: circa quam de his qui foris
ſunt nihil ad nos. 2. q. i. multi Sed ꝺ
cōione extrinſeca fidelium inq̄ꝫtum
aīalia ciuilia ⁊ ſocialia: vtpote in cō
mercȷ̄s ⁊ aliȷ̄s actibꝰ humanis: q̄uis
directe a tali cōione excludi non poſ
ſint: ita ꝙ excluſio terminetur in eos
qꝛ non ſunt ſubditi ꝑ indirectum tn̄
poſſunt. ſ. interdicendo fidelibus cōi
onem talium. Jo. de lig. Excōicatio
nē incurrere non poteſt papa niſi ꝑ
hereſim: de qua iudicari pōt ⁊ depo
ni: di. 40. ſi papa. Alias excōicari nō
poteſt: nec ab homine cum ſit ſuperi
or omnibns: di. 2i. inferior. Nec a ca
none quia ſolutus eſt a canone q̄uis
ſm̄ canones debeat viuere: nec etiaȝ
minori ꝑticipando cum excōicatis:
extra de ſen. exc. nulli. in glo. Sed ex
cōicatiōe que ſepat a deo ꝓpt̄ morta
le bene pōt excōicari: immo quia ſin̄

cõpatione creat⁹ est maior:sine ꝯpa-
tione a deo longius sepat̃. Jo. de lig.
Excõis sñia lata ꝑ statutũ epi non li
gat̃ nec ipse nec metropolitanus ei⁹
ꝯ̃faciendo intra territoriuꝫ sui suffra
ganei:sꝫ Lau. ꝛ Jo.an. ꝛ Jo. de cal. et
Pau. ꝛ Hosti. qui in sũ. sua dicit cer-
te certius ẽ tenendũ:nec supiorẽ nec
ꝓferẽtẽ sñiam fulminatoriã ligari.zi
di. inferior. Idẽ Tho. in 4.° Contra-
rium' tꝫ Hug. ꝛ Archi. ꝛ Pe. de bel.
Jo. vero de lig. circa hoc sic dicit in
tractatu ꝺ censura ecclesiastica. Ego
ꝯsideraui circa ꝯcordiã haꝝ opĩonũ
ꝛ pondero largam differentiam hãc
s. an eps̃ vt eps̃ ꝛ archiep̃us vt archi-
eps̃ incidat in statutũ fulminatorium
An ep̃i ꝛ archiep̃i vt priuati ꝛ an gli
bet incidat in ipsuꝫ. In p̃mo cãu cre
derẽ nemineꝫ ligari:in z.° cãu vtrũqꝫ
ligari. Subijcio exempla. Disponit
statutũ ꝙ quilꝫ exercens iurisdictio-
nẽ in tali loco vel tpe. sit excõicatus:
vel quilibet celebrans sit excõicatus.
Ep̃s vt eps̃ ꝛ archieps̃ vt archieps̃ iu
risdictionem exercens non sunt liga-
ti:vel eps̃ vt eps̃ põtificaliter celebrat
vel archieps̃ in prefato loco ꝓhibito
non sunt excõicati. Exemplum z.° di
sponit statutũ ꝙ quilibet furtum cõ-
mittens:vel ad azardum ludens: vel
qd simile faciens sit excõicatus: eps̃
cõmittit furtum vel ludit: ꝛ archiepi
scopus idẽ cum hoc faciant vt priua
ti ligantur:ꝛ sic posset haberi opinio
num concordia. Sed qꝛ plures doc.
solenniores tenent simpliciter p̃maꝫ
opinionem:ipsa videtur magis tenẽ
da:di. 19. in canonicis. Excõicari non
põt subditus existens extra territori
um sui superioris ab eo ratiõe domi

cilij vel delicti vel ꝯ̃ctus ꝺm Inno. de
fo. compe. c. si. ꝛ Hosti. ꝛ Pau. de le-
aza. Jo. uero in. c. si eps̃. ii. q. 3. in p̃ma
glo. tenet ꝯ̃rium ꝑ. c. si eps̃. ꝛ. c. siquis
presbyter. 50. di. Idem Jo. de lig. di-
cẽs ꝙ iudex citare potest subditũ ex
tra territorium citatione artatiua:de
offi. ordi. romana. li. 6. ergo ꝛ contu-
max constitui:ꝛ sic excõicari. Excõi
cationis sñia lata per statutũ ep̃i vel
alterius ordinarij non ligat subdituꝫ
alterius prelati venientem contra ipꝫ
statutũ ex̃ territoriũ iurisdictionis ip
sius:sed si verba statuti dicerent ꝙ q
cunqꝫ facit tale quid ĩ territorio: vel
extra territorium sit excõicat⁹. Sic tꝫ
Jo. ꝺ ligna. allegans ad hoc. c. vt aĩa
rum. de ꝯsti. li. 6. Nec obstat illa ꝯdi-
tio ẽt extra territorium : qꝛ ius dr̃ ex̃
territoriuꝫ qꝺ non lꝫ. Excõicari non
possunt nec suspendi nec interdici fra
tres ordinis p̃dicatoꝝ ab ep̃is vel ali
is prelatis ecclesie:nisi sup hoc hñt
spalem lñiam ꝛ auctoritatem pape:q̃
faceret mentionem de ipso ordine :et
si ferrẽt sententias contra eos irrite
sũt ꝛ inanes:ꝛ hoc ex priuilegio con-
cesso ordini qꝺ incipit meritis: qꝺ est
Alexandri. Et in priuilegio: Nimis
inique. Item cogi non pñt dicti fr̃es
vt eoꝝ ꝯstitutionibus subijciantur. i.
ep̃oꝝ ex p̃uilegio Bonifa. Uirtute.
Excõicat⁹ non ẽ subdit⁹ faciẽs ꝯ̃ sta-
tutũ infringens excõicationeꝫ in loco
exempto intra territoriũ ipsius statu
entis. Jo. de lig. qui remittit ad dicta
in precedenti. §. ꝛ allegat ẽt. c. lumino
so. 18. q. z. vbi dicitur ꝑ textum. Greg.
ꝙ eps̃ non debet exercere aliquid po
testatis in monasterio:ꝛ glo. ibidẽ di
cit ꝙ loquit̃ de exẽptis. hanc opionẽ

tenent Jo.an.ꝛ Jo.cal.ꝛ Jo.cardi. q oēs disputando dicunt ꝙ subdit⁹ delinquēs intra diocꝫ.sed in loco exēpto non ligatur statuto epi infligentis excōicationē:puta eps statuit ꝙ īgrediens monasteriū sue diocꝫ.sit excōicatus:intrat qs monasteriū monialium exēptaꝝ:nō īcidit talis vigore dicti statuti.Archi.ꝛ Fe.de senis disputando tenent ꝯrium.Pe.de ancha.in lectura sup sexto:de consti.vt aīaruꝫ li.6.recitat vtranqꝫ opinionem:ꝛ sic concludit.Ego plene istoꝝ dñorum rōnes refero in.c.postulasti.de fo.cōpe.ꝛ reduco eos ad ꝯcordiā.sic.Aut p̄latus loci exēpti ex forma priuilegij exēptionis hꝫ inrisdictionē epalem ī loco suo exempto.Et sic vā ē opinio Johā. cal.ꝛ sequaciū.Aut non hꝫ iurisdictionē epalē:ꝛ sic vera est opīo. Archi.ꝛ alias rōēꝫ h⁹i ibi videre potes.Nō ēt ſm Laud.ꝙ subditi religiosi eẋ septa loci in quo degunt:ꝛ eẋ eoꝝ clausurā suoꝝ p̄latoꝝ sñijs ligātur:ꝛ eis obedire tenentur.Tot⁹ eniꝫ mundus ē eis ꝓ territorio:qꝛ vbicunqꝫ est psōa subiecta vel potius religata:illic se extendit ptās eoꝝ ſm Uin. Excōis sñia ferenda non est:vbi mltitudo est in crimine:ꝛ piculū timerꝫ scismatis vel scandali:di.50.vt constitueret.23.q.4.ipsa pietas.Ueritas tñ iusticie ꝑpter scandalum postponenda non est:qđ sane intellige vt.s.de iniqua sñia.Jo.de lig.Excōicari non pōt collegium vel cōitas.c.romana. de senten.ex.li.6.Qꝫ si fiat licet qdaꝫ dicant ꝙ tenet.Alij tamen dicunt et melius ſm Ricar.in.4°. ꝙ non tenet Et bene possunt excōicari singuli de collegio ſm Hosti.puta sub his vbis Excōico prepositūꝫ decanum ꝛ oēs alios de tali collegio:nec debet excōicari vnus ꝓ peccato alteri⁹.24.q.3.si habes.Si tñ fieret tenet.2.q.3.sñia.

Quis possit excōicari.

Excōicari pōt impator vel ꝑnceps ab epo suo.2.q.7.§.cuꝫ balaā.Excōicantur regulariter post monitioneꝫ impator:ꝛ rex solū ꝓ notorijs:di.63. valentinianus.Jo.de lign.Excōicari pōt ignorans ꝛ absens:ꝛ si moriatur anteqꝫ sciuerit liber est quo ad deuꝫ qꝫtum.s.ad sñiam:absolui tñ p⁹ mortem debꝫ si apparuerīt signa ꝯtritionis illius ꝑpter qđ est excōicatus .2. q.3.nemo.Jo.de lig.Excōicari potest similiter archieps a subdito delegato si est potestas sibi a supiore concessa 2.q.6.si eps.de cle.non resi.ex tue.Jo. de lig.Excōicari pōt raptor siñ mōitione premissa si rapina est manifesta:ꝛ si presens est:ꝛ statim non restituat:si absens infra tempus prefixuꝫ eẋ de sen.ex.romana.li.6. Excōicādi etiam sunt post mortem quoꝝ scripta continent heresim.Qđ intellige nisi ipsa ex se submisissent correctioni ꝛ determinationi ecclesie:vt fecit abbas Joachim:eẋ de sum.tri.ꝛ fi.ca.damnamus.ꝛ etiaꝫ qui hereticos heredes instituit.24.q.2.sane.Mali tanqꝫ carnes putride sunt a cōione fideliuꝫ resecandi.24.q.3.resecande.qđ intelligendum est de peccatis manifestis.2 q.1.multi.Et nisi post monitionem se correxerint.45.di.sed illud.Excōicādi sunt qui iussa apostolice sedis non custodiunt ꝛ p̄cipue ex ꝯtēptu:di.18. nulli.Dicunt.n.violatores canonuꝫ blasphematores sps sci.25.q.1.violatores.Excōicari potest quis pluries:

ꝛ per eandē causam ſm Jo.an. Fa-
ciens contra canonem fulminatoriuȝ
excõicationis ex ignorãtia ipſius pu-
ta exigit quis pedagia a clericis igno
rans excõicationē ſuper hꝰ: nõ excu
ſatur quin ligetur ſententia: ex̄ de re
iudi. ignorantia li.6. Nõ eſt verũ õ ca
none vniuerſalis eccleſie. Sententijs
aũt ꝑ ſtatuta ordinariorũ latꝭ ñ ligãt
ignorãtes: niſi ignorãtia, fuerit craſ
ſa aut ſupina: extra de conſtit. vt ani-
marum. li.6. Et dicit Pe. de ancha. ſu
per dictum. c. ꝙ craſſa ꝛ ſupina igno
rantia eſt quando quis ignorat qȯ
publice factum eſt ĩ ciuitate: vt di.38.
in gn. Uel non intelligere qȯ omnes
intelligunt. hec enim eſt lata culpa:
hec ille. Et hoc intellige niſi fuerit ĩ
peditus non poſſet ſcire: puta ꝙ ĩfir
mus vel incarceratus: ꝛ hoc non ab
alijs audiuit.

De cā finali excõicatõis ꝛ de effe ctibus ſiue de nocumentis excõicati onis. Capi.80.

c Auſa finalis excõis ē: vt ex-
cõicatꝰ delictuȝ ſuũ recogno
ſcat ꝛ ad deũ redeat. Imita
tur enim in hꝰ ĩ ſñia eccleſia dei iudi-
ciũ ſm Tho. in.4°. di.18. Qui pecca-
tores per diuerſa flagella caſtigat: vt
eos ad bonũ trahat: ꝛ ipſos ſibi relin
quit: vt auxilijs ſubtractis quibus ad
mala prepediebantur ſuam infirmi-
tatem recognoſcant ꝛ humiles ad de
um redeant: ſed eccleſia excõicat ali-
quos ſeꝑando eos a cõione fidelium
vt erubeſcãt: ꝛ ſuffragijs ꝛ alijs ſpua
libꝰ priuati ꝑ humilitatē ſeipſos reco
gnoſcentes ad priuam redeat. Unũ ex
cõicatio medicinalis dr̄: ex̄ de ſen. ex.
cum medicinalis. li.6. Eſt enim que-
dam non pena culpa. Pene aũt ſunt
medicine ſm philoſophum. Et dicit
Aug. ꝙ nulla eſt maior pena in eccle
ſia excõicatione. 24. q.3. corripiantur
Ex hac autem excõicatione ꝯſequũ-
tur multa dãna ſpiritualia ꝛ tꝑalia.

Primo quidē ꝑuatur excõicatus
ſacramentis eccleſie. non. n. ē ſuſcepti
bilis alicuꝰ ſacramẽti ſic ligatꝰ. 3. q.4
engeltrudam. 2°. priuatur ſuffragijs
eccleſie ꝓpter qȯ incurrit triplex in
cõmodũ ſm tria que gs ꝯſequit̄ ex
ſuffragijs eccleſie ſm magr̄m ſñiaꝝ
in 4°. di.10. ꝛ Tho. ibidem. Ualēt
n. ſuffragia eccleſie ad augmentũ gra
tie eis qui hñt vel ad merēdũ eis qui
non hñt: ꝛ ꝗ̃tum ad hoc: dicit magr̄
ſñiaꝝ ꝙ grã dei ꝑ excõicatõȝ ſubtra
hit. Ualēt 2°. ad ꝓtectionē dei hñ
dã: ꝗ̃tum ad hȯ dicit magr̄ ꝙ ꝑ excõi
cationē ꝓtectio dei ei ſubtrahit ꝛ ſi
bi ipſi relinquit: nõ tñ ita ꝙ oĩo a ꝓui
dentia dei excludat: ſed ab illa ꝓte-
ctione q̃ filios eccleſie ſpaliori modo
cuſtodit. Ualent 3°. ad defendenduȝ
ab hoſtibꝰ: ꝛ ꝗ̃tũ ad hoc dicit magr̄
ꝙ diabolo maior ptãs ſeuiendi dat̄
in ipſũ corporal'r ꝛ ſpual'r: de hoc ēt
11. q.3. nihil. ſicut dicit Aug. Nihil ſic
dȝ formidare chriſtianus hõ ꝗ̃ȝ ſeꝑa
ri a corpore chriſti. Si. n. ſeparatur a
corpore chriſti non ē mẽbrũ chriſti: ſi
non eſt membrum eius non vegetat̄
ſpu eius. Si tamē quis iniuſte excõi
cat̄ ꝛ humiliter ſeruat excõicationeȝ
humilitatis meritũ recõpẽſat excõis
dãnũ ſȝ Tho. ibidē. Ricar. aũt in.4°.
dicit ꝙ excõicatꝰ ex iniuſta cã non ex
cludit̄ ꝓpter hoc a ſuffragijs eccleſie
qꝛ nec eccleſia hoc intendit. 2. q.3. ꝛ ſi
ſȝ ēt excõicatus ꝑ iniuſta cã ſi penitet

⁊ diligentissime ꝓcurat absolõem pa
ratus facere qd in se est extunc valẽt
sibi orones ecclesie: dũ non stat obsti
natus in sua excõicatione: q̃uis ali-
quo modo prosint ei orones ecclesie
longe tñ minus q̃ alijs non excõica-
tis. In pmitiua ecclesia qñ oportebat
p signa ad fidem homines inuitare:
per excõicationem sequebat̃ ali⁹ ef-
fect⁹. s. manifesta vexatio corporalis
diaboli: vt in prima ad corinthi. 5º.
Nũc aũt inuisibiliter ⁊ spualr̃ sathane
tradit̃ modo predicto. Unde Aug.
z. q. 3. Ois christian⁹ dilectissimi q ex
cõicat̃ a sacerdotib⁹ sathane tradi di
cit̃: quõ. s. qr ex̃ ecclesiã est diabolus
sicut in ecclesia ẽ christ⁹: ac p hoc q̃si
diabolo tradi dicit̃: qui ab vnione ec
clesie remouet̃. vnd illos quos apls
tunc Sathãe esse traditos pdicat ex
cõicatos a se esse demonstrat. 3º. ex
cõicat⁹ non potest cum alijs interesse
diuinis: vel cũ alijs in ecclesia orare:
alias mortaliter peccat: nec ẽt lic; cir
ca ecclesiam extra sic ꝓpe stare q̃ au
diat diuina: de peni. ⁊ remis. qd in te.
Non tñ ꝓhibet̃ ab ingressu ecclesie
dũmodo ibi non audiat diuina: vl̃ cũ
alijs oret ibi. Jo. de lig. Potest ẽt int̃
esse predicationi. Sz ⁊ alias ad offici
um dicendum. i. horas canonicas: ad
q̃s ẽ obligatus tenet̃ nihilomin⁹ dicẽ
sz sol⁹ ⁊ sine Dñs vobiscũ. 4º. excõi
catio iusta excludit a regno celoꝝ. z
4. q. i. quisquis. Sed iniuste lata si cõ
temnatur a regno excludit. z. q. 3. ne-
mo. vbi Chrysosto. sic ait. Nẽo cõ-
tẽnat vincula ecclesiastica: qr non est
hõ qui ligat: sz christ⁹ qui ptãtez hãc
dedit ⁊ dignos fecit homines tãti ho
noris. Naz talis mortaliter peccat fz

doc. 5º. excõicat⁹ excludit̃ a pticipa
tione cũ alijs fidelibus in loquẽdo sa
lutando comedendo ⁊ h⁹i. z. q. 3. sic.
Excipiuntur tñ quedam psone cum
qbus pticipare potest vt dicet̃. j. tit.
se. 6º. si excõicat⁹ ingerat se officijs ali
cui⁹ ordinis vtens scienter. Si cleric⁹
efficitur irregularis: extra de clericis
excommuni. mini. apostolice. nec po
test dispensari nisi per papam: extra
de sen. ⁊ re iudi. decetero. Si tamen
baptizaret in causa necessitatis vt ve
tula ⁊ sine solennitate non est irregu
laris fm Guil. Pet. de pal. in. 4º. di.
18. plenius ⁊ pfectius ponit hoc q di-
cit q̃ excõicat⁹ si celebrat vel ordines
recipit sit irregularis. ⁊ hoc verũ est
ẽ: nisi ꝓbabilis ignorantia excuset: de
cleri. ex. mini. apostolice. Et hoc siue
suscipiat ordinem sacrũ siue non sa-
crũ: qr non distinguũtur: ex̃. e. cũ illo
rũ. Et licet ibi non distinguat̃ inter
erroꝛẽ iuris ⁊ facti quo ad incursio-
nẽ irregularitatis. Si tñ erroꝛ facti
eẽt ꝓbabilis excusaret: cũ grauius sit
celebrare excõicatũ q̃ ordinari: vnde
ꝓbabilis ignorantia pseruat ab irre-
gularitate celebrãtẽ pari rõne ordĩa
tũ. Si aũt est ignorantia non ꝓbabil̃
abbas dispensat: si talis. s. est claustra
lis. Si vero secularis solus papa vt
ibidẽ. Et q̃uis aliqui restringant illũ
casum ad excõicatũ ꝓpter iniectiõez
tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus:
videt̃ eadẽ rõne q̃ abbas possit dis-
pensare. Si vero existens excõicat⁹ ñ
celebrat: sed in suo officio exeqũẽs se
ingerit diuinis efficit̃ irrrgular] ita
q̃ non nisi per papaz dispensat̃. z. q.
3. c. penulti. Unde sacerdos solennit̃
baptizans: aut etiam in foro ɔscientie

absoluendo: siue palā siue occulte vł
quōcunq; ꝯhit irregularitatē: sec⁹ si
baptizaret in necessitate vt vetł'a. Et
similiter excōicat⁹ si ꝓuate dicat epi-
stolam: vel etiam solenniter sine ma-
nipulo: tñ vbi est consuetudo ꝙ fiat ꝑ
ñ ordinatū. Item si actū minoꝝ ordi
nū etiam solenniter exerceat: cū hoc
ēt ꝑ non ordinatū licite fieri possit ñ
incurrit. Si aūt sacerdos solenniter
officiaret ecclesiā in matutinis vespis
vel alijs horis īcurreret. Sec⁹ si psal
modiando cū alijs: qḋ etiam faciunt
laici. Itē si eps̄ tulit sñiam excōis ī ce
lebrantez in aliq̄ capella sine lñia sua
celebrans in prima vice non efficitur
irregularis sed excōicat⁹: scḋa āt vi-
ce ibi vel alibi celebrādo efficit̄ irre-
gularis. Sȝ si capella eēt simpliciter
interdicta: tūc ibi celebrans ꝑma vice
efficit̄ irregularis. Ille vō q̄ publice
excōicatū admittit ad diuina ē ei īter
dict⁹ ecclesie ingressus. s. ad celebran
dum vel ēt officiandū: non est irregu
laris: nisi postq̄ȝ admisit talē ad diui
na se ingerat diuinis ante purgatiōez
h⁹i excessus: de quo extra de sen. exc.
is qui li. 6. hec. Pet. Et nota qḋ dicit
Ricar. in. 4°. di. 18. circa eandem ma
teriā. Qȝ si ille q̄ ordinat̄ in excōicati
one scit se esse excōicatū propter inie
ctionē manuū in clericū siue iniectio
sit enormis siue non: siue hoc sit an-
te ingressū religionis siue post: super
tali irregularitate ꝑ ꝑlatū suū dispen
sari non pōt: in ordine tñ ꝑdicatoꝝ ⁊
mioꝝ ꝑ priuilegiū. Uirtute ꝯspicuos
pñt ordinatos in excōicatōe vel in su
spēsione vel īterdcō ꝑlati eoꝝ super
tali irregularitate dispensare: etiā si
ꝯtraxissent añ ingressū religionis: nisi ca
sus excōicationis fuisset enormis: ita
ꝙ esset absolutio pape reseruata. Itē
qḋ dicitur de ignorātia: dicit Ricar.
ꝙ in foro conscientie credit̄ cuilibet
dicenti se habuisse iurē vel facti igno
rantiam in h⁹modi qñ fuit ordinat⁹
sed in foro contentioso secus. Septīo
excōicatus non potest recipi ad re-
ligionem: nisi pri⁹ absoluat̄ sȝ Rai.
Si tamen fuerit receptus tenet rece-
ptio: similiter etiam ꝓfessio excōicati
tenet. Frēs aūt predicatores ex spali
priuilegio possūt absoluē seculares ī
gredi volentes ipsū ordinem nisi essȝ
casus pape reseruat⁹. Octauo excōi-
cat⁹ eligere non pōt nec eligi: vt nō.
ex̄ de appel. constitut⁹. Et si sec⁹ fcm̄
fuerit talis electio ipso iure nulla est
extra de consue. cū dilectus. ⁊. 9. q. i.
nos in hoīe. vbi ēt dicit glo. ꝙ siqui
eligunt cū excōicato viciatur electio.
Item qȝ dicit regula iuris li. 6. Infa
mib⁹ non pateant porte dignitatū: sȝ
cū excōicati maiori sint īfames: vt pȝ
6. q. i. infames. vbi dicit̄ in tex. Excōi
catos ergo ⁊c. qḋ ēt tenet Bal. Et in-
telligit̄ de excōicatōne notoria. Et di
cit Pe. de pal. hoc esse verū non solū
de dignitate ecclesiastica regulari vł
seculari: sed etiā laicali. vnde in regez
vel imperatorē non pōt eligi: de elec
per venerabilem. silr non pōt ꝯferre.
beneficiū: de exces. ꝑlat. tanta. Nono
excōicat⁹ nullū beneficiū ecclesiasti-
cū acqrē pōt: ex̄ de cle. ex. mi. postula
stis. ⁊ de beneficijs iā hītis dū est in
mora petendi absolutionē nil ꝑcipiet
ex̄ de ap. pastoralis. Sec⁹ si non ē in
mora: de conces. pre. qȝ diuersitatem.
Io. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4°.
ꝙ siqs est iniuste excōicatus vel fac

posse suũ de ĩpetrando absolutionē ab iniusta excõicatõe ĩ foro ɔsciẽ fac fruct⁹ suos: ⁊ ĩ foro exteriori dꝫ cũ eo dispensari: ⁊ ꝑ simplicẽ dispensatõē secũ fcam. ẽt in tpe ĩ quo ĩ mora erat põt fruct⁹ ꝑcipẽ: sec⁹ ãt si tpe electõis vel ɔfirmatõis vel collatõis erat excõicat⁹: qꝛ tẽ nullũ ius fuerat acqsitũ ꝓpter qȯ non sufficit dispensatio sꝫ reqrit̃ noua collatio: vñ si ẽ benefici um ptinẽs ad coll'õnẽ epi vel simpliciter vel ꝓ tũc rõe delicti: qꝛ ɔtulit excõicato non sufficit ei⁹ dispẽsatio: sed dispẽsatio pape: vel alteri⁹ q põt ɔferre ex certa sciã facta sufficit ⁊ hẽt̃ ꝓ noua collõne absolõis. absolut⁹ autẽ non ex hoc facit fructus suos medio tpe ꝑceptos: nisi cũ eo fuerit spal'r dispensatũ: vel iniuste fuisset excõicat⁹: vel non fuisset in mora petẽdi: hec ille. Decimo excõicat⁹ est ab officio ⁊ bñficio suspensus. vñ nec ligare põt: nec absoluẽ. z4. q. i. audiuimus. Nec põt bñficiũ ɔferre ex̃ de exces. plato. tãta. Quãdiu tolerat̃ valet qȯ fit ab eo: vt si ꝓuideret alicui ecclesie: vl' cõfirmaret alicui⁹ electionẽ: ar. 8. q. 4. nonne. nisi forte esset notoriũ. Dicit Ricar. in 4⁹ di. i8. ꝙ si omnes actus legitimi quos aliqui exercent: dũ eorum excõicatio latet essent irriti ⁊ inanes iudicandi postꝙ eoꝝ excõicatõ esset detecta: multi de statu suo essent incerti: qꝛ aliqui sunt prelati habẽtes plura bñficia ecclesiastica qui a latẽter excõicato fuerunt absoluti: ⁊ sic dura videretur hec sententia. Et ideo aliorum sententia mitior ⁊ rationabilior: qui dicunt ꝙ in tali casu eorum absolutiones ⁊ beneficiorum collationes tenent: ꝗuis eoꝝ excõicatio p⁹ca fuerit detecta: extra de excep. exceptionem. in glo. ar. de iurepatro. consultationibus. Undecimus excommunicato est interdictus omnis actus legitimus. Unde nec iudicare potest nec accusare nec testificari. z. q. 3. ad mensam. §. euidenter. Et si vnus ꝺ iudicibus ferentibus sententiam sit excommunicatus non valet sententia: si simul cũ excõicato pronunciant. Jo. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4⁹ hoc esse verum: si est excõicatus publice: de sententi. ⁊ re iudi. ad probandum. quia facta ⁊ iudicata per occulte excõicatum valent. Unde ⁊ in spiritualibus non valꝫ qȯ fit ab excõmunicato: de appella. constitutus. Et tamen ꝗdiu tolerantur prelati: ⁊ sunt occl'te excõicati valet qȯ fit ab eis. 8. q. 4. nonne. vnde si contulit beneficiũ vel confirmauerit electõem tꝫ: ⁊ similit̃ si absoluit in foro ɔsciẽ: hec ille: cum quo concor. Ricar. vt in. §. precedẽti Constitutiones etiã ⁊ sñie facte vl' late ab eo: vel de mandato ei⁹ irrite sũt ipso iure: ⁊ nunꝗ valebunt: extra de ĩmuni. ec. aduersus. Jo. de lig. tñ dic ꝙ valet iudiciũ coram iudice excõicato habitũ: nisi sit publice excõicat⁹ Duodecimus excõicat⁹ non põt constitui procurator: extra de ꝓba. post cessiõꝫ. nec ẽt põt ɔstituẽ ꝓcuratorem qnĩmo siꝗ cõitas aliquẽ ꝓcuratorē ɔstituit ⁊ ipse excõicat⁹ int̃ ɔstituẽtes fuit ⁊ rector vel ꝑncipalis ⁊ exꝑssus vel ei⁹ auctẽ fẽs ẽ ꝓcurator: vl' si ipsa cõitas sciẽdo ipsũ talẽ vna cũ eo ꝓcuratorẽ fecisset nõ vꝫ: ex̃ de ꝓcura. c. fi. Si tñ excõicat⁹ sit re⁹ bñ põt in iudicio se defendere: ⁊ ad hoc ꝓcuratorẽ constituere: extra de iudi. intelleximꝰ

Sec⁹ aūt ſi ſit rector vel ſi re⁹ ꝯueni
at: vel recōueniat: ex̄ de ꝓba. poſt ceſ
ſionē. Tertiuſdecimus excōicatio
abſoluit a iuramēto fidelitatis. 15. q.
6. nos ſanctoꝝ. ⁊ c. iuratos. Jo. ꝺ lig.
Unde ſiquis ꝺꝫ alicui in certo termi
no ⁊ interim ipſe creditor excōicatꝰ
ſm Bar. Bri. ⁊ Jo. de lig. non ꝺꝫ de
bitor ei ſoluere: ꝺū pſeuerat in excōi
catione. Sed vt dicit Jo. an. deponat
debitū in ede ſacra vt poſtea credito
ri abſoluto detur. Jo. tn̄ ⁊ Hugo di
cūt ꝯtrarium. ſ. ꝙ debet ſoluē. Quar
tuſdecimus excōicatus matrimoniū
ꝯhere non pōt ꝯctum tn̄ tenet. Jo. de
lig. Si tn̄ ꝯhit tꝫ: lꝫ peccet mortaliter
reddere ēt debitū ꝺꝫ: exigere ēt non
puto eſſe mortale. Itē excōicatus nō
pōt ordinare nec ordīari quo ad exe
cutionem: ēt ſi ignoret: vn̄ ordinati ab
ep̄o excōicato ēt ignorāter indigent
diſpēſatione q̄ ad executionē ordinis
de eo qui renun. c. vlt. Simlr̄ qui ex-
cōicatur publice ſiue ignoret ius ſiue
factum ordinat⁹ non ſuſcipit executi
onē: de ſen. ex. cum illoꝝ. Hec Pe. de
pal. in 4°. dicit etiam idē Pe. ꝙ ep̄s
occulte excōicat⁹ non min⁹ ꝯfert or-
dinādo q̄ꝫ publicus: qꝛ vtrobiqꝫ cha
racterē non executionē: lꝫ in alt̄o ca-
ſu diſpenſetꝰ faciliter ꝓpter ꝓbabilē
ignorantiā. Non ſic aūt in ſacr̄o pn̄ie
qꝛ. ſ. occulte excōicatus abſoluit ⁊ tꝫ
abſolutio. Et rō diuerſitatis ſm eum
ē: quia cauſa vniuoca cōicat formam
ſuā ſm modū quē hꝫ. ⁊ qꝛ in conferē
dis ordinibus ſe hꝫ ep̄s vt cā quodā
modo vniuoca non poteſt conferre
executionem qn̄ eā non hꝫ: ſed in col
latōne pn̄ie ſe hꝫ ſacerdos vt equiuo
cū inſtr̄m in ꝯferendo grām ēt ſi non
habet: ⁊ ideo valet abſolutio ⁊c. Qui
tuſdecimus excōicatus non pōt ad-
miniſtrare ſpūalia vel tp̄alia: valet tn̄
ꝯctus fact⁹ per eum noīe eccleſie vel
noīe ꝓprio. Jo. de lig. Subditi tenē-
tur ei obedire donec ꝑ eccleſiam ſit
toleratū. 8. q. 4. nonne. aliꝗ ꝯ. Jo. de
lig. Sextuſdecim⁹ non valēt lr̄e īpe-
trate ꝑ excōicatū: nec aſtrīgi pōt ꝗs
pacto tacito vel expreſſo cōicare ex-
cōicato niſi in caſib⁹ a iure ꝑmiſſis:
nec poſt abſolutionē vti pōt lr̄is pen
dēte excōicatione īpetratis poſt lit.
conte. Opponi pōt exceptio excōis
repulſo excōicato ab agendo: currit
ꝯ eum p̄ſcriptio ſi ē in mora petēdi
abſolutionē: nec dabitꝰ reſtitutio ex-
cōicato ſi p̄ſcriptū ſit. Jo. de lig. De
cimuſſeptimus excōicat⁹ ſic decedēs
non debet in eccleſia vl' loco ſacro ſe
peliri: nec poteſt ꝓ eo oblatio ſuſcipi
nec publica oratio pro eo fieri ſicut
nec pro ipſo viuo: niſi apparuerint ī
eo ante mortem ſigna contritionis:
quia tunc abſoluetur poſt mortem:
⁊ omnia predicta poterunt fieri ꝓ eo
24. q. 2. ſane. Secreta tn̄ oratōne ora
ri pōt ꝓ excōicatis ſm Pe. de peru
ſio. Decimuſoctauus cadauer excōi
cati non facit locū religioſū: vt cada-
uer fidelis non excōicati ſm Joh. de
lig. Sepult⁹ in cimiterio ſi diſcerni
pōt: ꝺꝫ exhumari. Concludatꝰ ꝗ cum
excōicatō īferat tot dāna merito dic
Aug. Nihil ſic ꝺꝫ formidare chriſtia
n⁹ ſic ſepari a corpore chriſti: ſiqs āt
in eā īcidit ꝗcitꝰ q̄rat abſolōēꝫ ꝺ q̄
mō agendū.

De abſolōne a maiori excōicatōe
quō fieri debet ⁊ a quo.

Capi. 81.

a Absoluē pōt ab excōicatione
maiori lata a iure regularit
ep̄s suos subditos: ⁊ excepti p̄
lati sibi sbditos: nisi papa sibi reŕuas
set absoloēz ei⁹: ex̄ de sen. ex. nup. vl' ca
pitulū seu ille ad quez ep̄alis iurisdi-
ctio ptinet sede vacāte: ex̄ de maio. ⁊
obe. c. z. li. 6. Et idē de sñia iuris de sē
tētia vō hoīs ñ pōt absolui qs: nisi a
ferente ipsā vel successore ei⁹ vbi ille
eēt mortu⁹ vel amot⁹. z. q. 3. si ep̄s. Ul'
a supiore eius si tñ hr̄et oēm iurisdi-
ctionē ⁊ plenā ptātē sup ipsū excōica
tū sicut ⁊ ipse q tulit: sicut si sacerdos
pochialis ex ꝯsuetudīe loci excōicat
pochianū suū: q̄uis non deceat ep̄m
absoluere illū sacerdote irreq̄sito: tñ
pōt: ⁊ si absoluit absolutus est. Et sic
si absoluit pūncialis ordinis men-
dicantiū: quē ligauit por ꝯuentualis:
sec⁹ āt si absoluēt archieps quē excōi
cauit suffragane⁹ ei⁹. non. n. h̄ pōt: ni
si i casu: vt si fuerit appellatū ad euz
⁊ tē pōt vocatis tñ ptib⁹ ⁊ cognito ō
appellōe: al's non vz absolō: ex̄ de ap
pel. romana. li. 6. vel in articulo mor
tis. tūc. n. qlz a q̄lz sacerdote pōt ab-
solui a q̄cūqz sñia excōis ēt reseruata
pape: cū modificatōe tñ quā hēs. s. i
i. c. h⁹ opis. Ep̄s ex̄ suā diocl. absoluē
non pōt ab his q̄ reqrūt cāe cogniti
onē: qz nec ibi pōt sedē p tribunali. 9
q. z. epm. Nec ēt legat⁹ ex̄ terminos
sue legatiōis. Epi tñ expulsi pñt exer
cere suā iurisdictionē in aliena dioce
si. Si papa mandat alicui q̄ aliquez
excōicet cōmittēdo ei cāe cognitionē
poterit ⁊ illū absoluē: di. zi. inferior.
Sz si mādat ei tm̄ q̄ excōicet cū ipe
diffinierit negociū non poterit. Cum
p papā ꝯfirmat aliq̄ sñia excōis lata
p inferiorē: si hoc simpl'r fit: ⁊ sin' cāe
cognitōe poterit ipse iferior qui tulit
sñiam absoluē: si vō fuisset ꝯfirmata
ex certa scia: ⁊ q̄si cū cāe cognitiōe n̄
poterit absolui sine mādato pape ni
si eēt certū p falsi suggestione fuisse
ipetratā: ex̄ de ꝯfir. vti. vel inuti. c. z.
Absolutio ab excōicatōe ex falsa cā
scd̄m Inno. ⁊ Ho. non tñ qz iudex non
intēdit sic absoluē: puta si absoluen
d⁹ dicat se satiffecisse vel iniuriā re-
missā: cū non sit ver: alias absol'o siū
iusta siue iniusta tz quo ad eccl'az mi
litantem: ar. extra de regu. iur. oīs. et
di. 50. pōderet. Absolui qs potest ab
episcopo illius diocesis in qua mora
tur a sententia canonis quam incur-
rit in alia diocesi: siue canon sit de iu
re cōi siue de iure synodali nisi pape
reseruetur casus. Sed a sententia ho
minis non potest absolui nisi ab ex-
cōicatore vel eius successore i officio
vel superiorē. Ricar. i quarto. Et hoc
nisi in articulo mortis: vel si sit iusto
impedimento detentus: ne possit in
breui accedere ad excommunicatorē
tunc enim potest absolui cum iniun-
ctione vt se presentet q̄citius commo
de poterit ei qui debet absoluere sub
lato impedimento: vide ō hoc supra
c. 5z. Absolui potest quis inuitus ab
excommunicatione: sicut et iuitus ex
cōicatur: immo manente cōtumacia
potest quis districte remittere excōi-
cationem iuste latam si videat saluti
eius expedire. Tho. in. 4°. di. 18. Sed
Ricar. in. 4°. di. e. concedit hoc de sē-
tentia hominis: sed de sententia iuris
dicit q̄ absolui non potest inuitus: al
legat. z4. q. z. nec quisquam. argu. ad
hoc extra de offi. delega. cum ꝯtigat

Absolui dʒ excõicatus q offert se ad
iusticiã non obstante appellõne ptis
aduerse:dʒ tñ recipi ante absolutiõeʒ
sufficiens cautio ab eo ꝙ iuri pare-
bit:ex̃ de appel.qua fronte. Si excõi
catus dicat cãm excõicationis fuisse
dubiã vel nullã vel falsã:ꝛ petit absol
ui ad cautelã absoluet᷑ cuʒ iuratoria
cautione:nisi excõicatoꝛ vel is ꝓ quo
lata est sñia infra.8.dies ꝓbauerit de
cã:ex̃.e.ð sen.ex.solet.li.6.Excõicatoꝛ
cognoscens erroꝛem sue excõis dʒ re
uocare siue absoluẽ non obstante ap
pellatione aduersarij. Sʒ si dubitat
de erroꝛe põt absoluere recepta cau
tione ꝙ iuri pareat:ex̃ de sẽ.ex.sacro
Ligatus pluribus sñijs vel vna ex di
uersꝭ causꝭ si vere vult absolui dʒ ex
primẽ omnem sñiam ꝛ cãm:ꝛ sic vna
absolutio sufficiet ad plures excõica
tiones tollendas:alꝭ non tʒ absolutõ
qꝛ ꝑ surreptionẽ eẽt obtenta:ex̃ de sẽ
ten.ex.officij.Cũ quis dubitet se esse
excõicatum:si suꝑ hoc hʒ ɔsciaʒ scru
pulosã nimis: deponat eã ad ɔsiliuʒ
boni viri:quã si nolit vel non possit
eã deponere:vel hẽat ad hoc ꝓbabi-
lẽ opinionẽ:faciat se absolui ad caute
lã:extra de sen.ex.inquisitioni. Abso
lutio aũt ab excommunicatione ẜm
Guil.est duplex. Una ꝑtinẽs ad foꝝ
ɔtentiosũ:ꝛ hec committi potest cle-
ricis ñ sacerdotibus:imo ẽt ẜʒ Hug.
ꝛ laicis ex delegatione pape tm̃.Alia
est que pertinet ad foꝛum pñiale:que
fit cum orõne ꝛ psalmo: extra de sẽ.
excom.a nobis in fi.Et hec nec debet
nec potest committi nisi sacerdotibꝰ:
nisi foꝛte a papa hoc fiat. Sed Pe.ð
perusio ꝛ Jo.videtur perfectius cir
ca hoc d cere.Dicunt enim super di
cta decretali ꝙ quilibet superioꝛ etiã
non sacerdos qui habet potestateʒ ex
cõicandi:habʒ ꝛ potestatem absoluẽ
di:q̃ʒtum ad restituenduʒ cõioni ho
minum:ꝛ reddendũ illum habilẽ ad
actus legitimos.Sed q̃ʒtum ad tollẽ
dũ culpam criminis:vel contumacie
contracte:requiritur absolutio sacer
dotis:hec predicti. In absolõe aũt
ipsa a maioꝛi excõicatõe q̃tuoꝛ obser
uanda sunt ẜm Host.in sum.Primũ
est vt excõicatus in omni casu anteq̃ʒ
absoluatur iuret stare mandatis ec-
clesie:ꝛ q̃ʒuis Hostien. dixerit hoc es
se de sƀa absolutionis:ɔtrariũ tamen
tenet᷑.vnde si omittat᷑ qđ fieri non đ
bet:valet nihilominus absolutõ extra
eo. cum desideres. Goffred. Ber.ꝛ
Guil. et idem etiam si iuret predictꝰ
parere mandato ipsius qui suscipit
iuramentum.De pueris anteʒ an de
debeant iurare reliquit᷑ arbitrio ep̃i
Et dicit Ricar.in.4°. ꝙ aliqui dicũt
ꝙ pꝛo leui iniectione non debet exi-
gi iuramentum pꝛopter periculum ꝑ
iurij.Alij ꝙ hoc est obseruandum ĩ
absolutione cuiuscunqꝫ: qui incidit ĩ
canonem. Hec Ricar.Sed Hug.di-
cit ꝙ debet exigi pꝛo hoꝛrendis cri-
minibus:vt incendiarijs fractoꝛibus
ꝛ hꝰi.Non tamen pꝛo quibuslibʒ ali
is moꝛtalibus ɔ̃ que lata ẽ sñia:ꝛ istđ
videt᷑ satis equũ. Scđʒ est vt si excõi
catꝰ ẽ ꝓ notoꝛia offẽsa in aliquẽ ñ ab
soluat᷑:nisi ꝑus sufficiẽs emẽda ꝑstet᷑
ꝓ ɔtũacia ãt ꝛ ꝓ offẽsa dubia sufficit
iuratoꝛia cautio:ex̃ de v̂.sign.ex pte.
s.vbi nulle expẽse petunt᷑:sʒ vbi expẽ
se vel satisfactio dãni peterẽt᷑ non dʒ
absolui:nisi ꝑus satisfaciat si põt. Si
aũt emendam pꝛestare non põt: dʒ

absolui recepta ab eo idonea cautõe
q satisfaciat si ad pinguiorẽ fortunã
puenerit: ⁊ vr̃ idonea pignoraticia al'
fideiussoria: ex̃ de solu. odoard⁹. Et il
lã si pstare non põt saltẽ prestet iura
toriã. Absolutio aũt neganda non ẽ.
26. q. 6. si presbyter. Talis quoq ad
petitionẽ aduersarij tenet cedere bo
nis: vt dicit Guil. vez ⁊ si istõ 2ᵐ nõ
seruetur tz tñ absolutio: sz peccat qui
sic absoluit ẽm Guil. Tertiuz quod
seruari dz ẽ vt absoluatur p eũ q tu-
lit sñiam vel supiorẽ suũ vel aliũ cui
cõmiserit cũ psalmo orõne ⁊ ṽberib⁹
ps. s. Miserere. vel alio pñiali ẽz guil.
orõne: vz. Deus cui ppriũ ẽ misereri
⁊c. Et vbi in ipsa orõne dici cõsueuit:
Quẽ delictoz catena constringit. lo-
co h⁹i dicitur. Et hunc quem catena
excõicationis ↄstringit. Premittitur
aũt post psalmuz cũ Gloria. kyriel.
xpel. kyriel. Pater nr̃. ṽ. Et ne. ṽ. Sz
libera. ṽ. Saluum fac. ṽ. Nihil pfici.
ṽ. Esto. e. ṽ. Domie exaudi. Dñs vo.
⁊c. Post autem ipsã orõnẽ predictaz
Deus cui pprium. dicenduz est: Au
ctoritate oĩpotentis dei ⁊ beatorum
apostolorum Petri ⁊ Pauli ⁊ eccl'e
sue sancte ⁊ nr̃a vl' mihi ↄmissa absol
uo te a tali sñia: vel ab excõicatione
quã incurristi ppter talem ⁊ talẽ cãz
⁊ restituo te cõioni ⁊ pticipationi ec-
clesie: ⁊ oĩuz fideliũ ⁊ ecclesiasticis sa
cramentis: ex̃. e. a nobis. Uerberabit
autẽ absoluens excõicatum ṽgis vel
corrigijs nudas hñtem scapulas: duz
dicit oĩa predicta ista fient. Ista tñ sẽ
ab bene esse ⁊ non de sba absolõnis.
Quartũ ẽ vt postmodũ absoluẽs fa
ciat illa mandata iusta ⁊ rõnabilia
alias appellare posset: ex̃ de pac. c. fi.

Erit ãt mandatũ rõnabile ei scḋm si
ipso excõicato iniungit pncipl'r q ↄ
illũ canonẽ nunq veniat: vt incẽdia-
rio q non incẽdat: percutienti cl'icũ
q non pcutiat ⁊ si l'ia. 23. q. vlti. pessi-
mã. Aliqñ ẽt requirit cautio q dce
tero talia nunq faciat: ex̃ de sen. exc.
grauẽ. Si ãt apparet sñia ĩiusta nul-
lũ mãdatum facit absoluto. Et nõ q
ppter violentã manuũ iniectionẽ ĩ
clericũ religiosũ solet fieri satisfactio
pecuniaria q̃ applicat mõasterio si
pcussus ẽ religiosus: sz si ẽ cl'ic⁹ secl'a
ris sibi applicaret: nisi ĩ ↄtumeliã ec
clesie eẽt pcussus: q2 tũc eccl'e cũ ipsa
possit agẽ actiõe iniuriaz ẽm q gof.
⁊ Hosti. dicũt. Defũctus ãt excõicat⁹
⁊ sepult⁹ in loco sacro cũ absoluit ñ
exhumat: sz sepulchrũ ei⁹ ṽberat: vt
fit circa viros: ex̃ de sen. exc. a nobis.
Regularis ãt cũ ṽberat regularẽ: vl'
al's incidit in sñiam excõis a iure p-
latã: nec apo. se. reseruatã absoluetur
a suo plato si tñ pcussisset regularem
alteri⁹ religiõis: tunc abbas vel plat⁹
pcussi ṽberabit ipsũ absoluẽdum qḋ
erit loco satisfactionis: sz iuramẽtũ re
cipiet ⁊ absoluet ppri⁹ abbas: cõuci
enti⁹ tñ fit totũ p vnum ex ↄmissione
alteri⁹: ex̃ de offi. or. c. fi. Si ãt pcussit
clericũ secularẽ absoluet p epm: ex̃ ḋ
sen. ex. religioso. li. 6. in casu ãt q rl'a
ris excõicat⁹ non hñet platũ q eẽt sa-
cerdos: vel si eẽt defunctus ipse plat⁹
vel excõicat⁹ ad diocesanũ ẽ recurrẽ
dũ ẽm hosti. qḋ guil. intelligit tã ḋ ex
ẽptis q̃ ḋ ñ exẽpt]. Et nõ q q̃uis ab
sol'o ab excõicatõe rl'arit debeat fie
ri cũ pdicto mõ declarato in supiori
§. qñ commode põt: tñ ⁊ si non ser-
uetur predicta forma etiã sine causa

rõnabili ipsã dimittẽdo simplici mõ
nudo verbo põt fieri ipsa absolutio.
vt si dicat solũ. Absoluo te ab excõi
catione :vel rebenedico te:vel qõcun
qꝫ aliud tale intendens ꝑ illud absol
uẽ:ex̃ de re iur. dñis res. di. 50. põde
ret. Et hoc ẜm Rai. Guil. Jo. ⁊ fere
oẽs doc. lꝫ Hosti. dicat contrariũ: vn
de ⁊ beatus Tho. in tractatu de for
ma absolutionis: dicit ꝙ absolutõ ab
excõicatione non ẽ sacramẽtalis sed
magis ꝯñs iudiciariam iurisdictiõꝫ
Et ideo ipsa verba hñt efficaciam ab
intentione dicentis. vñ non refert q
buscunqꝫ ṽbis vtatur ad exꝑmẽdum
suã intentionẽ. Simlr̃ ⁊ Ricar. in 4°.
dicit ꝙ sufficiũt verba quecũqꝫ signi
ficantia remotionẽ excõis. Idem in
sba dicunt Anto. de butri. ⁊ Pet. de
pusio. Et addunt ꝙ cũ excõicatio fe
ratur ꝓ peccato mortali: ideo talis ĩ
diget absolutione sacerdotali ⁊ sacra
mentali rõne peccati. quilꝫ. n. tenetur
ꝯfiteri de omni mortali sꝫ ante hanc
absolutionẽ sacerdotalẽ sacramenta
lẽ admittit ad ꝑticipationẽ fidelium
sꝫ non eucharistie: nisi ꝯfessus de illo
peccato mortali. Itẽ nota ꝙ si de fcõ
qs absoluit aliquẽ ab excõicatiõe de
qua non põt: cũ postea aduertit debꝫ
si põt certificare eũ de errore suo. s. d
clarando quõ eum non potuit absol
uere ⁊ ꝯsulere ꝙ impetrat absolutio
nẽ: ⁊ interim habere se ad illũ: ac si ñ
absoluisset. Guil. Itez nota ꝙ si eps
cõmittit alicui absolutionẽ ab omni
excõicatione: non ꝓpter hoc poterit
absoluẽ illũ excõicatũ ab eo cui⁹ ab
solutionẽ non cõmisisset in speciali:
forte qꝛ erat excõicat⁹ ꝓpter dãnum
illatum epõ: vel aliquid hꝰi: extra de
re. iu. in gñali li. 6. Itẽ nõ ꝙ absolõ
non debet fieri sub cõditione: puta si
satisfecit. nã taliter absolut⁹ non esset
simpliciter absolut⁹: ex̃ de re. iu. act⁹
li. 6. Magister ordinis predicatorũ
⁊ ꝓuinciales ⁊ conuentuales ⁊ eorũ
vicarij in ꝓuincijs conuentibus ⁊ lo
cis sibi cõmissis predictis fratrib⁹ cõ
stitutis ibidẽ: necnon ⁊ alijs fratrib⁹
eiusdem ordinis: interdum ad eos d
clinantibus vndecunqꝫ absolutione
indigentibus: siue priusq̃ꝫ intrauerint
ordinem siue post in casibus excesse
rint quibus sententiam excõicatiõis
incurrerint absolutõis bñficium va
leant impartiri: nisi adeo esset enor
mis excessus: ꝙ merito esset apostoli
ca sedes consulenda. Alex. ⁊ Greg. ⁊
Bonifa. in priuilegio. Uirtute con
spicuos: quod dicitur mare magnũ
Predicti prelati possunt a suis cõfes
soribus illas absolutiones ab excõi
catione ⁊ dispensatione super irregu
laritatibus recipere quas ipsi possũt
suis subditis impartiri. Bonifa. in ꝑ
dicto priuilegio Uirtute. Item ma
gister ordinis ⁊ prouincialis priores
⁊ ꝯuentuales ⁊ eoꝝ vicarij eos q or
dinẽ nr̃m ingredi volunt absoluere
possunt ẜm formam canonicã a sentẽ
tia excõicationis interdicti ⁊ suspen
sionis a iure vel a iudice gñaliter ꝓ
mulgatis: ⁊ sic eos recipere in fratres
Si etiam post susceptum habitũ re
coluerint se fuisse talibus sententijs ĩ
nodatos possunt eis absolutionis be
neficiũ impartiri: nisi adeo enormis
esset excessus eorum ⁊c. Bonifacius
Uirtute.

De minori excõicatione. Titu. 2°.
Capi. 82.

Ecunda spes excōis dr̄ mi-
nor exōicatio. Hec aūt incur
ritur pticipando cū excōica
tis maiori in casu non concesso. Unđ
Fabianus papa. Sicut apl'i statue-
runt dicentes: cū excōicatis cōicadū
non ec̄ ꝛc. xi. q. 3. gl'. Paulus statuit cū
vз dicit. i. corinth. 5. Siquis frat̄. i. fidē
lis noiat̄ auarus ꝛc. i. per sniam ppt̄
aliqđ vicium excōicat̄. Excōicationē
enim appellauit noiationē: vt expōit
Aug. z. q. i. multi. Et subdit apl's ibi.
cum hoc. s. excōicato nec cibuз sume
re. s. debetis. Jo. etiam euangelista di
cit in secunda canonica. c. vnico. Si-
quis non affert hanc doctrinam. s. fi
dei recte: nolite eum recipere in do-
mo: nec ei dixeritis aue ꝛc. Et loquit̄
de hereticis qui sunt excōicati: qđ et
ipse ostendit exemplo: vt patet. z4. q.
i. omnis. Ad idem Jsidorus ait. Cuз
excōicato neqз orare neqз loq nisi q̄
ad eandē excōicationeз pertinent ne
qз vesci licet. Siquis palam aut ab-
sconse cum eo fuerit locutus cōionē
cum eo statim excōis ɔtrahet penam
ii. q. 3. cum excōicato. glo. statim ē er-
go canon late sniē. s. ꝙ incurrit mino
rem excōicationē talis: ꝛ sic est ibi si-
militudo seu cōitas ī genere. Ad idē
facit precedens ꝛ se. c. Pro horuз ma
iori declaratione est sciendū ꝙ qua-
drupliciter quis pōt pticipare cū ex
cōicatis. Primo qdē ī eodē crimīe p-
pter qđ qs ē excōicat⁹. s. dādo ei auxi
lium ɔsilium vel fauorem: ꝛ p talem
pticipationem incidit in eandē sniaз
vt declaratum est. s̄. z°. in crīe mor-
tali participando: sed non illo ppter
qđ est excōicatus: ꝛ pp talē pticipati-
onē mortalit̄ peccat: sed non incurrit
maiorem excōicationem sed minorē
Tertio participat̄ cum excōicato in
diuinis ꝛ per talem participationem
peccat mortaliter: quando scienter h̄
agit: ꝛ si ius ignoret: ꝛ precipue si est
talis conditionis ꝙ scire potuit ꝛ de-
buit huiusmodi participationis pro-
hibitionem: non tamen est excōica-
tus maiori sed minori: nec est irregu
laris: de senten. excō. is qui. li. 6. sed vi
cinus irregularitati. Nam ei est īter-
dictus īgressus eccl'e si videlз admit
tit ad diuina officia publice excōica-
tos seu eccl'astica sacramenta aut ad
sepulturā: donec đ transgressiōe h⁹i
satisfecerit cōpetēt̄: ad arbitriū ei⁹ cu
i⁹ sniaз ɔtēpsit ex̄ đ pui. epoꝝ. li. 6. Et
si postq̄з eis est interdictus ingressus
ecclesie ingerat se diuinis in suo offi-
cio: sicut prius irregularis efficitur.
Et sic videtur intelligendū de cleri-
cis secularibus ꝛ regularibus. Sed ꝛ
si sepeliret ꝛ publice excōicatum esз
excōicatus: vt. s̄. dictum est. Si anteз
talis participatio fieret per metum:
vt quia tyrannus cogit per metum
mortis sacerdotem celebrare. Et si cl'
pa attenuetur per talem metum: non
tamen simpliciter excusat: sed Hosti
en. Guil. ꝛ Hugo. Metus qui cadit ī
constantem virum excusaret tamen
in huiusmodi. Quarto participatio
fit cum excommunicatis non in cri-
mine sed in aliјs actibus humane cō-
uersationis: vt loquendo comedēdo
salutando: ꝛ huiusmodi in casu non
cōcesso: ꝛ per hoc efficitur excommu
nicatus minori: ꝛ si pertinaciter ꝛ ɔ̄
prohibitionem superioris communi
caret in predictis minori est excōmu
nicat⁹ ꝛ posset excōmunicari maiori.

Nō tñ ꝙ dicta sñia.s. excōis maioris
lata ꝯ ꝑticipantes cum excōicatis in
loquēdo ꝛ hꝰi non teneret:nisi premis
sa esset trina admonitio vel vna ꝑ tri
bus.Et nisi exp̄mantur ipsi admonē
di noīatim:ex̄.e.statutuz.li.6. Nō
tñ ꝙ ꝓpter dictam ꝑticipationē lꝫ q
dam vt Rai. dixerit incurri peccatū
mortale:tñ Tho.in 4º di.18. dicit ꝙ
ꝓbabilius est qđ alij dicunt.s. non eē
mortale:nisi in.4.casibus.Primo.s.ꝑ
ticipando in crimine.2º ꝑticipando ī
diuinis.3º in contēptum ecclesiastice
discipline.4º ꝯ ꝓhibitionem p̄cepto-
riam supioris.Idem Pe.Abb.ꝛ Ar
chi.2.q.1.sicut.et sic intelligitur illud
c.sicut apostoli.scilꝫ cum quis ꝑ ꝯtēp
tum ꝑticipat:tūc pōt excōicari: quia
tunc peccat mortaliter. Idem Joh.
an.ꝛ Jo.de lig.ꝛ Ricar.in 4º Qui ḡ
ꝑticipat cum excommunicato in ma
iori diuinis.s.cum eo dicendo officiū
vel ministrando ei sacramēta:vel au
diendo missam cum eo ſꝫ omes pec
cat mortaliter:vt dicitur in quodam
scripto super 4º qđ verum est ſm ea
que sunt in corpore iuris.Sed hodie
secus ꝑ ex̄uagantem Martini.5.quā
habes.s̄.c.vlt.de maiori excōicatione
ibi vide.Nō ꝙ ꝑticipans cum excōi
cato minori non īcurrit aliquā excōi
cationē vel peccatū.Et hoc ē qđ cōit
dr̄ ꝙ excōicatio.s.maior non transit
in tertiam ꝑsonaz.2.q.3.qm̄ multos.
In quo quidem.c.Greg. subtrahit a
maiori excōicatione q̄ꝫ plures dr̄ias
ꝑsonaꝝ cōicantes excōicatis maiori
que tñ oēs ꝯprehēdunt in isto v̄su.s.
Utile lex humile res ignorata neces-
se.Hec anathema faciunt ne possit
obesse.Utile.i.ꝓpter vtilitatē: vel ēt

participantis.Lex.i.legem matrimo
nij.Hmile.i.ꝓpter subiectionē natu-
ralē vel aliqua seruitutem:vt in filijs
ꝛ ſuis ꝛ hꝰi.Res ignorata.i.qñ nesci
tur quis est excōicatus:ignorantia
s.facti.Necesse.i.ꝓpter necessitatem
excōicati vel ꝑticipantis.Uide tamē
clarius de quolibet eorum in sequen
tibus.§.Primo qdeꝫ excusat ꝑticipā
tem cum excōicatis:vt non incurrat
minor excōicatio:vtilitas que potest
eē duplex.Una quidem ipsius excōi
cati:vt cum qs loquit ei de his que
ꝑtinent ad absolutionem ꝓcurandā
vel ēt al's ad salutem aīe:lꝫ alia etiaꝫ
incidenter interponat:vt magis pro-
ficiat:vñ ꝛ ad predicationem admit-
titur:ex̄.e.rñso.Et ꝑ hunc etiam mo
dū p̄dicatores:q apud excōicatos in
p̄dicationibꝰ ꝛ ꝯfessionibus q̄si gerūt
cās eoꝝ qui ab ipsis excōicatis spoli
ati fuerunt pñt elemosynas licite ac-
cipere ab ipsis excōicatis:presertiꝫ si
in locis illis non valent sustentationē
habere:extra.e.cum voluntate.ꝛ eti-
am ſm Hostien.extra casum necessi
tatis:dū sperant ꝓbabiliter de ꝓfici
endo eis.Secunda vtilitas pōt eē ex
ꝑte participantis in tꝑalibus vel spu
alibus.Et in tꝑalibus quidē:vt cū pe
tit ab excōicato qđ ei debet dare:vt ī
dicto.c.si vere.vnde si nolit dare po-
test in iudicio conueniri:alias ex deli
cto suo commodum reportaret:ex̄ đ
iudi.intelleximus.In spiritualibꝰ au
tem licite potest loqui de salute anīe
sue petendo consilium si est necessita
tis:ꝛ non posset hr̄e recursum ad ali
um ſꝫ Guil.Secūdo excusat lex ma
trimonij in hꝰi ꝑticipatione cuꝫ disti
ctione tñ.nam aut excōicatio est lata

etiã ĩ alterũ ꝑpt̃ matrimoniũ illicite
cõtractũ:⁊ tũc neuter põt cuꝫ altero
participare:aut excõicatio ẽ lata ꝑpt̃
aliud delictũ:⁊ tũc ĩ participatione q̊
ad redditioneꝫ debiti vterqꝫ excusat̃
In alijs vero excusat̃ mulier partici
pãdo cũ viro excõicato: ſꝫ ñ excusat̃
vir participãdo cuꝫ vxore excõicata
ex eo ꝙ cũ ſit caput ei⁹ dꝫ eaꝫ cogẽ vt
ſe faciat abſoluere:ar.7.q.i.ſicut. Hec
Rai.⁊ Hoff.Si autem vir vocarꝫ ex
cõicatum ad mẽſam:credit Guil. ꝙ
non poſſit vxor comedere cum viro
ſuo ad.illam menſam:ſꝫ bene in eadẽ
domo in alia mẽſa ita remota ꝙ poſ
ſit dici ꝙ non comedant ſimul.Et de
bonis quidem cõibus:aut de his que
daret nomine mariti ſui excõicati nõ
debꝫ accipi elemoſynaliter niſi ſcꝫ in
neceſſitate:ſed de bonis ꝓprijs ſi dat:
vel ſi ei conceſſum fuiſſꝫ a marito ex
cõicato:vt ꝺ bonis cõibus det poteſt
accipi. Ideꝫ de familia excõicati quo
ad elemoſynas dandas. 3°. excuſat hu
militas ſubiectõis vel ſeruitutis.Et ꝓ
mo quidem filij qui ſũt in patria po
teſtate:vel etiã emãcipati qui ſunt cõ
menſales patris:⁊ ab eo recipiunt ne
ceſſaria excuſant̃ participãdo cũ pr̃e
excõicato:dũmõ nõ in crimine. Alij
aũt filij nõ excuſant̃ ſm Guil. 2°.
excuſant̃ monachi participando cuꝫ
abbate excõicato ſm Guil.q ſt̃ quaſi
de familia eius. 3°. excuſantur cle-
rici participãdo cũ ſuo epõ excõica-
to:illi.ſ.q ſunt ei⁹ officio ꝯductiue de-
putati:ſicut ⁊ alij ſeruiẽtes.alij võ cle
rici ñ.93.di.mirat⁹.ſm Hoſti. 4°. ex
cuſãt̃ ſerui ⁊ ancille.ſ.ſeruil̃ ꝯditõis.
5°. excuſant̃ ruſtici ſeruiẽtes:⁊ alij
ſubiecti qui nõ ſunt adeo curiales: vt

eoꝝ cõſilio ſcelera perpetrent̃.2.q.3.
qm̃ multos. cum diſtinctione tñ ſm
Guil.quia ſi tales perſone añ excõi-
cationem dñi ſeu patroni obligaue-
runt ſe ſeruituti:⁊ ſeruitium intraue-
runt:poſtea ſciunt de excõicatione ñ
tenentur diſcedere.Si aũt poſt excõi
cationem intrauerunt ſeruitiũ: ſi tũc
ignorauerunt excõicationem non te-
nentur diſcedere: ſed ſi ſciuerunt te-
nentur diſcedere: niſi neceſſitas eos
cõpuliſſet ꝙ fierent de familia eius.
Et quod dicitur de ruſticis:intellige
qui colunt terras dñorũꝫ ſuorum.Et
hoc etiam extenditur ſm Guil. ad il
los qui dicuntur mediatorij: qui pro
pter culturã recipiũt certã portioneꝫ
fructuum: naꝫ eis poſſunt cõicare q̃ꝫ
tum oporteret propter culturã ⁊ hu-
iuſmodi rationem. Idem intelligen-
dum eſt de nutricibus ⁊ ſimilibus q
ſi a dño recederẽt nõ haberent vnde
viuerent:ar.ex̃.e.ſi vere. Ibi etiam in
predicta decretali excuſant̃:q cuꝫ ex
cõicatis nautis cõueniũt ꝺ tñ ſſerẽdo
cõtra ſaracenos. 6°. excuſantur pa
tres ⁊ dñi participãdo cuꝫ ſuis filijs:
aut ſeruis excõicatis:ñ qdẽ ſimpl̃r ſꝫ
Tho.in.4°. di.18. ſꝫ in his in quib⁹ ſt̃
obligati:quia ſicut inferiores obligã-
tur ad obſequiũ ſuperioꝝ: ita ſuperi
ores ad ꝓuidentiam inferioꝝ. Rai.tñ
⁊ Guil.⁊ Hoff.⁊ Hoſti.dicũt ꝙ tuti⁹
eſt tenere ꝙ nõ excuſãtur tales: quia
tenebãtur eos corrigere.27.q.i.de fi-
lia.qꝺ videt̃ verũ quando ex defectu
ipſoꝝ:q2.ſ.nõ correxerunt inciderunt
in ſñiam:vl̃ permanent in ea.Sꝫ vbi
per eos nõ ſtetit:⁊ inſtant vt querant
abſolutiõꝫ:hꝫ locũ qꝺ dicit Tho .7°.
ſm Hoſti. ſeruis mercenarijs poſſũt

cõmunicare conductores eorum: vbi sine magno incõmodo eos vitare nõ possunt. Et idem de socijs habentib⁹ aliquid cõe: al's autem non possunt cõmunicare. Cõcordat Ber. 8°. armiger vel seruiens militi ƒꝫ Guil. excusat᷑ cõicando ei: nõ aũt cõmunicã do cũ excõicatis cũ qb⁹ dñs suus cõicat. 9°. vasalli cũ teneãtur reddẽ tributa pẽsiões suis dñis excõicat] ñ peccat cũ eis cõicãdo: lꝫ soluãt ĩ ꝑpa persona ƒꝫ Gui. Mõuit tñ Hu. ꝺ h⁹i vasallis q cũ sint absoluti ab obsequio fidelitatis: qꝫdiu eorum dominus ẽ excõicatus debent ab eo abstinere. 15. q. 6. nos sanctoꝝ. 4°. excusat huiusmodi participationem res ignorata: vt dicit ꝟ. i. ignorantia facti probabilis ƒm Guil. extra de cle. ex. mini. apostolice. Sed ignorantia iuris non excusat: nisi illos quibus ius licꝫ ignorare vt sunt pueri nondum doli capaces. Dicitur autem ignorare quis factuꝫ vt quia non constat ei: ꝙ ille fecit tale quid: puta ꝙ clericum verberauerit qꝛ nec ipse vidit: nec ẽ fama ita publica ꝙ oĩno debeat credi. Naꝫ si ab aduersario audiuit vel leui fama: nõ debet sibi de hoc formare conscientiam 11. q. 3. non solum. Si vero est publica fama: vel auditur a fidedignis ꝙ aliquis sit publice excõicatus: vel qꝛ notorie aliquid fecit ꝓpter qꝺ incidit in excõicationeꝫ dꝫ euitare ⁊ inquirere veritatẽ si nõ plene scit: ⁊ interim euꝫ vitare: ⁊ in occulto ⁊ in publico: donec fuerit certificatus ƒm Rai. Item si audiui aliquẽ excõicatuꝫ publicari parisius queꝫ postea ĩuenio bononie lꝫ qdã dixerint ꝙ dꝫ euitari vbicũqꝫ tñ ƒm Gui. põt benignius dici. s. ꝙ si possunt facere probare excõicationẽ puta per testem vel instrumenta teneor vitare al's non: nisi in illa diocesi. Item si audiui aliquem excõmunicari: vel vidi incidere in factuꝫ dãnatum per excõicationem: ⁊ exinde non vidi eum nisi post annũ ƒꝫ Gui. si ille est talis homo ꝙ creditur eẽ timoratus: ⁊ qui tunc seruabat excõicationem non modo seruat: possum dicere eũ absolutũ. Si vero non ẽ talis debeo euitare: si occultuꝫ est occulte 6. q. 2. si tñ. ⁊. c. se. Si manifestum publice: nisi mihi constet de absolutiõe. Itẽ si prelat⁹ vel sacerdos dicat mihi ꝙ vidit parochianũ suuꝫ aliqd faciẽ tẽ ꝓpter qꝺ ĩcidit ĩ excõicatõꝫ: nõ est aute istud publicũ: siue credã: siue ñ credam illud non teneor euitare illuꝫ Euitare. s. qꝫtum ad euitatiõꝫ minor] excõis. Et multo minus vitare nõ teneor si dicat mihi alius ƒm Guil. Si tñ prelat⁹ vel ep̃s diceret mihi: vel alius de suo subdito ꝙ esset excõicatus denunciãdo mihi sñiaꝫ: ⁊ casus ẽ tal' de quo solet fieri excõmunicatio: debeo credẽ ⁊ illuꝫ vitare. Si aũt dicat oĩ locutiõe ñ teneor. Itẽ si audiui ab ep̃o excõicato de sua excõicatõe: ⁊ hꝰ in ꝯfessiõe ƒꝫ Guil. nõ teneor vitare. Item Hosti. Si vero ex ꝯfessionẽ ƒꝫ oẽs doc. debeo eum vitare: sed in occulto solum: nisi sit publice excõicatus. Item si scio habitu aliquem esse excõicatũ: actu aũt hoc non aduerto ⁊ sic ei cõico subito ƒm Gui. ñ incido in excõicationẽ nec pecco. Itẽ si dubitat᷑ ꝺ excõicatiõe aliquoꝝ: ⁊ dubitatio talis ꝑcedit sñiam iudicij: puta qꝛ nondũ est declarata ꝑ iudicũ ꝯsensuꝫ non sunt vitandi. si post concordem

iudiciū determinationē adhuc am-
biguū sit: standū ē magis sñie iudi-
cū: ꝛ illi sunt vitandi ẜ Tho. ī quolʒ
Quinto excusat necessitas taʒ excōi-
cati ꝙ participātis: vñ peregrini via
tores ꝛ similes in necessitate constitu
ti licite pñt recipere ab excōicatꝭ ẜ
Inno. ꝛ Hosti. ii. q. 3. qm̄ multos. Si-
militer excōicatis pōt aliquid dari
cā humanitatis ẜm Gui. ī sustentati
one. qñ. s. indigent: nec est expectāda
vltima necessitas. Et si excōicat⁹ pe-
tat hospitiū nō tenet̄ expectāe ꝙ sit
ab omnibus aliis repulsus: intelligit̄
tñ q̄ ad necessaria vite: sec⁹ si peteret
alia vtēsilia: vt fossoriū vl' securiz: ꝛ
h⁹i. Itē si quis vocatur a iudicib⁹ ex
cōicatis sub quoꝝ iurisdictione ē: vt
stet iuri: videt̄ esse casus necessitatis
Et similiter si coram eis conueniunt
iniuriatores suos: ẜm Guil.

In qbus casib⁹ cōicādo cū excōi-
catis incurrat̄ minor excōicatio.
Ca. 83.

Extra predictos casus ꝓhibe
tur in iure. ii. q. 3. cū excōica
to. ꝛ c. sequētibus participa-
re cū excōicatis ī his que ī isto vsu cō
tinentur. Os. orare. vale. cōio. mensa
negat̄. al's minori excōicatio īcurrit̄
Primo quidē non dʒ participare cū
excōicatis maiori ī locutiōe. vbi nō
ẜm Gui. ꝙ familiaritas: vl' pudor vl'
scandali timor non excusat partici-
pantē cū talibus in locutione: vl' al's
ī casu nō cōcesso. Item nō lʒ lr̄as ex-
cōicati recipe: vl' ei mittē nūcios: vel
lr̄as: nisi in casu in quo liceret ei loq
ẜm Gui. ꝛ Hu. Itē si qs munus rece
pit ab eo scienter: ꝙuis non debuēit
recipere: tñ nō tenet̄ reddere: sed de
bet ex consilio pauperibus erogare:
vel excōicato remittat ad sui ruborē
ẜm Guil. 2º non debet quis partici
pare in salutādo: alias qui salutat ex
cōicationē minorem incurrit. idem
si resalutat salutantem: ꝛ si assurgat
vel reuerentiā exhibeat qs excōicato
aut inclinet se salutanti: aut moueat
labia quasi resalutans: cū tñ nil dicat
ẜm Gui. nō incurrit excōicatiōeʒ: cū
pene restringende sint: de pe. di. i. §.
pene. Itē cū ei scribit̄ ñ ē salutādus
sʒ loco salutationis dicēdū spūm ꝯsi
lii sanioris. Si aūt salutat̄ pōt rñdē:
Deus emendet vos ꝛ huiusmōi. 3º
ꝓhibet̄ orare cū excōicatis: vñ si ex-
cōicat⁹ intrat ecclesiā ꝛ ibi se firmat:
alii tenētur exire vl' ꝓcurare ꝙ exeat
si manifestū ē eū esse excōicatum ẜm
Rai. ii. q. 3. sicut apostoli. Si vero ē
occultum: tunc illi qui sciunt exibūt
secrete ꝛ caute: ita ꝙ nō sequat̄ ma-
nifestatio eius si pñt: alias ñ exibunt
6. q. 2. si tm̄. Occulte excōicatus oc-
culte debet moneri vt exeat. Si aūt
excōicatus est in ecclesia ñ cā orandi
sʒ p alio negocō: nō video q̄re ī eadē
ecclesia orare nō possim: vt ait Inn.
Circa officiū vero misse nō ẜ Rai.
ꝙ si excōicatus intrat ecclesiā iā mis
sa incepta: si occulta ē ei⁹ excōicatō ñ
dʒ sacerdos dimittere missam. 7. q. i.
nihil. Si vero est manifesta moneat
eū publice vt exeat. Si vero nō vult
exire nec cōmode pōt facere expelli:
ꝛ sacerdos nōdū inchoauit canoneʒ
debʒ dimittere: ar. 24. q. i. omnes qui.
Si vo pusꝙ ille eccl'aʒ itret: vl' pusꝙ
sacerdos eum videret iam canonem
inchoauit debet sacerdos ꝓcedere in

officio simul cū eo qui assistit ei tm̄. alij.n.omnes debent exire si excōmunicatus non erit ipse de quo cōit̄ sciunt:ita tamen ꝙ finito canone ꝛ sum pto sacramēto anteq̄ȝ dicat̄ post cōionem moneat illum ꝙ exeat:ꝺ conse.di. z. relatum. Concoꝛ. Hosti.ꝛ Goff. ꝙ si non vult exire potest sacerdos eum eijcere:etiam si clericus sit:ꝛ si nō potest eijci in sacristia rediens dicat orationem ꝛ post cōionem que restabāt Item ſ₃ Tho.in 4°. di.18. Pro excōicatis orari potest:q̄uis non inter orationes que pro mēbris ecclesie fiunt: ꝛ tamen fructum non percipiunt q̄ȝ diu in excōmunicatione manent: sed oratur vt detur spiritus pn̄ie eis: vel ab excōicatione absoluant̄. 4°. ꝓhibet̄ participare cū excōicato ī mēsa: sed si hospitatus su₃ in domo aliqua ad mensā:ꝛ superueniat ꝛ ingerat se excōicat⁹ ſ₃ Guil. si est publice excōicatus surgere teneoꝛ n̄ obstāte cuiuscūq₃ scādalo. Si vͦ ē excōicat⁹ occulte ꝛ nō possū fine ei⁹ nō:n̄ teneoꝛ surgere. Itē superueniēte publice excōicato nō teneoꝛ exire ꝺ domo:imo ēt ꝛ si scirem aliquem publice excōicatū receptū esse ī aliqua domo possu₃ ibi hospitari:si tāte capacitat̄ sit loc⁹ ꝙ possim eius cōionē vitare:nā licet mihi cū excōicato ī eadē camera comedere:s₃ n̄ ī eade₃ mēsa:similit̄ nec in eodē lecto iacere. qꝺ si veniā inuitatus ad aliqꝺ festū vel cōuiuiū: ꝛ inuenio ibi aliquē publice excōicatū teneoꝛ recedere:nec debeo ibi epulari l₃ sedeat ad aliā mensa₃: q₂ oēs tales cōuenietes ad festū:vel cōuiuiū simlr̄ inuicē cōicare dicēdi sūt ſ₃ Gui. Itē siq̄s amico suo excōicato venieti comedere ad domum suam dimittit ei domū ꝛ claues ꝛ permittat eum comedere separatim in domo sua: si h̄ faciat in fraudē:vt sic eū nō offendat sed fauorem eius acquirat īcurrit minorē excōicationē. Si autem facit q₂ timet ne forte ille vim inferat:non incurrit. Item si facit hoc causa humanitatis:quia si putat eum indigē hospitio vel alimento.ꝛ de hoc facit protestationem non incurrit. Guil. 5°. ꝓhibetur cū excōicatis haberi cōio.s.ī alijs etiam actibus humane conuersationis : ꝛ precipue actib⁹ legitimis vnde nō debet quis facere aliquem ꝯtum cū excōicatis:tenet tn̄ ꝯtract⁹ initus cū talibus:si ipse cōtrahens n̄ obligat se ad cōicandū cū excōicatis vt siq̄s vendat ꝛ tradat rē excōicato ꝛ statī preciū recipiat. Si vͦ obligat se ad cōicādū cū excōicato in casu n̄ concesso:nō tenet ꝯtractus:vt si promittat:vel etiā iurat ꝙ vendat ei aliquid vel locabit:ꝛ hoc ſm Rai. S₃ Inno.dicit ꝙ omnes contractus initi cū excōicato etiā scienter ꝛ durāte excōicatione tenēt: ꝛ ex ipsis agit̄ ꝯ excōicatu₃. Sed ipse excōicatus agē nō poterit pro tali cōtractu:nisi post absolutionē:qꝺ veri⁹ vr̄. Idem Gui. Itē cū q̄s iurat soluere alicui ī certo termino: ꝛ interim ille excōicatur ſ₃ Rai.nō deberet sibi solui:dum stat ī excōicatione:s₃ deponi illud debitu₃ ī ede sacra. Inno.tn̄ dicit. Cōsulim⁹ tali ꝙ det:nā ꝛ seruiens tenetur seruire excōmunicato vt ꝓmisit.ıı. q.3. quoniā multos.ꝛ hoc videt̄ verius. Item siquis recipiat mutuum ab excōicato:vel conducit aliquid ab eo ꝑ precio reddendo tēpoꝛe excōicatiōis

ipsũ precium vel mutuũ quo ad ciuilem obligationem ex qua actio nascitur:⁊ potest peti non redditur nisi pᵒ eius absolutionem:obligatur tamẽ ei quo ad naturalem obligationez. Hosti. Item si presbyter locauit operas suas alicui domino dum ipse dñs ẽct excõicatus:non valuit locatio. Secᵒ si ante:sed non poterit ei seruire ĩ diuinis ĩ excõicatione permanẽti. Ho. Itẽ sigs vẽdat vel emat a seruiẽte excõicato noĩe excõicati ñ ẽ ꝯhẽdũ cuz eo sic nec cũ excõicato. Guil. Nõ ꝙ ille q incidit ĩ excõicatõz ꝗ̃uis ꝯpo/suerit cũ aduersario vel satisfecẽit de iiuria:⁊ ẽt si vadat ꝑ absolutione: vel ẽt si nõdũ sit denũciatᵒ cũ tñ manife/stũ sit ꝺ eius excõicatiõe dz euitari q̃ usqꝫ sit absolutus:extra.e. cuz deside res. ſm Rai. imo etiã si iurassz stare mãdato epi añ absolutõz:tã episcopᵒ ꝗ̃ alij ei cõicantes incurrunt minorẽ excõicationem : etiam si fuit ab ipso epo excõicatus. Non enim potest ipe cõicare tali:nec dare licentiam alicui cõicare quin ĩcidat ĩ minorẽ excõi/cõicandi cationẽ:ex̄.e.nup .xi.q.iij.excõicatos. Per hoc autẽ ꝙ papa salutat aliquẽ vel participat nõ ĩtelligit absoluere vt ĩ cle.ꝺ sẽ.ex.si sũmus. Excõicatõ autẽ minor ⁊ a iure ⁊ ab hoĩe fert. a iure pͦmo qdẽ ꝑpt participatiõz cũ ex/cõicatis maiori vt dictũ ẽ. 2ͦ.p sacrilegio.xvij.q.iiij.miror.3ͦ.ꝑ notõia fornicatiõe ꝑcipue clericis:ex̄ ꝺ cohabi/ta cle.⁊ mu.vr̄a. 4ͦ.ꝑ simonia etiam occulta in ordine suscepto:ex̄ ꝺ simo. tanta.sꝫ hodie ĩcurrit maior excõicatio ⁊ pape reseruat absolutio:vt ha/bes.s̄. 5ͦ. cum quis recipit eccl'iaz ꝺ manu laici ⁊ sic eam tenet.xvi. q. vij. sigs deiceps. 6ͦ. ſm quosdam cum in bello iiusto exercꝫ artẽ balistarum ꝯ christianos: ex̄ ꝺ sagit. artem. 7ͦ. ĩ diffidẽtibᵒ pauperũ opꝑ̄ssorıbᵒ manifestis raptoribᵒ publ.ı vsurarijs:⁊ me/retricibᵒ:q large dicũt excõicati inq̃ntũ oblatiões eoꝝ ad altare ñ recipiũ/tur. 8ͦ. in illis quibᵒ negat ecclesiastica sepultura :⁊ q morit ĩ torneamẽto qꝛ priuat eccle.sepultura ẽt si penitue rit. Et idẽ põt dici ꝺ eo q ñ confitet semel in anno:vt dr̄ ex̄ ꝺ pe.⁊ re.oĩs.

9ͦ. in quolibet notorio peccatore di.64.illud.⁊ ꝺ ꝯsecra.di.z.ꝑ dilectione. Ab hoĩe autẽ fieri põt minor excõicatio:vt epo ⁊ qlꝫ inferiori iudice ecclesiastico:ex̄ de offi.or.cũ ab eccle/siaꝝ:⁊ h̄ siue ꝑ ꝯtumacia.5.q.z.pñti. siue ꝑ alijs culpis. Itẽ siue simplicit vt ꝺ pe.di.i.in actione. siue ad tẽpus di.86.c.tanta.

De effectu excõicatiõis minoris.

Est autem effectus principalis excõicationis minoris quia talis remouetur a participatione sa/cramentorum:⁊ si se ĩmisceat peccat mortaliter:non tñ incurrit irregula/ritatem:etiam si celebrat peccat:etiaz conferendo sacramẽta seu ab eo col/lata non carent virtutis effectu:nec ꝓhibetur eligere:nec ea que rõne iurisdictõis sibi ꝯpetãt exercẽ:si talis tñ sciẽter electᵒ fuerit eiᵒ electio erit irritãda:ex̄ ꝺ cle.ex.mi.sic celebrat. Tal' ẽt ſm Gui.ẽ separatᵒ ab osculo pacı qꝺ dat ĩ missa qꝺ ẽ quasi loco cõio/nis:ñ aũt horı dicẽdis cũ alijs. Iño. tꝫ ꝙ excõicatᵒ minori sacramẽta cõferẽdo peccat:sꝫ subditi ñ ꝓhibẽt a rẽceptiõe lꝫ ipe cõferẽdo se maculet. Hosti.dicit ꝙ cõferẽdo nõ participat qꝛ

nō cōfert ad suā vtilitatē sed aliorū
vr̄ ei participare partē capere: ⁊ sic
vr̄ ꝯp̄hēdi vtilitas ipi⁹ participantis.
Jo. ꝺ li. vr̄ tenē i plurib⁹ locꝭ ꝙ excōi
catio mīor separet a pticipatōe passi
ua tm̄ sacr̄oꝝ. s. ꝙ talis ñ pōt r̄cipere
sacr̄a añ absolutionē. cū eo. ꝯcor. Pe.
ꝺ pal. in. 4°. di. 18. Dicit eī ꝙ minor ex
cōicatio excludit a participatiōe sa-
cramētoꝝ: ñ a participatōe diuinoꝝ
vñ ꝗcq̄d aliȷ̄ dicāt licite p̄t missā audi
re ⁊ osculū pacꝭ accipe: ⁊ eccl'iaꝫ offi
ciare: dum tm̄ nullū sacr̄m percipiat
nec matrimoniū nec aliud nisi prius
absolut⁹: ⁊ qꝺ Guil. dic̄ ꝺ obsculo pa
cis. R°. ꝙ iō osculatio pacis ⁊ panis
bñdicti datio successerūt loco cōiōis
vt indigni ñ admitterent̄ ad ista.

De absolutione a minori excom-
municatione.

a Bsolutio aūt ab ipsa excōi-
catiōe minori fieri p̄t a ꝓp̄o
sacerdote: ex̄. e. nup. Et dicit̄
ꝓpri⁹ sacerdos q illū pōt absoluere a
peccatis ꝗcūq̄ sit. Ab alieno aūt q il
lū. s. ñ p̄t audire ñ p̄t absolui ꝫ Hos.
⁊ Tho. ⁊ alios. si ēt ip̄e sacerdos ꝓp̄-
us eēt excōicat⁹ excōicatōe minori p̄t
nihilomin⁹ absoluē talē: ex̄. e. duobus
Excōicat⁹ aūt maiori si se īgerat cōi-
oni alioꝝ peccat ꝫm Rai. ⁊ si i cōtē-
ptū h° faceret mortaliter: dꝫ q̊q̄ ⁊ ali
os excōicatos vitare ꝫm Ho. nec per
ꝯstōēꝫ ꝯstātie factā ꝺ q̄ habet̄. j. tolli-
tur qn ip̄e excōicat⁹ ꝺbeat se sb̄trahē
a cōione fideliū i diuinis ⁊ ex̄. Et nō
ꝫ Pe. ꝺ peru. ex̄ ꝺ sē. ex. sup. c. inqsiti
onis. ꝙ si plat⁹ p̄cipit subdito ꝙ cele-
bret excōicato p̄ñte quē subditus scit
excōicatuꝫ: prelat⁹ v° mādās: ⁊ aliȷ̄ si
ꝺ ei⁹ excōicatione ignorant. s. subdit⁹
i hoc ip̄e parebit p̄lato ⁊ sic celebra-
bit: ꝓtestari dꝫ tm̄ celebrās illi quē ex
cōicatū scit ꝙ ñ ītēdit cū illo celebra
re sꝫ cū aliȷ̄s excōicatis. Idē dic̄ ꝙ cū
scio aliquē excōicatū quē vitare tene
or ēt ī publico ñ teneor illi cōicare ēt
ad mādatū ecclesie: sꝫ poti⁹ debeo pa
ti excōicatōꝫ. Si v° ꝑ certo nescio: sꝫ
ꝓbabilit̄ credo: in tali casu ꝑ me solū
illi nō cōicabo: sꝫ ad petitōꝫ alteri⁹ vi
tare ñ teneor. Nō diligēt̄ ꝙ lꝫ ꝫ iu
ra cōia excōicati etiā nō denūciati de
berēt euitari vt dictū ē: tm̄ ꝑ ꝯstitutio
nē factā constantie istud extat modi
ficatuꝫ: ⁊ in concilio basiliensi anteq̄
scissuꝫ foret renouata fuit: vꝫ ꝙ fide-
les nō teneant̄ tales euitare ī diuinis
⁊ ex̄ nisi fuerint publicati vel denun-
ciati: excepto casu ꝺ iniectōe manuuꝫ
ī persōas eccl'iasticas notoria. Et ideꝫ
ꝺ aliȷ̄s censuris ecclesiasticis. Tenor
ipsius constitutionis est iste.

Constitutio Martini. 5. super non
euitandis excōicatis: nisi publice de-
nunciatis.

i Nsup ad euitanduꝫ scādala
⁊ multa pericula q̄ ꝯscientiȷ̄s
timoratis cōtingere possunt
oīb⁹ christi fidelib⁹: tenore p̄ñtiū mise
ricordit̄ īdulgem⁹: ꝙ nemo deinceps
a cōione alicuius sacr̄oꝝ administra
tione vel receptione: aut aliȷ̄s quibus-
cunq̄ diuinis intus vel ex̄: pretextu cu
iuscūq̄ sñie vl' cēsure eccl'iastice a iu-
re vl' ab hoīe gñalit̄ ꝓmulgata tenea
tur abstinē vl' aliquē vitare: aut iter-
dictū eccl'iasticū obꝫuare: nisi cēsura
vl' sñia hu⁹i fuerit i vel ꝯ ꝑsonā: vl' col-
legiū vniuersitatem ecclesie cōitatem
vel locuꝫ certum vel certam a iudice

publicata vel denunciata specialiter
⁊ expressa constitutionibus apostoli
cis ⁊ alijs in contrarium facientibus
non obstantibus quibuscunq;: saluo
siquem pro sacrilega manuum inie-
ctione in clericum sñiam latam a ca-
none: adeo notorie constiterit incidis
se: quod factum nõ possit aliqua ter-
giuersatione celari: nec aliquo suffra
gio excusari. nã a canone illius licet
denũciatus nõ fuerit volumus absti
neri iuxta canonicas sãctiones: in cõ
cilio ꝯstãtiẽsi sb Martino. 5°. ꝙ decre
tũ vt dcm ẽ fuit approbatũ iteꝝ ĩ cõ-
cilio basiliẽsi: ⁊ ꝑ eugeniũ tũc papaȝ
vt asseruit mihi dñs Julian⁹ q ibi de
legat⁹ fuit: ⁊ ẽt ali⁹. Põt dubitari vtꝝ
papa possit dispẽsare ⁊ lñiaȝ dare ꝙ
qs participet cũ excõicat| maiori ĩ di
uinis ⁊ ex: ⁊ vr̃ ꝙ ñ: q: vt cõit dr̃ ñ p̃t
dispẽsare papa ĩ doctrina aplorum.
⁊ rõ ẽ: q: hec doctrĩa vr̃ ꝑtinẽ ad ius
diuinũ: ĩ q̊ ꝰ oẽs papa dispẽsare nõ
p̃t. Hoc aũt ẽ ð doctrina aploꝝ. s. nõ
cõicare cũ excõicatis: vt. ii. q. 3. sicut. ⁊
pȝ ĩ prima ad cor. 5. ⁊ Jo. in scda ca.
e. vnico. ğ. ⁊c. In ꝯrũ est q: ecclesia in
h⁹ĩ ordinatõib⁹ q̃ ꝑtinẽt ad salutẽ aĩa
rũ errare ñ p̃t: cũ regat a spũ sancto
vt habet di. 8. q ꝯtẽpta. sed ecclesia ꝑ
s̃. dictũ decretũ ĩsuꝑ ꝯcessit talẽ lñiaȝ
⁊ papa ẽt frequẽter dat h⁹ĩ lñiam ad
tollẽda scãdala q̃ multũ debẽt cauẽi
vt di. 50. vt ꝯstitueret. ğ p̃t: ⁊ sic cõit
tenet. Ad ar. rñdet ꝰm Tho. ĩ. 4. ꝙ
ñ oĩa q̃ sũt ĩ doctrina apostoloꝝ: seu
epistolis eoꝝ: pertinẽt ad ius diuinũ
ꝓut ꝓprie ⁊ stricte sumit: sȝ ꝑ his q̃
ꝑtinẽt ad fidẽ ⁊ sĉaȝ sacroꝝ ⁊ mora
lia ad salutẽ necessaria ĩ qb⁹ papa di
spẽsare ñ põt: sȝ sol⁹ de⁹: sȝ q̃dã sũt in

epistolis apostoloꝝ pertinẽtia ad ri
tus ⁊ decẽtiã christiane religiõis: q̃ sũt
pure ordĩatões aploꝝ ñ dei seu diui
ni iur|: ⁊ ĩ h⁹ĩ cũ eccl'ia nc̃ habeat illã
ptãtẽ quã tc̃: q: papa succedit Petro
q prefuit ĩ h⁹ĩ oĩb⁹ apostolis. Jõ põt
tollẽ vl' suspẽdẽ ordĩatiões cũ vidẽit
expedire sicut ⁊ dispẽsat cũ bigamo
vt. 34. di. lector. qð ẽ ꝯ textũ apostoli
. i. ad thimo. 3. vbi dicit bigamũ ñ ꝓ-
mouẽdũ. Et nõ ꝙ qdã dicebãt istaȝ
ꝯstõeȝ fuisse ĩ ꝯcilio ꝓpositã: sed non
acceptatã precipue ab italica natiõe
Alij dicebãt fuisse tꝑalẽ. s. ꝑ quĩquen
niũ vsq; ad cõcilium sequẽs qð senis
fuit celebratũ: sȝ nullũ hoꝝ ẽ veꝝ. nã
duo venẽabiles viri famosi in vita ⁊
scĩa: quoruȝ vnus doctor ĩ theologia
alter in iure: ⁊ eps. s. dñs Nicolaus ð
tinchelfal: ⁊ dñs Andreas q fuerunt
p̃ñtes ĩ concilio ꝯstãtiẽsi: vbi fc̃a fuit
dicta cõstõ. Et p̃m⁹ fuit vn⁹ ð electo-
ribus pape: retulerunt ipsã ꝯstitutõȝ
fuisse acceptatã ⁊ vnã de concordat|
Magr̃i ẽt de vniuersitate parisiẽsi di
xerũt se eã velle recipẽ: qð patȝ ex te
nore ei⁹: q: ibi dr̃ oĩbus christi fideli-
bus: sed ⁊ dict⁹ dñs Andreas epus
bosẽniẽsis prouincie polonie post ce
lebratũ conciliũ senis: vbi ẽt interfuit
vadens ad curiã ad visitandũ papaȝ
Martinũ. 5. cũ ipe putaret ꝙ ipa ꝯstõ
fuisset tꝑalis. s. ꝑ qnquẽniũ: ⁊ sic iã ex
pirassȝ loquẽs cũ papa petiuit ab eo
vt ꝯcederet sibi ex gratia vti tali sñia
siue dispẽsatione quã continebat illa
constitutio. Rñdit papa vos scitis il
lã esse vnã de ꝯcordatis. Et cum ille
episcopus diceret ꝙ qnquẽnal' dixit
papa: Ego volo ꝙ semꝑ duret: dñs
ẽt Julian⁹ auditor camẽ apostolice

iure peritus ꝛ famosus ĩ vita ↄsultus
sup̲ hoc dixit tale ĩdultũ datũ ñ solũ
germanicis: sꝫ ẽt oĩbus christianis: ꝛ
de iure eẽ perpetuã: qꝛ ista ẽ nã con-
stitutionis nisi reuocet᷑: nõ fuit autẽ
reuocata sꝫ cõfirmata: vt pꝫ. s̃.

Explicit titulus secũdus de excõi-
cationibus minoribus.

Incipit titul⁹ terti⁹ ꝺ ĩterdc̃o eccle
siastico. Ca. 84.

q Uia ĩterdictũ eccl'iasticũ
hꝫ siĩtudinẽ aliquaꝫ cuꝫ
excõicatiõe. Est eĩ ipsum
ĩterdictũ separatio a cer-
tis sacramẽtis ꝛ omnibus diuinis of
ficijs ꝛ ecclesiastica sepultura: vt ha-
beri potest ex decretalibus: extra de
spon. non est vobis. ꝛ de pe. ꝛ re. qꝺ in
te. Ideo post tractatum de excõicati
one nunc agetur de ipso interdicto:
ꝛ precipue ẜm ea que nõuit Jo. cal.
in tractatu quem fecit de ecclesiasti-
co interdicto: vbi multa ponunt᷑ no-
tata per Hosti. ꝛ Inno. que nõ habẽ
tur in sũmis. Cõclusiões seu determi
nationes tm̃ ponẽdo: ꝛ opiniones cõ
trarias ꝛ rationes: ac multas allega-
tiones circa huiusmodi ibi positas
omittendo causa breuitatis. Primo
igitur sciẽdum q̍ sub nomine censu-
re ecclesiastice: ista tria ↄp̄hẽdũt᷑: ex-
cõicatõ: suspẽsio ꝛ ĩterdictũ: ex̄ ꝺ v̂b.
sig. querẽti. Et excõicatio qdẽ ꝛ ĩter-
dictũ ad laicos ꝛ clericos põt extẽdi:
sꝫ suspẽsio tm̃ clericos respicit cõiter
ꝛ iõ postea de ipsa tractabit᷑ suspen-
sione: ꝛ demuꝫ de irregularitate. Cõ
ueniũt aũt predicta tria ẜm Hosti. in
pluribus. Prĩo qꝛ sicut excõicatio dꝫ
fieri in scriptis cõtinẽtibus causã ipi⁹
ita ꝛ sñia suspẽsiõis ꝛ ĩterdicti: vt ha

bet᷑ ex̄. e. cũ medicinalis. li°. 6°. 2°. quia
excõis sñie suspẽsiõis ꝛ ĩterdicti ñ re
leuant᷑ p̲ sequẽtẽ appellatõꝫ sꝫ p̲ p̄ce
dẽtẽ. 3°. qꝛ ligati aliq̃ sñia ꝺ p̄dict]: nec
eligẽ nec eligi pñt. 4°. qꝛ nullus liga-
tus aliq̃ p̄dictaꝝ sñiaꝝ dꝫ celebrare
diuina: al's efficit᷑ irregular]. 5°. quia
tales sñias dꝫ precedere monitio. s. cũ
fert᷑ ab hoĩe. 6°. qꝛ glꝫ eoꝝ iurat añ-
q̃ꝫ absoluat᷑ ñ amplius cõtrauenire:
ꝛ ĩ omnib⁹ põt fieri relaxatio ad cau
telã: nisi essꝫ ĩterdictũ gñale promul
gatũ: qꝛ tunc nõ hꝫ locũ relaxatio ad
cautelã: ex̄. e. pñti. lib. 6. 7°. quia h⁹i
sñie debẽt obseruari p̲ superiores. 8°.
qꝛ null⁹ eoꝝ durãte sñia põt testificãi
ex̄ ꝺ testi. veniẽs. 9°. qꝛ superior nõ
dꝫ ipsas sñias reuocare vel p̲nũciare
nullas: vel de ipsis aliquid disponere
nisi vocatis partib⁹. x°. qꝛ illi q̲ p̲ p̊
uilegiũ sunt ẽcepti in p̲prios ꝛ sp̃ales
romane ecclesie: vel ap̃lice sedis fili-
os lꝫ p̲pt̃ h° ñ essẽt exẽpti: tñ sic exẽpti
nec excõicari: sic nec ĩt̃dici: nec suspẽ
di pñt ab alio q̃ꝫ a romano põtifice:
vel legato ꝺ latẽ: ex̄ ꝺ v̂b. sig. c. i. li°. 6°.
Idẽ Jo. cal. excepto p̊mo quẽ ñ põit
Differunt autem ista tria ĩ his. Pri-
mo quidẽ quia excõicatio ꝛ suspẽsio
p̲p̊e ferũtur ↄ singulares p̲sonas. Et
excõicatio quideꝫ ↄ clericos ꝛ laicos
suspẽsio v̂o ↄ clericos tm̃. Interdc̃m
aũt fert᷑ ↄ loca p̲pria: vel ↄtra vniuẽ
sitates ꝛ collegia. Interdictum tñ eti
am ↄ singularẽ personã fert᷑: ꝛ si nõ
ita p̲prie. 2°. qꝛ cũ suspẽso ꝛ ĩterdc̃o
participari põt in alijs oĩb⁹: exceptis
sacramẽtis certis ꝛ diuinis officijs: ñ
aũt cũ excõicato: vt dictũ est. s̃. in tra
ctatu de excõicatione. 3°. qꝛ effectus
sñie excõis late nõ p̃t suspẽdi: sꝫ effc̃s

aliaꝝ sic. 4º quia episcopi non in-currunt aliq̃s sñiam excõis: vel interdicti prolatam ab homine vl' iure: nisi specifice exprimantur: extra ꝺ sen. ex. quia periculosum. li. 6. quod ꝓuilegiũ non habẽt q̃tuꝫ ad excõicatiõꝫ 5º. q꞉ ĩterdictũ gñale loci nõ põt ad cautelã relaxari: ſꝫ bñ ab excõicatiõe ꝛ suspẽsione ad cautelaꝫ quis potest absolui. 6º. q꞉ ĩterdictũ gñale in locũ ꝓferri nõ põt sine lñia pape spãli ꝑ debito pecuniario: ſꝫ bñ excõicatõ ꝛ suspensio: ex̃ de appel. preterea. hec Jo. cal. De ipso ḡ quatuor videnda sunt. Primo a quo feratur. 2º. contra quem feratur: 3º. quis sit eius effectus. 4º. quomodo ferat᷑: ꝛ qũo postea tollatur: vel relaxetur.

De interdicto generali. Ca. 85.

Sciendum ergo primo ꝙ interdictum fertur a iure ꝛ ab homine ꝛ ab vtroq꞉: ꝛ qñq꞉ ĩterdictum est generale: qñq꞉ speciale ꝛ qñq꞉ etiam singulare. ꝛ generale quidem dicitur quod fertur ꝯ regnum ꝓuinciã ciuitatẽ castꝛ vel villaꝫ vniuẽsitatẽ vel collegiũ ꝛ huiusmõi. Generale interdictũ fert᷑ a iure ĩ his casib⁹ ꝛ huiusmodi. Primo si collegiũ vel vniuẽsitas ciuitatis vel loci cogit ecclesias vel ecclesiasticas personas soluere guidagia vel pedagia: vel ab ipsis ecclesijs: vel ecclesiasticis ꝑsonis exigit vel extorquet pro ꝓprijs rebus quas non cã negociatiõis deferũt hº ipso sunt interdicti: de censibus. q̃q̃. li. 6. Jo. cal. ꝛ addit tñ iste casus ñ est receptus nec seruat᷑: lꝫ postea sancitũ fuerit predictas penas ꝛ alias ꝯ ñ parẽtes debere ꝑ dioc꞉ publicari in cle. e. ti. presenti. sed cõiter ista opinio non tenetur: quia ꝛ si ꝺ lege dicat᷑ ꝙ confirmatur cum more vtentium approbatur: ꝛ ꝓpter cõtrariã consuetudinem abrogatur: di. 4. §. leges. Non sic ꝺ sñia excõicatiõis que subito trahit secum suuꝫ effectũ. ibi etiam dicit᷑ in illo. c. q̃q꞉. vbi fertur talis sentẽtia contraria consuetudine non obstante. Secundo vniuersitas que domos locauerit vel conductas habere permiserit alienigenis vsurarijs in terra sua ad exercendũ fenus: ꝺ vsur. c. i. lib. 6. Tertio vniuẽsitas que represalias contra personas ecclesiasticas concedit vl' concessas ad illas extendit: nisi id reuocauerit. j. mensem a tẽpore concessionis vel extensionis ꝺ iniur. ꝛ dã. da. ꝛ si pignorationes li. 6. Quarto est ciuitas ĩterdicta qñ officiales talis ciuitatis ĩ qua debꝫ romani pontificis electio celebrari vel representantes ipsam ciuitatem non seruauerint ea ad que tenentur ꝑ decretalem. vbi periculum. de elec. liº. 6º. vel fraudem in eis: vel circa ea commiserint. Quinto interdicta est ciuitas queuis preter vrbem que consentit dando consilium vel fauorem occidentibus vel percutientibus cardinales sancte romane ecclesie: vel q̃ infra mensem delinquentes in huiusmodi prout enormitas facientis exegerit: ꝛ ei facultas affuerit non punierit: de peñ. felicis. in fi. libro. 6º. Sexto interdicta est ciuitas que episcopum proprium iniuriose vel temere percusserit vel ceperit: vl' banniuerit: vel hoc fieri mandauerit: vel consilium in his dederit: vel fauorem.

vel hoc faciente defensauerit scienter vt in cle. de pe. siquis suadente. casus alius decre. clericis. de emunitate ecclesia. innouat' c p cle. quonia. e. ti. Jo. cal.

De interdicto speciali.

Ca. 86.

[S]Peciale iterdictu e cu interdicitur aliqua ecclesia: ac et cu interdicutur oes ecclesie vnius ciuitatis vel puincie: q2 et si no in illis ecclesijs: tamen in alijs locis illius ciuitatis extra ecclesias posset celebrare diuina et audiri ab hominib' loci ipsius. Et h' i iterdictu speale. s. q aliqua ecclesia reperit' in iure in his casibus. Primus pter iniuriosu homicidium in eo perpetratu: vel iniuriosum sanguine alias effusum in eo. Secudus cu ppter effusione humani seminis studiose pcurata est polluta. In his ei duobus casibus ecclesia est ita interdicta q ante recociliatoz no debent in ea diuina officia celebrari: de conse. di. i. si motum. et c. ecclesijs. Tertius qn ppt' discordia patronoz eps claudit ostia ecclesie: et tollit inde religas: et precipit vt nullus in ea aliqd sacz ministeriu celebz: donec ad concordia redeat d iure pa. c. i. et z. No tn proferens sentetia iterdicti Quart' si ecclesia fuit simoniace consecrata non debet in ea celebrari. Quintus si pncipaliter p questu non p diuino cultu fuit cosecrata: d cse. di. i. siquis basilica. Sextus no debet in ea celebrari. i. q. 4. ecclesia. si ecclesia est consecrata sine licetia epi diocesani: d conse. di. i. precepta. Septimus si sine reliquijs vl' in loco defto et nunq habitato fuit dedicata: de cse. di. i. placuit. In oibus tn his casibus: qquis in tali ecclesia d iure celebrari no debeat: tn ctrariu facietes. i. celebrantes n sunt irregulares: q2 no est expressu in iure: vt de sen. ex. is q. li. 6. Sz si eps p aliq causa d pdictis spalit' ecclesia iterdixit tc celebras in ea bn e irregularis. Jo. cal.

De interdicto singulari.

Ca. 87.

[I]Nterdictu singulare est cuz iterdicut' alicui psone singulari diuina officia et ecclesiastica sacrameta: vel vniuesalit' vl' particlarit' q ad aliq ipoz sacrametoz vel officioz: vt de offi. dele. ex litteris et d pui. c. i. et c. epoz. li. 6. et d tpe. oz. vl' non e. et c. litteras. et di. 50. placuit. et d coz. vicia. significauit. et istud pot etia dici suspensio. vbi primo no q interdictus ab aliquo actu respiciente diuina itelligit' iterdictus et ab omni alio q includit' in illo: vel q sine illo iterdicto exercei no pot: ex de appel. solicitudine. vn iterdictus ab officio sacerdotali non dz exercere officia: q pprie cpetut sacerdoti. Sec' si soluz altaris ministerium sit ei interdictuz et interdictus a sacerdotali officio no potest exercere pontificale: q2 pontificale sine sacerdotali exerceri n potest: de excess. prela. ex litteris. Et eadem ratione interdictus ne promoueat' ad inferiores ordines no potest pmoueri ad maiores: vel iterdict'. i. suspesus ab exercitio inferioris ordis n pt exercere actu superioris: qd sine exercitio illius iferioris exerceri n pt secus si sine illo exerceri pt: sic e3 interdict' vel phibitus a maiori no itelligitur phibitus a minori: quia i illo

maiori ñ includit᷑.h̄ pbat᷑.95.di.illud
⁊.13.q.2.questa. 2º nota ꝙ eps suspē
sus vel interdictus a pōtificalibus: si
exercet offm̄ sacerdotis etiā a ponti
ficalibus ñ ē irregularis:ſʒ si exercet
aliqd qḋ p se spectet ad offm̄ epale re
spectu ꝯsecrationis epalis:siue cū mis
sa:vt cōsecrare ordinare:vel sine mis
sa:sicut confirmare in fronte est irre
gularis.3º nō ꝙ sacerdos cui interdi
cta sunt sacerdotalia:si cōficiat corpꝰ
christi sine missa est irregular]:ḋ cle.
ex.mi.c.i.excōicatus tamen minori ce
lebrās sciēter:lʒ peccet mortaliter nō
tñ incurrit irregularitatē.Jteʒ nō ꝙ
a iure interdicitur ingressus ecclesie
i casibus ḋ sen.ex.sacro.⁊.e.ti.c.i.lib.
6.⁊.e.li.ḋ censi.exigit.⁊.17.q.4.siquis
deinceps.ſm cōmunem opinionem.
Jtē q celebrāt sciēter: seu alias parti
cipāt i diuinis pñtibus publice excōi
catis vel iterdictis: vel illos admittūt
ad ecclesiasticā sepulturā:eis iterdici
tur ingressus ecclesie:donec satisfece
rit ad arbitriū eiꝰ cuiꝰ īnīa cōtēpserūt
ḋ pui.epoꝝ.li.6.Archi.tñ sup isto.c.
dicit ꝙ intellr̄ de excōicatis ab hoīe
vel interdictis:qḋ pbat p tex. illum q
dicit:donec satisfecerit ad arbitrium
eiꝰ cuiꝰ īnīaʒ ꝯtēpsit.Sed admittentes
ad ecclīasticā sepulturā sciēter sūt ex
cōicati p decre.eos.ḋ qua habes.ś.ḋ
excōicatione.Si aūt talis cui est iter
dictus ingressus ecclesie ab hoīe vl᷑ a
iure igerat se diuinis i ecclesia agens
i offō suo sicut pus: est irregularis ḋ
sen.ex. is q.li.6. Sʒ si ex᷑ ecclesiā: pu
ta sḃ diuo vel sub tentorio:vel in do
mo ppria ingerat se diuinis non ē ir
regularis vt ibi dr᷑ in glo.⁊ ratio ē qꝛ
dictū limitatū ſm suā limitationē dʒ
intelligi.43.di.sit rector. Limitat᷑ au
tem hec pena cum.s.celebratur in ec
clesia:ergo non habet locū si extra ce
lebratur:ar.de pe.di.i.§.pene.Si aūt
talis celebrat in oratorio qḋ ꝯstrui ñ
potest sine diocesani licentia:ḋ puile.
auctoritate.li.6.Si stricte ē oratoriūʒ
ita ꝙ non ecclesia non est irregular]
Sed si celebrat in ecclesia non conse
crata que proprie dicitur basilica est
irregularis.satis est ei ꝙ auctoritate
pontificis sit dedicata: de conse. di.i.
nemo. Jteʒ presbytero celebrāte mis
saʒ in ecclesia:si subdiaconus cui ē in
terdictꝰ igressus ecclesie dicit episto
lā ex᷑ ecclesiā in illa missa:vel diaconꝰ
euāgeliū:sic iterdictos tales.s.sḃdiaco
nū ⁊ diaconū puto irregulares fore
qꝛ vnū ē offm̄ qḋ tñ in ecclesia princi
palit᷑ celebrat᷑ cui cooperāt᷑ i actu si
bi phibito.di.50.siqs viduā.Presbyt᷑
vō si celebrās i ecclīa admisit sciēter
dictū subdiaconū:vel diaconū ad le
ctionē epistole:vel euāgelij:ēt ex᷑ ec
clesiā ē irregularis qꝛ participat i cri
mine crīoso:ḋ sen.ex.nup.⁊.c.si cōcu
bine.imo vr̄ tale pticipiū factū i eccle
sia p primē dcā.ſʒ ecōuerso:si sḃdia
conus cui ē iterdictus igressus eccle
se dicit epistolā i ecclesia i missa quā
sacerdos celebrat ex᷑ ecclesiaʒ irregu
laris ē:qꝛ i ecclesia vere ⁊ de facto id
fecit:⁊ sic i loco phibito:ḋ sē.ex.is q.
li.6.Et idē diceduʒ est de diacono in
tali casu dicēte euāgeliū.Presbyterū
aūt talē celebrātē ex᷑ ecclesiā ñ audeo
dicere irregularē:qꝛ lʒ videat᷑ parti
cipare i culpa cū ministris:tñ ñ ē di
gnū ꝙ pncipale vl᷑ digniꝰ trahat᷑ ad
accessoriū:vel minꝰ dignū:⁊ satis ē ꝙ
i hoc dubio hoc nō ē expressū i iure.

Itē talis cui ē īterdict⁹ īgressus eccle
sie:q̄uis sit ꝓhibit⁹ ꝑ h̊ a celebratōe ꝛ
ēt ab auditōe diuinoꝝ ī ea ſꝫ Jo.an.
ꝑt tn̄ n̄ solū ꝑ ecclesiā trāsire ꝓ factis
suis ſm Inno.ſꝫ ēt potest in ecclesia
orare ī tpe ī q̊ diuina n̄ celebrant' in
ecclesia.i.q.i.ꝗ studēt ī fi.Jo.cal.

De interdicto qđ fit ab homine. Ca.88.

Item ab homine potest fieri
i interdictum ꝛ generale ꝛ spe
ciale ꝛ singulare ꝛ per dele-
gatum ꝛ subdelegatum:de offi.dele.
sane.quod ē planū si in litteris dele-
gat] est clausula consueta.s.ꝯdictōes
ꝑ cesurā eccl'asticā cōpescēdo:de v̂.
signi.querēti.Item si simpl'r dat⁹ est
sine dicta clausula:tunc enim maxīe
vbi hoc ē expressū in iure hanc penaꝫ
poterit īponere:đ offi.dele.đ causis.
Itē ꝓfert' ꝑ ordinarium.ep̄m ꝯ eos
ꝗ sunt sue iurisdictōis:tn̄ nō dꝫ suspē
dē seu īterdicē clericos vl' eoꝝ eccle-
sias perpetuo vel ad longuꝫ tp̄s nisi
đ ꝯsensu capituli:ꝛ hoc maxīe qn̄ ꝓce
dit ex offi.suo: ſꝫ regulariter ꝛ đ iure
ꝛ đ consuetudine sn̄ia pastoris solius
tenēda est ꝛ timēda.z.q.3.c.i. Item
elect⁹ cōfirmat⁹ liꝫ n̄ ꝯsecrat⁹ īterdicē
pōt q: hoc ē iurisdictionis:ex̄ de elec.
trāsmissā.Itē ꝛ īferior p̄latus habēs
iurisdictionē ordinariā īterdicere p̄t
sibi subditos:ex̄ đ ꝯsue.cū īter vos.ꝛ
đ offi.ordi.cū ab ecclesiaꝝ.vbi nōt' ꝗ
ꝛ qn̄ īferiores ab ep̄is habeāt ordina-
riā iurisdictionē.Itē sede vacante ca
pitulū pōt īterdicere:extra đ maio.ꝛ
obe.c.his q̄.Itē ꝑ mulierē etiā prela
tā nō pōt ꝓferri īterdictū: vt ṗorissaꝫ
abbatissā:q: hoc ꝑtinet ad potestateꝫ
clauium:de pe.ꝛ re.noua.

Cōtra q̊s possit ferri sn̄ia īterdci. Ca.89.

Uantū ad zm ṗncipale.s.ꝯ
q quē ferat' īterdictū.Sciēdū
ꝙ ꝓmulgat' ꝛ ꝓmulgari p̄t ꝯ
mares ꝛ feminas:clericos:laicos:re-
ligiosos ṗuatos p̄latos:ꝛ rectoresſ:no
biles ꝛ plebeios:cuiuscūqꝫ sit etat] ſꝫ
ꝙ sīt capacesſ penaꝝ:cōtra ēt collegia
ꝛ vniuersitates:ꝯ ecclesias villas ca-
stra ciuitates ꝛ regna.ꝛ dicit Jo.cal.
ꝙ ꝓferēs sn̄iaꝫ iterdicti ꝛ superior ei⁹
si violat sn̄iaꝫ ipsā credit eē irregula
res:q: hac irregularitate ligatur a ca
none:đ sen.ex.his ꝗ li.6.de consti.c.i.
ꝛ vlt.Itē si ꝓferēs sn̄iam nō seruat in
terdictū:forte nō male diceret' ꝙ aliȷ̄
nō tenētur seruare:ar.decre.petistis.
de ṗui.ſꝫ illa decretalis loꝗtur cū is
ꝓ q̊.i.ad cui⁹ q̄relā: ꝛ ī cuius fauoreꝫ
latū ē id nō seruat.qđ non ē ad casuꝫ
aliū extēdēdū:cū videat' ꝑ modū pri
uilegȷ̄ licet corpore iuris clausi ema-
nasse. Qꝫ aūt iuris priuilegia casus
suos non excedant pꝫ de ṗui.sane.et
si sint corpore iuris clausa.Et ibi nōt
Hosti.Ex ꝗbus seꝗtur ꝙ ꝓferēs īter
dictuꝫ celebrans in ecclesia ab eo īter
dicta est irregularis:ꝛ ꝑcōsequēs aliȷ̄
non excusantur.lꝫ eī mala superioꝝ
trahuntur frequenter a subditis ī ex
emplum:de no.ope.nun.cum ex iiū-
cto.non tamen per huiusmodi subdi
ti excusantur a pena iuris.xvi.q.i.ī ca
nonibus.Item si proferens.interdi-
ctum nō seruando interdictuꝫ ab eo
positū ī aliquo loco : ꝑ hoc nō ītēdit
illud relaxare:ita ꝙ ipse ꝓferēs.h.d.
Tūc nec subditi:nec ipse ꝓferēs essēt
irregulares.Sublato eniꝫ pricipali

cessant omnia accessoria. Cū g̃ rela-
xatio loci interdicti nō habet certam
formā: satis fuit ꝙ proferēs dixit ꝙ
intendebat relaxare: sed vbi ꝓferens
hoc non dixit: licet in mente gereret
relaxare: tñ putarē ipsum ⁊ alios nō
seruantes esse irregulares: quia sicut
verbaliter lata fuit sñia īterdicti: ita
verbo debet fieri relaxatio: ꝺ re. iu. c
i. hoc vex: preterꝗ̃ in papa qui non
subiacet legibus. ff. de le. princeps. vñ
si in mente gerit interdictū relaxare:
lꝫ verbo nō exprimat: postea ibi cele
brātes non essent irregulares: si tñ h̃
ignorarent: ⁊ celebrant credentes du
rare interdictū: grauiter peccant: ⁊ si
nō sint irregulares. Jo. cal. Iteꝫ si
interdicitur aliqua ecclesia: nec in ca
pella eius poterit celebrari: nec in ci-
miterio poterit quis sepeliri: si ipsa
capella ⁊ cimiteriū sint eccl'ie ꝯiūcta
al's secus: ex̃. e. si ciuitas. li. 6. Item in
eccl'ia spāliter interdicta: ꝗ̃uis hone
stius sit ibi nō baptizare: nisi īcōmo-
ditas aliud suadeat: ꝯrriū tñ faciens:
credit Jo. cal. ꝙ nō īcurrat irregula
ritatē: q2 a quouis interdicto h̃ est ex
ceptū. ꝺ spon. nō est vobis. Idē ꝺ chri
smate. Itē ī eccl'ia spālit' īterdicta
nō pñt celebrari diuina: saluata for
ma decreta. alma. §. adijcimus. de
sen. ex. li. 6. Ratio ē: q2 dicta decreta-
lis alma. loquit' cū locus interdict⁹
fuerit: ⁊ tale appellat' gñale interdi-
tum. ꝺ pe. ⁊ re. ꝙ in te. siue cōmune
quod idē sonat: bene ad hoc facit de
sen. ex. pñti. li. 6. Itē spāle interdictuꝫ
seu positū ī aliq̃ eccl'ia: ꝗ̃uis Archi.
dicat non posse relaxari ad cautelaꝫ
si dicat' nullū. Jo. tñ mo. dicit ꝯriuꝫ
qꝺ fatet' Jo. an. videri sibi verius: et

etiam placet Jo. cal. quia ꝺecre. pre-
senti. de sñia ex. li. 6. loquitur de gene
rali interdicto qꝺ. s. nō possit relaxa
ri ad cautelam. Secus ergo ꝺ spēali
25. di. qualis. Et idem in particulari
vel singulari interdicto. s. persone.
Item ⁊ si pro pecuniario debito non
possit fieri interdictum in locum si-
ue generale: potest tñ fieri speciale: si
ue contra ecclesias: aliquaꝫ vel aliq̃s
pro dicta causa. Item cum imponit'
in aliqua ecclesia cessatio a diuinis:
seruata forma decre. de offi. ordi. ir-
refragabili. siquis ibi celebrat: non
est irregularis. Et ratio quia tal' ces-
satio imposita non est vera sñia īter
dicti. Sed si īponat' cessatio a diui-
nis gñalis. s. ī loco ab eo q pōt: tūc hꝫ
effectū īterdicti: ⁊ de hac dꝫ intelligi
glo. Inno. nō est vobis. in decretalib⁹
ꝺ spon. ꝭm Jo. and. Et hoc placet: qꝺ
probat etiam ex cle. ex frequentibus.
de sen. ex. que equiparat genēales ces
satiōes inductas ab eo qui potest ge-
neralibus interdictis: non aūt specia
les. i. certarum ecclesiarum. Jo. cal.
Item si interdicatur vel ꝓmulget' in
terdictū in cōe: populū: ciues: incolas
vel vniuersitatē. i. sub predictꝭ appel
lationibus: vl' aliquid ipsoꝝ ītelligit'
istud genēale īterdictū: ꝺ se. ex. alma.
§. illis. li. 6. ⁊ q2 cuꝫ interdicto loco ꝓ
pter delictum populi vel ciuium: sin
gulares persone loci ītelligunt' gñā-
liter īterdicte: vt sic dicatur genēa-
le īterdictū: vt ī decre. cū ī partib⁹. de
ꝟb. sig. Eodē mō ñ istud dꝫ dici gñā-
le īmo ⁊ forti⁹: q2 ꝑdictū īterdcꝫ supe
rius iō dr̃ gñale: q2 vniuersitatem vl'
ppl'ꝫ loci ꝯplectit': sꝫ ꝓpt' qꝺ vnūqdqꝫ
tale ⁊ illud magis. di. 18. c. i. Jo. cald.

Item qñ interdicitur clerus alicuius
loci:non ex hoc intelligitur populus
illius loci interdictus:quia hec sunt
diuersa:ꝛ econuerso:extra de sen.ex.
si sententia.li.6. Intelligo autem ap-
pellatione cleri cōtineri nō solū ꝑmo
tos ad ordines:sed etiam religiosos
conuersos ꝛ conuersas:qui ita sꝫ ad
ecclesiā translati:ꝙ ꝺ populo prope
dici nō possunt.12.q.1.duo sunt. Io.
cal. Item cum interdicitur populus
alicuius terre singulares persone illi
us populi:cum sint interdicte:nec in
illa terra:nec alibi poterunt admitti
ad diuina vel ecclesiastica sacramen
ta nisi in casibus a iure expressis:ex-
tra ꝺ sen.ex.si sententia.li.vi. Itez cuz
interdicit᷑ terra alicuius dñi ītelligi-
tur ꝺ ea que ē sua quo ad dñium iu-
risdictionale:ꝛ multo fortius si terra
illi⁹ dñi eēt simplr̄ ꝛ absolute ꝓpria.
Itē intelligit᷑ de terra quā ab alio tꝫ
in feudū vel emphiteosim:qꝛ in illis
casibus ad eum spectat vtile dñium
Item intelligitur de terra que ꝑtinet
ad ipsū dñm rōne dotis vxoris:quia
maritus cōstāte matrimonio est dñs
dotis vxoris. Itē intelligitur ꝺ terra
sibi pignorata si proferens dixit: In-
terdico terram quam talis tenet:sec⁹
si dixit interdico terram suā. Io.an.
Item si talis dñs cuius terra interdi
cit᷑ hꝫ terram in diuersis prouincijs:
vl' diuersis locis:si habꝫ eā ꝓ parte ꝛ
ꝓ diuiso:oēs ille partes subiacēt iter
dicto:sꝫ si ꝓ indiuiso:secus ne īnocēs
puniatur:ar.1.q.4.§.vlt. Si autez po
stea dñs acquirat nouā terrā tal' ter
ra ñ subiacet iterdicto:nisi lator sñie
expressisset vl' intēderet tā ꝺ ea quaz
habebat:q̄ꝫ ꝺ ea quā habitur⁹ eēt. Si
aūt vēdit terrā īterdictā:vel ꝑdit eaꝫ
ñ ꝓpter hͦ tollit᷑ īterdictū:cum onus
rei transeat cū ipsa:de decimis pasto
ralis. Nec eī iste ē modus tollendi ī-
terdictū qḋ dꝫ relaxari ꝑ iudicē:qui
tñ cessante fraude:ꝛ cā interdicti se
facilē exhibebat. Io.cal. Itē si īterdi
cit᷑ ppl's:vel vniuersitas collegiū vel
cōe alicuius loci:nō intelligit᷑ per hͦ
locus ille interdictus ſm Io.an.sup
c.si sñia.e.ti.li.6. qꝛ aliud ē interdcm
loci:aliud vniuersitatis vl' collegij:ꝺ
vꝫ.c.1.li.6. Poterit ergo celebrari al-
ta voce in illo loco vt ꝑus:īterdictis
tñ exclusis:qꝛ hoc nō est ꝓhibitū:sꝫ lꝫ
dictum h⁹1.s. Io.and.ꝓcedat de iure
scripto:tamē prestare videt᷑ occasio
nē periculi. Audiētur eī voces publi
ce celebrātiū ab interdictis:ꝛ ꝑ hͦ vi-
lipēdet᷑ cēsura ecclesie:vñ ꝯsulenduꝫ
eēt cleric] vt tali īterdicto durāte ab
stineret a publica celebratōe. Io.cal.
Itē si aliqs de vniuersitate īterdicta
se trāsferret ad alium locuꝫ ꝑmo di-
missosi est spālit᷑ īterdict⁹ aut de po-
pulo interdicto:ita ꝙ fuit in culpa ꝓ
pter quā latū fuit interdictū qūocun
q̄ꝫ se trāsferat remanet interdict⁹: de
sen.ex.alma.§.illis.li.6. Si vero non
fuit culpabilis:ꝛ ex toto desinit esse
de populo interdicto:credo cessare
interdictum circa eū:quia ī eo cessat
cā efficiens ꝛ conseruans:ergo ꝛ effe
ctus.61.di.neophitus. Io.cal. Itez si
existens de populo non interdicto:
factus ē postea de populo:vel vniuē
sitate interdicta:credo ꝙ extunc li-
gatus est sicut ꝛ alij:cum mēbꝝ ſcm
sit illius corporis:ꝛ sic debet eodem
iure censeri:di.12.c.1. Iohānes cald.
Itē si existens ꝺ ppl'o interdicto vel

vniuersitate: si banniatur simpliciter ꝛ nõ ad tẽpus cessat interdictum circa eum: quia non cẽsetur amplius de vniuersitate vel populo: sed confirmatus vel relegatus bene permanet interdictus: quia adhuc censetur de corpore vniuersitatis. Jo. cal. Jtez si talis de populo vel vniuersitate iterdictis si ingrediatur monasterium post professionem indubitanter poterit ordinari: quia desinit esse de populo totaliter: sed ante professionem tutum est consilium ꝙ non ordinetᷓ i. tali interdicto durante. Si tñ fuerit ordinatus puto illam tenere: ar. ꝺ sen. ex. religioso. li. 6. Jo. cal. Jtem de absentibus tempore late sñie interdicti: vel in vniuersitate vel populo: ꝛ ꝺ presentibus non consentientibus sed contradicentibus aliorum culpe ꝓpter quam latum est interdictum anligentur. dicit Jo. an. in decre. si sñia e. ti. li. 6. ꝙ quidam religiosi tenent tales non ligari: etiã quo ad ecclesiam quia absens ꝛ ignorans ex maleficio non obligatur. 15. q. i. aliquos. ꝛ c. non est. Et qꝛ pena suos debet tenẽ auctores: ꝺ pe. di. i. nẽo. Sed dic̃ ipse ꝙ isti non ponderant: ꝙ pena interdicti ẽt puniuntᷓ q nõ peccauerunt: de spon. non est. vobis. Unde tenet ipse absentes ꝛ ꝯtradicentes ligari: quod ꝓbat decre. si sñia. Fateᷓ tñ illos insontes quo ad deum. Et hoc placet Jo. cal. Jtẽ si talis absens est ꝺ alia ciuitate: vl̓ ppl̓o lꝫ gratiose r̃cept⁹ fuẽit i ciuẽ vl̓ ppl̓arẽ ppl̓i iterdicti: vt faciũt veneti ꝛ forte ibi nũqꝫ habitauit: credo ꝙ cũ tali ppl̓o interdicto talis intelligaᷓ iterdict⁹. Jtẽ habitãtes i ciuitate nõ ciues nec ꝺ ppl̓o illius: planũ ẽ ꝙ nõ icludũᷓ iterdicto illi⁹ vniuersitatꝭ vel populi: vt in cle. si sñia. Si tamen ẽt locus eẽt iterdictus in eo ñ possent audire diuina: sꝫ exᷓ locũ illũ. Jo. cal. Jtẽ si iterdiciᷓ loc⁹ sub appellatione regni ꝓuincie ciuitatis castri vel ville suburbia ꝛ ꝯtinentia edificia loci illius iterdicta itelligũᷓ: ꝺ sen. ex. si ciuitas. li. 6. ẽt si dc̃a suburbia ꝛ cõtinẽtia edificia in nullo erãt subiecta dc̃o loco interdicto vl̓ vniuersitati: si tñ ꝓferẽs iterdictũ habeat iurisdictõꝫ spũale i dictꝭ suburbijs. Si aũt ñ habẽt iurisdictõꝫ lꝫ ꝺ iure scripto ñ videãᷓ iterdc̃a dc̃a suburbia: tñ põdẽata rõe decre. si ciuitas. posset dici qꝛ ẽt tũc itelligũᷓ iterdicta nõ ab hoĩe: sꝫ a iure exᷓ ꝺ sẽ. ex. nup. Intelligũᷓ aũt suburbia burgi exᷓ ꝛ ꝓpe ciuitatẽ i qbus domus sᷓ ꝯtigue: vl̓ dicũᷓ suburbia ꝑ q̄ iter ẽ rectũ. Cõtinẽtia v̂o edificia dicũᷓ dom⁹ exᷓ burgũ sepate: ꝛ ñ ꝯtigue vl̓ ꝯtinẽtia edificia sᷓ q̄ sᷓ ꝓpe ciuitatẽ vl̓ locũ iterdictũ iter suburbia. Jtẽ i dc̃o loco sꝫ appellõe ciuitatꝭ castri ville: vl̓ h⁹i ñ sᷓ iterdicti ciues illi⁹ ciuitatꝭ seu hoĩes illi⁹ castri vl̓ ville: cuꝫ ꝓdict⁹ loc⁹ ẽ iterdict⁹ ꝓpᷓ delictũ dñi vl̓ alic⁹ singularꝭ ꝑsõe. vñ ꝛ si ñ in illo loco iterdc̃o: alibi tñ poterũt audire diuina: ꝛ h̄ nisi tales ꝑsõe sint culpabiles ꝛ dederit cãꝫ iterdc̃o. e. ti. alma §. illis. Tales ei sunt iterdicti vbiqꝫ: ꝛ idẽ ẽt ẽ si iterdc̃m sit latũ ꝓpᷓ ꝺlictũ ppl̓i vl̓ ciuiũ vl̓ vniuersitatꝭ ipsi⁹ loci ꝺ sen. ex. si sñia. li. 6. Jo. cal. Jtẽ ciues habitãtes ꝯtinuo exᷓ ciuitatẽ ꝛ suburbia ꝛ ꝯtinẽtia edificia interdc̃o ppl̓o vel ciuib⁹ ciuitatꝭ itelligũᷓ ꝛ ipi iterdc̃i ẽt vbicũqꝫ habitẽt: ex q̊ ponunᷓ ciues vl̓ ꝺ vniuẽsitate iterdc̃a. Jo. cal.

Item nobiles et marchiones comites et barones et huiusmodi habentes in tali ciuitate si sunt de populo interdicto: vel de dicta vniuersitate: quod patet ex eo quod subeunt onera: et habent honores: sicut alii ligantur sententia interdicti. Et idem si per priuilegium essent exempti ab oneribus: secus autem si essent sui iuris: vel ex consuetudine: vel ex priuilegio imperiali: ita quod dicte vniuersitati tanquam de eius corpore in nullo participarent. Jo. cal.

De effectu iterdicti. s. quo sit fuandum: et a quibus diuinis cessandum. Ca. 90.

Quantum ad tertium principale. i. effectum interdicti: sciendum primo quod in loco supposito ecclesiastico interdicto secundum antiqua iura nulla permittebantur ecclesiastica officia celebrari vel audiri: extra de pe. et re. quod in te. et de spon. non est vobis. nisi semel in ebdomada celebrari causa conficiendi corpus christi: de sen. ex. permittimus. Sed per noua iura illud restat moderatum: extra de sen. ex. alma. li. vi. Per istum. s. modum: videlicet quod singulis diebus in tali loco debeant seu possint in ecclesiis siue monasteriis missae: et alia officia celebrari sicut prius: sed cum his quatuor conditionibus. s. submissa voce: ianuis clausis: non pulsatis campanis: excommunicatis et interdictis exclusis quando per quodlibet horum quatuor per se: si non seruetur aliis tribus obseruatis violatur interdictum: et est irregularis ibi sic celebrans: vel aliquid agens alicuius ordinis: vt in officio suo: puta si pulsat campanis celebrat: vel etiam si alta voce tantum et huiusmodi secundum Hosti. et Jo. an. et Jo. cal. qui addit sic: et licet hec dura videantur: tamen sufficit ita scriptum esse 19. di. in memoria. Item si clericus in loco interdicto facit tantum alterum predictorum aliis celebrantibus: puta sonat campanas: vel aperit ianuas ecclesie et huius credo ipsum irregularem quia participat in crimine criminoso: de sen. ex. nup. Secus si facit alterum predictorum vt celebrentur diuina: que tamen non celebrantur de facto: cum irregularitas requirat actum perfectum. 15. q. i. c. fi. Item si clericus scit interdictum loci: quod tamen non publicum est per denunciationem: si illud non seruat est irregularis secundum Archi. ar. de re. iur. eum. li. 6. Et hoc verum: nisi istud esset occultum. 6. q. z. si tantum. Nec obstat cle. pe. de sen. ex. Quia licet in seruando interdicto quod seruat matrix ecclesia loca religiosa se debeant conformari non sequitur quod vbi matrix non seruat: quia non est ei denunciatum: alii qui sciunt non debeant obseruare: vt ibi notatur: quia secundum hoc idem infertur etiam si esset publicum et matrix ecclesia non seruaret: quod est absurdum. Dicit tamen Jo. an. quod expediret per constitutionem prouideri clericos non tueri ad obseruantiam interdictorum prelatorum a iure: nisi prius fieret ipsorum declaratio per id quod habetur de cens. quamquam. li. 6. et in cle. presenti. e. ti. Item nota quod dicta moderatio interdicti et effectus interdicti non habet locum in interdicto populi seu vniuersitatis nisi expresso loco in sententia interdicti: quamuis ei et illud dicatur interdictum generale tamen decre. alma. cum sua moderatione loquitur de interdicto generali loci: vt ciuitatis castri ville regni et huiusmodi. Item laici qui non sunt interdicti non possunt admitti ad diuina que celebrantur cum

dicta moderatione in loco interdcõ: nisi sint sup hoc spaliter ꝓuilegiati. De clicis vero extneis seu alibi bñfi-ciatis: an possint admitti in ecclesia si ta in loco interdicto ad celebranduz vel concelebrandum. Archi.tz ꝙ nõ Jo.an.dicit ꝙ hoc durum est: ⁊ qui ni-mis emungit ⁊c. ⁊ sic videtur tenere ꝯrium. Ad ꝯtrarium Jo.cal. probat ꝑ multas rões. Et idẽ dicendũ vide tur de religiosis. Item tam canonici ꝗ3 clerici ecclesiarũ in qbus distribu tiones quotidiane tribuuntur illis q intersunt horis: si non veniunt amit-tunt eas: sicut amitterent si non esset interdictum. Item misse non conuen tuales sed peculiares celebrare pos-sunt tempore interdicti ĩ ecclesijs cõ uentualibus seruato moderamine ṗ dicto. Item si in tali ecclesia deficiũt omnes preter vnum. Jo.an.post Ho sti. dicit ꝙ ille poterit celebrare cũ fa miliari. Archi. dicit ꝙ nõ audet hoc tenere. Sed primuz placet. Fateor ta men ꝙ in priuilegio conuentus d ce-lebrando tꝑe interdicti non ĩcludũt familiares ꝯuentus. Sz in casu ṗdcõ ille solus adhibere poterit familiarẽ seu seruitorẽ vigore ꝑmissiõis. §. adij cim⁹. necessitate ad hoc cogente. Jo. cal. Si tñ alicui ꝑsõe singulari sit cõ cessum: vt in tꝑe interdicti possit cele brare vel audire diuia in voce sbmis sa: tunc familiares eius ad audiendũ cum illo: ⁊ ad celebrandũ sibi admit tuntur: nisi esset talis cuius culpa do lo vl' fraud sit lata sñia interdicti: vl' ad dictã culpã dedisset auxilium cõ silium vel fauorẽ: de priuile. licet. li. 6. Item ꝑ dcm. c. alma. de sen. ex. lib. 6. extat alia moderatio circa int'dictuz

vz ꝙ in festiuitatib⁹ solũ natiuitat] re surrectionis pentecostes ⁊ assũptõis beate Marie. Item nota ꝙ predictis q̃ttuor solennitatibus de qbus hẽtur in. d. c. alma. addita ẽ solennitas cor-poris christi ꝑ ex uagã. Martini qnti in q̃ interrũpit interdictũ: siue suspẽ di videt'. Ut ĩ q̃ttuor predictis cãpa ne pulsent: ⁊ ianuis aptis alta voce diuina celebrentur in locis interdcĩs excõicatis exclusis sz interdcĩs admis sis: ita tñ ꝙ illi ꝑpter quos ꝑlatuz ẽ interdictum altari non appropiquẽt non obstantibus quibuscũq3 ꝓuilegi-is que reuocantur: q2 sufficere dz oĩ-bus ꝙ celebret' vt dictuz ẽ. Ubi ṗ mo nota ꝙ illud qd dictũ est de dict] festiuitatibus: intelligi debet de vna die tm̃ ꝑ qualibet festiuitate. vnde et doc. querunt qñ incipiat talis dies: ⁊ q̃3tũ3 ad principium diei concor. qua si omnes. s. ꝙ incipit in vespis vigilie sed q̃3tum ad finem sunt varie opini ones. Et archi. tenz ꝙ terminetur in cõpletorio festiuitatis inclusiue: quia in beneficijs ẽ larga interꝑtatio faciẽ da. Jo.an. tenet in dicta decre. alma. glo. ante penultimam ꝙ terminetur in vesperis ipsius festi: ⁊ sic excludit cõpletorium: que opinio etiaz placet Jo.cal. Itẽ nõndũ ꝙ ĩ ṗdcĩs festiui tatib⁹ non põt licite dari corpus chri sti in loco interdicto nisi sicut ⁊ alijs diebus. s. infirmis decedentibus: d sẽ ten. excõ. responso. Unde ⁊ qd dr̃ in canone: de conse. di. 2. ⁊ si non frequẽ tius. ⁊ de peni. ⁊ re. omnis. s. ꝙ fideles debent cõicare in paschate natali et pentecostes. Intelligendum est inter dicto ⁊ alia prohibitione cessantibus Et idem dicẽdũ de extrema vnctiõe

ſ. ꝙ non eſt dāda iſtis diebus Archi.
⁊ Jo.an. Jtē ⁊ ſi in dictis feſtiuitati-
bus honeſtius ⁊ iuſtiꝰ ſit ſaltem q̄ꝫtū
ad pncipalē miſſā que ī ipſa eccl'a ce
lebratnr de ipſo ꝓprio feſto dicē: qꝛ
ideſt inductū in honorē illaꝝ ſolēnita
tū: ⁊ iō de eis celebrandū: de ꝯſe. di. i.
⁊ hoc attendendū ē: ⁊ ꝺ cele. miſ. c. z.
Poteſt tamen ⁊ alia miſſa dici q̄ꝫ de
ipſo feſto. Jtem in dictis feſtiuitati-
bus credo ꝙ poteſt aqua ſolēniter
benedici ⁊ aſperſio fieri. Pāes ⁊ fru
ctus benedici: ⁊ laicis etiā interdictis
miniſtrari: qꝛ iſta de ſe non ꝓhiben-
tur tpe interdicti: ⁊ ipſoꝝ benedictio
ē officium diuinū: qꝺ gn̄aliter ī pdi-
ctis feſtiuitatibus ꝑmittit᷑. Johā. cal.
Jtē ī feſto aſſūptōis virginis Marie
ſꝑ tpe interdicti nuptie pn̄t ſolēniter
benedici: qꝺ alijs diebus tpe interdi-
cti non poteſt fieri ſm̄ Hoſti. Et hoc
ideo: qꝛ talis benedictio ꝑtinet ad di
uinum officiū: qꝺ illa die ꝑmittit᷑ ſo
lenniter celebrari. De alijs tribus fe-
ſtiuitatibus non oꝫ querere: qꝛ in ip-
ſis feſtiuitatibus ꝓhibent᷑ celebrari ī
omni loco ⁊ ab oībus fidelibus. 33. q.
4. non oportet. Jo. cal. Jtem in dict]
feſtiuitatibus pn̄t virgines ⁊ altaria
cōſecrari vel benedici ⁊ calices ⁊ pa
ramenta ⁊ abbates ⁊ abbatiſſe: quia
hꝰi benedictiones non ſunt ſacramē-
ta ꝓpe ſed oroēs ⁊ certa officia. Jo.
cal. Jtem dictis diebus feſtiuis in lo
co interdicto vtrum poſſint admitti
ad eccleſiaſticam ſepulturaꝫ. Jo. an.
dicit ꝙ putat ꝙ non: licet multociēs
fuerit in ꝯ̄rium obſeruatum: ⁊ ſubdit
poſt pauca. Jo. cal. Scio ꝙ videret᷑
temerariū reſiſtere opinioī dn̄i mei
⁊ patris mei: maxime ꝙ non videriꝫ
ꝑ aliquē ꝯ̄rium ſcriptum. Attn̄ mea
puſilla intelligentia iudicat in dictis
feſtiuitatibus non obſtante īterdicto
poſſe publice ⁊ ſolēniter mortuos ſe
peliri: vbi aliud non obſtat: puta qꝛ
non eſt ſpecialiter aut noīatim inter-
dictus: aut qꝛ fuit in culpa: vl' ad hoc
dedit ꝯſilium auxiliuꝫ vel fauoreꝫ ꝓ
pter qꝺ latū eſt īterdictum. Moueor
ad dicendū ꝙ ꝑ gn̄ale interdictū ꝓhi
betur eccl'aſtica ſepultura: qꝛ ipſa ac
cedit ad officium diuinū. Na cuꝫ of-
ficio diuino debet ferri funus ad ec-
cleſiā: vt hētur. iz. q. z. qui diuina. Sꝫ
officium diuinū ꝑmittit᷑ his diebꝰ ſo
lenniter celebrari. Jo. cal. Qui multa
inducit ꝓ ⁊ contra circā iſtam mām.
Jteꝫ tpe interdicti ⁊ſi ꝓhibita ſit ad
miniſtratio ſacramentoꝝ: illud tamē
hꝫ multas exceptions. Nā primo ex-
cipitur baptiſmum non ſolū ꝑuuloꝝ
ſed etiā adultoꝝ: extra. e. qm̄. li. 6. Jt]
excipitur ꝯfirmatio: extra. e. rn̄ſo. Jt]
excipitur pn̄ia non tm̄ morientiuꝫ ſꝫ
etiam viuoꝝ ⁊ ſanoꝝ dūmō non fue
rint excōicati: qui non poſſunt admit
ti niſi in morte: ⁊ exceptis illis ꝓpter
quoꝝ culpam vel dolū lata eſt ſn̄ia ī
terdicti: vel prebuerunt auxiliū ꝯſili-
um vel fauorē: ſi non primo ſatiſfece
rint: vel de ſatiſfaciēdo dederint ido
neam cautionem: aut ſi hoc non pn̄t
niſi iurauerint cū potuerint ſatiſfa-
cient: ⁊ ad ſatiſfactionē faciendam ꝑ
illos ꝗ tenent᷑ dabūt ꝯſilium auxiliū
⁊ ꝓ poſſe laborabūt. Nec ꝓpt᷑ aliqꝺ
p̄dictoꝝ fieri dꝫ relaxatio interdicti
ex̄. e. alma. li. 6. Jteꝫ ⁊ cathecíſmꝰ qui
p̄cedit baptiſmū pōt fieri: qꝛ ꝑmiſſo
baptiſmo intelligunt᷑ ꝑmiſſa omnia
ꝑ que ꝑuenit᷑ ad illud: ⁊ ſine quibus

expediri non debet.h' autem est ca thecismus:de conse.di.4.ante baptismum. Item pmittitur confectio chrismatis in die cene:quo vtēdū ē i baptismo ꝛ ꝯfirmatōe:ex.e.rn̄so. Itē permittitur eucharistia dari decedentibus:de pe.ꝛ re.qō in te. Nec etiā3 debet alicui penitenti denegari.50.di.penitentes. Sanis etiam damnatis ad mortē dari potest tpe iterdicti: quia censentur tunc esse in articulo mortis Jo.cal. Sed laicis ꝛ clericis non interdictis sed in loco interdicto positis: an possit dari eucharistia pterq̄ in mortis articulo dubiū est:exceptis tn̄ p̄sb̄ris missā celebrantib' cū forma suata decre.alma. Celebrantes enī tenent̄ sumē corp' Christi:de cōse.di. z.cōperim'. De aliјs ḡ dicit Jo. cal. Trepido ferre sn̄iam cū viderim generaliter religiosos suis fratribus et sororibus vel monialibus quarū curam gerunt tpe interdicti indifferenter ꝯcedere eucharistie sacramēta:s3 quo iure faciant ipsi discernant: cu3 ꝯtriu3 videat̄ de iure scripto. In edictis.n.pmissorῑјs certoꝝ casuum qō rōne non inuenit̄ expsse pmissū subiacet regule ꝓhibitiue.z.q.4.cōsului sti. Et est expressū in cle.de v̄.si.exiui. §.porro. Cum ḡ sit pmissū tpe interdicti spaliter corp' Christi inq̄tū dr̄ viaticū.i.inq̄tū datur decedentibus ḡ ꝛc. Et addit idē Jo.ꝙ cum portat̄ eucharistia ad infirmū: tūc credit ꝙ debeat portari cum pulsatione cāpanelle ꝛ lumine precedente ꝛ aliјs consuetis:q2 cum aliqd pmittitur vbi aliud non apparet intelligit̄ fore pmissū ſm ꝙ ius dispōit illud fieri:ꝛ vsus obſuat:ar.ad hoc.4.di.erit autem.ꝛ iz.di.illa. Sed de portatiōe luminis disponit ius:ō cele.mis.sane. De pulsatione autem campanelle habet generalis consuetudo ḡ ꝛc. Poterit aūt dari tale viaticū infirmo in presētia astantiū ꝛ venientiū vt pmissio intelligatur ſm ꝯditionē status psone infirme.4i.di.quisquis.de mulieribus ḡ pregnantibus ꝛ ptui appropinquātibus:an tpe interdicti possit dari eucharistia.videt̄ Jo.an.dicere ꝙ non nisi aliud piculum imineat in eis.rō est:quia tales non ꝓprie possunt dici decedentes ex appropinq̄tione ad ptum:sed non nisi decedentib' ꝯcedit̄ eucharistia in tali tpe.s.interdicti eadem rōne. Ide3 p omnia putat Jo. cal.de intrantibus mare vel bellū cāpestre vel obsessis:ꝛ facit qō nō. ō offi.ordi.pastoralis.z.responso. in glo. Extrema vero vnctio incunctanter ē prohibita tempore interdicti: sed an clericis vel religiosis maribus vel feminis non interdictis sed de loco interdicto ꝛ qui seruauerunt interdc̄3: an possit conferri extrema vnctio:a quibusdā dubitatur. Dn̄s ꝛ pat̄ me' ꝛ iusticie cultor in decre.qō in te.extra de pe.ꝛ remis. dicit ꝙ non:qō tamen multi male aduertunt. Jo.cal. Matrimonium vero in dicto tpe pmittitur:q2 contrahi potest quocunq̄ tempore p legitimu3 ꝯsensū viri ꝛ mulieris ēt si contrahentes essent interdicti ſm Inno. Nā ꝛ p infideles ꝛ per excōicatos contrahi potest:sed solennis bn̄dictio nuptiaꝝ tūc fieri n̄ potest ſm Hosti. etiā si alter tantum vir.s.vel mulier esset interdict' i loco non iterdicto fieret Jo.cal. De sacramento ordinis sciendum ꝙ nullus

ordo ꝯferri potest in loco interdicto
clericis ⁊ laicis. ⁊ rō ē: qꝛ ꝓhibentur
ibi ecclesiastica sacramenta mīstrari
exceptis qbusdā casibus de qbus iste
non ē: vt in decre. de spon. non est vo
bis. Si aūt ppl's est interdict⁹ cū ꝓpt
hoc non sit clerus interdc̄s: poterūt
clerici illius loci ex̄ illū locū interdi/
ctū ad ordines sup̱iores ꝓmoueri ab
eo tm̄ q hoc de iure possit. Item si lo
cus tm̄ ē interdc̄s: lꝫ ibi nullus valeat
ordinari: laici tm̄ qui non fuerunt cul/
pabiles interdc̄i ꝓpter qꝺ latū ē int
dictū ex̄ locū interdc̄m poterūt ordi
nari nisi ꝓpter delictū vniuersitatis
lata fuisset sñia interdicti ī loco: qꝛ tc̄
nullus de dicta vniuersitate possꝫ or
dinari. Io. cal. Item tp̱e gñalis iter/
dicti denegat̄ laicis ecclesiastica sepl̄
tura: etiā si pñiam egerint ᵭm Inno.
ex̄ de pe. ⁊ re. qꝺ in te. Rō ē qꝛ inter/
dicti sunt tales etiā si peccatores nō
sint. 17. q. 4. miror. Sed ⁊ illi interdc̄i
q tunc absoluuntur ab aliqua excōi/
catione remanent tm̄ adhuc interdc̄i
donec soluat̄ interdc̄m. Et si in mori
entib⁹ interdc̄is apparuerit signa pe
nitentie: ⁊ postmodū fuerit solutum
īterdc̄m tunc taliū corpora erūt apꝺ
ecclesiam trāsferenda: ar. ex̄ de sc̄. ex.
cū illoꝝ. Et si apud ecclesiam stante
adhuc interdicto sepulti fuerint non
erunt postmodū exhumādi. Cuꝫ ad
eum statū venerit res a quo incipere
potuit: ⁊ ꝓ h⁹ ī interdictis. s. cū penitu
erint lꝫ mortuaria recipere ac ꝓ eis
orandū est. z. q. 3. quicunqꝫ. Et si non
penituerit nec ꝓ eis orandum ē: nec
mortuaria recipienda. 88. di. c. fi. Cle
ricis vero qui ī tali gñalitate non sūt
interdicti non negat̄ eccl'astica sepl̄/
ra: ita tm̄ ꝙ fiat sine pulsatione cāpa/
naꝝ ⁊ cessante omni solennitate: ex̄. e.
ti. qꝺ in te. Et qꝺ ibi dicitur cū silētio
non videtur hoc intelligendum ꝺ si/
lentio officij funeralis: qꝛ cū conceda
tur qꝺ mai⁹ est. s. dicere missā ⁊ horas
submisse: ⁊ de officio funerali cōcedi
videt̄. Item qñ aliqua ecclesia ē sin/
gulariter interdc̄a: siquidē est inter/
dicta ꝓpter delictuꝫ clericoꝝ tm̄: vel
qꝛ violata fuit: tunc p̱ochiani pn̄t in
alia eccl'a non īterdicta eligere sepul
turā ⁊ audire diuina: sed si sit īterdi/
cta in penam populi etiā si multi ex
eis non deliquerūt: sed forte vniuersi
tas vel magna pars: vel forte quia ꝺ
liquit dn̄s: ⁊ in hoc punitur: tunc pa/
rochiani non possunt in alia eccl'a ēt
non interdicta eligere sepulturaꝫ ni/
si forte ex priuilegio Inno. Itē sicut
tp̱e interdicti in ecclesia non sunt lai/
ci sepeliendi ita nec in eius cimiterio
de priui. vt priuilegia. Et licꝫ Steph.
dicat ꝙ sufficiat ꝙ sit locus ad sepul
turā deputatus: lꝫ non sit benedictus
vt dicatur cimiterium: tm̄ Io. an. dic̄
ꝙ est locus ad vsum cimiterij p̱ ep̄m
benedictus: de ꝯse. di. i. nemo. Io. etiā
cal. dicit ꝙ non sufficit ꝙ locus sit ad
sepulturā deputatus: nisi auctoritate
ep̄i fuerit ad sepulturam deputatus.
Et hoc oportet fateri q̄tum ad penā
excōicationis que ponit̄ p̱ clem̄. eos.
Item laici non interdicti non possūt
in cimiterio sito in loco interdicto cū
clericoꝝ officio sub silentio cessātibus
solēnitatibus alijs sepeliri. Rō est qꝛ
ex grā id ꝯceditur clericis: q̄ alijs in/
telligitur denegatū. Io. cal. Item pri
uilegiatus per decre. alma. super au/
ditione diuinoꝝ ⁊ perceptiōe sacroꝝ

sine mentione de auditione diuinoꝝ puto ꝙ ex hoc possit admitti ad ecclesiasticā sepulturā: ꝗuis de ipa nō fiat mētio. Sed si priuilegiū esset cōcessū sup auditione diuinoꝝ non fcā mentione de ꝑceptione sacramentorum satis videtur dubiū: tn̄ placet ꝙ ꝑ illud ꝑuilegium sit ꝯcessa eccl'astica sepultura ꝑ regulā cui cōicamus viuo ꝛc. 24. q. 2. sane. Cessantib9 tn̄ solennitatibus vt dr̄ de clericis. Jo. cal. Itē sepeliendo ex̄ eccl'am ꝛ cimiterium interdictā ꝑsonā vel non īterdictā: sȝ in loco īterdc̄o cū officio diuino clerici illud officiū celebrātes sunt irregulares. Sȝ sine officio diuio bn̄ possūt interdicti ex̄ eccl'aȝ ꝛ cimiterium sepeliri. nec. n. debēt corpora eoꝝ remanē inhumata. Jo. cal.

De pena non seruātis interdc̄m.

P Ena autē non seruātis interdictum si clericus ē: est ista ſm Hosti. qꝛ sciēter celebrās in loco interdicto vndecunqꝫ sit irregularis efficitur: ꝛ suspēsus ē: extra ꝺ cle. ex. mi. postulastis. §. illi. ꝛ ex̄. eo. is qui. li. 6. Unde non pōt beneficiuȝ cōferre: extra de conces. preben. quia diuersitatem. Idem Ber. ꝛ Inno. Itē talis non pōt eligi nec eligere: vt ī dicto. c. is qui. ꝛ extra de consue. dilect9 Item nec potest postulari: extra de postu. c. i. Item qui non seruat interdictum remouēdus est ab officio: extra de cle. ex. mi. postulastis. Si autē talis sit religiosus ꝛ ad nullum ordinem ordinatus: ꝛ si irregularitatem non incurrat: qꝛ non est expressū ī iure. Nam decre. is qui. agit de sola irregularitate que ꝓcedit de celebratōne diuinoꝝ vel executione ordinum: poterit tn̄ aliter puniri: vt recludi in artiori monasterio ad pn̄iam ꝑagendā. ꝛ idem videtur dicendū de moniali non seruante interdictū: qlibet tn̄ hoꝝ. s. religiosus ꝛ religiosa si nō habent ordinē si violant interdictū sunt ineligibiles actiue ꝛ passiue. nā ꝛ si n̄ habent ordinē clericalē rōne tn̄ ipsorum status hn̄t officium celebrandi diuina ſm ꝯditionem ipsoꝝ. Unde violando interdictū illā penaȝ incurrerent cuius sunt capaces: ad hoc de biga. debitū. Jo. cal. Purus vero laicus violans interdictū ꝗuis irregularitatem non incurrat: vel suspensionē ſm Inno. grauiter tn̄ peccat et puniendus est pena arbitraria ꝑ ecclesiasticū iudicem: cū tale peccatum sit ecclesiasticum: de sen. ex. grauis. ī cle. Item oīs qui scienter celebrat in loco interdicto siue ꝑsonis interdc̄is a iure vel a iudice: vel recipiēs publice interdictos ad diuina officia vl' sacramenta vel sepulturā etiam si non sit irregularis ē interdictus ab īgressu ecclesie: extra de priui. epoꝝ. lib. 6. Et si in ea se ingerit in officio suo fit irregularis: extra eo. is cui. li. 6. Nō ꝙ lȝ omnibus predictis in vltimo. §. fit interdictus ingressus ecclesie per decre. extra de priui. epōrum. li. 6. Est tn̄ differentia inter eos. nā celebrans in loco interdicto est ēt irregularis. Admittens vero ad sepulturā nominatim interdictos: vel publice excōicatos est excōicatus: in clemen. eos. ꝺ sepul. Et ēt qui tēpore interdicti sepeliunt defunctos in cimiterijs vel ecclesijs in casibus non cōcessis: vt patȝ in ea. cle. Alijs vero de quibus ibi fit mentio interdicitur solum ingressus

eccl'e mō p̄dicto. Dr̄ āt agere vel ige
rere se ī officio suo sicut p̄us ꝛ p̄ ꝯn̄s
violare īterdc̄m: cū. s. dicit solēnit̄ ho
ras canōicas diurnas: vel nocturnas
vel missā: vel aliud officiū qd̄ ei cōpe
tit rōne alicuius ordinis quē hʒ. z. q. 3
ep̄s. Et idē notauit Inno. ꝛ aliȷ̄ p⁹ eū
de exces. prela. c. si. Psalmista īter
dict⁹ vel nō interdc̄s sʒ in loco inter
dicto si celebrat. i. si solenniter agit in
officio suo: vtrū fiat p̄ hoc irregular]
Sic rn̄det Jo. cal. ſm theolo. talis n̄
est irregularis: qꝛ psalmistatus ſʒ eos
non est ordo: sed ſm canonistas qui
tenent psalmistatum esse ordinē. zi.
di. cleros. Et tali ordini cōpetit cāta
re. s. in choro psalmizando lectiones
ꝛ responsoria legendo: iō talis huius
modi agēdo efficitur irregularis. Et
addit qd̄ quidā dicūt ꝛ placʒ Inno.
ꝙ si ꝯsuetudo est in ecclesia ꝙ sine di
stinctione ordinis q̄sq; legat ep̄l'aʒ vl'
portet cereos: vl' faciat quicq̄d aliud
p̄tinens ad aliqd̄ officiū non erit irre
gularis is qui illud officium facit. Et
subdit Jo. cal. qꝛ illa distinctio nō tol
litur q̄n de iure talia cōpetant rōne
alicui⁹ ordinis. Unde Ber. ꝛ Jo. an.
ꝛ aliȷ̄ in decre. cum medicinalis. d̄ sē.
excom. li. 6. dicunt talē esse irregula
rē. Hosti. ēt ꝛ Spe. putant habentem
primam tonsuram tantum si cantet
ī officio suo eē irregularē. z3. di. psal
mista. Sʒ siq̄s facit ea q̄ non sūt ali
cui ordini vel officio deputata: vt si ī
matutinis legit lectōes vel cantet rn̄
soria. dicunt Hosti. ꝛ Guil. non eē ir
regularē. In benedictione aque bn̄
dicte contrahitur irregularitas ſm
Inno. qꝛ est ānexa ordini huiusmodi
bn̄dictio: de conse. di. 3. aquā. q̄si. s. int̄
dict⁹ cl'icus h̄ ageret: sʒ si non ē ipse ī
terdictus ex eo ꝙ facit talē benedicti
onem aque in loco interdicto ſuata
moderatiōe q̄ tradit̄ de aliȷ̄s officiȷ̄s
non īcurrit irregularitatē. Aqua āt
bn̄dicta non dʒ asp̄gi laicis loci īter
dicti a sacerdote: ꝛ h̄ p̄terq̄ȝ in q̄tuor
festiuitatib⁹ de q̄bus agit̄ in decre. al
ma. Si tn̄ asp̄geret putat Jo. cal. ꝙ n̄
eēt irregularis: qꝛ hoc non ē in iure
cautū. Per benedictionem āt mense
etiā ab interdicto clerico non contra
hitur irregularitas: qꝛ nulli est ordi
ni deputata. A benedictiōe etiā quā
ꝯsueuerunt p̄ores vel ep̄i itinerando
obuiantib⁹ eis in sua diocl. dixerunt
q̄dā tutū eē in loco int̄dc̄o abstinere
si tn̄ ꝯfaciant non erunt irregulares.
qd̄ putat Joh. cal. eē verū de simplici
benedictione: sec⁹ de solēni ad quam
p̄mittit̄. Sit nomen dn̄i benedictum
vel aliquid aliud h⁹i. Talis. n. bn̄di
ctio cōpetit ep̄o rōne ordinis. 95. di.
ecce. De benedictione aūt calicis vel
paramētoꝝ vel corporaliū vel cande
larum in festo purificationis: vel ci
nerum in die cineris: vel oliuarum ī
festo palmaꝝ. Dicit Jo. cal. posse nō
fieri a clericis interdc̄is vel non inter
dictis in loco int̄dicto nisi ſuata mo
deratione que tradit̄ de officiȷ̄s diui
nis in decre. alma. e. ti. li. 6. Et idē di
cit tenendū de facientibus officiū ꝓ
baptismo in sabbato sancto vel ꝓ ꝯfe
ctione chrismatis in cena dn̄i: vel pro
anniuersario defūcti. Benedictio c̄t
pere ꝛ baculi p̄egrinorum a sacerdo
te. dicit Guil. ꝙ videtur esse ꝯcessa cū
non sit ꝓhibita. Item de purificatōe
post p̄tum. dicit Jo. cal. ꝙ non potest

mulier post ptū introduci i ecc̄liam
in loco īt̄dcō p sacerdotē cū psalmis
⁊ orōnib⁹ ⁊ solēni ītroductiōe:al's in
currerꝫ irregularitatē: q̄ꝛ illud ē offi
ciū diuinū ordini clericali ꝯpetēs:sed
sine officio facta solū ꝯfessiōe vt mo-
ris ē poterit mulier intrare p se gr̄as
agendo. Jt̄ si cl'ic⁹ īterdc̄s vel nō in
terdc̄s sꝫ ī loco īterdc̄o si excōīcat ali
quē vel absoluit excōīcatū ꝭm Jnno.
non ē irregularis:q̄ꝛ h⁹i non sit ordīs
sed iurisdictōīs.2.q.i.nemo.Et ꝺ ex-
cōīcatōe non ē dubiū ꝙ idē dicendū
ē de absolutione:de pe.di.i.verbum.
Tū absolōīs solēnia exhibē sicut est
dicere cū stola psalmū ⁊ orōnē vel in
ecclesiam introducē excōīcatuꝫ:q̄ꝛ h̄
ē ordinis ⁊ officij h⁹i faciens est irre-
gularis ꝭm Jnno.et Spe. Officium
aūt ꝯmendatiōīs aīaꝝ decedentium
iuxta morē credit Jo.cal. ꝙ fieri pos
sit loco et tpe interdicti:q̄ꝛ istud offi-
ciū videt̄ q̄si annexū ad absolōnem
que fit in pn̄ia. vn̄ sicut ꝯceditur tūc
pn̄ia ita et istud. Jtē in loco interdc̄o
⁊ interdc̄is ⁊ excōīcatis pōt p̄dicari
verbum dei:ex̄ de sen.ex.rn̄so.Et po
test etiā interdictis fieri ꝯfessio gn̄al'
in fine predicationis. Pōt etiam cam
pana pulsari ꝓpter hoc:q̄ꝛ cum dicta
pulsatio sit signū ⁊ p̄ambulū actus p̄
missi:vt hꝫ gn̄alis ꝯsuetudo intell'itur
⁊ ipsa pulsatio pmissa. Joh.cal. Pro
missis vero ⁊ horis canonicis dicen-
dis nullo mō debent pulsari cāpane
tpe interdicti. Alias incurreret̄ irre
gularitas:exceptis q̄ttuor festiuitati-
b⁹:de quib⁹.s̄.ēt si campane ipse es-
sēt ex̄ ecclesiā:⁊ ꝓcul ab ea non lꝫ ꝓ
p̄dictis pulsare: al's fieret fraus legi.
14.q.3.pleriq̄ꝫ. Nec ēt ꝓuas cāpanel-
las lꝫ pulsare tpe interdicti ꝓ diuinis
officijs celebrandis:vt faciunt religio
si mendicantes. Nā ꝓhibitio pulsati
onis cāpanaꝝ tpe interdicti vtiq̄ꝫ ēt
minores cāpanellas includit cū de fa
cto sonus audiat̄ ex̄ muros: ⁊ int̄dū
satis ꝓcul. Unde tales sibi caueant:⁊
sufficiat eis ꝙ aliquo signo : puta ta-
bula possint ꝯuenire ad diuina eorū
sꝫ pulsare cāpanas tpe interdicti pro
horis notificandis : puta tertia sexta
nona ⁊ h⁹i non credo illicitum laicis
hac ꝺ cā cāpanas suas sonare. Sꝫ cle
ricis non credo hoc licē:lꝫ ꝺ facto ce
lebrent diuina:tn̄ exquo dicto tpe so
lent diuina celebrare: p̄sumeret̄ v̂isi
militer ꝙ ꝓ celebratione diuinoꝝ so
narent.28.di. ꝺ syracusane. Fateor tn̄
ꝓpter hoc tm̄ ipsos non incurrere ir
regularitatē. Jo.cal. Pulsare autem
cāpanam ꝓ aue maria:vt fieri solet
laudabiliter de sero ⁊ ēt demane in
q̄busdam locis tpe interdicti non in
ducit irregularitatē:q̄ꝛ illa salutatio
v̂ginis gloriose non ē officiū ordini ꝺ
putatū:pulsare ⁊ cāpanas ꝓ ostēsio
ne lr̄arum aliquaꝝ:vel ī aduentu ali
cui⁹ p̄lati ⁊ h⁹i tpe interdicti:nec lai-
cis nec clericis ꝓhibet̄. Jo.cal. Con-
suluit etiā ꝙ itinerātes p loca inter-
dicta:si sunt duo vel plures ꝙ nō di
cant horas canonicas ī via: q̄ꝛ exquo
ab alijs audiri pn̄t:dicit ipse ꝙ nō au
det dicē ꝙ hoc facē possint sine vio-
latione īterdicti. Sec⁹ si eēt vn⁹ solus
q̄ꝛ ita submisse dicē posset ꝙ non au-
diret̄. Jt̄ dicūt Jnno.⁊ Abb.ꝙ non
credunt irregularitatē incurrere cle
ricū īterdictū ꝓpter h̄ ꝙ int̄sit diuīs
ēt si cātat cū alijs dūmō non celebret
nec aliq̄d agat vt ī officio suo peccat

tñ Jo.ãt cal.dic̃ sibi placẽ dc̃m Ho. ꝛ spe.s. ꝙ si tal' se ingerat diuĩs audiẽdo ex quadã simplici deuotõe ñ ↄtẽnendo ñ ẽ irregularis: ꝛ sic ꝓcedit dictũ Inn. Sꝫ si hᵒ fac̃ ↄtẽnendo ꝛ faciẽdo celebrari diuĩa siue auctẽ pbẽdo siue coopãdo: tc̃ irregularitatẽ ĩcurrit. Itẽ laici violãtes int'dc̃m ꝛ si ñ ĩcurrãt irregularitatẽ grauit' tñ peccãt vt dc̃m ẽ ꝭm Inn. ꝛ vt vr̃ mortl'r si sciẽt hᵒ faciũt: qꝛ ↄ̃ obediẽtiã eccl'e agũt. 81. di. sig. Sed exercẽtes officia q̃ non st̃ alicꝰ ordĩs tpe ĩterdc̃i: vt aduocando docẽdo ꝛ hꝰi ñ peccãt. Itẽ ñ ꝓhibent' laici tpe int'dc̃i dicẽ letãias vel laudes suas: vt faciunt fratrarie. Itẽ nõ ꝓhibent' orare ĩ eccl'ia ex̃ tpa celebratõis diuinoꝝ ꝭm Guil. et Moñ. Itẽ si sacerdos ꝓbabl'r credit ꝙ aliq̃ int'dc̃i st̃ in eccl'a ꝭm Guil. dꝫ monẽ in gñali ꝙ exeãt: al's non tenetur vitare eos maxime publice: donec ↄstet de sñia. Itẽ si sacerdos recipiat scienter hoĩem int'dc̃m: lꝫ ipse peccet ꝛ penas ĩcurrat: vt. s. dc̃m est: alij tñ non tenent' exire ꝭm Guil. nec peccant audiẽdo diuĩa. Itẽ in diuĩs officijs st̃ vitandi oẽs illi q̃ ꝓpo noĩe vel alia certa circũlocutõe p sñiam designant' int'dc̃i q̃ ꝛ dicunt' noĩati interdicti. Itẽ vitãdi st̃ tanq̃ꝫ noĩatim int'dicti oẽs illi de q̃bus ↄstat ꝙ interdicti st̃: vt si ciuitas vel castrũ interdr̃. Si vero ĩterdicant' fautores siue pticipantes ĩ crĩe ñ dicũt' noĩatiꝫ ĩterdicti sꝫ tñ in gñe. vñ tales ñ tenet' q̃s vitare q̃usq; p iudicẽ specificent' ꝛ dẽnuncient': nisi forte eoꝝ pticipatio esset multũ notoria: ita ꝙ inficiatõi nõ sit locꝰ: ex̃ de coha. cle. ꝛ mu. tua nos. Inn. ꝛ Hosti. ꝛ Ber.

De forma seu modo ponendi int'dictum. Capi. 91.

Ltimo videndũ ẽ de forma q̃ fert' int'dc̃m: ꝛ quõ ẽt relaxet': vbi sciendũ ꝭꝫ Jo. cal. ꝙ cũ ab hoĩe ꝓfert' ꝛ ꝓpt' ↄtumaciã ẽ necessaria mõitio p̃cedens ꝛ forma q̃ tradit': de sẽ. ex. c. i. li. 6. Et sic intelligit' ẽt illud. c. de ap. reprehensibilis. Sed si ꝓpter delictũ fert' ñ ẽ necessaria mõitio. 5. q. 4. in loco. sic intell'e nõta p Inno. ꝛ alios: de app. ad hoc. Cũ vᵒ a iure ꝓfert' ꝓpter excessũ: siue delictũ sine mõitõe fit: siue sit spale int'dc̃m. s. ↄ̃ eccl'am vel ↄ̃ psonã singularẽ: qᵒ supꝰ dc̃m ẽ ĩterdc̃m singulare: siue sit int'dc̃m gñale loci. s. vt ciuitatis castri vel ville vel vniuersitatis ppl'i: qᵒlꝫ. n. hoꝝ dr̃ gñale. Sub hac ãt forma vᵒboꝝ ꝓfert': nos ꝓpt' talẽ cãm eccl'am vel terrã talẽ suppónimꝰ interdicto: ex̃ de v̄. si. cũ in pubꝰ ꝛ addit' ẽt cõiter eccl'astico ad dñiaꝫ interdc̃i legalis. Põt ẽt sñia interdc̃i ad voluntatẽ iudicis determinari: puta vt ĩterdicat missã cũ cantu: vel horas vel sepulturas ꝛ hꝰi. Potest etiaꝫ iudex ab interdicto excipe ꝛ subire quos vult ꝛ qñ vult: puta qñ dñs terre est ibi presens ꝛ hꝰi: extra de spon. non est vobis. Ad hoc autem vt obliget sñia interdicti: sufficit eam publice ꝓmulgari: nec postea necesse ẽ eã singulorum auribus inculcare: di. 16. qᵒ dicitis. Sufficit etiam cũ quis scit nuncios suos maxime metropolitanam ecclesiam recepisse sententiam ꝛ conseruare: extra de postu. c. i. Item nota ꝭm Inno. ꝛ. Hosti. ꝙ quãdo locus vel ecclesia interdicitur talis sẽtẽtia suspendi potest: ꝛ cum suspensa ẽ

pōt celebrari:ex̄ ᵭ priui.vt priuilegia
Sʒ si ē interdicta psona siue suspēsa
qn̄ hᵒ ē fcm̄ p culpa ipsius suspēsi vel
īterdicti non posset de lr̄ia alicui⁹.ce
lebrare:nec interdcm̄ vel suspēsio su-
spendi.Sʒ cū hoc ē fcm̄ ꝓpter culpā
alteri⁹:tunc pōt dici sicut ⁊ de inter-
dicto loci.s.ꝙ talis sn̄ia potest suspen
di p epm sicut ⁊ tolli.Iteʒ appellari
pōt infra tp̄s suspensionis interdicti
a suspensa sn̄ia sicut ⁊ a ↄditiōali:ex̄ ᵭ
de appel.preterea.⁊ idē de sen.suspē.
secus in sn̄ia excōis.Item sn̄ia inter-
dicti ⁊ suspēsionis nullo verbo suspē
dunt̄ vel totaliter relaxant̄ cū iura-
mento tn̄:ex̄.e.alma.li.6.Iteʒ postq̄
sn̄ia interdicti p aliquos īferiores p̄-
latos rōnabiliter ē lata:maiores nō
debent eā relaxare sine ↄgrua satisfa
ctione:⁊ cū ↄscia illi⁹ qui tulit:ex̄ ᵭ of
fi.or.cum ab ecclesiaꝝ.Si vero irrōa
biliter sit lata:dʒ qui tulit sine diffic̄l
tate relaxare:seu supior ad quem re
currit̄:ex̄.e.cuʒ medicinalis.li.6.Itē
archieps non pōt relaxare interdcm
vel excōicationē vl̄ suspensionē latas
ab officialib⁹ archidiaconoꝝ:seu ali-
is iurisdictionē hn̄tibus subditis suf-
fraganeoꝝ ipsis qui tulerunt omissis
ex̄.e.romana.li.6.Item cū quis īter
dicto vel excōicatione astricti⁹ offert
se ad iusticiā eoꝝ ꝓ quibus sn̄iam ac
cepit:iudex eum ne sic decedat absol
uere poterit ēt si aduersa ps appellʒ
ne absoluatur:dʒ tn̄ ante absolutionē
recipi ab eo sufficiens cautio ꝙ in p̄-
sentia romani pontificis apud quem
appellatur si voluerit appellator:vel
corā iudice cui cām delegauerit iuri
pebit.Et idē de his q dicunt se īiuste
interdictos.Itē fm Io.an.tpe gn̄al̄
interdicti si is ꝓpter cui⁹ culpā latuʒ
ē interdictū satisfacere vult tollet̄ int̄
dictuʒ.Si vero culpabilis fuit tanq̄
ↄsiliari⁹ vel auxiliari⁹ lʒ accipiat̄ cau
tio ⁊ iniūgat̄ pn̄ia n̄ relaxabit̄ inter
dictū.Q2 si ꝓpter ei⁹ culpā latū ē ip
se qdē punit̄:sʒ ei⁹ satisfactio n̄ reqri
tur.Itl nō ꝙ ea q̄ dcā st̄ i p̄cedētib⁹ ᵭ
mā iterdci q̊.s.ad obseruandū īterdi
ctū ne ↄ̄faciendo īcurrat̄ peccatuʒ ⁊
irregularitas:locū hn̄t ⁊ vera sūt fm
ꝙ hētur in corpore iuris:sed p extra
uagantē Martini qnti:q̄ incipit In-
sup ad euitandū.non tenet̄ quis ob
seruare int̄dcm̄ eccl̄asticū a iure vel
ab hoīe gn̄aliter ꝓmulgatū:nisi talis
sn̄ia fuerit ↄ̄ psonam collegium vni
uersitatē ecclesiā cōitatē vel locū cer
tū a iudice publicata vel denunciata
spaliter ⁊ exp̄sse:⁊ ipsā extrauagātez
hēs.ᵹ.in fi.decle.ex.mi.c.vlti.

De priuilegijs frm̄ p̄dicatoꝝ ⁊ mi
norum quo ad interdictum.

f Ratres ordinis predicatoꝝ
⁊ minores tpe generalis in-
terdicti terre possunt vbiqʒ ī
omnibus ecclesijs suis vel aliēis clau
sis ianuis interdictis ⁊ excommuni-
catis exclusis non pulsatis campanis
⁊ sbmissa voce celebrare diuina ⁊ re-
cipe ecclesiastica sacr̄a exceptis trib⁹
casibus.Primus est si causam dede-
runt interdicto.Secundus si contin
gat eos specialiter interdici.Tertius
est si ecclesia illa vbi volunt celebrar̄
est interdicta.Bonifa.Uirtute.Nō
tpe interdicti possunt ad diuina reci
pere pueros suis seruitijs deputatos
⁊ negocioruʒ suorum ꝓcuratores et

operarios qui suis in locis eorū ope
ribus continue institerint: nisi in duo
bus casibus: scilicet si ipsi causam in
terdicto dederunt. Secundus est si
contigat eos specialiter excōicari vl'
interdici. Bonifa. Uirtute. Q tpe
strictissimi interdicti ꝯuentus ql3 ip
sius ordinis quotidie vnā missam di
cere ꝛ audire pōt. Et ql3 sacerdos or
dinis vnā missā celebrare valeat cu3
duobus aut tribus tm̄ ministris expl'
sis ꝑmo omnibus qui non sūt de or
dine suo. Clemens. Meritis vestre re
ligionis. Q qn̄ in ciuitatibus vl' locl
alias vbi habitare contingit interdi
ctum poni ꝛ ꝓhiberi omnia ecclesia
stica sacramenta: excepto puulorum
baptismate ꝛ penitentijs morientium
non obstantib⁹ qbuscunq3 ꝑuilegijs
religiosis qbuscunq3 ab apostolica
sede ꝯcessis. Nihilomin⁹ tpe talis iter
dicti pn̄t ꝯfiteri peccata sua ꝛ ab epis
absolui: ꝛ tpib⁹ ꝯsuetis iuxta morē or
dinis sui sacre cōionis ꝛ vnctōnis ex
treme recipe sacra ꝛ diuina officia ce
lebrare simul ianuis clausis non pul
satis campāis ꝛ voce submissa excōi
catis ꝛ interdictis ac oīb⁹ ꝑsonis que
non sūt de ordine suo exclusis: nō ob
stantib⁹ ꝓhibitis h⁹i: seu aliquib⁹ litte
ris a sede apostolica impetratis vel ī
petrandis: que de ordine suo in hac ī
dulgentia spalem non fecerint men
tionem. Honor. Meritis vestre. Q
oēs sn̄ie interdicti suspensionis ꝛ ex
cōis ꝯ ipsos late ꝑ quoscunq3 ꝑlatos
ꝯ indulta ꝑuilegiorum suorum sūt ipso fa
cto irrite ꝛ inanes. Si aūt ꝯ alios la
te fuerint occasione sui tunc penitus
irritande. Ale. Meritis vr̄e. ꝛ nimis
iniqua. Q a nullo legato nisi a latere
nec subdelegato pn̄t suspendi iterdici
vel excōicari: nisi ī eorum lr̄is de ordīe
suo mentio hēat spalis Clemēs. Exi
gentibus. Q magr̄ ordinis ꝛ ei⁹ vica
rius in toto ordine ꝛ ꝑores ꝛ ꝓuinci
ales ꝛ ꝯuentuales ꝛ eorum vicarij in
suis terris possunt fratres dicti ordīs
ꝯstitutos in t'ris predictis: vel ad eos
declinantes vn̄cunq3 absoluere a sen
tentijs excōis suspensiōis ꝛ īterdicti
a iure vel ab hoīe gn̄aliter ꝓmulga
tis: vel si in locis suppositis ecclesia
stico interdicto ꝓsumpserint celebrar'
diuina. Bonifa. Uirtute. Inno. licet
autem hec dicant' de ꝑdicto ordine
tamen credo minores eisdem gaudē
ꝑuilegijs: excepto eo qđ nunc sequit'
Item viri ꝛ mulieres de italia habē
tes habitum ꝛ regulam ordinis que
dicitur de penitentia beati dominici
possunt licite audire diuina ꝛ recipe
ecclesiastica sacramēta tpe int'dcī: ni
si cām dederint interdcō. Hono. Cō
gruum estimantes.

De suspensione titulus quartus.
Capi. 92.

q Uia noīe cēsure eccl'iastice
ꝯp̄hendit' nō solū excōicatō
s3 ēt suspensio ꝛ int'dcm: ex' d
v̄. si. querenti. Suspensio etiā aliquā
do dicitur excōicatio: vt patet. i. q. i. re
periunt'. Ideo post tractatum de ex
cōicatione ꝛ interdicto sequit' de su
spensione. Et quia ſm Guil. Duran.
Omnis irregularis est suspensus. Et
iterum quia irregularitas est quedā
inhabilitas ad ordinum receptione3
ꝛ officiorum ecclesiasticorum etiam
receptorum executionē simpliciter: ꝛ ex
toto ex aliquo impedimento proue
niēs ex institutōe ecclesie hn̄s robur

Suspensio vo est inhabilitas ad ordi
nū vel officiorꝝ executionē ex aliquo
īpedimento. Et sic suspensio videtͬ so
lum tangere clericos. Aliqñ tamē lai
ci suspenduntͬ ab aliquo actu vel of-
ficio aduocādi in certo casu ꝛc. Irre
gularitas vo ꝛ clericos ꝛ laicos vtra
qꝫ tñ culpa non est sed pena: que qui
dem suspensio ꝯtingit multipliciter.
Aliqñ quidē simplr ꝛ ex toto ab oī
s. officio ordinū. Aliqñ ab vno ordīe
ꝛ non ab alio: aliqñ simplr: aliqñ ad
certū tps: aliqñ non ab ordine: sed ab
aliquo alio: vt ingressu ecclesie ꝛ actu
p̄dicationis ꝛ hmōi: de quibus omnibꝰ
agetur. Et nota ꝯm Guil. ꝛ Ala. ꝙ
tripliciter qs dr̄ suspēsus. vno modo
quo ad se tm̄: q. s. non est ꝓhibitꝰ ab-
stinere ab officio: ꝛ hoc per sniam ca
nonis vel hominis. Et sic quilibet exi
stens in mortali vel etiam in minori
excōicatione dicitur suspensus: quia
debet abstinere a celebratione ꝛ exe-
cutione ordinum: alias peccat morta
liter qui in mortali exercet solēniter
actū ordinis sui: vel cū minori excōi-
catione recipit aliqd sacramentum:
di. 40. multi. ꝛ i. q. i. sacerdotes. Si tñ
celebrat vel exequitur ordinē non ef-
ficitur irregularis: nec tenetͬ subditꝰ
talez vitare: vel qcunqꝫ alius si sciret
pccm eius: di. 28. c. vlti. ꝛ extra de co
ha. cle. ꝛ muli. vestra. Et quamuis ꝯm
Tho. in 4o. non debeat inducere qs
talem ad dicendū missam vel alias
exequendū officia sua: dū. s. est certꝰ
de malicia sua ꝛ obstinatione. Si tñ
non pōt alium habē excusatur capiē
do sacramenta a tali: precipue cū est
supior eius seu pochialis: immo etiā
ꝯm Pe. de pal. si posset aliū hr̄e non
videtͬ peccare accipiēdo ab eo: q vti
tur iure suo ꝛ malo illiꝰ in bonū suū
.i. q. i. si fuerit. Sicut ēt lꝫ fideli vti iu
ramento facto ab infideli per falsos
deos: vt dicit Augu. 22. q. i. mouet.
2o. mō dr̄ quis suspensus q̊ ad ali-
os non quo ad se: ꝛ hoc satis large di
citur. Et sic clericꝰ pegrinus dr̄ suspē
sus: q pmittitur ex deuotiōe celebra
re in occulto nō ī publico. Pro cuiꝰ
declaratione nō ꝯm Ray: ꝙ hmōi clri-
ci peregrini ignoti non admittuntur
ad publice celebrādū populo: nisi cū
gnqꝫ sigillis epoꝝ: di. 98. c. i. Et hoc si
sigilla sint ignota: alias sufficēt sigil-
lū epi sui: di. 51. p̄matus. ꝛ multo ma-
gis apostolice sedis mandatuꝫ. rō āt
hmōi est ꝯm Host. q in publica celebra
tione posset eum mouere inanis glo
ria: vel cupiditas: non āt in priuato ꝛ
secreto. Item q in publico cōe ma-
lum posset accidere. s. si non ordinatꝰ
celebraret: in secreto āt solū piculum
celebrātis. Cū illis ēt. 5. sigillis nō eēt
credendū ꝯm Io. nisi eēnt aliqlr nō.
Itē ꝯm Inn. nec ēt gnqꝫ sigillis credi
dꝫ si ex receptōe hmōi pegrinoꝝ cleri-
coꝝ fieret p̄iudiciū alicui ꝛ dānū. Ui
atorē tñ pegrinū ꝛ trāseuntē ñ oꝫ ita
subtiliter exaīare de sigillis hmōi. 42.
di. qescamus. Itē si amisit tales lr̄as
ꝛ p duos testes possit ꝓbare ordina-
tionez suā ꝛ ꝯuersationez pōt admit
ti: ex̄. e. tue. Item si non existāt testes
de ordinatione sua: q longū tps ē: si
ꝯstat ꝙ sep̄ gessit se vt presbr admitti
pōt: extra de pres. non bapti. c. 2. Itez
ꝯm Ho. ad hoc vt tales suscipi debe-
ant ī executōe ordinū lr̄e debēt ꝯtinē
hāc clām: vel similē: quē grada ıꝫ ad
talez ordinē ꝓmouimꝰ: di. 23. in noīe.

Et hec vocantur lr̃e cõmẽdaticie seu
testimõiales:ex̃.e.tue. Tñ si sic suspẽ
sus celebrat etiam in publico non est
irregularis. 3º mõ dr̃ suspensus pro
prie quo ad se ⁊ quo ad alios: qñ .s.ꝑ
sñiam canonis vel hoĩs est suspensus
ab officiis suis:⁊ talis tenetur abstiẽ
re ab officio etiam post ꝯtritionem ⁊
ꝯfessionem quousq; sit relaxata suspẽ
sio ꝑ eum qui põt:al's suspẽsus a diui
nis vel officio vel celebratiõe ⁊ h'i:si
contra faciat peccat mortaliter ⁊ effi
citur irregularis fm Inno. ↄ̃ sẽ.⁊ re
indi.cum eterni.li.6.⁊.ii.q.3.sigs eps.
⁊ fm Inno.⁊ Guil.talis etiam ex̃ ec
clesiã si dicat horas officiando ppl'm
sicut in exercitu efficitur irregularis
secus si in officiando dicat cum vno
vel duobus.

Capitulũ scđm de suspensione in
quam incurritur per simoniam.

Cap.93.

P Rosequendo de suspẽsione:
nota ꝙ pluribus ex cãis ⁊
mõis incurritur suspensio q̊
.s.ad se ⁊ alios.Et pmo qdẽ ꝑ vicium
simonie sed cũ distinctione. Scias ğ
ꝙ oẽs qui simoniace ordinant̃: etiaʒ
si vicium simonie sit occultũ ipso iu-
re sunt suspẽsi quo ad se ⁊ quo ad ali
os:⁊ non solũ ab ordine quem simõi
ace susceperunt:sed etiam fm Henr.
⁊ Inno.ab actibus oĩum alioꝝ ordi
num:⁊ fm Inno.etiam in tpalib':vñ
⁊ perdit administrationem.i.q.i.repi
untur.ex̃ ↄ̃ simo.tanta.di.8i.eos. De
berent etiam puniri depositione ⁊ in
famia si de crimine constaret.15.q.3.
sane. Nec potest cum tali dispensari
nisi ꝑ papam.i.q.i.erga. Qui etiaʒ fa
ciliter non dispensat qñ cõmissa ẽ si-
monia ex ꝑte ordinatoris ⁊ ordinati.
Si vero ẽ cõmissa ex parte ordinãti
tm̃:puta ꝯsanguineo ordinati dante
aliqd ordinatori ipso ordinato igno-
rante:tunc põt non ipse eps dispensa
re ꝑpter turpitudinẽ suã:sʒ successor
eius in epatu vel ali' ordinarius eius
si vʒ hr̃et domiciliũ vel beneficium ĩ
epatu illi' ⁊ multo magis papa.i.q.i.
sigs neq;.⁊.c.erga.⁊ hoc fm Innocẽ.
Ho.Rai.⁊ Hof.Itẽ si simonia ẽ con
missa tm̃ ex ꝑte ordinati non ordinã
tis:puta dante ordinato vicario epi
aliqd ꝑpter hoc.Si talis nõ mĩstrat
põt eps dispensare in ordinibus rite
añ susceptis.non ãt in illo queʒ simo
niace suscepit: nec ẽt qui recipiat ali-
os añ dispensationẽ. ⁊ ĩ hoc papa di-
spensabit.sʒ si talis mĩstrasset p' ordi
nẽ simoniace susceptũ ẽt in añ suscep
tis non poterit eps dispẽsare.Qui vô
recipit bñficiũ cuʒ cura vel dignitate
ꝑ simoniã ẽt si occulta sit idẽ iuris ẽ
fm Hof.sic̃ ⁊ de illo q recipit ordinẽ
simoniace:vt dcʒ ẽ q2.s.ẽ ipso iure su
spẽsus ẽt q̊ ad alios:⁊ nõ solũ ab acti
b' oĩum ordinũ:sʒ ẽt ab admĩstratõe
tpali fm Inno.⁊ ĩ tali bñficio vel di-
gnitate sol' papa dispẽsat ꝑcipue qñ
scientib' bñficiatis ẽ cõmissa. Nõ tm̃
fm Guil.ꝙ cũ pene non sint extẽdẽ
de:⁊ ille q simoniace suscepit aliqueʒ
ordinẽ sit suspẽsus q̊ ad ea q̄ sr̃ ordis
ñ tm̃ ẽ suspẽsus q̊ ad ea q̄ sr̃ iurisdicti
onis.vñ si alias hʒ iurisdictionẽ ⁊ nẽ
hʒ:⁊ põt suspẽdẽ excõicar̃ ⁊ ab excõi
catione absoluere ⁊ h'i.Qui aũt reci
pit beneficium simplex simoniace fʒ
Rai. est suspensus quo ad se ⁊ alios
ab actibus oĩum ordinũ ⁊ ab admi-
stratione tpaliũ si simonia ẽ notoria

Nā si ē occulta non ē de ipso iure suspēsus sꝫ suspēdend⁹.i.q.i.c.i.ꝛ sequē. Tho.ꝛ Ho. Et si gdē cōmissa ē simonia ignorāte ipso beneficiato pōt eps dispensare cū eo ī tali beneficio post ꝙ pure ꝛ simpliciter ei renūciauerit: ex.e.de simoniace. ac ēt ꝙ possit ministrare in ordinib⁹ añ ꝛ post bñficium susceptis. Et hoc intellige si ēt eps ignoraret. nā si sciēter ꝯtulisset non ipse sꝫ supior posset dispensare: ar .i.q.i.c.i. Tho. Rai.ꝛ Guil. Si vō simōia est ꝯmissa bñficiatis sciētib⁹ solus papa dispēsat non ali⁹ nec ī illo beneficio nec in alio fꝫ Guil. Tan.ꝛ Ho. Qui vero ꝯfert ordinē vł bñficiū simoniace vel ēt qui ē mediator simonie fm Rai. Si est notoria simonia ipso iure est suspensus ēt quo ad alios: ex.e. accusatum.3z.di.§.verum.ꝛ solus papa dispensat. Si vero est occulta nō est suspensus quo ad alios: ar.ex.e.et si questiones.ꝛ.c.veniens. Idem dicitur ī directorio iuris li.3.ti.16.s. ꝙ eps pōt dispensare in minoribus spebus simonie ꝛ pdictis. Et allegat Hoff.ꝛ ꝛ Host. nec obstat.i.q.i.erga. qꝛ loquitur in dignitate: ꝛ sic etiam loquitur decre.a nobis.extra de simo. Et idez dicas de tonsura ꝛ minoribus ordīb⁹ quia solum in maioribus ordinibus dispensatio pape reseruat: vt nota. Hof.ꝛ Hosti. hec ibi. Si vero cōmittitur simonia in alijs vt circa exegas defunctoꝝ in cōsecratōe cimiterij et vasoꝝ sacroꝝ in venditione chrismatis in benedictiōib⁹ nubentium ꝛ h⁹i In oībus his pōt eps dispensare: qꝛ non est phibitū: ar.ex de sen.ex.nup. fm Rai.ꝛ Guil. qđ videtur intelligēdum quando h⁹i simonia est manifesta. Nam occulta non inducit irregularitatem in h⁹i. Qui ordinat aliquez vel presentat ad ordinandū qui pmisit vel iurauit nil petere de illa eccła ad cuius titulū ordinatur ipse quidē ordinator triennio est suspēsus a collatione ordinū: ꝛ pñtator ab executōe ordinum suoꝝ: ex de simo. si quis. Et etiam ipse ordinatus indiget pape dispensatione fm Rai. Hec autem que dicta sunt de simonia quo ad dispensationem vera sunt fm ea que habētur in corpore iuris ꝛ notata p doct. ac ēt excōicatio lata ē ꝯ eos đ qua hētur.s.e.contra simoniacos. ibi vide. De simonia autem ꝙtum ad peccatum: ꝛ ꝙtum ad restitutionē fructuū beneficij simoniace recepti ꝛ dispēsationem simoniace pecunie habes .s. scđa pte tit.i.

Capłꝫ tertiū de suspēsione in quā incurritur per notoriam fornicatione. Cap.94.

Otorius fornicator est ipso iure suspensus.8i.di. si qui.et di.3z.preter hec. Pro cuius declaratiōe nota primo ꝙ dupliciter dicitur notorium fm Tho.ꝛ Rai. scilicet: notorium iuris est vt cum quis confitetur in iudicio vel conuincitur de crimine. Notorium facti est cum crimen ita populo est manifestuꝫ ꝙ nulla pōt tergiuersatiōe celari. Quocunqꝫ autem istorum modoruꝫ sit notoria fornicatio clerici est suspensus quo ad se ꝛ quo ad alios fm Tho. Rai. Ber. Inno.ꝛ Hostien.ꝛ alios. 2⁰ nota ꝙ non solum sacerdos sꝫ ī quocunqꝫ ordīe ꝯstitut⁹ ēt in minoribus ex notoria fornicatiōe ē suspensus ab oīb⁹ actib⁹ ordinū fm Inno. ipo iure

qđ nōt Archi.di.32.§.ad hoc.qđ ꝓbat ēt.p.c.ministri.di.81. in fi. ⁊ extra de coha.cle.⁊ muli.vr̄a.Et tādiu stat suspensus ꝙdiu ꝑseuerat in vicio. Et interim si exequitur officia sua ēt semel tm̄ efficitur irregularis ⁊ indigꝫ dispensatiōe pape ꝭm Inno.⁊ Host. vt nōt Archi.⁊ Anto.de bu.vn̄ etiaꝫ si cessaret a vicio ⁊ an̄ dispensationē vtit̄ vicio suo semꝑ peccabit mortl'r: ꝙuis nouam irregularitatē non contrahat.Si aūt cū esset suspensus non est executus officia sua: indiget nihilominus absolutione a suspensione: quam poterit facere ep̄s ꝭm Innoc. 3°. nō ꝙ talis dꝫ euitari in missa ⁊ aliis officijs diuinis:di.32.nullus.⁊.c.p̄ter hec.Sed in hoc variat̄ opinio doctoꝝ.nā aliqui dicunt ꝙ dꝫ euitari in diuinis post admonitionem ei factā si se non correxerit ꝭm Hug.⁊ Lau. Que admonitio a quocūqꝫ fieri pōt ꝭm Hug.sed ꝭꝫ Lau dꝫ fieri ab ep̄o qđ videt̄ verius : ⁊ ꝓbat̄ per.c.siqs presbyter.81.di.Sed aliorum opinio cōior est ⁊ solennior docto.ꝙuis Archi.dicat eam durā:ꝙ statim debent euitari ante quācunqꝫ admonitionē q2 ius suspendit eos etiā quo ad alios:⁊ h̄ tenēt Tho.Rai.Boñ.Guil. Inno.Host.Io.cal.⁊ Anto.de butr. A talibus ḡ ꝭm ea que hn̄tur in corpore iuris non ē missa audienda nec sacramēta sumenda: nisi baptismus ⁊ eucharistia ī extrema necessitate:vt dr̄ di.32.§.verū.Sed bene cōcedunt Rai.⁊ Guil.ꝙ beneficijs ꝑuari non debēt:nisi post admonitionē factā a ꝓlato si se non correxerit. Nā tūc ēt bn̄ficijs debēt spoliari ⁊ in ꝑpetuum deponi. 4°. nō ꝙ iō ecclesia induxit suspēsionē ꝯ ista duo vicia magis ꝙꝫ ꝯ alia ꝭm Lau.q2 facilius ꝓlati ⁊ cl'ici labūt̄ in hec.s.fornicatōnē ⁊ simoniaꝫ ꝙꝫ alia. Ut sic videntes se vitari saltē ṽecundia tꝑali resipiscāt: di.32.§.verū. Uera tn̄ sunt sacr̄a eoꝝ. 5°. nō ꝙ ꝭm decretum istud factum in concilio constantiensi. Insuper ad eui.de quo habes.s̄.de minori excōicatione.c.fi. Non tenentur fideles vitare sacramenta concubinarioꝝ aut diuina eorum:nisi postꝙꝫ fuerint per prelatos denunciati publice ꝙ euitentur.

Capitulū quartum de plurib⁹ suspensionibus propter diuersas causas. Cap.95

S Unt ⁊ alij casus in quib⁹ qs incurrit suspensionē vel simpliciter:vel ꝭm quid.i.q2 priuatur collatiōe vel executōe alicuius ordinis vel ministerij per aliqđ tp̄s. Et ꝑmo ep̄s qui ordinat alienū cl'icū sine lr̄ia sui ep̄i vel suꝑioris scienter seu affectata ignorātia ꝑ annū ē suspensus a collatione ordinū: ⁊ interiꝫ clerici sui absqꝫ eius lr̄ia possunt a vicinis ep̄is ordines recipere: extra de tem.or.eos.li.6. Per quam decre.loquebatur opinio dicentium ꝙ ordināre poterat alienū sub specie ratihabitionis.⁊ intelligitur superior ī hoc casu episcopus de cuius diocesi iste qui vult ordinari est oriundus : vel in cuius diocesi officium ecclesiasticum habꝫ:vel vbi habet domicilium:licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi : siue alij non possunt dare licentiam: nisi haberēt a sede apostolica qualiter possit subditos quo voluerint facere ordinari

Ité non pōt talē lñiam dare officialˀ
epi:ꝫ epo in remotis agente vicariꝰ
eiꝰ gñalis in spualibus vel sede vacā
te caplm:seu is ad quē tunc admini-
stratio spualiū ptineat pñt lñiam da-
re. Religiosi quoqꝫ a suis prelatis ēt
in non exemptis ꝑoratibꝰ deputati ꝑ
ores ⁊ eoꝝ socij pñt a locoꝝ diocesa
nis q̄ꝫdiu ibi morantˀ licite ordinari:
lꝫ non sint de eoꝝ diocesibꝰ oriundi
hec oīa de tem.or.cū nullus.li.6. Pre
dicatores autē ⁊ minores in hoc sunt
priuilegiati a sede apostolica:vt.s. va
leāt a qbuscūqꝫ epis suos sbditos fa
cē ordīari. Ipsi autē sic ordinati.s.ab
alieno epo sine licentia ꝓprij ꝺm rai.
priuantur ab executione ordinis re-
cepti:sed pōt cum eis eps dispensare
in hac suspensione.9.q.z.lugdunēsis
extra de tempo.or.qō translationem
Eps vel quis alius ꝯferens tonsuraꝫ
clericalem infanti:nisi forte religionē
intraret:vel illitterato vlˀ homini ali
ene diocesis sine licentia vel coniuga
to:nisi volenti religioneꝫ intrare:aut
ad sacros ordines promoueri: qñ.s.
de iure potest ē suspensus ꝑ annuꝫ a
collatione tonsure tm̄: extra de tem.
ord.nullus.li.6. Patriarche archiepi
epi locantes vel alio titulo cōcedētes
aliquam domū vsurarijs alienigenis
ad fenus exercendū ipso facto suspen
sionē incurrunt:ex̄ de vsu.q̄ꝫq̄ꝫ.lib.6.
Et similiter si pmittūt ꝙ vsurarij ali
enigene.s.non oriundi de terris ipso
ruꝫ locoꝝ publice vsurā exercentes
vel exercere volentes hñt domos cō
ductas:seu aliter hītent in terris suis
i.coruꝫ iurisdictioni subiectis:si infra
tres menses oēs tales de ipsis non ex
pellunt terris. Ferētes sñiaꝫ excōis ꝯ

aliquē vel aliquos:nisi ꝑmittant tri-
nā admonitionē vel vnā ꝓ tribus sṫ
suspensi ꝑ mensē ab ingressu ecclesie
ex̄ eo.sacro. Itē dꝫ hr̄e talis monitio
tpm ꝯuenictia interualla:nisi facti ne
cessitas aliter suasit. Et dꝫ fieri ī scri-
ptis ꝯtinentibꝰ cām excōis:alˀs excōi
cator est suspensus non solū ab īgres
su ecclˀe ſꝫ ēt a diuinis ꝑ mensē: q̄ qui
dē si exeq̄tur irregularis efficit :nec
nisi ꝑ papā cū eo poterit dispensari:
ex̄.e.cū medicinalis.li.6. Sed hec pe
ne non tangunt epos ⁊ supiores: cuꝫ
non fiat spalis mētio de eis: extra de
sen.ex.qꝛ periculosū.li.6. Ultramon
tani ordinati ab epis italie:nisi hēant
lñiam a papa vel epo vbi sunt oriūdi
vel in cuiꝰ diocesi sunt bñficiati ⁊ per
patentes ipsius epi lr̄as ꝯtinentes cāꝫ
rōnabilē:qꝛ ipsos nolit vel non pos-
sit ordinare sūt ipso facto suspensi ab
sqꝫ spe dispēsatiōis : extra de tē.ordi.
sepe.li.6. Et ordinantes hꝰi debent cō
digne puniri:vt ī dicto.c.sepe. Qui re
cipiunt aliquem ex ordinibus sacris
ab epo qui renunciauit loco ⁊ digni-
tati:si scienter hoc agunt:vel ignorā-
tia crassa ⁊ supina:non recipiunt or-
dinis executionem vnde sunt suspēsi
nec cum eis potest dispēsari nisi ꝑ pa
pam:extra de ordi.ab eo qui re.epi.c.
vnico. Si ignorāter non tamen igno
rantia crassa potest cum eis eps dis-
pensare:sed recipientes ab eis ordi-
nes minores sine lñia proprij epi:quā
uis deberent deponi.9.q.z. epm. tm̄
pōt eps in ordine tolerare dispensa-
tionē. Epi aūt renunciantes loco tm̄
⁊ non dignitati possunt oēs ordines
ꝯferre:sicut prius si fuerunt rogati a
ꝓprio epo loci:alˀs non vt dcm est.s.

Itē ordinati a simoniaco in ordine
suscepto q̄ztuncunqz occulto: vel ēt in
dignitate: aut a simoniaco notorio ī
collatione ordinū: vel in collatōe aut
receptione aut mediatione bn̄ficiorꝝ
Non recipiunt ordinis executionez
sz sunt ipso iure suspēsi. i. q. i. [illegible]gs a si
moniacis. q̄zuis in sua ordinatōe nul
la sit commissa simonia: ꝛ hoc in de
statione simonie. Rō ē qꝛ tales cum
sint priuati executione ordinū: qd̄ nō
habent dare non pn̄t. i. q. 7. daibertū.
Uerꝝ est tn̄ ꝙ ordinati a talibus ex ig
rantia facti excusantur a peccato ꝛ ī
ipsa tali ordinatione: ꝛ in executione
ordinū sic pceptorꝝ abstinē tn̄ debent
cū sciūt quousqꝫ cū eis dispenset: ꝛ p
papā. i. q. i. siqui. in glo. Ex ignorātia
autem iuris hoc faciendo non excu
santur. Unde ſm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 100
Nullo modo quis dꝫ recipe ordines
ab his quos scit esse tales: nec tenet
in hꝰ i suis p̄latis obedire: qn̄imo po
tius dꝫ pmittē se excōicari ſm Hos.
Na obediendo a peccato non excu
saretur. 2. q. 3. quid ergo. Patiēdo au
tem iniustam excōicationē meretur.
24. q. 3. non damnamur. Item or
dinati ab heretico ꝛ scismatico vl̄ ex
cōicato: vel deposito non recipiūt or
dinis executionē: cū omnes hi priuen
tur omniū ordinū executione: ꝛ nēo
dat qd̄ nō habꝫ. i. q. i. gratia. Nota tn̄
ſz Tho. Pe. ꝛ Rai. ꝛ Hos. ꝙ omnes
tales ordinatores veros ꝯferūt ordīes
q̄ztum ad characterem: sicut ꝛ om
nia alia vere conficiunt seu conferūt
sacramenta excepta penitentia quo
ad manifeste excōicatos: secus de oc
cultis: quia absoluunt ſm Ricar. et
Pe. de pal. dummodo seruent predi
cti formam ecclesie. i. q. i. dn̄s declara
uit. de consecrati. di. 4. non in vobis.
Peccant tamen mortaliter tam dan
tes q̄z suscipientes ab eis quecunqz sa
cramenta scienter: nisi baptismum ī
extrema necessitate. Ignorantia aūt
facti ꝓbabilis excusat tales a peccato
in ipsorꝝ ordinū receptōe ꝛ eorundez
executione dū ea laborant. Cum aūt
sufficienter hoc sciunt debent abstine
re quousqꝫ dispensent. circa quaz di
spensationē dicit Host. ꝙ in ep̄atu so
lus papa dispensat: extra de elec. quia
diligentia. In aliis vero ordinibꝰ q̄z
tum ad eos qui scienter a talibus re
cipiunt ordines: vel etiā ex ignorātia
crassa ꝛ supina solus papa dispensat
immo ſm Rai. ꝛ Hos. si fuerunt or
dinati a tali qui recepit vltimam ma
nꝰ īpositionē. i. ep̄alez ꝯsecrationē ex̄
ecclesiam nunq̄z tolerant. 9. q. i. ordi
nationes. Si vero ex ignorantia non
supina ſm Hosti. p discretum p̄latuz
cū talibus poterit dispensari: extra de
ordi. ab eo qui epi. ren. c. i. ꝛ. 2. Sz ſm
Rai. ꝛ Hos. si ordīati sunt ab eo qui
recepit vltimam manus īpositionem
in eccl̄a. i. anteq̄z efficeretur hereticꝰ
scismaticus vel excōicatꝰ: vt tunc est
qn̄ ordinās siue ordinati sciebant siue
ignorabant tolerantur ex dispensati
one ministrare in officiis susceptis.
Ad superiores vero non debent pro
moueri: nisi magna necessitas esset.
Et idem videtur dicere Hos. de inter
dicto ꝛ suspenso a diuinis. s. ꝙ non cō
fert executionem. 9. q. i. c. i. ꝛ sequenti
bus. Item qui aliquem ordinē sacrū
recipiunt ex̄ statuta tp̄a ordīatōnum
sunt suspensi: nec debet pmitti in su
sceptis ordinibus ministrare: quāuis

characterē recepint:ex̄ de tē.ord.c.z.
Ep̄s tū imposita eis pn̄ia competen-
ti sustinere poterit vt postea in susce
ptis ordinibus ministrent:ex̄ de tem.
ordi.consultationi. Hec ɓm Innocē.
Ber.ꝛ Guil.qui addit ꝙ secus de or
dinibus suscipiendis:ꝛ si ante dispen
sationem talis ministrauit in ordine
suscepto. Dicunt qdā ꝙ nō pōt ep̄s
dispensare:sed vius est ꝙ possit dispē
sare:vt.9.q.z.lugdunensis. Nisi for-
te interdicta fuisset sibi executio ꝛ pᵒ
ea administrasset. Promotus per sal
tum.i.aliquo ordine pretermisso ad
supiorē ascendendo: q̄uis characte-
rem recipiat:tamen suspensus est ab
executione ipsius ordinis sic recepti
di.5z.solicitudo.extra de clerico per
saltū.pmoto.c.i. Etsi non malicia ſꝫ
ex ignorantia vel negligētia hoc egit
q̄uis de rigore deponi deberet:tamē
ex dispensatione epi ad ordinem pre
termissū poterit pmoueri. Si autez
scienter per saltum est pmotᵒ:ꝛ in or
dine sic suscepto sine dispensatione
ministrauit post receptionem admis
sus:adhuc potest p ep̄m dispensari:ſꝫ
ꝙ vlterius non ascendat nisi per pa-
pam Rai. Hosti.ꝛ Guil. Recipiētes
eodem die minores ordines cum sub
diaconatu:vel duos sacros ordīes si
mul siue ordinatore sciente:siue igno
rante sunt suspensi ab ordinibus sic
receptis:ꝛ deponi deberent.77. di.ſb
diaconus.extra de eo qui ordi. furti.
rece.innotuit. Possunt tamē permit
ti misericorditer in minoribus tm̄ mi
nistrare. Et si intrat religionez:ꝛ vi-
ta moresq̄ꝫ exigant eorūꝫ abbas si vo
luerit poterit dispensare in alijs ordi
nibus:vt in dicto.c.innotuit. Rai. et

Hostien. Sed si lata p̄us fuisset sn̄ia
excōicationis ꝯtra sic recipientes : et
nihilominus recepint:non poterit cū
eis dispensari nisi p papam: vt in .d.
c.innotuit. Et dicit Hosti.ꝙ etiaꝫ pa
pa de facili non dispensat. Contrahē
tes mr̄imonium de pn̄ti: ꝛ an̄ carnis
copula se facientes ad sacros ordīes
pmoueri aliter q̄ꝫ a sacris canonibᵒ
ꝯceditur:q̄uis characterē recipiant
sunt suspensi:ita ꝙ nec etiā post mor
tem vxoris poterunt ī illo ordine mī
strare:nec ascendere ad alios:nec ali
qđ bn̄ficiū eccl'asticū vel officiuꝫ obti
nē. Et matrimoniū nihilominᵒ sic cō
tractum pter hoc non dissoluitur:
qđ intelligitur qn̄ tales in seculo re-
manentes hoc agunt. Nā secus si re-
ligionem intrassent:in extrauaganti
Jo.zz.que incipit. Antiqua. Aposta
te a religione in apostasia suscipiētes
ordines sunt suspensi ꝛ irregulares:
extra.e.ti.apostata.nec dispensatˀ cuꝫ
eis nisi per papam. Sed ꝛ alij qui in
excōicatione ordines recipiunt simi-
liter sunt suspensi seu irregulares: ex
tra de senten.ex.cum illorum. Et hoc
verum nisi pbabilis ignorantia excu
set eos:de hac mā plene habes.s̄.in.c
de cā finali excōis. §.z. Celebrantes
seu pticipantes scīēter in diuīs cū pu
blice excōicatis vel interdictis sūt sus
pensi ab ingressu ecclesie:extra de p̄-
uile.ep̄orum.li.6. Sed de hoc viđ ple
nius.s̄.in tit.de interdicto.c.z.§.4. et
p totū illđ.c.habes plura pertinentia
ad materiā suspensionis. Conserua-
tores non possunt se intromittere de
alijs q̄ꝫ de manifestis iniurijs ꝛ violē
tijs. Q si de alijs que iudicialem
indaginem requirunt se intromiserit
i

sunt suspensi p annū ab officio:ex̄ de offi.le.legatos.li.6.Judices ecclesia-stici qui ꝯtra iusticiam in grauamē alterius ptis in iudicio gcꝗ faciant p grām vel p sortes:puta p pecuniaꝫ sunt suspēsi p annū ab executiōe offi-cij:ꝛ si durante suspēsione ingesserit se diuinis efficiunt̄ irregulares:nec nisi p papam poterint liberari:extra de sen.ꝛ re.iudi.cū eterni.li.6.Religi osi qui concedunt ad vitam alicui vl̄ ad certuꝫ tempus iura redditus pos sessionū administrationis cui p̄sunt: nisi duo concurrant.s.ꝙ necessitas vel vtilitas monasterij vel p̄orat⁹ illi⁹ ecclesie hoc exposcat.Et ꝙ conuent⁹ illius ecclesie consentiat:aut si con uentuꝫ non hr̄et assēsus prelati ꝓprij interueniat:sunt ipso facto suspensi ab officio:nec vꝫ dicta ꝯcessio.Excipi untur tn̄ duo casus.s.locatio ꝛ vendi tio reddituū vel fructuū ad modicū tp̄s:extra de re.ec.non alie.c.i.in cle. Utrū aūt hec suspēsio intelligat̄ ab officijs diuinoꝝ ꝛ ab officij tp̄aliū ad ministratione:puta prelatis ꝓcurat] cellarijs ꝛ huiusmōi.Jo.an.remittit ad nōta de deci.e.ti.in cle.ꝛ ibi ponit vtranqꝫ opinionem ꝛ dimittit sub du bio.Fratres ordinis predicatorum ꝓ moti vel assumpti ad episcopatus vl̄ alias prelaturas si prius recipiūt mu nus consecrationis qꝫ resignent ordi ni libros:ꝛ alia que habent tempore sue ꝓmotionis:eoipso sunt ab execu tione pontificalis ministerij suspensi Cle.4⁹ in priuile.Prouidentia.Fra tres predicatores si perturbare pre-sumpserint officium inquisitōnis cir ca hereticos per fratres minores ex ercitatuꝫ:ipso facto sunt ab executōe ordinū sacroꝝ suspensi:nec pōt rela-xari suspensio talis nisi p sedem apo stolicam:aut p inqsitore cuius offici-um pturbauerūt.Et idem ē de mino rib⁹ pturbātib⁹ officiū inqsitōis p p̄-dicatores exercitatū.Cle.4⁹ in p̄uile gio Pauptatis altissime. Frēs p̄di catores ꝛ minores recipientes ad ꝓ-fessionē aliquem in ordine suo an̄ ꝓ-bationis annū elapsū:sunt ipso facto a receptione quorunqꝫ suspēsi ꝛ pena grauiori culpe puniendi. Nec etiam per hoc ille sic ꝓfessus est obligatus ordini illo:extra de regula.non solū. li.6.Religiosi qui videlꝫ decimas nō percipiūt:si scienter omittant facere conscientiam ꝯfitentibus de decimis soluendis:sunt suspensi a p̄dicationis officio:donec faciant eis conscientiā si commode possunt:ꝛ si interim p̄di cauerint sunt excōicati:extra d̄ pe.cu pientes.in cle.Nō tn̄ intelligunt Pe. de ancha.ꝛ Pau.si fuerint super hoc requisiti.s.a prelatis.Utrum cū que ritur:vtrū suspensus ab officio sit su spensus a beneficio.Sup hoc Jo.an. multa dicit ꝓ ꝛ contra sup cle.cupiē tes.extra de pe.concludit non clare sed Pe.de ancha.sup eandeꝫ cle.po nit distinctionem dn̄i Gaspi de cal de dicens sic.Aut quis suspensus est ab officio aut a beneficio aut ab vtro qꝫ.Si est suspensus a beneficio siue a iure:siue ab homine non est suspēsus ab officio:ar.c.dilectus.de offi.ordi. Nō ad hoc odium penaꝝ:regula in penis de re.iur.Item quia officiū nō est accessorium ad beneficiū lꝫ sit cō-tra.Si est suspensus ab officio:hoc ē aut p dictionem taxatiuā tantuꝫ:aut simpliciter.Primo casu planum est

qꝛ non ē ſuſpenſuſ a bñficio:cū tm̄ ſit
ſuſpenſus ab officio: qꝛ hoc voluit ſē
tentie ꝓmulgatio:qꝛ iuris ſñie vltra
intentionē ꝓferentis non extendunt
ſe ſaluo caſu paſtoꝛalis.de ap.Si aūt
ſit ſimpliciter ſuſpenſus ab officio: hͦ
ē ab homine:aut a iure.Si a iure aut
ꝑ crimen:aut ꝑ infamiam:aut ꝯtuma
ciam. Si ꝓpter crimen:tunc puto ꝙ
ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpēſus a be
neficio:vt.c.eos.⁊.c.ſiquis ſacerdotū
di.81.Si autem ꝓpter infamiam vel
contumaciam ſit ſuſpēſus ab officio
non eſt ſuſpenſus a beneficio:vt.c.pſ̄
byter ſi a plebe. 2.q.4. Si autem ab
homine eſt ſuſpenſus ab officio : ſi hͦ
eſt pꝛopter crimen graue: tunc eſt ſu
ſpenſus ēt a beneficio.Si autem ꝓp
ter crimen leue:vel etiam ꝓpter infa
miam vel contumaciam non ē ſuſpē
ſus a beneficio:vt in iurib⁹ allegatis.
Si autē eſt ſuſpenſus ab vtroq;: aut
hoc eſt ꝑdictōnem ⁊:planum eſt:aut
per dictionem vel:⁊ tunc puto opini
onem Goffre.veram.ſ. ꝙ talis ſentē
tia non valet ꝓpter incertitudinē.l.3
C.de ſen.que ſine certa q̄titate.hec il
le.Inno.aūt dicit ſimpliciter ꝙ ſuſpē
ſus ab officio tantum non dꝫ percipe
fructus beneficioꝝ:ſup.c.paſtoꝛalis.
de appel.Sed Hoſti.hoc ītelligit qñ
eſt ſuſpenſus ꝓ graui cā:ſecus ꝓ leui
vel infamia:⁊ non eſt ꝯtumax.Et nō
ſm Hoſti.ꝙ ſuſpenſus a pontificali-
bus ſi celebꝛat in pontificalibus non
erit irregularis.Rō eſt qꝛ pontifica-
lia ñ ſunt de ſba celebꝛationis:nec de
bem⁹ aliquē irregularē iudicare niſi
inueniat̄ expſſū:ar.de pe.di.1.§.pene
Itē ſi ſuſpēſus a ꝑticipatione ſacroꝝ
de q̄ ſuſpēſione hēs.18.di. ſiqs autē.

⁊.c.fi.⁊.c.placuit.di.58.c.fi. ex̄ de ele.
oſius.⁊ ꝺ his que fi.a ma.ꝑ.ca.c.1.Si
celebꝛat nō eſt irregularis. Talia.n.
non ſunt oꝛdinis cū ⁊ laici ꝑticipēt ſa
cramentū. Hoſt.⁊ Inno.Clerici qui
ſcienter eligunt ad epatum indignuꝫ
ſ.contra illam formā: que hētur ex̄ ꝺ
elec.cum ī cunctis.ſunt ꝑ trienniū ſu
ſpenſi a beneficio in.d.c.Et dicit glo.
habitis ⁊ habendis.Eligentes autem
ſiue electio facta ſit concoꝛditer ſiue
in diſcoꝛdia:ſi īfra octo dies exquo
poterunt cōmode ipſā electionē ele-
ctis diſtulerint pꝛeſētare.Qui culpa-
biles in hoc fuerint a pſecutione ele-
ctionis ſūt excluſi ⁊ ſuſpenſi ꝑ triēni
um a bñficijs que obtinent in illa ec-
cleſia:ad que ſi infra illud tp̄s teme-
re vel coloꝛate ſe immiſcuerint illi ꝑ-
petuo ſunt ṗuati:ex̄ de elec.cupiētes.
li.6.Compꝛomiſſarius ſi ſcient̄ eligit
indignum eſt ipſo facto ꝑ triennium
ſuſpenſus a bñficijs eccleſiaſticis.hec
tñ ſuſpenſio non tāgit epos:nec intel-
ligit̄ niſi in electionibus epoꝝ ⁊ ſupi
oꝝ:ſecus de electōib⁹ inferioꝝ: ex̄ de
elec.ſi cōpꝛomiſſarius.li.6.Religioſi
grauantes vel fraudātes eccleſias cir
ca decimas eis debitas ſi requiſiti ꝑ
illos quoꝝ intereſt non deſiſtunt īfra
menſē:vel de vſurpatis vel detētis in
fra duos menſes non fecerit emendā
ſuſpenſi ſunt ab officijs adminiſtrati
onis ⁊ bñficijs:⁊ talia non hñtes ſūt
excōicati:extra ꝺ deci.c.1.in cle. Et di
cit Io.an.in glo.ſe credere ꝙ ſuffici-
at iudicis declaratio ſuper ſatiſfa-
ctione:nec ꝙ ſit neceſſaria alia abſo-
lutio quo ad ſuſpenſionē:ſed quo ad
excōicationem bene requirit̄ abſolu
tio.Doctoꝛ vl̄ magiſter qui doctoꝛat

aliquez:nisi ꝑus exigat iuramentũ a doctorando ꝙ nõ expendet ꝓ suo doctoratu vltra sũmã triũ miliũ turonẽ siũ argẽteoꝝ ẽ suspensus ꝑ sex mẽses a collatõe doctorat⁹:ex̃ de magi. cuz sit. in cle. In capitulo ecclesie cathedralis vel collegiate ẽ suspensus a voce ĩ electione ⁊ alijs q ñ hʒ ad min⁹ ordinem subdiacõat⁹. ⁊ silr̃ q hʒ bñficium cui annex⁹ ẽ ordo:nisi ĩfra annũ faciat se ꝓmoueri ad talẽ ordinẽ quẽ requirit bñficiũ legitimo ĩpedimẽto cessante:ex̃ de eta. ⁊ q̃li. vt hi q. in cle. Qui ꝓhibiti sunt audire leges ⁊ physicã:de qb⁹ hẽs. s̃. ĩ. ti. de ex. vltra excõicationẽ sũt suspensi ab officijs suis ibi vide. Ultimo nõ ꝙ suspendẽ põt ab officijs q ⁊ excõicare:qs aũt possit excõicare:hẽs. s̃. vñ laic⁹ vel mulier cũ non possint excõicare:nisi ex commissione spali pape:di. 32. §. verũ. in glo. nõ pñt ẽt suspendẽ. Põt tñ abbatissa sʒ Inn. suspẽdẽ a bñficio clicos ecclarũ sibi subditaꝝ:si h° ex ꝯsuetudine hñt:non ãt ab officio. Itẽ nõ ꝙ sicut excõicatio sic ⁊ suspẽsio ꝑ sequẽtẽ appellõez mĩme suspẽdit̃:suspẽsio dico ab officio vel ĩgressu ecclie lata ex̃ de sẽ. ex. is qui. li. 6. Itẽ nõ ꝙ absolutio a suspẽsiõe officij simplr̃ vel diuĩs fieri dʒ sb̃ ista forma vel sili:Ego absoluo te a vinculo suspẽsiõis qua ĩcurristi ꝓpter talẽ cãm: ⁊ restituo te executioni ordinũ vel officioꝝ tuoꝝ: In noĩe pr̃is ⁊c. Tñ q2 suspẽsio ꝑtinet ad foꝝ ꝯtentiosũ:nec reꝑit̃ detmĩata forma necessaria h⁹ relaxatiõis. Idõ qcqd dicat ⁊ qbuscũq3 v̂bis vtat̃ his q vʒ absoluẽ a tali vinculo:si ĩtendit absoluẽ:vere absoluit sic dc̃m ẽ. s̃. de absolõe ab excõicatione. Sʒ q̃rit̃ qs possit absoluẽ a supensione. Circa h° Pau. in cle. monasterioꝝ. de re. eccl. ñ ali. sic dic̃:vbi papa põit penã suspẽsiõis vel intdc̃i ꝓpter ꝯtumaciam canonẽ ꝯdendo:puto ꝙ inferior possit absoluẽ:ex̃ de sen. ex. nuꝑ. nisi ipse papa sibi reseruet absolõm vel alteri exꝑsse determĩate ꝑsõe. Et h° tʒ Uincẽ. Hu. Gof. Inno. Ber. ⁊ Io. in glo. 2. q. i. si inimic⁹. ⁊. 17. q. 4. siqs deinceps. Et Hosti. idẽ iudiciũ ẽ si ꝯstõem inferioris approbat ⁊ ꝯfirmat: de ꝯstitu. ex frequentib⁹. Plus. n. non opat̃ cõfirmare q̃ʒ ꝯdẽ sñiaz. vñ põt quilʒ suffragane⁹ relaxare:cũ non sit maioris efficacie q̃ʒ ius cõe. Sic intelligitur. c. graue. ex̃ de preben. et hoc nisi alteri reseruet̃ absolutio. Si vero pena suspensionis ⁊ h⁹i ĩponat̃ ꝑ sñiam. i. ab hoĩe tũc ligans dʒ absoluẽ non inferior:ex̃ de offi. or. cum ab ecclesiaꝝ. saluo casu decre. pastoralis. e. ti. Idẽ tʒ Guil. in spe. Si vero suspensio sit ꝑpetua que hʒ vim ꝑuationis:vt nõ. vicen. de trans. c. 2. ⁊ Guil. in spe. ti. 2. §. nũc oñdendum. non hʒ locũ absolutio:sʒ necessaria ẽ dispẽsatio ꝯñs collationez. Et tunc ẽ vidẽ an tale sit crimen in quo possit eṗs dispẽsare ⁊ habeat ꝯferre vel non: ⁊ in ꝑmo cãu poterit eṗs dispensare ⁊ ꝯcedẽ:puta bñficiũ vel offm̃ executiõis ordinũ quo ad dispensationẽ:in casu 2° non poterit. 44. di. multis. ⁊ de suspẽsione q̃ ponit̃ in. d. c. monasterioruʒ. dicit idẽ Pau. non puto hanc de sui nã opari ꝑuationẽ: al's papa exꝑssisset hoc:ar. de deci. ad audientiam. vñ credo eaz posse ꝑ ordinariũ relaxari rõne premissa:sed si non relaxetur durabit ꝑpetuo. io. q. 2. perpetua. Nota ꝙ sñie

deſ ſuſpēſiōis late p quoſcūq̄ ꝑlatos
ꝯ frēs ꝑdicatores ꝯ indulta ꝑuilegio
rū ſuoꝝ: ſunt ipſo facto irrite ⁊ ianeſ
Ale. Meritis vr̄is. Et ſi ꝯ alios occa
ſione ipſoꝝ frm̄ late fuerint ſūt et̄ ir-
rite ⁊ inanes. Alex. Nimis iniq̄. Itē
magr̄ ordinis ⁊ ſinguli ꝑores ⁊ ꝓuin
ciales ꝯuentuales ⁊ eoꝝ vicarij in lo-
cis ⁊ ꝯuētib⁹ ſibi cōmiſſis frībus ſibi
ſubditis necnon ⁊ alijs frīb⁹ eiuſdem
ordinis intꝰdū ad eos declinātib⁹: vn̄
cunq̄ pn̄t impꝑtiri bn̄ficiū abſolōis a
ſuſpēſiōe excōicatōe ⁊ itꝰdcō: q̄s ſn̄iaſ
incurriſſent in ipſo ordine vel an̄ in
greſſū ei⁹: ac et̄ laicos q̄ ordinē ipſuꝫ
ingredi vellent: niſi adeo eēt exceſſus
enormis: vt merito eēt ſedes apoſtoli
ca ꝯſulenda. Boni. ⁊ Alexan. Uirtu
te. Itꝫ predicti ꝑlati poſſunt diſpenſa
tionem obtinere a ſuis ꝯfeſſoribus ⁊
abſolutionē ſup ſuſpenſione ⁊ irregu
laritate: quā ꝯtxiſſēt ex eo ꝙ ꝓtuliſſēt
ſn̄ias excōis ſuſpēſionis ⁊ interdc̄i ſi
ne ſcriptis ex incautela. Clemēs. Exi
gentibus. Uideť tn̄ eē dr̄ia talis īter
ſuſpēſionē depoſitionē ⁊ degradatō
nē ſtricte ſumendo ipſos t̄mīos. naꝫ
large frequēter accipiť in iure vnuꝫ
ꝓ alio: vt di. 46. cleric⁹ ꝑmo. Suſpen
ſio videť īportare ꝑuatiōꝫ executōis
legitime ordinis vel officij eccl'aſtici
ſimpliciter: vel ad tp̄s ⁊ cū ſpe diſpē-
ſationis: q̄ qn̄q̄ a iure qn̄q̄ a iudice ī
ferť. Depoſitio īportat ꝑuationē ex
ecutōis legitime officioꝝ ⁊ bn̄ficioꝝ
eccleſiaſticoꝝ poſſeſſionis ſimpliciť
⁊ ex toto abſq̄ ſpe reſtōis retento tn̄
ꝑuilegio clericali: qꝛ ꝯueniri non pōt
in iudicio ſeculari: nec capi nec puni
ri a laicis ⁊ fit p ſn̄iam hōis cōiť: nec
pōt inferri h̄ pena ab inferiori epo q̄
hoc agē pōt erga ꝓpꝛium ſubditū aſſi
ſtente ſibi canonico numero epoꝝ ſi
ē in ſacris: al's ſuffic̄ ꝓpria ſn̄ia epi ſi
ne alioꝝ pn̄tia. Depoſit⁹ āt ⁊ degra-
dat⁹ reſtitui non pōt ad officia ſua: ni
ſi p diſpēſationē pape. Itꝫ vbi in iur̄
dr̄ ſuſpendať vel deponať vel degra
deť ꝯminatio ē ſn̄ie ferende non lata
ſn̄ia: vt. 35. di. ep̄s. Degratio vltra pe-
nā depoſitiōis h̄ addit: qꝛ ꝑuať ꝑui-
legio cl'icali oī cū cēta ſolēnitate: cha
racter aūt ei auferri non pōt: nec a q̄
cūq̄ creatura: q̄uis Io. an. videatur
ponere ꝯtriū. ſ. ꝙ poſſit ei auferri. Sꝫ
Tho. in 4°. ⁊ Io. ī glo. di. 50. accedēs
⁊ Inno. tenent ꝙ non. De mō ⁊ for-
ma degradatiōis hēs in. c. degrada-
tio. ex̄ de pe. li. 6. ⁊ in ſū. piſana. Nota
tn̄ ꝙ non oīs degradat⁹ ē tradēdus
curie ſeculari: ſꝫ ſolū in trib⁹ caſibus.
Prim⁹ in crīe hereſis: ex̄ de hētic. ad
abolendā. ⁊ hoc niſi ad pn̄iam in ꝯti-
nenti redire voluerit: ſꝫ ſi relabiť nō
plus pcāť ei. 2⁹ in falſificatione lr̄a
rū pape: ex̄ de cri. fal. ad falſarioꝝum.
3⁹ cū q̄s deponiť ꝓpter calūniā quā
ſuo epo intulit. z. q. i. ſi q̄s ſacerdotuꝫ.
Un̄ cū in curia romana his tp̄ib⁹ q̄-
dā ſacerdos interfeciſſꝫ ſacriſtā ſācti
Petri ſacerdotē: vt ſic poſſet rape bo
na ſacriſtie: req̄ſito cōſilio pitoꝝ ſup
hoc ꝯcluſerūt: ꝙ non dꝫ ꝓpter h̄ tra
di curie ſeculari ad occidendū ſcḋm in
ra ſꝫ poni in carcerē vel caueā in ꝑpe
tuum ibi ſuſtentando pane doloris
⁊ aq̄ anguſtie. Papa tn̄ Martin⁹ de
plenitudīe ptātis illū degradatū fec̄
tradi curie ſeculari ⁊ ſic fuit mortu⁹
Pōt. n. nihilomin⁹ q̄s p ſolū epꝫ ſuuꝫ
degradari ꝯuocatis abbatibus ⁊ ali-
is religioſis ⁊ prelatis ⁊ litteratis ſue

dioc[.]qñ sacerdos vel ali⁹ in sacris fu erit curie seculari ꝑ hēsi tradend⁹ et ꝺgradād⁹ sic ei videbit' expedire ex̄ ꝺ hēti.qm̄.li.6. Hec āt degradatio cū qs ꝑpt' hēsiʒ vel aliꝺ ē traded⁹ curie sclāri sic fienda ē pn̄te ptāte. Dicit ꝺ gradās illi vt in foꝝ suū recipiat de gradatū:dʒ tn̄ ītcedē ꝑ eo ꝙ n̄ mori atur:ex̄ de v.sig. nouimus.

De irregularitate ti.qntus.

Cap.96.

Irregularitas sic diffinitur a specu.ꝙ ē nō seu impedimentū canōicū ex facto: seu defectu ꝑueniens:q̄ qs ꝓhibet' ad ecclesiasticos ordīes ꝓmoueri ⁊ ī eisdē ministrare. Et irregularitas ɔhit' mlt'tis modis ⁊ cāis. Et ad sciendū qn̄ qs est irregularis ex indebita celebratione vel executiōe ordinū. Jo.cal. pōit talem distinctionē. Celebrans āt vtēs officio ordinis aut ē feīa aut masclūs Et si est mulier siue laica siue religiosa non sit irregularis:qꝛ cū non sit capax ordīs clericalis non cadit ī ea irregularitas:ꝑ quā qs īpeditur ordīari vel ordinis officiū celebrare:sumit' hec rō ex.c.debitum.de biga.⁊.33.q.5 hec imago. Si ğ mulier excōicata vl' interdicta vel in loco interdcō:vel indebite tractet officia sua sacra temer' agit ⁊ puniri dʒ:ex̄ de pe.⁊ re. noua. non tn̄ ē irregularis. Si autē est vir aut est furiosus aut sanementis. Et si furiosus ꝓpter quancunqꝫ celebratōnem non efficit' irregularis nec peccat. Jdē de infante clīco : si furiosus de homi. Si est sane mentis:tunc tal' aut est clericus aut laic⁹. Et si laicus est ⁊ cum solenni apparatu alicui⁹ ordinis celebrauit.s.exequēdo actū alicuius ordinis siue ɔuersus sit alicui⁹ religionis siue secularis:lʒ hoc sit rigorosum videt' ꝙ sit irregular[is]:ꝺ de ri.non or.mi.c.i. Nec cum tali vt valeat ꝓmoueri alius q̄ȝ papa pōt dispēsare:sicut ⁊ cū ordinato ⁊ suspenso celebrāte ali⁹ q̄ȝ papa non dispēsat:ğ idē est in isto casu. Nō tn̄ ꝙ h' videt' intelligendū de ordinib⁹ sacris ⁊ ī solenni apparatu. Nā ⁊ officia minoꝝ ordinuʒ ſm Tho. in.4.licite ⁊ alios doc.pn̄t exerceri:ēt ab his q non sunt ordinati in illis. Si āt hoc agit sine solenni apparatu:talis non efficitur irregularis. Si āt est cleric⁹:tunc aut celebrat in ordine quē non habet aut in eo quē hʒ. Et si pmo casu hoc agēs in ordinib⁹ sacris est irregularis. De subdiaconatu aūt dicit Gnil.ꝙ si est in minorib⁹ tunc pōt cantare epl'am dūmō sine solennitate. Et addit Jnno.ꝙ est licitū qn̄ deest subdiaconus ⁊ tunc etiam cātet sine ornamentis sbdiaconi. Sʒ solēnis appat⁹ subdiacōi videt' eē manipulus. Dicit.n. Pet.de pal.in.4.ꝙ tunicellā lʒ ēt non subdiacono portare:qꝛ non ē ei ꝓpria vestis sicut manipulus quē nullus inferior subdiacono portare dʒ. h' Pe. Unꝺ si talis cantet epl'am cum tunicella sine manipulo:non tn̄ porrigendo calicem diacono vel sacerdoti:qꝺ ē ꝓprium officiū eius ⁊ pncipalis act⁹ ordinis talis:⁊ vbi ē consuetudo ꝙ ēt ī minoribus cōstitutus cantet epl'am illo mō non videt' irregularis: secus aūt vbi cum manipulo vel porrigēdo calicem:vel vbi non est mos ꝙ cātent nisi subdiaconi. De ordinib⁹ supioribus non est qꝺ:quia sine dubio īcurritur irregularitas. Si vero clericus

celebrat in ordine quē hꝫ tunc aut est excōicatus maiori: vel celebrat: seu officiuꝫ exercet in loco intͤdcō ab hoīe vel a iure: aut est suspensus. Si pmo mō tunc in vtroqꝫ casu efficitur irregularis ꝛ indispēsabilis nisi p papaꝫ: de sen. ex. is qui. li. 6. Dicit tñ Guil. ꝙ in minoribus ꝯstitutus ministrando seu exercendo officiū suū ēt cū solennitate cū est excōicatus: non efficitur irregularis: qꝛ illa duo. c. siqs eps. i. ꝛ z. ii. q. 3. non loquuntur de eis. Et pene sunt restringende secus de subdiacono. Sed sine solennitate legendo eplʾam subdiaconꝰ: diaconꝰ vel pſbr excōicatus credunt quidam ꝙ non īcurrant irregularitatē. Si āt clericus ē suspensus sumendo stricte suspēsionē. s. q̄ ad se ꝛ quo ad alios. Nā q est suspensus q̄ ad se tm̄: puta ꝑpter mortale qd̄cunqꝫ: vel ꝑpter mioꝛē excōicationē: vel ꝑpter iiunctiōꝫ a ꝯfessore talis celebrās nullā īcurrit irregularitatē: vt dcm ē. s. ſꝫ suspensus q̄ ad se ꝛ alios: aut ē suspensus a canōe aut ab hoīe: si āt ab hoīe seu a iudice tūc aut ignorauit ignorātia ꝓbabili: ꝛ tūc non efficitͬ irregularis: autͤ igrantia crassa ꝛ supina: ꝛ tunc ē irregularis ꝛ multo magis si sciuit se suspensū: ꝛ hͦ quōcunqꝫ sit suspēsus simplʾr siue ad tp̄s determinatū siue non determinatū: ēt si rōe defectus vlʾ infamie: puto talem durāte suspensione celebrātez eē irregularē: nec posse dispensari secū nisi per papā: ad hoc. ii. q. 3. siquis pſbr. ḋ sen. ex. cū medicinalis. li. 6. Si vͦo est suspensus a canone: tunc aut ē ratione criminis: aut ratione defectꝰ aut ratione infamie vel scandali. Si pmo modo tūc aut simplʾr est suspēsus: ꝛ sic celebrando ē irregularis. z. q. 3. siquis eps. aut est suspensus ad tēpus. Et tunc aut ad tēpus determinatum: ꝛ sic interim celebrando est irregularis: aut ad tempus indeterminatum: ꝛ tunc aut cum cōditione donec peniteat: aut cuꝫ conditione donec satisfaciat: vt. 8i. di. siqui sine. ꝛ. c. se. ꝛ de cohabi. cleri. ꝛ muli. sicut. ꝛ in clem̄. de deci. in. c. i. cum similibus. Et tunc licet quidam contradicant: puta si sic suspensus ante obligationeꝫ celebret est irregularis: quia in hoc factuꝫ iudicis est necessarium vt habeatur ꝓ absoluto: vt dixi de eta. ꝛ qualit. cum bone. Et sic cum factum hominis sit necessarium sequitur ꝙ quo ad suspensionem dei canon aliquid addit: vt in dicta decre. sicut. de cohabitati. cleri. ꝛ muli. Si non est suspensus cū conditione donec peniteat: vt. s. ḋ electio. ofius. ꝛ tunc equum est tenere ꝙ interim celebrando non efficitur irregularis: qꝛ talis suspensio videtur esse dei: ad quam nihil addit canō: nec vt habeatur pro sublata aliquod factum iudicis est necessarium. Et ideo dicendū ē de ea vt ḋ suspensione dei tantum. Si zͦ modo sit suspensus a canone id est ratōne defectus. Tunc aut ratione defectus ordinis aut ratione alterius defectus. Et si ratiōe alterius defectus ordinis: vt clericus p saltum ꝓmotus q̄tum ad ordinem omissum: in quo si exercet officiuꝫ antequā recipiat est irregularis: sed celebrando in ordine ad quem ē p saltuꝫ ꝓmotus quem hꝫ non est irregularis. di. 5z. solicitudo. Si ratione alterius defectus vt bigamus illegitimꝰ corpe viciatꝰ ordīatus añ etatem legitimā

vel a non suo epo:hoc casu ꝯcordant
oēs ꝙ celebrando non est irregularis
q: hoc non est exp̄ssum in iure.Et q:
qñ curia mandat cū iaꝫ ordinatis in
supradictis defectibus dispēsari nil
dr̄ de irregularitate:di.56.apostoli-
ca.⁊.c.cenomanensem.Stilus autem
curie est attedendus:de cri.fal.q̄ꝫ gra
ui.Nec obstat ꝙ ordinatio iaꝫ facta
ante legitimam etatem:vel a non suo
ep̄o fuerit cū peccato:q: p̄ncipalis cā
ꝓpter quam diximus tales suspēsos
est defectus non peccatum:ḡ ratione
defectus non criminis talis dꝫ cēseri
suspēsus.Et hac rōne puto ꝙ lꝫ irre
gularis ex celebratōe diuinoꝝ sit sus
pensus a canone ꝓpter hanc irregu-
laritatē:si tñ alias non est suspensus
a iure vel ab homine: puta q: absolu
tus ē ab excōicatōe ⁊ suspensione: sꝫ
non ē secū dispensatū sup irregulari
tatem vel non suspensus contrahit ir
regularitatem:quia hoc non est exp̄s
suꝫ in iure.Si tertio modo est suspē
sus a canone.s.ratione scandali vel ī
famie:tunc celebrādo non est irregu
laris:ꝺ cleri.peregri.c.i.Sed bene fa
ciunt alij abstinendo ꝓpter infamiaꝫ
que est contra illum:vel vt scandalū
euitetur.Et per hoc sequitur ꝯm In
no.ꝙ illi quorum crimina sunt noto
ria qui etiam post penitentiam ꝓhi-
bentur celebrare ꝓpter scandalum ⁊
infamiam:vt de coha.cle.⁊ muli.c.si.
Sed si ante absolutionem celebrant
non incurrunt nouam irregularitatē
Ex allegatione quam facit videtur ī
telligere ꝺ notorio fornicatore:qꝺ pi
um est tenere.Et qꝺ nō.in .c.i.de sen.
excom.li.6.intelligitur ꝺ notorio for
nicatore ante penitentiam celebrante

ne videatur sibiipsi contrarius:tamē
de rigore sola penitentia non tollit su
spensionem canonis in notorio forni
catore:vt videt̄ exp̄ssum.50.di.ꝑuēit
q: requiritur factum iudicis: vt.s̄.di
ctum est de supenso a canone donec
satisfaciat.Sꝫ absolutione facta a sē-
tentia canonis a qua potest in hoc ca
su ep̄s absoluere:q: conditor canonis
sibi non reseruauit.Si penitet rema
nente irregularitate quā cōtraxit hu
iusmodi fornicator notorius ex cele-
bratione diuinorum:de qua nonduꝫ
est dispensatus ex noua celebratione
nouam irregularitateꝫ non incurrit
Dicit.n.ipse Inn.ꝙ talis celebrās añ
q̄ꝫ peniteat efficitur irregularis indis
pensabilis nisi per papaꝫ:sed anteq̄ꝫ
secuꝫ dispensetur celebrando ēt peni
tens.i.dimissa cōcubina non ꝯ̄hit no-
uā irregularitatem.Et forte talis fu-
it intentio Inno.h̄.Et oīa h̄ nōnt̄ ꝑ
An.de butr.sup decre.de cle.exc.mi.
si celebrat.sed abreuiata aliqualit̄ sūt
⁊ mutato aliqualiter ordine additis
solū tribus locis vt pꝫ dictis breuibꝰ
Tho.Pe.de pal.⁊ Guil.Nota tñ ꝙ
ex p̄cedentibus videtur ꝙ ordinatus
añ legitimam etatē sit ipso iure suspē
sus ab executione ordinis sic recepti
sed solennes doc.cōiter tenent ꝯ̄rium
videlꝫ in sum.Rai.Guil.in glo.eius
Archi.in rosa.di.77.Ber.ex̄ de cle.
per sal.p.c.i.Anto.de but.extra ꝺ tē.
or.vel non est compos.Pau.de elia-
za.⁊ Fran.zaba.super cle.generalem
de eta.⁊ quali.hi omnes dicunt ꝙ ta
lis non est ipso iure suspensus sed su
pendendꝰ:⁊ interdicenda est ei execu
tio ordinis recepti añ legitimā etateꝫ
vsqꝫ ad etatē legitimam.Et si postq̄ꝫ

fuerit ei interdicta executio a iudice suo: vsus fuerit ordine tali ante legitimam etatē erit irregularis. Si āt nō fuerit ei interdicta: ꝛ sic vtitur ordīe añ legitimā etatē recepto non ē irregularis vt dictum ē. Idem etiam audiui a quibusdā pitis.

De irregularitate ꝑpter homicidiū vel mutilationē.

Ca. 97.

Ontrahit̄ ēt irregularitas ꝑpter homicidium vel mutilationē membri. Pro cuius declaratione nō ꝙ cū homicidium vel mutilatio mēbri fieri ꝯtingat mente solum verbo ꝛ opere. Si solum mente fiat nunꝗ inducit irregularitatez: q2 lex ꝑmotionis factum requirit. 15. q. i. c. vlt. imo ēt siquis vibret gladiū3 aīo occidendi: ꝛ tamen non sequitur effectus mortis vel mutilationis non incurrit irregularitatem: etiam si vulneraret: ꝛ certum sit ꝙ non est mors secuta vel amissio mēbri: nec directe nec īdirecte. Nō ꝓptēa dico ꝙ si vulnus intulisset non d se mortale: ꝛ vulneratus propter imperitiam medici vel propter defectum custodie: quia scilicet non cauet sibi a noxijs mortuus est: vulnerans est irregularis ꝺm Lauren. extra de homi. Petrus. Nō dictum allegat Pet. de ancha. Nam ꝛ si vulneratum ad mortez nouo ictu accelero mortem vel alio modo homicida reputor dicit idem. Illi autē qui intersunt vindicte sanguinis seu morti ꝛ non prestant consilium vel auctoritatem non sunt irregulares secundum Inno. ꝛ Guil. etiaʒ si appeterent mortem illius. Item qui videt aliquem occidi ꝛ delectatur: ꝛ posset etiam sine sui periculo liberare si vellet: quamuis pessime faciat non tamē est irregularis: sicut nec etiam medicus qui dimittit infirmum mori nolens mederi: ꝛ diues qui dimittit pauperem fame mori. 15. q. i. siquis non iratus.

Tripliciter contrahitur irregularitas verbo.

Erbo autem contrahitur irregularitas tripliciter. s. mādato: defensione: ꝛ consilio. Mandato quidem quando quis mādat aliquē occidi vel mutilari: ꝛ seq̄t̄ effectus. 50. di. siquis viduā. Si tamē reuocasset mandatū ꝛ exꝑsse: ꝛ sine vlla fictione ꝓhibuit fieri anteꝗ seq̄retur effect⁹ non est irregularis ꝺm Inno. extra de simo. sicut tuis. Sʒ ꝛ siqs mandat aliquē verberari inhibēs expresse nec occidat vel mutilet est irregularis mandator sicut ꝛ executor: quia mandando in culpa fuit: extra. e. is qui. li. 6. Item eps vel alius prelat⁹ qui habet iurisdictionem tpalem debet constituere iudicem secularē qui audiat causas precipue sanguinis: et illi potest ꝛ debet precipere ꝙ faciat vnicuiqꝫ iusticiam. Si autem talis iudex interroget eum in speciali quid agendum in tali qui scilicet meretur penam sanguinis potest respondere: consule peritos. Et caueat ne per suā responsionem directaʒ vel indirectā ille intelligat: ꝙ dʒ cum sanguine pūire ꝺm Rai. nā si ex hac rñsione reus occidet̄ vel mutilaret̄ eēt irregularis. Pōt ēt prelatus talis delegare alicui ēt spāliť sup aliquo maleficio vt ho-

micidio:⁊ h̾ in iurisdictione sua cō-
misso vt inq̄sita v̄itate iusticiā exeq̄t̃
⁊ sicui cōmittat̃ iusticiā exeq̄t̃:⁊ si oc
cidat non ꝓpterea ille p̄lat⁹ ē irregu
laris:ex̃ ne cle.vel mo.eps.li.6. Item
non solum iudex in cā sanguinis:vbi
seq̄t̃ effectus ē irregularis:q̄zuis si re
cta intētione ⁊ debito ꝓcessu faciat iu
ste agat ⁊ meritorie:di.51. aliquātos.
sed ēt assessor testis notari⁹ scribens
sñiam vel ꝓferens'eā: vel scribens at
testationes vel leges dum publicant̃
vel scribens vel dictās lr̃as ꝓ vindc̄a
sanguinis. Oēs hi irregulares sūt: q꞉
coopantur in mandato sñie s̾z Rai.
di.50.siqs.⁊ ex̃ ne cle.vel mo. sñiam.
Sed si in h⁹i sñia non est secutus ef-
fectus s̾z Guil.q̄zuis sint irregulares
ep̄s pōt sup hoc dispensare. Princeps
autem qui legem condit:cuius legis
auctoritate hoīes sunt traditi morti
non efficitur ꝓpter hoc irregularis:
vt dicunt qdā: ⁊ bñ q꞉ incerta ꝑsona
non aīaduertit:ita nō. Archi.23.q.5.
officia.

Homicidiū verbo defensionis tri
pliciter cōmittitur.

Omicidiū v̄bo defensiōis cō
mittitur tripl'r. Uno mō:qa
defendit cām sanguīs.i.mu-
tilationis vel mortis aduocando:⁊ h̾
siue aduocet ꝓ actore siue ꝓ reo. Cū
actor obliget ad penā talionis:q꞉ agē
do ꝓ reo agit contra actorem. Unō
si seq̄tur effect⁹ est irregularis q̄ztun
cunq꞉ iuste aduocet indispēsabilis ni
si ꝑ papam:s̾z si non seq̄tur effect⁹ ꝑ
ep̄m s̾m Guil.pōt dispēsari. 2⁹ mō
ē cum qs dissuadet his q valebāt de-
fendē occisū ne defendant:⁊ hoc facit
corrupta intentione vt ille moriatur.
Nā si pat̃ vel mr̃ vel ali⁹ ꝯsanguine
us seu amicus retrahit filiu꞉ vel ami
cum suū volentē aliu꞉ a morte libera
re:q꞉ timet ne ipse ibi adiuuando oc
cidat̃ non est irregularis.3⁹ mō cum
p̄lati vl'aliȷ̃ clerici ad defensionē rer̄
suar̄ ponunt q̄relā de malefactorib⁹
suis:seu q eos dānificauerunt penes
iudicē secularez ⁊ emendā petāt sibi
fieri ⁊ ꝓuideri ne talia p̄sumātur ꝯ̄
eos. Si ex h⁹i q̄relis iudex mortē in-
ferat exigente iusticia: non sunt irre
gulares dicti clerici si ꝓtestati st̃ exp̄s
se q̄ penā sanguīs non intendunt: ex̃
e.ti.prelat].li.6. It] licitū est prelatis
ecclesiasticis ob defensionē rer̄ eccl'e
vel fidei inuocare ꝯ̄ violentos brachi
um seculare:⁊ hortari tales non qdē
vt occidant vulnerent vel mutilēt: q꞉
hoc eēt directe ad homicidiū ꝓuoca
re:s̾z vt eccl'e primā fidē defēdāt libe
rēt ⁊ terrā ab īfidelib⁹ occupata꞉ ad
christū reducāt:⁊ sup h̾ eccl'a fac̄ ma
gnas remissiones: ⁊ si hinciñ aliq oc
cidant̃ non tñ ē prelato īputandū:im
mo peccaret:nisi ꝯ̄ tales se opponēt:
ex̃ de homi.postulasti.⁊.23.q.3.maxi
mianus.⁊.q.8.igitur.⁊.c.hortatu.⁊.c.
scire.

Homicidiū v̄bo ꝯsultatōis ꝯ tripl'r
cōmittitur.

Omicidiū v̄o ꝯsultatōis cō-
mittitur tripl'r rñsione.s.ꝑsu
asione ⁊ approbatōe. Rñsio
ne qdē:puta q̄rēti an liceat occidē pa
ganū vel iudici malefcōrē: rñdeat q̄
l꞉ ꝑpēdēs ꝓbabl'r ipse rñdēs q̄ itro
gās velit facē s̾m ꝯsiliū ei⁹ irregular]
ē:di.50.siqs. Sec⁹ āt de rñsiōe gñali
cognitōis vel opīonis:⁊ ex q̄ non cre
dit aliquē iñ iudicādū vel occidēdu꞉

Dicit Archi.23.q.8.pessimã.Qꝛ si iu
dex laicus iterroget clericũ quid agẽ
dũ de aliquo qui ᵭ iure esset pena sã
guinis puniẽdus:põt cl'icꝰ rñdẽ: hoc
non ꝑtiet ad me:ꝯsulatis ꝑitos.Et ca
ueat sibi clericꝰ:ne ꝓpter suam rñsio
nẽ directam vel indirectaꝫ intelligat
iudex ꝙ dꝫ sanguine puniri ſꝫ Rai.
dicunt tñ quidã ꝙ põt dicere ꝙ puni
at eum ſm ꝙ ius dictauerit:dũmõ ñ
exꝑmat ꝙ puniat eum ad sanguineꝫ
vel ad mortẽ:vt nõ.Hu.di.3.oĩs.Sed
ipse Archi.sup.c.oĩs.dicit istud dictũ
s.Hug.põt intelligi eẽ verũ:qñ crimẽ
non iminet eẽ puniendũ: aliogn si ex
ꝯsilio suo.s.rñso siue gñali siue spali
seqtur ꝓpinquũ homicidiũ irregula
ris ẽ ſm Hosti.ex̃ de homi. sicut di-
gnum.Approbatione:vt cũ audit ali
quos velle facẽ homicidiũ siue noĩe
suo siue alteriꝰ:⁊ ipse approbat:vł cũ
tractat᷑ a pluribꝰ de morte alicꝰ i ꝯsi
lio ⁊ ipse cũ alijs assentit: ⁊ ex hᵒ seqt᷑
homicidiũ:secꝰ ãt si ꝓhibẽt.Silr sigs
ꝯsulit vt occidat:⁊ añ factuꝫ reuocat
ꝯsiliuꝫ.Sed firmiter credit ꝙ illa re
uocatio non sufficeret ad impediẽdũ
homicidium:si non indicat ei q ẽ oc-
cidẽdus vt sibi caueat est irregular]
Si aũt solã reuocationẽ firmiter cre
dit sufficere:non erit irregularis:ex̊q
reuocauit consilium.i.q.4.quia ꝑsu-
latus.ſm Inno.Persuasione ꝯsilij:si
quis persuadꝫ alicui ꝙ exponat se ꝑi
culo ꝓ iure suo vel ꝓ patria:si scit eũ
verisimiliter moriturꝫ ⁊ mors sequa-
tur irregularis est ſm Inno ⁊ Host.
Secus si consulens hoc non estima-
bat.23.q.3.pro membris. Sed siquis
suadet alicui ꝙ indubitanter se mor-
ti exponat pro Christo ⁊ ecclesia nõ

erit irregularis:licet sequatur mors
ſm Inno.⁊ Hostien.Item si volen-
ti fugere inimicos ꝓpter timorẽ mor
tis : consuluit quis ꝙ remaneat ⁊ ꝓ
curabit pacem:⁊ sic remanẽs occisus
est ſm Guil.si non habuit ꝓbabilem
causam credendi ꝙ illi non immine
ret periculum irregularis est.Secus
si hũit ꝓbabilem cãm hoc credendi:
puta qꝛ inimici eius erant adeo ei cõ
iũcti:ꝙ merito potuit presumere ꝙ
posset eos cohibere.Item siquis con
suluit non homicidium quidem sed
aliquid vnᵭ secutũ est homicidiũ ſꝫ
Inno.distinguendũ est:qꝛ si verimili
ter potuit estimare ꝙ inde sequebat᷑
mors irregularis est:vt si suasit iactũ
machĩe vel baliste:vel ꝙ eatur ad ca
piendum castrũ:qᵭ non poterat ᵭ fa
cili capi sine morte hoĩuꝫ: ⁊ sic mors
ẽ secuta.Si vero non potuit estimari
nec erat verisimile ꝙ sequeret᷑ mors
tunc si consuluit suꝑ re illicita est ir-
regularis si sequat᷑ mors:ex̃.e.conti-
nebatur.Et idem si mandat:secus ãt
si ꝯsuluit rem licitam:⁊ eodem mo-
do distinguitur:si is cui consulit᷑ nõ
occiditur.Item qui consuluit vt ĩfir
mus vertatur vt citius moriat᷑: si ex
tali transgressione citius morit᷑:ꝯsu-
lens est irregularis:⁊ q hoc facit ſm
Guil.Iteꝫ siquis clamat latrones la
trones:si hoc facit ꝓpter timoreꝫ cor
poris sui.nam timet ne aliq velint eũ
occidere:non est irregularis : qꝛ non
intendit mortẽ alicuiꝰ sed sui liberati
onem ꝑ qua lꝫ implorare auxiliũ ſꝫ
Inno.sed si non ꝓpter hoc fac̃ ĩtelli
gere poterat:quia ex clamore vel ali
quo actu suo:homicidium seq pote-
rat irregularis est.Idem Hostiensis

Itẽ si cum dr̃ latro captꝰ: ⁊ dicit aliqs claudite ei os ne clamz: ⁊ latro occidatr̃. Credit Guil. ꝙ qui illud dixit sit irregularis: qꝛ iuuit, ducẽtes dãdo cõsiliũ. Et eodẽ mõ si q̃rentibꝰ malefactorẽ, idicauit eũ: nisi forte ignorauit qd ignorare rõnablr̃ potuit: nesciẽs ꝙ ad mortẽ q̃reretur.

De homicidio circa fcm ⁊ triplr̃ committitur.

b Omicidiũ fcõ cõmittitr̃ triplr̃ vz necessitate casualitate ⁊ volũtate. Hõicidiũ necessitate ẽ duplex qꝛ aut necessitas ẽ ĩeuitabilis: aut euitabilis. Siqs igr̃ occidat vel mutilet ex necessitate ineuitabili. i. ita artatus vel angulatꝰ: qꝛ nec fugẽ nec clamare nec alr̃ se põt iuuare nisi occidat vel mutilet non ẽ talis irregularis: ex̃ de homi. si furiosus. in cle. qꝛ vnicuiq; vi vi repellere lz cũ moderamine inculpate tutele: di. i. ius nãle. Sz si hoc faceret ad defensionẽ pentuz suoꝝ vel socioꝝ non euaderet irregularitatez fm Io. an. i addi. sup Spe. Idẽ si ꝑ defensiõe reꝝ suaꝝ. Itẽ si fugẽ possz sz fugienti ꝑiculũ poterat ĩminẽ: puta casure vel velocioris cursus inimici insequentis: q audacior fcus ꝑpter fugã põt de facili fugẽtẽ a tergo vulnerare: ⁊ in terrã ꝓstrare ⁊ occidẽ. dicit zenz. vt allegat Pe. de anch. sup. c. si furiosus. ꝙ ꝓbabiliter dici põt: ꝙ talis nõ fugiẽs ꝑpt̃ p̃dcã: nec alr̃ euadẽ potens: si occidit ñ ẽ irregularẽ. sz ⁊ infãs ⁊ furiosus occidẽs quõcunq; non ẽ irregularis vt dic̃ illa decre. ⁊ dicit Pe. de anch. ꝙ idẽ est de maiori septennio: si non ẽ doli capax. 15. q. i. illud. secus si ẽ doli capax. Si ãt ẽ necessitas euitabilis: puta qꝛ alit̃ euadẽ põt: vel qꝛ potuit recedere d loco vbi expectabat inimicos eius vẽturos: tc̃ efficitr̃ irregularẽ nec ad maiores ordines ascendet: ĩmo nec ĩ susceptis nisi ex magna dispẽsatione ꝑmittatr̃ ministrare: ⁊ q̃uis zenz. dicat si fugiendo fuga erat sibi vituꝑosa ⁊ ad dedecꝰ ⁊ si ñ ad ꝑiculũ ꝑsone: ⁊ ꝑpter hꝰ nõ fugit ⁊ occidit: talis euadit irregularitatem. Pe. de anch. non credit hoc veꝝ s. ꝙ talis euitet irregularitatẽ. ⁊ hꝰ videtr̃ magis veꝝ. Homicidiuz casuale ad sciendũ qñ induc̃ irregularitatem nõ distinctionẽ: aut qs dat opaz rei illicite aut licite. Si licite tunc duplr̃: qꝛ aut adhibet oẽm diligẽtiã quã debz aut non. In ꝑmo igr̃ casu dãdo. s. opã rei illicite dato ꝙ ꝑter oẽm volũtatẽ eiꝰ superueniat homicidiũ: vel mutilatio ex ope eiꝰ ẽ irregularis. vñ si clericꝰ exercitatõe vel venatõe iaculũ mittit: ⁊ casu hoĩem occidit ẽ irregularis: qꝛ talia opa debẽt ab eo penitꝰ eẽ alieña. 50. di. clerico. Similter si ludo ĩpegit lapidẽ ꝯ aliquẽ: ⁊ ille volẽs declinare ĩpegit in aliũ lapidẽ ⁊ mortuus ẽ: ꝓiector ẽ irregularis: qꝛ ludus noxius erat: ⁊ idẽ in similibus. In 2º casu. s. cum adhibet oẽm diligẽtiã dãdo opã rei licite nullã culpam vel irregularitatẽ incurrit si ꝯtingat iñ homicidiũ: puta reꝑabat domũ posuit signa ante eã ⁊ clamauit anteq̃ ꝓijceret tꝑe ꝯgruenti ꝑ trãseuntibus: vl̃ incidit arborem ⁊ cecidit in ꝑtez contra cõem estimationẽ ⁊c̃. Omnes eiz casus fortuiti ꝓuideri non possũt: extra eo. Iohã. ⁊. c. quidam. Unde ⁊ si ceruus vel equus vel animal aliđ alicuius aliquem occidit non ẽ irreglaris dñs eiꝰ dũ maliciam vel culpaz ĩ

morte non hūerit:di.50.hi q arborez
In 3º casu.s.vbi nō adhibet dbita di
ligētia ēt in ope licito icurrit irregu
laritatē.vñ fm Ho.psb: q mittit pue
rū ad aquandū equū monens vt ca/
ueat de flumie ⁊ tñ submersus ē:iudi
cat eū culpabilē:sic ⁊ diacoꝰ q non re
mouet falcē qua accinctꝰ erat:cū sci/
ret ludi ꝯsuetudinem:ex de homi.co
tinebat.Et sacerdos q non remouet
cultellū a corrigia cuz qua vberabat
famulū:ex de homi.ad audientiam.
Itē si clicꝰ capit furē ⁊ tradit eū iudi
ci:⁊ hoc vt faciat ei restituē res suas
ablatas qs alias hre non poterat si n
hz intentionē corruptā.s.vt intendat
mortē furis ipse capiens:⁊ sup h ēt fa
ciens ꝓtestatiōem ꝙ non intendit vi
dictā sanguinis sed suū hre: ⁊ non hz
cām suspicandi:ꝙ hoc ꝯtingē potat
si sequat mors illius capti furis non
erit irregularis.Secus āt si aliqd eo
rū defuerit:puta q: poterat aliter re
habere sua:vel non fecit ꝓtestationez
⁊ hꝰi:ex de homi.suscepimus.Itez si
clericꝰ scribat ꝙ aliqs capiatur ⁊ ex
illa captione seq̄tur mors vel trunca
tio eiꝰ ipso tñ ignorante ⁊ factū ⁊ cāz
fm Hosti.videt irregularis:q: debu
it suspicari hoc posse euenire. Itez si
qs incidit vl flobothomat aliquem
causa medicine: ⁊ inde sequat mors
fz Guil.si incisor erat pitꝰ artis ⁊ ad
hibuit debitam diligentiam non tene
tur in aliquo.Similiter si incidendꝰ
non hūit ꝯsuetā dispositionē mēbro/
rū vel neruoꝝ vel venaꝝ:⁊ ꝓpter ici
sionē morit:nō tenet i aliquo icisor
fm Inn.si in h non errauit ꝓpt suā
expientiā nec irregularis ē:potiꝰ eim
casu q̄z culpa in hꝰi presumitur mors
accidē.23.q.5.de occidendis. Secus
āt vbi ꝓpter ipitiā accidisset: vel pp
negligentiā. Itē qñ dubitat medicus
in aliquo potiꝰ dz dimittere q̄z icidē
fz Ho.⁊ Inn. Physici ⁊ chirurgici si
erāt piti in arte:⁊ nil de ꝯtingentibus
omiserunt:⁊ hñt sup hoc ꝓbabilē cō
sciam non ꝓhibent a ꝓmotōe: q̄uis
mortui sint infirmi quos curauerūt.
Secꝰ āt qñ sūt ipiti vel negligētes cir
ca infirmos:⁊ ex hoc ꝓbabiliter cre
dunt vel dubitant ifirmos mortuos
vel mēbris deperditos: q: sunt irre/
gulares:ex de eta.⁊ q̄li. ad aures. Et
ē ꝯsiliū Inn.⁊ Gof.ꝙ q volūt ꝓmo
ueri abstineant a practica medicine:
⁊ precipue a chirurgia que adustiōēz
⁊ incisionez regrit:q: in nullo dz va/
cilare ꝯscientia promouēdi:di. 33.lai
ci. Item custodientes infirmum vel
seruitores eius q vocauerūt minuto/
rē:vel porrexerunt ei vinū vel aquaz
vel non bene custodierunt vñ ille ex
frenesi se ꝓiecit ⁊ hꝰi: ⁊ mortuꝰ ē:s3 fz
Guil.in oībus his vbi bona fid fiat
non dz de facili qs hre ꝯsciam scru/
pulosā:nisi sit culpa lata ⁊ negligētia
dissoluta:puta si custos infirmi frene
tici vel furiosi dimisit eum vt iret in
plateā ad ludendū:vel alias dat ope
ram rei illicite:aut ex nimia crapula
vel ebrietate vigilare non potuit: ma
xime cum deputatus esset ad custodi
am infirmi. Nam si certum est ꝙ in/
de ex hac culpa mors secuta est: ta
lis erit irregularis alias non. Si ha/
bet conscientiam scrupulosam depo
nat ad consilium boni viri. Homici/
dium opere ⁊ voluntate spontanea si
quis ꝯmittit:siue veneno siue gladio
siue quōcūq:ēt sine pccō induc irre/

gularitatē: ꝛ talis n̄ solū dꝫ ꝓmoueri ſꝫ ſi ꝓmot⁹ ē i ꝑpetuū dꝫ depōi: ex̄ ð homi. ſicut dignū. ꝛ. 50. di. ſiqs viduā ēt ſi inficiat ſaracenū vel paganum di. 50. clericū Et cū tali nunq̄ꝫ diſpen ſat i ordine vel officio: di. 50. miror. ēt ſi ſit occultus miſtrare i ordie ſuo non pōt: ex̄ de tē. or. c. vlti. Poterit tn̄ cū tali diſpenſari in bn̄ficio: ex̄ de cle. pug. i duel. c. z. nec excuſat ſeu euitat irregularitatē ſi h̄ fac ex pcepto iudi cis vt ſatelles: q̄uis non peccet obedi endo ſi iuſta ſn̄ia ē. z3. q. 5. cum miles obediens. Silr̄ non euitat irregulari tatē q iurl ignari zelo fidei ꝓpter in dulgētiā bn̄daz q̄ dat afferentib⁹ li gna ad ꝯbuſtionē hēticoꝝ attulerūt ligna ad cremadū hēticos: ſi illa mā illata lignoꝝ coopata ē ad ꝯbuſtiōeꝫ ꝛ mortē hēticoꝝ ſꝫ Guil. ſꝫ ſi illa mā nō ē coopata: puta q꞉ iā mortui erāt qn̄ ligna attulerūt: vel anteq̄ꝫ appḣē deret ignis in illa mā non ſt̄ irreg̃la res. Si āt de hoc dubitat meli⁹ ē te nere certū: ꝛ ſe reputare vt irregula rē: extra de tē. or. ad aures. Idē ð cle ricis q cū alijs trahūt ad manganell. vn̄ creditur aliqs ꝓbablr̄ mortuus: q꞉ ſm Guil. meli⁹ ē tenē certū vt dcꝫ ē: ar. de pe. di. z. ſiqs. Itl q pcutit mu lierē pregnantē: vel dat ei aliquid vt faciat aborſuꝫ: ſi ex h⁹i pcuſſione: vel rei datione illa abortitur: ſi iam erat format⁹ ꝯcept⁹ ē irregularis: ſecus ſi nondū erat formatū puerpiū. Q ſi dubitat vtrū ex pcuſſione vel rei ſū ptōe ſecut⁹ fuerit aborſus vel ex alia cā: vel vtrū eēt puerpium formatuꝫ vel non. Si ꝓbabiliter dubitat dꝫ a ꝓ motōe ꝛ miſterio abſtinē: ne piculo ſe ꝯmittat: ꝛ multo magis ſi hoc oīo

credit. Si antē hꝫ temerariā opinio nem deponat eam. Guil. Itē ſiqs ali quid dicit vel facit vn̄ acceleret ali cui mors: eſto q᷑ alias oīo eēt mortu rus efficitur irregularis ſi h̄ ē certū: puta voluit infirmū vt citi⁹ moriatur Dicit decapitando vt ponat caput i cipo: ꝛ ex h̄ citi⁹ ponit. Dicit aliquis ſatelliti vt aptet manariā: ne plures hēat recipe ictus: ꝛ fit ꝛ h⁹i. ar. di. 50. ſiqs viduam. Itē qui aſſociant homi cidā vt ſi oꝫ defendant: q̄uis nil aliō faciant ſunt irregulares ſi ſequatur mors vl' mutilatō. Quinimo ſi diſſua ſerunt ēt prius illi homicide vt non faceret: ꝛ tn̄ oīo volentē facere aſſoci uerunt: extra de cle. pug. in duel. He ric⁹. Unde oēs illi de familia recto ris qui vadunt ad aſſociandū male factorem cum ducitur ad mortē: ſiue pedeſtres ſiue equeſtres: cū vadūt ꝓ defenſione ſi oporteret vti ſunt irre gulares. Qui etiam trahit ad cordaꝫ vel aliā torturam reū: ꝛ ex hoc fatet ꝛ occidit ē irregularis. Qui etiā acu it vel portat manariā cū quis ē deca pitādus vel mutuat vel portat ſcalas vel funes ꝓ aliquo ſuſpendendo. ſilr̄ q꞉ quilibet eorum dat cām ꝓpinquā morti alteri⁹: di. 50. ſiqs viduam. ſec⁹ de eo qui fecit ſcalas vel funes vl' gla diū non ad mortē inferēdā ſꝫ ad oēs vſus: ꝛ caſu poſtea aliqs vtit ipſis ad occiſionē. z3. q. 5. de occidendis. Qui etiā ſe mutilat ex impatientia: vel eti am ſi facit zelo caſtitatis ſibi virilia amputando eſt irregularis: di. 55. ſi quis partem. Item dicit Archidia conus. 15. q. 1. ſiquis. clericus animo irato vadit ad occidendum aliquem puta ꝓpter iniuriā receptā: ꝛ reperics

ipsū mortuū ab alijs vt satisfaciat aso suo amputat cadaueri caput: q̄uis videri possit irregularis: q2 lex ꝓmotionis fc̄m requirit: vt dicit hoc. c. ppt̄ intentionē cum ope subsecuto: extra de biga. nup. qd̄ etiam tenet Jo. i gl'. de pe. di. i. periculose. tn̄ ſm ꝙ cōiter tenent doc. non est irregularis: q2 hō mortuus non est homo: ꝛ est veritas. alias sequeret̄ ꝙ omnes medici q faciunt anothomiaȝ essent irregulares qd̄ non ē veꝝ nec repitur ista irregularitas posita: nec pene sunt restrigē de. Archi.

Nota de homicidio ꝛ mutilatiōe que contingit in bellis ꝛ eius irregl'aritate.

X homicidio vel mutilatōe que ꝯtingit in bellis quō vel qn̄ bellatores efficiant̄ irregulares. Quantū quideȝ ad clericos Jo. cal. i addi. addita Jo. an. i nouella ex̄ de homicid. petitio. Sic distinguit: Cleric⁹ aut vtitur armis incontinenti repellendo vim vi: ꝛ cuȝ debito moderamine: aut aliter. Si p̄mo modo etiam si occidet vel mutilet n̄ est irregular] : cum. s. facit ad sui defē sionem: di. i. ius naturale. Si alit̄ fac tunc aut hoc agit de licentia pape aut ꝓprio motu. Si de lr̄ia pape: puto ꝙ in bello insto vti possit armis ō fensibilibus. nā inter alia que fac̄ bellum iustū ē auctoritas pape vel p̄ncipis: ꝛ tunc si occiderit vel mutilat nō ē irregularis: exquo papa dedit sibi lr̄iam. nā cū irregularitas sit pena p ꝯstōes canonicas introducta: exq̄ papa potuit dare lr̄iam clerico ꝛ auctoritatem vtendi armis q̄buscunq; etiā sine metu irregularitatis dando h⁹i lr̄iam: videt̄ ꝙ abstulit ab eo icursionē irregularitat] qd̄ pōt: q2 cū volūtario homicida pōt dispēsare: de cō. di. i. c. i. qn̄ h̄ papa exp̄mēt veꝝ videt̄ alias sec⁹. Si ꝓprio motu cleric⁹ vtitur armis: tūc aut ī bello iniusto: aut in bello iusto. Si in bello iniusto tūc planū est: qd̄ non ē sibi licitū siue suis fauorē p̄stet: siue timorē incutiet aduersarijs. Et si ibi aliq occisi sunt vel mutilati irregularis ē. 23. q. 8. c. i. ꝛ. z. si in bello iusto: puta ꝓ ōfensiōe p̄rie vel alioꝝ. 23. q. 3. fortitudo. Et tūc poterit interesē ēt cū armis defensionis non tn̄ d3 pugnare s3 hortari poterit vt. 23. q. 8. vt p̄dem. et ōronib⁹ itercedē. 36. di. c. fi. ꝛ. 23. q. 8. §. i. Et petro dictū ē: ꝯuerte gladium tuū in locū suū di. 5. §. i. S3 cū armis offensibilib⁹ nō d3 ibi eē nisi ea intentōe vt se defēdat non vt pugnet īpediente ordine ꝓfessionis. 23. q. 8. clerici. Et si in tali bello ē aliquis occisus vel mutilat⁹ ab ipo clerico est irregularis. Si autem īpe neminē occiderit vel mutilauerit nō est irregl'aris: l3 quis ab alijs occisus sit vel mutilatus. Ad tollendum tn̄ duplicitatis ambiguū ad cautelaȝ h̄ casu pōt sibi iponi p̄nia: ꝛ sic intelligatur: de clerico pcussore p̄ntium. vt ibi nō. in vlti. glo. ꝛ hoc credo verum q̄cq̄d nō. in spe. ti. z. S aūt in tali bello cleric⁹ vulnerauit aliquē s3 non occidit vel mutilauit: distigue aut talis vulnerat⁹ occisus fuit postea ab alijs ꝛ tunc subdistingue: q2 aut hūit aīuȝ occidendi dictus clericus qui vulnerauit: ꝛ sic ē irregularis. e. ti. significasti. z⁰ bi si pcussor voluntatē ꝛc. 23. q. vlti. c. fi. aut non hūit animum occidendi. Et istud etiam subdistingue

Quia aut vuln⁹ ipsius clerici potest
discerni ab alijs vulnerib⁹: tunc non
est irregularis: si vulnus non ē mor/
tale: vt. e. ti. significasti. Aut non pōt
discerni: ⁊ tunc ꝓpter dubiū irregu/
laris iudicatur vt ī eodem versu. Nō
si discerni. Res autem suas non vide
tur licitum armis defendere cum ali
orū offensione. e. ti. suscepimus. Hec
omnia Jo. cal. sed in principio sūt ali
quantulum abreuiata. Nota tamen
ꝙ ex hoc ꝙ papa dat lĩiam clericis:
ꝙ intersint bello. Non tñ videtur ex
hoc licet̃ clericis vti armis: nisi ad se
defendendum: non aūt ad occidēdū
aggrediendo nec etiā paganum: sꝫ tñ
possunt interesse ad hortandum ali/
os. 23. q. 8. omni. ⁊. c. se. Qꝫ si occide/
rent vel mutilarent etiam in bello iu
sto sunt irregulares: vt dicit Jo. ð lig.
Dicunt etiā Hosti. ⁊ Inno. ꝙ possūt
clamare capite ⁊ pugnate: sed nō oc/
cidite. Item dicit Hosti. ꝙ in bello iu
sto potest clericus dare lĩiaꝫ pugnā
di ante conflictum non autem in bel
lo iniusto. Item dicit Rai. in summa
ꝙ vbi plures repiūtur in pugna in ꝗ̃
sunt aliqui interfecti ⁊ mutilati: ⁊ ne/
scitur a ꝗbus ꝗ̃tum ad irregularita/
tē oēs cēsentur irregulares. Et ꝗ sūt
ex ꝑte iniuriantium: ⁊ qui sunt ex ꝑte
recipientiū si illi erant clerici: ⁊ sic illi
cite mouerunt arma: di. 51. siꝗs post
baptisma. Sed Archi. dicit. 23. q. vlt.
c. fi. ꝙ istud dictum Rai. quidā ītel/
ligunt quando clerici erant in culpa:
⁊ hoc apparet ex verbis eius dum di
cit mouerunt arma: quasi volūtarie
⁊ sine necessitate. Nam si defendēnt
se vel socios necessario licet aliquis a
defensoribus sit interfectus ex alia ꝑ

te. Reliqui non interfecissent: nec int̃
fectores īuasissent non essent irregu/
lares: lꝫ voluntateꝫ occidendi hūerit
q₂ lex ꝓmotionis factum requirit. 15.
q. 1. siꝗs. ⁊. c. vlt. Ipse tñ Archi. distin
guit inter repellentem ⁊ inferentem
vim: vt repellens ex dispensatione ꝓ
moueat̃ ⁊ toleretur in susceptis: duꝫ
tñ constet eum non ꝑcussisse inferens
secus q₂ in culpa est: ar. 16. q. 3. porro.
Nō. ēt Archi. di. 36. ꝙ ſm Innocē. ⁊
Ho. Siꝗs ꝑcussit aliqueꝫ in iusto bel
lo si non sit mortuus inde vel nemi/
nem suis ictibus occidat vel mutilet
non efficitur irregularis: etiam si alij
feriant vel occidant ſm Gof. dūmō
non ꝓuocauerit eos. e. ti. significasti.
Addunt etiam Inn. ⁊ Ber. ꝙ si ani
mo occidendi percussit aliquē: lꝫ nō
letaliter: sed alij postea occidunt ē ir
regularis: q₂ auxilium morti prebet
Item si clericus commodet balistaꝫ
in bello siue iusto siue iniusto: ⁊ ex hᷓ
sequatur mors est irregularis: q₂ pre
stat cām ꝓpinquam morti: di. 50. siꝗs
viduam. Item ſm Guil. de mutuan
te gladium vel enseꝫ in bello ipso. Di
cit etiam Lau. vt allegat Fran. de za
ba. in cle. vnica. de homi. ꝙ illos qui
detrudunt hoīes in carcerem ita ar/
tum ⁊ aspum ꝙ incarcerati nō viuūt
vltra sex vel octo menses ꝓpter arta
tionem carceris reputat exponentes
tales ad hoc homicidas ⁊ irreglᷓres
hec enim pena est magis afflictiua ꝗ̃
si ponerentur in patibulo. Et hoc est
contra ꝑ̄latos qui detrudūt clericos
in gabbia: vbi verisimile est ꝙ infra
paucos dies morientur. Fran. ð zab.
⁊ Henri. Hec auteꝫ irregularitas ho
micidij quomōcūqꝫ ⁊ quotienscunqꝫ

fit cōtracta añ baptismū p baptismū delet.di.51.siqs post baptismum. ſm Inn.Hos.⁊ Guil.Sz post baptismū p solū papā dispēsat:qđ ēt ñ facile facit:di.50.miror.Idē p totū đ mutilatiōe mēbri.De homicidio q̄ ad pccm ⁊ penā habes i scđa pte.

De irregularitate circa bigamiā. Ca.98.

Rregularitatē etiaz inducit bigamia:que ꝯhit multis modis.Primo qdē cum qs successiue ⁊ diuersis tēporib9 habz duas vxores ⁊ vtrasq; cognoscit.31.q.1.aperiāt.Si aūt alterā ñ cognouissz:puta q2 añ ꝯsūmationē mrimonij defūcta eēt ñ ē irregular] ſz Tho.in 4°.di.34 lz magr̄ sñiaruz alit̄ dicat:sz nō tenet̄ i hoc opinio ei9. 2°.cuz qs diuersis tpib9 hz duas vxores:vnam de iure: aliā đ facto:puta ꝯhit cum consāguinea ⁊ vtrāq; cognoscit:hic enim cēsetur bigamus ppt̄ intētōis affectuz cū ope subsecuto:ex̄ de biga.nuper.3°.qñ plures habēt eođ tpe:vnā đ iure aliā đ facto:⁊ vtrāq; cognoscit:puta ꝯcto mrimonio cum vna:⁊ ꝯsūmato ꝯhit etiā cuz alia:vel cū ꝯhit cum duabus de facto:puta cum ꝯsanguineis:⁊ cognoscit eas: vt in .d.c.nuper.e.ti. 4°.cū ꝯhit cū vidua ab altero viro cognita:secus si fuisset relicta virgo.32.di.seriati. 5°.qñ ꝯhit cuz corrupta ab alio ⁊ cognoscit eā:⁊ h° siue sciuerit illā corruptā:siue ignorauerit.di.34.curādum.Sed si ipse solus deflorassz ⁊ postea ꝯheret cū ea ñ cēset̄ bigamus di.26.acutius.ar.ex̄ q fi.sint le.tanta 6°.qñ vxorē ppriā cognoscit:siue sciēter siue ignorāt̄ postq̄ cognita est ab alio:di.34.si cuius.⁊.c.se.ꝙ etiā si vir accusaret vxorem de adulterio:⁊ pendente accusatione ad preceptum ecclesie vir debitum redderet adultere irregularis est:q2 bigamus ſm Tho.Rai.⁊ Hosti.7°.cum quis duxit vxorem vilem mulierem puta ancillam vel ioculatricem:vel aliq̄ ex illis que publicis spectaculis mancipantur lz virginē:repellitur ab ordine:di.34.si quis viduam. 8°.cum quis in sacris constitutus:vel post professionē in religione contrahit cum corrupta extra eođ.a nobis.Ratio autez principalis: quare bigamus prohibetur pmoueri ē defectus sacri:q est in eo: q2.s.ꝯiūctio ꝯiugalis facta per euz:ñ pt significare illā spūalē ꝯiūctōz christi ⁊ ecclesie q ē vn9 spōsus cū ecclia q̄ ē vna spōsa:nā cū diuiserit carnem suā i plures vxores:ñ ē vnus vni9:di.26.acutius.Cōiūctio autem fornicaria nō significat illā ꝯiūctionē christi ⁊ ecclesie:sz tm̄ ꝯiūctio ꝯiugalis:⁊ iō q nō ꝯxit:sed fornicatus est cum multis nō censet̄ irregular].hec autē irregularitas nō tollit̄ p baptismum: sicut irregularitas homicidij.Ratio est q2 cōtrahit̄ ex matrimonio:⁊ baptismū nō soluit matrimonium:di.26.deinde.Uñ q habuit vnā vxorem ante baptismuz:⁊ aliā post baptismuz:vl' ambas ante baptismuz irregularis est ⁊ bigam9 ē:di.26.acuti9.Exuitur autē bigamus omni priuilegio clericali:⁊ addit̄ foro seculari nō obstante consuetudine:⁊ eis sub pena excōis inhibitū est ferre tonsuraz: ex̄.e.altercatōnis.li.6.Solus aūt papa dispēsat cuz bigamis:ñ eps ſz Tho.⁊ Jo.an.ex̄.e i.d.c.Quidā aūt dixerūt ꝙ nec papa pōt:q2 ꝯ doctrinam apl'i.Sed dicunt

lz

Tho.ꝛ Pe.ꝙ papa nō pōt dispēsare
in doctrina aploꝝ q̄tum ad ea q̄ sūt
ð iure nāli:ꝛ ea q̄ sūt ð necessitate sa/
cramētoꝝ ꝛ fidei:sed in alijs pōt cuz
habeat eādē potestatē eccl'ia nē sic ꝛ
tūc. Q: aūt obijci posset decretalis
extra.e.nup.Soluit Tho.dicēs eam
dē difficultatē eē i dispēsando cuz eo
q ↄtraxit cū pluribus ð facto: sicut si
cōtraxisset de iure vult papa ibi ostē
dere:ꝛ ideo nō decē dispēsare:ꝛ non
qn possit dispēsare.vel ēt dicitur non
posse dispēsare:qꝛ non consueuit:ꝛ si
posset.Si diffusi᷒ vis vidē ð bigamia
habes i sū.ↄfess.li.3.ti.2.p totum.

De irregularitate propter illegiti
mationem.

Cap.99.

i Rregularitatē etiaz inducit
illegitimatio. Rō aūt quare
tales ꝓhibēt a ꝓmotione est
ſm Rai.Prio qꝛ tales reputant vi/
les persone:dignitas aūt clericat᷒ vili
bus personis dari nō cōuenit.2°.etiaz
ad detestationē pr̄ni sceleris:nec ē in
cōueniēs vnū puniri ꝓ alio:vt filiū ꝓ
peccato pr̄is pēa tn̄ tpali:eternali aūt
nunq̄:vt.i.q.4.per totum. 3°. quia ta
les solent esse imitatores pr̄ni sceleri
ꝛ ītēperati moris.56.di.si gens.ꝛ in
gl.summaria in pri.di. Et quāuis ali
qn̄ reperiāt h᷒i viri valde industrij
ꝛ virtuosi:ꝛ ex hoc reddāt magl lau
dabiles:di.56.nunq̄.tn̄ iura adaptā/
tur ſm ea,que in pluribus accidunt
In dignitatibus tn̄ secularibus tales
nō sēper repellunt.ff.de cur.l.spurij
illegitimi ēt ſm iura hereditare non
pn̄t:qđ statutū ē in fauorē mr̄imonij
Et vt dicit Pe.de ancha. Si fieret in
aliqua ciuitate statutum ꝙ illegitimi
possent hereditare n̄ valeret:ꝛ esset ↄ
bonos mores ꝛ nutritiuuz luxurie:tn̄
q̄ ad deū ꝛ virtutū opa nil nocet ille/
gitimatio si in se bonus sit: vt diffuse
habes di.6.nasci cū.4.c.sequenti.
Dicit aūt illegitimus q nō ē nat᷒ de
legitimo mr̄imonio:vl' quod reputa
bat illegitimuz ſm Rai.ex̄ q fi.sint
le.cū inter.Un̄ si vir ꝛ mulier ↄtraxe
runt in facie ecclesie bona fide credē
tes se legitime copulatos:cū tn̄ n̄ eēnt
puta ꝓpter īpedimētū cōsanguinita/
tis:vel ēt si alt' eoꝝ tm̄ hoc credebat
scʒ legitimā copulationē:puta qa cō/
traxit cū eo quem nesciebat habē ali/
az vxorem:talis reputat legitimus ꝛ
vtriq̄ parēti succedit:ex̄.e. ex tenore
secus si clandestine ↄxissent:qꝛ videt
fuisse ignorantia affectata. Et multo
magis si cōtraxissent publice scientes
īpedimētū ambo:ex̄ ð clan.despō.cū
inhibitio.Et ſm Tho.ꝛ Pe.Itē duz
qs ignorat se illegitimū cū sit ſʒ Ho.
ꝓbabilis ignorantia excusat eū:ar.C
ð testa.l.i.Un̄ durāte tali ignorantia
nō peccat faciendo se ꝓmoueri:vl' he
reditatē adeundo:sʒ cū scit sufficiēter
q̄uis alijs occultū esset: ꝛ dispēsatiōe
indiget quo ad ordinem ꝛ dignitatez
ꝛ hereditatē dimittē dʒ.Qn̄ pr̄ etiam
nesciebat illū.s.eē illegitimū: vtꝝ aūt
ī hac matēia debeat fili᷒ credē matri
Dicit Hos.ꝓma facie credēdū ē: ar.
ex̄ ð psūp.afferte.Sʒ tn̄ non cogitur
ad h̄.s.credē.C.de testa.l.neq̄ profes
sio.Qualitas autē matris ꝛ cōuersio
eius cum alijs circunstantijs plus vl'
minus videtur ꝙ habeant inducē ta
lem filium ad credendum.

Tripliciter qs legitimatur.

l Egitimatur autem quis tri-
plicit. Prio mō p sequēs
matrimoniū: puta cum quis
contrahit cum illa ex qua ante matri
monium habuit filios: etiam si ille vl'
illa anteq̄ sumeret talem in coniugē
prius cum alio contraheret q postea
moreretur. Et hoc est verum si illa tē
poterat illi esse vxor quādo de ea ha
buit filios: quia .s. vterq̄ solutus erat.
vñ nat' de adulterio vel īcestu p istū
modū legitimari ñ pt: ex̄. e. conquest'
Et hec legitimatio valet vt succedere
possit ī oīb' bōis parētū3: in auc̄. qb'
modis na. effi. le. §. qm̄ .col. 8. val3 ēt
ad habēdū dignitatē ⁊ ordines. 2°
mō p spēalē īdulgētiā pape: ex̄. e. per
venerabilē. ⁊ hec legitimatio valet ad
h̄ vt talis valeat pmoueri ad oēs or-
dines ⁊ dignitates eccl'iasticas vbiq̄
terraꝝ: valet ēt ad successionē bono-
rū parētū: ⁊ ad oēs act' legitios secu
lares ī terris eccl'ie subiectl tpaliter.
Si aūt fiat p ep3 legitiatō valebit ad
h̄ vt miores ordines suscipe possit: ⁊
bñficiū sine cura vbicūq̄: ⁊ ad succes-
sionē bonoꝝ ⁊ act' legitios seculares
ī t'ris eccl'ie subiectl tpalit. ⁊ ēt alijs
t'ris q̄tū ad ea p q̄ ñ fiet altēi p̄iudi-
ciū: ⁊ multomagl ad h̄ valet legitima
tio fc̄a p papā: s3 ī his p q̄ fit alti p̄iu-
diciū: puta q̄ succedāt ab ītestato nō
valet legitiatio: nec p papam: nec per
ep̄m ī terris q̄ tpalit' ei ñ subsistūt vl'
subsunt. Hec s3 Inno. ⁊ Ber. sup de
cre. p venerabile3. 3° mō legitimat'
qs per leges seculares s̄m .s. modos ī
eis traditos q reduci possunt ad tres
Primus ē si pr̄ filiu3 nālē offerat cu-
rie imperatoris efficiat' q̄ curialis: in
auc̄. quibus modis na. effi. legi. §. si
qs igit'. col. 8. Idē si offerat eu3 curie
ciuitatis de q̄ vel ō cuius vico sit ori
undus: īsti. de nup. §. vlt. 2° modus ē
si pr̄ decedēs ī testō filium naturale3
nominet legitimū hēdē: ⁊ ipse postea
offerat testm̄ p̄ncipi: vel si pr̄ ī istro p
publicā manum cōfecto: vel ppa ma
nu scripto cū subscriptiōe triū testiu3
eū filiū nominet: nec adiecerit nālem
in auc̄. vt liceat. ma. ⁊ aui. §. ad h̄. 3°
modus ē si nullo filio legitio existēte
ipse nālis fili' seipm offert curie: vt in
auc̄. qbus mo. na. effi. legi. §. i. hec le
gitimatio p leges facta valet ad secu
laria ⁊ tpalia q̄ ad successionem ⁊ di
gnitatē ī terris tm̄ subiectl ptāti legi
timatiōis: ⁊ ī alijs vbi ñ fuerit altēi p̄
iudiciū ad ordinē vel dignitatē eccle
sie nō se extēdit. Inno. ⁊ Ber.

In qb' ⁊ q̄lit' dispēset' illegi.
d Ispēsat' aūt illegitim'. Uno
mō p īgressū religiōis appro
bate: ⁊ hoc q̄ ad oēs ordīes: vt. di. 56.
c. i. s3 Rai. ⁊ glo. sūmariā. Sed ad p-
lationes: vtputa prioratū ēt in ipa re
ligione: vel alias dignitates sine dispē
satiōe talis pmoueri nō pōt: vt in. d.
c. i. Et nō q̄ magister ordinis p̄dicato
rū pōt dispēsare cū trecētis fratribus
ordinis sui: sup defectū nataliū vt pos
sint ad oēs ordines ⁊ p̄orat' ordīs p
moueri: nisi fuerint pcreati ex incestu
vel' adulterio vel regularibus. Alex.
deuotiōis: s3 ex alio p̄uile° .s. Io. 22. pt
dispēsare in illo numēo cū oīb' geni-
tis de soluto ⁊ soluta: ēt si essent p̄res
eoꝝ sacerdotes; vt .s. pmoueātur ad
ordīes ⁊ p̄oratus ꝯuētuū. Deuotōnis
2° dispēsat' siue dispēsari pōt p ep̄m
⁊ h̄ ad ordines minores tm̄: ⁊ ad bñfi
ciū sine cura: q̄ autē ad alia dispēsari

nō pōt. 3º fit dispēsatio p papā ꝛ hʒ nō solum quo ad ordines: sed etiam quo ad omnes dignitates vel perso- natus: ex̄. e. is qui. li. 6. Dispēsatio aūt aliqñ fit circa tales minor: vt. s. ordi- nētur ꝛ instituantur in ecclesijs alijs a p̄rna: dico si sunt filij presbyteri. al's vero in quibuscunqȝ ecclesijs: ar. ex̄. e ti. p̄ñtium. aliqñ maior vt. s. instituan tur in p̄rna aliquo tñ medio: ex̄. e. ex transmissa. aliqñ maxima vt in pater na nullo medio. Et nō ꝙ cuȝ dispēsa tur illegitim⁹ a papa quo ad ordines ꝛ beneficium ecclesiasticū non ꝓpter hoc intelligitur ꝙ possit promoueri ad ꝑsonatū vel rectoriā: ad quā p ele- ctionē accedi ꝯsueuit: ex̄ de ꝑbē. c. vl. sȝ bñ ad ecclesiā parochialē poterit ꝓ moueri. Itē si a papa obtinuit dispē satōȝ illegitim⁹: ꝛ postea īpetrauit ꝙ duo aut plura bñficia cū cura possit habē: tacuit aūt ꝑdictū defectū: ñ valȝ hec scđa gr̄a: ex̄. e. si. is q. li. 6. Iteȝ nō ꝙ filij sacerdotū quos ipi susceperūt ď legitima vxore añ sacꝝ ordineȝ: ſm R ai. ꝛ alios ꝓmoueri pñt ad oēs or- dines ꝛ dignitates: cū legitimi sint ni si ī illa ecclesia ī qua patres eoꝝ īme diate fuerunt ꝑlati vel canonici vbi ñ pñt canonizari vel ꝓmoueri: ex̄. e. ad hec. Hoff. ēt dicit ꝙ cū pr̄ habuit ꝑso natū ad vicariā ꝑpetuā in aliq̄ ecc'ia fili⁹ īmediate ipȝ vl' ipsā habē ñ ꝑt ex̄ e. qm̄. Itē si pr̄ habuit ꝑsōatū fili⁹ nō ꝑt habē vicariā: nec ecōuēso extra. e. michael. ꝙ si fili⁹ succedat prī dispē satiue: frat' isti⁹ bñ poterit succedē frī vt pōit Hos. q: ī hʒ ñ succedit prī īme diate: sȝ sec⁹ si ꝑm⁹ habuisset ipsā eccle siā ď facto: porro ad nepotes hec ꝓhi bitio ñ extēdit ſȝ Ray. Hos. ꝛ Host.

Ordīati vo ī sacris subdiaconatu ꝛ. s si suscipiāt filios ex vxorib⁹ cuȝ quib⁹ añ ordinationē ꝯxerāt. Tales filij il- legitimi sunt si vxores cōsenserunt ꝙ viri ordinarēt: vel sciētes nō ꝯxerunt 32. di. seriati. Sȝ si ordinati sunt inui tis vxorib⁹ ꝛ ignorātib⁹ legitimi cēsēt ꝛ nō īdigēt dispēsatōe: aliq tñ dicunt ꝙ īdigēt ēt tales dispēsatione. Greci tñ sacerdotes: q: licite vtunt̄ mr̄imo nio ꝯcto añ susceptōȝ sacroꝝ: nā in sa cris ꝯhē nō pñt: nec licuit a tpe aplo rū. Iō filij q̊s generāt ď vxorib⁹ suis dū sī ī sacris legitimi sī: ꝛ idē iudiciū sicut ď alijs legitimis.

De corpore viciatis.

i Regular] ē corpe viciat⁹. i. mutilat⁹ vl' ďbilitat⁹ ī mēbris talis ꝓhibet̄: aut ꝓpt̄ ībilita- tē ad offm̄ exequēdū: aut ꝓpt̄ defor- mitatē ad scādalū alioꝝ tollendum. Pro cui⁹ declaratōe nō distīctōȝ: aut q̄s ē mutilat⁹ vel ꝑuat⁹ mēbro magno ꝛ manifesto q̄d. s. īducit nōbilē defor mitatem: vt ꝑuatio nasi ꝛ h⁹i: vel ībi- litatē ad exequēdum offm̄: vt ꝑuatio manus ꝛ h⁹i: ꝛ tunc quacūqȝ ď causa sit mutilatus vel ꝑuat⁹ iusta vel īiusta nāli vel accidētali īpedit a ꝓmotione ꝛ ďijcit̄ ꝓmot⁹ cū tali defectu. Si aūt erat iā ꝓmot⁹ qñ superuenit defect⁹ si nō ꝓpt̄ hoc reddit̄ nimis deformis pōt exeq illa officia: ad q̄ non īpedit̄ ꝓpt̄ illū defectū: puta si factus sacer dos amisit visuȝ missā celebrare ñ po terit: vel al's ministrare in altari sed poterit audire cōfessionē ꝛ ꝑdicare: a bñficio ēt nō r̄mouebit̄ si sine culpa sua incidit in defectuȝ: q: non dȝ addi afflictio afflicto. 7. q. i. cū ꝑcussio. dabi tur tñ ei coadiutor si tale bñficiuȝ est

cui ipse deseruire nō possit: ex̄ de cle.
egro.c.z. Aut quis mutilatus est vel
priuatus mēbro paruo vel occulto: ⁊
tunc subdistingue: quia aut sponte et
sine iusta causa: vt ex indignatiōe vel
ipatientia vel superbia: aut ex iniusta
causa vel inuitus. si primo modo tūc
indistincte in quocunqȝ mēbro: siue a
se: siue ab alio repellit̄ a promotione
⁊ deijcitur iam promotus: etiā si pu
tassꝫ se obsequium prestare deo se ca
strando: ex̄.e. significauit.⁊.c. ex par-
te.di.55. qui partem.⁊.c.se. Et ſm In
no. Idē ēt est si non totum mēbrum
amisit: sed partem mēbri que defor-
mitatem generaret: vnde scandalum
esset: extra.e.c.i. Uel inhabilem red-
deret ad officium: exequendum ex̄.e.
Thomas. Secus si alijs vel etiam si
dentē sibi excuteret. Si autē ex iusta
cā ⁊ spōte puta ꝓpter periculū lepre
ne totū corp⁹ ificeret fec̄ sibi āputari
mēbꝝ: occultū vt virilia: vl̄ manife-
stū paruū: vt digitū ñ necessariū.s. ad
signū crucis faciēdū: vl̄ ipemet h⁹ sibi
fecit cū eēt bñ pit⁹ i chirurgia: tal̄ nec
repellit̄ a ꝓmotiōe: neqȝ deijcit̄ ꝓmo
tus: idē iudiciū si iuit⁹: puta si ab ini
micis castrat⁹: vel ēt sic nat⁹: vel etiā
a casu in tale qd incidit: dādo operā
rei licite: puta dolādo lignū abscidit
sibi partē minimi digiti. In oib⁹ h⁹i
nō repellit̄: nec ē necessariū ſꝫ Hos.⁊
gl.di.55. Siqs absciderit ꝙ tal̄ castra
tus testiculos secū portet siccos: vt di
cunt vulgares. Sꝫ si dādo operā rei
illicite a casu amisisset mēbꝝ: talis re
pellit̄ a ꝓmotōe: sꝫ si mēbꝝ vel pars
mēbri eēt q̄ generaret modicā defor-
mitatē: talis ex misericordia tolerat̄
i suscepti.s. ꝑ dispēsationē epi. Hec ex

dictis Ray. Guil. Inno. ⁊ Bernar. ⁊
trahūt̄ ex̄.di.55. siqs absciderit.⁊ i alijs
capitulis: ex̄.e. significauit. Quantū
ad q̄dā particularia: ⁊ determinata
corpis vicia. Nō ꝙ claudū admitiāt
cōsuetudo: nisi talis sit ꝙ sine baculo
ad altare stare ñ possit: ar.d cōse.di.i.
nullus.⁊.disti.45. disciplina. Cecitas
vni⁹ oculi tātū repellit a ꝓmotiōe ſꝫ
Archi. qđ ꝓbat p.c. si euangelica. di.
55. Gibbosus ñ repellitur a ꝓmotiōe
nisi sit nimia deformitas: vl̄ debilitas
habens sex digitos in pede indubitā-
ter ꝓmouetur: ⁊ etiam ſm Hostiē. si
habeat in manu: vel si habeat digitos
coniunctus: dūmō ex his non sit ipedi-
mentū in vsu mēbri. ff. de edili. edic.
l. itē offili⁹. Leprosus ppl̄o celebrāe
ñ dꝫ ꝓpter scādalū: sed si nō sit nimis
deformis nō ē ꝓhibēdus priuatim cele
brare: vel etiā leprosis nō autē sanis.
Uinū oīno ñ bibens ad sacerdotiū
ꝓmoueri nō debet: nec pōt: cū sumē
oporteat sāguinē christi celebrātē q ē
sb spē vini.z.q.7. ipsi apl̄i. Maculam
habēs in oculo nō repellit̄ a ꝓmotōe
nisi nimiā inducat deformitatem: qđ
cōsiderare est in arbitrio prelati: ex̄ d
cor. viciati. cum d tua. Sed ibi suffra
ganeoꝝ cōsilium requiri mandat̄: ⁊ qđ
sibi visū fuerit exequat̄ metropolita
nus. vbi notāt Uin. ⁊ Ber. ꝙ sine cō
silio illoꝝ sup macula nil disponē dꝫ
alias non valet. Sed Hosti. hoc ñ ap
probat. Quis. n. cōcilium archiepm in
struat: ⁊ ipso requisito nil expediri de-
beat: ñ tñ hꝫ necessitatē eps ipsum seq
vt nōri cōsueuit ex̄ de elec. cum in ve-
teri.50.di. studeat. Tu dicas ꝙ cum
apostolicus i p̄dicta decre. mādet ꝓ-
cedi cū cōsilio suffraganeoꝝ: si absqȝ

cõsilio ipsoꝝ pcedat nõ valebit: vt i p dicta decre. cũ in veteri. Si autẽ re quisito ipsoꝝ consilio bꝰ i cõsiliũ ipso rũ nõ sequat̃ bene valebit: ex ð arbi. cũ oli. Sꝫ secꝰ dici potest si diceret̃ i mandato: De consilio suffraganeoꝝ ꝛc. Videt̃ .n. tunc papa artare metro politanũ: vl' alium cui scribit vt seqt̃ ꝯditionẽ ꝛ industriã psone siue perso naꝝ: ꝛ multo magi si diceret in man dato vt non faciat sine ꝯsilio talis vel taliũ: hec oĩa de macula nõt Archi. di. 49. hic eteniꝫ. sup v̄bo albuginem habens in oculo. De furiosis lunati cis caducis ꝛ demoniacis dic̃ Guil. ꝛ glo. di. 33. sup. c. cõiter. ꝙ nullꝰ taliũ p moueri dꝫ et postq̃ꝫ fuerint liberati. Si aũt sũt iã pmoti: tũc aut sunt oĩno ex toto liberati a pdictis passionibus aut nõ. Et i p̃mo casu poterũt exequi offĩm suũ. Quãto autẽ tpe expectari debeat ad pbãdũ: vtrum tales sint li berati: ꝛ qualit̃: q̃ꝛuis di. 33. c. cõiter. di cat̃ ꝙ p annũ ꝛ alibi dicatur ꝙ p. 30. dies. 6. q. 4. c. fi. Tñ dici põt ꝙ est ar bitrariũ tps pbatiõis pensatis condi tõibꝰ morbi ꝛ psone. Si vero nõ oĩno ex toto sũt liberati: tũc aut frequẽter aliq̃ dictaꝝ passionum vexat eos: aut raro. Et siq̃dẽ frequẽter oĩno debẽt cessare ab offõ misse. 7. q. 2. in litteris. Si raro: tũc aut cũ spume iactione ꝛ vocis ꝯfusione: ꝛ sic debẽt abstinere. aut raro: ꝛ sine huiusmõi spumatiõe ꝛ ꝯfusione vocis: ꝛ tunc non phibent̃ ab officio misse dũ tñ habeant iux̃ se alium sacerdotem: vt si ille cadat vel deficiat iste suppleat. 7. q. 1. illud. qui dam tamẽ hoc non admittunt de de moniacis dicentes ꝙ oĩno dꝫ eos eẽ liberos.

De irregularitatibꝰ varijs: ꝛ p̃mo de heresi. Ca. 100.

Sunt ꝛ quedam alie irregula ritates que qꝛ non ita cõiter cõtingũt breuit̃ expediemus in singulis. §. vnã tãgendo in isto ca pitulo. Capitulũ p̃muꝫ ẽ heresis ex qua post vulnus sanatuꝫ. i. eius di missionẽ adhuc remanet cicatrix. s. ir regularitas: vt dicitur. i. q. 1. ventum. vnde phibet̃ a pmotõne ꝛ deijcitur pmotus. Si autẽ reuertant̃ ad fidei veritatẽ post adiurationẽ heresis re cipiunt̃ de iure cõi ad laicã cõionem postq̃ꝫ fuerint reconciliati. i. q. 7. dai bertũ. Et circa eos fit quadruplex di spensatio. Qñq꞉ quideꝫ semiplena: vt scꝫ solum recipiant̃ in ordinibus añ hec omnia susceptis. i. q. 1. siquis here tice. Qñq꞉ plena vt possint sacerdo tes fieri. i. q 7. ꝯuenientibꝰ. Qñq꞉ ple nior: vt. s. possint eẽ epi. 12. di. nos con suetudinẽ. Qñq꞉ plenissima: vt. s. pro moueri possint ad superiores digni tates. 23. q. 4. ipsa pietas. De heresi q̃ꝫ tum añ excõicationẽ habes. s. ti. 1. De ipsa q̃ꝫtum ad peccatum habes in se cunda parte.

De irregularitate solẽnis pñie.

Solẽnis pnĩa ĩducit irregula ritatẽ. di. 50. ex penitentibus. Hec penitentia fieri debꝫ cũ illa solẽnitate que habetur di. 50. ĩ ca pite. Et imponitur tñ ab epo: vel ab alio de eius mandato: nec imponitur clerico nisi deposito: ꝛ quia hec ho die non est in vsu: ideo breuissime tan gam de ea. Ratio autẽ quare impe dit pmouenduꝫ est: quia non sunt di gni suscipere vasa sacramentoꝝ qui

dudū fuerūt vasa viciorum: di. 50. illud. Nō. n. impōit talis pnīa: nisi pro crie vulgatissimo et enormi qd totam ciuitatem cōmouet. Scda rō est propter scandalum populi qui scit crime eorū di. 50. ō his vo. Tertia rō est timor ne iterum labantur qui timor de consuetudine pristina surgit: di. 61. in sacerdotibus. Quarta rō est: quia n̄ haberet frōte reprehēdēdi alios: di. 25. primū. Rai. et Tho. in. 4. Potest autem cū his i minorib⁹ propter necessitatem vel vtilitatē ecclesie dispensari: di. 50. placuit. et hoc p epm: ex quo nō est ei phibitū. Publica aūt pnīa n̄ inducit irregularitatē. hec. n. iniungi pōt sm Rai. et p ɔfessorē: et ē cū iniūgitur alicui vt vadat p mūdū peregrinando: cū baculo cubitali et scapulari.

De irregularitate dilationis baptismi.

Dilatio baptismi vsque ad egritudinē: quem tūc suscipit tiore mortis īducit irregularitatē di. 50. si qs. Rō huius ē: quia non presumit ve ɔtrit⁹: et vt p hanc penā hoīes inducerentur nō negligē ppriā salutem: nec tollitur ista irregularitas per baptismū: quia baptismus ita dilat⁹ īducit eā. Idē aūt n̄ operatur ɔ̄rios effect⁹: ex de baptis. maiores. Secus ē ō illo qui distulit cōfionē vsque ad talē egritudinē: quia hic nō repellitur ab ordine: di. 50 ō his vo. Potest tn̄ talis q distulit sic baptismum in duobus casib⁹ admitti. Primus ē si post baptismum fides et vita eius pbabilis apparuerit. Scds si raritas clericorum hoc exegerit: di. 57. si quis.

De irregularitate circa iteratione sacramenti.

Iterata susceptio sacramētorū īprimētiū characterē: vt baptismi ɔfirmatiōis et ordinū inducit irregularitatē: di. 50. confirmandū. de conse. di. 4. qui bis. et di. 5. dictum. i. q. i. qd quidam. Et si scienter rebaptizati sunt vel cōfirmati: vel reordinati: vel etiā ignorāter: sed post scitum ratum habuerunt absque dispensatione pape pmoueri non pñt: secus si ignorāter: vt infantes vel vt coacti. absolute. n. pñt h⁹i pmoueri de iure sed sm alios qd tutius est dicere cum dispēsatōe: de cōse. di. 4. eos. vbi autē quis pbabiliter dubitat ō suscepitōe h⁹i sacramētorum: et nō leuiter et temerarie: et propter hoc suscipit aliquod dictorum sacramētorum facta pus diligenti inqsitōne sup hoc ad inueniēdū veritatem: et nō inuenta suscipit: non propterea efficitur irregularis quāuis alias suscepisset: quia nō putatur iteratū qd nescitur esse factum: di. 68. presbyteri quos. Et debet dici in forma cū dubitatur. Si non es baptizatus: ego baptizo te. etc. Si nō es confirmat⁹ etc. Rō h⁹i est propter iniuriam factam sacramētis q ē ī hoc q sacrm: quod n̄ ē iterādū propter effectū indelibilem characteris iteratur.

De irregularitate circa curiales.

Curialis etiā cēsetur vt irregularis et phibetur ordinari: nisi sit absolutus a curia: di. 51. c. i et se. Et dicitur curialis hic sm Rai. large oīs q qcūque conditione obligatus semper est curie alicuius ptātis pubice habēs honestū offiñ vel inhonestum vt iudices aduocati milites histriōes et huiusmodi. Rō h⁹ phibitōis ē: tum quia tales qñque repetuntur: et inde ecclia

perturbat: tũ q: presumit ꝯ eos ꝙ ñ causa deuotiõis trãseũt ad clericatuꝫ sꝫ vt fugiãt rõcinia dñoꝝ suoꝝ: di. 53 legẽ. Qui aũt ex pdictꝭ aliqͦ ministeriuꝫ pbuerunt in cã sanguinis: etiam absoluti a curia pmoueri nõ pñt. 46 di. clericus. Similiter si i turpi ꝛ inhonesto officio vt histriones: de cõse. di. z. pro dilectione. Obligatus alteri ad rõcinia põt qs eẽ tripliciť. pmo si est obligatus reipub. ꝛ siqdẽ est obligatus ad hoc ex administratiõe quã gessit pmoueri nõ dꝫ añ redditã rõnẽ: di. 51. preterea. Sed si alias est debitor reipub. nõ prohibeť. C. de epi. ꝛ cle. quisqs. 2º. si ẽ obligatus alicui psone seculari nõ miserabili: q: s. gessit administratõeꝫ eiꝰ vt tutor pcurator ꝛ curator: et talis pmoueri non põt nisi finito officio administrntiõis. 2i. q. 3. c. i. Finita autẽ administratione si adhuc sit obligatꝰ ad rõciniũ ꝛ mouetur ei qͦ ꝺ dolo pmoueri ñ potest añ decisã litẽ: di. 8i. tantis. Debet tamen taxari tẽpus. s. qͦ qͦ decidat. Silꝛ etiã si questio ei non moueret: ꝛ manifestuꝫ sit ei teneri de dolo dꝫ epus ex officio suo repellere euꝫ: sic̃ quelꝫ criminosum seu infamem. 6. q. i. infamee. alſ nõ phibeť ordĩari. 3º. si est obligatꝰ ex administratõe p persona miserabili seclari: vt viduis cecis pauperibus pupillis ꝛ hꝰi vel persona ecclesiastica: ꝛ talis non ĩpediť a pmotõe: si aliud nõ impedit: vt si esset manifestus dolus ĩ administratõe: vł aliquid aliud: quia ad adiuuãduꝫ tales oẽs teneť: di. 86. peruenit. ꝛ. 16. q. i. monachi.

De irregularitate circa Hermaphroditos.

Ermaphroditꝰ ẽ irregularꝭ ꝛ dr̃ hꝰi ille qui participat ꝺ vtroqꝫ sexu. s. masculio ꝛ feĩnino. Hic repelliť a pmotõe ppť deformitatẽ ꝛ monstruositatẽ: ar. di. 36. illitteratos. Talis si magis ꝟgit in sexũ masculinum q̃ꝫ femineuꝫ: q̃uis ordinari nõ debeat: nec ordinatus ministrare: tñ suscipit characterem. Sꝫ si magꝭ ꝟgat ĩ sexũ femineum: q̃ꝫ masculinuꝫ: vel etiã si equaliť participat de vtroqꝫ ñ ẽ susceptiuus characterꝭ fm Guil. Et multo magꝭ femina non est ordinis susceptiua. Diciť aũt mulier pſbytera: di. 32. presbyť. Nõ quia habeat ordinẽ sacerdotij: sed quia vxor sacerdotꝭ ꝛ diacõissa: q: dic̃ homeliam euangelij.

De irregularitate seruoꝝ.

Eruus de quocunqꝫ genere seruorum ordinari non debꝫ nisi prius consecutus est plenam libertatem: di. 54. c. i. ꝛ. 2. ꝛ. 3. Ratio huiusmodi est. quia clericalis dignitas: ꝛ seruilis vilitas: extra de ser. non or. de seruorum in si. Si autẽ seruus fecerit se pmoueri nesciente dño vel sciente ꝛ contradicente: si ordinatus fuerit ĩ minoribꝰ reduciť ĩ ꝟuituтẽ vt pus. 54. di. nulli. Si ordinatꝰ fuerit ad subdiaconatuꝫ vł diaconatuꝫ dꝫ ꝙ dꝫt aliũ loco sui: vł pcuret redẽptionẽ sui p aliq̃ꝫ psonaꝫ: di. 54. ex antiqs. ex̃ de ser. nõ or. miramur. si sit in sacerdotẽ pmotꝰ remanet quidẽ ĩ ordine suo reddito peculio: siqͦ hꝫ dño: ꝛ si ñ hꝫ dꝫ pcurare redẽptioneꝫ suã: ꝙ si ñ põt teneť dño suo ĩ ꝟuitijs tñ ꝯuenic̃tibꝰ sacerdotio: vt officiãdo ei ĩ missꝭ horis ꝛ hꝰi: di. 54. frequens Q: si nollet deseruire deponẽdus

eſt.tēpus autem.j̄.quod dn̄s ſuus po
teſt eum repetere:eſt tempus vni⁹ an
ni a tempore noticie huiuſmodi.17.q
2.ſiquis incognitus. Si vero ſeruus
promotus eſt ſciente dn̄o: ⁊ non con/
tradicente : eoipſo . ingenuus fit:di.
54. ſi ſeruus.Et hoc verum eſt ad
quecūq; ordinem fuerit promotus ſꝫ
Inno.⁊ Hoff.⁊ Rai. Nō ꝙ ſeruus
eccleſie liberatus ad hoc tenetur etiā
ſi non fuiſſet expreſſum in ſui manu/
miſſione:vt nō iniurietur eccleſie nec
accuſet eā:nec teſtificetur ꝯtra eam :
di.54.qui ex famulis.aliaſ reuocatur
in ſeruitutē.12.q.2.diaconi. ⁊ ſꝫ quoſ
dā etiā ad operas honeſtas: vt in. d.
c.diaconi.Nō tn̄ tenet̄ eccleſie ſuire
perpetuo ī officio clericali:niſi in ma
numiſſiōe fuiſſet exp̄ſſū:⁊ in ordīatio
ne:ex̄.e.eo libētius.ſꝫ ſuo ṗuate pſōe
liberato vt ꝑmoueat̄ n̄ p̄t ſibi dn̄s re
tinē aliq̄s opas in qbus teneatur:di.
54.c.i.niſi ſpūales.quod exp̄mi dꝫ:ſi
hoc vult patronus in manumiſſione
ſui:⁊ poſtea in ordinatiōe declarari
ſꝫ Ho.Et ſic ꝑmot⁹ ſi nollet ī h⁹i de/
ſeruire n̄ reuocabitur ī ſeruitutē:ſed
degradabit̄ ſi ē factus ſacerdos ſm
Rai.⁊ Hoff.⁊ Inno. Itē nō ꝙ cum
ſu⁹ ordīat⁹ reſtituit̄ dn̄o ſuo n̄ licebit
dn̄o man⁹ violētas iniicere in euꝫ:al's
incideret in canonē ſm Inno.nec illi
ſuo ꝯhē mr̄imonium: ſi eſt in ſacris
ꝑpt̄ votum annexuꝫ ordini clericali:
ex̄ ō ꝯuerſ.ꝯiug.quidaꝫ.al's ꝑuilegiis
clericalibus non gaudebit:ex̄ de cle.
ꝯiu.Iohannes.

De irregularitatib⁹ ex enormibus
⁊ mediocrib⁹ crīb⁹ ꝯctis.

v

Ltimo crimen mediocre ⁊
notorium inducit irregulari
tatē.Pro cuius declaratione omiſſis
opinionibus antiquoꝝ circa iſtaꝫ ma
teriam nota diſtinctionem quam fe/
cit Rai.in ſum.vꝫ.criminum. Aliud
enorme:aliud mediocre:aliud leue.
crimen enorme in hoc loco dicit̄ ho
micidium ⁊ ſimonia aliqua. Et etiaꝫ
ſm Hoff.hereſis. Quodlibet autem
hoꝝ:ſiue occultū ſiue manifeſtuꝫ ſit
impedit ꝑmouēduꝫ:⁊ deiicit ꝑmotuꝫ
etiam poſt penitentiaꝫ.Et de hereſi ⁊
homicidio dictum eſt .ſ̄. ac etiam de
ſimonia.Crimen leue dicit̄ hic illud
mortale:qꝺ de ſe nō inducit depoſiti
onē:niſi ex contumacia poſt admoni
tionem vt ebrietas:ludus alee: di.35.
c.i.ſtrepitus in ſynodo.5.q.4.in loco.
Eſus carnium in diebus ꝑhibitionis
ꝯfectam euchariſtiam non aſſumere
⁊ huiuſmōi.Et iſta talia ſiue occulta:
ſiue manifeſta:nec impediunt ꝑmo/
uendum:nec deiiciunt iam promotū
extra de cohabi.cle.⁊ mu.veſtra.Cri
men mediocre dicitur hic.vt adulte/
rium:furtum:fraudulentia ſacrilegi
um:periurium:falſum teſtimonium
⁊ ſimilia. Hec autem ſi ſunt occulta
non impediunt promouendum :nec
deiiciunt promotum:nec indigent di
ſpēſatione:ſed ſufficit pn̄ia ſacramen
talis:ex̄ de temp.or ex tenore.⁊.c.que
ſitum. Si ſunt manifeſta:⁊ tunc aut
ſunt manifeſta per propriam confeſ
ſioneꝫ delinquentis extra iudicium
factam. Et ſic non faciunt irregula/
rem talem:q̄uis ille ſi clericus eſt de
beret ſuſpendi ab officio ⁊ beneficio
extra de exceſſ.prela.quam ſit graue
Aut ſunt manifeſta per famam defi
ciente accuſatore vel legitima probati
one:⁊ ſic non inducūt irregularitatē

purgatio tñ canonica tali indicenda ē qua prestita absoluet̄ :⁊ si in ea defecerit deponet̄ :ex̄ de adul. significasti Aut sūt manifesta p sñiam vel conuictoꝫ vel ꝯfessionē meu ꝓbatōis factā ⁊ sic īducūt irregularitatē:⁊ idē sicut notoriū p euidētiā fc̄i qd̄ nulla pt tergiuersatōe celari:cui⁹.s.test] ē ppl's ⁊ īficiatiōi ñ ē loc⁹ :ex̄ ō tēp.or.c.q̄sitū Pōt tñ ī h⁹i mediocribus notorijs de iure vel de fc̄o p epꝫ dispēsari ī tali ir regularitate ꝫ Inn. ī glo. sup. c. ex tenore. ⁊ ō his oīb⁹ diffuse habes ī sū. cōfess. li.3. ti.39. q.3.

De irregularitate circa infames.

i Nfames ēt oēs : tā ō iure q̄ ō fc̄o repellunt̄ a ꝓmotione dignitatum ⁊ ordinū:di.51.q aliquo. ex̄ ō re.iu. infamibus.li.6. ꝫm Rai. Et dr̄ īfamis ō fc̄o ille cui⁹ apud bonos ⁊ graues grauata ē opīo sup aliq̄ crīe. Infamis vō ō iure ē quē ius pōit eē īfamē:vt q ꝯuict⁹ ē ō furto:vl' q pugnat ī areā cū bestia dētata ꝓ lucro ⁊ h⁹i. alia plura potes videre ō īfamib⁹.3.q.7.§. porro. ī tex. ⁊ gl. Repellitur ēt infamis ꝫm iura a ꝓcurādo iudicando accusando testificando postulādo. ⁊ nō q̄ q̄uis ꝯsuetuꝫ sit ⁊ cōnenīcs ab irregularitatib⁹ cū irregl'arib⁹ vbis dispēsare p eū q pōt sub tali forma vel simili: Ego dispēso tecū in tali irregularitate quā ꝯxisti propter talē cāꝫ:vel si ꝯxisses:qñ de hoc dubitat̄ :tñ si epˢ ordinat aliquē irregl'arē intēdēs eū dispēsare p h̄ ō fc̄o dispēsat: q̄uis ñ vsus fuerit illis vbis dūmō possit in tali casu dispēsare. Et idē de plat] q mittūt ad ordinādū aliquē irregularē quē ex auctoritate sibi ꝯmissa poterāt dispēsare: q⁊.s. itēdūt dispēsare lꝫ ñ dixerint illa vba:mittēdo de facto dispēsant ꝫ doc. ⁊ nō q̄ archieps ⁊ eps ꝓōt in sua dioc] frēs ordinis p̄dicatoꝝ absoluē ⁊ in irregularitatibus dispensare qñ fuerint ab eis reqsiti:siue inciderint añq̄ intrarent ordinē siue post:nisi adeo esset enormis excessus: q̄ merito eēt sedes apostolica cōsulenda. Grego. Quia ꝓui. Itē q̄ magr̄ ordīs ꝓuincial'r ⁊ pores cōuctuales ⁊ eoꝝ vicarij in ꝓuincijs ⁊ conuentibus ⁊ locis sibi commissis frēs nr̄os oēs ibidē constitutos: ⁊ ad eos vñcūq; declinātes pñt dispensare sup irregularitate quā ꝯxissent si excōicatiōe vel suspēsiōe īnodati diuīa celebrassent vel locis suppositis ecclesiastico īterdicto. Itē ab irregl'aritate quā cōtraxissent recipientes ordinē sic ligati. Bonifa: Uirtute. Itē oms p̄dicti plati ordinis predicatoꝝ a suis ꝯfessorib⁹ pñt recipē dispēsatōꝫ sup p̄dictis irregularib⁹ si eas ꝯxissent in q bus.s. valent ipsi dispēsare. Clemens. exigentibus. Idem puto de fratribus minoribus:quia cōiter dicitur q̄ sumus pares in priuilegijs. de alijs sententijs habes in locis suis.

De penis in genere titulus sextus. Ca.101.

q Uia de penis qbusdā.s. ecclesiastic] nūc vsq; actū est s. excōicatōis īterdicti suspēsiōis ⁊ irregularitatuꝫ. nē breuissime ō penis in genē aliquid tractetur. Et pro fundamento huius materie sumatur regula iur] que dicit. Sine culpa nisi subsit causa nō ē aliquis puniendus: ex̄ de re. iu. lib.6.

que regula locuz hz:⁊ in iudicio poli
⁊ in iudicio fori:⁊ cum pena sit multi
plex vt.j.dicetur. In iudicio qdez poli
siue dei pena spūali que spūaliter tan
git animā:siue sit subtractio grē siue
sit pena dāni.i.puationis glorie: siue
sit pena sensus.i.excruciationis ignis
infernalis: nunq̄ȝ punitur aliquis sine
culpa sua vel ɔcta q̄ȝtum ad originalē
vel ɔmissa q̄ȝtum ad actuale peccatū
vñ qd dicitur exodi.2°. Ego dñs zelo
tes visitans peccata patrum in filios
vsq̄ȝ ad tertiā ⁊ quartā generatiōȝ:in
telligitur d imitatoribus prñoꝝ sceleꝝ
vt exponit Gratianus.i.q.4.§. quib⁹
Etiā dat ⁊ alias expositiōes ad dictā
auctoritatē: aliis aūt penis qbuscūq̄ȝ
punitur qs i iudicio dei: ñ solū p culpa
sua ɔmissa vel ɔmittēda:vt.s.euitetur
sȝ ēt ⁊ p culpa alteri⁹:ñ tñ sine cā ⁊ iu
stissima: ⁊ si nobis ignota.vnde Aug.
23.q.4.de tyriis ⁊ sidonis sic ait: Et
si rōnē facti pfunditatē iudiciorū dei
penetrare nō possumus: verūtamen
scim⁹ eē verū qd dixit:⁊ iustū esse qd
fecit.hinc ⁊ Grego.in moralibus:Si
iusta deo placē scim⁹: pati autē nulla
nisi que deo placuerint possumus:iu
sta sunt que patimur cuncta:⁊ valde
iniustum est si de iusta passione mur
muremur.

Quinq̄ȝ de causis de⁹ flagellat ho
minem in presenti vita.

q Uinq̄ȝ aūt d causis de⁹ hoīez
flagellat in vita pñti siue pe-
nas infert: vt ponit magr in
4°.sñiaꝝ di.15. Prio vȝ vel vt de⁹ glo
rificetur:dū.s.sequitur miraculose remotō
pene siue flagelli. exemplum de ceco
nato. Jo.9. d Lazaro rsuscitato. Jo.
2. 2°. vt meritū accumuletur p exerci
tiū patientie:ac etiā virtus latēs aliis
manifestetur.exēpla in Job.c.i.⁊ Tho
bie.2°. 3°.vt virt⁹ ɔfuetur p humilitatē
flagelloꝝ.exēplū d Paulo:q d se dic.
2.ad cor.12.ne magnitudo reuelatio-
num extollat me ⁊c. Qui stimulus fȝ
Remi.fuit quedā infirmitas corpora
lis. 4°. vt eterna dānatio inchoetur:vt
scȝ hic eqlitur ondatur qd in inferno pa
tietur.exēplū in Herode actuū.12. An
thioco.2°. Machabe.9. 5°.vt hō pu-
rificetur:vel p expulsionē culpe: cū scȝ
ex flagellis ɔteritur.exēplū de Maria
sorore Aaron Numeri.12.a lepra infe
cta. Et Israelitis pstratis in deserto
fm hiero.23.q.4.quid ergo. Uel ad
satisfactionem pene:exemplum i Da
uid qui post remissionez adulterii cō
missi quo ad culpam in penaȝ fuit ex
pulsus de regno: vt pȝ in 2°. regum.
qd nōt Greg.de pe.di.i. si peccatum
Dauid. Posset etiam dici omnem pe
nam quam patimur procedere culpa
nostra saltim originali cū qua nasci-
mur:q2 ipm ē cā omnium penalitatū
ar.di.5.ad eius.

Punitur quis a deo tripliciter nō
solum pro culpa sua: sed etiam p cul
pa alterius.

p Unitur ēt qs a deo i vita pñti
nō solū p culpa sua:sȝ etiaȝ p
culpa alteri⁹: ⁊ h triplici rōe
fȝ Tho.2ª2ᵉ.q.108. Prio quidez qñ
vn⁹ hō tpalitur ē res alteri⁹:⁊ ita i penā
ei⁹:⁊ ipe punitur sic filii fȝ cor⁹ sūt q̄daȝ
res pris ⁊ fui ⁊ aīalia res dñoꝝ: ⁊ sic
filii qñq̄ȝ puniūtur p parētib⁹:sic natus
ex adulterio dauid mōtu⁹ fuit:q̄ȝciti⁹
⁊ aīalia amalechitaꝝ iussa sūt iterfici
q̄ȝuis ⁊ i h sit rō mystica vt hr.i.q.4.
§.paruulos.2°. iq̄ȝtū pcēm vni⁹ deri-
uatur i alteꝝ

Et hoc vl' p imitationē: sicut filij imitāt' peccata parētū: ⁊ kui pcta dnoꝝ vt audacius peccent. vel per modum meriti: sicut peccata subditorum merentur peccatorem prelatum ꝫ illud Job.34. Regnare facit hypocritā ꝓpter peccata populi. vel ꝑpter aliquē consensum siue simulationem: sicut iterdum boni puniuntur cum malis: quia eorum mala non redarguunt: vt dicit Aug. in p°. de ciui. dei. 3°. ad cōmendandum vnitatem humane societatis: ex quo vnus homo debet ꝓ alio solicitus esse ne peccet: ⁊ ad detestationē peccati: dn̄s. s. pena vni⁹ redundat i oēs: q̄si oēs sint vnū corpus: exēplū ō pcto Achor. Josue.7. Item vt dic̄ Gratian⁹. 23. q.5. §. vlt. Aliqn̄ de⁹ punit malos ꝑpt' legitimā ptātē gerētes ex mādato suo: ⁊ sic cū merito puniētiū: sic puniuit pcta cananeoꝝ p ppl'm suū. Aliqn̄ punit ⁊ si p pp'los suo iussu excitatos: n̄ tn̄ itendētes deo obseq: ꝫ sue satisfacē cupiditati: ⁊ iō cū sui dānatōe: sicut puniuit ppl'z suū p alienigenas. Quacūq; autē ō cā qs punit' si n̄ sustinet patient' pēas: sīt ei flagella n̄ ad satisfactionē: ꝫ ad vīdicatōꝫ tm̄. i. punitōꝫ: iux' illud deutero 32. Ignis scꝫ pene tpalis succensus ē in furore meo. i. i punitiōe: ⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima. i. vindicta hic icipiet: ⁊ ardebit vsq; ad extremā dānatōeꝫ: vt expōit Aug. de pe. di.4. §. auctoritates. Sed si patient' ferant' ipsa flagella: ⁊ sit patiēs in statu grē: habēt locū satisfactōis: vt dic̄ Tho. in 4. ēt si puniret' a iudice ꝑpt' maleficiuꝫ ꝯmissuꝫ: ⁊ h' plus ⁊ min⁹ ꝫ deuotionē patiētis ⁊ q̄litatē cr'is. Mors aūt n̄alis ⁊ si sit vltimuꝫ terribiliuꝫ nō tn̄ est satisfactoria: q2 ꝓ n̄ī inoleuit in penā originalis pcti: sed mors violenta ēt siqs eā meruit ē satisfactoria si patienter sustineat ⁊ in grā. Tho. in.4. Sciēdū ēt q2 pcta dimissa a deo nūq̄ꝫ redeunt p sequētē culpā: nec q̄ ad culpā nec q̄ ad penā vt qdaꝫ dixerūt nec etiā in aliq̄ gn̄e pcti. ꝫ opinionē quorūdā: q h' dixerunt ꝑpt' pcc̄m sequēs odij vl' apostasie: vl' ꝯtēpt⁹ ꝯfessiōis vl' plenitudis pn̄ie. vn̄ vl⁹ ꝫ cos
Frēs odit apostata fit spnitq; fateri.
Penituisse piget pristina culpa redit
Que opiones ponunt' de pe. di.4. in tex. ⁊ gl. sūmaria: ꝫ reuertunt' tātum q̄tū ad quēdam grauatōis affcꝫ ꝫm Tho. i.4. di.22. Ex eo vꝫ q2 sequens pcc̄m p⁹ remissionē pcedētiū hꝫ q̄ꝫdā deformitatē igratitudis ꝑpt' bn̄ficiuꝫ pceptū remissiōis. vn̄ graui⁹ reddit' ipꝫ pccꝫ: q2 si eēt sine tali deformitate igratitudis: n̄ tn̄ q2 talis aggrauatio ex illa circūstātia faciat pccꝫ illud dignū tāta pena q̄ta erāt oīa dimissa. ⁊ sic p istū modū aggrauatōis dicūt' pcta dimissa redire: vt vident' sonāe auctoritates scoꝝ plures: q̄ habēt' de pe. di.4. i pn̄. In foro hūano siue seculari siue ecclesiastico ꝓ culpa tm̄ mētali nunq̄ꝫ ifert' pena. vn̄ dic̄ lex canonizata. de pe. di.1. Cogitatōis penam nemo patiat': cum. s. ē ꝯtēta cogitatio terminis suis. Occultoꝝ. n. cognitor ⁊ iudex est deus: di.32. erubescat. Culpa aūt exterior variat' q̄druppliciter: q2 aut ꝯsulit in facto vt furta ⁊ cedes aut in dicto: vt cōuicia ⁊ inique aduocatōes: aut in scripto: vt falsa istrumēta aut famosi libelli: aut i ꝯsilio: sicut cōiurationes: vel cuꝫ quis ē conscius cuꝫ latronibus: ⁊ suadet vel fauet eiꝫ

Et hec quatuor genera culpaꝝ ꝯside randa sunt. ꝛ modis siue circunstan/ tijs. s. ex causa ex persona ex loco ex tẽpore ex facti qualitate ex facti q̃ti tate ꝛ ex euentu. Primo ex causa sic̃ verbera que. s. sunt illata a magistro vl' parente ĩpunita sunt quia videnť facta emendatiõis animo ꝛ cã: sed cũ fiant per iram ab extraneo certe pu/ niuntur. 2°. consideranda est perso/ na ꝛ illius qui fecit: ꝛ eius qui passus est: aliter. n. puniuntur serui q̃ꝫ liberi aliť q ꝯ dñm vel parẽtẽ: q̃ꝫ q ꝯ ex̃neũ aliť q ꝯ ꝯstitutũ in dignitate siue re ctorem q̃ꝫ q ꝯ priuatum. Pertinet ẽt ad hãc cõsideratioñe de persõa etas facientis ꝛ patientis iniuriã. 3°. consi derãdus ẽ locus: nã idem actus si fiet in quolꝫ loco nõ sacro erit furtũ ꝛ nõ capite puniendũ: si ĩ ecclesia erit sacri legiũ ꝛ capite puniẽdũ. 4°. ꝯsiderãdũ est tẽpus: nã ꝑpť tẽpus solẽt discerni emansores a fugitiuis: ꝛ tp̃s discernit effractorẽ: vel furẽ diurnuꝫ a noctur no: ꝛ nocturnus gdẽ acrius punitur.

5°. ꝯsiderãda ẽ qualitas facti ꝑ quã furta manifesta atroci⁹ puniũť q̃ꝫ nõ manifesta ꝛ crassatura: q̃ est violẽtia illata latronib⁹ graui⁹ q̃ꝫ rixa q̃ ẽ con/ flictus altercatõ: ꝑ hoc ẽt discernitur expilatio q̃ ẽ subtractio reꝝ heredita riaꝝ añq̃ꝫ hẽditas adeať a furto ꝛ pe tulãtia q̃ fit ꝑ quãdã lasciuiã distĩgui tur a violẽtia. 6°. cõsiderãda ẽ quan titas facti ꝑ quã discerniť abige⁹. i. q gregẽ rapit a fure q vnum sũẽ rapit

7°. ꝯsiderať euẽt⁹. i. si res habuit ef fectũ: vt si aliqs ẽt demẽs nix⁹ ẽ ꝯtra aliũ ꝛ res habuit effectũ ꝯdẽnabitur. si nõ habuit effectũ ñ ꝯdẽnabiť nisi ĩ qbusdã atrocib⁹: que ad aliquẽ actuꝫ extrinsecuꝫ ꝓcedũt: si qs occidendi cã cutello percussit. vl' si qs attentauerit rapere moniales ꝑ matrimõio: ꝛ alia huiusmodi: hec oĩa habẽť ꝺ pe. di. i. circa ꝓncipiuꝫ. Pena aũt q̃ infligitur in foro iudiciali siue humano est sub triplici gñe. Primum genus est pena spũalis: ꝛ h̃ ẽ q̃druplex excepta vltĩa soluꝫ que inferť in foro ecclesiastico. Et prima est increpatio. di. 90. placu/ it. que ẽ quasi ꝓambulũ ad sequẽtem hec ẽt locuꝫ habẽ põt in foro seculari

Scða ẽ cẽsura ecclesiastica. i. excõi catio interdictuꝫ ꝛ suspensio: ex̃ ꝺ ṽb. sig. querẽti. Et pena excõis nunq̃ꝫ pu niendus est vnus ꝓ peccato alterius vt exp̃sse dicit Aug. 24. q. 3. si habes. Nec inferenda est talis pena nisi pro culpa vẽa vl' p̃sũpta siue ꝓbata. pena aũt suspẽsiõis vl' ĩterdicti puniť sepe qs sine culpa sua. Nã ĩterdiciť ciui/ tas ꝑ pcc̃o dñi ꝛ suspẽdiť clericus ab offõ ꝓpť amissiõeꝫ visus vel leprã. 3ª ẽ pẽa depõnis vl' degradatõis: di. 50. si ep̃s. qꝛ ñ ĩpõiť nisi ꝑ crĩe ꝓ̇po ꝛ nõ/ bili: ꝛ vbi ꝑ ꝯtumacia ĩpõiť: ꝑ̇mo tal' dꝫ suspẽdi: postmodũ cessãte ꝯtũacia excõicari: deinde depõi. 23. q. 4. forte vbi aũt ĩferť depositio ꝑ crĩe: ꝛ si cor rigibilis apparet post hanc penã ñ ex cõicať. Quarta pena est infamia qua puniť qs q̃nq̃ꝫ sine culpa sua: nã ꝛ sã/ cti viri aliq̃ñ ꝺ fc̃o ĩfamãť qꝺ de⁹ per mittit ad eoꝝ hũiliatõꝫ ne extollanť ex laude exhibita: aliq̃ñ vltra eoꝝ me rita: vt diẽ Greg. 6. q. i. sť plurimi. ſꝫ ĩ iudicio hũano hac ñ puniť nisi ꝑ cul pa sua: vt. 6. q. i. infames. vl' alteri⁹ vt ĩ crimine lese maiestatis. 6. q. i. si qs cũ militib⁹. Scðm genus pene est pena corporalis. ꝛ hec est multiplex.

prīma quidē incarcerationis vł absti-nētie siue ieiunij que solent infligi in-carceratis pro eoꝝ sceleribus in vtroqꝫ foro. De hac potest intelligi illud c. siquis contristatus: di. 90. ꝛ. 27. q. i. si homo esses. Scđa est pena verbeātionis que etiam in vtroqꝫ foro infertur: sed nō nisi pro peccato propꝰc: vt 25. di. §. salomon vero. ꝛ. 23. q. 5. circūcelliones. Tertia est trūcationis mēbroꝝ. Quarta est mortis. ꝛ hac publicꝫ pena nō vtitur iudicium ecclesiasticum. Dictum est. n. Petro: Cōuerte gladiū tuū in vaginā. Matth. 26. imo eccl'a ēt dꝫ itcedē p eis ne occidāt moderate tn̄. 23. q. 5. reos sanguinis. In iudicio autē seculari nunqꝫ debet inferri pena mutilationis vel occisionis sine culpa propria cōmissa ſm Tho. 2ª 2ᵉ. q. 108. Nec etiam talē potest inferre reo quicūqꝫ iudex vel rector: sed habens merum ꝛ iustuz imperium ex se vel ex delegatōe. Quinta ē pena exilij q̄ vtit vterqꝫ forꝰ: di. 100. in ea synodo. Exiliū autē hꝰ pt esse triplex. Unuz ex incerto loco: vt cuz qs detrudit in monasteriū: ex̄ de adult. peruenit. Aliud a certo loco qn̄. s. phiberet stare in loco certo. 2. q. i. in p̄mis. Tertiū ab omni loco vt cū iterdicit qbusdā penitētibꝰ ne moretur i aliq̊ loco vltra vnū vel duos dies: de pe. di. 6. sacerdos. Pēa aūt seruitutis īpōit ꝛ p leges ꝛ canōes i certꝫ casibꝰ Tertiū genꝰ pene ē amissio ſbe tpal' vel dignitatis. ꝛ hec ēt infert in foro eccl'iastico ꝛ seculari ꝛ aliqn̄ sine culpa p pa. Nā ppter crimē lese maiestatis amittūt filij hēditatē p̄rnaz ꝛ illegitimi honorībꝰ p̄uāt eccl'iasticꝫ ꝛ secularibꝰ. Et qn̄qꝫ qdē īfert hꝰ pēa aliciū simpl'r. s. publicatiōis vł ꝯfiscationis omniū bonoꝝ sic̄ i hēticꝫ: di. 8. q̊ iure. ꝛ di. 63. hadrianꝰ. aliqn̄ infertur i certa parte: vł q̄ꝫtitate p iiuria illate psone vel loco. 17. q. 4. siquis contumax. ꝛ. c. siqs in atrio. que tn̄ q̄ꝫtitas arbitrio iudicis relinquēda est. aliqn̄ v̊o p satisfactione illati dāni īponit vt pro furto vel rapina ꝛ hꝰi. Et nō ſm Guil. ꝙ cū pena ꝯuctional' ꝺ cōi cōsēsu partiū apponit loco interesse peti pōt sine īpedimēto q̄ꝫtū ē ītereē cui ꝯmissa ē. ff. ꝺ ac. empti. ꝛ p̄dia. Si v̊o appōat pēa p ꝯtūacia peti pōt in totū. ff. ꝺ colla. bo. l. 2. Si aūt apponatur i fraudē vsuraꝝ: ñ pōt peti: ex̄ de emp. ꝛ ven. ad nr̄am. concordant oēs Ver. ex̄ de arbi. in gl. super. c. dilecti. Et idē expresse dicit Inno. ex̄ de pe. i glo. c. suā. ꝛ addit idē credimus ꝙ ēt si pēa ītereē excedat: licite tota petit Satis ēt vr̄ Hosti. in glo. ibidē cōcordari spēalit ꝺ pena iudiciali: ꝛ addit si aliq̄ partiū de adimplēdo dicto arbitroꝝ fecit qꝺ potuit: ſꝫ tn̄ pauptate vel īpotētia pressa totū īplere ñ potuit: lꝫ mero iure teneat ad penā insolidū tn̄ ꝺ benignitate canonica nihil ē vltra q̄ꝫ ītersit exigēda. sic intelligas ex̄ ꝺ pe. suā. Cōuctiōalis aūt ex̄ iudiciū facta peti pt q̄ꝫtū ītereēt: nisi apponat i fraudē. Itē i p̄dictꝫ ita nō lꝫ clericis emūgē crudelit. Idē ēt Ho. i sū. sua dicit ꝙ religiosi pn̄t petē penā ab eo q ñ ſuat arbitriū: siue i pecūia ꝯsistat: siue in alio: vt. i. q. 7. Quoties Pena etiaz a iure pmissa peti potest 12. q. ij. eps qui mancipium. Item iudicialē petere possunt. Cōuēnionalis aūt peti pōt: q̄ succedit loco ītēē: ſꝫ ñ cā auāitie. Hos. ꝛ Ver. simpl'r dicūt

q̄ persone ecclesiastice possunt exige
re penas tam a iure inductas q̄ʒ ꝯsue
tudinales. Pena aūt soluta vt dic̄ Ho. i sū.
nō obstat ꝯtractus siue sñia arbitrij: nisi
in cōpromisso dictuʒ sit q̄ pena soluta
remaneat sñia rata. C. de trāsac. l. cum
ꝓponas. Idē Ber. Itē ꝫm Guil. tam
dñi q̄ʒ milites ⁊ ecclesiastice ꝑsone re
tinere pñt illas penas q̄s leuāt ꝫm cō-
suetudinē legitimā ⁊ statuta regiōis
nec peccāt qñ i hac parte subest cā: ⁊
seruat̄ iuris ordo: ⁊ fit nō ꝓpter cupi
ditatē: sʒ ꝓpter zelū iusticie. Nec ob.
q̄ pena accedat dānū: q᷑ hꝰi pene nō
solū ꝓpter interesse statute sunt: sed ēt
ꝓpter crimina punienda. Sūt tamē
tēperāde pensat̄ circūstātijs: sʒ ⁊ secu
rius esset hꝰi excessus emēdas i pios
vsus erogare. Item cum reꝰ meretur
mortem: ⁊ iudex ex iusta cā nō infert
ei ad vtilitatē rei publice habens sup
h̄ auctoritatē. Si ꝯmutat illā penā i
pecuniariā ñ ex auaritia: sʒ ex iusticia
ñ peccat. Et vt dic̄ Hos. Si oīa bona
sua exigeret nō videt̄ nimis: q᷑ vt dr̄
Job p̄mo. Cuncta q̄ hʒ hō dabit pro
aīa sua. i. vita. Et siqs ꝓpt̄ maleficiuʒ
pecunia mulctatꝰ nō possit soluere: p̄t
ei ꝯmutari i corpalē icarcerationem
s. vl̄ verberationem. 14. q. 6. si res. ad
penas aūt legū positas ꝯ trāsgressores
ñ tenet̄ ipse trāsgressor nisi postq̄ʒ fue
rit adiudicate. i. pꝰ q̄ʒ reꝰ fuerit p sñiaʒ
iudicis ꝯdēnatꝰ: vt dicit Rai. ⁊ Tho.
2ª 2ᵉ. Sʒ sufficit q̄ prestet emendam
rei ablate vl̄ iniurie facte ad arbitriū
boni viri. Gñalit̄ aūt iudices pūire pñt
suos subditos iux̄ qualitatē culpaꝝ ⁊
nullꝰ alius. 16. q. 6. i. i. Nā iurisdictō si
ne cohertiōe nulla ē: de offi. dele. pa-
storal. Scias tñ q̄ penas maiores: vt
deponere quo ad forū ecclesiasticum
vel decapitare quo ad forū seculare:
nō possunt iudices nisi maiores: q ēt
dicunt̄ habē merꝝ iperiuʒ: vt epi i ec
clesiasticis: di. 25. perlectis. ⁊ crie ꝓba
to: vt dicit Hosti. Si certa pena repe
ritur in iure illa infligēda ē nō mol-
lior neqʒ durior. Alioqn infamis fit
iudex: nisi h̄ facēt. s. in remittendo: vl̄
dimittēdo penā: cū vidʒ expedire rei
publice ⁊ scandalum tollēdū ⁊ hꝰi: ⁊
ipse sup hoc hʒ plenaʒ ptātem: ⁊ vbi
esset alteri facta iniuria passus iiuriā
vellet remittē: ut dicit Tho. 2ª 2ᵉ. q. 6
7. Posset ēt augere penam aliquādo
ad terrorē alioꝝ q̄ pni st̄ ad culpam
q᷑ multis crassantibus opꝰ ē exº. ff. de
pe. l. offert. Et si plures pene taxate
sunt: tūc arbitrio iudicis relinquunt̄
⁊ dʒ illā iterponere que magꝭ timet̄:
ex̄ vt litꝭ. nō ꝯtꝭ. qm̄ frequēter. Si vo
certa pena statuta nō ē: sed iudici cō
mittit̄ dʒ eq̄tate seruata semper i hu
maniorem partem declinare: extra de
transac. ex parte. In penis. n. benigni
or est iterpretatō facienda: ex̄ de regu.
iur. li. 6. Et maxime mitigare debet:
cū cā subest: puta q᷑ ñ ex proposito:
sed casu culpa commissa est: vel pro-
pter etatem: ⁊ huiusmodi.

Septem sunt casus qui excusant
hominem a culpa.

e Tnō ꝫm Rai. q̄ septem sūt
q̄ excusant a culpa. Primū
est mentis alienatio: que alie
natio tripliciter contingit: scilicʒ per
stuporem: ⁊ sic videt̄ Aug. excusare
Loth qui voluit filias prostituere vt
hospites liberaret: distin. 14. quod ait

Uel per furorem.15.q.i.aliquos.vl' p ebrietatem:vt 15.q.i.iebriauerunt. Et intelligas si ex toto tales sint mente alienati:al's non excusarentur a toto sed a tanto. Scdm est coactio q̄ si fuit absoluta excusat a toto:si ꝯditio nata excusat a tanto:di.50. presbyteros. Tertiũ est deceptio:vt si forte aliqs dolo alteri⁹ decept⁹ fecit p errorē ꝓbabilē aliqd:vl' omisit.24.q.2.i lectũ. Hec tñ fallit in his q̄ ñ lz ignorare:vt q̄ sunt ꝯ fidē:vel expressa dei p̄cepta.16.q.i.si cupis. Quartũ ē multitudo ī sili peccato:sz h̄ nō excusat a peccato nec a pena diuini iudicij. vñ Aug. Nā ꝓpterea ñ minus ardebunt q꞉ cũ multis ardebũt.2.q.i.multi. Sz releuat hoc ad penā aliq̄liter. Nam correctio aliqñ omittitur cũ multitudo ē ī scelē ad vitādũ scādalũ scismatis vel grauis mali.di.44.ꝯmessationes.ꝛ di.50.vt cōstitueret̄. Similiter ꝛ ꝯsuetudo ẜm Inno.excusat qñqꝫ.s. a pena tpali.di.4.deīqꝫ.sed nō a culpa ꝛ a pena eternali:īmo auget cl'pā ex̄ ꝺ ꝯsue.c.vl. Quintũ ē etas ꝛ hec excusat a toto:sicut infans vel puer ñ doli capax.15.q.i.illud relatũ. Qñqꝫ ñ a toto excusat:vt si ē doli capax:ex̄ ꝺ delic.pue.c.i. Alie v̄o etates ẜm earũ varietatē attenuāt ꝛ grauant peccata ꝛ penas:ar.86.di.tanta. Sextuz ē casus: et si ꝯtingat dādo operā rei licite:ꝛ adhibēdo omnē diligētiaz debitā excusat̄ a toto:ex̄ ꝺ homi. Johānes. Sz si dabat operā rei licite:vl' ñ adhibuit oēm debitā diligētiā dādo operā ēt rei licite excusat̄ a tanto:di.50.clerico. Septimũ ē iocatio siue ludus:ꝛ si ludus noxi⁹ ē:vel ēt honestus:sz ñ cuz debita diligētia excusat a tanto.15.q.i.illud relatum. Et nota ꝙ postq̄ꝫ qs semel punitus ē ꝓ aliq̊ criē sz R ai.nō dꝫ aliqua pena ei īfligi: qa ñ iudicabit de⁹ ī bis idip̄m. Naũ.2°.c. ꝛ nemo dꝫ duplici ꝯtritōne ꝯteri: ex̄ ꝺ iudi.at si. Multotiēs tñ ꝓ eadē culpa īponitur multiplex pena siml' ī eodē iudicio. Nā tunc oēs ille pene accipiunt̄ ꝓ aliq̄ vna q̄ ꝓ se sufficiens ñ fuissꝫ. Sed ī diuersis iudicijs ñ lz bis in idipsum iudicare:vt dictum ē: nisi forte cresceret ꝯtumacia:ex̄ vt lit] .ñ cōt].qm̄ frequenter. Sic ꝛ diuina clemētia peccata dimissa in vltōnez venire ñ patit̄.23.q.4. si illic. De penis q̄ inferunt̄ a iudicibus habes etiā infra in tertia parte.ti.de iudicijs. Amen ꝛ gloria christo.

Explicit tractatus de censuris.

l

l2

Explicit tabula super ti. de censu-
ris ecclesiasticis Rendi patris ⁊ do-
mini domini fratris Antonini archi
episcopi Florentini: de ordine predi-
catorum. AMEN.

f Antissimꝰ ⁊ in Christo pater:
⁊ dñs nr̃.d. Paulus diuina ꝓui
dentia papa scôs: qui pridem suꝑ ple
narijs remissionibꝰ que semel in vita
⁊ in articulo mortis conceduntur for
mam ⁊ normam iusticie: ne passim si
ne exceptione quorumcunqꝫ criminũ
ꝓcliuiores reddantᵗ eliuiores hoĩes
ad peccandũ ꝑ regulã in cancellaria
apostolica publicatam statuit ⁊ ordi
nauit: ꝙ in quibuscunqꝫ concessioni-
bus ⁊ facultatibus absoluendi casus
infrascripti tanqꝫ spalius sedis apl'i-
ce reseruati semꝑ intelligerentur ex-
cepti: videlꝫ offense ecclesiastice liber
tas: violationis interdicti ab eadeꝫ se
de ĩpositi: criminis heresis: ꝯspirati
onis in ꝑsonam aut statum romani
pontificis: siue cuiusuis offense inobe
dientie siue rebellionis eiusdem põti
ficis vl' sedis apostolice presbytẽicidij
offẽse ꝑsõlis in epm̃ seu alium prela-
tum: inuasionis depdationis: vel oc
cupationis aut deuastationis ter-
rarum romane ecclesie mediate vel
immediate subiectarum: ac etiam in
uasionis romipetarum: seu quorum-
cunqꝫ alioꝝ romam venientium: pro
hibitionis deuolutionis causaruꝫ ad
dictam curiam: delationis armoruꝫ
⁊ alioꝝ ꝓhibitoꝝ ad ꝑtes infideliuꝫ
impositõnis nouoꝝ oneꝝ realiuꝫ vl'
ꝑsonalium ecclesijs vel ecclesiasticis
ꝑsonis simonie super ordinibus vel
beneficijs exequendis in eadeꝫ curia
contracte: ⁊ gñaliter in casibus con-
tentis in bulla que consueuit ĩ die ce
ne domini per predecessores suos ro
manos pontifices publicari. Conside
rans ꝙ plerunqꝫ contingit suam .S.
huiusmodi facultates ⁊ confessiõalia

⁊ tam oraculo viue vocis concedere
nunc ꝑtextu confessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores ī supra
scriptis casibus fallantur vel fallant.
Statuit ⁊ decreuit sue intentionis fu
isse ⁊ eē per quascūqꝫ ꝯcessiones ⁊ fa
cultates per suam. S. tam scripto q̄ꝫ
v̂bo factas: aut in posterꝝ faciēdas ne
mini licere irretitos dictis casibꝰ ab-
soluere sine spāli sue. S. lr̄ia: quinim
mo concessiones ⁊ indulta ꝑdicta q̊
ad casus exceptos hꝰi nulli penitꝰ suf
fragari. T. S. A. M. C.

Paulus seruus seruorum dei ad
perpetuam rei memoriam. Cū
omnibus iudicijs sit rectitudo iusti-
cie ⁊ conscientie puritas obseruanda
id multo magis ī commissionibus ali
enationum rerum ecclesiasticarum
conuenit obseruari: ī quibus de chri
sti patrimonio ⁊ dispensatiōe paupe
rum: non de ꝓprio cuiuscūqꝫ peculio
agitur aut tractat̄. Quapropt̄ opor-
tet vt in examinandis huiusmodi ali
enationum causis que a sede aposto-
lica in forma si in euidentem vtilitatē
cedant oneratis ecclesiasticorum iu-
dicū conscientijs delegantur: nihil fa
uor vsurpet: nihil timor extorqueat:
nulla expectatio premij iusticiam cō
sciētieqꝫ subuertat. Monemus igr̄ ⁊
sub interminatione diuini iudicij om
nibus commissarijs ⁊ d̄legatis hꝰi di
stricte precipimꝰ: vt diligenter ⁊ cau-
te attendant cās in litteris apostolicꝭ
ꝑ supplicationes expressas: illasqꝫ so
licite examinent atqꝫ discutiant: testes
⁊ ꝓbatiōes sup̲ narratoꝝ veritate re
cipiant: ⁊ solum deū pre oculis hn̄tes
omni timore aut fauore deposito ec-
clesiarꝫ indemnitatibus cōsulant: nec
in lesionem aut in detrimentum eoꝝ
decretum quōlibet interponant. Si-
quis aut cōmissarius: aut delegatꝰ cō
scientie sue ꝓdigus in grauamen aut
detrimentū ecclesie: ꝑ gratiam timo
rem: vel sordes alienationi consense-
rit: aut decretum vel auctoritatem i-
terposuerit. Inferior quidem epō se
tentiam excōicationis incurrat. Ep̄s
vero aut supior ab executione officij
ꝑ annū nouerit se suspensum ad esti-
mationem detrimenti ecclesie illati ni
hilominus ꝯdemnamus: sciturꝰ ꝙ si
suspensione durante dānabiliter se ī
gesserit in diuinis: irregularitatꝭ la-
queo se inuoluet: a quo nisi ꝑ sūmuz
pontificem poterit liberari. Is v̂o q
dolo vel fraude: aut scienter in detri
mentum ecclesiarꝫ alienationem fieri
ꝓcurauerit: aut ꝑ sordes vel impr̄essio
nē alienationis decretum extorserit:
similem sn̄iam excōicationis incurrat: a
qua nisi ꝑ romanum pontificem pos
sit absolui. Ad restitutionē nihilomi
nus rerum alienatarꝫ cuz fructibus
qn̄cunqꝫ de ꝑmissis constiterit: ꝯdēna
mus. Volumꝰ autē ꝙ delegati ⁊ com
missarij predicti de penis ꝯstitutōnis
nostre specifice moneant̄: ⁊ ī quibus-
cunqꝫ lr̄is cōmissionū hꝰi hoc statutū
nostrum inseratur. Nulli ergo homi
num ⁊c.

Data Rome anno incarnationis do
minice. 1465. quīto Idus maij ponti
ficatus nostri anno ꝑmo.

Ius seruus seruoꝝ dei ꝛc. Au-
ctoritate apostolica presenti cō
stitutione ꝑpetuo valitura statuimus
ꝛ ordinamus: ꝙ omnes ꝛ singuli qui
absq; dispensatione canonica aut le-
gitima licentia siue extra tempora a
iure statuta siue añ etatez legitimam
vel absq; dimissorijs litteris: ꝛ vltra-
montani a citramontanis: ꝑterq̃ si i
hoc vltimo casu per cameraz aposto
licam iuxta ipsius stiluz ordinati fu
erint: ad aliquem ex sacris ordinibus
se fecerint ꝓmoueri a suoruz ordinū
executione ipso iure suspensi sint. Et
si huiusmodi suspensione durante in
eisdem ordinibus ministrare presūp-
serint eoipso irregularitatem incur-
rant: preterq̃ vltra alias penas in ta
les generaliter a iure inflictas: benefi
cijs ecclesiasticis possunt a iure priua
ri. Volumus autem ꝙ presēs nostra
constitutio in romana curia existens
post quidecim dies: absentes vero ita
licos post duos: alios vero ꝛ vltra-
montanos post sex menses ab ipsius
in audientia contradictorum: ꝛ can-
cellaria apostolica publicatione affi-
xione ligare incipiat. Nulli ergo ꝛc.

Data Rome anno incarnationis do
minice. 1461. 15. calen. decembris: pon
tificatus nostri anno quarto.

Ex processu annuali in curia.

Os ipsam hanc absolutionem
nobis tantuz ꝛ successoribus no
stris: romanis pontificibus reserua-
mus: articulo mortis duntaxat excep
to: in quo etiam satisfactionem ꝛ cau
tionem canonicam ab eis volumus es
se exigendam. Simili etiam sentētia
excommunicationis innodantes sa-
cerdotes illos: taz seculares q̃ cuius
uis ordinis regulares qui sic excom
municatos ꝛ anathematizatos: etiaz
in ipso mortis articulo constitutos:
aliter q̃ vt prefertur absoluerint: eis-
q; predicationem lectionem admini
strationem sacramentorum: auditio
nēq; confessionum interdicimus per
presentes.

Item ex ipso processu.

Tez excommunicamus ꝛ ana
thematizamus omnes violato-
res ecclesiastice libertatis: ꝛ illos pre
sertim qui contra sacrorum canonū
instituta ecclesijs ꝛ ecclesiasticis ꝑso-
nis sine lĩia ſpali romani pontificis
collectas vel alia onera: aut queuis
grauamina realia vel ꝑsonalia impo
nunt vel exigunt: aut imponi vel exi-
gi faciunt vel procurant.

Tem excōicamus ꝛ anathema
tizamus omnes illos qui in ter
ris suis noua pedagia imponunt: vel
probibita exigunt.

Bulla contra simoniacos.

Aulus eps seruus seruorum
dei. Ad ꝑpetuam rei memo
riam. Cum detestabile scel[us]
simoniace prauitatis: tam diuinaruz
q̃ sacroꝝ canonū auctas abhorreat

atq̃ damnet. Nos considerantes q̃
plures penaꝝ grauitas q̃ȝ dei timor
arcere solet a voluntate peccandi ac
summis d̄siderijs affectantes: vt hoc
pestiferum vicium: non ex vsu solum
sed ex mentibus boĩum saltez ꝑpter
penaꝝ metum penitus euellatur: p̄de
cessoꝝ nostroꝝ romanorum pontifi
cum vestigijs inherentes: ac etiaz om
nes ꝛ singulos excōicationis suspen
sionis priuationis interdicti sententi
as censuras ꝛ penas dudum a roma
nis pontificibus predictis ꝛ pro tali-
bus reputatis contra simoniacos q̄-
modolibet latas: ꝛ quas illos cuiuſ-
cunq̃ status gradus ordinis cōditio
nis: vel preminentie fuerit: etiaz si car
dīalatus patriarchali ep̄ali regali re
ginali: vel alia quauis ecclesiastica:
seu mūdana dignitatibꝰ prefulgeant
ꝛ eorum quenlibet tam manifestum
q̃ȝ occultum ipso facto incurrere vo
lumus: confirmantes ꝛ innouantes
apostolica auctoritate declaramꝰ q̃
omnes illi qui simoniace ordinati fu
erint a suorum sint ordinum executi
one suspensi: per electiones vero po-
stulationes confirmationes prouisi-
ones: seu quasuis alias dispositiones
quas simoniaca contigerit labe fieri:
ꝛ que viribus omnino careant in ec-
clesijs monasterijs dignitatibus ꝑso-
natibus officijs ecclesiasticis ꝛ quibꝰ
uis beneficijs: aut aliquo eoruz cuiq̃ȝ
ius nullatenus acquiratur nec inde
faciat aliquis fructus suos: sed ad il-
lorum omnium que percepit restitu
tionem sub aīe sue piculo sit astrictꝰ.
Statuētes preterea q̃ vniuersi ꝛ sin
guli etiam p̄missis dignitatibus p̄diti
qui quōlibet dando vel recipiendo si-
moniam commiserint: aut q̃ illa fiat
mediatores steteterint seu ꝓcuraue-
rint sniam excōis incurrant: a qua ni
si a romano pontifice pro tēpore exi
stente non possint absolui: preterq̃ȝ in
mortis articulo constituti: ꝛ vt huiuſ
modi labis contagio frequentius re-
primatur omnibus ꝛ singulis eccl̄ia
sticis secularibusq̃ ꝑsonis cuiuscūq̃
dignitatis status gradus ordinis: vel
conditionis fuerint: in virtute sancte
obedientie districtius iniungimus: vt
eos omnes quos simoniaz huiusmo
di cōmisisse vel procurasse: aut in ea
mediatores esse sciuerint: pontifici p̄-
dicto: vel cui idem pontifex duxerit
committendum per se vel alios reue
lare q̃ȝ totius non omittant. Pro re-
uelatione huiusmodi etiaz si compli
ces fuerint non solum veniam a no-
bis: sed etiam gratiam consecuturi:
si eorum iudicio participes tanti cri
minis valeant coerceri. Nō si non fe
cerint absolui non valeant: donec p̄-
dicta reuelant: ꝛ cōplices huiusmōi
detecti artius punientur. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc pagi-
nam nostre confirmationis innouati
onis declarationis ꝛ voluntatis īfrin
gere: vel ei ausu temerario contraire
Siquis autem hoc attentare presūp
serit indignationem oīpotentis dei ꝛ
beatorum Petri ꝛ Pauli apl̄oꝝ eiꝰ
se nouerit incursurum.

Datum Rome apud scum Petrum
anno incarnationis dn̄ice. 1464. no-
no calē. decēbris pontificatus nr̄i an
no p̄mo: publicata die. 30. nouembris
anno predicto.

Bulla de casibus reseruatis.

p Aulus eps seruus seruoruz
dei ad futuram rei memori
am. Et si dñici gregi saluti sē
per intenti singulis cum humilitate
poscentibus ea benigne cōcedere stu
deamus: per que peccatorum mole
deposita salus ipsa succedat: ꝛ hosti
hūani generis seruitute ereptas aīas
lucri faciamus altissimo qui nobis ea
sua bonitate cōmisit. Id tamen ꝑpē
siori studio ꝑcauendum esse censem⁹
ne cuiusuis indulgentie remissionis
vel facultatis obtentu christi fideles
ꝓcliuiores ad illicita in posteruz cō-
mittenda reddant: aut facilitas vēie
eis peccandi tribuat incentiuuz. Hac
itaq; consideratione habita oliz ema
nauit a nobis constitutio tenoris sub
sequentis: videlicet Sanctissimus in
xp̄o pater: ꝛ dñs noster dñs Paul⁹
diuina prouidentia papa secundus:
qui pridem super plenarijs remissio
nibus que semel in vita ꝛ semel ī mor
tis articulo conceduntur formam et
normam instituit: ne passim sine exce
ptione quoruncunq; criminum ꝓcli-
uiores redderentur homines ad pec
candum per regulam in cancellaria
apostolica publicatam statuit ꝛ ordi
nauit: ꝙ in quibuscunq; concessioni-
bus ꝛ facultatibus absoluendi casus
infrascripti tanq̄ȝ speciales sedi apo-
stolice reseruati semper intelligeren
tur excepti: videlicet offense ecclesia-
stice libertatis: violationis interdicti
ab eadem sede impositi: criminuz he
resis: conspirationis in personaz aut
statum romani pontificis: seu cuius-
uis offense: inobedientie seu rebellio
nis eiusdem pontificis vel sedis apo
stolice: presbytericidij: offense persōa-
lis in epm seu alium prelatum: inua
sionis depredationis occupatōis aut
deuastationis terrarum romane ec-
clesie mediate vel immediate sbiecta
rum: ac etiam inuasionis romipetaꝝ
seu quoruncunq; alioꝝ ad romanaz
curiam venientium: prohibitionis de
uolutionis causarum ad dictam cu
riam: delationis armorum ꝛ alioꝝ ꝓ
hibitoꝝ ad ꝑtes infideliū: impositōis
nouorum oneꝝ realium vel ꝑsonali
um ecclesijs vel ecclesiasticis ꝑsonis:
simonie super ordinibus vel benefi-
cijs assequendis in eadez curia vel ex
tra contracte: ꝛ gnāliter in casib⁹ con
tentis in bulla que consueuit in die ce
ne domini ꝑ ꝑdecessores suos roma
nos pontifices publicari. Cōsiderās
ꝙ plerunq; contingit suam sanctita-
tem huiusmodi facultates ꝛ confessi-
onalia: tam presentibus q̄ȝ absentib⁹
etiam oraculo viue vocis concedere:
ne pretextu concessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores in sup̄
scriptis casibus fallantur ꝛ fallāt: sta
tuit ꝛ decreuit sue intentionis fuisse
ꝛ esse per quascunq; concessiones et
facultates per suam sanctitatem: tam
scripto q̄ȝ verbo factas ꝛ in posteruz
faciendas nemini licere irretitos di
ctis casibus absoluere sine speciali
sue sanctitatis licentia: quinimmo cō
cessiones ꝛ indulta predicta quo ad
casus exceptos huiusmodi nulli pe-
nitus suffragari: vt autem ipsa consti
tutio que dudum scilicet quinto ca-
lend aprilis. anno ab incarnatōe dñi
nostri iesu christi. 1466. pontificatus

nostri anno secūdo publicata fuit ei⁹
dem Christi fidelibus plenius inno-
tescat: nullusq3 illius ignorantiā3 pre
tendere valeat in futurū presentibus
inseri fecimus: vt ad maiorem oīum
perueniat nationem. Nulli ḡ omino
hominum liceat hanc paginam no-
strorum statuti ordinationis et decre
ti infringere: vel ei ausu temerario
contraire. Siquis autem hoc atten-
tare p̄sumpserit indignationem om-
potentis dei ꝛ beatorū Petri ꝛ Pau
li apostolorum eius se nouerit incur
surum.

Datum Rome apud Sanctum Pe
trū: Anno incarnationis dominice
1469. Quinto Nonas Marcij: pon-
tificatus nostri anno quinto.

Finis.

Incipit titulus de sponsalibus et matrimonio extractus de tertia pte Sũme Venerabilis pr̃is fratris Antonini archiep̃i Florẽtini ordinis fratrum predicatorum.

Eatus es: ꝛ bene tibi erit: vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuarum: p̃s. 127

Dic sacrosanctũ conciliũ vniuersalis ecclesie non solum virgines ꝛ continentes i. vidue: sed etiam coniugati ꝑ rectam fidem ꝛ bonaꝫ oꝑationem deo placentes ad eternam merentur beatitudinẽ ꝑuenire: extra de sũ. tri. ꝛ fi. catho. c. i. Fuerunt quidam dicti Tratiani ꝛ Martiani: qui dixerunt homines in statu coniugali non posse saluari: sed h ab ecclesia pro hereticis reprobati ꝛ condemnati sunt. Cum enim deus fuerit auctor ꝛ institutor coniugij: vt patet Geñ. 2. dicere coniugium esse peccatum est asserere deum auctorem peccati: sed hoc est magna blasphemia dei. Omnes pene sanctissimi viri veteris testamẽti fuerunt coniugati: non soluꝫ Adã primus pater noster sed ꝛ Enoch: q translatus est in paradisum terrestrẽ Noe qui preseruatus est in diluuio: illi tres patriarche gloriosi: Habraam Isaac ꝛ Jacob: prudentissimus ꝛ sanctissimus Joseph: Moyses ille legisdator qui deum per essentiã videre meruit in hac vita: cantor spiritus sancti Dauid propheta: Ezechias qui solem redire fecit in celo. io. li neis. optimus ille: Josyas: deniqꝫ ꝛ ipsa domini mater Maria desponsata fuit Joseph: sed non per hominem: sed ope sp̃s sancti grauidata. Math. i. Qd enim in ea natum est de spiritu sancto est: semper virgo permanens: vt sicut prima ruine causa fuit humani gñris mulier Eua coniugata: ꝛ tũc virgo: sic ꝛ mulier esset causa nostre redemptionis ꝛ vite Maria desponsata semper ꝛ virgo. Sic ꝛ filius eius dñs noster interesse voluit nuptijs factis in cana galilee: vt habetur Jo. 2. casqꝫ miraculo primo conuersionis aque in vinum consecrauit: ex hoc approbans. Ipse tamen qd ꝑfectissimũ est in genere castitatis elegit non coniugium: sed virgo semper ꝑmanens. Et Johannem euangelistam cuius dicuntur ille nuptie fuisse ad hoc prouexit: vt nondum consũmato matrimonio virginitatem in euꝫ seruaret. Ita enim decet coniugium bonum ꝛ licitum declarare: q ſemꝑ virginitas et viduitas vt melius p̃feratur. vñ Augu. Nuptiaꝝ bonum semꝑ quidem bonũ est: qd bonum semꝑ in populo dei fuit: ꝛ aliqñ fuit legis obsequium nunc est infirmitatis remedium. In qbusdam vero humanitatis solatium filioꝝ quippe ꝓcreatõi oꝑam dare: non canino more ꝑ vsum ꝓmiscuum feminarum: sed honesto ordine cõiugali: nunc est in homine ꝓbandus affectus: etiam ipsũ tamen laudabilius transcendit ꝛ vincit celestia cogitans animus christianus. Sꝫ qm̃ sicut ait dominus: non omnes capiunt verbũ hoc: qui potest capere capiat. Que se non continet nubat: que non cepit

deliberet q̄ egressa ē pseueret: nulla
aduersario det̄ occasio: nulla christo
subtrahat̄ oblatio: hec ille. 27. q. i. nu
ptiarum. Non solum autem hunc. s. sta
tum ɔiugalem esse bonum de se ⁊ p-
uenire ad beatitudinē: sed ēt ⁊ qualit̄
sit tenendus talis status vt ducat ad
vitam ostendit psal. in predictis ver-
bis: beatus es ⁊c. Ubi tria notabimus
Primo p̄miū vltimatū ad qd̄ qlibet
anxiatur ibi: Beatus es ⁊ bene tibi
erit. 2º ɔiugum immaculatū cui illō
reseruat̄ ibi: Uxor tua sicut vitis abū
dans ⁊c. 3º effectum deriuatū: in quez
istud ordinatur ibi: Filij tui sicut no
uelle oliuarum ⁊c.

Quantnm ad p̄mum certum ē q̄
vltimum p̄mium hominis est beatitu
do ⁊ omnis cura mortaliū ⁊c. ad vnū
beatitudinis finem nititur peruenire
inquit Boecius in libro de philoso-
phica consolatione: ⁊ certe bene erit
ibi.

Quanta enim ibi felicitas vbi nul
lum bonum deerit: nullm malū ad
erit: erit deus omnia. s. ad bona in
omnibus ait Augst. in vlt. c. de ciui.
dei. Beatus ergo nunc es spe: ⁊ bene
tibi erit ibi in reseruando ea q̄ sequū
tur opera virtuosa. Circa istud autē
beatitudinis p̄mium considerat̄ tri-
pliciter matrimonium spuale figura
tū per carnale. Primū est coniugium
anagogicum ad qd̄ terminatur. Se-
cundū est coniugium allegoricū per
quod ipsi procuratur. Tertiuz est cō
iugium tropoloicum per qd̄ primuz
adipiscitur.

Coniugiū naturale consistit in cō
iunctione duarum psonarum aīo principa
liter in amore coniugali indiuisibili:
⁊ istud est coniugiuz anagogicū. s. ce
leste modo spualissimo ⁊ purissimo.
Ibi eni i superna patria anima cōiū
gitur deo cum intellectu clare ipsum
cognoscendo: ⁊ affectu ardentissimo
eū diligendo insepablr. vn̄ sequit̄ sū-
ma fruitio ⁊ maximū gaudiuz: qd̄ vi
cit omnem mundi delectationez. De
multis sanctis legimus q̄ rapti: non
quidem ad claram dei visionem sed
ad aliquam altiorem cognitionez di
uinorum ita absorti sunt in gaudium et
consolationem q̄ non sentiebant ali-
qd̄ penale qd̄ corpori infligebatur: nec
curabant de cibo ⁊ potu ⁊ huiusmodi: sz om
nia mundi fastidiebant vt lutum: mlt̄
to magis in cor hominis non ascēdit
immensum illud gaudium ⁊ premiū
qd̄ anima recipit: ⁊ postea corpus ex
coniunctōne perfecta intellectus ⁊ af
fectus cum deo in patria. De quo cō
iugio gandent angeli omnes: ⁊ sancti
amici sponse. Unde dicitur Apocl.
19. Gaudeamus ⁊ exultemus ⁊ de-
mus gloriam ei: quoniam venerunt
nuptie agni scilicet christi cum quali
bet anima beata. In veteri testamen
to nondum venerat: ⁊ ideo nulla ani
ma deo fruebatur: sed Christo mor-
tuo ⁊ ascendente aperi[c]te ianuā apo
calyp. 19. Beati qui ad cenam nupti
arum agni vocati sunt: que figurate
sunt per nuptias Assueri regis: cum
sibi despōsauit Hester pulcherrimaz
que interpretatur humilis. Non eniz
nisi per humilitatem ad eum peruenit̄
Hester 2º. Desponsatio qdem huius
coniugij supnalis fit hic in presenti se
culo in baptismo vel p̄nia p charitatē
vn̄ apls. 2º corinthi. 11. Despondi enī
vos vni viro. Et hoc vtiqz frāgi pōt

sicut spõsaliciũ carnale.nã p peccatũ
mortale frãgit᷑ : sed per penitentiam
reitegrat᷑. Unde. Hiere.3.dicitur:Si
dimiserit vir vxorem suam ꝛc. sz con
summat᷑ i gloria.nec ibi frangi põt.

Secũdũ coniugiũ scz allegoricuz
per quod peruenitur ad predium ce
leste:est inter christum ⁊ ecclesiam ce
lebratum:quando videlz dei filiꝰ no/
stram assumpsit humanitatem: cum
verbum caro factum est ⁊ habitauit
in nobis. Jo.primo. Istud matrimo
nium fuit initiatum in patriarchis ⁊
prophetis:vnde ⁊ Osee promisit di/
cens:Desponsabo te mihi in fide. Ra
tificatum in incarnatione:in quo me
diator fuit archangelus Gabriel : et
quasi notarius exigens consensũ vir
ginis pro natura humana:quod vt fe
cit dicens:Fiat mihi ſm verbum tuũ
subito dei verbum vnitum est nostre
humanitati insolubiliter:ita vt nun/
q̃z alter alterum dimiserit:neqz ver/
bum humanitatem: neqz humanitas
dei verbum:nec etiam in morte. Hõ
⁊ figuratum fuit in matrimonio Re
becce:que per procuratorem Habrae
Eliazer desponsata est Isaac:qui chri
stum significat postq̃z expressit con/
sensum suum. Geñ.24. Nec alteram
vnq̃z cognouit:sed eam valde dilexit.
Confirmatum fuit in cruce:vnde ibi
clamauit:Consummatuz est:quia ibi
ostensa est plenissime dilectio eius:et
sacramenta que ex ea habent virtu/
tem perfecte vnita est ecclesia : vnde
⁊ filij nascuntur ecclesie.vnde Apoꝰ.
Hoc autem dico scilicet coniugium
naturale magnum in christo ⁊ eccl'ia
sacramentum. Ad cuius coniugij nu
ptias omnes vocantur: ⁊ parabolice
habetur Matth.22. de Rege qui fec̃
nuptias filio suo ⁊ vocauit multos.

Tertiũ cõiugiuz est tropologicuz
seu mortale:⁊ hoc siue dicat᷑ esse iter
appetitum rõnalem:seu spũz vt virũ
⁊ sensualitatẽ ⁊ vxorez que frequent᷑
cõtrariant᷑ adinuicẽ:quia vt dicitur
ad Gal.5. Caro cõcupiscit aduersus
spũm:sicut mulier cõtrariat᷑ viro:dz
tñ sensualitas subijci viro ⁊ spũi ſz il
lud Geñ.3. Sub viri ptãte eris: ⁊ ipe
dñabitur tui. De hoc magister in 2o
sñiarum. Uel etiam matrimonium
morale dicitur inter intellectũ ⁊ sapi
entiã:sumẽdo sapiẽtiã p vẽa noticia
cum rectitudine vite : prout sumunt
Stoyci:⁊ ẽt sacra scriptura i libris
sapientialibus frequẽter.vñ sap.7o.di
cit sapiens: Hanc amaui ⁊ exquisiui
sapientiaz a iuuentute mea ⁊ quesiui
eam mihi sponsam assumere:⁊ ama/
tor factus suz forme illius. Ex hac ge
nerant᷑ filij bonoꝝ operũ q̃zplures.
Et figurat᷑ p despõsationez Rachel
factã Jacob:que erat virgo pulcher
rima ⁊ aspectu venusto:⁊ hoc ad fon
tem aquaꝝ : qa maxime ad lectionez
sacraꝝ scripturaꝝ. Geñ.29. Potest
etiaz adaptari ad religionez qualz
vt dicat᷑ vxor ⁊ ingressus eiꝰ maritus
aut etiã ad quãlibet ecclesiã:cuiꝰ spõ/
sus dr̃ prelatus que alteri viro.i.pre/
lato adherere non põt nisi eo mõtuo
p aliquẽ moduz:nec ipse alteri eccl'ie
adhẽre nõ põt sine debita licentia. Et
vt dicitur ex̃ de transac.c. decetero.
nõ humana potestate:sz diuiña spũale
ↄiugium dissoluit᷑: ibi vide. Omnia
hec coniugia designat coniugiũ nãle
sz vltimũ.s.inter animum ⁊ virtutem
qlibet debet in se reperire: ⁊ sic beatꝰ

es:⁊ bene tibi erit.

Quantum ad secundum.s.de con/iugio naturali seu carnali quale esse debet innuit Psal.cuz dicit: vxor tua ꝛc. Dicit Apo⁹.ad hebre.i3. Honora/biles nuptie in omnibus ⁊ torus im/maculatus:fornicatores autez ⁊ adul teros iudicabit de⁹:quasi dicat: Tūc status coniugalis est in honore coraz deo:⁊ hominibus: quando torus ī/maculatus est.i.quando fidem alter alteri seruat vitando adulteria:⁊ ali/as corruptelas quas deus iudicat ad mortem eternaz:vnde dicit vxor tua: vt sit tibi soli:⁊ tu ei ⁊ econuerso. Sz vtrum sapienti conueniat sumē vxo/rem etiam a phis disputatum est : et ꝙuis melius sit extra coniugium eē si caste viuatur:tamen si nupserit vir go non peccat ait apo⁹.i. corinch.7°. vir vel mulier:⁊ melius est nubere ꝙ vri:ait idē Apo⁹.Et est ɔparatō abu siua:quia nubere non est malum:sed vri sequendo illicitas corruptelas ma luz ⁊ damnabile est.sit ergo tibi vxor sed vxor tua sicut vitis ꝛc.vbi tria no tantur circa matrimoniū carnale ad hoc vt beatus sis:⁊ bene tibi erit.

Primum vt ab impedimentis matri monij vtraqꝫ psōa sit libera ibi:vxor.

Secundum vt anima viri sit timida dei ibi: Tua.

Tertium vt mulieris vita sit bonoꝝ fecunda ibi:sicut vitis ꝛc.

Quantum ad primuz vt aliqua sit tibi vxor:vel aliquis sit tibi vir: opor tet ꝙ sit libera ab impedimentis que dirimunt matrimonium : ⁊ tunc erit vxor tua. Nam si aliquod de ipsis ha beret non esset vxor tua: sed concubi bina:⁊ ista impedimenta sunt.i2.que in his versibus continentur:videlicet Error conditio votum cognatio cri/men.Cultus disparitas ordo ligamē honestas.Si sis affinis: si forte coire nequibis: Hec socianda vetant connu bia:facta retractant. Hec diffuse tra/ctantur a theologis ⁊ canonistis ſm doctrinam magistri sententiarum in 4°. ⁊ Gratiani in decretis. Sed omis sis his impedimentis: quia de his .J. plene habetur : loco huius videatur sequens questio.

Utrum sapienti ducenda sit vxor Hieronymus 2°.li°.contra Iouinia/num dicit hanc questionem motam in libro quem fecit Theofrastus au/reolus de nuptijs:qui fuit discipulus aristotelis designatus ab eo in mor/tem precipuus super omnes alios di scipulos suos:ad quem vt prudentio rem ⁊ sapientiorem defuncto aristo/tele conuolauit academia. Dic igitᷣ in dicta questione cum diffinuissz: si pulchra esset mulier:si bene morige/rata:si honestis parentib⁹ nata:si ipe sanus ⁊ diues:sic sapientem aliquan/do matrimonium ĩre debere statim intulit. Hec raro vniuersa in nuptijs concordant. Non est igitur vxor du/cenda sapienti. Primum igitur im pediri studia phie:nec posse quenqꝫ liberis ⁊ vxori pariter inseruire. Mlᷓ taqꝫ esse que matronarum vsibus ne cessaria sunt:preciose vestes auruz gē me sumptus ancille varia suppellex lectice ⁊ exedra deaurata:deinde per totas noctes garule questiōes: illa or natior procedit in publicum:hec ho/noratᷣ ab omnibus : ego in conuentu feminarum misella despicior. Quid aspiciebas vicinam. Quid cū ancilla

loquebaris. De foro veniens quid attulisti. Non amicum habere possumus non sodalem: alterius amorem sui odium suspicatur. Si doctissimus preceptor in qualibet vrbium fertur nec vxorem relinquere: nec cum sarcina ire possumus: pauperē alere difficile est: diuitem ferre tormentum. Adde ꝙ nulla est vxoris electio: sed qualiscunq; venerit habenda: si iracūda: si fatua: si deformis: si superba: si fetida: quodcūq; est post nuptias discimus. Equus asinus bos canis ⁊ vilissima mancipia probantur prius: ⁊ sic emuntur: sola vxor non ostenditur: ne ante displiceat q̄ȝ ducatur. Si domum totam ei cōmiseris seruiendum est ei: siquid tuo arbitrio reseruaueris: fidem sibi non adhiberi putabit: ⁊ in odium vertetur ⁊ iurgia: ⁊ nisi cito consuleris anus venena parabit. Aurifices ⁊ institores gemmarum sericarūq; vestium si intromiseris periculū pudicitie est: si prohibueris suspicionis iniuria. Veruȝ quid prodest diligens custodia: cum vxor impudica seruari non possit: pudica non debeat. Infida enim custos castitatis est necessitas. Et illa pudica vere est dicenda: cui licuit peccare: sed noluit. Pulchra cito adamatur: feda facile ꝯcupiscit: difficile est custodire qḋ plures amant: molestū est possidē qḋ nemo dignat̃ habere: minori tñ miseria deformis habetur: q̄ȝ fōmosa seruetur. Nihil enim tutum est ī quo totius populi vota suspirant. Q si ꝓpter dispēsatōnē domus ⁊ lāguoris solatia ⁊ fugam solitudinis ducantur vxores: multo melius seruus fidelis dispensat: auctoritati dñi obediens: ⁊ eius dispensationi obtēperās: q̄ȝ vxor que in eo se estimat dñam si cōtra viri faciat voluntatem. i. qḋ ei placȝ: nō qḋ iubetur. Assidere autē egrotanti magis possunt amici ⁊ vernacule bñficijs obligati: q̄ȝ illa que nobis imputat lachrymas suas: ⁊ hereditatis spe vendat illum: inde ⁊ solicitudinem iactans languentis animū desperatiōe conturbet. Q si ipsa languerit egrotanduȝ est: ⁊ nunq̄ȝ ex eius lectulo recedendum: aut si bona fuerit vxor ⁊ suauis: q̄ tuȝ rara est: cū perturiēte oȝ gemi: ⁊ cū periclitāte torqueri. Sapiēs aūt nūq̄ȝ solus esse potest: habet secū omnes qui sunt: quicūq; fuerūt boni ⁊ animū liberꝝ quocūq; vult trāsfert. Quodq; corpore nō pōt: cogitatione ꝯplectit̃. Et si hominū copia defuerit loqtur cū deo: nunq̄ȝ minus erit sol⁹ q̄ȝ cum solus fuerit. Porro liberoruȝ cā vxorem ducere: vt vel nomen nostrum non intereat: vel vt habeamus presidia senectutis: ⁊ vt cētis vtamur heredibus stolidissimuȝ est. Quid ei ad nos recedētes e mundo ꝑtinet: si nomine nostro alius non vocet̃: cum ⁊ filijs statim vocabulum patris non referat: ⁊ īnumerabiles sint q eodem nomine nuncupent̃. Aut que auxilia sunt senectutis: nutrire domi illum q aut prior te forte moriatur: aut peruersissimis moribus sit instruct⁹: aut certe cum ad maturam etatem ꝑuenerit tarde ei mori videaris. Et concludit Hieronymus. Hec ⁊ h⁹i Theofrast⁹ differens quem christianorum nō suffundat quoruȝ conuersatio est in celis. Nō autē dictum ēst. s. ꝙ non ducat̃ vxor a sapiente ꝑpt̃ predictas causas intelligendum est si caste viuat. Naȝ

alias vt dicit Apo.i.corinth.7.Meli-
us est nubere q̃ vri.i.cadere ĩ dãna
biles corruptelas.
Quantũ ad secũduz.s. qualis debz
esse maritus hoc potest elici ex hoc ꝙ
dicitur:vxor tua.i.tui.⁊ refertur h᷈ ad
illud qd̕ dixerat in p̃n.illius psal.scz
Beati omnes qui timent dñm: qui
ambulant in vijs eius.Labores ma-
nuum tuarum quia manducabis ⁊c.
sequit᷑ vxor tua.i.vxor tui: qui es de
numero eorum qui timent dñm ⁊c. ĩ
quibus verbis notantur tria que de-
bent esse in bono marito.
Primo vt ĩ ĩterioribus sit timorosus
ibi.Beati oẽs q timẽt dñm.
Secũdo vt in operibus sit virtuosus
ibi:qui ambulant in vijs eius.
Tertio vt in laboribus sit studiosus
ibi:Labores manuum tuarum quia
manducabis.
Quantum ad primum certum est
ꝙ scriptura sacra beatum asserit qui
deum timet:prouerb.28.Beatus vir
qui semper est pauidus.Nam vt di-
citur.ecc.i.Timor dñi expellit pecca
tum.Per hoc enim ꝙ quis timet iu-
dicia dei ⁊ penas in presenti vel ĩ fu-
turo peccatis reseruatas penitentiaz
agit d̕ peccato:ne incidat in eas:psal.
A iudicijs enim tuis timui. Ex hoc
etiam ꝙ quis timet non perdere gra
tiam ⁊ amicitiam dei que non perdi
tur nisi ꝑ peccatum abstinet se ab il-
lo ne cõmittat:prouerb.15.Per timo
rem domini omnes declinant a ma-
lo:⁊ dum considerat quis ꝙ deus in
spicit opera eius semper timet ne in-
ueniatur in eis piger ⁊ negligens ec-
cle.7.Qui deum timet nihil negligit
Debet ergo vir habere istum timo-
rem domini:⁊ cum eo nuptias ⁊ con
iugium exercere. Unde ⁊ d̕ sancto
Iuuene Thobia ⁊ vxore sua Sarra
scribit᷑.Thobie.9°.Nõ nuptiaꝝ con
uiuium cum timore dñi exercebant.
Et ad hoc istruxit eum angelus Ra
phael dicens:Accipe virginẽ.s.sarrã
cum timore dñi amore filioꝝ magis
q̃ libidine ductus: Tho.6.declarãs
sibi ꝙ ideo.7.alios maritos quos illa
virgo sarra habuerat suffocati sunt
a diabolo:cum accesserunt ad eam:
quia non cuz timore dñi sed vt libidi
ni solum vacarent:sicut equus ⁊ mu
lus quibus non est intellectus: intẽde
bant exercere coniugiuz.Et in his hz
ptãtẽ demõ semꝑ quo ad occidẽduz
animam.Aliqñ etiam quo ad corpus
nocendi ꝑ maleficia:⁊ actus ĩordina
tos.Omnis adulter est in vxorem su
am amator ardentior inquit Sextus
phs.32.q.4.c.origo.
Secũdo debet esse in operib⁹ vir-
tuosus:⁊ per hoc ambulat in vijs dñi
Uie.n.qb⁹itur ad dñm sũt opera vir
tutũ.s.castitatis charitatis eqtatis:⁊
h⁹i.Ambulet ergo maritus per viaz
castitatis coniugalis seruando illud
Tho.4°.Attende tibi ab omni forni-
catione:⁊ preter vxorem tuã nunq̃
patiaris crimen scire.Anteq̃ sumas
vxorez ab omni actu carnali necesse
est te abstinere:alias fornicationem ĩ
curres:que est soluti cum soluta:⁊ in
de mortale pecccatum ⁊ damnatiõez
eternam non euades:neq̃ fornicato-
res regnum dei ꝯsequentur.i.corint.
6.Nõ multi fatui non credunt: sz he
reticus eẽt qui hoc pertinaciter affir
maret.s.fornicationem nõ esse morta
le pccm.Postq̃ aũt accepisti vxorez

ambula per viam castitatis coniuga
lis seruando illi fidem mente ⁊ corpo
re: non accedēdo ad alias: quia adul
terium esset ⁊ crimen graue: ⁊ contra
diuinum sacramentum. Mirabile est
ꝙ viri omnino volunt vxores eē ca-
stas: nec ad alium aspicere virū: ⁊ qñ
inhoneste essent ad maximam sibi in
iuriam ascribunt: ⁊ merito: quia īdu
cit sibi talis maximam verecūdiaꝫ et
obprobrium. Nam mulier adultera
est obprobrium totius parentele: dete
stabilis ⁊ abbominabilis coram deo
⁊ toto mundo: digna igne temporali
⁊ eterno. Sed ipsis videtur sibi lice-
re omnem inhonestatem exercere: nl'
lam fidem seruātes vxoribus. Et cer
te cum viri cōiter excellant in vigore
rationis mulieres non minus peccāt
sed grauius viri adulteri. s. ꝙ̄ mulie-
res adultere: ⁊ ita digni sūt igne eter
no: ⁊ per excōicationem puniendi ab
ecclesia: cum ad iudicium adducunt'
viri adulteri sicut ⁊ adultere: ⁊ mul-
to magis sodomite ⁊ incestuosi non
contenti vxoribus suis cremādi igne
temporali: ⁊ ab omnibus detestandi:
ambrosius: Nemo sibi blandiatur ꝺ
legibus hominum: quia quod non lꝫ
mulieri non licet viro. 32. q. 4. nemo.
Licet enim leges seculi non puniant
ita maritos cum solut]. se miscentes
sicut adulteras mulieres: tamen lex
dei ⁊ ecclesie equaliter ⁊ eternaliter
punit. Ambulet 2º. vir per viam cha-
ritatis vt diligat vxorem non solū ꝫ
carnem: ſꝫ magis ꝫm spūm prout ad
monet Apoꝰ. dicēs: Uiri diligite vxo
res vestras sicut christus dilexit eccle
siam sponsam suam. dilexit itaꝫ non
vt esset pulchra corpore: sed virtute ⁊
mente: admonens ⁊ corrigens eaꝫ fre
quenter. Cū ergo perpēdit vir vxorē
esse vanam: se pupurissa ⁊ cerusa lini
entem: debet eam reprehendere. Si
audit eam nimis loquentem: ⁊ verba
irrōnabilia loquenteꝫ: vt faciunt: ⁊ ꝓ
cipue cū sᵗ irate reprehendat: vt egit
sanctus Job vxorem suam dicens ei
Quasi vna de stultis mulieribus lo-
cuta es: Job ꝑmo. ⁊ sic de aliȷs vicȷs
Ambulet etiam vir in viȷs dñi. s. equi
tatis ⁊ iusticie: vt. s. habeat eam: nō vt
ancillam: qꝛ de pedibus eius non est
formata: nec vt dñam suam: quia nec
de capite: ſꝫ vt sociam ⁊ sororem: naꝫ
ꝺ eiꝰ medio. i. de costa pectoris Ade
est formata Eua. Geñ. 2º. Prouideat
ergo decēter ꝫ statū suū ī necessariȷs
victus ⁊ vestitus ⁊ familie. Est enim
caro ꝺ carne sua: vt ait Adā. Nemo
autem carnem suam odio habuit: ſꝫ
nutrit ⁊ fouet eam ait Apoꝰ. Nō eaꝫ
sine culpa verbis exasperet: aut de-
spiciat: aut verbis maledicis ⁊ ꝯtume
liosis afficiat: vel inhonestis. Et licꝫ ī
gubernando domum vir sit superior
tamen in debito coniugali sᵗ equales
. i. corint. 7. vir vxori debitum reddat
⁊ vxor viro: salua tamē semper omni
honestate: ⁊ exclusis bestialitatibꝰ ho
minum.

Tertio vir debet esse studiosus in
labore. Homo. n. nascitur ad laborem
Job. 5. Et primo marito fuit dictum
In sudore vultꝰ tui ve. pa. tuo. Geñ.
3º. ⁊ hoc ē quod subdit psal. Labores
ma. tu. qꝛ man. i. ex labore tuo ꝓcura
bis tibi ad manducandum ⁊ familie
tue. Debet ergo vir aliqꝺ exercitium
corporale facere licitum vnde lucret'
ꝓ vita sua: nō tamen sumat exercitiū

vnde vsuras exerceat vel fraudes vel
mendacia: qꝛ potius erit furtuȝ ꝗꝫ lu
crū. ait Apo. Qui furabatᷣ iā ampliꝰ
non furetᷣ: magis autem laboꝛet ma
nibus suis: vt habeat vnde tribuat ne
cessitatē patiēti. Cū ergo audiēit mu
lier que maritū querit virum talē se-
cure illum accipiat: qꝛ qete viuet: ⁊ be
ne sibi erit.

Quātū ad tertiū secūde partis pn
cipalis. s. qualis debet esse vxoꝛ notatᷣ
cū dicitᷣ. vxoꝛ tua sicut vi. ha. ī la. do.
tue. s. erit vxoꝛ. Unde sciendum est ꝙ
vxoꝛ vt dicitᷣ in catholicon dicitᷣ ꝗsi
vnxioꝛ: quia antiquitus puelle nubē-
tes inūgebātur suaui ⁊ odoꝛifera vn
ctiōe. Unctō designat lenitatē. Odoꝛ
bonā famā: que debet esse in vxoꝛe.
Debet enim esse mitis ⁊ lenis conso-
lans viꝝ in afflictionibus suis: ⁊ bone
fame. ⁊ ad hoc vt sit bona vxoꝛ ⁊ be-
ne tibi sit ex ea: opoꝛtet ꝙ habeat tres
ꝯditiones.

Primo vt habeat in moꝛibꝰ humilita
tē ⁊ sic erit vitis.

Secūdo vt habeat ī actibꝰ bonis fecū
ditatē: ⁊ sic erit abundans.

Tertio vt habeat ī egressibꝰ raritatē
⁊ sic erit ī lateribꝰ domꝰ tue.

Assimilatur bona vxoꝛ viti. dicitᷣ
ei sicut vitis ꝑ humilitatē: qꝛ sicut vi
tis ex se tēdit ad terraȝ: nec ascendit
sicut alie arboꝛes: nisi trahatᷣ violentᷣ
in pergulis: vel in arboꝛibus: sed ex se
curuatᷣ ad terrā plusꝗꝫ alie arboꝛes:
ita vxoꝛ dȝ esse humilis: intelligens se
terram esse. Sit humilis in aspectu:
vt nō erigat ceruicem: vel oculos sup
hoīes: humilis in vestitu: vt non poꝛ
tet vestes cum longa cauda: ⁊ varios
oꝛnatꝰ. vnde apostolus. i. ad Timo.
2. Oꝛnantes se non in toꝛtis crinibus
nec in veste pꝛeciosa auri ⁊ argenti ⁊
margaritis: sed in sobꝛietate: cooperi
endo non solum collum ⁊ pectus: sed
⁊ caput. In affectu: vt. s. loquatur pa
rum non contēnendo: ⁊ verbis super
bis marito respondendo: quando est
iratus: sed se ei humiliando. Uasti re
gina pꝛopter suam superbiaȝ quia nō
voluit obedire Assuero regi marito
suo quando misit pꝛo ea: repulsa ē a
coniugio eius ⁊ regno: vt habetᷣ He
ster. 2. Debet ergo vxoꝛ viro obedire
in omnibus licitis ⁊ honestis: ⁊ eū re
uereri: sicut Sarra reuerebatᷣ viruȝ
suuȝ Habꝛaam vocans dominum: vt
dicit Pe. in ca. sua. i. pe. Debet 2º
esse fertilis in fructibꝰ: vt sit vitis abū
dans: vt dicere valeat illud eccl. 24.
Ego quasi vitis fructificaui: ⁊ facere
quidem fructum filioꝛum: ⁊ abunda
re in eis: hoc est in voluntate dei. Un
de filios si habet laudet deum si non
habet oꝛet deum: ⁊ si vult etiam ad-
ijciat votuȝ: vt fecit Anna vxoꝛ Hel-
chane: ⁊ obtinuit filium Samuelem
pmo. Re. pmo. Si nō exaudiatur non
contristet: ex quo deo non placet nec
vir eam pꝛopter hoc exosam habeat.
Multis filij sunt cā dānationis. Sed
semper fructificet: ⁊ abundans sit in
fructibus bonoꝝ operum: vt filis sit
illi sanctissime ⁊ nobili sponse de qua
ait Salomon. puer. 31. mulierem foꝛ
tem quis inueniet ⁊c. manum suam
misit ad foꝛtia: ⁊ digiti eius appꝛehē
derunt fusum: manum suam aperuit
inopi ⁊ palmas suas extēdit ad pau-
peres. Mittat ḡ manum operis ad
foꝛtia. i. ad ea que sunt difficilia ⁊ ma
gne impoꝛtantie cum expedit: sicut

fecit regina hester:que pro liberatiõe
populi sui a morte:post orationẽs ⁊ ie
iunia ⁊ mortificationem ⁊ humiliati
onem accessit non vocata ad regẽ As/
suerum maritum suum exponens se in
hoc periculo mortis:quia sic erat sta
tutum ꝙ quicunq̃ ad ipsum regem
accederet non vocatus occideret:ni/
si rex subito eam sceptro suo tetigissz
in signum clementie:⁊ per hoc reuo/
cauit sententiam illam iniuste datam
a rege contra populum:vt patet in li
bro hester. Sicut etiam prudentissi/
me facit Rebecca:que operata est: vt
Jacob filius eius obtineret benedicti
onem paternam ⁊ ius primogeniture
quam cognouit a deo sibi collataz:ac
etiam viro suo Jsaac persuasit vt ipz
Jacob filium eorum mitteret in Meso
potamiam ad tempus vt cederet locũ
ire fratris sui:Geñ.27.operata ẽ pru
denter:⁊ Abigail portãs munera ma
gna ad Dauid ⁊ socios ad mitigãdũ
iram suam contra Nabal virum su/
um quem disposuerat occidere pro/
pter verba iniuriosa dicta nuncijs su
is:primo. Re.28. Operata est vtiliter
⁊ Rachel vxor Jacob recedẽs a prẽ
suo Laban iniusto sine noticia ei⁹:et
furans ei idola sua ne idolatraret vl
terius: ⁊ abscondens sub stramentis
super quibus sedebat:ne ea reperiret
pater suus tabernaculum eius vbi ma
nebat perquirens:ne vir suus de fur
to argueretur:Geñ. 31. Jn similibus
ergo mittat manum operis ad fortia
sustinens potius infamiam ⁊ mortez
q̃ȝ fidem frangat adulterium cõmit/
tens:vt fecit Susanna erga illos ini/
quos senes:Daniel.13.Et si vir infir/
metur etiam grauissime ⁊ toto tẽpo/
re vite sue: ⁊ de ꝓsperitate veniat ad
miseriaz fortiter operet̃ euz iuuando
ei deuote seruiẽdo cuz eo incõmoda
sustinẽdo:sicut fec̃ Anna vxor Tho/
bie senioris:cuz cecũ factũ ⁊ pauperẽ
non derelinquens: sed de suo labore
texendo sustentans:vt patet Tho. 3º.
Sed ⁊ digiti eius apprehendãt fusuz
i.non diligenter etiam humilia ⁊ vi/
lia facere quecunq̃ oportz: ⁊ q̃cũq̃
vt nere suere coquere domũ mũdãe
⁊ h⁹i.Et hoc de Octauiano ⁊ Caro
lo magno legitur ꝙ fecerunt filias su
as docere lanificium:⁊ colo se exerce
re ne essent ociose.Et filios cum habz
⁊ põt ⁊ si diues sit ablactare dz.Gre
go.reprehendit mulieres: que cũ pol
sint non lactent filios suos proprios
sed dant alijs ad nutriẽdum:di.5.ad
eius. Que nutrices cum frequenter
sint ebriose discole ⁊ luxuriose qui nu
triuntur ab eis lacte imbibunt mores
earum.Debet demũ extendere manum
ad pauperes.facẽ.n. elemosynã solẽt
viri dimittere hoc vxorib⁹ suis: quod
facere debent ẜm facultatẽ eius:nota
biliter tñ dare non debent sine consẽ
su virorum suorum.

Tertio debet esse rara in discurrẽ
do extra domuz.Unde dicit:i la.do.
tu.s.sit vxor.Non debet esset in plate
is ad tripudiandum:in ostio dom⁹
ad cõfabulandum vel murmurandũ
in fenestra ad procãduz:sed in la.do.
tu.intra domum: nunc in vno latere
seu loco:nunc in alio. Jn camera ad
orandum:aliqñ in sala ad ordinãdũ
aliqñ in coquina ad prouidendum ⁊
h⁹i.Dicit beatus Ambrosius de bea
ta virgine desponsata Joseph prodi
re extra domum nescia: nisi cum ad

ecclesiam conueniret: τ cum lex mā-
dabat: sed τ tunc non sola: sed cuꝫ cō
iuge suo sociata ibat ad templū in fe-
sto: τ cū filio: vt habet̄ Luc. 2°. Mul-
tum enim debet attendere ad conser-
uationem bone fame: τ ideo cōuersa
tionem personarum suspectarum vi
tet: τ accessus ad loca indebita: vel nō
debito tempore. Dicit Sapiens ꝙ do
mus τ diuitie a parentibus .s. dantur
filijs: vxoꝛ autem a domino pꝛepa-
rat̄: quasi dicat gratia spēalis dei ē:
vt quis bonam vxoꝛem habeat. Et iō
cum fieri debet coniugium vtraqꝫ ps
debet oꝛationes facere: τ ab alijs per
sonis bonis pꝛocurare: vt dn̄s det si-
bi bonam societatem. Nam si malaꝫ
inuenerit purgatoꝛium sustinebit: et
tamen patienter ferre opoꝛtebit: quia
dissolui vel separari non potest. Si
bonam societatem habebis beat⁹ es:
τ bene tibi erit. vnde dicitur: Mulie-
res bone beatus vir. Sapiens ei mu-
lier vt dicitur pꝛouer. 14. edificat do-
mum suam. i. multiplicat omnia bo-
na: sicut vitis abun. in la. d. t. que latēa
i. loca implet bonis. Insipiens auteꝫ
extructā manib⁹ destruet. i. operibus
suis exterminabit familiam τ sbaꝫ: si-
cut fec̄ illa Jezabel vxoꝛ Achab Re-
gis Jsrael: τ demum ipsa extermina
ta est. 4°. R. 9.

Quantū ad tertiū pꝛincipale: s. effe
ctuꝫ ad quem oꝛdinatū est matrimo-
niū istud pꝛincipalioꝛ est: pcuratio fi
lioꝝ: qui ad dei cultū nutriantur: τ h̄
est qd̄ subdit̄: filij tui. s. no. oli. s. erunt
pulchꝛi moꝛibus: semp virides virtu-
tibus: victoꝛiosi ī tribulatōib⁹ τ tenta
tiōibus: oleū pꝛoducentes in miserati
onibus. Oliua enī pulchꝛa τ semper
viridis significat victoꝛiam: τ pduc̄
in fructu oleum. Ergo habere filios
τ filias bonos nō ē in ptāte parentuꝫ
ſꝫ dei miserētis τ filij se ad hoc dispo
nētis. Unde inuenimus in scriptur]
optimos patres pessimos habuisse fi
lios. O q̄ꝫ bonus τ pius fuit Ezechias
rex Juda: τ tn̄ habuit filiū sceleratis
simum manassen. Malus fuit amon:
sed optimus fuit filius eius Josias
Sācti fuerūt Jacob Rachel τ Lya
τ tamen filij aliqui fuerūt boni: vt Jo
seph. aliqui mali: vt alij sui fratres q̄-
si omnes coniurantes. s. moꝛtem τ vē
ditionem fratris: τ sic de alijs. Uerū
tn̄ est τ cōiter sic accidit: ꝙ bōa arboꝛ
bonos fructus facit τ econtra: quia
boni parētes sunt soliciti cum ad hoc
teneāt̄ iure diuino τ humano īstruē
filios in bonis. s. moꝛibus: τ semel im
buta recens seruabit odoꝛem testa
diu. Siquis suoꝝ τ maxime domesti
coꝝ curaꝫ non habet: fideꝫ negauit. i.
fidelitatē naturalem: τ est infideli de-
terioꝛ. Sicut enī nutrimētū coꝛpoꝛis
debet ei pꝛouidere: ita τ anime p bonaꝫ
doctrinā. Un̄ τ Chꝛysostom⁹ oat istā
regulā: ꝙ qn̄ qs vult sumere coniugē
bonam attendat ad parentes: eius qa
si bonos nouit verisimile est ꝙ bene
instruxerunt filiam suam vel filiuꝫ et
inde talis bona vel bonus sit. Et econ
uerso si parentes mali sūt τ īhonesti
τ filij τ filie superbi τ discoli: τ h⁹i vt
parentes sui. Et quia filie quasi cōti-
nue conuersant̄ cū matribus: paꝝ cū
patribus: ideo ex matꝝ moꝛibus pōt
cōiecturari de moꝛibus filie que sibi
pponit̄ p coniuge. Multa mendacia
dicūtur in h⁹i contractibus: τ ē graue
peccatum: vt pessima iuuēcula dicat̄

bona:ꝛ pauper iuuenis luſor:ꝛ deui
us dicatur diues ꝛ bonuſ. Et ideo nō
omnibus omnia credas:ſed quere di
ligenter non reſpiciendo tantum ad
dotem ſed ad mores. Filij ergo tui ꝑ
tuam inſtructionem ſint vt nouelle
plante oliuarū. Admone vt ſint pul
chri in exteriori conuerſatione: vt nō
ſint aduſti carnalis luxurie operati
one ſed virides caſtitate:ꝛ quia vt di
citur.28.q.i. Sepe malorum conſor-
tia ad crimen inducunt innocentes:
q̃ꝫtomagis eos qui ad vicia proni ſūt
vt adoleſcentes:ideo admone de con
uerſatione honeſta ꝛ remoue eos ab
inhoneſta. Aſſueſcant fortiter ſuſtine
re aduerſa incōmoditates labores vi
cere tēptationes ꝛ eſſe pauperibꝰ mi
ſericordes. Sic Thobias docuit filiū
ab infantia timere deum: ꝛ abſtinere
ab omni peccato. Et poſtea in parti-
culari ꝙ deuꝫ laudaret ſemper:ꝛ ora
ret ad deum. Conſilia ſapientiū que
reret:a ſuperbia ſibi caueret: matreꝫ
honoraret:caſtitatem ſeruaret:miſe-
ricordiam ſemper ꝛ elemoſynam ex-
hiberet:vt patet Tho.4°. Sic parētes
Sarre vxoris Thobie iunioris mo-
nuerunt eam honorare ſocruꝫ:dilige
re maritum: gubernare familiam: ꝛ
irreprehenſibileꝫ ſe cuſtodire. Sic pa
rentes Suſanne docuerunt eaꝫ:ꝛ eru
dierunt ſm legem Moyſi in timore
dñi. Nūc autem parentes quia igno
rantes ſunt:ꝛ parum deum timentes
nec filios:nec filias ſciunt per ſe erudi
re:ꝛ ꝙ peius eſt nec curant eos mitte
re ad predicationem:moratur puella
in domo nunq̃ꝫ audit verbum dei: et
ſic vt beſtia accedit ad coniugium:et
vt beſtia ſe habet in coniugio.

De gubernatiōe familie:ꝛ quō de
bet quis habere ſe ad vxores filios ꝛ
ſeruos ꝛ econuerſo ipſi ad eos:habeſ
etiam diffuſe in quarta parte ti.i.c.de
prudentia iconomica. De vicijs vero
ꝛ varijs ſpeciebus luxurie:que ꝯmit-
tuntur etiam a coniugatis:habes.s̄.i
ſecunda parte ti.de luxuria.c. ḋ adul
terio:ꝛ alijs capituliſ. De caſtitate cō
iugali habes in quarta parte ti.de tē-
perantia.c.de caſtitate. De alijs vero
que pertinent ad matrimonium ini-
tiatum cōfirmatū:ꝛ ꝯſūmatum:ꝛ de
peccatis que circa hoc cōmittuntur
habes in ſequentibus capitulis huiuſ
ti.ꝑ totū.

Capitulum primum ḋ impedimē
to erroris perſone.

r Elinquet homo patreꝫ ꝛ ma
trem ꝛ adherebit vxori ſue:
ꝛ erūt duo ī carne vna: Geñ.
2°.q̄ verba referenſ chriſtus phariſeis
vt habetur Math.19. Inſtituit matri
monium vt eſſet ſacramentum eccle-
ſie:quem ſtatuꝫ approbauit ī nuptijs
ſe reperiens:quas miraculo nobilita
uit. Et tria inſinuauit in dictis verbis
Primum eſt impeditio matrimo-
nij que reſecatur:quia reliquet homo
patrē ꝛ matrem.ſ.vt nunq̃ꝫ cōtrahat
cum talibus. Nullo enim tēpore mū
di licuit cum matre filiū: vel filiaꝫ cū
patre ꝯtrahere. Sed ī ṗncipio ꝓpter
paucitatē licuit viro ꝯtrahere cū ger
mana:ꝛ in ꝓceſſu tp̄is ꝑ legem diui-
nam additi ſunt quidam gradus:ꝛ ꝑ
legem canonicaꝫ alij gradus ꝛ alia ī
pedimenta:quoꝝ quedaꝫ impediunt
quedam etiaꝫ dirimūt: ꝛ de his ṗmo
ageſ. Secundū eſt contractio eius

que insinuatur quia adherebit vxo-ri sue: quod fit contrahendo cum ea. Et primo quidem per verba de futuro per sponsalia. 2º per verba de presenti: et tunc adheret consensu. 3º per copulam carnalē: et tunc adheret corpore: et de his subsequenter agetur.

Tertium est affectio eius ad quem ordinatur: quia erunt duo in carne vna idest ad illud opus. scilicet ad procreandum prolem: que communiter vna est: quam etiam tenentur nutrire et moribus instruere: quod fieri non pōt sine mutua cohabitatione et ideo de ipsorum coniugatorum conuersatione agitur. s. in sermone precedenti.

De impedimentis matrimonij.

Impedimenta que. s. impediunt contrahendū matrimoniū vel dirimunt iam contractū continentur in versibus imediate supra positis. Error etc.

De impedimento erroris.

Est ergo primum impedimentum error: sed nō quod est triplex error. s. persone fortune et conditionis. Primus ergo error dirimit matrimonium: et hoc nisi cognito errore ratificaret dictum matrimonium. Cum ergo de essentia matrimonij sit consensus viri et mulieris in alterutrum: per verba expressus: vbi est error persone: puta si Johannes dicat se esse Petrum nullus est consensus. Nam qui errat nō consentit. ff. de iur. et fac. ignor. l. si per errorem: et errantis voluntas nulla ē. C. de iur. et facti igno. l. cum per testm̄. ergo sequitur quod non sit coniugium quod talis error persone dirimat matrimonium. Probat Petrus de palude in 4º dicens sic: Error qui respicit id quod ē de substātia matrimonij sicut sūt persone que sunt materia quo ad substantiam matrimonij dirimit matrimonium de iure diuino quia nō potest facere ius humanum quod illa in quam non cōsensi sit vxor mea: quia sicut nō ē matrimoniū: nisi per consensum: sic non est matrimoniū cū ista: nisi per consensum in istam. Sed si errat quis i persona intēdens cum vna contrahere: et alia sibi presentatur loco eius non consensit in illā: vnde nec vxor sua est: sicut nec Lya fuit vxor Jacob: cum illam primo cognouit vxorio affectu: quia intendebat ad Rachelem. Sed postquam cognouit Lyam esse ratum habens et in illā vt vxorem consentiens facta ē vxor Sic et quilibet errans aduertens de errore pōt ratificare et cōtrahē cū qua prius nō intēdebat.

De impedimento erroris fortune.

Error autem fortune et qualitatis puta si credit contrahere cum diuite vel virgine: et inuenit pauperē vel corruptam non excludit consensum: nec per consequens dirimit matrimonium: Tho. in 4. di. 30. et 29. q. i. §. his ita. Error vero nobilitatis vel dignitatis: si redeunt in errorem persone impedit matrimonium aliter non. Exemplum in filio regis vel primogenito: cū quo aliqua intendit contrahere: et presentatur sibi ciuis loco predicti: vnde nō tenet: sicut econuerso de filia. Tho. in. 4º di. 30. Idem Ricar. dicens quod si erratur circa subiectum nobilitatis nō tenet: vt cum quis intendit cōtrahere cū filia regis et sibi presentatur loco eius filia ciuis. Sed si errat circa nobilitatem subiecti tenet vt cum contrahit cū persona sibi nō: quam putat regalem habere dignitatem: et non habet. Petrus de palude

distinguit de errore persone q̃ ad fortuna ꝛ qualitatē: ꝛ dicit sic ꝙ ti error est absolutus: quia talis error non cadit super aliqd qḋ sit de essentia matrimonij: ideo non impedit nec dirimit nec iure diuino: qꝛ concurrunt essentialia: nec iure humano: qꝛ nō inuenitur statutū: vt contrahens cum paupere quem credit diuitem: ꝛ hꝰi impedire habeat. Sed si sit error cōditionatus. i. si contrahit cū ꝯditione que sit honesta ꝛ possibilis: ea existente staret: non stante nō staret: puta cō trabo tecum si tu es diues vt ego: vel ita vt dictum est mihi: vel si dabis mihi tantam dotem.

De impedimento erroris. s. persone conditionis.

Ca. z.

Secundū impedimentum est error circa cōditionē persōe vtꝫ. s. seruilis vel libere conditionis sit. Circa qḋ tria sūt notāda.

Primū est ꝙ si error est parꝭ cōditionis: vel etiam melioris q̃ꝫ sua: puta seruus contrahit cuꝫ serua: quam putabat liberam: vel contrahit cum libera quā putabat seruaꝫ talis error non dirimit matrimonium quia non decipitur. z9. q. z. siquis liber. Raim. Tho. Pe. Hos. ꝛ Inno. Si tamē mulier ignorasset seruitutem viri non esset matrimoniū. Secūduꝫ est ꝙ si liber: vel libera contrahit matrimonium cum serua vel seruo ignorāter ꝛ nesciens cōditionē seruitutis nullū est matrimoniuꝫ: nisi postq̃ꝫ sciuit cōditionem eius consensit in eum: vel verbo vel facto. s. carnalit̄ cognoscendo. z9. q. z. siquis ingenuus. vel nisi i animo teneat ꝙ etiam cum illa contraheret si esset ancilla ſꝫ Ric. Si vero non certitudinaliter sciuerit: ſꝫ ex his que audiuit habuit ꝓbabilē opinionem de seruitute: ꝛ cognouit eam non potest eam relinquere. Si vero habuit leuē ꝛ temerariaꝫ nō obstāte ꝙ postea exegerit debitum si certius sciuerit de seruitute poterit petē suaꝫ separationē. Itē si talis postq̃ꝫ sciuit seruitutem eius cum qua: vel cū quo contrahit consentit in eum debet per ecclesiam cogi alius qui. s. sit seruus ad assentiendū. Si tamen anteq̃ꝫ cōsentiret alter eoꝝ cōtraheret cu alio vel alia teneret istud vltimum. Guil. Hostiē. ꝛ Ricar. in. 4. di. 36. dicunt ꝙ nō ē ibi matrimonium: sed tenet̄ rōe ꝓmissionis facte: ꝛ ideo ecclesia compellit cuꝫ illa remanere: vt denuo cō trahat matrimoniū: si vꝫ nonduꝫ cō traxit cum illa de p̄nti. Tertium ē ꝙ si liber vel libera scienter contrahit cū seruo aut serua: tenet matrimonium. z9. q. z. siquis. Et in hoc casu ꝓles seqtur matrem de iure communi. q̃ꝫtum ad ꝯditionem seruitutis vel libertatꝭ: ex̄ ḋ nat. ex. lib. ven. c. i. ſꝫ Pe. ꝛ Ric. in. 4º. di. 36. Pe. de pal. dicit in 4º hoc esse verum de iure communi si tñ sit consuetudo in ꝯtrariū tꝫ consuetudo. Io. an. dicit ꝙ de consuetudine potest induci ꝙ in hꝰi filius seqtur patrem. s. quo ad libertatem Et idem si esset municipalis lex: ꝛ hoc videt̄ esse in partibus italie. Nam nati ex ancillis ꝛ liberis viris fornicarie sunt liberi: q̃ꝫtum ad honores ꝛ dignitatem sequunt̄ patrem: de consuetudine tamē spēali aliquaꝝ terraꝝ partus seqtur deterioris ꝯditōis parētꝫ

siue sit pater: siue mater. Sꝫ si pater post peractum matrimonium se vendiderit nolente vxore: quod facē pōt ſm Ric. tunc partus sequitur matrē si ipsa est libera. Si vterqꝫ est seruus ꝛ diuersoꝝ dñoꝝ: fiet diuisio liberoꝝ ſm numerum. Et si vnus est tantum ille penes quem remanebit recōpensabit aliȷ̃ dño precium iustum. Itē nota ꝙ serui inuitis dñis possunt cōtrahere matrimonium: extra de coniu. seruo. c. i. q̃uis dñi eoꝝ possent tales vendere: quia ex contractu matrimoniȷ̃ non amiserunt ius suum super eos. Non tamen in partibus ita remotis debent mittere vel vendere ꝙ impediatur vsus matrimoniȷ̃ cum coniuge sua. Si autem serui de volūtate dñoꝝ cōtraxerunt: tunc non pñt dñi precipere aliquid in preiudiciuꝫ redditionis debiti. Unde magis obedient coniugi debitum exigenti q̃ȝ domino aliquid imperāti: Ricar. vbi. s̃.

De seruitute sequēti matrimonium per verba d̃ presenti contractum.

Nō ꝙ que dicta sunt. s̃. videntur habere locum quando seruitus illa preuenit cōtractum matrimonium altero coniugum libero et ignorante seruitutem consortis. Sciendum igitur ꝙ contracto matrimonio de presenti: et multomagis cōsūmato non potest vxor facere se seruā alterius inscio ꝛ inuito viro vel ignorante iure diuino: quo dicitur Geñ. 3°. Sub viri ptāte eris: et ipse dñabitur tui. Secus est autem iure ciuili: qꝛ est socia et nō subiecta imo sui iuris. Uñ ſm ius ciuile videt̃ ꝙ se vxor pt facere ancillam alterius. Theologi. tamen dicunt oppositum. Et si qdeꝫ illa subiectio quā ponit scriptura eēt tātū iudicialis: abolita esset p christū ꝛ ius ciuile oppositū: sed qꝛ naturalis est ꝛ moralis rōni recte concordans repetita in nouo testamēto: ideo verius est qđ dicūt Theologi. Marit⁹ tñ pōt se seruū facere: sicut caput vxoris ꝛ ideo sui iuris. vnde ipsa inscia ꝛ inuita pōt se seruū facere. Tenet̃ tamē reddere debitum vxori talis: ꝛ potest exigere etiā dño suo prohibente. vbi etiam attendendū est ꝙ cū dicitur ꝙ aliqs pōt se in seruū dare. i. venundare se ad precium participādū: al's donatio non valeret: quia donatio excedens quingentos solidos. i. aureos reputat̃ imēsa iure ciuili: ꝛ quatenus ē vltra eatenus non est valida. Q: si esset res indiuisibilis forte totum viciaretur. C. de dona. l. siquis. Sꝫ libertas est res inestimabilis ꝛ indiuisibilis: vnde dare se in seruum est immēsa donatio ꝛ non valet. Ex hoc auteꝫ ꝙ quis post matrimonium contractum de pñti: siue consummatū: siue nō venūdat se: nō p̄iudicat̃ matrimonio: qꝛ seruitus supueniens ñ dirimit ipsuꝫ: nec per hoc vxor efficit̃ serua: nec libēi eoꝝ efficiunt̃ serui: qꝛ part⁹ seqt̃ ventrē nō ergo preiudicat̃ vxori etiā si taceat: qꝛ prohibere non pōt: etiā si ꝯsentiat: quia nō consentitur vt ipsa fit ancilla: sed vt ille seruus sit: ad quod nō sequit̃ ipsā fieri ancillaꝫ: cuꝫ possit habere seru⁹ vxorem liberam. Nō tñ ꝙ vbi ē ꝯsuetudo: ꝙ cōtrahēs cū seruo fiat serua valet. Nā sicut ius scriptū potuit īuenire nouum modū seruitutis: ita ius nō scriptū quod dr̃ ꝯsuetudo: ita ēt vt mulier alteri⁹ terre liget̃ eoipso ꝙ contrahit i terra tali

ↄſuetudine affecta: tū q᷑ ſortit᷒ forū tum quia vt verū domicilium ſeqtur viri. Sed ſi mulier ignoret eum ſuū aut talem cōſuetudinē nō ligaretur quia ſtatuta ciuitatū nō ligāt ignorā tes ea: nec conſuetudines: de conſti. c. i. li. 6. Hec omnia Petrus de pal. ī 4°. di. 36.

Dn̄s non poteſt ꝓhibere copulā carnalē ſeruoꝝ coniugatoꝝ ſimpliciter.

De carnali copula talis coniugij ſcz ſeruorum vel alterius ſerui eorū

Nota primo ꝙ ſi dn̄s talis ſerui vel ſerue probibeat copulam vł actū coniugalem: ſi ſine cauſa prohibet n̄ auditur. Neminem enim audit. i. exaudit pretor ſine cauſa: non autē pōt matrimonium ſeruis prohiberi a dominis vel actus eius ſine cauſa: nec tenentur in hoc eis obedire. Aut prohibet hoc dominus cum cā: puta q᷑ indiget ſeruitō ſuo: ⁊ tunc diſtingue: q᷑ aut dn̄s conſenſit in coniugiū: ⁊ tunc etiam non auditur nec poteſt etiā ꝓhibere. Aut non conſenſit: ⁊ tunc debet dn̄o obedire ⁊ non coniugi: cum non potuit ſe obligare: niſi ſaluo iure alterius. Ubi tamen poſſet vtrīq ſatiſfacere: ⁊ ſibi ⁊ coniugi de actu cōiugali ⁊ dn̄o ſuo de ſeruitio cōpetenti poſſet vtrūq facere ⁊ debet dominus permittere. Sed ſi vadit ad loca remotiora ⁊ indiget tali ſeruo tūc ſeruandum qđ dictum eſt: vel vendat in illis partibus vbi eſt coniux ſi poteſt

Secūdo nō ꝙ cū qs ſcit ſe ſeruum eſſe ſi credat aliū vel aliā cū qua cōtrahit ſcire eſſe talem. ſ. ſeruū qui tn̄ ſit liber: aut q᷑ affectuoſe ita diligitur ꝙ etiam conſentiret ſi ſciret eſſe talē excuſaretur a peccato: ex quo vxorio affectu cognoſcit vel cognoſcit᷒: al's ſi ſciat non tenere matrimonium fornicat᷒ quouſq aliū certiorauerit đ ſua conditione: ⁊ ille nihilominus conſentiat in eum vt coniugem. eſt autem in ei᷒ ꝑtāte qui ignorabat hoc poſtq̄ ſciuit ratificare ſeu conſummare dictū matrimoniū. Tertio nō de libero neſciente eſſe ſeruū vel ſeruā: cū quo vel qua contrahit: ⁊ quidē q̄diu credit coniugem liberꝝ vel liberā: licet nollet conſentire ſi ſciret: tandiu excuſat᷒ a peccato: vt Jacob in facto Lye propter ignorantiam facti ꝓbabilem ⁊ filij erunt legitimi ſi ſit in conſpectu eccleſie contractum matrimonium.

Quarto nō ꝙ cū oritur dubitatio vel queſtio de tali matrimonio quid agendū. Sciendum ꝙ eſt differentia īter ſciētiā ↄſcientiā ⁊ ſcrupulū circa talem materiā. Nam ſcientia quidē que habet euidētiā: ⁊ non eſt niſi veroꝝ: qm̄ q habet de impedimento: ſiue ſeruitutis: ſiue alterius impedimēti dirimentis nullo cogente nō poteſt reddere aut petere debitū: quin aut ſibi preiudicet: ſi ī ipſo erat matrimonium ratificare: aut peccet: ſi in ipſo non erat matrimonium ratificare: vł erat: ſed non intēdit ratificare ꝑ hoc Qn̄ vero de hoc habet ↄſcientiam: et ſi non ſcientiam de impedimēto id eſt firmā crudelitatem habet de hoc impedimento q̄uis clare nō ſciat ligat᷒ ſua cōſcientia erronea: nec refert vtꝝ leui vel ꝓbabili cā moueat᷒: q᷑ etiam contra conſciētiā erroneā: nec debet cuiuſq hominis ꝑcepto obedire: dū durat talis cōſcientia: quia omne qđ eſt contra conſcientiam edificat ad

gebennā. Sz quādo hz scrupulū con
scientie.i.quia dubius est: ꝛ tunc si ex
temeraria ꝛ leui causa: vt quia audi-
uit a paucis ꝛ leuibus personis debet
deponere: qua deposita potest pete-
re reddere debitum. Si autem dubi
tat ex probabili causa potest reddere
quia in dubio debet quis obedire p̄-
lato: sicut vasallus in dubio debz do-
minum suum iuuare. 23. q. 1. quid cul
patur. sed non debet petere: quia ex-
poneret se periculo. Aug. Tene cer-
tum ꝛ dimitte incertum. Non peten
do enim certum est ꝙ non peccat: et
hec distinctio habet locuz in omnibꝰ
īpedimentis que similiter impediūt
matrimoniuz vel actum eius: quo ad
personā que habet noticiaz. hoc eniz
faciat ꝑsona ſm dictaz distinctionez:
vbi nō vult matrimoniū ꝯsummare:
alˀs sibi p̄iudicat ꝛ peccat. Sz quid
iuris: si de hoc lis pendeat in foro iu
diciali. Dicit Hosti. etiam si sit certus
ꝓpter dubiū euētum potest reddere
ꝛ petere debitū affectu ꝯiugali cogno
scendo non vt liberā nec vt ancilla: sz
vt cui questio status mouetur. vnde
ꝓpter primū nō peccat: ꝓpᵗ secūduz
nō sibi p̄iudicat: maxime si ab ecclˀia
vrgeatur. Et magister sñiaꝝ in. 4. di.
36. di. dicit ꝙ reddere debet si vrgetˀ:
qḋ etiam videtˀ in gradibus humana
lege ꝓhibitˀ: ꝛ ꝑ ꝯñs in impedimento
seruitutis in quibus ecclesia q̄ statuit
quando vult destituit ꝛ dispēsat: non
autem in gradibus diuina lege ꝓhi-
bitis in quibus ecclesia forte nihil pōt
Sed ista opinio quo ad p̄mum non
valet: quia ecclesia quādo p̄cipit de-
bitum reddi lite pendente non intē-
dit dispensando matrimoniū facere:

si non est. Nam si intenderet facere
matrimonium: aut hoc esset vsq; ad
tempus sñie: ꝛ hoc nihil est: quia ma-
trimoniū non potest fieri ad tempus
aut simpliciter: ꝛ tunc postea non dis
soluetur. Si etiam hoc intenderet ñ
posset facere vt ille qui non est verus
maritus: sit verus maritus cōtra vo
luntatem suam. Unde non refert si-
ue questio moueatur: siue non: vt de
resti. spo. litteras. Sed distinguendū
vt. s̄. dictum est immediate. Item qa
dictum est. s̄. quia in huiusmodi quā
do est dubium debet obedire: scilicet
in reddendo debitum. Precipit eniz
hoc papa in tali dubio per decre. inq
sitioni. extra de sen. excom. Posset eti
am dici ꝙ circunscripto etiam prece
pto pape idem esset faciendum: quia
si aliqḋ est ita dubium ꝙ vna pars ē
certa: alia dubia: an sit peccatū debz
tenere certuz ꝛ dimittere incertuz: qa
qñcūq; pōt se liberare a periclˀo pec
cati tenetˀ. Unñ manifesta ē rō quare
non debet petere: qa certum est ꝙ ñ
petere est licitum. Est autem dubiuz
vtꝝ petere sit peccatū: sz in reddēdo
non est sic: qꝛ vtrūq; est dubiū: qꝛ si ē
matrimonium: negare est iniusticia
si nō est matrimonium: reddere ē lu
xuria. Sed non est equaliter dubiuz
hinc ꝛ inde: qꝛ presumptio est pro ma
trimonio quousq; cōtrarium ꝓbetur
vñ reddere tenetˀ debitum. Si autez
esset equale dubiū hincinde: puta qꝛ
si vna esset sñia prolata ꝓ matrimo-
nio alia contra: ꝛ neutra trāsisset in
rem iudicataz adhuc: qꝛ nullus debz
spoliari re sua: siue possessione: imo
spoliatus oīno est restituēdus nisi ꝓ
bationes ī contrariuz sint ī promptu

Inde est q debet reddere debitum: etiam si sit gradus insolubilis et indispensabilis: vt filie et patris vel filij et matris: qn petens est in possessione: vel cum est spoliatus absq auctoritate iudicis. Et no q error huiusmodi conditionis ipedit ex statuto ecclesie: que etiam posset statuere q non dirimet sicut posset statuere q error fortune dirimeret: cum tamen non dirimat vt dictum est. Pe. de pal. in .4°.

De impedimento voti solenis.
Ca.3.

t Ertiu ipedimetum est votum .s. solene: non autem simplex Sigs. g vel siqua hz pfessionem tacitam vel expressam alicui de religionibus approbatis: tale votum impedit matrimoniu cotrahendum: et dirimit cotractum. Vn contrahedo nullu est: et incurrit excoicatoz: ex de consan. et affi. eos. in cle. si autem fecisset professionem in aliqua regula non approbata: vel etiam in regula tertij ordinis: siue bizocharum sancti Dnici: vel beati Francisci: no videt q illud habeat dirimere contractu: tame contrahendo peccat mortalit. Quis aute simplex votu qtucuq sit publicu no dirimat matrimoniu osumatum impedit tame cotrahendu: et etiam consumadu iam contractum. Unde talis otrahendo peccat mortaliter: etiam si intenderet no cosumare sz religione ingredi: quia facit cotra iura: di. 27. si vir. Et q exponit se periculo frangendi votum post contractum adhuc remanet obligatus ad obseruadu cu possit ante osumatoz. Unde consummando iterum peccat mortalit. Ric. in .4. di. 38.

De impedimento cognationis.
Ca.4.

q Uartum impedimentum est cognatio: et quia istud est plixius ceteris: ideo in vltimo reseruabit: quere i ca. 14. 15. et 18.

De impedimeto criminis.
Ca.5.

q Uintum autem qd sequit est crime: vbi nota q tria sut crimina que impediunt et dirimunt iam cotractum. Primum e siqua mulier: vel ecotra machiata fuerit in morte vxoris alicui: et ipsam cu effectu occiderit animo habedi viru illi i suu: et similiter q machinat fuerit: et cum effectu occiderit virum alicuius mulier vt habeat ea in vxore: tales si cotraxerut sunt penitus separandi: q i fornicatioe sunt .31. q. i. si quis viuente. Et licz aliqui vt Ric. in 4°. di. 35. hoc intelligat cum inter eos fuerit comissum adulterium: dum primum stabat coniugium: verior tame est opinio Inno. et Hostie. dicentium q sola machinatio mortis cu effectu etiam sine adulterio dirimit et sufficit ad dirimendu. Idem etiam si pcepit vel mandauit vl consuluit iterfici eo animo vt haberet vxorez ei in suam vel viru in suum virum: etiam si hoc faceret ppter infidelez que postea induceret ad fidez: et couerteret secudum Uber. Hug. et Ricar. sed ex odio: vel in bello: hoc no habet dirimere vel ipedire matrimoniu: ex o conuer. ad fi. Laudabile. Et similiter siquis vel siqua non mandauit nec consuluit nec precepit interfici aliquem: tamen

interfectum illum habet ratuz: vt ha
beat in virum suum vel in suam vxo
rem: talis ratihabitio non compara-
tur mandato: ⁊ si hoc non habet diri
mere matrimonium sequens. Se
cundum crimen est adulterium: ⁊ hoc
scz quando adulterantes prestant si-
bi fidem promittendo vel dando si-
ue iurando ꝙ cõtrahent: ⁊ hoc siue
ipsa adulterina cõmixtio fuerit inter
eos ante predictam promissionem: si
ue postea: dummodo stante prio ma
trimonio. 31. q. i. relatum. Quando au
tem interuenit nuda promissio non ĩ
fide nec iuramento firmata: sed sim-
plex ⁊ adulterina cõmixtio ante vel
post vtrum hoc habeat dirimere cõ
tractum postea matrimonium super
quo fuit promissio. Ricardus. in. 4.
di. 35. dicit aliquos tenere ꝙ dirimat
aliquos tenere ꝙ non dirimat: ⁊ nul
lam alteri prefert. Unde in hoc casu
videtur ꝙ esset dominus papa con-
sulendus vel petenda dispensatio ad
cautelam: nec faciliter dirimendum.
Si autez adulterina pollutio prius
vel postea non interuenerit q̃uis de
derint sibi fidem de contrahendo:
per hoc non impeditur matrimoni-
um sequens inter illos soluto primo
ex̃ ď eo. q du. ĩ ma. quã pol. per adul.
c. vlt. grauiter tamen peccauerũt s'z
Ricar. Item siqua coniugata pu
ta Berta se cognosci ab aliquo per
mittat hac promissiõe fide vallata ex
acta ⁊ recepta ꝙ post mortez viri sui
ille adulter ducet in vxorem eam de
qua sibi consulet quedaz persona ipi
Berte cõiugate familiaris ⁊ propin
qua intendens ⁊ probabiliter credẽs
ꝙ cõsulet de ipsa Bẽta mõtuo viro

Berte si adulterat⁹ cũ ea postea con
trahat cum ipsa ex eo ꝙ illa cõsuluit
⁊ sic ille ꝑmiserat nulluz ẽ matrimo
nium sed dirimẽdũ: quia in fraudem
factuz est: ⁊ fraus ⁊ dolus nemini de
bent patrocinari: extra de ĩmu. eccle.
aduersus. Secus si alia intentione fa
ceret. Ric. in. 4. di. 35. Tertium cri
men est quando durante matrimo-
nio contrahit de facto cum altera. et
hic nõ diligenter ꝙ ille qui hz vxorez
⁊ ipsa viuente ducit aliam de facto:
aut ista scit istuz habere vxorem: aut
non. Si quando contrahit cum ipso
sciuit ꝙ habebat vxorem aliam: non
potest cum illo esse matrimoniũ: etiã
si mortua prima vxore de nouo ꝯtra
hat. Et idez iuris est si nesciuit qñ cõ-
traxit: sed postea ipsa prima vxore il
lius adhuc viuẽte sciuit ⁊ permisit se
cognosci ab eo cum quo contraxerat
Si vero ab initio quando contraxit
nesciuit illum habere vxorẽ: ⁊ semper
stetit in ipsa nesciẽtia vsq3 ad mortez
vxoris illius: sed post mortem scit est
in ptãte illius ignorãtis matrimoni-
um ratificare vel diuortiuz petere: ita
tamen ꝙ postq̃3 sciuit: ⁊ se cognosci
ꝑmisit nõ poterit diuortiũ petere: al's
petere poterit si vult: ex̃ de eo q dux
in ma. c. i. ⁊ c. veniens. ⁊ de cõiug. ser.
proposuit. 34. q. 2. si virgo. Et quod
dictum est de viro ducente secundaz
vxorem de facto: idem intellige per
totum de muliere ducente 2m virum
vel marituz ď facto. Si autẽ mortua
iã ꝑma vxore vir non cognoscit illaz
secũdaz adulterã carnaliter que secũ
ignoranter contraxerat: sed ipse du-
cat tertiã s'z Hosti. debet manere cuz
tertia: q̃uis etiam postea cognoscat

scdam: qꝛ pma vivente ꝯsensus habitus cū secunda nullus fuit: ⁊ sic non impediunt ꝯsensum tertie: qn etiam si post mortē pme cognouit carnalit̄ scdam que fuit ignorans istuz hūisse vxorem: ⁊ nunc etiam ignorans est: ⁊ vir ipse contrahat cum tertia: adhuc remanebit cum tertia. Idem de muliere erga virū. Dicit̄ aūt mulier inscia ſm Hosti. quando hꝫ iustā cām ignorandi: vt qꝛ vir de remotis veniens asserebat se non hr̄e vxorem: extra de spon. cum in apostolica. Ideo autem inscia non cōmittit adult̄iuz: qꝛ sine dolo cōmittit̄. 34. q. 2. i lectuz Jo. an. in oīb⁹ p̄dictis.

De disparitate cultus.

Capi. 6.

Sextū impedimentū ē cultus dispitas. i. fidei inter ꝯhētes vbi nota tria puncta. Et primum ꝙ fidelis contrahens cū iudeo vel pagano vel cathecumino nō dum baptizato non est veꝝ mrīmōium: ⁊ sic nullū est. 28. q. 3. §. ex his. ſm Tho. Alber. Pe. Rai. ⁊ Ricar. Spōsalia autem possunt contrahi a fideli cum infideli cū hac conditione si i fidelis conuertat̄. 28. q. i. non oportꝫ. Secundum est ꝙ catholico contrahente cum persona heretica baptizata verum est matrimonium: nec dirimit̄ ꝓpter heresim: q̄uis peccet scienter contrahens cum tali. Et similiter fideli contrahente cum fideli ꝑ verba de p̄nti: q̄tuncunqꝫ alter eoꝝ efficit̄ hereticus iudeus vel paganus nō potest dirimi matrimoniuz: etiaz si adhuc non erat consūmatum. Tertium punctuz est ꝙ infidelibus contrahentibus cū infidelib⁹ matrimonium q̄uis non sit ꝑfectū ſm ꝑfectōnē gr̄e nec ratum: tamen est matrimoniū in q̄tum ē ordinatū ad prolem ſm perfectionem nature. vnde infidelis cog̃scens vxorez propter bonum prolis: vel vt reddat debitū: nō peccat: Tho. in. 4°. ⁊ Ricar. ⁊. 26. di. deinde. Possunt infideles vnius ritus contrahere cum infidelibus alterius ritus: puta saraccī cum tartaris: nisi ꝑ aliqd̄ ius positiuū prohiberentur: quia tunc disparitas cultus dirimit. Et si vterqꝫ coniunx conuertatur ad fidem ratificatur matrimoniū: ⁊ non possunt ab inuicem seperari: etiā si contraxissēt cum consanguineis suis in gradibus prohibitis lege humana. s. per statutū ecclesie. Sed si contraxissent in gradibus prohibitis lege diuina: Leuit. 18. oportet ꝙ sepentur. Ricar. Itē ſm Jo. an. si pagani qui ſm legē suā cum pluribus vxoribus contraxerūt conuertantur cū vxoribus suis: cū pma remanebunt aliis exclusis. Item si habuisset aliam vxorē quam repudiasset ⁊ viueret: si illa vellet conuerti ad fidē etiā tenetur ipsā recipere: ⁊ illā superinductā: q̄uis conuersā ad fidē abiicere: imo etiaz si prima non vult conuerti ad fidē: ⁊ vult habitare cum isto sic conuerso sine contumelia creatoris: ⁊ sine hoc ꝙ ad infidelitatē inducat non potest ille ꝯuersus aliā recipere. Sed hoc est in potestate sua si vult cohabitare cū ipsa vel n̄. Si vero alter infideliū coniugatoruz conuertatur: pōt fidelis cōuersus cū infideli manere sub spe conuersiōis si eū in infidelitate obstinatū non viderit. Bene facit cōmanere: non tamen tenetur: sed potest eaz dimittere

quo ad cohabitationē: s; non pōt ali am ducē preter q̃ʒ in tribus casibus. Prim⁹ videlʒ si ɔiunx infidelis vult cohitare cum fideli. Scōs si vult cohabitare sed non sine ɔtumelia cre atoris. Tertius si infidelis fidelē; ad īfidelitatem ptrahere nitit̄. Per quenlibet hoꝝ casuū soluit̄ mr̄imōij vinculum etiam anteq̃ʒ contrahatur aliud mr̄imonium: ⁊ tñ si añ ɔtractuʒ mr̄imoniuʒ scōm: ali⁹ ɔiunx ɔuertētur non liceret illi qui pmo ɔuersus ē scōm mr̄imonium ɔtrahē viuente illa: Ric. in 4.° Aliqui dicunt ꝙ non soluitur pmuʒ nisi ɔ̄hat scōm aduēniente aliquo ex predictis casib⁹. Ideʒ Pe. de pal. sed clarius. dicit enim ꝙ quo ad conuersum: cuʒ alter non cōuersus non vult cohabitare: vel cum iniuria creatoris: vel vbi picl'ʒ ē sbuer sionis conuerso: an soluatur mr̄imōi um est duplex opinio. Aliqui dicunt ꝙ statim soluitur matrimonium in quocunq; illoꝝ trium casuum occur rente: ꝙ si conuertatur alter ad fideʒ anteq̃ʒ pmus conuersus cōtrahat ali ud vel faciat votum tenetur primus ipse recipere illum postea conuersuʒ Et hoc ideo est: q̄ꝛ licet vinculum sit solutum: adhuc tñ retinet vinculum sponsalium sicut tenet̄ ɔtrahere cum illo: vel q̄ꝛ blasphemia creatoris si ē perpetua soluit: al's non. Quando āt votum vel matrimonium tollitur: ñ videtur ppetua. Alij dicunt ꝙ nō sol uitur mr̄imōium illō quousq; ɔ̄hat mr̄imonium scōm. Pōt enim imagi nari ꝙ in mr̄imonio infideliuʒ non ē aliqō reale vinculum ō mundo plus q̃ʒ in sponsalib⁹: cum non sit sacr̄ʒ añ baptismū: vñ ante baptismū vtriusq;

vel alterius ex statuto eccl'e pōt illud mr̄imoniuʒ solui: sicut sponsalia mul tis casibus soluuntur statuto ecclesie vnde sicut p mr̄imonium sequēs soluuntur spōsalia pcedētia: sic p sequēs mr̄imōniʒ tollit̄ pcedēs ñ ratuʒ spō salib⁹ ɔpatū: hec Pe. Et in h⁹i casib⁹ qñ. s. alter ɔiugum ɔuertitur ples eo rum si ē in etate minori dʒ dari fide li non obstāte: ꝙ indigeat mr̄is obse quio ad educationē. Si autē est ī pfe cta etate sequat̄ eum pentē quē vult Tho. in 4.° p oīa ⁊ Ric.

De impedimento violentie. Capi. 7.

Septimum īpedimētuʒ ē ius i. violentia siue metus: qō ex sui nā siue ɔstōe eccl'e matrimonium excludit: q̄ꝛ excludit consen sum. Nota ğ ꝙ est triplex coactio: q̄ dam ē absoluta que fit per viʒ: ⁊ ista non habet consensum animi in queʒ cadit coactio. Sʒ pōt esse coactio car nis ad aliud extrinsecū a quo trahit̄ psona inuita: ⁊ talis coactio qñ non consentit in mr̄imonio non efficit ita ꝙ etiā ex pte cogentis non ē mr̄imōi um fm Tho. q̄ꝛ mr̄imonium claudi care non pōt: si tñ postmoduʒ coact⁹ ɔsentiret: ⁊ cogens in suo ɔsensu maneret esset mr̄imonium: secus si mutaret voluntatē ipse cogens. Scōa ē ɔditionata ⁊ p metum qui cadit ī cō stantē viꝛ: ⁊ ista coactio etiā excludit mr̄imonium: extra. e. platum. ⁊. c. ad audientiam. Dicitur āt met⁹ cadens in ɔstantē viꝛ q̄drupl'r. Primo. s. me tus mortis. 2.° cruciatus corporis: ex tra. eo. cum dilecti. 3.° metus stupri. 4.° metus seruitutis. ff. e. l. nec timor. vnde vs. Excusare metus hos posse

puta q2 nescis stuprū siue stat⁹ verberis atz necl. Cōcor. Tho. ꝛ Al. addēdo: ꝛ dicit Ric. in. 4°. ꝙ n̄ differt vtrū p̄dcā q̄ttuor fiant in p̄sona nr̄a siue liberoꝝ siue vxoris: ꝙ talis coactio cōsēsus per tale metū mr̄imonium īpedit q̄ꝫtuz ad iudiciū dei: ꝛ q̄ꝫtuz ad iudicium eccl'e: ēt si ețiz ꝯsensus interior in mr̄imonio. q̄ꝫuis. n. ꝯsensus interior sufficienter cogi non possit: tn̄ p p̄dictum metū tā vehemens inducit ꝙ multum in ipso diminuitur d̄ rōe voluntarij: ꝛ iō nec d̄us nec eccl'a voluerunt hoīem p talē ꝯsēsum eē ligatum: ꝛ rō est duplex. Una est: q2 mr̄imoniū significat ꝯiunctionē Christi ꝛ eccl'e q̄ fit per liberꝝ amorē. Alia ē: q2 talia mr̄imonia malos exit⁹ h̄rent q2 q̄d quis non diligit facile contēnit 20. q. 3. presens. Potest etiam dici ꝭm aliquos ꝙ ecclesia aliquo modo istituit: vt persona mō predicto coacta sit illegitima durante predicta coactione ad ꝯhendum cuz illa ad quā ducendā cogitur. Sz vtrū mr̄imonium ꝯctum per ꝯsensū metu coactum ratificet̄ p ꝯsēsum sequētē tacitū. rn̄det Ric. in 4°. ꝙ mr̄imoniū ꝯctum p cōsensum coactū metu cadentē in ꝯstātē viꝝ: aut ē coactū p coactionē ꝯsensus viri vel mulieris vel vtriusqꝫ simul. Si primo mō iste qui liber est ligatus est alter non: si postea tacite cōsentiat ꝛ libere p̄sona ligata in ꝯsēsu p̄stino p̄sistente: veꝝ efficitur mr̄imonium: ꝛ tunc vterqꝫ ligat⁹ ē: q2 q̄ꝫuis tacit⁹ ꝯsēsus per se non sufficēt: tn̄ sufficit cū exp̄ssione exteriori q̄ p̄cessit. Si āt p̄sona ligata resiliuit a ꝯsensu añ sequentē ꝯsensū alteri⁹: tunc distingue: q2 aut ꝯtraxit mr̄imoniuz aliud: ꝛ tunc dico ꝙ illud scōm mr̄imoniū tenet: q̄ꝫuis peccauerit ꝯtrahendo si ꝯgruo tp̄e ipse non expectauit liberū ꝯsensuz alterius tacituz: aut expressū aut non ꝯxit aliud mr̄imoniū: ꝛ tunc ꝭm iudicium ecclesie p̄sumetur in eodem ꝯsensu remanē: q2 que ī aliquez semel ꝯsensit ampli⁹ non poterit dissētire: ꝛ ali⁹ non negauerit suū p̄mū cōsensum p̄ntē: ex̄ d̄ despō. impu. de ill'. Scōm tn̄ iudicium dei non est veruz mr̄imoniū: q2 tale non pōt eē sine cōsensu mutui ꝯsensus interioris. Si āt vtraqꝫ fuit coacta: tunc ad hoc ꝙ sit veꝝ mr̄imōiū: reqrit̄ nihilomin⁹ nouus ꝯsensus ex vtraqꝫ p̄te: sz nō noua exterior exp̄ssio. Ad p̄mū in oppositū: vbi sic se aliq̄ duo reqrunt p cā alic⁹ effect⁹ non causāt effectum nisi simul ꝯiuncta. Cuz āt ad causādū mr̄imonium reqrat̄ ꝯsēsus de p̄nti iterior ꝛ ei⁹ expressio exterior non efficiēt mr̄imonium diuisiz: ḡ sequens tacit⁹ ꝯsensus cum exp̄ssione exteriori q̄ p̄cessit non efficiunt mr̄imoniuz. Et nō ꝙ si mulier p⁹ ꝯsensuz coactuz carnaliter cognoscatur si h̄uit oportunitatem reclamādi p̄sumitur tacite ꝯsentire in mr̄imonio: ꝙ si coacta fuit p vim absolutā vel metu sufficiente nō est mr̄imonium. Sz si non fuit sufficiens met⁹: tunc in iudicio exteriori p̄sumitur p matrimonio: si tn̄ v̄e non ꝯsensit nō fuit mr̄imoniu: etiaz si habuit opportunitatē reclamādi: Pe. ꝛ Ric. Tertia coactio ē ꝯditionata p metum insufficientē qui. s. nō cadit in constantez viꝝ: ꝛ ille non excludit mr̄imonium. ff. e. l. neqꝫ timorem.

Nota etiam ꝙ parētes non possūt cogere liberos ad contrahenduz nec

gñal'r nec spal'r cū aliq̊:qꝛ in mr̄imo
nio reqrit̄ ꝯsensus maxime liber:re/
spectu ꝑpetue obligationis que ibi ꝯ̄
bitur:ex̄ de spon.reqsiuit.Parētes āt
non temē iurant ꝓpter h̊ mr̄imonia
filioꝝ:qꝛ ex nā ipsi⁹ ꝯ̄ctus intelligit̄
ipsa ꝯditio.s.si ipsi liberi ꝯsenserint:ꝛ
ipsi pentes obligant̄ ad inducenduꝫ
eos:Pe.Itꝫ si mulier q̄ allegat metū
stetit ꝑ ānū ꝛ dimidiū cū marito aut
ēt minori tp̄e:dū tñ tm̄ sit ꝙ iuxta ar
bitriū boni viri p̄sumendū sit ꝓ ꝯsen
su non dꝫ postea audiri:extra de spō
sa.c.ad id.Guil.

De impedimento ordinis.

Capi.8.

Ctauū impedimentū ē ordo
o s.sacer:vt subdiaconatus ꝛ.s̄
vbi nota tres conclusiones.

Prima ē nullus ex mīorib⁹ ordīb⁹
impedit matrimoniū ꝯ̄hendū:nec di
rimit ꝯ̄ctum:nec impedit vsus ipsius
mr̄imonij si talis ꝯ̄hat:lꝫ tñ ꝯ̄hens cū
vnica virgine cleric⁹ in minorib⁹ reti
neat ꝑuilegiū si vestē ꝛ tonsuram de/
ferat clericalē:ex̄ de cle.cōiu.c.i.li.6.
non retinet beneficiū ecclesiasticum:
nec recipe pōt.Clerici igr̄ in minori/
b⁹ ꝯstituti bene pn̄t ꝯ̄here nisi sint re/
ligiosi ꝛ ꝓfessi tacite vel expresse.

Scd̄a ꝯclusio est ꝙ ordo sacer hꝫ
implicitum votū solenne ex ꝯstitutōe
ecclesie:ꝛ ideo existens in sacris si
ꝯ̄hit mr̄imoniū nullum est:di.ꝫz.siqs
ꝛ.c.erubescant.Adeo hoc veꝝ est:vt
nec ēt greco cui licitū est vti cōtracto
sit licitum in sacris constituto cōtra
here ƒm Jo.an.in nouel.ꝛ Ricar.in
4°.ꝛ pl'es alios.Vñ ista ē dr̄ia int̄ cō
stitutos in sacris ecclesie occidentalis
ꝛ ꝯstitutos in sacris eccl'ie orientalis.
nā p̄mis non lꝫ vti ꝯtracto ante susce
ptū ordīeꝫ:sꝫ scd̄is licꝫ vti ꝯtracto añ
ordinē sacrū susceptum.ꝫi.di.nicena.
Qui ꝯtrahit in sacris est excōicatus.
Qui ēt dicit ꝙ cuꝫ continentia sit an
nexa ordini sacro ex statuto eccl'e:iō
qꝛ ordinat̄ ad ipsū lꝫ non intendat cō
tinere:nec se ad continentiam obliga
re:nihilominus obligat̄ ad continen
tiam ēt in foro ꝯsciētie:qꝛ ecclesia bñ
pōt ihabilitare ad mr̄imoniū igno/
rantē ꝛ inuitū:sicut ꝛ seruū frigiduꝫ
ꝛ h⁹i ꝛ ꝑ eandē rōnē.Siqs ante ānos
discretionis ordinet̄ in sacris ad ꝯti/
nentiā obligat̄:ēt si in cunis ordinet̄
p̄supposito ꝙ recipiat characterē:qꝛ
obligat̄ ex statuto ecclesie non ex vo
to suo.vñ si talis ꝯ̄hit non tenet mr̄i/
moniū:sꝫ ordo dirimit ipsū.hec Pe.

Tertia ꝯclusio ē ꝙ q̄uis ordo sa/
cer p̄cedens ꝯ̄ctū mr̄imoniū dirimat
illud:si tñ ordo seq̄t̄ mr̄imoniū ꝯ̄ctū
non dirimit ipsū:vt in ex̄ ua.Jo.zz.ꝛ
si sciente vxore ꝛ assentiente ordinat̄
in sacris tenet̄ ad ꝯtinentiā vt̄qꝫ:ita
ꝙ p⁹ mortē viri non pōt ꝯ̄here.intel/
ligit̄.n.tacite cū viro ꝓfessa ꝯtinenti
am.Si āt ordinatus inuita vxor est:
vel sciente fc̄m ꝛ ius ignorāte:ipso tñ
sciente ius dꝫ cogi ꝑ iudicē ad ingres
sū religiōis si nondū ꝯsūmatū ē mr̄i
moniū cū sic illa possit cū alio cōtra
here:si ad hoc non pōt:vel ēt si cōsū
matum ē mr̄imoniū:dꝫ exut⁹ benefi
cio clericali restitui vxori:et si eēt eps
imo ꝛ papa ƒm glo.decre.Et hoc si
mulier sic petit:ipse tñ exigere ñ pōt
debitum:sed reddē tenetur.Tho.et
Petrus in 4°.

De impedimento ligaminis.

Capi.9.

Onū impedimētū est ligamē
vz qñ qs alteri ꝯiugi est per
verba de pñti obligat⁹. Tal'
n. ea viuente alium recipe non pōt q̄
tuncūq; recesserit alter ⁊ diu steterit:
⁊ nihil audiuit de eius vita vel morte
dz expectare quousq; hēat sufficiētez
noticiam de morte ei⁹ vel ingressu re
ligionis si nondum erat mr̄imoniuz
ꝯsūmatū: nec ē vez qd̄ qdā dicunt ꝙ
suffic̄ expectare p septēniuz. Al'z. n.
tp̄s p̄finitum ē: al's ꝯhens cū alio ad-
ulterium cōmittit: ex̄ de spōs. l3. Sed
nec antiquo tp̄e potuit fieri nisi p di-
uinū reuelationis instīctuz: vt fuit in
p̄triarchis: ex̄ d̄ diuoꝛ. gaudem⁹. Pōt
tñ alter ꝯiuguz añ carnalē copulā al
tero inuito religionē intrare: ⁊ rema
nens in secl'o postq̄ expectauit īgres
sum religiōis p ānum: ita. s. ꝙ sit pfes
sus: tunc remanebit liber q̄ ī secl'o re
mansit ad ꝯhendum cum alio. Post
mortē vō alteri⁹ ꝯiugis alter nubere
pōt cui vult: ēt in tp̄e luct⁹ sine pena ī
famie. Qꝫ si alligat⁹ alteri p verba d̄
pñti tm̄: ēt absq; ꝯsūmatōe mr̄imonij
ꝯhit cum aliq̄ nl'l'm ē. Sed si alligat⁹
p̄mo erat per v̄ba d̄ futuro seu p spō
salia: ⁊ cum scd̄a ꝯhat per v̄ba de pre
senti remanet cum scd̄a. 2°. nota ꝙ
si mulier credit viꝝ mortuuz ⁊ ꝯhit
cum alio: si hoc credit ex ꝓbabili cā
ꝓpter ignorantiā facti excusat: ⁊ filij
siquos suscepit iudicabuntur legiti-
mi. Si tñ postea de viri morte dubi-
tet: dz quidē reddē debitum: s3 nō exi
gere: ex̄ de secun. nup. c. dn̄s. Sz si in
ꝓcessu tēporis credit ꝓbabilter eum
viuere: nec pōt debitum exigē: nec dz
reddere p̄iculo adulterij se exponen
do. Si vō p̄m⁹ reuertat̄ vel al's de vi
ta sua constiterit: statiz dz recedē a se
cundo ⁊ redire ad p̄mum: qd̄ si non
faciet iudicabitur adultera. 34. q. 2. c.
cum per bellicā. ⁊ c. cum in captiuita
te. Primus quoq; eā recipe tenet: ni-
si forte illa postq̄ sciuit de vita primi
ꝓmisit se cognosci a scd̄o: ⁊ sic adulte
ra fuit. Et hic ē mā ⁊ ꝯclusio toti⁹ illi
us q̄ōnis. 34. q. 2. Tertio nō ꝙ si vir
eius ad saracenos iuit in exercitu et
regione lōginqua: ⁊ nescit vtrū sit vi
uus vel mortuus: vxoꝛ non pōt con
trahē cum alio: nisi de morte viri re-
cipiat certitudinē: puta q2 fuit ī bello
vbi oēs dicuntur īterfecti fuisse: ⁊ si-
gna plura apparent: vel fuit capt⁹ ab
eis: ⁊ cōis est fama ꝙ fuerūt īterfecti
oēs: ⁊ de eo nihil audiuit in ꝯriuz: vl'
recepit lr̄as vel ambasciatā a fidedi-
gnis inde venientibus ꝙ mortuus est
⁊ h⁹i: extra de spon. in p̄sētia. aut v̄i
similiter de morte presumat: ex̄ vt li.
non cōte. c. qm̄ frequēter. Sz qd si ta
lis ꝯiunx ꝯhat cum altera vel altero
credens tñ priorē viuere cuz tñ in v̄i
tate mortuus sit. R̄ñdeo s3 Guil. cre
do ꝙ sine p̄iudicio ꝙ teneat tale ma
trimonium: qd̄ intelligenduz nisi cō-
iunx credēs impedimentum eē: non
intēdebat ꝯhere. nā tunc matrimoni
um nullum eēt: q2 si non eēt intētio ꝯ
hendi: non est matrimonium: extra d̄
sponsa. c. tua.

De impedimento publice hōesta
tis iusticia. Capi. 10.

Decimum impedimētuz ē pu
blice honestat' iusticia: q̄ s̄m
Tho. in 4°. ē ꝓpinquitas ex
sponsalib⁹ ꝓueniēs: robur trahens ab
eccl'e institutione ꝓpter ei⁹ honestatē
Nō ḡ p̄mo ꝙ si aliq contraxerunt

spõsalia nll's de ꝯsanguinitate spõsi
põt hr̃e sponsã illa in vxorẽ: ⁊ ecõuer
so: ex̃ ꝺ despõ. impu. ꝯtinebat. Et du-
rat hec ꝓhibitio vsqꝫ ad quartũ gra-
dũ ꝯsanguineoꝝ suoꝝ: ex̃ de spõ. spõ
sam. ⁊ si etiam sponsalia fuissent nul
la rõe ꝯsanguinitatis affinitatis frigi
ditatis ⁊ religionis: vel alia q̃cunqꝫ
rõne oriatur publice honestatis iusti
cia ⁊ ẽ dirimẽdũ mr̃imoniũ: ⁊ hoc ni
si illa sponsalia fuissent nulla ex ꝺfe-
ctu ꝯsensus: puta qꝛ vn⁹ eoꝝ vel ãbo
erant infantes: ex̃ de spon. c. i. li. 6. Di
cit autem Pe. de pal. ꝙ cum dicitur
sponsalia que sunt nll'a ex defectu cõ
sensus: non pñtcãre publice honesta
tis iusticiam: intelligendũ est de defe
ctu ꝯsẽsus apparẽtis vt in pueris fu-
riosis ⁊ conditionatis spõsalib⁹. Se-
cus autez est de nullis propt̃ defectũ
ꝯsensus latentis: puta cũ intendebat
decipe ⁊ carnaliter copulã extorque
re non ꝯ̃here: qꝛ tñ scandalũ esset de
isto: sicut si veꝝ contraxisset. Ecclesia
aũt instituens istꝺ impedimentũ vo-
luit vitare scãdalũ: ⁊ ꝙ sponsalia vo-
lẽtis decipe causent publice honesta-
tis iusticiam apparet: qꝛ ecclesia ꝯdẽ
nabit ad matrimoniũ ꝯ̃hendũ: ⁊ ꝯfes
sor etiã talẽ deceptorẽ. vnde cũ eccle-
sia instituerit hoc impedimentũ viꝺ
tur ꝙ oĩa spõsalia que eccl'a iudicat
vera inducãt publice honestatis iu-
sticiã: hec Pe. 2º nõ ꝙ sponsalib⁹ a
parentib⁹ factis ꝓ filijs puberibus vl'
impuberib⁹ non orit̃ publice honesta
tis iusticia: nisi ipsi filij consenserĩt ta
cite vel expresse: aut si pñtes erant et
non ꝯtradixerunt: vel absentes ⁊ po-
stea sciẽtes ratificauerũt tacite vl' ex
ꝓsse. Per quolibet. n. istoꝝ modorum
obligant̃ filij: ⁊ orit̃ publice honesta
tis iusticia: ex̃ ꝺ despõ. impu. si infãtes
li. 6. Item si duo infãtes vel vn⁹ ma-
ior septennio: ⁊ alter minor contraxe
rũt sponsalia vel parentes ꝓ eis: nisi
facti maiores septẽnio ꝑ cohabitatio
nẽ mutuã: seu alias ṽbo vel fc̃o eorũ
appareat ꝑdurare eos ĩ eadẽ volũta
te non tenent: cũ ab initio fuerint nul
la: sꝫ si ꝑdurant in eadẽ volũtate cõ-
ualescũt ⁊ ĩducũt publice honestatis
ĩsticiã: ex̃ ꝺ ꝺspõ. impu. c. i. li. 6. 3º nõ
ꝙ si qs sponsalia ṗmo cũ aliqua ꝯtra
xit: ⁊ postea cũ alia ꝯsanguinea ipsi⁹
ṗ ne idẽ fecit: dꝫ ꝯtrahere matrimõi
um cũ ṗma: qꝛ sponsalia cũ secunda
nõ tenuerũt. Sꝫ si spõsalia cũ aliqua
sint facta cũ ꝯditiõe: ⁊ pẽdente ꝯditõ
ne vir cũ ꝯsanguinea ipsius ꝯ̃hit per
ṽba de pñti: dꝫ remanere cũ secunda
qꝛ sponsalib⁹ ꝯditionalib⁹ sicut ex nõ
hñtib⁹ ꝯsensũ: ⁊ ĩcertis non oritur pu
blice honestatis iusticia: ex̃ ꝺ despõs.
impu. c. i. li. 6.

De impedimento affinitatis.

Capi. ii.

Vndecimũ impedimentũ est affinitas que ꝺm Rai. est ꝓ-ximitas ꝑsonaruꝫ ex carnali copula ꝓueniens: oĩ carens parẽtela circa quã tria nõ. Et ṗmo ꝙ con-trahitur affinitas non solum per co-pulam coniugalem sed per copulaꝫ fornicariam. 35. q. 3. nec eam. ⁊ extra de eo qui cognouit consagui. vxo. sue discretõꝫ. ita tamen ꝙ vir intret clau stra pudoris ⁊ ꝑueniat ad consũma-tionem operis: alias non contrahere tur affinitas: ex̃ de eo q co. ꝯsã. vx. su. fraternitati. ⁊ 35. q. 3. ex̃ ordinaria. est eñ diuersitas opinionũ in hoc. qdam

dicunt quod ad affinitatem contrahendam sufficit quod vir perueniat ad emissionem seminis.s.intra claustrum pudoris etiam si mulier non emittat. Sed Tho. et Alber. dicunt quod requiritur quod vterque emittat. Dicit tamen Fran. zaba. quod si vir emittat semen extra claustrum: et ingrediatur intra claustra contraheretur affinitas et matrimonium consummatum esset si ibi est contractum matrimonium prius per verba de presenti: et inducit exemplum de quadam in francia que non fractis claustris: immo cum esset arta impregnata est. Sed si non est impregnata ecclesia iudicaret eam virginem per aspectum.

Nota quod Archid. super dicto.c.ex ordinaria. Alber. Hug. Lau. Uin. et Inno. dicentes quod requiritur ad contrahendam affinitatem necessarie vtriusque seminis commixtio: ar.35.q.10. fraternitas. Dicit etiam Inno. quod si mulier fuisset corrupta et non vir adhuc non esset matrimonium consummatum inter coniuges: sed et si vir polluit aliquam extra claustrum pudoris: ex hoc non impeditur quin parentes illius viri possint eam habere in vxorem: nec etiam contrahitur ibi publica honestatis iusticia secundum Hos. Sed et si vir frangeret claustrum pudoris: et non perueniret ad effusionem seminis non est consummatum matrimonium. Et sic talis secundum Uin. si hoc possit probare adhuc posset ingredi religionem inuita vxore: hec ibi in sum. et remittit ad id quod dixit: di.56. nasci. Ibi enim allegat philosophum et beatum Tho. dicentes. Non est necessaria seminis emissio in muliere ad generationem: cum etiam sine hoc concipiatur: sed sanguis menstruus in gratia tione est loco seminis. Petrus vero de pal. in 4°. dicit quod affinitas contrahitur per carnalem copulam quomodocunque exercitatam licite vel illicite in matrimonio vel extra: et secundum naturam et contra naturam dummodo semen viri recipiatur in vase debito quantumcunque quis inuadat vel etiam frangat vasa pudoris: nisi in ipso vase semen emittat: non contrahitur affinitas. nec obstat.c. iuuenis. extra de spon. quia illud est de ratione certi propter sponsalia que post septennium ille approbauit: vel quia maritali affectu attentauit. Nam attentatio que fieret maritali affectu: maxime cum illa cum qua posset matrimonium contrahi causat affinitatem vel ratione dubij. vnde si constaret de copula carnali non esset credendum: nisi in foro conscientie quod non fuisset seminis receptio: sed in foro conscientie crederetur. Unde si in illo foro non crederetur non fuisse seminis receptionem nec attentationem factam maritali affectu nullum vinculum est contractum. Sed ex his que in confessione nouit: non posset ipse in foro exteriori procedere ad pronunciandum matrimonium non tenere postquam esset probata carnalis copula: licet non seminis receptio quam non oportet probare: quia non est bene possibile. Dicunt etiam doctores quod requiritur ad affinitatem causandam seminum commixtio idest seminis viri receptio ad quam nata est sequi seminum commixtio idest seminis et menstrui: quia non oportet mulierem seminare ad concipiendum: alias beata virgo non fuisset simul et virgo et mater. Similiter econuerso

sine carnali copula potest causari affinitas si fiat seminis receptio sicut dicunt quidam de antichristo: quia nascetur semine transfuso per demonez per incubum ⁊ succubum: hec Petr.

Secunduz est ꝙ affinitas hoc operatur ꝙ omnes consanguinei vxoris Petri sunt sibi affines in eodem gradu: in quo sunt consanguinei vxoris. Similiter omnes consanguinei Petri sunt affines vxoris sue ī eodē gradu quo sunt sibi consanguinei. Et qđ dicis de vxore idez intelligas de quacūqꝫ muliere carnaliter cognita modo predicto: sed consanguinei Petri nonmodo sunt affines consanguineis vxoris sue: nec inter eos prohibet matrimonium: extra de consanguinita. ⁊ affini. quod super his. Unde germani possunt contrahere cum duabus mulieribus germanis: ⁊ pater ⁊ filius possunt contrahere cuz matre ⁊ filia eius: ⁊ relicta viri qui fuit germanus vxoris mee ipsa mortua: scilicet vxore mea potest mihi esse vxor.

Tertium est ꝙ mortua persona qua mediāte fuit contracta affinitas vtputa marito vel vxore concubitore vel concubina remanet affinitas: nihilominus que erat ad consanguineos eiꝰ: nec poterit inter eos esse matrimonium. 35. q. 10. fraternitatis. Dicit enim Petrus de pal. ꝙ semper durat affinitas: adeo ꝙ si resurgeret frater meus qui fuerat vxoratus: quamuis ipse non sit maritus amplius illius mulieris: quia matrimonium per mortem soluitur: tamen mulier illa est mihi affinis. Unde in prima erunt affinitates ⁊ cōsanguinitates: licet non nubant: nec nubantur: nec vacent generationi. Non potest autem contrahi matrimonium inter affines vsqꝫ ad quartum gradum affinitatis inclusiue: extra de consang. ⁊ affinita. c. vltimo. ⁊ si contraherent de facto dirimitur: quia nullum est sed incestus. Olim autem ponebatur aliud genus affinitatis: ⁊ alij gradus vt patet in decret. 35. di. qui impediebant matrimonium sed sunt per decretalem ablati: extra eo. non debet. Et sic non remanet nec primum genus quod habet dirimere de quo dictum est. Et nota ꝙ qui contrahit scienter in aliquo gradu affinitatis vsqꝫ ad quartum gradum est excōmunicatus: extra de consanguinita. ⁊ affinita. eos. in clementi. de hoc habes supra in titulo de excommunica. Nota etiam ꝙ sm Petruz de pal. qui cognouit consanguineāz vxoris sue adhuc sponse soluta sunt sponsalia: nec potest illam sponsam huiusmodi habere in vxorem obstante sibi affinitate contracta: nec illam quam fornicarie cognouit obstante sibi publice honestatis iusticia: ⁊ hoc nisi papa dispensante. Qui autem cognouit consanguineam vxoris cum qua contraxit per verba de presenti: sed nonduz consummauit matrimonium: cum non possit debitum negare: nisi intrā do religiōem: videtur ꝙ teneatur ad hoc ne incestuz committat cognoscē do affinem. Et cum hoc valeat facere: quia nondum consummauit. Q si vult remanere in seculo necessaria erit sibi dispensatio: etiam ad reddē dum debituz si hoc vult sine peccato facere: ⁊ potest episcopus dispensare Qui autem cognouit consanguineaz

vxoris: et consūmauit matrimonium tenetur quidem debitum reddere sz exigere non potest absq; dispensatione: vt dictum est: potest per episcopū hoc dispensari: Petr⁹ de pal. in quarto di. 41. q. i. dicit q affinitas dicitur: q; accedit ad fines idest ad t'minos: vl' contractam: et ponit eandem diffinitionem dicens: Affinitas est attinentia vel propinquitas personarum ex tali copula proueniens omni carens parentela. dico autem carnali copula licita vel illicita. et omni dicitur carens parentela per se: licet per accidēs aliter esse possit: quia per accidens potest licite et illicite permisceri consanguinitas consanguinitati et affinitas affinitati et consanguinitas affinitati. vt patet de incestu Loth cum filiab⁹ Caroli magni cum sorore ex qua genuit Rolandum filium et nepotem: ipse pater auunculus: quia frater matris vt dicitur de icestu Jude et d' thamar. Exemplum etiam in patre et filio: quia duxerunt matrem et filiam in vxores: cum mater esset consanguinea in tertio gradu patri cum dispensatione: ex qua genuit filium et filiam vbi licite permixta est affinitas affinitati consanguinitas consanguinitati et consanguinitas affinitati. Item notandum est de ratione affinitatis. Ratio huiusmodi propiquitatis hic sumitur: quia super communicatione naturali fundatur amicitia naturalis. Communicatio autem naturalis est duob⁹ modis scḋz philosophū octauo ethico. Uno modo secunduz carnis propagationem ṡm quē modum: vnus est ab alio: vt filius a pře vel ambo a tertio: vt duo fratres. Alio modo per coniunctionem ordinatam a carnis propagatōne: que cōiunctio est per carnis copulam: vel p matrimonium in quo est mutua obligatio coniugum ad carnalem copulam: propter quod ibidem philosophus dicit q amicitia viri et vxoris ē naturalis. Et iō sicut per propagationem carnis causatur attinentia naturalis amicitie: que est consanguinitas ita per carnalem copulam vel coniūctionem ad hoc ordinatam vt est matrimonium: causatur vinculum naturalis amicitie: quod vocatur affinitas dum homo equaliter se habet ad cōsanguineos vxoris sue sicut ad suos: eo q vxor est aliquo modo vnū corpus cum viro. Sed quia non est simpliciter vnum cuz eo sed quasi ab extrinseco adiuncta: ideo quicunq; attinet viro: attinet vxori in eodem gradu. Sed quia ab extrinseco adiūcta: ideo attinet ei alio genere attinentie quia consanguinei viri sunt affines vxoris: non autem consanguineoruz ipsius vxoris. Et econuerso consanguinei vxoris sunt affines ipsius viri non autem consanguineorum viri. Et hinc est q pater et filius licite contrahunt cum matre et filia: et duo fratres cum duabus sororibus.

In quo gradu potest dispensari. Capi. iz.

Ltimo notandum est de dispensatione pape prohibita circa hoc. Circa quod dicit

Petrus d pal. Et si primo gradu af
finitatis ascendentiū & descēdentium
sicut & consanguinitatis papa dispen
sare non potest: quia est contra ius
diuinum & naturale: quia vxoribus
parentum exhibemus reuerentiā sic̄
& parentibus nostris. Item in linea
transuersali in primo gradu ꝓhibet̄
mr̄imoniuꝫ consanguinitatis & affini
tatis iure diuino. Unde nec papa dis
pensare potest: qꝛ ēt quodāmō est cō
tra nām: vt. s. quis contrahat cuꝫ ger
mana sua: vel vxore germani sui eo
mortuo. Unde etiaꝫ ante legē Mo-
saycam multiplicato humano gene-
re ante diluuiuꝫ vel post creduntur
abstinuisse a sororibus vl' ab vxorib'
frm: nisi ad suscitandū semen fratris
p̄mortui: sicut & tpe legis: sicut pꝫ in
Thamar & filijs Iude. Non obstat
d vxoribus Habrae & Isaac quas vo
cauerunt sorores: qꝛ fuerunt consan-
guinee vel consobrine: sicut & Loth q
fuit filius fratris Habrae: dictus est
frater ipsius. Nec etiam papa posset
dispensare in vxore fratris mortui si
ne liberis: quia licꝫ olim liceret tamē
dispensatiue licebat: que dispensatio
fiebat iure diuino non ab homine.
Nam iure diuino communiter absti
nebatur ab vxore fratris sicut & a so
rore sed in aliquo casu permittebat̄.
Unde sicut papa non posset modo
dispensare in pluralitate vxorum: q̄ꝫ-
uis olim esſꝫ licita: quia licita erat ex
dei dispensatione: prohibita videtur
iure communi: sic nec in proposito.
Item nec in secundo gradu trāsuer-
salis superioris: vt cum amita & mat̄
tera quia lege diuina prohibituꝫ: hec
Nota — Petrus. Ex his aduerte diligēter
q cum affinitas contrahatur ita per
fornicationem sicut per actum con-
iugalem: ille qui cognouit aliquā mu
lierem fornicarie non potest contra-
here matrimonium cum filia eius:
vel germana eius: sicut nec posset cō
trahere matrimoniuꝫ cum filia vxo
ris sue ex alio viro: nec cuꝫ sorore ei'
ea mortua. Et secundum Petrum d
pal. papa in hoc dispensare non po-
test: qui casus sepe tamē venit ad au
dientiam confessorum. Reperitur ta
men papam Martinum quintum di
spensasse cum quodam qui contraxe
rat & consummauerat matrimoniuꝫ
cum quadam: cuius germanam co-
gnouerat fornicarie cum magna ta-
men difficultate: & quia res erat oc-
culta: nec ille erat aptus ad reli-
gionem vel ad remota eundum: vn
de & scandalum ex diuortio si factū
fuisset erat secuturum. Prius tamen
ordinauit plures doctores theologos
& canonistas super hac re habere col
lationem vtrum ipse posset in hoc di
spensare: nec conuenerunt in conclu-
sionem: sed aliqui dixerūt q poterat.
alij contrarium affirmauerunt: & qꝛ
tenēdū est certum & dimittendum in
certum s'm Aug. de peni. di. 7. si quis
& ad instar sacrilegij est disputare de
potestate principis precipue pape. 17.
q. 4. §. cōmittit̄. & c. se. vbi dicit Nico
laus papa: Nemini est de se. apo. iu-
dicio iudicare: aut illius sn̄iam retra
ctare permissuꝫ. vnde propter roma
ne ecclesie primatum Christi munē
beato Petro collatū ē: vbi dicit glo.
Nemi. s. q sit īferior papa. nā ipemet
papa vel ei' successor pōt sn̄iam suaꝫ
vel alterius pape predecessoꝝ retra-

etare sententiam: vt. 35. q. 9. sententiā.
Exemplū pꝫ qꝛ ꝙ prius determinatum fuerat per ecclesiā consanguinitatem ꝛ affi. durare vsqꝫ ad septimuꝫ gradum: vt nō. Isido. Gre. ꝛ Alexa. 35. q. 5. ad sedem. Greg. ix.ᵘˢ retractauit ꝛ determiauit nō durare nisi vsqꝫ ad quartū gradū: ex̄ de cōsan. ꝛ affi. non dꝫ. ꝛ sic hodie seruatᷣ q̄stū ad ꝯhēdū mr̄imoniū: iō nulli ꝯsulendum est: sꝫ oīo ꝓhibendū ꝓcurare dispēsationē ēt a papa ꝯtrahēdi cū tali cuiꝰ cognouit matrē vel consanguineā carnalitᷣ Sed si post contractū ꝛ multo magis consūmatum tale matrimoniū obtinuit dispēsationē remanēdi cū illa dimittendū est negociū iudicio dei: nec condēnandus.

De impotentia coeundi.

Capi. i3.

Uodecimū īpedimētū ē īpotētia coeundi: ꝛ ē ſm Rai. vicium aīe vel corporis vel vtriꝰqꝫ quo qs īpeditᷣ alteri carnaliter cōmisceri. Ubi nō ꝙ tres sūt impotētie spēs. s. nālis accidētalis maleficialis. Et qꝛ ista mā est turpis: ꝛ nō ita sepe contingunt casus eius: ideo trūcabo ꝛ ipsa plenius pōt videri in summis.

Prima ḡ impotentia. s. nālis que ē in viro est frigiditas seminis vel fridītas complexionis vel indispositio mēbri. In muliere artatio: si ꝑpetua est talis impotētia impedit ꝯhenduꝫ ꝛ dirimit ꝯtractum. 27. q. i. c. nuptiarum. ꝛ extra. e. laudabilem. Illa tñ q̄ est in sene non īpedit. nā ꝛ senes si a nāli calore destituuntᷣ ope tñ medicorū poterit eis aliqualitᷣ subueniri. Et dicit Pe. de pal. ꝙ noīe frigiditatis ītelligitᷣ caliditas: ꝛ qōcunqꝫ aliō īpediens actuꝫ matrimonij ꝑpetuo: non aūt si effectum gn̄atiōis impediat tm̄ ꝛ non actum: vnde ꝛ steriles scienter possunt contrahere. Preterea idem Pe. de pal. dicit ꝙ ille qui scit in se vł in alio impotentiaꝫ coeundi non potest inuito alio discedere propter tale impedimentuꝫ: ꝛ imputatur sibi qui talem elegit: alias autem posset puta si incontinenter viueret: aut alias īhoneste vel vir eam male tractaret: vel alias ei venenum preparasset: non tamen separentur quo ad vinculuꝫ qđ vere fuit: ex quo vterqꝫ simpliciter cōsensit sed quo ad cohabitationem: alias non possent separi ex quo fuit veꝝ matrimonium: nisi ob fornicationeꝫ vł timorem mortis vel religionem si matrimonium fuit consūmatum. Si autem ignorabat impotentiā etiam ī seipso: vt si vir credebat non se eē impotentem: vel mulier non se artā qn̄ ꝑpenderunt possunt allegare ꝓpāꝫ impotentiam: ex̄ de frigi. ꝛ male. c. i. ꝛ. c. consultationi. Item nō ſm eūdē Pet. de pal. ꝙ qn̄ fit sꝑatio propter frigiditatē viri mulieri datur licentia contrahendi cum alio: viro auteꝫ si impotens est simpliciter. i. non valēs seminare: vel valens hoc sed non i loco debito: si hoc eu quo ad omnem feminaꝫ: interdici tur sibi simpliciter mr̄imonium contrahere. Si autē eēt impotens respectu istius tantū: puta quia est virgo. Sed si esset corrupta posset eā cognoscē lr̄iandꝰ ē tūc cum corrupta: nec simplr̄ talᷣ ꝓhibēdꝰ est qꝛ nō debet effect sᵗs extendi vltra suam cām. Dicit tñ Tho. in 4º ꝙ si gs non posset copulari cū virgine sꝫ cuꝫ corrupta: possēt medici nālr̄ cū aliq̄

instrumento claustrum pudoris reserari: nec hoc esset contra naturam: quia non fieret ad delectationem sed ad medicinam. Item si mulieri arte absque periculo potest subueniri beneficio medicine vel per futurum usum viri proportionati non impedit contrahere matrimonium: extra de fri. et male. litteras. Si vero non potest sine graui periculo subueniri certe separabitur: et poterit se alteri copulare cui forsitan apta foret: vel cuius respectu subueniri posset quod si per usum secundi facta sit idonea primo reddetur primo: et si ipse primus iam contraxit cum alia quam in hoc casu dimittere debet et ad primam redire. Si autem non facta sit idonea. i. cognoscibilis primo: vel si non potest sine graui periculo mulieris a primo cognosci: quod potest contingere propter dispositionem membrorum remanebit cum secundo Sed Pe. de pal. dicit quod opinio contraria que melior videtur est: si potest subueniri ei sine periculo per incisionem siue velit siue non est impedimentum temporale nec dirimit: quia si hodie non vult cras potest velle. unde voluntas que non est perpetua non facit perpetuum impedimentum. Similiter si per usum istius hominis de quo queritur potest fieri cognoscibilis per usum alterius temporale est nec dirimit. Si vero nec per incisionem nec per usum eius potest fieri cognoscibilis ab isto: quamuis possit fieri cognoscibilis per usum alterius non est separanda ab illo et si cum ea contraxit nec reddenda primo: etiam si per alium fuerit aptata: quia quamdiu est iuncta non potest alter ea uti: et sic illud remedium est impossibile de iure diuino et positiuo: quia esset fornicatio et adulterium: et si mulier est ita arta quod a nullo ordinarie sit cognoscibilis debet remanere sine spe coniugii: et viro datur licentia cum alia contrahendi. Si autem est ita arta quo ad aliquem: puta senem cognoscibilis autem per alium: puta iuuenem licentianda est ad illum. Sed quando separata ab uno quia non poterat cognosci: et commixta alteri similis conditionis: puta similis etatis et complexionis: quia ecclesia tunc fuit decepta: verisimile est quod per longum usum fuisset sibi aptata: tunc reddenda est primo: quia impedimentum fuit temporale. Secus quando alius fuit diuerse conditionis: hec Pe. Item si mulier dicat virum impotentem propter defectum membri secundum Hostie. est inspiciendus per viros honestos: sicut dicit de arta quod aspicienda est per matronas honestas. Si autem allegat excessum membri esset consulendus papa: nec sic dicitur mulier inepta esse ad matrimonium propter frigiditatem sicut per artationem: quia mulier in concubitu est patiens. Unde ad reddendum debitum viro sufficit quod patiatur actionem viri in naturali membro: hoc autem eius frigiditas non impedit. Secunda impotentia. s. accidentalis sine maleficio est per castrationem superuenientem: propter quod si tales omnino sunt inepti ad reddendum debitum contrahere non possunt: et si contraxerint diuidendi sunt: quia nullum est matrimonium: extra. e. ad sedem. Sed si castratio contingat post matrimonium contractum per verba de presenti: non potest dirimi: et durat matrimonium: et intelligitur ista castratio secundum Ric. in 4. truncatio membrorum genitalium comprehendendo testiculos et virgam: et de hoc est opinio duplex. Quidam enim dicunt quod istud si superueniat in matrimonio contracto per verba de presenti: sed non consumato quod habet dirimere sicut et ingressus religionis. Alii dicunt et communius quod non dirimit contractum istud superueniens

sed solum qñ erat hoc impedimẽtuȝ anteq̃ȝ contraheretur p verba ḋ pñti Quidã ẽt dicũt q̃ si remaneat virga q̃ erigat: ⁊ si abscissis testiculis q̃ iẽ tale mrĩmoniũ nondũ ꝯsũmatũ non soluit: sicut dicit gl. de spadone. Nã talis satisfacit mulieri sicut mulier satisfacit viro: siue resoluat spma: siue non: nec reqrit in mrĩmonio q̃ sp sit spes filioꝝ: sȝ suffic̃ q̃ seminẽt. In isto ḡ caute incedendũ ẽ: ⁊ cũ maturo ꝯsilio: ⁊ qñ tales possent induci vt se hẽrent vt frat ⁊ soror caste viuentes tuta via eẽt. De castrato spadone dicit Pe. q̃ si non ĩpediunt ab actu gñationis lȝ ab effectu: q: s. in eis v͛ga erigitur ⁊ semẽ emittit: sȝ inualidũ ad generãdũ ꝯhẽ pñt. Sȝ si non emittũt semen ꝯhere non pñt ₰m quosdaȝ: nec ꝯhit p hos affinitas. Itẽ qui non põt seminare in loco debito non põt contrahere: q̃uis ⁊ reliqua ⁊ deflorare possit: q: ĩpotentia coeundi ẽ absolute: qñ quis non põt carnalẽ copulam exercere. Non ãt reputat in iure carnalis copula subsecuta: nisi sit ꝯsũmata p seminationẽ ordinariã: ex̃ ḋ spõ. c. vlti. Tertia impotentia est p maleficium circa qḋ ₰m Tho. in 4°. et Hosti. sic tenendũ ẽ: q̃ si maleficium supueniat matrimonio ante carnalẽ copulã: tunc si maleficiũ est ꝑpetuuȝ impedit ⁊ dirimit mrĩmoniũ ꝯctum ita q̃ celebrato diuortio vir poterit aliã ducere: ⁊ sil'r de muliere dr̃. 33. q i. si p sortiarias. in quo. c. dr̃ expresse q̃ deo pmittente ⁊ diabolo opante ĩpediri põt homo ne cognoscat mulierẽ: ⁊ vt dicit Pe. de pal in 4°. fit hoc multipliciter. habet. n. ex hoc q̃ ẽ sps ptãtem sup creaturã tpalẽ ad motũ localẽ ꝓhibendũ vel faciendũ. vñ põt corpora impedire ne sibi mutuo appropinquent vel directe vel indirecte interponendo se inter eos corpore assũpto. Sicut accidit sponso q̃ desponsauerat idolũ: ⁊ nihilominus ꝯxerat cũ quadã virgine nec poterat eaȝ cognoscere ꝑpter hoc. 2°. modo põt ĩflãmare ad actum illũ: vel refrigerare ab actu illo: adhibendo occulte v͛tutes quas optime nouit ad hoc validas. 3°. modo turbando imaginationẽ ⁊ fantasiã ⁊ estimatiuã qua reddit mulierem exosam: q: potest ĩ imagine imprimere. 4°. modo ꝓhibendo directe rigorẽ mẽbri sicut ⁊ motũ localẽ cuiuscunq̃ organi. 5°. ꝓhibẽdo missionẽ spuum ad mẽbra in quibus est virtus motiua: quasi intercludendo vias seminis: ne ad vasa gñationis descendat: vel ne ab eis recedat: vel ne excidatur: vl' ne emittat ⁊ multis aliȷs modis. Plus aũt pmittit de⁹ sup hũc actum p quẽ peccatũ pmuȝ trãsfũdit q̃ȝ sup alios humanos act⁹ ⁊ sepius maleficiat vir q̃ȝ mulier: et magis pmittit de⁹ in peccatores q̃ȝ ĩ iustos demones seuire: vt patet ḋ maritis. 7. sarai vxoris Thobie: tamẽ etiam aliqñ in iustos. Exemplũ de Job ⁊ p hoc maleficiati monẽt facere cõfessionem in dicto. c. si per sortiarias. hec Pe. Ricar. in 4°. dicit q̃ cõis opinio tenȝ: q̃ si certum eẽt q̃ esset maleficium secutum matrimoniũ ratuȝ non tñ consũmatũ: non tamen p hoc dirimeretur vinculum matrimonȷȷ In sepando autem maleficiatos similiter ꝓcedendũ est sicut in sepando ĩ-eptos ꝑpter frigiditatem: excepto q̃ frigido non dat lñia ꝯhendi cũ alt'a:

qꝛ frigitas ẽ impedimentũ vniuersa-
le ꝫ maleficiato datᷣ: qꝛ maleficiũ est
impedimentum ꝑticulare: ꝙ si muli
er illa ꝓcurauit maleficium non pōt
diuortiuꝫ petere: qꝛ culpa sua ad hoc
deuenit. 55. di. si euãgelica. Si vō ma
leficium sit tꝑale non dirimit nec im
pedit: ⁊ a ṗncipio qdẽ maleficium p̄-
sumitᷣ tꝑale. Sꝫ postq̃ꝫ ꝯiuges simul
ꝑ triennium cohabitauerunt dantes
oꝑam carnali copule si adhuc durat
īpedimẽtum: qꝛ. s. se cog̃scẽ non potu
erunt p̄sumitᷣ maleficiuꝫ eẽ ꝑpetuuꝫ
ex̃. e. laudabilem. ⁊ sic seꝑabitᷣ. Si ãt
seꝑati ꝓptᷣ maleficiũ postq̃ꝫ alia mr̃i
monia ꝯ̈xerunt carnal'r se cognoscãt
reuocãdi sunt ad ṗmuꝫ mr̃imonium
eo ꝙ sñia diuortij lata īter eos fuit ꝑ
errorẽ: qꝛ īpedimentuꝫ iudicatuꝫ fuit
ꝑpetuuꝫ ſm p̄sũptiōeꝫ: qꝛ non erat ꝑ
petuum ſm rei v̄itatẽ. Et illud decre
tuꝫ. 33. q. i. si per sortiarias. non tenetᷣ
hec Ric. in 4°. Et nõ ſm Pe. d̄ pal.
ꝙ si maleficium durat ꝑ trienniuꝫ iu
dicatᷣ ꝑpetuũ: non qdeꝫ qꝛ illud non
possit tolli: vel a deo vel etiam opere
diaboli qui sanat ex hoc ꝙ torquere
cessat. Exẽplum in legẽda beati Bar
tholomei apl'i. Sꝫ qꝛ ñ pōt tolli oꝑe
humano: qꝛ non ẽ ꝑtãs suꝑ terrã im-
mo nec suꝑ celum post deũ que luci
fero valeat ꝯpari in nãlibꝫ: nec sẽper
exorcismi liberant: qñqꝫ qdem ꝓpter
pcc̃m: qñqꝫ ãt ꝓpter bonum hoīs cui
expedit non nubẽ. vñ nec Paul. fuit
exaudituꝫ: hec Pe. Et nõ ꝙ si malefici
um non pōt reuocari nisi ꝑ aliqd̄ illi
citum: vt ꝑ demonis auxilium ⁊ hꝰi:
etiã si sciretᷣ sic posse reuocari: nihilo
minꝰ ꝑpetuum īpedimẽtum iudica-
bitur: qꝛ remediũ non ẽ licitũ: Tho.

Pe. Alb. ⁊ Hos. ⁊ addit Ho. ꝙ lꝫ ali-
qua remedia vana videãtur tolera-
ri: qꝛ pōt redundare vana vanis: ñ ãt
dicit illicitis. Sciendũꝫ est ãt ſm pe.
de pal. si maleficiati vel alias īpoten
tes velint cõmanẽ ꝯiuges veri stᷣ: sicᷣ
Maria ⁊ Joseph. Si aũt ambo ꝓcla
mant ⁊ euidẽtissimis signis īpotẽtia
ꝓbari pōt non expectatᷣ trienniũ: sed
statim seꝑantᷣ. Si ãt non sit euidens
oꝫ ꝙ ꝑ triẽniuꝫ cõmorati iurent am-
bo. Uir qdẽ ꝙ studiosã oꝑam dedit
bona fide sine fraude ꝙ eã cognosce
ret: ⁊ non potuit perficẽ. Et mulier si
militᷣ ꝙ ꝑ eã non stetit nec fraudẽ ad
hibuit quin cognosceretᷣ a viro: ꝫ nõ
fecit: sacr̃al'r ãt iurabunt: ꝙ credunt
eos verꝫ iurasse: ex̃ de purga. ca. iter
solicitudines. De triennio isto ī auc̃.
de nup. §. ꝑ occasionẽ. ⁊ interdr̃ mr̃i-
moniũ īpotenti: ⁊ ꝯceditur potẽti. 33.
q. i. requisisti. ⁊ ex̃. e. c. fr̃nitatis. Si ãt
mulier dicit ꝙ vir non pōt eã cogno
scere: ⁊ vir asserit ꝙ īmo stãdum ẽ vi
ro: qꝛ caput ẽ mulieris. 33. q. i. siqs ac
ceperit. Et hoc nisi mulier ꝓbet con-
trariuꝫ per aspectũ corporis: extra d̄
despon. īpu. ꝯtinebatur. ecõtra si vir
dicat se non posse cognoscere: ⁊ ipsa
asserit ꝯtrarium viro non ꝓbãte ipa
absoluitur. Sꝫ videtᷣ ꝙ qñ allegat ī-
potentiam mulieris: ꝙ ipsa teneatur
ostendere se inspiciendam. Et qꝛ ī cã
diuortij vir ⁊ mulier ad paria iudicã
tur: sic vir allegans mulierẽ artã au-
ditur petẽs inspici. sic econuerso mu
lier allegans virꝫ eunuchizatũ auditᷣ
petẽs aspectũ corporis: ⁊ idẽ ẽ si dicat
īpotẽtiã eiꝰ aspc̃u eiꝰ posse ꝓbari: hec
Pe. de pal. ꝙ si pꝰ trienniũ celebrato
diuortio redeat potentia se cog̃scẽdi:

Nota

lz de hoc sint varie opiones: tenendū ē tñ qd̄ sentire videt Tho. i 4° s. ꝙ si maleficiū fuit vniuersale respectu cu iuslibet psōe: tūc si alteri nupserit ondit impedimentū non fuisse ppetuū vñ dz redire ad pmum. Si āt maleficiū fuit pticulare respectu. s. spalis psone: tunc vtriqꝫ det lñia ꝯhendi cuz alijs ꝛ ñ pōt ad pstinū mrīmoniū redire: cū pmū mrīmoniū nullū fuerit: ꝛ scd̄m ver. hec Tho.

De cognatione legali.

Capi. 14.

Ertiūdecimū impedimentū est cognatio: qd̄ 4° loco ī vsibus supradictis ponit: vbi nota ꝙ triplex ē cognatio. s. carnalis siue nālis que dicitur cōsanguinitas: spualis que dr̄ compaternitas: ꝛ legalis q̄ dr̄ adoptio vel arrogatio. quelz harum impedit ꝛ dirimit matrimonium fm diuersos modos: qꝛ diuersos gradus habent. Cognatio legalis est que fit p adoptionē vel arrogationem ꝛ hꝫ tres species. Prima ē ascendentiū ꝛ descendentiū: q̄ ē int pa trē adoptantē ꝛ filiū siue filiā nepotē vel neptē ꝛ hꝰi adoptatos: ꝛ hoc indistincte ꝛ in ppetuum impedit mrīmoniū fm Pe. de pal. Inter prēz tm̄ adoptātē ꝛ prēz ꝛ mrēz adoptati nulla cognatio ꝯtrahit fm Tho. ꝛ Pe. Pater ḡ adoptator non pōt ꝯhē cuz filia adoptiua: nec ēt cum adoptiua nepte. 30. q. 3. ita dilīgē. Scd̄a spes ē collateraliū. s. it filiū nālē alicuiꝰ et filiū adoptiuum: ꝛ hoc impedit mrīmoniū: q̄diu sunt in eiusdē pr̄is ptāte: ea vō soluta. s. morte pr̄is vl emancipatione filij nālis vel adoptiui non impedit. 30. q. 3. post susceptū. ꝛ videt hoc intelligendū de filijs nālibus legitimis. s. ꝙ non pn̄t ꝯtrahere cū filijs ꝛ filiabꝰ adoptiuis pr̄is sui. Nā adoptiuus filius cū filia illegitima pr̄is sui adoptiui ꝯtrahere pōt sicut nōt Hu. 30. q. 3. in prin. idem Hosti. Innocē. ꝛ Ricar. Nō tñ ꝙ inter duas psonas adoptatas ab aliquo ī filias pōt esse mrīmoniū. sed Guil. Hu. ꝛ Ber. cū nusq̄ inueniat phiberi sicut etiaz duo filij spuales alicuiꝰ: puta p susceptionē in baptismo vel ꝯfirmationē pn̄t ꝯhere ad inuicem: ꝛ spuales filij cū adoptiuis. Si ḡ adoptiuꝰ filiꝰ matrimoniū ꝯhat cū legitima adoptātꝭ dicit Guil. ꝙ q̄uis gdā dixerūt ꝙ ñ solueret tale mrīmoniū tñ viꝰ tenendū est qd̄ nōuit Hug. s. ꝙ solueret ꝺ cog. le. c. i. Et hoc ē ver taz de simpliciter adoptato: q. s. nō transit ī ptātē adoptantis q̄ de arrogato q trāsit ī ptātē arrogantis. Tertia spes ē q̄ si legalis affinitas iter prēm adoptātez ꝛ vxorē filij adoptiui: silr it filiū adoptiuū ꝛ vxorē pr̄is adoptātis: ꝛ hꝰ ipedit oī tpe mrīmonium: qm̄ pat adoptās nunq̄ pōt ꝯhere cū illa que fuit vxor filij adoptiui etiam pꝰ emācipationem: ar. ff. de ritu nupt. l. nam adoptans. ꝛ idē iuris videtur de filio adoptiuo respectu vxoris adoptātis

De cognatione naturali. i. consanguinitate.

Capi. 15.

E ꝯsanguinitate que dicitur cognatio nālis siue carnalis ipediens ꝛ dirimens mrīmoniū tria videnda st. pmo qd sit ꝯsanguinitas linea ꝛ gradus ī ea. Scd̄o ꝺ computatione graduum. Tertio de prohibitione ꝛ ī quibus gradibus,

Quantũ ad p̃mũ ꝯm Pet. de pal. i 4°. di. 40. q. i. Consanguinitas est vinculũ ꝑsonaꝝ ab eodẽ stipite descendentium carnali ꝓpagatione contractũ. vbi sciendũ est ꝙ non deberet dici consanguinitas sed ꝯsanguineitas sed ꝓpter meliorẽ sonũ dr̃ consãguinitas: ꝛ nobis vtendũ est vt plr̃es. Uinculum dr̃ q꞉ amici magis se diligunt ꝙ̃ extranei affectu ꝛ effectu. vnde nõ bruta: q꞉ homo est animal politicuꝫ. Ab eodem stipite dicit̃ scilicet propinquo: alias omnes homines essent cõsanguinei: quia ex vno. s. Adam fecit deus hominum genus. Carnali propagatione. vnde non est consanguinitas eoꝝ: qui per creationem a deo ꝓcesserunt. Dicitur autẽ consanguinitas a cõitate sanguinis: vel a conueniendo in sanguine magis ꝙ̃ in carne: quia sanguis est magis materia seminis. nam sperma ꝯm medicos est sanguis purissimus. Et ꝙ dictuꝫ est carnali propagatione excludit Euã a cõsanguinitate Ade: q꞉ miraculosa ꝛ supernali propagatione: sed non excludit Christũ a cognatione ꝯsanguineoꝝ beate Marie: q꞉ fuit carnalis ꝓpagatio ex parte matris: licꝫ non ex parte patris. Hoc at vinculum sicut ꝛ omnis amicitia fundatur ex cõicatõe triplici. s. nature cure ꝛ discipline. Nature: q꞉ omnes consanguinei ꝑ carnis ꝓpagationem descendunt ab vno stipite q̲ est cõis eorum parens. Cure: q꞉ cura parentũ ꝓcedit ad filios nõ solũ ĩmediatos: sed ẽt ad filios filioꝝ quotquot vider̃ pñt. Discipline: quia ꝓles sub pentũ ptãte ꝛ subiectione esse debent. Secunda conclusio ẽ ď linea cõsanguinitatis: q̲d sit ꝛ quõ dicatur. Est autẽ linea ordinata collectio ꝑsonarum ꝯsanguinitate coniunctaꝝ: nec oportet addere ab eodẽ stipite descendentiũ: quia hoc includit̃ in ꝯsanguinitate. Et est triplex linea ꝯm triplicẽ habitudinẽ: quã hñt ꝯsanguinei adinuicem. Una est principiati ad p̃ncipium: vt filij ad patrem auũ ꝓauũ ꝛ. s̃. ꝛ ꝯm hanc accipit̃ linea ascendẽtiũ. Alia est pricipij ad principiatũ: vt patris ad filium nepotẽ ꝓnepotẽ ꝛ. j. Et ꝫ hanc accipitur linea descendentiũ que non ẽ alia linea ascendentiũ: sed aliter accepta ꝫ alium ꝛ aliũ modũ cõputandi: q꞉ ꝫ vnam fit acceptio ab inferiori ascendendo: ꝯm aliam fit acceptio a supiori descendendo. Tertia est habitudo eorum qui sunt ab vno principio: sicut fratrum qui sunt ab vno patre vel matre: ꝛ nepotum qui sunt a duobus fratribus vel sororibus ꝛ sic deinceps: ꝛ ꝯm hanc accipitur linea transuersalis que subdiuiditur in eã que est collateralis ascendentiũ: in qua st̃ auunculus matertera ꝛ patru⁹ ꝛc. et in eã que ẽ collateralis descendentiũ in qua sunt frater soror nepos ꝛ neptis ex filio vel filia. Tertia ꝯclusio est quid sit grad⁹: ꝛ dicẽdũ est ꝙ gradus ẽ habitudo determinate distãtie a ꝑsona: ꝛ quelibet linea hꝫ suos gradus: ꝛ linea ꝛ gradus in affinitate sũt ꝯm habitudinẽ ad ꝯsanguinitatẽ: ꝛ ñ aliter.

De gradib⁹ quõ cõputantur.

Capi. 16.

E computatõe graduũ: ꝛ ꝓma ꝯclusio ẽ ď ꝯputatõe cõi iuristaꝝ ꝛ canonistaꝝ. nam illa vsi: ꝛ cetere que ponuntur in lr̃a

di.40.⁊ in decre.35.q.3.4.⁊.5.non sūt
in vsu. Cōputantur aūt gradus ꝯsan
guinitatis hoc mō.in linea ascenden-
tium enim ⁊ descendentium cōputā
de sunt persōe medie inter illas de q
bus queritur: ꝙ si nulla sit media sit
in primo gradu: vt filius ⁊ pater ascē
dendo: ⁊ pater filius descendēdo. Si
vō sūt alie ꝑsone medie cōputatis eis
cum extremis: quot sunt persōe vna
minus tot sunt gradus: verbi gratia.
Auus ⁊ nepos distant secundo gra
du siue ascendendo siue descenden-
do: quia sunt tres persone.s. nepos et
auus ⁊ qui est in medio eorum: quia
est pater respectu primi ⁊ filius respe
ctu scdi. Remoto igit̄ vno remanent
duo: ⁊ sic nepos ⁊ auus sunt in secun
do gradu: proauus ⁊ ꝓnepos sunt in
quarto gradu: quia sūt propīque per
sone numerāde. Ratio huius est: qꝛ
cū gradus sit certa distantia ꝓpīqui
tatis non potest esse in eiusdē ad seip
sum: sicut nec propinquitas: ⁊ iō gra
dus presupponit sēper aliquā perso-
nā: cui secunda addita facit gradum:
⁊ per eandē rōneʒ tertia addita scde
⁊ quarta tertie: ⁊ sic sēp vt sit nume-
rus graduum ꝫm numerum persōa
rum vna excepta. Et hec computatō
in linea graduū ascendentiuʒ ⁊ descē
dentium est cōis apud oēs. In li-
nea vero collaterali que non est eoꝝ
quoꝝ vnus descendit ab altero: sʒ eo
rum qui descendunt a cōi principio
al'r cōputātur gradus ꝫʒ leges aliter
ꝫʒ canones. ꝫʒ.n. canones cōputātur
hoc modo. Uidendū est enim vtruʒ
ꝑsone de quib⁹ querit̄ equal'r distet
a cōi stipite aut inequal'r. Si equalit̄
quoto gradu quelibet earum distet a
cōi stipite toto gradu distant inter se
verbi gratia. Sit nobis sortes cōis pa
rens ⁊ stipes: ego nepos ꝫm vnaʒ li-
neaʒ: tu vō ꝓnepos ꝫm aliā lineam.
Si querit̄ quoto gradu disto a te: dʒ
rñderi ꝙ tertio: qꝛ toto gradu tu qui
es remotior distas a cōi parente a q̊
ego non disto nisi secūdo gradu. Sʒ
ꝫm leges aliter ꝯputant̄ grad⁹ ī līea
transuersali: qꝛ ꝫm eas duo fratres
sunt in scdo gradu: filij duoꝝ fratruʒ
sunt in quarto gradu: nepotes in 6°
gradu: ⁊ sic duplicantur gradus ꝫm
cōputationē legalē supra cōputatio-
nē canonicā. Sed opinio canonistaꝝ
ē rōabilior: qꝛ absurdū videt̄ ponere
scdʒ gradū sine ṗmo: qð tñ legt̄ ꝫm
opinionē legistaꝝ: qꝛ nō est dare ali-
quē qui sit in ṗmo gradu linee trans
uersalis equalis. Sʒ ṗmus in ea qui
ē frater est in secundo gradu ꝫʒ legi
stas: ṗmus in transuersali inferiori ē ī
tertio.s. filius fratris. Et prim⁹ ī trās-
uersali superiori est in tertio vt patru
us. Et ideo canoniste melius cōputāt
in transuersali: ponentes fratrē ī pri
mo gradu: filium fratris in secundo.
s. descendendo: nepoteʒ in tertio: ꝓne
potem in quarto: abnepotē ī q̄nto ⁊c.
Ascendendo vō patruū in scdo ꝓpa
truū in tertio: abpatruū ī quarto ⁊c.
Dilatando vero duoꝝ fratrū filios
in scdo: nepotes ī tertio sicut in gene-
alogia Adā per Seth ⁊ cain: qui sūt
in ṗmo gradu ⁊ filij eoꝝ in scdo. Rō
diuersitatis huiusmodi cōputationis
est ista: vt dicit Alexan. papa .35.q.5.
ad sedem. In legibus ob nihil aliud
ipsa graduum mentio facta est: nisi
vt hereditas vel successio ab vna ad
alteram personam inter ꝯsanguineos

9

deferat᷑. In canonibus vero ob hoc
ꝓgenies computat᷑ vt apte monstre-
tur vſq; ad quotaʒ gñatione͂ a conſã-
guineoꝝum ſit nuptijs abſtinendum:
vt rite ⁊ canonice nuptie celebrã᷑ in-
ter fideles. Hac igitur de cauſa quia
hereditates nequeunt deferri: niſi de
vna ad aliam pſonam. Iccirco cura
uit ſecularium imperatoꝛ in ſingulis
pſonis ſingulos perficere gradus: qꝛ
vero nuptie ſine duabus pſonis non
valent fieri: ideo ſacri canões duas
pſonas in vno gradu conſtituerunt:
hec ibi. Nõ autem ibi dicitur: quia vſ
q; ad ſeptimum gradum pdurat con
ſanguinitas ẜm computationeʒ cano
num: in qbus gradibus. 7. pꝛohibetur
mr̃imoniũ tunc verũ fuit: ſed hodie
non durat conſanguinitas niſi vſq;
ad quartũ gradum incluſiue. Nam
Gꝛeg. 9ꝰ remouit tres vltimos gra-
dus: ex eo ꝙ non poterant bene mẽti
retieri tot gradus: ⁊ etiã erat ſat] dif
ficile vſq; ad ſeptimum gradũ abſti-
nere a mr̃imonijs talium. Unde ſeq
bantur ſepe inconuenientia habet᷑ ꝭ
ſtatutum eccleſie: extra de conſang. ⁊
affini. non debet. Gradus autem ẜm
leges quo ad ſucceſſionem heredita-
tis durant vſq; ad decimum graduʒ
computando modo legali: vt dictuʒ
eſt ſupꝛa.

De ꝓhibitione matrimonij inter
conſanguineos.

Capi. 17.

E ꝓhibitione mr̃imonij īter
conſanguineos. Nõ ẜm Pe.
tres concluſiones. Prima
ꝙ conſanguinitas de iure nãli ẜm re
ctam lineã aſcẽdẽtiũ ⁊ deſcẽdẽtium
impedit matrimoniũ: ſʒ plus filij cuʒ
matre q̃ʒ filie cum patre ꝓpter reue
rentiam. Propter qꝺ videtur ꝙ in li
nea recta in infinitum pꝛohibeat᷑ ma
trimonium: adeo, vt ſi Adam hodie
viueret non inueniret vxoꝛem ẜm le
giſtas. Ratio huius quia maioꝛ reue
rentia debet᷑ pentibus remotis q̃ʒ ꝓ
pinquis. Unde pater non dicit᷑ dñs
ſed auus q̃ʒdiu viuit: ⁊ licet maioꝛ ꝓ-
pinquitas tñ maioꝛ reuerentia q̃ plꝰ
attendit᷑. Nam cum filia fratris põt
ẜm leges contrahi ſed non cum ami-
ta: que tamen non eſt pꝛopinquioꝛ.

Secunda concluſio eſt de ꝓhibiti
one iuris diuini. Pꝛohibent᷑ eniʒ cir
ca hoc plures pſone puta ſimul nãli
federe cõmoꝛantes: ⁊ ſunt. 1z. que leui.
18. numerantur: mater nouerca ſoꝛoꝛ
neptis amita matertera vxoꝛ patrui
nurus vxoꝛ fratris niſi pꝛemoꝛtui ſi-
ne liberis: pꝛeuigna: filia pꝛeuigni vel
pꝛeuigne: ſoꝛoꝛ vxoꝛis que in lege na
ture pmittebat᷑: vt in Lya ⁊ Rachel
copulatis Jacob. hꝰ rõem doct. aſſi-
gnant: qꝛ mr̃imonium oꝛdinat᷑ ad re
phenſione͂ concupiſcentie: ſed concu
piſcẽtia non repͥmit᷑ ſʒ magis auget᷑
ſi inter illas pſonas quas ↄuenit ī ea
dem domo conuerſari eſſet conceſſa
copula matrimonialis: quia lex diui
na rõnabiliter ꝓhibet talem copulaʒ
Nã qꝛ electio non eſt niſi poſſibiliuʒ
eo ipſo ꝙ cõcupiſſibile ſit impoſſibi
le minuit᷑ vel tollit᷑ ↄcupiſcẽtia illius
vñ q̃ʒdiu cohabitantiũ viroꝝ ⁊ muli
erum in vna domo poſſet eſſe matri
monium: ſi tales pſonas p̄noĩatas
ↄtingit cohabitare ſimul concupiſcẽ
tia non hr̃et frenum. Sed ex quo ma
trimonium ſit impoſſibile inter tales
qꝛ ꝓhibitũ: ceſſat talis concupiſcẽtia

Tertia conclusio est de phibitiõe iuris positiui canonici: qꝛ illa iuris ciuilis nil ad ppositũ faciunt: cuꝫ circa sacramenta laici nil possunt disponẽ ꝫ iure nouo phibitũ est mrĩmoniuꝫ contrahi in quarto gradu ꝛc. In qnto autem ꝛ vltra pmissuꝫ est in linea transuersali: vt de consan. ꝛ affi. non debet. Alij gradus qui pus erant sũt ablati: ꝛ in huiusmodi potest dispẽsare papa ꝛ non alius: qꝛ non est permissũ epis sicut in alijs. Eius eniꝫ est dispẽsare in iure qui est. s. ius: vel cui commissũ est a iure. Unde in gradu legi naturalis lege diuina probito solus deus dispensare potest vel cui inspiraret: qui tamen non legitur dispensasse cum quoquã. Papa autẽ in his que sunt iuris positiui: puta in quarto gradu ꝛ tertio: immo ꝛ in secũdo quandoqꝫ puta collateralium equaliter ꝙ contrahant dispensat: vtputa filij duorum fratrum: qd lege Moysi ꝛ lege ciuili erat permissum. Nec ẽ sufficiens causa dispensa ionis augmentatio patrimonij: sed pax vel concordia vel aliud huiusmodi. In linea autem ascendentium ꝛ descentium ĩ infinitum phibent nuptie. Est tamẽ dubiũ vtrũ papa possit dispẽsare in gradu lege diuina vel nãli phibito. Et siqdem phibitio legis Mosayce ĩ hꝰi esset pure iudicialis non moralis non ligaret hodie nisi inquantũ esset iure canonico reassumpta talis lex: ꝛ sic in omnibus illis gradibus papa posset dispensare: sed fere oẽs gradꝰ lege Mosayca phibiti: vident phibiti iure nãli: qꝛ ad omnes illas psonas cohabitãtes ẽ amicitia nãlis sine alio federe. Unde qꝛ nã nihil facit frustra vbi sunt mulieres alie ex qbus possit fieri generatõ sine istis frustra fit cũ istis matrimonium: qd non est necesse nec pter gñationem nec ppt amicitiam. Unde pbabilꝰ ẽ ꝙ papa nõ potest dispensare ĩ illis gradibus. Et ſm hoc diceret ꝙ ante legem scriptam erat dispensatio a deo: vt cum illis cõtraheret excepto primo gradu ascendentiũ ꝛ descendẽtiũ. Uñ Adã inspiratus a deo dixit: Relinquat hõ prẽm ꝛ mrẽm: ceteras psonas videt pmisisse: que tamẽ iure nãli erant phibite: vt frater soror: in quibus pmis credendum est deuꝫ dispensasse ppt necessitatem.

De cognatione spirituali.

Capi. 18.

Tertia cognatio est spualis. s. conpatnitas: ꝛ puenit ex hꝫ ꝙ aliquis confert sacramenta baptismatis vel ꝯfirmationis: vel suscipit siue tenet illum cui tale sacramentum confertur: p aliorum sacramentoꝝ collationem non contrahit cognatio spiritualis: que hẽat impedire vel dirimẽ matrimoniũ: ex. eo. c. tua. ꝛ c. fi. li. 6. Joh. an. Per cathecismum võ contrahitur cognatio aliqlis: que videlꝫ habet impedire sed nõ dirimẽ mrĩmoniuꝫ. e. ti. c. z. li. 6. Ista tñ cognatio habet tres lineas. Prima est inter baptizatum: ꝛ illum qui ad baptismum suscipit: ac etiam vxorem eius: si tũc habꝫ ꝛ carnalit cognouit. Nã qñ vnus ꝯiugũ siue maritus siue vxor tm̃ tꝫ aliquẽ ad baptismũ cognatio spualis etiam transit ad alteꝝ non tenentẽ ꝯiugem ipsius tenẽtl ad baptismuꝫ: etiam inter tales non põt esse matrimoniũ. s. inter suscipienteꝫ

ꝯiugē eius si hꝫ ⁊ susceptuꝫ. immo ēt
dicit Tho. ꝙ ēt cōpaternitas transit
a viro in mulierē quancunqꝫ carnali Nota
ter cognitā: q̄uis non sit vxor. Idem
sentit glo. sup. c. siqs ex cōiugio. 30. q.
4. dicens ꝙ ꝑ fornicariū coitū acqui
rit cōpaternitas: qꝛ vna caro efficit.
Idē tꝫ Io. an. in. 6. Ric. aūt in 4.° di.
42. dicit ꝙ si aliqui efficiantur vna
caro ꝑ fornicariā copulam non ꝓpt
hoc transit cōpaternitas ab vno ī ali
um. qꝛ ꝑ rem pure carnalē non ꝯ̄hit
cognatio spualis. Idem tꝫ Pe. ð pal.
in 4.° dicens ꝙ cognatio spualis dici
tur: qꝛ a spualibus causatur. vñ vide
tur v̄ius ꝙ non sic fornicarij cōicent
sibi actiones sicut ꝯiuges: qꝛ in illis ñ
est nisi vinculum carnale ad tp̄s: hic
autem spuale ⁊ carnale. vnð sunt ma
gis vnum: vnde in cōputatiōe gradu
um pater ⁊ mater vna ꝑsona cōputā
tur: q̄uis aūt esse duos in carne vna
equaliter sit in fornicatione ⁊ ꝯiugio
tñ hic vbi queritur de cognatiōe spu
ali aliquid debet facere vinculum spi
rituale: hec ille. Anto. de but. sup de
cretali. Martin⁹ de cognatione spua
li refert vtranqꝫ opinionē: sed hāc vl
timaꝫ dicit tenere Hu. ⁊ Archi. ⁊ Io.
an. e. ti. c. i. in nouella. li. 6. Nec obstat
dicunt ipsi ꝙ copula fornicaria īducē
affinitatem: qꝛ illud in affinitate cor
porali que etiam per illicitam copu
lam vt vinculū corporale acquiri po
test. Sec⁹ in spuali vt cōpaternitas q̄
est vinculū spuale. Unde absurdū est
dicere ꝙ ꝑ fornicariū coitum ꝯtraha
tur: hec ille. Idem etiā tenꝫ glo. Rai.
Inno. etiā vtranqꝫ opinionē recitat:
⁊ neutrā prefert alteri. Uñ siqs tale i
ueniret matrimonium iā ꝯtractū de

ꝑnti vel ꝯsūmatū: ex quo aliqui dicūt
illud teneri tuta via esset vt peteret
dispensatio vel declaratio a dño pa
pa: qð si haberi non posset ꝯm regu Nota
lam Host. que dicit ꝙ vbi inueniun
tur ꝯ̄rie opiniones de aliquo mr̄imo
nio: vtrū teneat vel non adherenduꝫ
ē illi q iudicat mr̄imoniū tenere: nisi
ꝯ̄ria opinio fulciret canonica aucto
ritate manifesta ⁊ expressa. ꝯm igitur
eū potius dimitti debent in suo cōiu
gio q̄ separi: vbi aūt tales nondū cō
traxissent ꝯsulendū ē eis ꝙ abstinēnt
a ꝯtractu h⁹i. Sed bene possꝫ aliquis Nota
ꝯtrahere cum sorore filij sui spualis.
30. q. 3. illud. Itē pōt cōtrahere pater
cū illa quam fili⁹ eius tenuit ad bap
tismū: vt nō. per. d. c. illud. q̄uis filius
non possit contrahere cū ea: quaꝫ te
nuit pater ad baptismū. Scða ē in
ter baptizatum: siue sit masculus siū
sit femīa: ⁊ filios naturales suscipien
tis: siue sint legitimi siū illegitimi. vñ
inter eos non poterit esse matr̄imōi
um. Et qꝛ cognatio spualis non habꝫ
gradus q̄uis filius nālis Petri ñ pos
set ꝯtrahere cū filia spuali ipsius Pe
tri: quā. s. tenuit ad baptismum vl' ad
ꝯfirmationem: posset tñ ꝯtrahere cū
filia filie spualis ipsius Petri: ar. 30.
q. 3. c. i. Item filij duoꝝ cōpatruꝫ siue
geniti sint añ cōpaternitatē siue post
ea possūt cōtrahere ad inuicē: solū ex
cepta illa ꝑsona per quā cōpaterni
tas ē contracta: que nunq̄ poterit co
pulari alicui filiorum sui patris spiri
tualis. 30. q. 3. super quibus. hec ibi.
Tertia est in suscipiente in baptismo
⁊ ꝑentes baptizati inter quos etiā nō
pōt eē mr̄imoniū. vñ matꝛ baptizati
nunq̄ pōt esse vxor eius q tenuit ipm

baptizatū ad baptiſmū:q2 cōmr̄ ē ei⁹
Jtē nō ꝙ ſiqs puta Petr⁹ ꝯ volūta-
tē vxoris ſue:puta marie ꝙ vel leuat
de ſacro fonte filiū alteri⁹:puta iohā
nē filiū martini ꝯ volūtatē ēt ipſius
martini ſm̄ Jo.neapo.i quolꝫ.9.ᵒ vtiqꝫ
ꝯhit̄ vera cognatio ſpūalis īt̄ eos
non ob. inuoluntario ꝯſenſu ſeu ꝯdi
ctōe illoꝝ:ita ꝙ petr⁹ ē vē cōpat̄ mar
tini:ꝛ maria ē vera mr̄ ſpūalis iohā-
nis velit nolit.h⁹ rō ē ſm̄ eum:q2 qđ
ē ex ſtatuto eccl'e non depēdet ex vo
lūtate ſubiectoꝝ ſtatuti ꝛ ſtatuētis:ſꝫ
ex ſtatuto eccl'e ē ꝙ cognatio ſpualis
tranſeat ab vno ꝯiugū in alt'o ꝯſūma
to mr̄imonio:ꝛ ꝙ cōpr̄nitas acgrat̄
pr̄i carnali ꝑ h' ꝙ leuat aliquē filium
ei⁹ de ſacro fonte ğ ꝛc. Jteꝫ poſita cā
ſufficienti cognatiōis ſpualis oꝫ pōe
re cognationē ſpualē.cā ē eiꝫ ad quā
ſeqt̄ effect⁹:ſꝫ pr̄nitas ſpual'quā ꝯſeq
tur ꝑ actū ꝓpriū vni⁹ ꝯiugum ē ſuffi
ciens cā alt'i ꝯiugū cognatōis ſpualis
poſtq̄ꝫ ē mr̄imoniū ꝯſūmatū ğ ꝛc. Jtē
nō ꝙ regl'arit̄ vn⁹ oꝫ tenē ad baptiſ-
mū ſm̄ Rai.non pl'es ſeu leuare de
fonte:vt de ꝯſe.di.4.c.non pl'es.Et ſi
neceſſitas cogeret vn⁹ꝛ idē pōt tenē
in baptiſmo ꝛ in ꝯfirmatione.Si aūt
pl'es tenerēt dīc Alb.in 4.ᵒ ꝙ hoc po
tius eſt ꝑmiſſio q̄ꝫ ſtatutū:qđ debeat
approbari:ꝑmittit̄ aūt rōne amicitie
que ꝯhit̄ īt̄ illos.hec ille.Ubi ğ duo
aut tres ex more patrie cōiter tenent
videt̄ tolerandū ꝛ ſine peccato fieri
Tuti⁹ tn̄ eſſet hr̄e ſuꝑ hoc diſpenſati
onē ab epō ſi pr̄ vult hr̄e pl'es tenen-
tes ad baptiſmū:vt nō.Hu.in decre.
ꝛ cū plures tenent ꝯhitur cū omibus
cognatio ſpualiſ que īpedit ꝛ dirimit
mr̄imoniū ſm̄ Hoſti. Sed diligēter

attende ꝙ oꝫ ꝙ teneant ſiue tangant
ipſū baptizandū cū baptizat̄:vel cuꝫ
de fonte leuat̄ a ſacerdote īmediate
ſi volunt eē cōpr̄es:aliter ex eo ꝙ ex
titerunt ibi ſoluꝫ non tāgēdo ꝛ rn̄de
rint ꝓ puero abrenuncio ꝛc.non eēnt
cōpr̄es.Pe.de pal.Jn aliqb⁹.n.locis
ſacerdos aquā effundit baptizādo:et
q volunt eē cōpr̄es tenent baptiſzan-
dū.Jn alijs.n.ꝙ pueꝝ ipſe ſacerdos
cū baptizat:qđ ꝑcipue fit cū fit bapti
ſm⁹ ꝑ īmerſionē:ꝛ tunc ꝑmo recipi-
entes baptizatū de ſacro fōte a ſacer
dote in panno:vel nudū ſt̄ pr̄es ſpu-
ales:vt nōt Hug.in decre.Et ſil'r per
ꝓcuratorē non pōt ꝯhi cōpr̄nitas q̄ꝫ
tum ad cognationē ſpualem:vt pōit
archi.ꝑ.l.p⁹ mortē.ꝺ adop. Jdē Jo.
an.ꝛ q̄ꝫuis non rn̄deat aliqs dū tn̄ te
neat ad baptiſmū:vel tāgat efficitur
pr̄in⁹:ꝛ ꝯhit̄ cognatio ſpualis.Jlli āt
pl'es q ſimul tenent ad baptiſmū nō
ꝓhibent̄ ad inuicē ꝯhē:vt Jnno.po
nit.Jtē nō ꝙ laicus ēt q baptizat ali-
quē ſiue in caſu neceſſitatē ſiue ex:n̄
pōt ꝯhere cū illa quam baptizauit:
ex.e.nedū.li.6.Jtē nō ſm̄ Tho.ꝙ ſi
vir vel mulier baptizat vel teneat ad
baptiſmū ꝓprium filiū ſi hoc facit in
articulo neceſſitatis ſeu ꝑ errorē non
impedit̄ exigere debitū vel reddere
extra.e.ſi vir.Si vero fecit ꝑ fraudē
īpedit̄ exigere ſꝫ tenet̄ reddē:ꝛ ſi vt̄
qꝫ fuit in culpa:neut̄ pōt exigē:exact⁹
tn̄ vterqꝫ reddere tenet̄:vt dicit Ho.
ꝛ addit.Melius tn̄ eēt vt cōtinerent
Eodē āt mō ſi vir ꝙ aliqueꝫ filiū vxo
ris ſue:vel vxor filiuꝫ mariti ſui ſi ex
ignorantia hoc facit excuſat̄ ſi ex ma
licia non poteſt exigere debituꝫ:ſi ve
ro fecit ꝑ fraudē impedit̄ exigere:ſꝫ

teneť reddē. Idē Ricar. Credo tñ ꝙ
sup h̊ eps possit dispēsare.s.q̊ ad exa-
ctionē debiti: sicut de eo q co. consā.
vxo.su.cum q̊ eps pōt dispēsare quo
ad debiti exactionē: ſm Pe.ď pal. vt
hēs.s̃.vbi hēs de īpedimento affinita
tis ibi vide. Itē nō ꝙ si iohāna vxor
Nota petri tenuit ad baptismū filiuȝ berte
anteq̄ȝ cōmisceret: siue ꝯtrheret matri
moniū cū ipso petro: ipa mortua po
test petr⁹ hr̄e in vxorem ipsam bertā
ꝛ sic successiue isto mō qs pōt haber̄
duas cōmr̄es in vxores. Sȝ si petrus
cognouit iohānaȝ añq̄ȝ tenēt ad bap
tismū filiū berte: non poterit postea
vnq̄ȝ bertā hr̄e in vxorē. Itēȝ ille qui
tȝ ad baptismū vel ꝯfirmationē filiū
petri ex muliere cōcubina vel vxore
alia susceptū q̄ȝ ex ea quā nūc hȝ vxo
rē non efficiť cōpr̄ isti⁹ vxoris: quam
nunc hȝ ipe petr⁹. ꝛ idē de filijs vxo-
ris alicui⁹ ex alio viro genit]. Itē nō
Nota ꝙ non baptizat⁹ q̄ȝuis alium ñ debeat
tenē ad baptismū: tñ si de facto vľ ne
cessitate tȝ vel leuat vel baptizat ñ ꝯ-
hit aliquā cognationē spualē ſȝ tho.
pe. ꝛ ric. ꝛ addit alb. dicēs ꝙ si alť cō
iugū ē baptizat⁹: p eum trāsit cogna-
tio ad eū q non ē baptizat⁹. idē de cō
firmatōe. Sȝ si baptizat⁹. tȝ filiū non
baptizati bñ ꝯhit cōpr̄nitatē. Itēȝ nō
ꝙ non dȝ qs tenē ad baptismū vel cō
firmationē fr̄eȝ vel sororē: qꝛ suffic̄ iť
tales vinculū carnale. Oīa āt q̄ dicta
sť de tenēte ad baptismū seu de fōte
leuāte erga susceptū vel leuatū: ꝛ pen
tes ei⁹ q̊ ad ꝯhēdā cognationē spua-
lē: itellīas silr̄ de baptismo ꝛ pentib⁹
ei⁹ q̊ ad pdcāȝ cognationē: ꝛ oīa que
dcā sť de baptizato q̄ȝtuȝ ad tenētē ꝛ
baptizātē in ꝯhenda cognatōe spuali

ēē baptizato: intelligas pifomiť in
ꝯfirmatiōe ꝛ tenēte ad ꝯfirmationeȝ
in ꝯhēdo cognationē spualē: cū cōfir
mato ꝛ pentib⁹ ei⁹. ꝛ dic̄ Hos. ꝙ ista
cognatio spualis sic̄ legalis ñ hȝ ra-
mos: vñ ad psōas cū qb⁹ ꝯcte sť non
egrediunť. Nō igr̄ ꝙ qcunq̄ȝ in aliq̊ Nota
istoꝝ īpedimentoꝝ detēt⁹ sciēť ꝯhit
peccat mortalr̄: ꝛ in q̄tuor ex his ipe
dimētis ē excōicatus sciēter ꝯhens:
nec talis dȝ absolui nec pōt nisi cesset
a tali mr̄imonio sic ꝯcto: vel petat di
spēsationē a papa vbi pōt: ꝛ interim
abstineat se ab vsu mr̄imonij sic ipe-
diti. ꝛ nō ꝙ in nullo.i7. īpedimētoꝝ
pōt dispēsare aliqs citra papā: sȝ ꝛ ip Nota
se papa ī aliqb⁹ hoꝝ non pōt dispen
sare.s.ī īpedimeto ligamīs: cū.s. aliqs
ē alteri ligat⁹ p verba de pñti: talis.n
ñ posset cū alia ꝯhē ēt dispensāte pa
pa. Itē in īpedimēto erroris psone ꝛ
in īpedimēto violentie: vbi nullo mō
ē ꝯsensus ꝛ in īpedimēto coeundi oī
mō ex frigiditate nāli vel castratione
vel maleficio: vel alia īdispositōe pro
ueniente: qꝛ in h⁹ī oībus nullū ē mr̄i
moniū: iō nō pōt facē papa vt ibi sit
mr̄imoniuȝ. De īpedimēto coeundi
videť dicē Pet. de pal. ꝙ illud sit ex
statuto ecclesie: qꝛ id non ptinet ad
sbam mr̄imonij: ꝛ inde ē ꝙ si sciuerit
alť īpedimentū tale: ꝛ nihilomin⁹ ꝯ-
hit ē veꝝ mr̄imoniū: qď non eēt si ď
esset aliqd de sba mr̄imonij. cū.n. pn
cipalis finis mr̄imonij sit ples nō vi
tatio fornicationis: si possȝ coire esset
de sba mr̄imonij multo magis posse
gñare: ꝛ sic senes non possent ꝯhē qď
est falsuȝ. De īpedimento erroris cō
ditōis videť dubiuȝ ſm Hu. tñ istď ē
de statuto ecclesie. Idē dicit Pet. de

pal.ſ.qḋ eſt de iure poſitiuo qḋ ēt vi-
deṫ ſentire Ric.in.4°. di.36.dicit eiꝫ
ꝙ error deterioris ꝯditiōis : ⁊ ſi non
tollat ꝯſenſū in pſona:tñ multū minu
it.Et qꝛ rōnabile eſt vt deceptis iura
ſubueniant:⁊ maxime qñ ē deceptio
in re graui:iō nāli equitate ſtatutum
ē pſonam ſeruilis conditionis illegi-
timam eē ad ꝯhendum cū pſona libe
ra q̄ꝫdiu liberā eē credit ipē liber cō-
trahēs cum ſua.lediṫ.n. enormiter ī
bonis mr̄imonij.ſ.in bono ꝓlis: qꝛ ñ
hēbit eaꝫ in ſua ptāte.in bonofidei:
qꝛ non poterit ita libere reddē debi-
tum dño occupante ſuū.in bono ſa-
cramenti.i.cohitatōnis īſepabilitate
qꝛ dñs poſſꝫ eā vēdē:hec ille. De īpe
dimēto voti ſolēnis in religione tho.
z^a^z^e ⁊ Alb.tenent ꝙ nō pōt. Hu.car
dinalis Ric.in 4°. Hoſt. Inno. tenēt
ꝙ pōt ex magna cā:vt ex reformati-
one regni vnius ⁊ hꝰi.Et Ioh.in ſū.
ꝯfeſſ. dicit de facto vidiſſe talem di-
ſpenſationē factam:hanc etiā opinio
nem.ſ.ꝙ papa poſſit diſpenſare:tene
re videṫ idē Tho.in 4°. di.34. ar.4.
⁊ Ioh.neap.in quolꝫ.dicit hanc opi-
nionē eē ꝓbabiliorem. In īpedimen
to ordinis tenent fere oēs ꝙ poſſit:q̄ꝫ
uis non conſueuit. In impedimento
criminis abſqꝫ dubio pōt ſm Pet.de
pal.⁊ de impedimento ſpūalis vel le
galis cognationis pōt ſꝫ Pe. de pal.
De impedimento ēt qḋ eſt ex publi-
ce honeſtatis iuſticia certū ē ꝙ poſ-
ſit cum ſit ex ꝯſtōe eccl'e.vñ pe.ḋ pal.
ſic dicit ꝙ papa pōt diſpēſare in oī-
bꝰ gradibꝰ publice hōeſtatis iuſticie
q̄ ſumunṫ ſm gradus ꝯſāguinitatis:
⁊ hoc pꝫ:qꝛ non eſt ꝓhibituꝫ lege nā
li vel diuina. Unde poſſet diſpenſare

ꝙ qs ꝯtraheret cum ſpōſa vel vxore
non cognita pr̄is vel fratris.Et nota
ꝙ qñ aliq̄ ꝯtabunt mr̄imoniuꝫ de fa
cto:qḋ de iure nullum ē:ſi poſtea ob
tineant diſpenſationē a papa ſup im
pedimento:non ꝓpterea ratificareṫ
p̄dictum mr̄imonium quo ad deum
ēt ſi ante diſpenſationē ſecuta erat co
pula carnalis ſꝫ oꝫ ꝙ denuo interue
niat mutuus ꝯſenſus interior in alṫu
trū:⁊ ſi cum hoc ſeqṫ copula carnal'
non eſt neceſſaria noua exp̄ſſio ver-
boꝝ:⁊ hoc in fauorē mr̄imonij. Hoc
videṫ dicere Ric.in 4°. di.40.in quo
dam ſil'i:tutius tñ eēt vt de nouo ipa
fieret exp̄ſſio verboꝝ ꝯſenſū exp̄men
tium. Dicit ēt idem Ric. ꝙ cum car
nalis vſus mulieris ex̄ mr̄imoniuꝫ ſit
ꝯtra ius nāle:iō ibi locū nō hꝫ p̄ſcrip
tio:vt.ſ.ex hoc ꝙ tenuit aliquā ꝯcubi
nā p.30.annos facta ſit ei licita talis
cōmixtio: ſed ſēp mortaliter peccat.
Ipm etiā mr̄imonium qꝛ eſt de iure
diuino ⁊ nāli:iō p̄ſcriptio facere non
poteſt vt valet mr̄imonium:qꝛ a p̄n-
cipio fuit nullum ⁊ econuerſo: vel ꝙ
efficiatur nullum:qḋ a principio fuit
verum:ex̄ de conſan.⁊ affi.non debꝫ.
ptim in tex.⁊ ptim in glo. Item nota
ꝙ ſm Hoſti.qñ doc.diſcor.circa im-
pedimentū mr̄imonij:vbicunqꝫ doc.
p glo.ſuas dicunt ſolui mr̄imonium
ſꝫ non inducunt ius exp̄ſſum contra-
rium dicenti adhereas:ex̄ de teſti.li-
cet ex quadā.in fi. Item nō ꝙ cuꝫ ec
cleſia p̄cipit alicui ꝯiugum cohabita
re cū altero:⁊ ille cui p̄cipiṫ ſciat eſſe
īpedimentū ſm hug.in hoc caſu: q̄ꝫ-
tum ad reddēdum debitū non teneṫ
obedire:tñ in cohabitatiōe ⁊ neceſſa
rioꝝ exhibitione obedire debet;⁊ nō

negare ei cui se de fcō copulauit. Itē nota q̄ qui audit impedimentum eē inter se ꝛ vxorem ſm Guil. si audit a fidedignis ꝛ non suspectis cum nō debeat esse negligens sue salutis tenetur inquirere veritatem: alias esset affectata ignorantia que non excusat: si ꝯcipiat ꝓbabilem opinionē de dicto alicuius non dꝫ exigere debitum licꝫ reddere teneatur. Secꝰ si ita īuenirꝫ veritatē q̄ esset impedimentum intᷣ eos qđ haberet pro constanti: tunc nec exigere nec reddē debet. Porro qui audit tale impedimentū a viro fidedigno aut iurato aut cōpatre suo aut ꝓprio sacerdote: aut etiam publica fama non ita tenetur credē q̄ peccet mortaliter si non credat sed venialiter. hec Guil.

De īpedimentis non dirimētibus mr̄imonium ꝯtum.

Capi. 19.

Est ꝛ aliud genꝰ impedimenti qđ ē quidē impediēs mr̄imonium ꝯhendū: sꝫ non dirimens contractum: ꝛ istud est multiplex. Et p̄mo quidē ꝯtracꝰ clandestinus ipsius mr̄imonij: ex̄ de mr̄imo. contra. contra interdic. eccle. per totum. Qui ergo contrahunt clandestine mr̄imonium peccant mortaliter: ꝛ tale mr̄imonium dr̄ ꝯ interdictum ecclesie: q꞉ contra ꝓhibitionem eiꝰ ē: vbi nō ſm Pe. de pal. i 4º. q̄ hꝰ pōt eē dupliciter. Uno mō q꞉ est contra statutū ecclesie vel iuris: vt q꞉ tribꝰ tpibꝰ anni intᷣdcis: de qbꝰ in. c. se. vel q꞉ ē clandestina dispensatio. ꝓhibetᷣ .n. ne mr̄imonia fiāt clandestina: ꝛ sine bānis: extra de clande. des. cum īhibitio vbi dr̄ q̄ cuꝫ dꝫ fieri aliqđ mr̄imōiū debēt in eccl'a bāna publica p sacerdotes ꝓponi: vt īfra ꝯpetentē tiniꝫ q scit īpedimentū ꝓponat: ꝛ si appuerit ꝓbabilis coniectura contra copulā futurā interdicatᷣ expsse: donec cōstet qđ fieri debeat: al's si ꝯherent sine bānis: vbi. s. talia ſiūtᷣ: aut post ꝓhibitionē extiterit īpedimētuꝫ: puta gradus ꝓhibitꝰ: tunc filij dicentᷣ illegitimi: nec excusabuntᷣ pp īgrantiā pentum: ꝛ sacerdos qui tales ꝯiunctōnes inhibere ꝯtēpserit: vel regularis q interesset hꝰi punitᷣ: vt in dicta decre. In aliqbus tn̄ locis non fiunt hec bāna: sed solū ꝯhuntᷣ sponsalia solenniter ꝛ publice multum an̄ mr̄imoniū ꝛ interim potest manifestari an sit īpedimentum. Un̄ in talibus locis rōne contrarie consuetudinis omissionem bannoꝝ non puto esse peccatuꝫ sed vbi seruantur esset mortale omittere. Alio modo dicitur matrimonium contra interdictum ecclesie: quia est contra preceptum hominis ministri iuris ꝛ ecclesie. Et iste minister vlᷣ ē parochialis sacerdos qui potest dispensare matrimonium ꝛ si non iudicare. Ipse enim habet inquirere de īpedimento ꝛ inhibere. Aut est officialis episcopi nō sacerdos qui solus bn̄dicit nubentes. Uel archidiaconꝰ aut abbas habentes hoc ex consuetudine vel ꝑuilegio: ꝛ habent iudicare: ꝛ si non dispensare si nō sunt sacerdotes Aut est eps vel superior eo: ꝛ hic hēt iudicare ꝛ dispensare. iudicare rōne iurisdictōis: dispensare rōne ordinis cū cura. Contrahere ḡ contra ꝓhibitionem ecclesie vel ministri est mortale: nisi fuerit dispensatuꝫ ab eo qui potest: ꝛ siquidē facta fuerit inhibitō

ab inferiori papa: vt epo vel pochiali q̄3uis sit peccatū: tñ si non est aliud i-pedimentum tenet. Ite3 si a papa facta est simplex inhibitō: quia nō ānullatur ꝑpter hoc. Sed si hoc ꝓhibuerit decernens irritum ⁊ inane: si sec⁹ factum fuerit: tunc matrimonium ē nullum: quia per hoc reddit eos ībabiles. Plus est enim reddere multos inhabiles q̄3 paucos: sed ipse ꝓhibēs matrimonium ꝑ cognationem spūalē legalē vel carnalē in gradu non ꝓhibito lege diuina reddit h⁹i inhabiles ğ ꝛc. hec Pe. 2° votu3 simplex qd̄ quidem impedit ꝯtrahendu3 matrimonium: s3 non dirimit ꝯtractum di. 27. ꝑ totum. in text. ⁊ glo. Et idem Ricar. ⁊ Tho. ī 4°. Talis ergo mortaliter peccat qui hñs votu3 simplex castitatis contrahit: ⁊ nihilominus ad huc tenet̄ iplere votum: si nondū cognouit vxorē: cū q̄ ꝯ̄xit ꝑ verba d̄ pñti: q2 adhuc implere pōt. s. intrando religionē etiā inuita vxore: ⁊ sic ñ poterit ꝯsūmare mr̄imonium absq3 peccato mortali: postq̄3 vero cōsūmauerit religionem intrare non pōt vxore inuita: ⁊ tenet̄ reddere debitū vxori petenti: siue expresse siue interp̄tatiue ꝫm Tho. ⁊ Ric. in 4°. s3 non lic3 ei petere: al's ꝫm quosdā vt Ric. peccat mortaliter quotiēs exigit debitu3 q2 adhuc potest ⁊ debet seruare votū q̄3tum in ipso est. Et dicit Hosti. q̄ si quis habens tale votum petat ab aliquo vtrum si contraheret tener3 matrimonium: non d3 sibi rñdē clare. s. q̄ teneat ne detur sibi occasio frāgēdi votum: sed in huiusmodi debem⁹ tales querentes prudent̄ eludē vt docet Origenes: di. 43. in mandatis.

Tertio sponsaliciū fcm cū altera: nisi mutuo ꝑtes se absoluant: vel ex altera ꝑtiū sit aliqd ex his ꝑ que licite pñt sponsalia frangi: talis etiā peccat mortaliter. Quarto tenē vl' suscipe aliquem vel aliquā ad cathecismum q̄ p̄cedit baptismum: ex̄. e. ꝑ cathecismū. li. 6. Quīto q̄dā cr̄ia v3 incestus post contractum matrimōium cū affinibus cōmissis. 32. q. 7. sigs viduam. ⁊. c. concubuisti. cum. s. qs cognoscit ꝯsanguineā vxoris sue: vel cū cognoscit̄ si mulier est a consanguineo mariti sui: ꝑpter h⁹i incestu3 delinquēs amittit ius petendi debitū ñ solum ab vxore vel viro attinēti illi: cū q̊ cōmisit incestu3: s3 ēt illa vxore l' viro mortuo si ꝯ̄xerit cu3 alt̄a ꝑsona qd̄ facē non d3 sine dispēsatōe ep̄i ab ea exigē non pōt: vt ex̄ de eo q̄ cog. ꝯsan. vxo. su. transmisse. In vtroq3 tñ casu reddē tenet̄ ꝫm Ric. ī 4°. di. 34. Pōt tñ ep̄s dispensare vt. s. talis p̄uatus iure exigēdi possit exigere absq3 peccato ꝫm Pe. de pal. in 4°. Cognoscendo autem consanguineas ꝓprias vel ꝑmittendo se cognosci: quamuis non minus peccet: immo magis non tñ repitur in iure q̄ p̄uetur exactiōe debiti: vel q̄ impediatur a contrahēdo. Ric. hoc etiam dicit. s. q̄ incestus cum ꝯsanguineis non īpedit mr̄imōium ꝯ̄hendum: nec p̄uat exactiōe d̄biti sicut icest⁹ cum affinib⁹. It] int̄fectio ꝑp̄e vxoris. 33. q. 2. admonere. ⁊. c. int̄fectores. qd̄ intelligitur cum occidit: vel ī vindicta3 ꝑpter adulterium ab ea commissum. Uel quia alias eā exosam habet propter aliquem defectum: non propter hoc vt contrahat cū alt̄a q2 tunc dirimētur illd̄ sequēs

Et idē fz Pe.ō pal.de muliere q̄ dat
venenū viro:vel alio mō occidit eū.
Itē raptꝰ sponse altiꝰ.27.q.2.statutū
Itē susceptio ꝓprij filij ō fonte:vl' cō
firmatio: qñ.s.qs fac̄ h° īsidiādo mr̄i
monio:vt possit ꝑuare alteꝝ debito
ꝯiugali.30.q.i.de eo. Item īterfectio
sacerdotis:ex̄ de pe.ꝛ re.qō p̄sbꝫ. Itē
solennis pn̄ia.33.q.2.de his. Iteꝫ siqs
monialē sciēter in vxorē suscipiat.27
.q.i.hi qui. Oēs p̄dictos casus ponit
Ric.alber.tho.ꝛ pe.ꝛ hosti.pret' vlti-
mum quē solus Hosti.addit. Licꝫ āt
hec ꝛ forte alia impediant ꝯhendū:si
tn̄ timetur de incōtinentia dꝫ ei eps̄
ꝯcedere lic̄iam nubendi:ar.33.q.2.an
tiq.ꝛ.c.in adolescentia.ex̄ de eo q co.
con.vxo.sue.ex lr̄is. Et fm quem ad-
dit Guil.sufficit lic̄ia ꝓprij sacerdotis:
immo de ꝯsuetudine non seruat' tal'
rigor petendi lic̄iam. Ric. autem dic̄
in 4°. de int'fectore vxoris: ꝙ si ꝯhit
mr̄imoniū:q̄uis n̄ sit dirimendū:cū
non obstat aliud īpedimentū peccat
tn̄ ꝯhendo ꝯ statutū eccl'e:nisi ꝑus cū
eo fuerit dispensatū:ꝛ idē videt' dicē
dū de alijs casibꝰ supradc̄is. Petr.de
pal.i 4°. ponit vtranqꝫ opinionē:sꝫ ō-
clinat ad scd̄am dicēs ꝙ sine dispēsa
tione non lꝫ inuoluto in aliq̄ dictoꝝ
īpedimētoꝝ seu criminū ꝯhē: vel de
bitū petē sine dispēsatōe:ꝛ ꝙ non nisi
eps̄ dispensat:nec vꝫ ꝯsuetudo in ꝯri
um:nisi ꝯstaret ꝙ ep̄i hoc longo tp̄e
scientes dissimularent: al's ꝯriū faci-
entes peccant mortaliter. Nō fm pe.
de pal.in 4°. ꝙ clandestina desponsa
tio dicitur fieri sex modis. Primo
vꝫ qñ fit sine testibꝰ. 2°. qñ ꝯueniūt
clandestine anteq̄ recipiant benedi-
ctionem nuptialem:ꝑ loco ꝛ tp̄e quo
petere pn̄t. 3°. qñ sponsalibꝰ non so-
lutis sꝫ soluendis soluꝫ auc̄te iudicis
sine lic̄ia eius ꝯhitur aliud mr̄imoni
um. 4°. qñ ꝯhunt mr̄imonium ante
pubertatē sine iusta cā absqꝫ lic̄ia ep̄i
ꝯtra ꝓhibitionē que fit: ex̄ de despō.
īpu.c.2. 5°. qñ ꝯtra interdictuꝫ spale
sicut alicui ꝯdicitur ne ꝯhat cuꝫ alia
ꝓpter īpedimentū ꝛ hꝰi. 6°. qñ h° fit
omissis bannis:qō intelligit' vbi non
ē ꝯsuetudo in ꝯtrarium ꝛ quocunqꝫ
istoꝝ mōꝝ ꝯhat' ē culpa mortalis ꝑ
pter inobedientiā ecclesie: sꝫ ī sex ca-
sibus pōt iuste dispensari. Primo
cū magnatibꝰ:qꝛ eoꝝ mr̄imōia solēt
cuꝫ magna deliberatiōe tractari per
amicos. 2°. qñ valde nobil' ignobilē
ducit. 3°. cū diues paupē. 4°. cū se-
nex iuuenē. 5°. cū timet ꝑētes: cuꝫ iā
ꝯxit. 6°. cuꝫ diu fuerit sic:ꝛ hoc ꝓpt'
verecundiā. Dispēsat āt in hoc eps̄ ō
ꝯsuetudine ꝑ papā scita:ꝛ dissimulā-
do approbata:al's cū sit statutū gn̄al'
ꝯcilij solus papa dispensat: hec Pet.
de pal.in quarto.

De īpedimento feriaꝝ: qñ.s.n̄ pn̄t
fieri nuptie. Cap.20

Et aliud genꝰ impedimenti
tp̄alis:siue ad tp̄s qō hꝫ im-
pedire:sed non dirimē ma-
trimonium:qō dr̄ īpedimentum feri
aꝝ:qō quidē īpedit solum celebratio
nē nuptiaꝝ ꝛ bn̄dictōeꝫ nuptialem ꝛ
traductionē vxoris in domū:non āt
īpedit ꝯtractuꝫ mr̄imonij vel de fu-
turo vel de pn̄ti:qō fit solo ꝯsensu ꝑ
v̄ba exp̄ssa fm Rai.ꝛ Hos.ꝛ glo.sup
c.capellanus.ex̄ de feri.nisi repugna
ret huic pr̄ie ꝯsuetudo. Hosti.tn̄ vide
tur dicē:ꝙ nec ēt istud lꝫ:sꝫ ꝑmū cōi-
ter tenetur. Petrus de pal.in 4°. dicit

Cōtrahē p verba de futuro ñ ē ꝓhibi tū: ꝛ lꝫ ſm q̊ſdā nec ēt p verba ꝺ pn̄ti Iſtud tn̄ vltimū ñ vr̄ ꝙ iſte ꝯct⁹ ꝺꝫ fi eri clādeſtine ſꝫ in facie eccl'e. in facie āt eccl'e non vr̄ faciendū: ſicut nec be nedictio nuptialis: hec ille. Credo in hoc ſtādūꝫ eē ꝯſuetudini eccl'e. Sciē dū igr̄ ꝙ tꝑib⁹ his nō pn̄t nuptie cele brari: vꝫ ab aduentu vſqꝫ ad epiphāi am: neqꝫ includit octaua epiphanie cūꝫ de ipſa ñ fit expſſūꝫ in iure. Itēꝫ a ſeptuageſima vſqꝫ ad octauā paſche incluſiue. Itē a trib⁹ ꝺieb⁹ an̄ aſcēſio nē vſqꝫ ad octauas pentecoſtes exclu dendo tn̄ ipſā ꝺn̄icā: que ē octaua ꝺi es ꝛ pent. qꝛ ipm feſtum non hꝫ octa uū ꝺiē. vn̄ in ipſa pn̄t nuptie celebrari ex̄ de feri. capellanus. in fi. ꝛ. 33. q. 4. non pōt. ꝛ trib⁹. c. ſequē. Qui autē nu ptias facit his tꝑibus peccat mortal'r qꝛ ꝯtra ſtatutum gn̄ale eccl'e facit: ex̄ de ma. con. ꝯ inter. ec. p totum. Pe. ꝺ pal. in 4°. di. 32. ꝺicit ꝙ celebritas nu ptiaꝝ eſt interdicta ab aduentu vſqꝫ ad octauam epiphanie incluſiue. De alijs ꝺuob⁹ tꝑibus concor. cūꝫ ſupra dictis. Itē de tertio tꝑe. ſ. a triduo an̄ aſcenſionē vſqꝫ ad octauam pent. ꝺiē ꝙ nuptie ſuſpendunt̄ vſqꝫ ad feſtum trinitatis: ita tn̄ ꝙ non a p̄mis veſpis trinitatis licꝫ ꝯtrahere: ſed a p̄ncipio noctis vel media nocte: vel ſicut veri us puto a mane in antea. Et lꝫ ſit ita de iur̄is ſubtilitate: qꝛ tn̄ conſuetudo eſt optima legū interp̄s: iō ſequenda ē terre conſuetudo a p̄latis ꝺiu ſcita vel ꝺiſſimulata: ſiue de celebrādo nu ptias in ꝺiebus illis extremis: ſiue ꝺe abſtinendo. Item nota ꝙ feſta ſꝫ no uam legem ꝛ veterē a veſpa vſqꝫ ad veſpam celebrantur: tn̄ in ſeptuageſi ma ſibi ꝓp̄um ē officium: qꝺ abdicat cantica leticie: qꝛ non incipit a veſpis ſꝫ in cōpletorio qn̄ p̄mo intermittit̄ alleluia. Vn̄ vſqꝫ ad cōpletoriū exclu ſiue lꝫ ꝯtrahere. Sed officium aduē tus ꝓp̄um ꝑfecte incipit a veſpis ſab bati p̄cedentis. vn̄ extunc non licꝫ ꝯ here. In ꝺiebus vero vltimis non ſo lū veſpe: imo cōpletoriūꝫ ſit̄ de tꝑe p̄ cedenti p ſe loquendo lꝫ p accn̄s ſuꝑ uenienti maiori feſto nil fiat de illo ī cōpletorio vel ſolū memoria in veſpe ris: ſicut apud illos q faciūt feſtūꝫ tri nitatis in octaua pent. ꝑdit veſpas et cōpletoriū. ꝛ ſil'r qn̄ feſtū celebre eue nit in octaua ephie ꝛ octaua paſche: n̄ tn̄ ꝓpter lꝫ in iſta veſpa: ſed ſicut ſuꝑ dictū ē in talibus ē ꝯſuetudo ſeruan da. vn̄ in multis terris ēt de nocte ꝓ funda in vigilia aduentus ꝛ ſeptuage ſime nuptias faciunt: ſꝫ ſi p⁹ mediaꝫ nocteꝫ facerent eēt corruptela: qꝛ me dia nocte more romano nox incipit vt ꝺr̄. ff. de feri. l. more. Vnꝺ ſicut illa ꝯſuetudo excuſaret celebrare in māe ꝺiei ſic nec poſt mediā noctē: ſꝫ certū eſt: qꝛ ꝯ ſanctoruꝫ p̄rum canones eſt. Contrahentes autē nuptias iſtis tꝑi bus ꝓhibitis ꝺebent puniri: in quo ꝺ liquerunt vt. ſ. ad tp̄s ſeꝑent̄: ſꝫ ſi ſit ꝑiculum incontinentie: alia pn̄a po nat̄ ꝛ in iſta ꝺiſpenſet̄. Sacerdos āt q ꝺedit benedictionē puniendus eſt graui pena: licet arbitraria. Non āt eſſet mortale exigē talib⁹ tꝑibus ab vxore p̄us rite benedicta: Pe. de pal. Itē ꝛ ſi mortale ſit m̄rimonium con ſūmare tali tꝑe: tn̄ p⁹ p̄mā copulā ite rū cognoſcēdo non peccat mortl'r ni ſi hoc faceret ī ꝯtēptū eccl'ie ordinā tis: hec Pe. de pal.

Jrca ꝯctuȝ mr̄imonij.nō ꝙ
mr̄imōiū initiat᷑ p᷒.1.ꝑ spō
salia siue ꝑ v̄ba ꝺ futuro.2᷒.
ratificat᷑ ꝑ v̄ba de p̄nti:vel alia signa
exꝑmentia ꝯsensū. 3᷒.ꝯsūmat᷑ ꝑ car/
nalē copula ⁊ h̄ coīt obseruat᷑.Non ē
tn̄ necessariū ꝙ spōsalia p̄cedāt:q꞉ ab
sq꞉ ꝓmissiōe fcā de futuro pōt gs ibi
to ꝯhē ꝑ v̄ba de p̄nti.Sil'r ēt ad essē
tiam mrimonij non ē necessariuȝ ꝙ
sequat᷑ copl'a carnalis.Un̄ īter Ma
riam ⁊ Joseph:dr̄ fuisse pfectū mr̄i/
moniū q̄.s.ad eius eēntiā:⁊ si n̄ q̄ ad
ei᷒ significatiōȝ ꝯpleta:cū tn̄ vtꝗ re/
manserit virgo.27.q.2.§.cū g.q꞉ ꝯxe
rant ꝑ verba de p̄nti.fuerat.n.reuela
tū virgini Marie: ꝙ Joseph nunꝗ̄
exigeret debitū ab ea.Sȝ si exegisset
fuerat diuina auc̄te dispēsatū vt red/
dē nō teneret᷑.Et vna ex cāis q̄re be/
ata virgo Maria fuit desponsata ꝭȝ
origene.25.q.2.inuenta ē.vt ꝑt᷒ virgi
nis diabolo celaret᷑.Quis.n.⁊ si cor/
da hoīum non cognoscat ꝑ se ⁊ cor/
pora q̄ ad exteriora sciat: non tn̄ va/
luit scire vtrū ex Joseph: vel sine vi/
ro cōcepisset:nec si virgo peꝑisset:vl'
n̄ virgo:⁊ h̄ ꝓpt nimia s̄citatē virgīs
q꞉ nō ꝑmittebat᷑ approximare ei vel
h̄ cognoscē Ric.in 4᷒. Nō g ꝙ mr̄i/
moniū initiat᷑ ꝑ sponsalia q̄ sunt fu/
turaꝝ nuptiaꝝ ꝓmissio.30.q.5.nr̄a/
tes.q̄ fiunt mł'tipliciter: aliqn̄.s.nuda
ꝓmissiōe:vt cū dicit vir:accipiā te vl'
ducā te in vxorem meā ⁊ h᷒i. Et illa
respondeat:accipiam te:vel ducā ī vi
rum ⁊ huiusmodi.Aliqn̄ non solum
ꝓmissione sȝ ēt appositiōe iuramēti
fiunt sponsalia.Aliqn̄ fiunt datis ar
ris sponsalicijs.Non p̄nt āt ꝯhi spō/
salia ex alia ꝑte tm̄:nec claudicare ꝭȝ
Huil.Et si aliquis capiat manū mu
lieris ⁊ dicat ipsi mulieri do tibi fidē
de accipiendo te in vxorem:⁊ illa ni/
hil r̄ndeat nec aliq̄ mō se on̄dat ac/
ceptare non sūt sponsalia.Jlle tn̄ qui
tal'r ꝺdit fidē tenet᷑ eā ducē si illa vo
luerit : si noluerit n̄ ē ꝯpellēda.Et h̄
veꝝ nisi on̄derit aliq̄ mō mulier illa
acceptare qꝺ agebat᷑.vn̄ si an̄ fidem
sic datā tractabat ꝺ spōsalib᷒ vl' mr̄i
monio īt eos:⁊ ipa reqsita spōte ma
nū dederit ad fidē recipienda ⁊ h᷒i:
tunc eēnt ꝯcta spōsalia.Jtē siqs ante
pubertatē ꝯhit mr̄imoniū ꝑ verba ꝺ
p̄nti intelligunt᷑ eē spōsalia : ⁊ h̄ nisi
essent ꝓximi pubertati ⁊ malicia sup
plēt etatē:q꞉ tunc eēt mr̄imoniū:ex̄ ꝺ
pu.hon.iu.si duo.Jtē nota ꝙ post se
ptēniū p̄nt ꝯhi sponsalia de futuro:
ex̄ de despon.impube.si infantes.li
6.⁊ extunc non valent.Si tn̄ alter vl
ambo minor ē septennio:⁊ ꝯtrahunt
sponsalia ipsi vel parētes ꝓ eis nihil
agitur nisi postea ratificent.Si autēȝ
appropinquarēt ad tp̄s septennij:ꝗ̄/
uis non impleuerīt septē annos tenēt
sponsalia ꝭm Tho.in 4᷒. Hec autem
appropinquatio determināda est ꝭȝ
ꝯditionem ꝯhentiū:cū ī qbusdaȝ tar
dius ꝓueniat intentio seu cōplacētia
nuptiaꝝ.Tho.⁊ Hosti.tn̄ expresse n̄
h̄ret᷑ de iure:ꝙ tp̄s septenn.j possit ꝑ
ueniri.Jlle tn̄ qui maior ē septennio
si ꝯhit sponsalia cū minori septennio
lȝ non tenuerint etiā ex ꝑte maioris:
q꞉ claudicare non debent: tn̄ q꞉ ma/
ior iuste fidem dedit : tenetur maior
minorem expectare.Si forte velit du
rare in eodem proposito. Alias
peccaret propter fidem mentitam

⁊ tenet᷑ agere pñiam de fide mẽtita. Item inter absentes pñt cõtrahi spõsalia p nuncium vel litteras: siue per ꝓcuratorẽ super hoc si absẽs hoc sciat: vt q: misit nunciũ vel q: de ↄsciẽtia sua fit: vel postea ratum hꝫ. 3z. q. 2. honorantur. Hostiẽ. Item siqui ante pubertatem ↄtrahunt mr̃imoniuꝫ sponsi esse intelliguntur. Itẽ nota ꝙ si absens misit nunciũ vl᷑ ꝓcuratores ad ↄtrahendum sponsalia postea reuocat: non solũ si reuocatio ꝑueniat ad ꝓcuratorem anteq̃ꝫ puella consentiat nihil agitur: ar. ex᷑ de ꝓcura. ĩ nostra. ⁊ c. mandato. immo etiam si reuocatio ꝑueniat ad procuratorẽ post q̃ꝫ puella consensit: si tamẽ ꝓcurator reuocatus fuerat anteq̃ꝫ consentiret puella nihil est actum ſm Hostiensẽ. Item qui contraxerunt spõsalia que tenuerũt: vt quia debita etate fuerũt contracta: tenentur contrahere mr̃imonium simul: nec potest alter eorũ contrahere cum altera persona: si tñ contraxerint per verba de presenti: tꝫ secundũ matrimoniũ: extra. e. sicut. sꝫ tenetur agere penitentiaꝫ de fide mẽtita: ⁊ multo magis si primo interuenerit iuramentum: extra. e. ex litteris. Sed quid siquis iurat alteri vnaꝫ de filiabus suis dare in coniugem nõ nominando aliquam determinate. Respondet Hostien. dare tenetur sꝫ quãcunq; det liberatur: quia promissoris est electio: sicut ⁊ in alijs ꝓmissionibꝫ extra de regu. iur. sicut in alternatĩs. Et si omnes moriantur pret᷑ vnaꝫ ad illam dare tenetur: ar. ff. de eo ꝙ certo loco. l. 2. Et si vnam ex ipsis offerat: ⁊ ille non acceptet cui promissum est: liberatus ẽ promissor etiam a iuramento. ff. de condi. inde. l. cum his. Q: si vnaꝫ ex his cognouerit carnaliter: nullam aliam habere poterit ꝓpter affinitatem contractaꝫ: immo qđ plus est: si contemplatione precedentis contractus matrimonij cõmixtio facta est: esset matrimonium: extra. e. qui dux. in ma. quam pol. per adul. significauit. Sed quid siquis iurat alteri dare sibi vnam de filiabus suis: ⁊ determinat quã: ⁊ si illã habere nõ possit promittit sibi aliam. Respõdet Hosti. ꝙ tenetur ei dare primã: ⁊ ad hoc laborare bona fide: extra de spõsa. ad audientiam. Q: si non põt tũc distinguendum: quia si prima cõsensit sponsalibus expresse vel tacite: vtputa q: ipsa presente ⁊ non contradicente fuerunt contracta sponsalia: vl᷑ postea ipsa ratificante sororem illius habere non potest: quia cũ ꝑma contraxit sponsalia ꝓpter impedimentũ pu. honestatis iusticie: vt in. d. c. ad audientiã: ẽt si illa sponsalia ꝑma forte ꝓpter ↄsanguinitateꝫ aliquã cũ ꝑma non tenuisset. Si vͦo ꝑma nullatenus ↄsensit sponsalibꝫ tenet᷑ ei de scđa: ex᷑ de spon. ex litteris. Sed querit᷑ quid iuris de penis q̃ aliqñ ponunt᷑ ĩ spõsalibus. Rñdeo ſm Rai. ꝙ lꝫ sponsalia possint ↄhi sub ↄditiõe ꝓmisse pecunie: non tñ põt pecunia ꝓmitti per modũ pene: ⁊ si ꝓmissa fuerit nõ tꝫ ꝓmissio: nec peti põt: vt si dicat᷑ nisi te cũ ↄxero dabo tibi. 100. marchas. naꝫ ↄiugia debent esse libera: ex᷑. e. c. requisiuit. ⁊ c. gemma. Idẽ Tho. 4. di. 27. Nota tamen ꝙ arre spõsalitie ab ea pte q̃ cãm prestat: vt nuptie nõ sequãtur amittunt᷑: recepte vero restituuntur in duplum. C. de sponsal. l. arris.

Quin etiam siquis vellet spōsalia firmiter alligare potest sic facē fȝ Ho. s. vt det magnam quantitatē ꝓ arris: ꝛ stipuletur eas in quadruplū: q꞉ tm̄ potest stipulari: ꝛ non amplius: ꝛ tūc si steterit per recipientē quo minus matrimoniuȝ sequatur restituat eas in quadrupluȝ. C. e. l. fi. Cessat tamen pena arrarum in quibusdam casib⁹: vt si tempus appositum lapsum sit: tunc. n. is per quem non stetit nubat impune. Item cessat si sponsus impeditus fuerit: dum tamen causam impedimenti non p̄buerit. Cessat etiam ꝓpter causam legib⁹ interdictā: puta si de iure matrimoniū sequi non pōt C. e. l. fi. Nota igit꞉ ꝙ si in spōsalib⁹ appositū est tempus infra qđ fieri debeat matrimoniū: ille per quē nō stetit impune nubit: sȝ alij dat꞉ penitētia de fide mentita: extra. e. sicut. Nota ꝙ in nouem casibus sponsalia soluunt꞉ de iure ꝛ sine peccato fȝ Rai. Primus si alter sponsoꝝ transit ad religionē: qđ facere etiam contracto matrimonio de presenti: ꝛ nondū cōsummato etiam altero inuito: ꝛ sic ille qui remanet in seculo soluit꞉ a spōsalibus ꝛ etiam a matrimonio: extra de conuer. coniuga. c. verum. ꝛ. c. ex publico. Secundus est quando sponsus non inuenitur: quia se transtulit in regionem longinquam: ex꞉ de spōsa. de illis. ꝛ si in sponsalibus non fuit appositus terminus de contrahendo: tunc fm̄ leges presens non tenet꞉ expectare abn̄tē nisi ꝑ bienniū: tn̄ iudex fȝ Ho. potit abreuiare vel ꝓlōgare tp̄s inspecta qualitate ꝑsonarum.

Terti⁹ si alt꞉ spōsoꝝ post ꝯcta spōsalia incurrat leprā vel paralysiȝ: vl꞉ amittat oculū vel nasum seu qcꝗ turpius ei eueniat: ex꞉ de coniu. lepros. c. vlti. ꝛ ex꞉ de iureiur. c. quemadmodū. vbi innuit꞉ ꝙ etiā si iurauit nō tenet꞉. Quartus si sup̄uenit affinitas: puta q꞉ sponsus cognouit consanguineam sponse: vel econuerso. 27. q. 2. quidaȝ. Et ad hoc ꝓbandū sufficit sola fama ꝛ fm̄ Hosti. sufficit vn⁹ testis. Quintus si mutuo se absoluāt: sicut qui societatē fide int꞉posita ꝯtrahūt: ꝛ postea sibi remittunt eā: ex꞉. eo preterea. ꝛ hoc fm̄ Rai. Hos. Alb. Tho. Pe. ꝛ Ric. Sext⁹ si alt꞉ eoꝝ fuerit fornicatus post sponsalia: in quo casu licȝ repellē alteri fornicantē: ex꞉ de iuriu. quemadmodū. ꝛ hoc de fornicatōne carnali: ꝛ multo magis sp̄ūali. s. hēsi vel infidelitate. Pro fornicatione vo non voluntaria cōmissa: puta q꞉ spōsa violenter cognita ē ab alio fȝ Hosti. non debet repelli sponsa: vir etiaȝ non debet cogi ducere talem. Sed ꝓ fornicatōne commissa ante sponsalia non debet dimitti sponsa: nisi fȝ Hugo. si tp̄e desponsationis credebat eā esse virginem: ꝛ postea constitit eam esse corruptam anteꝗ haberet ꝑ verba de presenti. Septim⁹ quādo spōsus vel sponsa contrahit cum alio viro per verba de presenti vel etiaȝ de futuro: ꝛ sequitur carnalis copula: talis tamen peccat mortaliter qui fideȝ frangit. Si autem contrahit cuȝ vna vel cum vno sponsalia de futuro sin̄ interpositione iuramenti: ꝛ cum secūda similiter de futuro sed cum iuramento debet remanere cum prima secundum Rai. ꝛ Hosti. ꝛ Ricardum in 4°. 27. q. 4. in malis. Peccauit tam̄ mortaliter contrahendo cum secūda

Octauus qñ impubes qui contrahit
sponsalia venit ad etatē adultā ⁊ pe
tit absolui a vinculo sponsaliū: ⁊ da
ri sibi licentiam nubendi: extra de de
spon. impu. d illis. Omnes predictos
casus ponunt Rai. ⁊ Hostiē. Nonus
ſm Hosti. si famā habent ꝙ iter eos
sit aliqđ impedimentū: ⁊ de fama do
ceat: ex de consan. ⁊ affin. c. 2. Addit
Ric. in. 4.° ꝑdictis casibus decimū ſꝫ
quosdā. s. cū sponsalib⁹ supuenit votū
simplex ꝯtinentie. Sꝫ vtrū teneāt spō
salia iuramento firmata facta ꝑ me-
tū q cadit in cōstantē viꝝ. Dubiū est
ꝓpter iuramentū additū. Et Ric. su
ꝑ hoc ponit opinionē duplicem. Ali
q. n. dicunt ꝙ ꝑdicta sponsalia non te
nent ipso iure nec ī foro exteriori nec
in foro conscientie: q2 nec deus nec ec
clesia tale iuramentū voluerunt esse
obligatorium respectu eoꝝ in quib⁹
maxime requirit̃ libertas: de quorū
numero est contractus sponsalium ⁊
in religione ꝓfessio. 15. q. i. non ē. Alij
vero dicunt ꝙ talia sponsalia tenent
⁊ obligant ꝯhentem in foro conscien
tie: q̃uis in foro exteriori non repute
tur obligatus eo ꝙ ecclesia ꝓsumeret
consensum interiorē non fuisse: ⁊ rō
est ſm eos: q2 qui ꝑ iuramentum ali-
quā ductuꝝ in vxorem siqđ iurauit
non implet iurat falsum ad qđ sequi
tur ꝙ mortaliter peccat. Sꝫ quilꝫ ob
ligatur ad euitandū mortale peccatū
ꝫ ⁊c. hec ille. Tutior via esset vt pete-
retur a supiori dispensatio a tali iura
mento. Pe. Guil. ⁊ Hu. ⁊ nota ꝙ ī ꝑ-
dictis tribus casib⁹ sponsalia soluun
tur ipso iure. s. qñ transit ad religiōeꝫ
alter: ⁊ qñ ꝯtrahit ꝑ v̄ba de pn̄ti cum
alia. Et per fornicationē si ē notoriū

In ceteris vero casibus soluenda sūt
auctoritate episcopi: ar. extra de de-
sponsa. impube. accessit. ſm Hostien.
Et hoc vltimum intelligit Ricar. in
4.° quando ipsa sponsalia sūt celebra
ta in facie ecclesie vel coram testibus.
Nam si omnino essēt occulta vel clā
destina: etiam sine iudicio eccl'ie pos
sunt dissolui in dictis casibus. No
ta ꝙ sponsalia possunt contrahi sex
modis ſm Ricar. pmo promissione
vt cum dicit vir: accipiam te in meā
vxorem ⁊ mulier similiter dicat. 2.°
datis arris sponsalicijs: vt pecunia io
calib⁹ ⁊ huiusmodi. Et ex defectu vni
us frangantur sponsalia sine defectu
alterius: ille qui commisit defectū
perdit frangendo fidem arras. Si d
dit ⁊ restituit duplicata si recepit. 3.°
anuli subarratione. Alicubi tamē da
tur anulus quando contrahitur per
verba de presenti: ⁊ tunc nō sunt spō
salia sed perfectum matrimonium.

4.° quando ꝓmissio de contrahen
do matrimonium firmat̃ iuramen-
to. 5.° quando dat̃ fides ab alteru-
tro qđ ꝑtinere videt̃ ad iuramentū
6.° quando fiūt sponsalia sub ꝯditō
ne. vbi nō ꝙ cum spōsalia fiunt sb cō
ditione: si conditio est hōesta vel vti
lis: vt si dicat accipiā te si ꝑentib⁹ pla
cuerit: vel si dabis centū exn̄te tali cō
ditione tūc stat ꝓmissum firmū. Si
v̂o conditio sit inhonesta ⁊ cōtraria
bonis matrimonij vt accipiā te: si ve-
nena sterilitatis ꝓcuras: tunc non cō
trahunt̃ sponsalia. Si aūt inhonesta
est conditio sed non ꝯ̃ria bonis mr̄i-
monij: vt si dicat accipiam te si furtis
meis ꝯsetias tūc extat ꝓmissio: sꝫ tollē
da est ꝯditio ſm Tho. ⁊ Ricā. in 4.°

Utruȝ autem votum simplex im
pediat sponsalia. Hen. Boich. sup. c.
rursus. extra q cle. vel vo. circa hᵒ pri
mo dat duas regulas. Quaꝝ prima
hec ē ꝙ quotiēs ꝯcurrunt duo vincula
equalis potentie incōpossibilia pmū
ꝑiudicat secundo. Secunda regula ē
si duo vincula dispar | potētie incom
possibilia ꝯtrahuntur fortius repellit
minus forte: vt ꝓbatur extra de spō.
si iter. Cū ḡ querit an votū simplex
dissoluat sponsalia de futuro subdi-
stingue: qꝛ aut votum simplex ꝑcedit
sponsalia ipsa: aut seqᵗ. Si precedit
votū sponsalia: tunc īpedit ⁊ dirimit
ēt sponsalia de futuro iurata: vt ī isto
c. rursus. qꝛ hoc casu iuramentū ē illi
cituȝ cū iurat facere ꝯ id qᵈ vouerat
vnde non seruanduȝ. zz. q. 4. intᵉ ce-
tera. Sic alꝰ in sponsalibus spōsalia
priora sunt ſuanda: vt ᵒ spō. sicut ex
litteris. qᵈ est veꝝ etiam si in primis
non interuenit iuramentū ⁊ in secun
dis interuenit ſm Inno. Hosti. Alb.
⁊ Jo. an. Aut sponsalia precedūt vo-
tum simplex: ⁊ tunc votū non īpedit
nec dirimit sponsalia. Sed eo casu ᵒ
bet cogi vel votum solennizare. s. pro
fitendo in religione: ⁊ sic essent soluta
sponsalia: vel sponsalia ꝓfiteri. i. ꝯtra
here matrimonium: vt extra de con
uer. coniu. ex parte. ſm Inno. ⁊ Ho-
stien. Adde qꝛ hoc videtur intelligē-
dum qn̄ altera coniugū hoc petit. s. il
lum cogi. Nam si vellet votum im-
plere etiam in seculo remanendo. i.
continere: ⁊ mutuo se voluntarie ab-
soluerent ab obligatōe sponsaliū au-
ctoritate ecclesie fieri potest: quinim-
mo cum adhuc possit votuȝ suū im-
plere: etiā si alter nō absoluit a te libꝰ

sponsalibus: qꝛ potest religionē itra-
re: tenet votum quo ad deum: ⁊ hoc
votū esset fortius vinculuȝ q̄ȝ iuramē
tum vel ꝓmissio sponsalium vt vide
tur. Sed vt in decreto iuris dicitᵉ ſm
Inno. Hosti. ⁊ Gof. videntur vincu
la equalis potentie esse: ⁊ ideo dicūt
ꝙ primū ꝑualet sicut prima sponsa-
lia preualent scdis: ⁊ pma sunt ꝯsum-
manda non scda: sicut in sponsalibus
⁊ voto simplici. Melius tn̄ esset ſua-
re votū q̄ȝ sponsalia ꝯsūmare: sȝ hoc
non nisi ꝑ ꝓfessionē in religione. Et
qᵈ dictū est in pmo casu. s. ꝙ votum
ꝑcedens sponsalia impedit ⁊ dirimit
intelligitur quo ad deū: quia talis n̄
potest licite contrahere: ⁊ si ꝯtrahat
etiam matrimoniū ꝑ verba de pn̄ti:
non potest licite: extra. e. ex litteris. cō
sūmare ipsū: sed tenetᵉ religionem in
trare: si tamen de facto contrahat te-
net matrimonium. De voto solenni
quō impediat matrimonium vel di-
rimat dictū est. s. ⁊ de ꝯtracto ꝑ ver-
ba de pn̄ti quō possit solui etiam ibi
vide. Item nota ꝙ ille qui contraxit
spōsalia si vult recedere ab eis extra
casus predictos: dȝ moneri prius ad
obseruandum: extra. e. requisiuit. ta-
men potest licite cogi ꝑ censuram ec
clesiasticam: extra. e. ex litteris. Tam̄
cogendus non est: vbi ꝓbabiliter ti-
metᵉ difficilis exitꝰ: puta vt vxoricidi
um ⁊ hᵒi: vt in. d. c. requisiuit. Peccat
tamen mortaliter ſm Tho. recedens
ab ipsis: etiam si non cogatur per ec
clesiam.

De contractu matrimonij ᵒ pn̄ti
s. quō contrahatur.

Capi. zz.

d E contractu matrimonij de presenti. Nota q matrimonium ratificatur: siue cōtrahitur per verba de presenti exprimētia mutuum cōsensum vel etiam per litteras absentium significantes mutuum consensum: vel per alia signa manifesta in illis qui non possunt loqui vel audire. Requiritur ergo primo ⁊ principaliter ꝯsensus animi seu intentio contrahendi ex vtraqꝫ parte. Unde si aliquis contrahit sponsalia: vel etiam contrahit per verba de presenti: non habens intentionem cōtrahendi: sed extorquendi carnalem copulam: ⁊ sic cognoscit eam q̄uis p̄sumi debeat pro matrimonio: vt ex̄ d sponsalibus tua. ⁊ ita iudicaretur in foro iudiciali ecclesie: etiā si d verbis illoꝝ contrahentiū cōstiterit: cōpellet illum stare cum illa: cū de intentione ipsius ecclesie constare non possit. vñ nō crederet eis: etiā si ambo dicerēt se non intendisse contrahere: q glibꝫ sic posset dicere ⁊ dimittere vxorem ad placitum: ⁊ hoc nō nisi signis euidentibus appareat se illos non intendisse sꝫ simulasse: tūc. n. non iudicabit eē mrimoniū: al's verbis eoꝝ stabit: vt dictū est: quasi vere ⁊ cū itentione dicta sint. In foro tñ pnīe si ille q sic contraxit simulate: non ꝓposuit eam ducere: nec vnq̄ꝫ consensit in eam nō debet ex illo facto iudicari matrimonium contraxisse: q ex altera parte dolus affuit ⁊ defuit omnino ꝯsensus sine quo nequeūt efficere fedus cōiugale: vt in. d. c. tua. Idem Pe. ⁊ Tho. addunt etiā q ille ex parte cuius nō ē dol' excusat a peccato: sꝫ deceptor si veram vult facere pniāꝫ: necesse hꝫ illam sine fictione ducere q̄ꝫtuꝫ in eo ē vel dare sibi viꝝ ꝯueniētē: vel al'r satisfacē tñ addit Tho. q ad h' tēt si vir sit eq̄l' ꝯditōis cū illa. Nā si sit multo melioris ꝯditionis q̄ꝫ illa: vel si aliud signum euidens fraudis apparuit: p̄t probabiliter presumi q sponsa nō fuit decepta: sed se decipi finxerit: ⁊ tūc ñ tenet ad predicta ꝯm quosdā. Iteꝫ nota ꝯm Ric. in 4°. q cuꝫ quis cognoscit eam cum qua contraxit solum p verba de futuro: q̄ꝫuis sit ibi matrimonium presumptum ꝯm iudicium ecclesie: tamen ꝯm iudicium dei non ē ibi matrimoniuꝫ: q matrimoniū ꝯm rei veritatem sine reali consensu d p̄senti cōtrahi nō potest. Unde si talis cōtraheret per verba de p̄ñti cuꝫ alia cum ipsa secunda remanere debet: ⁊ licꝫ ecclesia iudicaret ꝓ prima: ⁊ cogeret secundaꝫ dimittere: ⁊ ad primam redire: ipse tamen qui scit factuꝫ suuꝫ nullo mō dꝫ dimittere scdam: ⁊ stare cū p̄ma: q adulteriū cōmitteret ⁊ potius dꝫ pati excōicationē. Et lꝫ p̄latus ecclesie nō peccet ī iudicando sic: qa iudicare habet ꝯm ꝓbationes exteriores. Iste etiam non peccabit non parendo sñie: si humilit' sustinet excōicationem: nec peccabit ꝓ illo tp̄e quo abstinet a diuinis ⁊ sacramentis ꝓpt' talē excōicationē.

Nō insanus vel furiosus non pōt contrahere.

Ca. xx.

q Uia ergo ꝯsensus animi p̄ncipaliter in matrimonio requiritur: hinc est q furiosus vel insan' dicendo verba exp̄mentia consensum matrimonij: non ꝓpt' hoc

contrahit: quia. s. talis consentire non potest. 32. q. 7. neq; furiosus. Et intelligendum est dum est in furore: nam si habet lucida interualla: tūc ɔtrahere potest. Tho. ꝛ Ric. Item ebrius si ita ebrius est ꝙ nesciat qd agat non pōt contrahere: nisi quod fecit ī ebrietate postea ratum habeat. Sed si non auferatur vsus rōnis ꝓpter ebrietatē cōtrahere pōt. Tho. ꝛ Ric. in. 4°. Item inter absētes non potest contrahi: nisi ꝑ litteras exprimentes cōsensum: vel ꝑ ꝓcuratorē: qui suꝑ hoc spēale habeat mādatū: nec potest aliuz substituē nisi ei sit spēalit̄ cōmissum: qui procurator si fuerit reuocatus anteq̄ȝ cōtrahat non valet matrimoniū postea cōtractū ꝑ ipsum ꝓcuratorem q̄ȝuis ignorauerit ipsam reuocationem: ex̄ de ꝓcu. procurator. li. 6. Hostien. Cuz autem inter absētes matrimoniū contrahitur per litteras soluz. dicit Rai. si illa vel ille cui mittunt̄ littere nulli exp̄mit consensuz suū: credo sine p̄iudicio q̄ȝtūcūq; consentiat ꝙ nō ē matrimoniū: sed demum erit qñ notificauerit: siue significando illi qui misit litteras siue alij dicendo.

In qua etate possit contrahi matrimonium.

Ca. 24.

i Tem ante annum. 14. masculus: ꝛ ante. 12. femina contrahere non possunt: extra de ꝺspō. impu. puberes. Et si ante ɔ̄hunt non est matrimoniū: sȝ erūt spōsalia nisi essent ꝓximi pubērtati: ꝛ ita ꝙ malicia suppleret etatē: extra ꝺ despō. impu. de illis. Pe. dicit ꝙ si non distent plus q̄ȝ sex mēses: vl' malicia suppleat etatem ꝛ possint carnaliter ɔmisceri tenet mr̄imoniū ɔtractū: ex̄ ꝺ despō. impu. puberes. Raiñ. tamen dicit ꝙ non dȝ distare a pubertate vltra sex menses: lȝ alia cōcurrāt: ar. extra de ꝺspō. impu. cōtinebatur. qꝺ dicūt plerīq; doc. veꝝ nisi essent carnaliter copulati: tunc credo tutius. Dicit Jo. in sū. confess. ꝑ mr̄imonio iudicandū etiam si vltra sex menses a legitima etate distarēt: ex̄ de despo. īpub. a nobis. Concor. Inno. in gl. super. c. continebatur. Sed dicit Alber. in. 4°. sic. mihi videtur potius de distantia in plus ꝛ minus: ꝙ determinādū sit ſȝ diuersā dispositionē mēbroꝝ ꝛ sagacitatis: q2 ego vidi puellam de q̄ cōit̄ perhibebatur ꝙ erat nouem annoꝝ q̄ ɔcepit ꝛ peperit cum decimū īplere inciperet. Phi dicunt etiaz ꝙ qdā nascunt̄ ita dētati lanugiosi ꝛ pilosi in genitalibus qui citius alijs st̄ apti ad coitum: ꝛ puto ꝙ variantur hec ī locis calidis ꝛ frigidis sicut ipsa impregnatio ꝛ corporis īcremētū Hos. dicit ꝙ per aspectū corporis ꝛ ei9 q̄litatem pubertas ꝓbari debet. ꝛ q̄ȝto tēpore anni determīati ꝑueniri possint dicit arbitrio iudicis relinquendū: vt ipse qualitatē ꝑsone prudētiā ꝛ maliciam metiatur. Nā ꝛ pubertas aliqñ annos anticipat ꝛ potētia coeūdi: ex̄. e. puberes. ꝛ. c. a nobis. Hostien. vero dicit ꝙ nunq̄ȝ dicitur potens nisi probetur per euidentiā q̄ȝtūcūq; sit ꝓximus pubertati. Unde non potest ꝑ ueniri tempus. 12. ī femina. 14. in viro nisi forte ad tres dies.

Que cōditiones vel pactiones impediūt matrimonium.

Ca.25.

T quia sm q regritur i matrimonio contrahendo e expressio consensus per verba: vl per equipollentia. Ideo nota q si in ipsa expressione verborum ponat pactum vel conditio contra substantiaz et bona matrimonij nil agitur: vt si dicat aliquis contraho tecum: siue accipio in meam vxorem te: si generationem prolis euites: vel dum inueniam aliam digniorem: vl si pro questu te adulterandam tradas. Nam pma conditio est contra bonum matrimonij qd dicitur proles. Secunda cotra secundum bonum matrimonij: quod dicitur sacramentum. Tertia contra tertium bonum quod dicitur fides. Ista tria. scz prolem sacramentum et fidem ponit Aug. esse boa matrimonij. 27. q. 2. omnem. In prole intelligitur vt amanter suscipiatur et religiose educet. In fide ne cuz alio seu alia omisceantur. In sacro vt matrimonium postq consummatu fuerit no separetur vsq ad mortem: licz quo ad actum possit separari: vel ex coi consensu vel pter fornicationem. Quando ergo aliqua conditio ponit cotra aliqd predictoz non tenet mrimoniu ex de condi. app. c. fi. sed si contrahes no intendit seruare fide sz adulterari nihilominus tz si hoc n ducat i pactu Similiter intentio plem vitandi: maxime si ducatur in pactuz sm Pe. excludit matrimonium: sed intentio no educandi prolem no excludit: nec etiam desperatio prolis. Item intentio nunq exigendi debitum sm Guil. n viciat contractum: immo etiam itentio negandi debitum: dummodo no ducatur in pactum. Item intento ducendi aliam vxorem dimissa illa cum qua contrahit viciat matrimoniu cotractum: sed ipsa retenta tenet matrimoniu. Si aut i expressione verboru ponatur conditio inhonesta vel iposibilis: no tamen contra matrimoniu tenet matrimoniu: et illa coditio habet p non adiecta: ex de condi. app. c. vlt.

Pro maiori tame declaratione ei qd dictum est de expressione osensus p exteriora dicit Pe. in. 4. di. 27. q n sufficit actus interior ad esse sacrameti sed requiritur signum exterius expressu: et qquis ista expressio coueniectius fiat p verba: potest tame fieri per alium modu: vt p litteras absentium vel signa euidentia pntiu no valetiuz loqui: vel etiam loquentiu: vt dicunt Ide Tho. et Inno. dicit idem Pe. di. 29. q in his qui sunt sui iuris regrit cosensus p eos expressus. Sed in his qui sunt iuris alieni: vt in filiafamilias sufficit tacitus osensus cum expssione eoz in quoz sunt ptate vt pz. 32. q. 2. honorant. Idem Tho. et Inno. et Guil. qui etiam ponit talem casum seu questionez. Sed quid si vir dicat mulieri: accipio te in meam vxore: et illa nihil dicat. Rndz. q si mulier osetiat animo: sed ex verecudia taceat p mittit tamen se subarrari per anuli i missionem voluntarie: vel dotari ipa taciturnitate et patietia cosensus eius exprimit: et si ligua taceat: vt no. Hu. 27. q. 2. c. vlt. Uerba enim in matrionio no sunt ita d substatia sacramenti vt in baptismo et eucharistia: sz vba et nutus et alia idicia sunt necessaria ad hoc vt constet ecclesie de consensu matrimonij. Concordat Tho. dicens

in hoc casu q̄ sufficit q̄ non contra-
dicat. Si autez nulla essent indicia ꝺ
cōsensu eius: nisi q̄ alter protulit ver
ba: non credo ait Guil. presumenduz
pro matrimonio. Hosti. etiam dicit ī
sum. ⁊ glo. q̄ requiruntur verba vt ꝓ
betur consensus qui si deficiant suffi
cere debent signa etiam in loquente:
vnde si scribat voluntatem suam etiā
sine verbis sufficit. Item nō ſꝫ Guil.
q̄ cum quis ꝓtestatur coram plurib⁹
q̄ qcqd faciet vel dicet cū aliqua: nō
facit animo contrahendi: ⁊ postea cō
trahat cum illa: dicens consentio ī te
⁊ huiusmodi. Si constat iudici iudi-
cialiter iudicabit ꝓ matrimōio: quia
recurrendum est ad cōem intelligen
tiam verborum: ⁊ interpretatio faciē
da est contra eum qui dolum adhi-
buit: ⁊ q̄uis protestationez probet po
tuit tamē postea recedere ab ea ⁊ vo
luntarie consentire in illam. Concor.
Hosti. Est autē effectus mr̄imonij cō
tracti ꝑ v̄ba ꝺ p̄nti īter fideles multi
plex ſm Rai. In primis quidem: q̄a
maritus non potest dimittere vxorez
nec vxor virꝝ: siue efficiat̄ cecus vl̄ le
prosus vel hereticus. 32. q. 5. horren-
dus. Nisi tm̄ cā fornicatiōis: ⁊ tunc si
dimittat maneat sine cōiuge: vl̄ recō
ciliet̄ ei. 32. q. 4. dixit. ⁊ in alio. c⁰. Po
test tm̄ alter eoꝝ ante cōsūmationem
mr̄imonij intrare religionē alt̄o iui-
to: ⁊ ille qui remanet in seculo necesse
habet illum expectare vsq̄ ad ꝓfessio
nem postea solutus est. Nam si ille re
uertat̄ ad seculū ante ꝓfessionem du
rat matrimoniū: ⁊ si remanēs ī secl̄o
ꝯtraxisset cū aliq̄ ꝑsona: ⁊ etiam con-
sūmasset mr̄imoniū cogetur illaz di-
mittere ⁊ suscipere regressū ꝺ religio
ne. Si vero vxorē volēte īgredi reli-
gionē vl̄ iā īgressā ſꝫ nouitiā cū qua
cōtraxerat ꝑ verba ꝺ p̄nti cognoue-
rit etiā per violētiā: tūc nō p̄t īgredi
religionē vl̄ remanere si iaz intrauit
ꝯ voluntatem alterius coniugis ſm
Ricar. ⁊ Hosti. Si aūt talis polluerit
vxorē ex̄ claustrū pudoris nō īpedit̄
ꝑ hoc ab ingressu religionis: quia nō
ꝯsummauit ꝑ hoc matrimonium ſm
Archi. Secundus effectus ē quia
mulier sui corporis p̄tātē non hꝫ: sed
vir: et econuerso. in p̄ma ad cor. 7. vn̄
nō pōt ꝯtinētiā vouere altero inuito.
33. q. 5. per totū. Qꝺ videtur intelligē
dū q̄ꝫtū ad redditionē debiti: secus q̊
ad exactionē. Item q̄ꝛ cōpellendus
est reddē̈ debitū vxori: lꝫ nūq̄ꝫ cogno
uerit eam: ⁊ econuerso non obstante
affinitate superuenicte: ex̄ de eo q̄ co.
con. vx. sue. discretionē. Ille tm̄ cōiūx
q̄ē inocēs admonēdus ē vt contine-
at: q̄ si nolit: tunc qui nocēs est tenet̄
ei penit⁹ debitū reddē̈: ſꝫ exigē̈ nunq̄ꝫ
debet: nisi secū dispensetur. Et potest
in hoc dispēsare eps ſm Pe. de pal̄.
q̄ si dicat alter velle īgredi religiōez
arbitrio iudicis: puta ep̄i assignabit̄
cōueniens tēpus. j. qꝺ: aut intret reli-
gionem: aut cōsūmet mr̄imoniū: al̄s
excōicabit̄: ⁊ in tali cāu nō obediēdo
ecclesie peccat mortaliter: nec sufficē̈t
qꝺ intraret aliqꝺ eremitoriuz: vel su
meret tertiuz ordinis habitū predica
toꝝ vel minoꝝ: sed oportet q̄ ītret ī
vnam de religiōib⁹ approbatis ⁊ obli
gantibus ad tria vota. Terti⁹ effe-
ctus est q̄ vnus cōiugū nō potest ora
re sine ꝯsensu alterius: qꝺ intelligitur
de oratione tam longa q̄ esset impe-
ditiua coniugalis debiti. 33. q. 2. quos

deus. Secus de oratione solenni: vt
misse tempore a canonibus diffinita
de conse. di. z. omnis.

De matrimonio contracto sub conditione. Ca. 26.

DE matrimonio contracto sb
conditione: vel certo modo:
vel causa quando scilicet te-
neat vel non: videndum est. Scien-
dum est igitur fm Guilel. ꝙ quem-
admoduꝫ aliȷ contractus qui non fi-
unt absolute ⁊ libere possunt aliquan-
do esse sub conditione: vt dono vł vē-
do tibi hoc: si feceris hoc vel illud: vł
si hoc fuerit. Item possunt esse sub
modo: vt si dicatur dono vel vendo
vt facias hoc vel illud: alioquin reuo-
cetur quod donaui ꝛc. Item pos-
sunt esse cum appositione cause: vt si
dicatur dono vel vendo: quia hoc est
vel fuit. Et conditio quidem fit per si
modus per vt: causa per quia: Sic eti-
am matrimonium: quandoqꝫ absolu-
te: quandoqꝫ sub modo vel conditio-
ne fieri vel contrahi potest. Quando
ergo matrimonium contrahitur sub
certo modo: tunc fm Pe. de palu. in
quarto. Si modus est contrariꝰ ma-
trimonio viciat contractum: vt si di-
co: accipio vel accipiam te: vt procu-
res venena sterilitatis ⁊ huiusmodi.
Sed si post contractum apponatur
talis modus per pactum ꝙtūtunqꝫ
incontinenti: tunc non viciat matrio-
nium precedens: ꝙtuncunqꝫ sit con-
tra eius substantiam: quia eodē mo-
mento quo verba complentur adeo
coniungitur ⁊ perficitur: vt si statim
post matrimonium contractum vnꝰ
dicat: volo vt procures venena steri-
litatis: alˀs non sit matrimoniuꝫ: ⁊ ali-
us consentit: nihil valet pactum: ⁊ ni-
hilominus tenet matrimoniuꝫ. Si ve-
ro modus non contrarietur matri-
monio: tunc aut est impossibilis: vt si
dico: accipio vel accipiam te: vt cele-
lebres missam vel celum digito tan-
gas: ⁊ tunc non habetur pro non ad-
iecto: ⁊ pure ⁊ simpliciter tenet con-
tractus in foro exteriori; sed in foro
conscientie non tenet: si non intende-
rit in hoc consentire. Aut modus qui
exprimitur est necessarius: vt si dicaꝫ
accipio te vt moriaris: vł aliquid hu-
iusmodi: ⁊ tunc habetur pro impleto
aut est possibilis: ⁊ tunc si inhonestus
est: non tamen contrarius matrimo-
nio habetur pro non adiecto: ⁊ tenet
matrimonium sicut in legatis: vt ac-
cipio te vt furtum facias. Si possibi-
lis ⁊ honestus: tunc nō suspendit obli-
gationem: quia natura mediȷ est vt
posterius impleatur. Sed si ex fauo-
re apponētis tenetur implere aliꝰ ce-
lebrato matrimonio: vt si dicatur: ac-
cipio te vt des. 100. nomine dotis non
autem si ex gratia sui: vt accipiam te
cum. 10. libris vt habeas vnde emas
tibi fundum: non tenetur talis nec
ante nec postea emere. ff. de condi. l.
i. Cum vero in contractu matrimo-
niȷ fiat appositio cause: tunc fm Pe-
trum de palude causa siue sit vera si-
ue sit falsa pro non adiecta habetur:
⁊ pure intelliguntur ꝯtracta matri-
monium ⁊ sponsalia: vt si dicam ac-
cipio vel accipiam te: quia pater tu-
us desponsauit te mihi vel me tibi:
⁊ nolo venire contra consilium eius
etiam si illud non sit veꝝ nihilominꝰ

est matrimonium vel sponsalia. Idē etiam si ponatur in futuro causa: vt accipio te: quia dabis mihi .100. ꝓ dote. Idem etiam est quando in tali cōtractu ponitur demonstratio: quia siue honesta sit: siue inhonesta: siue cōtraria matrimonio siue non: siue de presenti: siue de futuro per se nunq̄ȝ impedit: vel suspendit matrimonium sed habetur pro non adiecta: vt verbi gratia: Accipio vel accipiam filiam tuam que procurauit venena sterilitatis: vel que est sterilis: vel que ē virgo: vel quam audiui diuitem esse: ꝛ huiusmodi. Nam falsa demonstratio non viciat legatum. ff. de condi. et demon. l. falsa. nec per consequēs matrimonium. Sed si demonstratio feratur ad conditionem: tunc impedit non ratione demonstrationis sed erroris: vt si dico accipio vel accipiam filiam tuam liberam: siquidem sciret eam ancillam: nihilominus tenet matrimonium: sed si ignorat: tunc nō valeret matrimonium ratione erroris etiam si demonstratio fuisset omissa Et idem est: si demonstratio refertur ad substantiam: quia error substantie vel conditionis impedit: non autem qualitatis. Idem si non ponatur in futuro causa: vt accipio te: quia dabis mihi .100. pro dote. Quando autem matrimonium fit sub conditione tūc distinguendum est de conditione. Et primo sunt quedam conditiones generales que semper debent intelligi: vt quas ponit beatus Jacobus: vt si deus voluerit: ꝛ si vixerimus: ꝛ he nullum contractum suspendunt. Quedam vero sunt conditiones de his q̄ in matrimonio omnino sunt necessarie alias matrimonium impedirent: vt si es christiana: vel si non es affinis vel consanguinea ꝛ huiusmodi. Et iste etiam conditiones debent intelligi apposite: nec viciant contractum. Est tertio alia conditio de futuro necessaria: sicut solem oriri cras ꝛ similia: vnde si dicatur: Contraho tecum si sol oriatur cras contractum est matrimonium: vt Tho. ponit in quarto di. 29. q. 2. quia talia futura sunt iam p̄ntia in causis suis. Est ꝛ 4.ª conditio contingens ꝛ honesta: que potest apponi ꝛ non apponi: vt si pater meus voluerit: aut si dabis mihi centuȝ. huiusmodi conditio si apponatur suspēditur matrimonium vsq; ad euentuȝ conditionis: nisi interim consensus ō p̄nti vel carnalis copula fuerit subsecuta: eo q͏ tales videntur recessisse a conditione: extra de condi. app. ō illis c. super eo. ꝛ c. per tuas. Quinto ē conditio inhonesta: sed tamen nō est contra substantiam matrimonij: vt si furtum feceris: vel si hominem interfeceris: he si apponuntur debēt haberi pro nō adiectis: ꝛ tenent sponsalia: siue etiam matrimoniū: ex̄ de condi. app. c. si. cum ibi nōtis. Sexta ē cōditio inhonesta ꝛ cōtra substantiaȝ ꝛ bona matrimonij: vt si dicat cōtraho tecum si gn̄ationem prolis euites: q̄a hoc est contra bonum prolis: vel donec aliam inueniam digniorem: quia hoc ē cōtra substātiā īseparabilitatis vel si pro questu te adulterandaȝ tradas: ꝛ hoc est contra bonum fidei. Unde tales cōditiones si opponant̄ nihil agitur. 23. q. 4. inter cetera. 32. q. 2. aliquando. ꝛ c. solet queri. extra de condi. apposi. c. vlti. Si tamen talis

conditio postea remittatur et sequatur carnalis copula pro matrimonio iudicabitur: quod si tamen vnus coniugum ponit talem conditionem et alius contradicit vel taceat iudicabitur pro matrimonio: vt in. d. c. aliquando. Predicta sunt sumpta de Rai. Tho. Inno. et Host. Quid si quis significauit patri absenti quod contraxit tale matrimonium sub conditione si ipsi patri placuerit: et antequam pater consentiat penitet et pater consentit: nunquid erit matrimonium. R. secundum Guil. dicentem quod non quia non videtur quod debeat dici consensus: nisi duret quousque pater consentiat: tamen antequam transeat ad secunda vota debet compelli siue induci vt illam ducat ex quo in eam semel consensit sub conditione que extitit: ar. extra de despon. impu. de illis. Idem Hosti. et Bar. Bri. Quid si quis contrahat sponsalia sub hac conditione si permiseris coitum R. secundum Guil. si conditio illa intelligatur de coitu fornicario pro non adiecta debet haberi: cum sit turpis: extra de condi. app. c. fi. et sic pro matrimonio iudicatur. Et multo fortius si intelligatur de coitu legitimo et maritali: et eodem modo si dixeris contraham tecum si vnquam cognouero. Quid si dicat contraham vel accipiam vel accipio te si inueniam te virginem: postea sequitur coitus nec inuenitur virgo. R. secundum Hostien. Inno. et Ber. iudicandum est pro matrimonio sicut et precedenti. Et addit Host. quod licet sic iudicari oporteat in foro iudiciali propter hoc quod non possunt haberi alie probationes: in iudicio tamen anime non est matrimonium: extra de condi. app. de illis. et c. super eo. et c. per tuas. Nam et bonum est quod mulier que mentita est: in fraude remaneat decepta: et viro subueniatur qui forsitan intendit bigamiam vitare. Quid si dicat: accipio te in vxorem vel dabo tibi. 100. et sequatur carnalis copula: nunquid presumetur pro matrimonio. R. secundum Guil. non credo quod pro matrimonio presumetur. Nam cum ille qui dixit habeat optionem quod se possit liberare vtrumlibet faciendo non recolo presumptionem inductam esse a iure quod intelligatur recedere ab optione per carnalem copulam. Quid si dicat: Promitto quod nunquam deficiam tibi in vita mea: et secuta est carnalis copula. R. secundum Guil. non debet presumi pro matrimonio cum sponsalia: aut matrimonium non solent contrahi per promissiones negatiuas: nisi forte constaret quod per hoc intendebant sponsalia contrahere. Quid si dicat ducam te post annum: et secuta est carnalis copula. R. secundum Guil. Credo presumendum pro matrimonio: quia propter carnalem copulam subsecutam videtur renunciasse dilationi temporis. Quid si quis contrahat cum aliqua sub conditione. deinde ante euentum contrahit cum alia pure. R. debet remanere cum secunda etiam si sit consanguinea prime.

De fine seu intentione matrimonij. Ca. 27.

De fine seu intentione qua habetur in contrahendo matrimonium: quia ibi potest esse meritum peccatum et mortale et veniale secundum varietatem intentionis. Circa finem igitur et intentionem matrimonij nota. Pe. de pal. in. 4. di. 31. quinque conclusiones. Prima est quod duplex est finis in matrimonio: vnus per se qui proprie est finis ipsius matrimonij intentus ab eo qui matrimonium instituit et ab omni recte matrimonium contrahente secundum potissimum statum matrimonij per se acceptum: et iste est generatio prolis. vnde Adam prophetizans dixit: Adherebit vxori sue: et erunt duo in carne vna. s. generanda. Gen. 2. et deus benedictionem nuptialem tribuens dixit

Crescite et multiplicamini. Alius est finis per accidens. s. quem intendit contrahens: et hic est finis nō ꝓprie ipi⁹ matrimonij sed contrahentis: et hic finis quandoq; ē bonus: quandoq; malus: sicut finis domus que fit ē inhabitatio finis domificantis: et forte alius vt lucrum.
Secunda conclusio est q matrimonium semper est bonum: vel nō ē malum ex primo fine non 2°. Cuius finis bonus est ipsum quoq; bonum est: loquendo de fine per se nō per accidēs sicut scientie medicine et iuris sūt sciētie bone p se: q2 finis p se est bonus: vt sanitas corporis et iusta distributio tēporaliū: lz habētes sciaz possint eē mali abusi ei⁹ et mala itētiōe. Tertia cōclusio ē q finis mrimonij p se meritorie itēdit: siue sit finis p se: et p°. finis ei⁹ vt ē bonū ꝓlis: siue finis p se sz ñ p°. sz scdario itent⁹: vt vitatio fornicatiōis. Nā sola gñatio ꝓlis finis dr p°. et p se: q2 iste fuit finis in sua primaria institutione: ēt in statu innocentie et de isto cōcedūt oēs q sine peccato imo cū merito pōt intendi pncipalit Uitatio aūt fornicatiōis: lz sit finis p se ñ tñ pmari⁹: sz scdari⁹: q2 p⁹ pecīm fuit mrimoniū institutū: ñ solū i offīm s. gñandi: sz ēt i remediū: dicēte aplo pma ad cor. 7. ꝓpt fornicatōz. s. vitandā. vnusqsq; vxorez habeat suam: et si iste finis scdario intēdat: certū est q adhuc meritoriū ē ñ peccatū: q2 nulla deordiatio ē i eo. Sz si vitatio fornicatōis pncipalit intēdat adhuc ñ est peccatum mortale: q2 nec tali fine cognoscē vxorē ē mortale: sz ad cognoscēdū an sit veniale distiguēdū videt q2 aut ē talis q pt habere ꝓlē sz spem cōem: et tc venialit peccat 2 rōis ordinē agens finē scdariū: ꝓponens pmo fini et pncipali: sic et ēt peccarz cognoscēs vxorē ꝓpt hāc causā ñ curās d ꝓle vbi se crederet posse gñare. Sz qñ senex est nec pōt gñare: nec est spes d ꝓle sz timore fornicatiōis: tūc nullum peccatū vr: q2 alio mō nō pōt senex habere mrimonium sine peccato. Ridiculū ē. n. q illi q nō sperāt nec credūt posse gñare 2hāt sola vel principali itētiōe gñandi: cū spes vel itentio vel electio non sit de impossibili. Sublato. n. fine pncipali: lz facere de scdario pncipali plusq; d 3°. vel 4°. vñ cuz post ꝓlē pmus finis sit vitatio fornicatōis ille pōt pncipalit attēdi vbi ꝓles sperat ipossibilis haberi. Quarta cōclusio ē d illis causis seu itētionib⁹ vt reformatio pacis: acqsitio anicitie ex parētela vl diuiciarum ex dote: pulchritudo et h⁹i: et reformatio quidem pacis ē honesta causa i se: sz ñ in matrionio: si p°. et p se intendat: cum matrimoniū sit nō ad hoc ordiatū pncipalit: sic vir cognoscēs vxorē ꝓpt sanitatē peccat: et q baptizat vt sanetur: sed scdario pt illud itēdi: ñ tñ eēt mortale le si pncipalit illud itendēt: sic nec si diuitias vel pulchritudinē pncipalit itēdēt: cū hō nolit talia nisi mō licito: ēt si al's ñ eēt 2ctur⁹ mrimoniū: sicut ētñ peccat mortalit cognoscēs vxorē ꝓpt nimiā delectatōez. j. limites mrimonij. vr tñ alijs q cū mrimoniū sit verum sacrm q ñ pōt sine peccato mortali pncipalit itendi finis ex ne⁹ i eo: et p accidēs totalit oi istitutiōi matrimonij: sicut siqs pncipalit baptizaretur ꝓpt sanitatē vl qstū faciēdū ñ curās d grā baptismali ñ eēt h sine 2tēptu et iniuria et irreuerentia et abusu

ſacri.ſed iſta ſñia ē multum dura:qꝛ
multos inuoluit:⁊ vr̄ eē ꝯ illud qd̓ ha
bet̄.3°.R.i.vbi Dauid Abiſac ſuna-
mitē duxit ī vxorē:vt ſolū calefacerꝫ
eū:⁊ nō ſpe ꝓlis:nec timore fornicatō
nis:qꝛ nō peccauit nec cognouit eaꝫ.
Diuitie ſi ſcd̓ario ītendant̄ vt ꝓleſ
meli⁹ educet̄ ⁊ onera mr̄imonij meli
us ſupponerēt̄ nullū ē peccatū:⁊ ſilr̄
ſi pulchritudo ſit ſcd̓ario intētata ad
fornicationē vitādā ī caſu ī q̊ illa vi-
tatio pōt ꝑncipaliter intendi nō facit
peccatu etiā veniale.Sed ſi ſcd̓ario ī
tēderet̄ ad voluptatē facit peccatum
veniale:⁊ ſimiliter diuitie īmoderate
lꝫ ſcd̓ario intēte. Quinta concluſio
eſt ꝙ dato ꝙ ꝯhere ꝓpter voluptatē
principaliter eſſet peccatum mortale
non tn̄ cognoſcere ꝓpter voluptatem
eſſet mortale:dūmō non eſſet ideꝫ fa-
cturus cum alia:quia non eſt ita dā-
nabilis abuſus rei cōis:ſicut rei ſacre
ſicut bibens cum cipho cōmuni ꝓpt̄
voluptatē non eſt in ſe niſi veniale: ſꝫ
non per hoc ſequitur ꝙ portans cali-
cē ad tabernam ad bibendum ꝓpter
voluptatē quin peccꝫ mortalit̄: ⁊ hoc
ꝓpter abuſū rei ſacre.Qui auteꝫ ꝯhit
mr̄imoniū ꝑ verba de pn̄ti ꝓpt̄ fineꝫ
īdebitū abutit̄ re ſacra qꝛ eſſentia ſa-
cramēti ibi cōſiſtit. Sed ꝗ cognoſcit
vxorem ſuā fine indebito abutitur re
n̄ ſacra.i.muliere:qꝛ eſſētia ſacramēti
trāſijt:vn̄ nō adeo peccat.Et eſt ar.ꝙ
ſi iudex pena pecuniaria punit male
factores:dū tn̄ eſſet al̓s puniturus:li
cet querat pecuniam nihil cogitans
de actu ⁊ de iuſticia:dum tamen non
ſit facturus iniuſte:non eſt niſi venia
le.Nam ſi proponeret expreſſe vel ex
plicite pecuniam:iuſte non eſſet excu
ſatus a mortali.Et ſimiliter canonic⁹
non aliter iturus ad eccleſiam niſi lu
cretur diſtributioneꝫ non peccat mor
taliter:non tamen nollet eam illicite
lucrari:⁊ paratus eſſet ire ſi deus vl̓
eccleſia preciperet. Nota ꝙ bea-
tus Tho.in quarto dicit in expoſitio
ne littere loquens de Jacob:qui con-
traxit cum Rachel que erat pulchra
vt patet in Gen̄.29.ꝙ decor faciei nō
fuit principalis cauſa talis contract⁹
matrimonij:ſed ſecundaria ⁊ hoc be
ne poteſt eſſe ſine peccato: vel etiam
quandoqꝫ cum peccato veniali. Si
autem eſſet principalis cauſa libidi-
nis pulchritudo non excuſaretur a
mortali:ſi effrenata libido eſſet. Hec
Tho. Jta ſcilicet ꝙ ibi conſtitueret
finem:q̄uis aliqui contrahant ma-
trimoniuꝫ ꝓpter ſecundarias cauſas
quaſcunqꝫ dictas. Non principaliter
ꝓpter primā non habet iſtud viciare
matrimonium contractum ſm̄ Rai.
Sed ſufficit ꝙ contrahat per verba
de preſenti:⁊ contrahere intendant:
vt.32.q.2.ſolet. Addamus ſextam
conditionem ex verbis ipſius Petri
in quarto ſcilicet ꝙ cōtrahere matri-
moniuꝫ per verba de preſenti ei que
eſt in peccato mortali: ſiue viro: ſiue
mulieri videtur eſſe peccatum mor-
tale.Dicit enim Auguſtinus ꝙ ſacra
menta talia fiunt vnicuiqꝫ cum quali
conſcientia quis accedit ad ea .i. q. i.
Cum ergo matrimonium vnum ſit
ex ſacramentis ⁊ eſſe eius conſiſtat
in contractu per verba de preſenti:
non in copula carnali.Alias non fu-
iſſet verum matrimonium eſſentia-
liter inter Mariam ⁊ Joſeph. Se
quitur ꝙ contrahēs in mōtali peccat

mortaliter:imo Pe. ō pal.in 4°. di.7.
q.2.videt̄ dicere ꝙ nō sufficiat cōtri
tio sed sit necessaria etiam confessio.
dicit.n.ꝙ in omni sacramēti suscepti
one post baptismū obseruādū ē hoc
ei q post baptismū peccauit mortalit̄
vt nō accedat ad aliqđ sacramētū ēt
ↄtritus:nisi p̄us faciat ↄfessionē.ꝛ rō ē
q: sicut baptism⁹ ē ianua omnium sa
cramētoꝝ añ quē nullū suscipi p̄t vel
dꝫ:ita pn̄ia ē scđa tabula post naufra
giū.vñ post naufragiū.i.mortale cō-
missū post baptismū null⁹ ēt cōtritus
dꝫ accedē ad sacr̄m aliqđ nisi ↄfessus
In cōfessiōe aūt pficit̄ pn̄ia inq̄ꝫtum
sacramētū: q: sic per ministrū eccl̄ie
datur ꝛ absoluit̄. Idē dicit.di.17.q.2.
Addit tñ ibi in fi.ꝙ nō tñ mortaliter
peccat suscipiendo vel ministrādo sa
cramētū postq̄ꝫ ↄtritus est:cum sit iā
deo coniunctus ꝛ penitens. Uñ ꝛ cō
fessus in ꝑposito: qđ tamen non suffi
ceret quo ad eucharistie susceptōem
habēdo copiā confessoris ꝭm Tho.ꝛ
omnes alios. Septimo nota ꝙ cō
trahens mr̄imoniū clādestine ita.s.ꝙ
nō possit ꝓbari peccat mortaliter: qa
ↄ̄ preceptū ecclesie agit. Item ꝛ q cō-
trahit siue occulte:siue manifeste nō
intēdēs ↄ̄here sꝫ decipe ad extorquen
dā copulā ꝛ h⁹i peccat mortaliter:qa
vtit̄ fictiōe i sacr̄o:ꝛ i dānū alterius.
Itē ꝛ q votū simplex habet castitatis
añq̄ꝫ dispēset̄. Itē ꝛ q cogit aliquem
ↄ̄hē coactiōe absoluta vl̄ cōditiōata
Iniuriat̄.n.ei nōbilit̄ cū mr̄imonia
debeāt esse libera ꝭm oīa iura. Itē ex
cōicat⁹ exñs sciēter si ↄ̄hit matrimo-
niū peccat mortaliter.

De ↄsūmatōe mr̄imonij ꝛ actu cō
iugali:ꝛ ibi qñ ē mortale:qñ veniale:
ꝛ qñ nullū.

Ca.28.

Ostq̄ꝫ aūt dictum est de ma-
p trimonio quo ad desponsati
onem seu promissionē de fu
turo:ꝛ quo ad ratificationem seu cō
tractum per verba de presenti. Nūc
videndū ē ō consūmatione eius ꝑ co-
pulam carnalem:ꝛ circā hoc p̄°. ponē
tur plures casus in quibus actus con
iugalis est mortale peccatum.2°.casus
in quibus est veniale.3°.qñ act⁹ ē meri
torius ꝛ qñ indifferens.4°. de nuptijs
ꝛ benedictōne que ipsum ordinarie p̄
cedūt. Quātū ad p̄mū. Pe.de pal.
in 4°.di.32.q.3. ponit nouē casus in q
bus ē peccatū mortale actus cōiuga-
lis. Primus ē q̄ꝫtū ad itentōis iordi-
natione effrenate libidinis : qñ.s.fert̄
intentio ex̄ limites mr̄imonij:idē.s. fa
cturus cū q̄cūq; altera q̄ sibi occurrēt
vl̄ cū eadē si ñ eēt sua vxor vt satisfa-
ceret voluptati sue:vl̄ ipi delectatiōi
veneree iherēs vt fini vltio. Iō Hie-
ro.dicit ꝙ sapiēs iudicio.i.ꝭꝫ rōnē dꝫ
diligē vxorē nō affectu.i. passiōe:non
regnet in eo impetus voluptatis: nec
preceps ferat̄ ad coitū.32.q.4.origo.
Sꝫ q: vt idē Pe.dicit actib⁹ nō habē-
tibus meremur ꝛ demeremur:hoc i-
telligēdū ē qñ actu h̄ cogitat.s. talem
iordiatione itentiōis:ꝛ idē vr̄ dicēdū
qñ vir vxorē cognoscens animo deli
berato ad aliā intendit:quā carnalit̄
diligit:ꝛ similit̄ de vxore cū ad alium
mētem figit. Secūdus casus ē q̄ꝫtum
ad locū in quo talis actus exercet̄:vꝫ
in loco sacro. Circa hoc tñ quidaꝫ di
cunt:vt Ricar.in quarto ꝙ si necessi-
tate guerrarum in aliquo loco sa-
cro vnde exire non possint pro lon-
go tempore: licet vtriq; exigere et

reddere debitum: quia non est inijciē
dus laqueus animabus ꝓpter mūdi-
ciam loci sacri. Sed si paruo tempo
re: tunc debent abstinere tempore ne-
cessitatis et tribulationis. Nā et Noe
et filij eius et pecora continuerunt tē
pore diluuij. Pe. tamen de pal. repro
bat istam distinctionem: et dicit sim-
pliciter mortale esse et illicitum: quia
et si non possūt alium locum habere
non debent propter hoc locum sacrū
polluere: cum hoc non sit necessitatis
sicut ibi emittere vrinam. Siue ergo
non habeatur alius locus: siue possit
haberi alius locus: adhuc certum est
q non licet petere sed nec reddere te
netur alteri id quod reddi non potest
sine irreuerentia loci sacri. Nam ꝓ-
pter hoc indiget reconciliatione q̃tū
est ex natura facti: etiam ſm Jo. and.
licet per accidens si est occultum nō
egeat reconciliatione qd etiam ponit
Jo. an. et Hosti. Unde sicut effusio sā
guinis etiam si non fiat a priuato sed
a iudice cui al's licet locum sacrū vio
lat ibi facta: etiam si sanguis non ca-
dit in terram: ita etiam seminis effu-
sio: siue ab extraneo viro: siue a suo
marito polluit locum: etiam si nō ca-
dat in terram. Et licet iura antiqua ñ
faciant mentionem nisi de pollutiōe
que fit per adulterium: ex. de adul. c.
significasti. Equaliter tamen iura no
ua dicunt de effusione seminis et san
guinis. Tho. et Pet de palu. in 4°. di-
cunt q simpliciter non tenet' coniunx
reddere debitum in loco sacro: q2 nō
ita tenet' in omni loco sicut omni tp̄e
reddere debitum. Nam tēpus violāi
nō pōt sicut locus p hoc violat': sꝫ nō
in omni alio loco nisi seruata debita
honestate: quia non in publico. Utrū
autem veniale sit vel mortale: de hoc
nihil dicunt. 3us casus est q̃tū ad mo
dum: cum. s. modus est contra mate-
riam. Sed dicit Tho. in 4°. in exposi
tione littere: q vsus coniugij contra
naturam potest dici dupliciter. Uno
modo cum pretermittitur debitum
vas. ⁊ hoc semper est mortale ſꝫ oēs
doc. eo q ꝑles sequi non pōt: ⁊ etiam
tota intentio nature frustratur. Un̄
Aug. 32. q. 7. adulterij. postq̃ꝫ aliquas
species luxurie nomīatas subdit hoꝝ
pessimuꝫ ē qd est contra naturaꝫ: vt si
vir membro mulieris non ad hoc cō
cesso vti voluerit. Hec ibi. Unde nul
lo mō debet vxor viro in huiusmodi
assentire. Nō enim excusaretur a pec
cato mortali q̃tūcunqꝫ cuꝫ animi di-
splicentia hoc facēt: nec timor vel suf
ferentia verberum vel futura incōti-
nentia viri eaꝫ excusaret: nisi omnino
ei violētia absoluta īferretur a qua se
non posset defendere. Sed ex h' pos-
set in futurum ei debitum negare lici
te. Secundus modus contra natu
ram est quando seruato debito vase
pretermittitur modus a natura insti
tutus q̃tum ad situm: vt dicitur ī sū.
confess. est vt mulier iaceat in dorso
⁊ vir supergrediat' super ventrē eius:
⁊ hoc mō aptior fit cōceptio. Quādo
ergo recedit' ab isto mō situali: dicūt
aliqui q si seruetur modus contra-
rius: vt quia vir nubit in feminam
idest mulier supergreditur virum q
peccat mortalit': vt Pe. de pal. Hen.
boych: super. c. inquisitioni de senten.
ex. Idem videtur sentire Guil. in sū.
viciorum. Assignat autem ꝓ rōne: q2
talis modus ñ ꝯuenit seminis īfusiōi

quo ad virum:nec seminis receptiōi quo ad mulierem:ꝛ sic videtur impediri prolis generatio intenta a natura. Si autem alio indebito modo seruato tamen debito vase vtat̄. Distinguit Pe. de pal. Quia aut hoc facit precise causa voluptatis sine aliq̄ necessitate aut rationabili causa:ꝛ tūc dicitur esse simplex mortale: quia nō est vxor eius:nisi quo ad actus naturales. Aliter enim agendo abutitur sacramento coniugij. Sicut qui peruerteret vsum ꝛ ritum alterius sacramenti:scienter esset transgressor precepti:non solum in essentialibus sed etiam in accidentalibus. Aut hoc fit ex causa rationabili:puta propter periculum suffocationis partus propt̄ quod timet modo debito ad vxorem accedere:sed ex alia parte accedit q̄z debita:seruato tamen vasculo muliebri:nec scienter semen ab extra effundit non erit mortale. Idez si faciat h° ex alia infirmitate. Guil. etiam i glo. Rai. dicit ꝙ cum hoc fiat propter periculum suffocationis vel egritudinē vel aliā indispositionem corporis potest esse sine peccato. Quanto autez magis receditur a naturalitate modi:tanto grauius paccat. Sz Alber. ma. dicit in. 4°. ꝙ nihil eorum que facit vir cum vxore in actu cōiugali seruato debito vase est de se mortale: sz potest esse signum mortalis concupiscentie quando ei non sufficit modū̄ determinatus a natura. Sed alium modum inuenit causa delectandi:cū non subest causa infirmitatis vel alia causa rationabilis. Ex quibus dictis videtur sentire ꝙ non impeditur generatio prolis per tales modos indebitos seruato debito vase qui fuit magnus philosophus. Et hanc rationez videntur assignare qui dicunt alios modos esse mortales. scilicet impedimentum prolis concipiende. Dure ğ in tali excessu reprehendēdi sunt coniuges:ꝛ ꝙ abstineant se:cum non subest causa. Inducende sunt ad hoc etiam vxores ꝙ viris a quibus cōmuniter hec procedunt non consentiant in huiusmodi. si tamen vł̄ amore verborum vel incontinentie virorum eis assentiant:non possunt ex hoc argui de peccato mortali:exquo de se illud mortale non est ꝭm Alber. Nam ď intentōne viri exigentis qualitercunq̄ non habet ipsa iudicare:vt per h° posset ipsa ei debitum negare:nec de facili precipitanda est sententia de tali modo ꝙ sit mortale de se. Quartus est ratione aborsus tempore conceptus vel partus:si probabiliter timetur:quia contra charitatem est:ꝙ qs velit delectari cum pernitie vite prolis. Sed pro maiori declaratione huius:sciendum est ꝭm Petruz ꝛ Ricar. in quarto: ꝙ tempore pregnationis reddere debitum non est peccatum:ꝛ reddere debet si non est periculum aborsus. Potest etiam exigere in dicto casu absq̄z mortali:q̄ꝛ matrimonium non solum est in officiuz: sed etiam in remedium:vt dictum ē: Sed vbi esset periculum probabile aborsus non debet exigi nec reddi. Alias est mortale ꝭm Petrum de palude qui etiam dicit ꝙ petere debitum tali tempore semper est veniale: si tamen non sit periculum aborsus: et maxime mulieri: quia pregnantes magis appetunt coitum:

ſm medicos.Sz valde reprehenſibi
le eſt vt homines non contineant tem
pore conceptus:quod beſtie faciunt.
Nam elephas ad impregnatam non
accedit.Et Plini⁹ dicit ꝙ tempore cō
ceptus cerue femine a maribus diſce
dunt:donec a partu purgentur.Et vt
dicit Jo.de ſancto Geminiano.in.li.
5°.de ſimilitudinibus.Nō ꝙ exigen-
te materia q̃uis non ſit pulchrum di
cere vel audire: vtile tamen eſt ſcire:
ꝙ q̃uis matrix mulieris claudatur
poſt pregnationem:tamen ex delecta
tione mouetur aliq̄n ⁊ aperitur vt di
cit Auicē.⁊ ideo imminet periculum
aborſus:quod etiam refert Pe.d pa.
vbi.ſ.Et propterea Hiero. vituperat
accedentem ad pregnantē.32.q.4.ori
go.Et videtur magis eſſe periculum
aborſus circa principium conceptus:
quia tunc matrix propter delectatio-
nem aperit̃ aliq̄n:⁊ materia nonduz
ꝑfecte coagulata diſꝑgit̃ ⁊ effundit̃
⁊ īſtāte partu ē periculū ne part⁹ ſuf-
focet̃. Poſt partū aūt dum mulier ē
ī puerperio exigē vl̃ reddē debitum
neutri eſt mortale: niſi adhuc mulier
ex partu eſſet īfirma:⁊ ꝓpter hoc eēt
periculū mortis vl̃ aggrauatōis īfir
mitatis ſm Pe.de pal.cui ſatis ꝯcor-
dat Ricar.in.4°.dicēs: ꝙ mulieri ſi ē
purificata ab illis corruptionibus et
cōmotionibus que ſunt in mulierib⁹
aliq̄n tempore poſt partū reddenduz
eſt debitum ſi petat̃: ⁊ petere poteſt
abſq3 peccato:q̃uis nō ſit impletum
tp̄s purificatiōis quadraginta dierū
Sed ante iſtud tēpus.ſ.talis īmundi
tie abſtinere dz vterq3 ſaltem debito
cōgruitatis. Et ſic intelligendum eſt
illud.Greg.c.ad eius cōcubitum.di.
5.Idez Guil. Et q̃uis decens eēt ab
ſtinere de cōi conſenſu ab actu coniu
gali quouſq3 abſtinet ab ingreſſu ec-
cleſie:non eſt tamen neceſſarium im
mo exactus tenetur reddere: niſi ob
ſtet infirmitas. Et q̃tū ad ingreſſum
in eccleſiā poſſet mulier quadragita
diebus expectare:vbi eſt talis conſue
tudo: nec tenetur interiz ad auditōz
diuinoꝝ.Poteſt etiam q̃citius pur-
gata eſt:⁊ poſt partum intrare tēplū
ſi vult ex deuotione ſua abſq3 pecca-
to:vt.di.5. cum enixa.⁊ extra de pu
ri.poſt par.c.i.Nec obſtat:quia ī ve-
teri lege mulier ī partu maſculi qua-
draginta diebus omnino arcebatur
ab acceſſu in templum:⁊ per octua-
ginta in partu femine: vt patet: in
leuitico: quia illud fuit cerimonia-
le.Unde non ligat nec ex eo ꝙ in le-
ge hoc habetur: ſed ex conſuetudine
ab eccleſia tolerata.Poteſt etiaz ex-
pectare quinquageſimū diem ſi vult
ne intret eccleſiam:vt dictum eſt.
Modus autem introducendi talem
mulierem in eccleſiaz per ſacerdotez
nullus determinatus eſt ab eccleſia.
Unde ſeruandus eſt mos patrie:⁊ ſi
etiam ſine tali cerimonia ītraret non
ex cōtēptu vel ex ignorantia: vel qr n̄
hz copiā ſacerdotis ⁊ huiuſmodi:nō
credo eē peccatū ſaltē mortale: dz tn̄
ſeruari ꝯſuetudo:di.12.illa. 5⁹ caſus
eſt tp̄e mēſtruoꝝ: circa qd diſtiguen
dū:quia ſi naturalis ⁊ quaſi cōtinuus
ſit huiuſmōi fluxus a quo mulier dr̄
emoroyſa:non interdicitur petitō vl̃
redditio debiti: quia q̄n eſt infirmi-
tas continua:vel nimis diuturna:pe-
riculoſū eſſet ꝯiugatꝭ aliq̄bus ꝓhibē
tunc ēt mulier concipere non pōt ſm

quosdam: et sic non timetur de prole. Unde tunc veniale est petere cum non speretur proles: imo nec veniale si fiat propter evitandum fornicationem in se vel in alio: et in hoc concor. doct. Sed si fluxus sit naturalis qui est semel coiter in mense secundum Ric. tunc circa hoc sunt varie opiniones et contrarie: propter quod dicit Guil. quod confessor in huiusmodi non debet precipitare sententiam: sed reprehendere et prohibere quantum potest: nec propter hoc debet negare absolutionem nolenti ab huiusmodi abstinere exactione vel redditione debiti in tali tempore. Nam Pet. Bona. Hug. dicunt quod tunc exigere scienter est peccatum mortale: tum quia est contra preceptum legis. levi. 18. tum propter periculum interfectionis prolis si tunc conciperetur: sed reddere non est mortale. Pet. de pal. plenius declarat istam materiam dicens in. 4°. di. 32. Et dicit quod non videtur mortale: tunc scienter petere vel reddere quia dicit Hiero. super Isa. quod tunc concipiuntur membris privati ceci leprosi: ut quia parentes non erubuerunt in conclavi commisceri eorum peccatum patenter et aperte redarguatur in parvulis. Mulier ergo si sine scandalo viri potest se excusare debet subterfugere: alias peccat cum dolore reddendo. Bonau. et Pet. sic dicunt: quod exigere scienter est mortale. Sed hoc non videtur quia est maior timor de interfectione prolis tempore menstruorum quam tempore lepre. tempore autem lepre petere non est mortale: ergo nec tempore menstruorum nec valet solutio eorum dicentium: quia lepra est morbus continuus menstruum momentaneus: quia si se expone re periculo generandi leprosum esset mortale de se: ubicunque esset idem periculum ect idem peccatum: et licet facere in uno: quod non licet in alieno: dum tamen hoc non intendatur. Et paulo post. Circa istam materiam ponit sex conclusiones. Prima est quod non est mortale reddere etiam scienter ex parte mulieris nec per consequens ex parte viri: exquo certior non vult abstinere. Secunda est quod non est peccatum petere ignoranti infirmitatem. Tertia est quod sciens infirmitatem: sed nesciens monstrum solere generari: quod non erat facturus si sciret etiam non peccaret mortaliter. Quarta est sciens non generare: vel probabiliter credens: ut quia senex: vel non consuevit tunc concipere: similiter non peccat saltem mortaliter. Quinta est etiam si credens quod probabiliter conceptura sit etiam monstrum non peccat mortaliter: sicut in leprosa in qua est maius periculum quam in menstruata naturaliter. Circunstantia autem que non mutat speciem nunquam facit de veniali mortale: circunstantia autem temporis nunquam facit aliam speciem: unde cum hoc non sit mortale si sit nisi propter prolem: et est idem non minus periculum in leprosa quam in menstruosa ergo etc. Quod autem dicitur quod hic haberet nimis continere: puta per totam vitam. Ille autem cuius est uxor menstruata per paucos dies non variat speciem luxurie quia cognoscere quandoque eam que paritura est monstrum non differt specie in genere moris et rationis causa qua prohibetur ad tempus accedere: quando est temporalis: prohibet in perpetuum quando est perpetua: quia precepta negativa obligant semper: et ad semper.

Unde si esset prohibitum accedere ad parituram monstrum ad semper obligaret. Unde potest dici ꝙ illud preceptum Leuitici decimooctauo. Ad mulierem menstruatam ne acce das sit iudiciale: vnde modo non li gat: vel non de sua vxore sed de alia muliere. Consulendum est igitur sic mulieri. Aut mulier scit vel probabi liter credit virum se exosam habitu rum audiens ab eo de menstruo suo ⁊ tunc non tenetur reuelare: sed red det debitum sine peccato: ⁊ ille ꝓpter ignorantiam non peccat. Aut nõ cre dit ꝙ propter hoc habebit eam exo sam: sed credit ꝙ propter hoc non di mittet quin cognoscat eam: ⁊ tunc eti am non debet dicere ne eũ faciat gra uius peccare: ⁊ tunc vterqȝ excusatur a mortali: ex hoc põt perpẽdere vxor ex alijs vicibus quibus renuenti non acquieuit. Aut neutrum .i. credit .s. ꝙ ex reuelatione mẽstrui: nec propter hͦ habebit exosam: nec eam cognoscet ⁊ tunc si credit ꝙ adulterabitur vel pe ius faciet non debet etiam dicere sed reddere. Aut nihil hoꝝ sed credit ꝙ abstineat: ⁊ tunc sibi dicat: ꝙ si audi ens non acquiescat reddens non pec cat: sed petens peccat non tamen mor taliter. Hec Pet. de pal. Sextus ẽ quando coniunx voluptatem preue nit ⁊ prouocat diuersis modis: vt ma nibus vel cogitationibus: vel vtendo calidis ⁊ incentiuis vt possit pluries coire. Hoc tamen non simpliciter est intelligendum: sed quando in talibus preparatorijs propter se delectatur: sicut si cõfricationibꝰ impudicis mẽ bra attractendo seqͬ pollutio ex vas debitum: non est dubiũ ꝙ ẽ mortale: ꝙ omnis pollutio extraordinaria morta le peccatum est que vigilando ꝓcu ratur. Idem videtur si diu insistat in huiusmodi modis nõ intẽdendo ve nire ad actum coniugalem: sed finez in his ponere. Sed siquis causa ge nerande prolis vel vitande fornicatõ nis in se vel in socio: aut debitũ reddẽ di cũ alꝰs sit impotẽs se ꝓuocet esu: vꝉ potu calefactorum vel osculis vel am plexibus quibus etiam animalia se ꝓ uocant: vt Columbi ⁊ Ursi: vel aliq bus alijs tractibus in quibus nõ que rit propter se delectari: sed solum ad actum illum preparari non videtur peccatum: quia licet iuuare naturam corporis ad obediendum recte rõni. Itẽ si hoc facit vt sit potẽs cognoscẽ vxorem ꝓpter delectationẽ: quam tñ vellet cum alia experiri tunc grauius preueniendo delectatõnez: non tamẽ mortaliter: quia non querit in hac de lectari ꝓuocatione: sed in actu coniu gali: vñ videtur idem spẽ qꝺ de fine Itẽ qui semẽ fundit extra ne habeat plures filios quos nutrire non posset rem detestabilem cum Iude filio fa cit. ⁊ est mortale: ⁊ reducitͬ ad quĩtuz idest contra naturam. Si autez ante completionem actus se retrahit: nec semen emittit eadem intentione non videtͬ mõtale peccatum: nisi forte ex hoc mulier ad seminãdũ ꝓuocaretur Sed si ꝓpter hoc omittit cognoscere vxorem ex cõmuni consensu: nec ne gat debitum non videtͬ ꝙ peccet etiã venialiter: quia licet appetere ñ plꝰes ples habẽ ꝗ̄ possit nutrire: nec tenetͬ ipse debitum petere: nec actuz inchoa tũ consummare: nisi vxore petẽte. hec omnia Pet. excepto qꝺ dicit Alber.

Septimus casus est contra actuz coniugalem: quod est mortale in negante debitum petenti omnino si nō habeat causam rationabilem: cuz scriptum sit in prima ad cor. 7. vir vxori debitū reddat: et vxor viro: nolite fraudari inuicem nisi ex consensu vt vacetis orationi. Et assignat Pe. de pal. in. 4. di. 32. duplicem rationem.
Prima est quia sicut seruus est in potestate dñi: ita vnus coniugum est in ptāte alterius: quo ad redditionem debiti. prima ad cor. 7. Uir non habz ptātem sui corporis sed mulier et ecōuerso. Sed seruus tenetur de necessitate precepti exhibere dño suo obsequium debite seruitutis. ergo etc.
Secunda ratio est quia sicut est contra iusticiam alienum rapere inuito dño: ita contra iusticiam est alienum petenti non reddere: nisi contra hoc legitima exceptio habeatur: sed pmuz est mortale: ergo et secundū. Sed corpus vnius coniugū est alterius res quantuz ad actū matrimonij: ergo qui denegat alteri coniuguz corpus suuz quantuz ad actum matrimonij peccat mortaliter: nisi vt dictum est habeat causā legitimam denegandi: vt dicetur. Debet ergo alter alteri reddere quocunque tēpore etiam sacro vt quadragesima solēnitatibus: et huiusmodi quōcunque petat: siue expresse siue īterptatiue: vt p nutus et huiusmodi: quia non refert quōcūque quis exprimat volūtatē suā verbis vel factis ff. de legibus. l. de quibus. Et maxime infirmiori vasculo in hoc cōpatienduz est: quia verecūdius est mulieri petere: et quacūque intentione alter coniugum petat debitū: siue cā prolis: siue causa satiande libidinis: dūmō naliter non debet negare alius: non habēdo cām sufficientem excusantem: nec hoc est reddere gladiuz furioso: sed magis prouidere ne incidat in damnabiles corruptelas: sicut in teutonia: vxor cuiusdā militis negātis in vigilia pasce debitum: quia continuerat tota quadragesima frēm eius īpetiuit et negātem iugulauit: et reuersa ad viz dixit: hoc tu fecisti: quia me facere coegisti. s. non reddendo debitum. Alia quedā supposuit se iumento. Unde et phus. 7. ethi. dicit quod concupiscentie venereorum quibusdam insanias faciūt: et hoc nisi dissuadēdo cessare faceret ab exactōne de consensu eius. Idem Ric. Pe. et Tho. qui etiam dicit quod vir non debz admonere nec mandare vxori: vt nō petat nisi ob rōnabilē causā: nec petētem debet auertere cum multa instātia: et negare propter multa pericula. Et nō quod Aug. de ancho. super epl'as Pauli. dicit quod tripliciter ptingit vxori petere debitum a viro. Uno mō verbi expssione. 2º ex signi demonstratione quando hoc vir perpēdit ex aliquo signo vel nutu. 3º ex nature pditione qn scit naturaz rōnabiliter debere hoc petē: sciēs tamen ipsā esse verecunde nature: et propter verecūdiā n petē. nō solum ergo primo et 2º casu sed etiam 3º mō petenti debet reddere: quia vir inquantum potest debet conari vt faciat vxorē continentem tam debitum reddēdo quam signa beniuolentie ei ostēdēdo et cum ea familiaritate conuersando Idē de vxore erga viz intelligēdum Sz quia nō ita verecūdantur viri in hoc ideo non dicitur de eis. Sed in hoc aliquando offendunt vxores: quia ex ira vel indignatiōe contra viros siue

rōnabili cā denegant debitū ⁊ aliq̄ue sub ꝓtextu deuotōis:vt q̄ȝ est quadragesima vel solennitas magna:vel forte volunt cōicare in aliquo festo denegant debitum. Et siquidem faciūt hoc rogando vel ꝑsuadendo viris vt voluntarie abstineant laudabile est. Si autem non acquiescunt sed h̄ᵒ oio volunt ⁊ scandalizantur ex negatione male possunt excusari a mortali. Nō autem dicitur ī ꝑncipio quadragesime:Egrediatur sponsus d̄ cubili suo ⁊ sponsa de thalamo suo. Joel.z ⁊.33.q.4.c.i.⁊ se.ꝙ in vigilijs ⁊ festiuitatibus debent coniuges abstinere ab actu coniugali:⁊ de conse. di.z.c. oīs homo.dicitur ꝙ ꝑ tres vł quatuor dies vel quinq̄ȝ ante cōionem sumendā debēt coniuges abstinere. Hec omīa intelliguntur de consilio reuerentie ⁊ vtroq̄ȝ consentiente:vt dicit Hꝛa.33 .q.4.§.hec autem.Et ꝭm Archi.i rosa.⁊ Tho.⁊ Ric.in 4.° ⁊ non de necessitate obedientie. Unde non seruando exigens debitum non peccat mortaliter:sed venialiter potest peccare: nisi faceret in contēptuȝ festi vel ecclesie:quia tunc mortale esset. Sȝ reddens in nullo peccat sȝ tenetur ad hᵒ de necessitate:alˀs grauiter peccaret. Non.n.ecclesia iniicit laqueos aīabꝰ 27.q.i.viduas.sed ad meliora prouocat exhortando non precipiēdo. Cauti ḡ debent esse ꝓdicatores ⁊ confessores in hac mā:⁊ ita hortari ad castimoniam:ꝙ non inducant vnum ad iniusticiam:⁊ alterum ad incontinentiam.

Quando coniunx nō tenetur reddere debitum.

Capi.29.

Casus autem in quibus diiūx non tenetur reddere debitū alteri petenti:nec peccat non reddendo:ponit Pe.in 4.° di.32. esse sex. Primus est licet ipse ponat eū in secundo loco cum ex hoc sequitur periculum persone reddenti debituȝ Nam non tenetur ad hoc nisi salua conscientia subiecti:sicut natura primo retinȝ:⁊ nutritiue ⁊ augmētatiue gratiam subiecti quam ministret generatiue gratia speciei. Imminet autem ex multo coitu periculuȝ ꝓpter qd̄ dicit ph̄s de lon.⁊ bre.vi.in.c.vlti. ꝓpter qd̄ sꝑma amplius emissum desiccat senescit cito:ꝓpt̄ qd̄ mulus longioris vite est equo ⁊ asino ex quibꝰ ē genitus:⁊ femelle masculis si masculi sint coitiui:ꝓpter qd̄ masculi passeres breuiores vite sunt femellˀ. Si autem infirmus vel vulneratus esset coitus sibi mortalis esse posset. Et idem dicitur de balneis vel a balneis aliq̄bus subito reuertenti:vnde tunc reddere non tenetur. Ex isto p̄ricipio dicūt aliqui probabiliter:ꝙ si vir ē fur ⁊ incorrigibilis propter qd̄ vxor continue ꝑiclitatur cum eo ad mortem ꝑ iusticiam rectoꝝ ꝙ potest fugere ⁊ virum relinquere ne moriat̄ cuȝ eo. Nota
Secundus casus est de impotentia: ꝓpter quem quis excusatur: quia ꝭȝ iura impossibiliuȝ nulla est obligatō siue ꝓpter actum ꝓdīnantem:qd̄ tam̄ non locum habet in muliere cōiter: siue ꝓpter aliam cām. Ita tamen ꝙ si ꝓpter culpā suam peccauit reddē do se impotenteȝ indiscreta afflictōe vel pñia imputat̄ sibi:⁊ si ꝓpter hoc alius incidit in dānabileȝ corruptelā Sȝ multo minus excusat̄ si impotēs

est effectus ꝑpter alias illicitas corru
ptelas. Nec ḡ viro iniungenda est tā
grauis pñia ꝙ fiat impotens ad red
dendum debitum vxori iuuencule ꝛ
feruenti: puta ieiunia ꝛ vigilie que ō
siccant spma. Nā multum vigilātes
raro spmatizant: nec in somno meri
diano: qui est tenuis fit resolutio: nec
in sōno soliciti de lectione vel sermo
ne sed in ꝑfundo sōno: maxime ī au
rora digestione completa: hora ꝛ sā
guis etiam ꝑpter ieiunia minuūtur.
Unde raro in quadragesima ꝛ sine
cena. Retulit medicus quidam virū
quendam ad siccitatem ptisice dedu
ctum: qꝛ post prandium statim cōsue
uerat cognoscere vxorem. Nec etiā
vxori consulendum est facere tā grā
des pñias vt reddatur deformis suo
viro: vel sit in maciem vel in pniciem
sue ꝑlis vel impedimentum concep
tus. Nec tamē tenetur vir vti calidis
vt sit potens: sed sufficit ꝙ se non faci
at impotentem. Ad hunc casū redu
citur quātūcūqꝫ nō potest reddi sine
peccato rōne loci vel voti piter facti
de continendo vel alia cā qua fit im
potēs vel īpossibilis de iure. Ter
tius casus est de fornicante: qꝛ forni
canti non tenetur alius debitū reddē
cū dñs pmittat ob fornicationem di
mitti. s. quo ad actum coniugij: ꝛ hoc
nisi ꝛ ipse fornicetur postea: quia pia
delicta pari cōpensatiōe tollunt: aut
debitum petierit: ꝛ sic sibi reconcilia
uerit: vt dicit papa de lothario ꝛ the
berca. Et ad istum casum reducitur
omne peccatuꝫ vel crimen ꝑpter qō
coniunx pdit ius petēdi debitum: vt
puta si scienter alter baptizet: vel tene
at ad baptismum extra necessitatem

Nota

ꝓprium filium: vel tenet in confirma
tione ꝛ hꝰi: quia ex quo actor perdit
ius petendi: reus habet ius non debē
di ꝛ negandi seu excipiendi: ꝛ ō hoc
plenius. j. Quartus casus est in le
proso: quando. s. ō hoc imminet sano
periculum mortis vel similis infectio
nis ex redditione: nec etiam tenetur
cohabitare sanus: quando etiā ex ipa
cohabitatione immineret piculuꝫ tale
quo supposito loquuntur iura: ex̄ de
coniu. lepro. c. z. Utrum autez ex
reddītōne debiti ꝛ hꝰi immineat pe
riculum infectionis querendum eēt
a medicis ꝛ eis credendum. Dicunt
autem medici ꝙ viro accedente ad
leprosam imminet ei magis periculū
infectionis qꝫ mulieri si cognoscatur
a viro leproso: ꝛ istud nō videtur du
bium quando mulier est infecta vlti
ma specie lepre: que dicitur leonina
in quo casu vir non tenetur reddere
Si vō non esset nōbiliter infecta: ita
ꝙ non immineat piculum tenet̄ reddē
ꝛ multo magis mulier viro leproso
cuꝫ non tm̄ ei immineat piculū. Lepra
enim supueniens non soluit mrīmōi
um ꝯctū de pñti: sicut soluit sponsalia
nec excusat a redditione ōbiti: nisi vt
dictum est cum piculū īminet: nō ob
stante ꝙ filius gñetur leprosus. meliꝰ
est. n. sic esse qꝫ non eē: nec alius ꝑhi
bet̄ vti iure suo: qꝫuis alteri malū inde
eueniat tēporale: maxime si sibi immi
neat piculū spuale: puta si incideret ī
damnabilem corruptelaꝫ: quia lepro
si ꝑpter īteriorē calorē dicunt̄ mltū
appetē actum illum non tñ tenentur
cohabitare in domo cum leproso: qꝛ
magis inficerent̄ ex diutina ꝯuersatō
ne qꝫ ex vna ꝯmixtiōe. Sed dꝫ prope

domum manere sm Albert. ⁊ cõem opinionem. Hos. tamen dicit ꝙ manenti leproso separatim a leprosis cõiunx sana tenet cohabitare: non autẽ si maneat cum leprosis: sed pma opinio probabilior: extra de coniu. leproso. c. z Quintus casus est cũ habẽs impedimentum exigendi ratione voti vel affinitatis exigit. Nã q̃uis hñs votum simplex si contrahat tz matrimonium: tamen exigere non potest debitum: sed exactus tenetur reddere ⁊ exigendo: q̃uis Jo. an. in decreta. rursus. extra qui cle. vel vo. videatur quasi dicere ꝙ non peccet: tñ subdit: ꝙ quia Tho. in 4°. tenet ꝙ talis peccat mortaliter: quia facit contra votum: cum adhuc illud possit ĩplere q̃tum est ex parte sui. s. vt non exigat: ideo teneamus cuz eo. Et hoc nisi dispensetur: ⁊ quia in voto continentie solus papa dispẽsat: ideo a papa est petenda dispensatio: q̃uis aliqui vt Guil. dicunt epm in hoc posse dispensare. Similiter qui cognouit cõsanguineam vxoris postq̃ contraxit p verba de presenti cum ea: lz mrĩmoniũ iam contractum ꝑpter hoc ñ dirimatur: tamen talis ꝓhibetur ab exactione debiti vxoris: sed non a reddititione: ⁊ si petat peccat mortaliter quousq̃ secuz in hoc dispensetur. Et dicit Pe. de pal. i 4°. ꝙ in hoc potest eps dispensare: qd tñ non est clarum de papa non est dubium. Qui etiam est ingressus religionem approbataz aliquam non animo probãdi sed firmiter pseuerandi: ⁊ postea egressus ante ꝓfessionem contrahat: quia talis ingressus habet vim voti simplicis: vel sm aliquos vim voti solennis exigendo debitum ab vxore peccat mortaliter. Et si hoc haberet vim voti solennis nec etiam posset reddere absq̃ mortali: nisi secum dispensetur a papa. sed de hoc. j. ti. de religiosis. Dicit etiam Guil. ꝙ in illis locis vbi ꝯsuetum est ꝙ prius adhibeatur bñdictõ nuptialis ante ꝯsũmationem mrĩmonij si absq̃ dispensatione hoc vtatur ꝯiugio añ benedictionem ⁊ sine iusta cã peccat mortaliter. Sed Ric. in 4°. magis declarans dicit ꝙ q̃uis actus coniugalis sit regulariter licitus: tñ aliquo modo vel aliquo tempore ꝑ accidens põt esse illicitus: ⁊ hoc ꝑpt scandalum proximi: vt in mrĩmonio clandestino anteq̃ ecclesie innotescat vel propter ecclesie ꝓhibitionez que alicubi prohibet coniuges carnaliter commisceri ante solennitatem matrimonij: quam tamen solennitatez quidã dicunt obseruandam: ⁊ contrarium ꝓhiberi respectu actus petendi debitum non reddendi: vnde tũc peccaret exigens ⁊ non reddens: ⁊ lz ãte h'i benedictionem exigens mortalit peccet: tamen postq̃ semel exegit nõ peccabit vlterius sm quosdaz nisi nono contẽptu exigat. Et dicit etiã tho. in 4°. ꝙ si sponsa admittat sponsum ad actum coniugalem ante benedictionem credens eum velle consũmare matrimonium non peccat: nisi appareant signa fraudis expressa: vt si sit conditio multum distans ꝑpter nobilitatem vel diuitias: tamen non tetur reddere de necessitate. Sext⁹ casus est quando alter coniuguz manet in adulterio manifesto tunc aliuſ sciens hoc certe non potest exigere: nec reddere debitum in adulterio:

ꝑmanēti duꝫ.s.est incorrigibilis. Presumitur autem incorrigibilis secūdū Ric. quādo pertinaci animo corrigi renuit: aut quando correctionē ꝑmittens ex consuetudine relabitur: alias exigendo vel reddendo peccat mortaliter: quia facit contra constitutionem ecclesie ſꝫ Hug. 32. q. i. siqs vxorem. ⁊ in alijs. c. Quidā tamen excipiunt istū casū quando .s. exigeret qui ē innocens timore incontinentie ne incurreret in ipsam: quia tunc non peccat ſꝫ Archidi. post Petruꝫ: qͦd etiaꝫ recitat Ioh. in sū. confes. Adulterans aūt qꝛ peccādo in lege m̄rimōij actu ꝯiugali indignū se reddit non dꝫ exigere nisi purgata culpa: alias peccat. Reddere tamen tenetur exactus ſm Rai.

Quando quis non tenetur dimittere coniugem adulteram.

Capi. 30.

Circa hanc m̄ām humanius loquitur Pe. de pal. in 4° sic dicens. Nō ꝙ sunt quinqꝫ casus in quibus innocēs nō tenet̄ dimittere adulterātē ꝯiugem lꝫ possit. Primo .s. quando est occultum: quia cessat rō de scādalo. 2° qn̄ correcta est: vel est spes de correctione. 3° incorrigibilem animo potest cōpescere includendo ⁊ sic ꝓhibendo ne exeat: ⁊ ꝙ nullus ītret nisi ipse. 4° quādo plus cohiberet saltem ꝓpter hoc ꝙ retinetur ꝗꝫ exposita que eoipso se ꝓstituet. 5° quando timet sibi de incōtinentia: qꝛ nō tenetur vir plus corrigē vxorē ꝗꝫ dn̄s famulum: sed dn̄s famulū vel seruū excōicatū nō tenetur expellere: sed licite pōt ab eo debituꝫ seruitiū expetē: ⁊ tn̄ est min⁹ debituꝫ ꝗꝫ ab vxore vir. Sic ḡ cum detrimento iuris sui ⁊ periculo nō tenetur expellere. Sꝫ qꝛ timetur hic scandaluꝫ ⁊ ꝓpter scandalū phariseoꝝ n̄ tenet̄ homo dimittere ius suū prius debet exponere illis qui sciūt illā fornicariam ꝙ non vt foueat eā in crimine: sꝫ magis vt eam cohibeat iuxta se retinet: ⁊ vt eam cohibeat a peccato: et cum hoc sit verisimile: siquis ex hoc scandalizetur non est scandalū pusilloꝝ: ⁊ cum non potest dimittere sine periculo suo licite potest eaꝫ retinere. Auctores qui dicunt ꝙ non licet eaꝫ retinere: loquūtur quando nō potest sine scandalo vel ꝓpter hoc ꝙ retinetur efficit̄ deterior vel qn̄ non ꝓpter ꝑiculum sui hoc facit. De muliere autē dicit idem Pe. ꝙ non sic ipsa tenet̄ virū dimittere: qꝛ non habet sic corrigere eū facto: ⁊ verisimile est ꝙ qn̄qꝫ accedens ad vxorē tanto min⁹ accedit ad fornicariam. vnde cū isto casu liceat viro adulterā retinere: mlꝫto magis econuerso ⁊ plus: quia cuꝫ ipsa non habeat corrigere virū facto sed verbo eū non tenetur dimittere: nisi quādo nollꝫ eā cognoscere nisi ī naturaliter. Tūc. n. ꝓpter hāc innālē fornicationē tenetur dimittere quo ad thoꝝ: sic ꝙ prius ꝑmittat se occidi ꝗꝫ ꝙ ꝯsentiat sic se abuti. Item ꝓpter fornicatiōꝫ sp̄ualē si timet ne cohabitando ipsā ꝑuertat etiaꝫ quo ad domū tenetur ipsā dimittere: alias si non timeret de hoc ius suū petere nō ꝓhibetur: maxime ꝓpter periculum incontinentie.

Quando actus coniugalis est peccatum veniale.

In secundo principali videndi sunt casus in quibus actus coniugalis est peccatum veniale: et sunt sex casus secundum Pe. de pal. in 4° di. 31.

Primus est quando precedit aliqua deordinatio rationis sed non tanta: sicut in predictis casibus in quibus est mortale: puta petere tempore sacro: et si respectus sit ad delectationem gravis est culpa: venialis tamen: si ad lubricum et infirmitatem sue mentis cuius est conscius minus veniale: vix tamen contingit quod in precipuis festiuitatibus non sit veniale grave secundum Bonauen.

Secundus est petere causa delectationis infra limites tamen matrimonij semper est veniale sicut est comedere propter voluptatem. Sicut enim cibus ad salutem hominis scilicet individui necessarius est: ita coitus ad salutem generis: dicit Aug. Tertius cum sit causa infirmitatis vitande: quia quamuis vtrunque liceat seorsum appetere non tamen vnum propter alterum: quia hec cauda non est huius vituli. Quantus quando incipit petere vel reddere bona intentione: postea mutet intentionem: ita quod nunc vellet causa delectationis: et hoc extra horam decisionis seminis: quia tunc non habet vsum rationis. Quintus quandocunque aliud intendit quam ad id ad quod ordinatur coniugium scilicet vel ad prolem vel ad reddendum debitum. Sextus est quando hoc agit causa vitande fornicationis: licet hac intentione contrahere non sit veniale. Sed circa hoc sunt due opiniones vt idem Petrus de pal. dicit. Una est quod petere causa vitande fornicationis in se: et non in altero semper est peccatum: quia omnis superabundantia passionis est peccatum sed hic est superabundantia passionis hac causa petere quam etc. Alij simpliciter dicunt quod non est peccatum. Ric. vtranque opinionem ponit in .4. et neutram prefert. Pe. vero de pal. vbi supra per distinctionem quandam vtranque concordat et saluat. Aut enim talis cognoscit vxorem causa vitande fornicationis in se: quamuis possit alio modo vitare menti occurrente: sed magis vult isto modo delectabili euitare quam modo non delectabili: vt domando carnem fugiendo consortia incitantia et huiusmodi: que posset faciliter vitare: sed vult cum voluptate vitare: et sic est veniale: quia prefert voluptatem carnis absorbentem rationem: eo quod conseruat vsum rationis et attingit ad finem. Et augu. ponit inter peccata venilia vti coniugio non debita intentione: di. 25. §. aliasea. et sic est vera prima opinio. aut ille exercet talem actum ad vitandam fornicationem non quia delectabilior: sed quia non potest alio modo melius eam vitare: ita quod voluptas non mouet eum sed amor vitande fornicationis: quia protunc non potest melius vitare: puta quia habet loqui in secreto aliquando mulieri de qua expertus est se tentari et huiusmodi: et tunc nullum est peccatum si proles non speratur: quia tunc semper illa est premittenda intentio: et sic verificatur secunda opinio: que dicit non esse peccatum

Quando actus coniugalis est meritorius.

In tertio sunt explicandi casus in quibus actus coniugalis est meritorius: vel si non meritum tamen nullum peccatum. Et ponit Pe. de pal. in quarto di. 32. q. 3. in princi.

q̃tuoꝛ casus in qbꝰ actꝰ ꝯiugalis ē me
ritoꝛius. Primꝰ est qn̄ qs hn̄s grām
reddit debitū: qđ ē actus iusticie: qa
reddit qđ dȝ. 2ꝰ qn̄ petit cā ꝓlis gn̄an
de: ꝛ ad cultū dei educande tpe loco
ꝛ mō debitis: ꝛ hic ē actꝰ latrie siue
religionis. 3ꝰ qn̄ hoc facit ad ꝯseruā
dum cōparē suum a foꝛnicatōne: ꝛ h̄
est actꝰ charitatis. 4ꝰ qn̄ facit cā vi
tande foꝛnicatōnis in se: quā ꝓbabl'r
credit non aliter vitandā: vt dictum
est in. §. p̄cedenti. ꝛ videt̄ actꝰ pudici-
tie vel castitatis. qn̄qȝ vō actꝰ ꝯiugal'
ē indifferens. s. nec meritoꝛius nec de
meritoꝛiꝰ: puta cū ꝯiunx sine grā vno
de quatuoꝛ modis nunc dictis exer-
cet illum actum: qꝛ oīs actꝰ q est me-
ritoꝛius hn̄ti grām ē indifferens non
hn̄ti eā. non. n. ē meritoꝛius ꝓpter ca
rentiā grē: que est p̄ncipium meren-
di: nec demeritoꝛiꝰ ꝓpter carentiam
culpe in tali actu cui solū debet̄ pēa:
ꝙ possit esse cōiugium sine pcc̄o q̃tū
ad actum eiꝰ ꝓbat Inno. di. 26. Deīn
ꝑ hoc ꝙ deꝰ instituit ꝛ mādauit actū
ꝯiugij dicens: Crescite ꝛ multiplica-
mini: ꝛ ante lapsum ꝛ pꝰ diluuiū. Et
si arguat̄ ꝙ hō erubescit de tali actu
ꝙ̄ est peccatum: qꝛ erubescentia est ꝺ
turpi qđ respicit cl'pā. Rn̄deo ꝙ eru
bescentia non solum ē de turpitudīe
ꝑtinente ad culpam: sed ēt ad ea que
hn̄t spēm culpe: talis autē est actꝰ mr̄i
monij eo qđ est eiusdem nē in specie
cū actu foꝛnicatōnis: sed excusatur
ꝓpter bona mr̄imonij vt dicet̄. Est
eīm erubescentia non soluȝ de malis
culpe ꝛ de hn̄tibus spēm mali: sed ēt
de oībꝰ defectibus nālibꝰ: vt egestiōe
ꝛ hꝰi. Notandum est ēt quō actus
coniugalis dicitur excusari a pecca-
to ꝓpter triplicia bona mr̄imonij: q̄
sunt fides ꝓles ꝛ sacr̄m. vn̄ Augu. di
cit: Omne itaqȝ nuptiaꝝ bonum fuit
in ꝑentibꝰ christi fides ꝓles ꝛ sacr̄m.
Prolem cognouimꝰ dn̄m christū. Fi
dē: qꝛ nullum adulteriū. Sacr̄ȝ: qꝛ ibi
nullum diuoꝛtium. Solū ille ibi car-
nalis ꝯcubitus non fuit. 27. q. 2. om̄e.
Pro cuius declaratione dicit Pe. de
pal. in. 4º. di. 31. q. 1. ꝙ cum actuū hu-
manoꝝ sit triplex differentia: qꝛ qui-
dā sūt ſm se boni: vt deum colere: ho
noꝛare ꝑentes et hꝰi. Quidam de se
mali: vt deum blasphemare ꝑiurare
ꝛ hꝰi. Quidā indifferentes: vt come-
dē leuare festucā de terra ꝛ hꝰi. Bo-
ni actus de se non indigent excusatō
ne: qꝛ nō sunt mali: nec hn̄t ex se spēȝ
mali. Nō. n. est malū vel hȝ spēm ma
li ē illud qđ indiget excusatione: ma
li actꝰ de se non capiunt excusationeȝ
qꝛ ex quo mali ſm se sunt excusari a
malo non possunt. Restat igr̄ ꝙ actꝰ
indifferentes: qui. s. pn̄t bn̄ ꝛ male fie
ri indigent excusatione: cum hn̄t spe-
ciē mali ex eo ꝙ ſm speciem nature
sunt idē cum actibꝰ malis: ꝛ ea q̄ talē
actum excusāt sc̄ circunstantie finis
ꝛ obiecti ꝛ hꝰi: que trahūt actum talē
ad medium virtutis. Sed sciēduȝ
est aliqs actus est indifferens dupli-
ter. Uno modo per omnimodam
equalitatem attrahendi a bono ꝛ ma
lo: ꝛ tali actui non assignantur bona
excusantia: ꝛ sicut leuare festucaȝ co
medere ꝛ huiusmodi: ita. n. fieri pn̄t
bene sicut male. Alio modo sic ē ali-
quis actus indifferens: ꝙ q̃uis bene
ꝛ male fieri possit: tamen de se tēdit
ad malum plusq̃ȝ ad bonū: ꝛ sic rectū
est malum: nisi aliquo modo trahat

ad bonū ſicut ī ſōno vel dormitione
q̄ pn̄t bn̄ ⁊ male eligi:tn̄ q: in eo liga
tur liberꝫ arbitrium:ita vt non poſſit
dormiēdo bn̄ cogitare vł bn̄ velle:hꝫ
detrimentū boni ānexū rōi:vn̄ ſcdm
ſōnū in ſe ꝯſideratū nō differt felix a
miſo ſꝫ pħm 2.º ethi.vn̄ n̄ pōt ſōnus
fieri niſi male niſi ꝑpt̉ aliqđ bonū re
cōpēſās illud dānū rōis aſſumat̉:pu
ta q: pᵒ ſōnū hō ſurgit promptior ad
bonū v̄tutl:q nimia vigilātia ēt vſuꝫ
rōis ꝑdit:⁊ iō ſōnᵒ de ſe ex hͦ ſpałr ō
ſua nā regrit bona excuſātia ipm̄:pu
ta ꝯſuatione indiuidui:getatione vi-
rium nāliū:fortificatōm digeſtiōis et
hᵒi:⁊ ſic q ē in ꝯiugio cogitat q̄ mun
di ſt:⁊ diuiſus ē ⁊ ī illo actu nihil pōt
intelligere:iō talis actᵒ indiget bonis
ꝑdcis excuſantibᵒ a pccis.vn̄ Hiero.
ſup Math.Cōnubia legitima carent
qdē pcc̄o:non tn̄ illo tpe q̊ carnales
actᵒ gerūt̉ dabit̉ pn̄tia ſps ſci:⁊ ſi ꝑ
pħa ille iudicat̉ q defuit gn̄atōis ob
ſego.32.q.2.connubia.Et vt dicit ibi
glo.non intellr̄ ꝙ gr̄a ſps ſācti ī illo
actu amittat̉:ſꝫ actᵒ ꝑpħandi ⁊ ſpe-
culandi tunc int̉mittit̉:q: totᵒ hō ibi
carneᵒ efficit̉.Sufficientia autē hoꝝ
bonoꝝ excuſantiū ſic ſumit̉ ſm pet.
vbi.s̄.Mr̄imonium ē in officium na
ture:⁊ ſm hͦ hꝫ bonū ꝑlis ꝑ fine īten
to ꝑncipłr:q: nā tēdit ad ꝯſernatōm
ſpei q̄ nō ē niſi ꝑ gn̄atōm ī corporibᵒ
2.º mr̄imonium ē in fedᵒ diuie ⁊ hu
mane ſocietatis:vt dr̄.C.de cri.expi.
heredi.l.aduerſus.ꝙ vxor eligit̉ ſo-
cia diuine ⁊ humane domᵒ.⁊ 4.º eth.
dr̄:Amicitia viri ⁊ mulieris ē nālis:
⁊ includit in ſe bonū delectabile vtile
⁊ honeſtū:⁊ ſic hꝫ bonum fidei:ꝑut
fides eſt facere dc̄a.i.ꝑmiſſa ſuare.ſ.
reddendo debitū ⁊ alteri n̄ ſe ꝯmiſce
ri.3.º ē ſacr̄m eccłe:⁊ ſic in eo ē bonū
ſacr̄i:ꝑut ſua indiuiſibilitate ſignifi-
cat ꝯiunctionē chriſti ⁊ eccłe:⁊ q: illa
ſignata fuit īſeꝑabilis:⁊ vſqꝫ ad mor
tē eſt efficit bonū ſacr̄i.⁊ bonum qdē
ꝑlis ⁊ fidei non ſꝑ hēt̉ vel durat vſꝫ
ad mortē:q: aliqn̄ non gn̄at̉ ꝑles:et
adulteriū cōmittit̉:ſꝫ bonū ſacr̄i.ſ.in
diuiſibilitas q̊ ad vinculum durat vſ
qꝫ ad mortē:⁊ ſic qdem illud vincłm
declarat̉ ſm tres opīones:q: ſm ali
quos ē pura ⁊ ſola relatio ad ſolutū:
⁊ forte rōis ſm alios:qđ vincłm ē in
corpore.i.aliq̄ diſpoſitō ad gr̄aꝫ:⁊ ſic
in ꝑma vel in ſcđa ſpe q̄litatis.ſm v̄o
alios ꝙ eſt aliqd reale ſꝫ ſubiectiue ī
aīa:q: diſpoſitio ad gr̄am gratuꝫ fa-
ciente:q̄lis ē diſpoſitio ſacr̄alis q̄ ē in
aīa:ibi potes vidē ſubtilis mā ē. De
4.º ſ.de nuptijs in quibᵒ ꝯſūmat̉ mr̄i
monium:⁊ vn̄ dicant̉ nuptie oſtēdit
Ambro.in li.de pr̄iarchis dicens:nec
illud ocioſū ꝙ cū veniret Rebeccha
vidit Iſaac deambulātē:⁊ cum īt̉ro
gauit quis eſſet:⁊ cognito ꝙ ille erat
cui duceret̉ vxor deſcendit:⁊ caput
ſuum obnuē cepit docens verecūdiā
ī nuptijs ꝑire debē.inde.n.⁊ nuptie
dicte:ꝙ pudoris gr̄a ſe puelle obnue
rent.30.q.5.nec illum.Et q: d̄ hoc ſa-
tis dictum ē.s̄.ī tractatu īpedimento
rum ipſaꝝ nuptiaꝝ:ideo alia hic nō
ponimus.

De diuortio. Cap.31

E diſſolutione ſeu diuortio
mr̄imonij ꝯtī ꝑ verba de ꝑ-
ſenti quo ad vinculuꝫ:vel cō
ſūmati q̊ ad toꝝ.Circa qđ videnda
ſūt tria.Primū ꝙ omne mr̄imoniuꝫ
ſiue carnale ſiue ſpuale ꝑ religioneꝫ:

seu ꝑlatoꝝ siue ratū tm̄ siue ꝯsūmatū
dissoluit̄ ꝑ mortē nālē s3 ius cōe ſm
Pe. de pal. in 4°. di. 27. q. 3. q2 mors
oīa soluit: in auc. de nup. §. deinceps.
vn̄ pᵒ mortē vniᵒ alt̄ viuēs pōt ꝯhere
cu3 alio: Ro. 7°. Mortuo viro soluta
mulier ē a lege viri cui vult nubat tā
tū in dn̄o. i. legitime. Et q2 obligatio
semel extincta non reuiuiscit: iō si cō-
iugatus mortuᵒ resuscitet̄ nō ē mr̄i°.
obligatᵒ. Et q̄uis in sacr̄is ī̄pmentibᵒ
characterē ī resuscitato n̄ debeat itā-
ri sacr̄m: q2 baptizatᵒ vel ꝯfirmatᵒ vl̄
ordiatᵒ resuscitatᵒ non iteꝝ rebapti-
zet̄ vel ꝯfirmat̄ vel ordiat̄: ꝛ h° ꝑpter
characterē ip̄sū idelibilē. Mr̄imōiū
tn̄ q2 characterē nō impmit: ꝛ vinclꝫ
eiᵒ ē corporale ꝛ corpᵒ respic̄: l3 aliq̊
mō ēt sit sp̄uale: inq̄tum ē dispositio
ad gr̄am: ꝛ sic vr̄ eē in pte ītellectiua
Jō sicut in corpore corrupto morte
corrūpunt̄ potētie organice nō alie:
sic sacr̄m carnale mr̄imoniū non aūt
alia sacr̄a. Lazarᵒ igr̄ r̄suscitatᵒ si ha
buisset vxorē n̄ ea3 recupasset nisi de
nouo cū ea ꝯheret. S3 bona q̄ testatᵒ
fuisset recupasset: q2 ī dōatōe cā mor
tis plus se q̄ aliū cui donat vult hr̄e.
vn̄ intelligit̄ tacita ꝯditio si moriat̄
cū effectu. i. ꝑmanens in morte. Jde3
si ab intestato: q2 defert̄ nō nisi ꝑ cō-
iunctionē ad morientē: q ē sibi magis
vnū q̄ alius. Jdē si fiscᵒ ea accepit in
defectu heredū: q2 si fiscᵒ penti ꝑpin
quo reddē tenet̄: multo magis ei re-
surgēti. Pari rōne mr̄imoniū sp̄uale
dissoluit̄ ꝑ mortē nālē: v3 ingressus re
ligionis cū obligatiōe ꝑfessiōis. Nā
religiosus resuscitatᵒ n̄ tenet̄ ad obs
uantiā religionis: q2 s̄uitus p̄sonalis
q̄ debet̄ a p̄sona rōne p̄sone: vt ī mr̄i

monio ꝛ religiōe extīguit̄ morte: qđ
ēt p3 ex verbis ꝑfessiōis aliquoꝝ: q
ꝑmittunt ī ꝑfessiōe obedire vsq3 ad
mortē: ꝛ silr̄ curatᵒ ꝛ ep̄s resuscitatᵒ:
q̄uis retineāt ꝯsecrationē non tn̄ re-
tinent ecclam: nisi sibi noua electōne
vel ꝑuisiōe ꝯferat̄: q2 mortuᵒ est sp̄ō
se sue. s. eccl̄e quā hēbat: hec pe. 2ᵘˢ
ē q ꝑ mortē ciuilem. i. ꝑfessionē taci
tā vel exp̄ssa3 in religione approbata
dissoluit̄ mr̄imoniū carnale ꝯctu3 ꝑ
verba de p̄n̄ti q̊ ad vinculu3: ita q re
manens in seculo pōt cū alio libē ꝯ-
here: nisi ip̄e se alit̄ ꝑ votū obligasset
S3 ꝯsūmatū q̊ ad toꝝ. i. cohabitatiō3
ꝛ debitū: qn̄ ingressus religiōis fit cū
debitis circunstantijs: non āt q̊ ad vi-
culū dissoluit̄: vt. s. remanens in scl̄o
possit cum alio ꝯhere viuente ꝯiuge:
Pe. de pal. in 4°. di. 27. q. 3. vbi nō. ip-
se quattuor casus in quibᵒ l3 coniuga
to ingredi religionē. Primus est qn̄
post matrimoniū ꝯsūmatū alter ꝯ con
iugū fornicat̄: q2 fornicante ēt inuito
alter pōt ingredi religionē: nisi ēt ip̄e
in hoc deliq̄rit: vel sibi pᵒ fornicatio-
nē recōciliauerit: v3 exigēdo vel red
dēdo debitū. Si. n. l3 discedē in secl̄o
remanēti multo magis in claustro.
Exēplū in Pau. simplice. Ad istum
tn̄ casū addunt doc. distinctō3. Dicit
eni3 Tho. in 4°. q talis cū est de for-
nicatione coniugis certᵒ pōt dimittē
quo ad torum. s. negando debitum ꝑ
p̄ria auctoritate: s3 q̊ ad cohabitatō3
non pōt dimittere. vn̄ nec in religiō3
intrare: nisi ecclesie iudicio. ꝛ si dimi
serit d3 cogi ad recipiendum: ꝛ h° vt
dicit Hosti. nisi incontinenti vellet ꝑ
bare fornicationem: ꝛ si ꝑbet infra. 8
dies non restituet̄: si non ꝑb3 coget̄

recipe:ꝛ sic põt intelligi illud.33.q.2.
historia ecclesia. Addit.n. Ho.ꝙ si ẽ
notoria fornicatio põt dimittẽ ẽt ꝓ-
pria auc̃te: ex̃ de diuorti. significasti.
Idẽ Inn.addit etiã Guil.ꝙ si sit no
toriũ adulteriũ ꝛ non moret̃ cũ adul
tero vł adultera ñ põt dimitti siñ iu
dicio eccłe q̊ ad cohabitationẽ: alias
põt dimittẽ:ꝛ silr̃ si illam vel illũ for
nicantẽ seu adulterãtẽ dimisit nõie
fornicet̃:ꝛ si ñ moret̃ cũ adult̃o põt
dimittẽ ꝛ intrare religionez. Scd̃us
casus ẽ qñ mr̃imõio ꝯcto ꝛ ꝯsũmato
de cõi ꝯsẽsu ĩtrãt religionẽ ãbo: ille
viroꝝ ꝛ illa mõialiũ:ꝛ ꝓfitet̃ sic plu
ries fc̃m ẽ:ꝛ tunc dissolutũ ẽ mr̃imo
niũ q̊ ad toꝝ ꝛ cohitationẽ non q̊ ad
vinculũ.vñ si diabolo instigãte vnus
eoꝝ egredet̃:ñ ꝓpterea põt alt̃ exire
ad reqsitionẽ eiꝰ:ſ3 d3 cõpelli ad re-
ditũ. Nec ẽt si vnꝰ in visitãdo ab al-
tero exigẽt debitũ:d3 alt̃ reddẽ: vt fe
cit ep̃s lugdunẽsis noĩe Genebaldus
visitãs vxorẽ suã monialẽ: ex q̃ susce
pit filiũ vocãs eũ latronẽ suũ:ſ3 pc̃co
ꝯfesso sancto Remigio: ꝛ pñia sibi ĩ
posita pacta: interi3 sc̃s Remigius
gubernauit ecc̃łam suã:qꝛ eũ suspẽde
rat ab executõe officij sui:angelo aũt
reuelante sibi pc̃cm dimissũ:sc̃us Re
migius restituit eũ dignitati sue. 3ꝰ.
casus ẽ qñ alt̃o ꝯsentiente ꝛ ĩ secł̃o re
manente vbi ñ ẽ timor incontinentie:
puta qꝛ est multi tp̃is ꝛ honeste ꝯuer
satiõis ꝛ vite:alius intrat religionem
ꝛ tunc si sit ꝯsũmatũ mr̃imoniu3 qui
remanet ñ põt cũ alio ꝯhẽ mr̃imoni
um:qꝛ adhuc durat vinculũ ꝯiugale
ĩmo nec eo mortuo:qꝛ intelligit̃ cu3
eo ꝯtinentiam ꝓmittẽ:ſ3 si est timor d̃
incontinentia remanentis:qd̃ satis p̃-
sumit̃ cũ est iuuenis:vel qꝛ leuis ꝛ su
spectꝰ:ñ d3 alt̃ sine alt̃o religionẽ in-
trare vel recipi:vt dr̃.27.q.2. agato-
sa. 4ꝰ casus ẽ qñ mr̃imonio ñ ꝯsũ-
mato alt̃ ĩtrat sciẽte vel ignrãte vel ĩ
uito alt̃o qd̃ põt:ĩ q̊ casu remanẽs in
secł̃o d3 expectare vsq3 ad ꝓfessionez
ꝯiugis q ĩgressus ẽ religionẽ ẜm ões
Nã si egredet̃ añ ꝓfessionẽ tenet̃ eã
recipe:ẽt si ꝯtraxisset ꝛ ꝯsũmasset matri
moniũ:qꝛ p mortẽ ciuilẽ.i.ꝓfessionez
q̃ qs morit̃ actibꝰ carnalibꝰ dissolui-
tur vinculũ mr̃imonij ꝛ ñ ꝑus. Sed
vtrũ tp̃s ꝓbatõis debeat ĩ hoc abre-
uiari ẽ triplex opĩo. Aliq dicũt vt
Ber.in gł.ex̃ de reg.ꝛ trã. ad reli.c.
statuimus.ꝙ p ep̃3 d3 taxari ꝛ abre-
uiari tp̃s ꝓbationis ꝓpter ꝑiculu3 in
cõtinentie eiꝰ q remanet:ꝛ ad fraudẽ
tollendã:qꝛ posset ĩtrãs postq̃ ĩtrass3
ĩ vnũ mõasteriũ ĩ fine anni ad aliud
trãsire:ꝛ sic fraudaret̃ expectãs. Alij
dicunt vt Io.ĩ glo.sup.27.q.2.despõ
satas.qd̃ ẽ distinguendũ:qꝛ si de volũ
tate remanentis ĩ seculo alter ĩtrat d̃
bet expectare p annũ nec tp̃s ꝓbatõis
ẽ abreuiandũ. Si aũt ignorãte vel in
uita intrat:debet certũ tp̃s ꝑfigi infra
qd̃ ꝓfiteat̃:nec ẽ incõueniens tpus a
iure statutũ abreuiari :qꝛ sp̃ale est in
hoc casu ꝓpter periculum incontinẽ
tie remanentis in seculo. Tertij di-
cunt vt Hosti.in sum.ꝙ exquo ius p
mittit talem intrare religionẽ: ꝛ tem
pus probationis sit inductum:nõ so
lum in fauorem conuersi:sed etia3 in
fauorem religionis vt experiant̃ mo
res conuersi. Ideo non debet tempꝰ
illud abreuiari nisi appareat fraus
vt cum iret discurrendo de vno ĩ ali
ud:hec Petrus. Potest dici ꝙ cu3 ẜ

sit in ptãte sua ⁊ capituli facẽ pñt qȯ
eis v r̄ ⁊ ab eis abreuiare tp̄s.i.añ an-
nũ facẽ ꝓfessionẽ si capl'm ⁊ ĩgressus
volunt ⁊ ẽt expectare ãnũ. Medican
tes tñ añ ãnũ nõ pñt recipe ẽt talẽ ad
ꝓfessionẽ sine dispensatõe pape:alias
incurrerent penã iuris. In oĩbus aũt
casib⁹ in qbus post ꝯsũmatum mr̄i^m
lz intrare religionem:lz ẽt ad sacros
ordines ꝓmoueri ẽt ad ep̄atum. Exẽ
plum ĩ beato hilario q hñs lñiam ab
vxore fuit ep̄s.qñ aũt non lz religiõz
intrare multo fortius non lz ꝯiugato
ad sacros ordines ꝓmoueri:sed esset
suspensus ab executõe ordinis lz cha
racterẽ suscipet. De mr̄imonio ãt cõ
sũmato violent̄:puta cũ qs eã cũ qua
ꝯxerat p v̄ba de pñti volentẽ ingredi
monasteriũ ꝯ voluntatẽ suaz eã cog-
scit. Dicit Host.ꝙ non põt ingredi ꝯ
voluntatẽ viri:⁊ si ingrederet̄ fz pe.
cum duret vinculuz ꝯiugale:nec pos
set dissolui p ingressũ religionis: re-
manens aũt in secl'o ñ posset cuz alia
ꝯhere:⁊ posset illam inuitã de mona
sterio reuocare.

Qñ ꝯiugat⁹ ĩgressus religiõez exi
re tenet̄. Cap.32.

Qtãdũ ẽt ꝯiugat⁹ ingressus
religiõz qñ tẽt̄ exire:⁊ qñ ñ
põt:⁊ qñ ẽ liber ad exeundũ
vel remanendũ fm Pe.de pal.in 4°
di.27.q.3. Tenet̄ qdẽ exire religiõez
ẽt fc̄a ꝓfessiõe ꝯiugat⁹ ad ꝯiugẽ in se
culo remanẽtẽ:qñ repetit eũ q illicite
ingressus est:vel qꝛ ĩnoxio ꝓhibente
seu ĩgrãte vel ꝯsentiente fragili q ẽ su
spect⁹ de ĩcontinentia vt iuuenis ⁊ la
sciuus remanẽs in secl'o:qꝛ ñ potuit
in ei⁹ p̄iudiciũ vouẽ:vel ꝓfiteri casti
tatẽ. Itẽ si licite ingressus fuit: qꝛ de

lñia antiq:sz reintegra penituit .s. añ
emissũ votũ solenne ĩ secl'o remanẽs
vel religionẽ exiẽs alt̄ repetijt eũ te-
net̄ exire.2°. tẽt̄ ñ egredi sz remanet̄
qñ licite emisit votũ simplex vel solẽ
ne:vel qñ illicite ingressus ẽ: sz ali⁹ ñ
repetit eũ:qꝛ ratificando ꝯfirmatur.
3°. liber ẽ in egrediendo vel remanen
do:qñ ingressus ẽ religiõz: nullo mõ
ẽ religioni astrict⁹ tacite vel exp̄sse:vt
qꝛ nec vouit nec ꝓfessus est nec vxor
eũ repetit: aut si repetit fornicata est
añ vel postea notorie. Qñ v̄o votum
simplex emisit ingressus non solẽne:
vel solẽne de facto ⁊ non de iure: pu
ta qꝛ infra tp̄s ꝓbatiõis corã eo q nõ
potuit recipe ad ꝓfessiõz vxore nõ re
petẽte egredi non põt:sz q̊ ad eccl'am
põt:maxime si votum ꝓbari ñ põt:ĩ
quo casu retinentes inuitum cl'icũ sũt
excõicati. Dico retinentes non soluz
manus inijciendo ĩ eũ: sed ẽt veste se
culari negata:sine qua egredi nõ põt
cõmode : persuasionib⁹ tñ eum reti-
nere pñt.⁊ idẽ de vxore ingressa quo
ad viꝝ non repetentẽ. 4°. de debito
qꝛ egressus de religione:qñqꝫ nõ põt
reddere:nec exigere debitũ:vt qñ illi
cite ẽ egressus post ꝓfessionẽ: vt ĩ ca
sibus dc̄is:⁊ qñ ꝯiunx sciens ⁊ tacens
pmisit ꝓfiteri:tunc.n.fuitutẽ remisit
vt dñs cuius fuus eo sciẽte ⁊ pmitten
te ordinat̄ vel ꝓfitetur. Dico autem
illicite ꝓpter votũ illicite solennizatũ
qñqꝫ ⁊ reddere ⁊ petere potest:vt qñ
libere egressus fuit nullo voto astri-
ctus religioni:sicut nouitius solutus
egrediens religionem cõtrahere põt
matrimoniuz:sed puto ꝙ intelligat̄
de tali nouitio qui intrauit aĩo ꝓbã
di non in perpetuum ibi pmanendi.

Nam ipse Pe.lz q talis ingressus.s.
aio non ꝓbādi sed firmit̃ ꝑseuerādi
hēat vim voti simplicis saltē. Alij di
cunt q ēt solennis voti hēat vim:vñ
non posset ꝯhē talis vel exigē si ꝯxe-
rit. Sed de hac mā vide diffuse in ti-
tulo de religiosis. Quñqȝ vō egressus
pōt reddere sȝ non exigē:vt qñ de cō
sensu ipsi⁹ de cui⁹ ꝯtinentia est timor
votum simplex emisit:tunc enī nō il-
li preiudicauit.⁊ nō ꝭm Pe.vbi.s̄. q
in casibus in qb⁹ lȝ ꝯiugi repetere cō
sortem suū religionē īgressum añ ꝓ-
fessionē siue p⁹ ꝓfessionē:non lȝ tñ de
monasterio vi eū rape. nec ob. ex̃ de
rapto.cum cā.qꝛ narrat q rapuit: sȝ
non dicit q licuit. Posset enim vxorē
vir de vico ad domum ducē:qꝛ hȝ in
ea correctionē:sed non posset eā pri-
uato quasi possidēti vi eripe: ⁊ mlto
minus de monasterio violent̃ exhē
fores frangendo:aut hītum violēter
lacerādo:vel cū iniuria loci sacri eaȝ
accipiendo:lȝ alij peccauerīt eā reci-
piendo:ar. C.vñ vi.l. siqs in tantā.5°.
videndū ē de regressu ad religionē
qñ tenet̃. Et dicit Pe.vbi.s̄. q in tri-
b⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ illicite egressus ē
vtpote cū alio ꝯiuge in religione re-
manente p⁹ ꝓfessionē egressus est:vl
ēt in seclo remanente ⁊ honeste cū cō
sensu eius ꝓfessus est. 2⁹ ē qñ licite
egressus ē: qꝛ ad reqsitionem vxoris
sine lñia ei⁹ ingressus:sed postea vxo
r ē penitet de reuocatione ⁊ ipa vouȝ
3⁹ qñ p⁹ votum ad eā egressus mor
tua ē ipsa vxor:nā tunc tenet̃ reigre
di vt impleat votū suum. Sed si talis
qui post votum solenne reuocat⁹ ab
vxore ad seclm mortua ipsa vxore ꝯ
hit mrimonium:vtruȝ teneat̃. Petr⁹
vbi.s̄.facit talē distinctionē:qꝛ si inui
ta vxore fuit solenniter ꝓfessus: cum
illa ꝓfessio q̃ntum ad solennitatē nō
valuerit ecclesia hoc ꝓhibente: ideo
talis mortua vxore nō potest contra
here:qꝛ habet in se votuȝ simplex rō
ne illius ꝓfessionis:⁊ peccat mortali
ter ꝯtrahendo ⁊ exigendo:tȝ tñ mri-
monium:nec pōt eum tanq̃ȝ aposta-
tam religio ꝓsequi. Sed si vxore con
sentiente fuit ꝓfessus:sed postea quia
vxor iuuencula vnde ⁊ suspecta eum
reuocauit ius noluit in hoc casu pro
fessionem inhibere simpliciter:sed so
lum inq̃ntum erat ad vitaȝ eius. Vñ
simpliciter fuit in ꝑiudicium ei⁹ votū
solenne non in ꝑiudiciū vxoris. Vñ
ea mortua ē apostata si non redit ad
monasteriū:⁊ si mrimoniuȝ ꝯtrahat
cum alia non tenet vt dicit Hos. hec
Pe. 3°. bene ꝯsiderandum ē: vtrum
ꝑter ꝑdictos duos modos.s.mortem
nālem ⁊ mortē ciuileȝ qui ē ꝑ igressū
religionis.i.ꝓfessionē sit alius mod⁹
soluendi mrimoniū ratum.i.ꝯtractū
ꝑ verba de pñti quo ad vinculuȝ.vbi
Pe.ponit q̃tuor ꝯclusiōes. Prima ē
q seruit⁹ supueniēs tali mrimōio ra
to non soluit ipm.⁊ rō ē:qꝛ ꝑ hoc nō
morit̃ ad actus carnales. Nā ⁊ pōt d
nuo ꝯhere:⁊ gñaliter de ceteris ipe-
dimētis que dirimunt mrimonium
p⁹ ꝯctum intelligēdum ē:q nil tale
supueniēs dirimit ꝑus ꝯctum:sȝ solū
mō p⁹ ꝯctum:vt vbi grā. Cognoscēs
ꝯsanguineam ei⁹ cum qua iā ꝯxit per
verba de pñti:ēt si non adhuc ꝯsum
mauerit non dirimit tale mrimōiuȝ
qd dirimēt:si ante ꝯctum ꝑ verba de
pñti illam cognouisset ꝓpter affinita
tem. Secunda conclusio est q talis

mr̄imonium.ſ.ratificatum ꝑ verba ꝺ̄ pn̄ti non ſoluitur ꝑ votum ſimplex. vn̄ tenetur vel intrare religionem vel reddere debitum vxori petenti. Sed peccat mortaliter reddendo vel exigendo:quia adhuc poteſt religionez intrare ante conſūmationez eius:nec ſufficeret ingreſſus religionis in t̃tio habitu beati dominici:vel beati Frā ciſci cum profeſſione in ipſo:quia tal' ꝓfeſſio nō habet vi voti niſi ſimplicis Unde non eſt ſufficiens ad tollendū vinculum coniugale: ⁊ profeſſus in illa religione tertij habitus: quanuis peccaret grauiter contrahēdo: quia contra votum non teneret matrimonium. Tertia concluſio eſt ꝙ nec caſtratio quantuncunq; ſuꝑueniens ſoluit tale matrimonium ratuz:quia matrimonium non inuenitur in iure ſolui niſi in certis caſibus:ſed iſte nō eſt de illis caſibus ergo ꝛc.nec etiam ante conſummationem. Item.32.q.7 hi qui.dicitur coniugium illoruz qui poſt matrimonium membris truncā tur:aut a barbaris secti ſunt: propter hanc cauſam ſolui non poteſt. Et q̄ uis glo.intelligat de matrimonio cō ſummato ex eo qđ dicitur.33.q.i. Cō iugium firmatur officio.ſ.carnis ſm glo.⁊ anteq̄ confirmetur impoſſibilitas officij ſoluit vinculum coniugij. Neganda eſt illa glo.quia coniugiuz ſolo conſenſu per verba de preſēti firmatur:⁊ ratum vocatur:vt notat gloſa de teſtibus ſuper eo. Quarta cō cluſio eſt ꝙ non ſoluitur tale matrimonium ratum tantum per ordinez qui eſt ſacramentuz vel dignitas. Et quanuis magiſter ſententiarum ī textu videatur innuere ꝙ ſponſi nō ſolum poſſunt intrare religionem ſine communi conſenſu:ſed etiam ad ordines promoueri. Et hoſti. dicat cō iugi ante carnalē copulā: lꝫ epatū acceptare:tn̄ ꝯrium huius ē verꝫ:q2 epatus ex ſua nā non hꝫ oppoſitum ad mr̄imoniū cū epi ꝑus eent vni⁹ vxor[is] viri. Nihil āt tollit̃ niſi a ſuo ꝯtrario nec epi moriunt̃ ciuil'r: cum ꝓꝑum hēant ſicut ⁊ ceteri clerici ſeculares. vn̄ religio ſoluit mr̄imonium nō rōe pfectōis ſꝫ rōe mortis ciuilis: epalis ordo lꝫ ſit pfectior q̄ religio non ſoluit.⁊ ſil'r ſacer ordo lꝫ ſit pfectior q̄ religio non ſoluit ꝓpter defectū mortis ciuilis:⁊ iō ꝯiugatus incorruptus i.non conſūmato mr̄imonio licite ꝓfiteatur:q tn̄ in hoc ſeculo illicite ordinatur:nec ſoluit̃ matrimoniuz qn̄ de ꝯſenſu vxoris ordinat̃ vel epat̃ q̊ ad vincl'm.vn̄ vxor talis eo viuēte nō pōt cū alio ꝯhere. Coniugatus igr̃ an̄ copulā non pōt eligi:q2 cenſet̃ laicus nec ē in ſacris vel irregularis ſiue ſuſpēſus:ſꝫ pōt poſtulari:⁊ tunc ſi vxor ꝯſentiat ꝯfirmabit̃:ſꝫ ſi diſſentiat papa non pōt eum ꝯfirmare nec ꝯſecrare in p̄iudicium vxoris:gn.ſ.teneatur reddē debitum:cum non poſſit ꝯ ius diuinum diſpēſare:ſed pōt religionē ītrare ⁊ p⁹ᵃ die de lic̄ia pape ꝓfiteri ⁊ eadē die ꝯfirmari ⁊ poſtmodū ordiari ⁊ ꝯſecrari.nec ſil'r ꝺ̄ lic̄ia pape pōt ꝯiugatus īuita vxore:etiā ante copulam ad ſacros ordines ꝓmoueri:⁊ ſi fuerit ordīat⁹ nihilominus tenet̃ reddere debitum:q2 ſemꝑ hoc eſt de iure diuino. Similiter nec papa pōt auferre vxori virꝫ ſuum ēt incorruptuz i.n̄ ꝯſūmato mr̄i.⁹ ⁊ multo magis p⁹ copulam vt ipſum faciat cardinalem

quia ille status secularis est: nō regu
laris dicente quodaz cardinali: Nos
habemus religionem cuius apostate
sunt sancti: vt Hieronymus. Et si
arguat̄ ꝙ epi tenent locuz aplorum
sed Christ⁹ vocauit Jo. de nuptijs ad
ad aplatum etiam inuita vxore: si ve
rū est qd̄ dicunt qdā ꝙ ipsa fuit ma
ria Magdalena: que ꝑpter hoc indi
gnata luxuriata est. Rn̄det ꝙ epi te-
nent locū apostoloꝝ quo ad dignita
tem: non quo ad pauptatem ⁊ mortē
mundi: q2 illis dictum est de mundo
non estis. Preterea alia ratio est: quia
Christus potuit hoc facere ⁊ ſm dei
tatē ⁊ ſm humanitatem: q2 potestatē
habuit excellentiorem in sacramentis
quam nulli cōmunicat etiam pape.
Preterea ꝙ Johannes inuita vxore
secut⁹ fuerit Christū ignorat̄: nec est
multum v̄isimile illam fuisse mariaz
Magdal. Sed ⁊ si veꝝ esset ꝙ inui-
ta vxore Christū fuerit secutus licite
facere potuit: q2 apostolatus ad quē
transiuit erat status religionis: ⁊ quo
ad votuz obedientie castitatis ⁊ pau
pertatis. Et si dicatur ꝙ papa dispē
sat monachuz contrahere matrimo-
nium viuente prima vxore: puta quia
ille contracto matrimonio cum ali-
qua ante copulam intrauit religionē
⁊ ꝑfessus est: ⁊ sic solutum est vincu-
lum matrimonij. Postmodū magna
causa vrgente: vt pace reformanda
vnius regni: vel per conuersionē vni
us gentis: papa dispensat cuz illo mo
nacho ꝙ contrahat cuz alia: quia vi-
culum primum fuit solutum. Naz si
vinculum primum non fuisset solu-
tum papa non posset: nisi dicatur ꝙ
ex statuto ecclesie est illa solutio: qa
solennitas voti est ex ordine ecclesie.
Dicendum ꝙ hoc non est verum: q2
hoc non inest illi voto propter solen
nitatem: alias inesset ordini sacro: sed
inest ei ratione mortis ciuilis. vnde
eremite non solennizant votum ſm
regulam approbatam: ⁊ tamen per
votuz eremi soluitur: quia hoc est ex
natura actus mundo mortificantis:
⁊ diuina institutiōe a qua est vita ere
mitica: vt in Jo. baptista. Est ergo cō
clusio istius. §. ꝙ matrimonium con
tractum per verba de presenti: soluz
per ꝑfessionem religionis approba-
te solui potest: ⁊ non per alium mo-
dum etiam auctoritate pape. Cano-
niste autem communiter tenent con
trarium. s. ꝙ papa potest dissoluere
illud. vn̄ Joh. an. dicit in nouella. sup
c. ex publico. de conuer. coniu. ꝙ qua
uis m̄rimoniū sit institutū a deo: rati
ficatio tn̄ matrimonij firmatur cōsti
tutione ecclesie: inq̄ʒtū. s. est sacr̄z ec-
clesie ꝑpt virtutē baptismi: quā v̄tu-
tē ratificatōis q̄ ē ꝙ alt̄ alt̄o viuente
non pōt ꝯhē: pōt papa tollē: vl̄ circa
ipsā ī aliqb⁹ dispēsare: vt in. c. 4. d̄ di
uor. Cōsūmato v̄o ꝑcedit d̄ iure nā
li in principio ꝯsistit in facto: qd̄ exq̊
factū est negt non fuisse. 32. q. 5. si pau
lus. Dicit autē ꝙ h⁹mōi iuris est alia
ratio diuina. s. reuelatio ꝑ quam ad
exēplū sanctoꝝ facta ē hec ꝯstō: vel ī
terp̄tatio q̄ ēt approbat̄ p̄mo ꝑ aplz
dicētē: Si fidelis discedit discedat. 2°
ꝑ fauorē fidei. De quo in decretali q̄ʒ
to. q2 videt̄ potius facere diuina con
stitutio: qua rōne dicit sponsos de p̄-
senti ante carnis copulā posse anc̄te
pape īuicē se absoluē: sic̄ ⁊ sponsi de
futuro: de spō. c. 2. ⁊ sic rōe congrua.

ante copulam potest ibi interuenire ↄtrarius act⁹ ꝑ dissensuȝ mutuū ñ alterius tm̄: qḋ non esset post copulaȝ. Intelligitur autē hoc de ptāte absoluta non de ordinaria nisi alia causa subesset: non. n. hoc fit sine cā. Asserit etiaȝ ꝓbabiliter posse dici: ꝙ cū circa impedimenta mr̄imonij restringēda ⁊ laxanda ptātem habeat ecclesia: vt de con. ⁊ affi. non dȝ. statuere potuit qḋ hic dicitur ⁊ de vnius ꝓfessione ⁊ alterius contractu. Potuit ḡ papa ēt de potestate ordinata contra matrimoniū non consūmatuȝ hanc constitutionem facere. Et sic pȝ rō conueniens ratōni: vt nō. 27. q. 2. quapropter vñ circa non consūmatū mr̄imoniuȝ potest ecclesia statuere quicqd placȝ dum tamen subsit cā iusta. Et hoc voluit finis. c. ex publico. Dicit tamē ipe Hosti. ꝙ tamen non expedit ꝙ circa hoc multum laxet habenas nec eē etiam tutum. In mr̄imonio vero non consūmato fieri non potest: quin per ipsuȝ representetur conformitas carnis inter christum ⁊ ecclesiā: que nullatenus rumpi potest: qḋ si per religionem rumpi posset: esset conformitatis violator ⁊ innueret ꝙ expectaret aliam fidem ⁊ aliam ecclesiam: quam sibi Christus vniret ⁊ iterum desponsaret: qḋ falsum ⁊ hereticum est ſm Hosti. qui plenius ista tractauit hic: ⁊ remittit ad summam. Ideȝ etiam ponit Jo. an. in regula actus legitimi. i 6°. i mercurialibus. ⁊ An. de but. ⁊ Archi. in. c. quapropter. 27. q. 2. idem Benedictus super. d. c. ex publico. addens ꝙ ex potestate absoluta mr̄imoniū ꝑ vba de pn̄ti papa dissoluere potest etiam nulla cā existēte

vel subsistente. De potestate auteȝ ordinata non nisi ex legitima cā ⁊ ñ solū de consensu vtriusqȝ: sed etiam si tm̄ adesset consensus vnius coniugis legitima cā subsistente: vt vult hic glo. in fi. cum circa matrimonium nō cōsūmatuȝ papa possit quomodo vult dispensare ſm Innoc. Uidi aliquas bullas Martini quinti ⁊ Eugenij q̄rti continentes talem dispensationem siue dissolutionem matrimonij non consūmati contrahentib⁹ postea illis cum alijs. Unde tales non sunt condēnandi: sed nec consulēdū est alicui vt procuret talem dissolutionem cuȝ theologi videantur tenere ꝙ nō possit dissolui: nisi per ingressum religionis: vt dictum est. s. ⁊ pluries. Itē nota ſm Tho. in quarto ⁊ Ricar. ꝙ cōsūmato matrimonio legitime contracto alter alterum dimittere non potest quo ad vinculum: idest ꝙ possit cum alio contrahere. Quantuȝ vero ad cohabitationem ⁊ actum coniugalem non potest alter alterum inuitum dimittere excepta fornicationis causa: nisi forte ad tempus velit se sb̄trahere a cōsortio vxoris propter castigationem eius subtrahendo ei solatium penitentie sue. Nam quando vxor prestat occasionem magnaȝ ruine suo viro: tunc vir potest se subtrahere a conuersatione sua. Idem Albertus addens ꝙ non oportet cohabitare furoni ⁊ huiusmodi si nō vult resipiscere. 28. q. i. vxor. Item nota ꝙ ex fornicatione seu adulterio potest vir vxorem dimittere seu accusare: ⁊ vxor virum: nisi in septem casibus qui infra ponuntur: quia in h̄ sēpis ↄditionis. 32. q. 5. siquis vxorem.

Et ista cā.s.fornicationis extendit ad
fornicationis seu adulterij suspicionē
qñ.s.est suspicio violenta vel certa:v/
bi grā.Si ꝓbatū est ꝙ fuit solus cū
sola:nudus cum nuda in eodē lecto
vel similiter in multis secretis locis
vl' latibulis ad hoc commodis ⁊ ho/
ris electis libere dimittit̄ vxor.32.q.
i.dixit. Item scdo extēdit̄ ad vicium
sodomiticū:vt ꝓpter hoc possit alt̄
alterꝝ dimittere.32.q.7.oēs cautiōes.
⁊.c.adulterij.Pe.etiam de pal. dicit
ꝙ hoc extēdit̄ ad viciū sodomiticū
⁊ pollutiōem ex̄ordinariā cū alio vel
alia cōmissā.Et idem dicunt quidā
de omni peccato contra nām. Item
tertio extenditur ad infidelitatem
que dicitur fornicatio spūalis:vt si al
ter incidat in heresim iudaismū vel
gentilitatem:⁊ p̄cipue si trahit coniu
gem ad infidelitatē.28.q.i. idolatria.
Sed si corrigē se vellet talis nō dꝫ di
mitti.Itē si polluat aliq̄s ex̄ claustra
pudoris videtur ꝙ dimitti potest ab
vxore ꝓpter hoc:ar.32.q.2. meretri/
ces.Item si tale quid egit cū vxore
ꝓpria ſm Hug.⁊ Lau.vxor pōt eū
dimittē:si tñ ipsa non fuit in culpa.s.
assentiendo:sꝫ violentata vel sōno ꝺ
cepta ⁊ hꝰi.Ex vicio autem molliciei
cum.s.alter coniugum polluit se ipm
non pōt talis dimitti ſm Hug.Item
ex sola volūtate adulterādi sine ope
subsecuto non pōt dimitti ſm Guil.
Et nō ꝙ ista diuisio potest fieri du/
pliciter. Uno mō quo ad tori sepa
tionem.2º quo ad cohabitationis se
pationem:⁊ iste scd̄s modus hꝫ etiā
p̄mum modū implicitum. Dimis/
sio igr̄ p̄mo modo.s.quo ad torū vꝫ
denegando illi debitum potest fieri
ꝓpria auctoritate:etiā sine iudicio ec
clesie:qñ innocēti ꝯstat certe de adul/
terio coniugis.tunc.n. absq̄ peccato
potest negare ei debitum : ⁊ hoc nisi
compellatur auctoritate ecclesie: vel
nisi ipse postea adulterasset:aut etiā
si petijsset vl' reddidisset debitum vo
luntate sua postq̄ sciuit de adulterio
tunc enim videtur sibi reconciliasse.
vnde non potest innocens amplius ꝺ
negare debitum adultero nisi recidi
uaret.Pe.de pal.Et vbi delinquens
omnino se vellet emendare vel p̄su/
meretur penitens dꝫ innocenti ꝑsua
deri ꝙ sibi reconciliet tñ ad hoc cogi
non pōt ꝑ subtractionem absolutōis
nisi hoc faceret ex odio vel vindicta
ſm Tho in 4º. Sed q̄ntum ad scd̄m
modū.s.cohabitatōnis sepationē:qꝺ
dicit̄ diuortium:non pōt alter alterꝝ
dimittere sine iudicio ecclesie : ⁊ si di
miserit dꝫ cogi ad recipiendum:nisi
fornicatio incontinēti possit ꝓbari: et
ſm Hosti.infra octo dies si ꝓbet nō
restituet̄:alias sic.Et hoc intelligēdū
ē ſm Ric.quando matrimoniū ē ce
lebratum in facie ecclesie vel corā te
stibus.Sed si erat omnino clandesti/
nū potest propria auctoritate dimit
tere:etiam quo ad cohabitationem:
hec ille. Uidetur tñ ꝙ teneatur mrī/
monium illud notificare ecclesie ad
vitāda ꝑicula q̄ inde possēt ꝯtigere :
Itē ſm Ho.si adulteriū sit notoriū
ita ꝙ inficiatōi non sit locꝰ: tunc pōt
auctoritate sua dimittē:ex̄ de diuort.
significasti.⁊ multo fortius debitum
negare.idem Inno. Sꝫ Guil.dicit h̄
eē verꝝ si alt̄ recedit a ꝯiuge ⁊ publice
morat̄ cū adult̄o vel adultera:al's si
ꝓpa auc̄te dimittēt cogētur accipere

Casus quando vxor non potest di
mitti ꝓpter adulterium.

Capi. 33.

Asus autem in quibus vxor
ꝓpter adulteriū cōmissū nō
potest dimitti seu accusari :
sunt isti ꝭm Rai. Primus casus ē
si ipse eaz ꝓstituit: extra de eo qui co
gno. consan. vxo. sue. discretionē. Idē
est ꝭm Pe. de pal. si vir sciuit ⁊ nō ꝓ
hibuit cū potuit. Idē enim ē scientez
non ꝓhibere cuz possit delictū inferi
oris repare. Secus autem si ei indire
cte occasionē dedisset expellendo eā:
vel necessaria denegando: quia non
est ignoscendum ei qui pretextu pau
pertatis turpissimam vitaz elegit. ff.
de ritu nupti. l. palam. Secundus est
cū ipsum virū credens defunctū nup
sit alteri: q꞉ maritus rediens tenetur
eam recipere non obstante tali adul
terio: nisi steterit scienter cū secundo
marito postq̃ pmus venit. 34. q. 2. cū
p bellicam. Excusatur eīm predicta
si habuerit ꝓbabilem ignorantiā ꝭz
Ric. Tertius si cognita fuit ab ali-
quo latenter quem credebat ꝓpriuz
virum: ⁊ est ar. 34. q. 2. in lectum.

Quartus si fuit vi oppressa: vt. 32.
q. 5. proposito. Hoc autez intelligo ḋ
vi absoluta: sed si metu vel precepto
parentū īstātia ꝯsanguineorū vl' alia
simili cā fornicaret̄ cū aliq̊ ēt ꝯhēdo
cū illo ḋ facto ñ excusaretur. 32. q. 7.
omnes. Quintus est quando recon
ciliauit eam sibi post adulteriū ꝯmis
sum: vel eam publice adulterantez te
nuit ⁊ retinet in consortiū maritale.
32. q. i. c. i. cuz sequen. Hec ratio est ꝭz
Ricar. quia crimen per reconciliati-
onem dimissum amplius obÿci non
debet nisi recidiuū sequatur. Sext⁹
est lz raro occurrat si aliqs infidelis
coniugem infidelem dimittat dato si
bi libello repudÿ: ⁊ illa nubat secūdo
viro suo: si vterq꞉ ꝯuertitur ad fidē
tenet̄ marit⁹ eā recipe non obstante
q̄ sit ab illo cognita cui se cōiungit:
nisi fuerit alteri fornicata: extra de di
uor. gaudemus. Septim⁹ est si vir
conuicitur adulterari. 32. q. 6. per to
tum. Ubi etiam nota q̄ si vir est ad-
ulteratus occulte ⁊ vxor manifeste: ñ
potest vir sine peccato vxorem dimit
tere: quia vxori non deficit ius excipi
endi sed ꝓbandi ꝭz Rai. Tho. ⁊ Al-
ber. Si tamen vir egisset penitētiā: ⁊
vxor nollet agere: sed ꝑseueraret ī ad
ulterio posset sine peccato accusare
⁊ dimittere. 32. q. i. in quatuor primis
capitulis. Istos casus pōit etiā Ric.
⁊ addit. Alÿ addunt octauū. s. si vir
abstinendo contra voluntatez vxoris
ei occasionē adulterandi dedit. 33. q.
5. si qui. Tñ alÿ dicunt q̄ non ꝓpter
hoc excusaretur mulier adulterans
quin vir posset eā ꝓpter adulterium
dimittere ꝭm glo. Nota etiā q̄ pñia
facta in adulterio non tollit qn pos-
sit accusari vel excipi de ipso adulte-
rio in foro ꝯtentioso. 6. q. i. qui crimē.
Debet tamē innocens pcē penitēti: ⁊
sibi reconciliare ex charitate ⁊ qua-
dam equitate: q̃uis non teneat ḋ ne
cessitate. s. q̃tum ad reddendū ei de-
bitum coniugale. Item si vnus cōiu-
gum fornicetur carnaliter ⁊ alter spu
aliter. s. labendo in heresim dimittat
qui in ipsā incidit: al's ꝓcederet̄ ꝯtra
eum ⁊ non audiretur ꝯtra suū ꝯiugē.

De accuſatiõe adulterij.
Cap.34.

e[Ef]fectus accuſationis ꝺ adul
terio eſt ꝙ ſi maritus probet
quod intendit vel mulier hꝯ
confiteatur niſi mulier replicet con-
tra eum aliquem de predictis ſeptem
caſibus abſoluitur ab eius cohabita-
tione ⁊ ſeruitute qua ſibi tenebatur: ⁊
poteſt aſſumere habitum religionis
eo inuito. 27. q. 2. agatoſa. ⁊ etiam in
ſeculo ſine eo viuere poteſt: ſed con-
tinere ſm Rai. Tho. ⁊ Pe. tenetur.
Ipſa autem dimiſſa propter adulte-
rium non poteſt intrare monaſteriũ
contradicente viro. Sed ſi ingreſſa
eſſet viro ſciente ⁊ non contradicen-
te ſatis poteſt videri data licentia: et
vir tenebitur continere: ⁊ ſi ingreſſa
fuerit contra voluntatem viri pote-
rit reuocari. Tho. ⁊ Pe. Item ĩ ſe
culo remanente etiam poſt diuortiũ
poteſt innocens adulteram reconcili
are. i. admittere ad ſui cohabitationẽ
⁊ ad actum coniugalem: ⁊ ſi nollet co
gi poſſet: ⁊ hoc eſt veruꝫ ſi nocens de
adulterio correctus eſt. Naꝫ ſi rema-
net incorrigibilis ñ debet ſibi eã recõ
ciliare innocens. Item nõ ꝙ ſi pꝰ di-
uortium qui erat innocens factus eſt
nocens in crimine adulterij poteſt et
debet cogi per iudicem reconciliari
ſibi adulterum coniugem: ⁊ precipue
ipſo hoc petente ⁊ allegante adulte-
rium cõmiſſum poſt diuortiuꝫ ab eo
qui innocens prius fuerat. Item ſi pꝰ
diuortij ſententiam conſtiterit eccleſi
am fuiſſe deceptam per falſos teſtes
⁊ huiuſmodi: debet ſic ſpoliatus reſti
tui taliter: etiam ſi alter iam feciſſꝫ p-
feſſionem in aliqua religione: vel re-
cepiſſet ſacerdotium ſi hoc petat: ⁊ te
netur reſtitutus reddere debitum: ſꝫ
exigere non poteſt. Sed ſi ſic ſpolia-
tus non petat reſtitutõnem ille q iam
ſic factus eſt ſacerdos vl' profeſſus ñ
poteſt petere ſocium in coniugẽ. Itẽ
nõ ꝙ cum reſtituitur aliqua vxor vi-
ro ſi dicat ſe habere ſuſpectum viruꝫ
ne forte eam ledat: ⁊ cauſam veriſilr
oſtendat ad iudicem ſpectat facẽ ca-
uere ſibi ſufficienti cautione ꝙ tracta
bit bene: ⁊ ꝙ non ledat eam in perſo
na vel rebuſ: ⁊ hãc cautionẽ preſtabit
per iuramentũ. 32. q. i. de benedicto.
Sed ſi mulier nõ ꝯfidat ꝺ iuramẽto
dꝫ preſtare cautionẽ pignoraticiã vel
fideiuſſoriã ſub certa pena. 23. q. 5. p-
deſt. Uel ſi capitali odio: ita eã perſe
queret' ꝙ merito de ipſo diffidat: nec
poſſet ei de cautione ſufficienti proui
deri: non ſolum non debet ei reſtitui:
ſed ab eo potius remoueri ſm Rai.
⁊ Pe. Item nõ ꝙ ſm Inno. vir tẽ
tenetur ſequi vxorem: quando. ſ. itine
ratur: cum neceſſaria cauſa ſubeſt: ſꝫ
vxor tenetur ſequi virum ex quacun
qꝫ cauſa recedat: ſcilicet domicilium
transferens: niſi velit eam trahere ad
peccatum: extra ꝺ diuor. queſiuit. Se
cus tamen ſi eſſet vagabundus. 34. q.
2. ſiquis neceſſitate. Ideꝫ Ber. ⁊ Ho
ſtien. Et addit Hoſtien. ꝙ ſicut in vo
to vltramarino vxor poteſt ſequi vi-
rum: ⁊ remanere ſi voluerit: ſic in oĩ
itinere voluntatis cum propoſito re-
uertendi: qꝺ videt' intelligendum de
longo itinere. Sed vbi transferat do
miciliũ de loco ad locũ vxor tenetur
ſequi eum. 13. q. 2. vnaqueqꝫ. Et ſm
Guil. tenetur eũ ſequi in carcerem et
in exilium: qꝺ intelligitur de carcere:

q̄tum ad debitum reddenduꝫ serua
ta honestate: quo ad exiliuꝫ. s. quo ad
cohabitationem si nutrire potest eaꝫ
⁊ si periculum anime ⁊ corporis non
īminet vel vxor potest virum nutrire
Sed nota diligenter quod dicit Pe.
de pal. in 4°. di. 39. circa cohabitatōeꝫ
coniugum. Dicit̄ enī ꝙ si in vno cō-
iugum sit tale crimen: quod timet al
ter corpori suo nec potest secrete sibi
aliter prouidere: licꝫ dimittere talem
nec tenetur cohabitare: quia si non te
netur debitum reddere cuꝫ periculo
corporis sui: multo minus cohabita-
re: extra de resti. spo. ex transmissa. ⁊
c. litteras. in fi. vnde falsa est gl. extra
de diuor. capituli secundi. que dicit ꝙ
non est dimittenda vxor: etiam si vite
viri fuerit insidiata. Itē quando vnꝰ
coniugum trahit alterum ad crimen
ita ꝙ licꝫ non cogatur peccare: tamē
propter periculum sue fragilitatis ne
coniugalis societas pertrahat ad pec
catuꝫ tenetur iuxta illud: Si ocu. tu.
scā. te eru. ⁊c. Si enim cum periculo
corporis non tenetur manere multo
minus cum periculo anime: ⁊ sicut n̄
tenet̄ ꝓpter periculuꝫ infidelitat̄ ha
bitare cū infideli: ita nec ꝓpt̄ periculū
alioꝝ criminū lꝫ ad nullū possit cogi
Et licet istud sit grauius q̄ alia: tn̄ mi
nimū periculum peccati mortalis p̄-
pōderat maximo periculo corporis:
⁊ lꝫ in hoc sit verisimile ꝙ inuito au-
ferat̄ vita corporis nō anime: tn̄ ista
dissimilitudo tenet ita in infidelitate
sicut in alijs vicijs: q2 nullum peccatū
cadit in inuitum. Item propter alia
crimina vnius quibus alter nō timet
ꝓbabiliter anime sue nec corpori: nō
dꝫ derelinquere ꝯiugē: etiā si sit incor-
rigibilis: nisi sit fornicatio carnalis: ēt
semel ꝯmissa: vel spūalis fornicatio. i.
infidelitas in qua sit incorrigibilis: et
sic intell'r ex̄ ḋ diuor. c. z.

Qn̄ tenet votū factū ab vxore.

Ca. 35.

Vxor ad vota abstinentie vel
peregrinationis: ⁊ hꝰi facta si
ue an̄ mr̄imoniū contractuꝫ
siue postea non tenetur nec debet im
plere contradicente viro dicit Rai.
sed vir potest vouere ⁊ tenetur imple
re vota abstinentie etiam inuita vxo
re: nisi per hoc fieret preiudiciū vxo-
ri: puta quia redderetur impotēs ad
redditionem debiti s̄m Hug. 3z. q. 5.
precepit. ⁊. c. christiana. Nota etiaꝫ ꝙ
si vir dedit iam lic̄iam vxori implen-
di votum abstinentie si postea reuo-
cat rōnabili causa motus bene facit: si
sine causa reuocat peccat: tam̄ i vtro
q̄ casu vxor debet obedire: ⁊ nō pec-
cat Rai. 33. q. 5. manifestum. ⁊. c. nolu-
it. quantum ad votum peregrinatio
nis vnus non potest sine consensu al-
terius facere seu factū adimplere s̄m
Rai. ⁊ Hostiē. īmo s̄m Inno. potest
reuocare: si aliq̄n consensit lꝫ peccet.
excipit̄ votum hierosolymitanū s̄ꝫ p̄
dictos qḋ pōt facere vir sine licentia
vxoris ⁊ factū adimplere. Uxor tam̄
vt assentiat est attētius admonēda: vl'
si non vult remanere sequatur viruꝫ.
Dicit tamen sanctus Tho. in quoli.
⁊ Alber. ꝙ n̄ sit ꝯsulēdū viro ꝙ acci-
piat crucem ad transferendū se vltra
mare si vxor sit talis que non possit se
qui: ⁊ de eius incontinētia timeatur.
Uxor s̄m Hosti. potest etiam inuito
viro votū hierosolymitamū emittē:
sed si suspecta: vel nimis iuuenis non

exequatur personaliter:sed votum re
dimat al's vadat maxime si talis est q
posset secū ducere bellatores. Quā
tum vero ad modicam peregrinatio
nem:etiaꝫ sine voto propter dispone
dam domum:vel q̄ꝫtum ad transferē
dum domiciliuꝫ: alio modo videtur
dicere beatus Tho.ī 4°. ꝙ pōt vir hᵒ
facē sine licentia vxoris:quia in dispo
sitiōe domus ⁊ regimine vite mulier
est subiecta viro:⁊ non econuerso.Di
cit tamen Hug.33.q.5. manifestum in
gl. ꝙ vir illa vxoris vota reuocare po
test:que ipsa implere nō pōt sine scā
dalo viri vt de ieiunijs : de surgendo
ad matutinū ⁊ huiusmodi:alia nō:vt
si vxor vouit dare aliquid de ꝓprio
vbi consuetudo est ꝙ mulier habeat
bona pafrenalia:vel si vouit aliquam
orationem ⁊ hᵘi. Quātū ad votuꝫ
castitatis ꝯiugatoꝝ est sciendū ꝙ vir
⁊ vxor ꝺm Rai.⁊ Alber.ad paria iu
dicantur.32.q.i.siquis.Potest autem
fieri tale votum tripliciter. Uno mo
do ꝙ vnus emittat votum castitatis
altero inuito vel ignorante:seu sine li
centia alterius. 2°.modo ꝙ vnᵘ tm̄
cum licentia alterius emittat. 3°. ꝙ
vterqꝫ de pari consensu emittat simul
Et primo modo cum vnus.s.coniugū
vouet castitatem sine licentia alterius
si inter eos sit tantum matrimonium
iniciatum:puta per sponsalia ꝺꝫ Pe.
de pal.oportet ꝙ frangantur sponsa
lia de mutuo cōsensu:⁊ sic postea ser
uet votum:vel intret religionē si spō
sa est que vouit : sed si sponsus vouit
ipse vel religionem intret:vel sacrum
ordinē suscipiat:⁊ sic soluūt spōsalia
ēt ꝯ voluntatē alterius:vel faciat con
tentum alteꝝ q.s.nō vouit de non cō
sūmando mr̄imonio. Et dicit ideꝫ
Pet.ꝙ ꝺm Tho.ꝑ votū simplex sol
uunt sponsalia:ꝙ si verū eēt n̄ tenēt
religionem intrare q vouit:sed possꝫ
manere in seculo cōtinēdo.Sed cum
iura artent ad cōplendū spōsalia:nisi
in casibus qbusdam exp̄ssis:de quibᵘ
s̄.⁊ inter illos non ponit iste : tutius
est tenere contrariū. Si aūt esset īter
illos mr̄imoniū ratificatuꝫ.s.per v̄ba
ꝺ p̄n̄ti:sed nō cōsūmatū:tūc ꝺm p̄di
ctū Pe.tenetur intrare religionem si
ue vir:siue mulier:nisi coniūx q̄ non
vouit velit eū dimittere sine debiti pe
titione q: non potuit vouere in p̄iudi
ciū alteriᵘ:⁊ sic est illi obligatᵘ sub cō
ditōe si non intret religionē qꝺ p̄t fa
cere altero īuito: ⁊ tūc ꝑ ꝓfessionem
in qua moritur ciuiliter solutū est vi
culū matrimonij: sed si est ꝯsūmatuꝫ
nō potest intrare religionem altero ī
uito:nisi ob fornicationem notoriam
sed de hoc vide.s̄.de diuor. Sed si al
ter caste vixit: tūc vtrum possit alius
vouere continentiam sine alteriᵘ lr̄ia
q̄ꝫtuꝫ:ad redditionem debiti : in hoc
concor.omnes q: nō potest. Ratio ē
ꝺm Ric.q: hoc esset facere votum ꝺ
alieno:qꝺ nō licet:ſꝫ q̄ꝫtū ad exactōeꝫ
sunt varie opiniones:vt refert Petr.
Aliqui dicūt ꝙ nō pōt fieri tale votū
Uñ ⁊ Duran.in 4°. dicit hoc votum
indiscretū ⁊ periculosū:q: reddit alte
ri nimis onerosū:vt semꝑ ipse habeat
subire cōfusionē in exigēdo:⁊ p̄cipue
si viro vouente mulier habeat exigē:
cui cōiter in hoc ē magna verecūdia
⁊ nimis periculosū est in igne stare.i.
ꝓpe vxorē ⁊ vrgente cōcupiscētia nō
posse exigere. Et ad hanc videtur de
clinare beatus Thomas in 4°. Dicit

enim ꝙ tale votum factum ab vno si
ne expresso cõsensu alterius potest al
ter irritare:⁊ si irritat non tenetur i-
plere. Si autem audito voto consor-
tis protunc tacꝫ ⁊ dissumulat:nec ra
tificat:si postea contradicat ⁊ irritat
similiter non tenetur implere. Hanc
opi.dicit Jo.nea.in quolibe.8.esse ꝓ
babiliorem. Addens ꝙ si talis q vo-
uit sine licentia alterius exigeret etiã
cum peccato mortali:puta presuppo
sita veritate alterius opinionis con-
trarie tenet̃ exactus debituꝫ reddere
al's peccaret. Alij autẽ dicunt ꝙ p̄t
fieri tale votum.s.de nõ exigendo de
bitum. Rõ est q2 hoc est voluntatis .s.
petere debitum:⁊ ẽ perfectionis non
petere:⁊ de his est votũ. Et dic̃ Ric.
in 4°.hanc opinionem esse cõiorem ⁊
tutiorem. Et ad hanc videtur declina
re Pe.de pal.dicens tamen ꝙ hoc ñ
esset alicui consulenduꝫ:maxime si ꝓ
pter hoc mr̃imonium redderet̃ one
rosum alteri : puta vxori suspecte vel
verecunde in petendo debitum Et lꝫ
talis peccet vouendo non petere:si ta
men vouit tenet̃ seruare inq̃ꝫtuꝫ põt
sine h° ꝙ reddat̃ mr̃imoniuꝫ onerosũ
puta reddẽdo nõ solũ exigẽti expsse
sꝫ ẽt iterpretatiue. Ad tollẽdũ igit̃ oẽ
dubiũ bonum esset petere sup h°i di
spensationem:⁊ possꝫ in h°i eps dispẽ
sare:vt aperte trahi potest ex his que
dicit Jo.an.in nouella. Rursus extra
q cle.vel vo. Quantũ ad secũdum
modũ:cũ.s.vnus vouet continẽtiã de
licentia alterius:loquẽdo de voto so-
lẽni religionis. Dicit Pe. d pal.circa
hoc ꝙ est duplex opinio. Quidam eĩ
dicũt ꝙ lꝫ ĩ intrado religioneꝫ istud
debeat obseruari: ꝙ si ille d cui⁹ lĩia
alter intrat religionem est senex ⁊ nõ
persona suspecta de incõtinẽtia põt ĩ
seculo remanere vouẽdo ꝯtinẽtiã: sꝫ
si est iuuenis vl' psona suspecta nõ p̄t
remanere in seculo: sꝫ ĩtrare religiõꝫ
vt habet̃:ex̃ de conuer.cõiu.c.cuꝫ sis
⁊.c.vxoratus. Alij dicunt ꝙ sicut vi-
ro cõsentiente vxori in voto abstinen
tie:ideꝫ vir potest reuocare postea: lꝫ
peccat reuocãdo sine iusta cã: illa tñ
tenet̃ obedire:ita ⁊ in voto castitatis
quo ad vtrũqꝫ: q2.s. viro vouente de
cõtinẽtia de licẽtia alterius. Et subdit
idem Pet. ꝙ posset sic distingui. aut
q2 licẽtiãs ad religionẽ nõ ẽ persona
suspecta de qua timeat̃ de incõtinen
tia:⁊ vult sil'r ꝯtinere ⁊ vouere: ⁊ tũc
lꝫ re integra.i.añq̃ꝫ ꝯiunx ei⁹ profitea-
tur possit reuocare licentiam:sicut ⁊
maritatũ re adhuc integra reuocare
potest:tñ post votũ solẽne emissum a
licentiato non potest reuocare ipsum
Et sic intelligitur.c.agatosa.27.q.2.⁊
33.q.5.qui vxorem. Aut licentiãs pso
na est suspecta de cuius incontinẽtia
timetur:⁊ talis que nõ poterat lĩiare
de intrãdo:⁊ tũc lꝫ peccet reuocando
post votum solẽne: tñ q2 illud fuerat
temere emissũ:tenet̃ licẽtiat⁹ reddere
Hec Pe.dicit tamẽ hãc cõclusionem
dubiã. Et eãdẽ distinctiõem facit idẽ
Pe.de voto simplici emisso de lĩia al
terius.s.ꝙ posset reuocari a psona li
cẽtiante:si est suspecta de incõtinẽtia:
⁊ ar.ad hoc sumit a fortiori. ꝓ .c.i.de
cõuer.ꝯiu. Sed doc.multi ⁊ precipue
Tho.in 4°.⁊ Jo.neapo.in quolibe.8
dicunt ꝙ votũ continẽtie emissum ab
vno cõiugũ de licẽtia alteri⁹: seu sine
licẽtia:sꝫ postea ratificat licẽtians nõ
potest euꝫ reuocare. Uñ si ille qui sic

vouit peteret debitum non solum licentians non tenetur reddere: immo nec debet exigere: alias peccaret mortaliter ꝫm Jo. nea. quia cooperatᷣ ei in crimine mortali: ar. ad hoc. 33. q. 5. continentie. nec cōiter tenetᷣ quod dictuꝫ est. s. a quibusdam ꝙ ita reuocari possit votum continentie semel cōcessum ab altero sicut votum abstinē tie. Omnes tn̄ in hoc cōcor. ꝙ ex hoc ꝙ vnꝰ vouit simpliciter de licentia alterius non prohibetur quin ipse possit ad placitum exigere debitum a vouente: dum ipse similiter non vouerit De voto autem solēni per susceptionem ordinis sacri dicit Pe. ꝙ si sciente vxore ⁊ cognoscente se teneri ad cōtinentiam ex ordinatione viri ip̄a cōsentiat ipsum ordinari: q̄uis non debuisset vir eius ordinari si erat suspecta: nisi ipsa intraret religionem: tam̄ si non intrauit: sed remansit in seculo sic suspecta: non propterea poterit reuocare votum viri ordinati: nec tenetur ipse propter hoc reddere debituꝫ petenti: nec ipso mortuo poterit cum alio ꝯhē. al's mrimōiuꝫ eēt nullū. nec nec ē silr̄ ꝺ professione ⁊ ordinatione quia probibitio ecclesie potest facere professionem nullam non autez ordinem: Hec Pe. Sed si inscia vxore vl' sciente ⁊ contradicente recepit vir ordinem sacrum: ipse quidem deponetᷣ ⁊ restituetᷣ vxori: si vxor hoc petierit ⁊ sic reddere tenetᷣ ꝺbitū: sed nō pōt exigere: nec post morte vxoris cū alia cōtrahere: al's nullū erit matrimoniū cōtractū. Quātū ad tertiū moduꝫ cū. s. vterꝙ pari consensu vouēt continētiā nullus eoꝝ pōt exigē vel reddē debitū nisi cū peccato mortali ꝫ Jo. neapo. ⁊ alios. Et si vnus eoꝝ frāgēt votū: puta aliā cognoscendo alter nihilominus tenetur seruare: ar. 33. q. 5. qꝺ deo. Sed vbi esset periculū incontinētie: q2 persone suspecte: cēte bonū eēt dispēsationē q̄rere sup̄ tali voto. ⁊ ꝫm Guil. videtur ꝙ eps possꝫ dispēsare. Item ꝫm Pe. qn̄ alter coniuguꝫ intrat religionē ⁊ ꝓfitetᷣ altero inuito potest reuocari ad petitionē ipsius: ⁊ reuocatus tenetᷣ reddē debitū: sꝫ non pōt exigē rōne voti: mortuo eo q reuocauerat: is q ꝓfessus fuēat inducēdus est vt redeat ad monasteriuꝫ nō tn̄ cogendus: cuius rō est q2 professio eius non tenuit: ex quo nō intrauit de licentia cōiugis sui. Et q̄uis nō possit post mortem reuocātis ꝯhere cū alio tn̄ si ꝯxit tenebit matrimoniū: sed exigere nō poterit. Itē cū vnus cōiuguꝫ ꝺ lr̄ia alteriꝰ intrat religioneꝫ: sꝫ an̄q̄ ꝓfiteatᷣ reuocatᷣ ab eo mortuo reuocāte poterit ēt cū alia persona ꝯhere nec tenetᷣ redire ad monasteriū: nec ꝓhibetᷣ exigere. Et hoc totū verū est nisi aliud obsistat: puta si votū emisisset. Qui aūt ꝺ lr̄ia ꝯiugis ꝓfitetur nō pōt ꝺ iure redire ad vxorē: ꝙ si ꝺ facto ad vxorē reducitᷣ cogēdus ē non solū ip̄a mōtua: sꝫ ēt viuēte redire ad monasteriū. Et sic videtᷣ loqui illud. c. ex parte abbatis. de conuer. coniu. Et si mortua vxore ꝯhēt cū alia mr̄imoniū nulluꝫ esset: Hec Pe.

De dote ⁊ donatiōibꝰ q̄ dantᷣ ab vxore. Ca. 36.

D Os que datᷣ viro a muliere ꝓ onere qꝺ ꝓ mr̄iꝰ sustinet Unde tādiu durat: q̄diu est mr̄imoniū: sꝫ eo soluto soluitᷣ: q2 sine eo esse non potest. ff. de iur. dot. l. 3.

Et est dos quasi proprium patrimo-
nium mulieris.ff.de mino.l.deniqꝫ.§
sed vltra.in fi.sed q̄ꝫdiu stat matrimo
nium dn̄inm dotaliū ē penes viꝝ: vn̄
ꝯ voluntatem viri nō potest inde ele
mosynaꝫ facere. Nō ꝙ sunt due spe
cies dotis.nam alia ē profecticia:alia
aduenticia. Profecticia dos est que a
patre pro filia vł ab auo pro nepote:
vel ab alio noīe eorum seu de bonis
eorum datur:vt.ff.de iur̄.do.l.profe-
cticia. Aduenticia vero est quaꝫ ipa
mulier dat pro se vel auo:siue sit fra-
ter:vel alius quiuis. Iteꝫ dos alia esti
mata:alia inestimata.si estimata da-
tur tam damnum q̄ꝫ lucrum ad ma-
ritum pertinet:sicut ad rei emptoreꝫ.
Si vero inestimata damnuꝫ ⁊ lucrū
pertinet ad mulierē.ff.de iur.do.ple-
rūqꝫ. tn̄ fructus pertinent ad maritū
ꝓpter onera matrimonij. Vn̄ fetus
dotalium pecoꝝ ad maritum ꝑtinē̄t
q̄ꝛ fructus ꝯputant̄:sic tn̄ vt suppleat
inde mortua capita iam ex natis feti
bus:vt in.d.l.plerūqꝫ. Pactum patri
factū a filia dū nuptui tradēt̄ ꝙ do
te ꝯtenta nullū ad bōa pr̄na regressū
haberet improbat lex ciuilis: si tamē
iuramēto nec vi nec dolo prestito fir
matū fuēīt debet seruari:extra ō pac.
q̄ꝫuis.li.6. Dos ⁊ donatio ꝓpter nu-
ptias donari nō pōt etiam ꝯsentiente
vxore.ff.ō fun.do.l.lex.iulia. Nec va
let alienatio : nisi vxor iurauerit non
contrauenire: ex̄ de iur.iur.cum con
tingat.⁊.c.licet.eo.ti.li.6. Sed de hac
mā.s.cuꝫ iurat̄ sup huiusmodi vide
diffuse.s̄.in scd̄a pare ti.de iuramētis
In q̄bus casibus marit⁹ lucrat̄ dotē
Rᷠ°. lucrat̄ ex pacto:vt si paciscat̄ de
tota dote:vel ei⁹ parte p⁹ vxor l mor-
teꝫ lucrando:vt.C. de pac.con.⁊.l.ex
morte.⁊ in auc̄.ibi posita. Iteꝫ lucra
tur ex lege vt si ꝓpt̄ adulteriū mulie-
ris fiat diuortiū mulier dotē amittit:
ex̄ ō do.post diuor.resti.plerūqꝫ. Itē
mortua vxore intestata ⁊ deficiētibus
liberis ⁊ ꝓpinquis vir succedit vxori
et lucrat̄ dotē ⁊ econuerso .C.vn̄ vir
⁊ vxo.l.i. In alijs aūt casibus dos ad
mulierēꝫ ⁊ donatio ꝓpter nuptias re
dit ad virū:nisi secus̄ obtineat de cō-
suetudine:ex̄ de do.īter viꝝ ⁊ vxoreꝫ
donatio.§.sane. Pone ꝙ propter
adulterium vxoris facta sepatōe to-
ri mulier dotē amisit :nē autē ꝓbata
ꝯsanguinitate separat̄ oīno.nūq̄d po
terit mulier dotē repetē. Rᷠ°.nō. Jnaꝫ
lꝫ mō appareat ꝙ non fuerit mr̄imo
niuꝫ: mulier nihilominus puniēda ē
ꝓpt̄ ītētionē cū ope subsecuto: extra
ō biga.c.nuꝑ.⁊.c. vlt. Et etiā per hoc
vt ceteris delinquendi mā̈ auferatur
⁊ necogitet̄ falsa ꝓbatio contra mr̄i
moniuꝫ. Hec Host.Lau.Gof.Ber.
⁊ Jo. Et nō ꝙ q̄ꝛ ad penas legum q̄s
nō tenetur:nisi postq̄ꝫ q̄s fuerit adiu
dicat⁹.s.ꝑ iudicē ꝯdēnat⁹ ꝭm Tho.et
Ric. Ideo si mulier cōmittat adulte
rium:nō ipso facto amittit dotē. Sꝫ
postq̄ꝫ in iudicio suꝑ hoc fuerit iudi
cata.s.de adultēio. Cui restituēda sit
dos. Rᷠ°. si dos fuerit a pr̄e ꝓfecta tē
si in mr̄i°.filia premoriatur debꝫ dos
reddi pr̄i:vt.ff.so.ma.l.dos a pr̄e.nisi
mulier reliquerit liberos: quia tunc
lꝫ ō iure deberetur pr̄i:tn̄ de consue-
tudine remanet penes liberos:vt nō.
in.d.l.dos. Si v̂o vir premoriatur: tē
talis dos pr̄i ⁊ filie reddenda ē:ita tn̄
ꝙ nec pr̄ aliter q̄ꝫ cuꝫ volūtate filie eā
petere pōt.ff.so.ma.l.z.ꝙ si pater nō

viuat vxori reddēda est:vt ibi. Si ve
ro dos fuerit a quocunqꝫ alio:tunc si
premoritur vxor:ad heredes eiꝰ perti
nebit dos. Si premoritur vir dos ad
vxorem redibit. Intellige hoc nisi il
le qui dedit fuerit stipulatus dotē si-
bi reddi. C. ꝺ rei vxo. ac. l. vnica. §. cū
autem. ⁊. ff. so. ma. l. quotiens. §. fi. quā
do restituenda sit dos. Rꝰ. si dos con
sistit in rebus immobilibus debet re
stitui statim so. ma. si vero in imobili
bus debet restitui. ī. annum. C. de rei
vxo. act. l. vna. §. cum autem. An lem
per maritus in casu restituende dotis
cōpellatur reddere in totum. Rꝰ. ma
ritus in reddenda dote nō ꝯdēnatur
nisi inqꝫtum facere potest. s. habita ra
tione ne egeat: si non dolo versatus ē
vt. C. ꝺ re. vxo. act. l. vnica. Et dꝫ cauti
onem exponere: ꝙ si ad meliorē for-
tunam peruenerit soluet residuuꝫ. hꝫ
etiam priuilegium tn̄ sit ad filios eius
dem mr̄imonij. ff. so. ma. l. maritum.
Sꝫ qꝛ heredi extneo nō ē pstādūꝫ: qꝛ
tale bn̄ficiū psonale ē: ⁊ cum persona
extinguitᷣ. Utꝝ mariꝰ vel eius heres
in reddenda dote possit exhibere expē
sas. Rꝰ. expensas: vtputa domuꝫ refe
cit: ⁊ huiusmodi retinere pōt: vt. C. ꝺ
impens. in re. do. l. i. Expensas vēo vo
luntarias siue voluptuosas perdit ēt
si voluntate mulieris facte sūt. ff. so.
ma. l. in voluntarijs. Quid si maritus
tenetur ꝺ dote ⁊ hꝫ alia debita. respō
deo mulier habet obligata omnia bo
na viri pro dote intantum ꝙ prefer-
tur omnibus creditoribus non habē
tibus expressam hypothecaꝫ. Et hoc
nisi alius sit in simili iure: vt quia pe
tit dotem precedentem. C. qui. po. in
pi. l. fi. ꝟ. prima restitutio. Sed ī do
natione propter nuptias non prefertᷣ
mulier creditoribus nisi posterioribꝰ
etiam constante matrimonio vxor re
cuperare potest dotem: vt quādo vir
vergit ad inopiam. C. de iur. do. l. vbi
Pro delicto viri non debet vxor do-
tem amittere: extra de pigno. Ex lit-
teris. etiam si commisit crimen lese
maiestatis. C. ad. l. iuliam. ma. l. quis-
quis. Possessione pignorata gene-
ro pro dote fructus non debent com
putari in sortem: si gener sustinet
nera matrimonij: extra de de vsuris.
salubriter. Uide supra. Qui habet co
gnoscere de matrimonio: habet eti-
am de dote tanqꝫ de accessorio: extra
de do. inter viruꝫ ⁊ vxorem. c. i. et. c. 3.
ff. de iur. do. l. 2. ⁊. 3. Donatio propter
nuptias est: quod sponsus sponse do
nat quādo ipse ab ea dotē accipit: ext
de do. inter virum ⁊ vxorem nuper.
In huiusmodi autem donationi-
bꝰ proprium est ꝙ si paciscatur ma-
ritus de dote vel parte dotis lucran
da vxore premortua talem partem
debet lucrari mulier de donatione
propter nuptias premortuo viro: ex-
tra do. inter virum ⁊ vxorem. dona
tio. §. sane. ⁊. C. de pactis conuen. l. ex
morte. In huiusmodi autem dotibus
⁊ donatiōibus sunt diuersa statuta ī
diuērsis locis. Nā alicubi: vt Florētie si
vxor premoriatur consūmato matri
monio vir lucratur totam dotem: si
non extant filij ex ea. Nam si filios
relinquit ipsis remanet. Alicubi lu-
cratur partem: ⁊ alia pars restitui-
tur ei: vnde profecta est dos. Si au-
tem vir premoriatur restituitur vxo-
ri tota dos ⁊ donatio propter nupti-
as. Et in hoc statur maxime legi

municipali seu statuto: q̄ iuri cōmu/ni. Dos etiaz constante matrimonio ab vxore potest repeti viro ī isula de portato: cuius affectionem vxor ñ mu tauit ſm Pe. de palu. in 4°. di. 42. Et idem de viro in regno bannito. C. de iur. do. l. vbi. ꝛ. l. in rebus. Item vrgē te viro ad inopiam pōt peti dos con stante mr̄imonio: non propter paup/tatem eris: quia tunc sub tali cautiōe quam prestare potest ꝯmittenda ꝛ di mittenda est dos: sed ꝑpter pauperta tem mentis: vt qñ incipit esse ꝑdigus ꝛ dilapidator: quia tunc cautio parū valeret: ꝛ sic intelligitur illa. l. vbi ꝛ. l. in rebus. hec Pe. Itez licet ſm ius ci uile mulier scdo nubens lucraret le/gatū sibi factū sub cōditione ꝙ rema neret vidua fauore mr̄imonij: duz tñ nō nuberet. j. annū a morte viri: tñ qꝛ iura canonica ꝛ diuina plus fauēt vi duitati q̄ mr̄imonio vt statui pfecti/ori: iō 2°. nubēs ꝯditōez legati ñ lucra tur: sꝫ amittit ipꝫ: Pe. ō pa. vbi. s̄. Itē sciēdū ꝙ qñ vxor ꝑpt̄ diuortiū ſcm ꝑpt̄ adulteriū suū ꝑdit dotē suaz: si ipa erat filiafamilias. i. ī ptāte p̄ris cō stituta: ꝛ dos erat ꝑfecticia. l. ō reb⁹ p̄r nis ꝑfecta: vl' al's qñcūqꝫ dos erat ad p̄rem recasura: p̄r ñ ꝑdit eā ꝑpt̄ deli/ctū filie: qꝛ ñ dꝫ portare inīqtatē filij Si v° nō erat recasura ad p̄rez: q̄uis ab eo ꝑfecta esset: qꝛ ea mortua eam rehabiturus nō erat: tūc mariꝰ eā lu/crat̄. Et sic intelligit Post. C. ō adul. l. fi. ad fi. ꝛ ex̄ de diuor. cōsensu. Sꝫ qñ dos erat reditura ad p̄rem: p̄r eā per dit q̄diu filia adultera viuit: sicut ēt ñ potuissꝫ eā repetē ipa ñ adulterātē nec dꝫ ipse ex delicto filie lucrari: sed tenebit eā vir viuēte adultēa p⁹ cuius morte redebit dos ad p̄rem: sic̄ si pla tus ecclesie cōmittit feloniā. i. ꝯiurꝫ ꝯ dñm: q̄diu ipse viuit ecclesia feuduz ꝑdit. Sed ipso mortuo feudum ad ec clesiam redibit: ne delictum persone redundet in detrimentum ecclesie. et ex his sequit̄ ꝙ vir cōmittit crimen lese maiestatis ꝑpter qō bona eiꝰ con/fiscent̄: ꝛ ipse nudus exulet vxor ꝑdit dotem: q̄diu viuit vir eius: ne per eiꝰ delictum lucret̄ vxor eius: quod prꝰ non habebat. Interim tñ fiscus ei ꝓui dere tenetur necessaria loco viri: sed viro mortuo rehabebit integre dotez ꝛ dotariū suū: vt dicūt de ꝯsuetudine Pe. ō pal. in 4°. ꝛ Ber. Itē sciēduz de expensis factis ab vxore ex̄ domū quia vir pro onerib⁹ matrimonij hꝫ dotem: ideo a tempore contracti ma trimonij intus ꝛ ex̄ dꝫ sibi facere me ras expensas vir ſm q̄titatem dotis ff. famil'. herc. l. l. si maritus. immo eti am si dotem non habet vel perdidit culpa sua tenet̄ ei necessaria ꝓuidere ſm facultates suas: imo vbi maritus dissipat bona sua vergens ad inopiā ꝛ cōstāte mr̄imonio mulier recupat dotem: vt dictum est. s̄. Sed quando mulier sponte recessit nō recupat ex pensas: nisi a tpe quo rediens non est admissa: ꝛ hoc nisi opponat̄ de adul terio: quia adulter nihil tenet̄ p̄stare nisi ipsa replicet de consimili. Dico autē ꝙ sponse vaganti non tenet̄ ad expensas: sed solum quando iusta de causa: puta ꝑpter nimiā sceuitiā viri vl' aliquid huiusmodi: vl' qꝛ vadit ad lōginquas partes: ꝛ eaz mittit ad cō/sanguineos ipsius vxoris pro maiori honestate ꝛ huiusmodi: Hec Pet. de pal. vbi. s̄.

Sūmula quedam de omnibus vicijs: tam viroꝝ ꝗ̄ mulieꝝ ꝯiugatoꝝ: que sunt mortalia.

e

Ex nōtis in precedentibꝰ capitulis ꝛ. §. nota sūmatim vicia tam viroꝝ ꝗ̄ mulierum coniugatoꝝ: que concernunt coniugium que sunt mortalia.

Primo siquis contrahit sciens in se esse vel habere aliquod predictorū impedimētoꝝ que impediunt ꝛ dirimunt matrimonium non habita dispensatione a papa in his in quibus potest dispensare.

2°. cū habēs votū simplex religiōis vel castitatis: vł q suscepit habitū religiōis approbate cū firmo proposito remanēdi: ꝛ añ ꝓfessiōez tacitā vel expressā egressus ē: ꝛ ꝯ̄hit mr̄imoniū sine dispēsatiōe pape.

3°. cū talis ꝯ̄hēs mr̄imoniū ꝛ ꝯsummās exigit debitū ñ habens sup h̄ dispēsatōē: reddē tñ debitū tenet̄.

4°. cū qs mr̄imoniū clādestine cōtrahit sine p̄ñtia testiū saltē: ꝛ quousq̄ manifestum faciat sufficienter sēp est in mortali.

5°. qñ qs ꝯ̄hit ꝯ̄ īterdictum ecclesie vt qꝛ ordinariꝰ audiēs aliqd īpedimētū circa aliqd mr̄imoniū fiendū precipit ne fiat contractus talis: nisi ꝑus discusso negocio ꝛ cognito.

6°. cū quis ꝯ̄hit d̄ futuro vł d̄ p̄ñti nō intendens ꝯ̄here sꝫ decipere: ꝛ carnalem copulam extorquere.

7°. cū qs cogit aliquē vel aliq̄ ad ꝯ̄hēdū d̄ futuro vł d̄ p̄ñti: ēt si sint pat̄ vł mr̄: qꝛ oīmoda dꝫ eē animi libētas in hꝰi: secus si tm̄ persuadeat.

8°. qñ ēt spōsalia d̄ futuro tm̄ frāgit ex̄ illos nouē casus q. s. tāgunt̄. alius aūt cui spūsalia frāgūt̄ excusatur.

9°. qñ mr̄imoniū ꝯ̄ctū ꝑ v̂ba d̄ p̄ñti h̄ negat: ꝛ ꝗuis alt̄ ꝯ̄iuū ꝓbare non possit: vł ñ ꝓbet: tñ neut̄ cū alio ꝯ̄hē ñ pōt: al̄s essent in adulterio ꝯtinuo: et separari debent.

10°. qñ post ꝯ̄ctū mr̄imoniuꝫ ꝑ v̂ba d̄ p̄ñti alt̄ nō vult ꝯsūmare illud alio requirēte ꝯgruo tp̄e: nec vult religionē intrare vt pꝰ ꝓfessionem alter sit liber: puta h̄ facit qꝛ audiuit illum pauperē vel iniquū: vel qꝛ indignati sunt adinuicē: ꝛ similit̄ peccāt parentes q h̄ ñ ꝑmittūt sine rōnabili cā: puta qa sine volūtate eoꝝ ꝯ̄xerūt ꝛ hꝰi.

11°. qñ ꝯsūmauit mr̄imoniū añ bñdictionē nuptiaꝝ: cū bñdici debeant puta qꝛ ꝑmū mr̄imoniū.

12°. qñ consūmauit mr̄imoniuꝫ: vel celebrauit nuptias tp̄e ꝓhibito ab ecclesia: vt in aduentu vsq̄ ad octauam epiphanie: ꝛ a septuagesima vsq̄ ad octauas pasche: ꝛ a diebꝰ lethaniaꝝ vsq̄ ad octauas pente. ꝛ h̄ siue v̂go: siue vidua: siue fiat cum solēni apparatu: siue fiant pauperrime muptie: quia ē probibitum.

13°. qñ qs cognouit ꝯsāguineā vxoris sue: vł vsq̄ ad quartū gradū. Naꝫ tūc non pōt exigere debitū ab vxore vł vxor a viro suo si fuit cognita a cōsanguineo viri sui: nisi habita dispensatione sup hoc: reddere tamē tenet̄ exactꝰ debitū siue expresse: siue īterp̄tatiue: ꝛ hoc qñ istud fuit perpetratū post consūmatum matrimonium: vł etiā contractū per verba de p̄ñti. Nā si fuisset ante esset impedimentuꝫ dirimens matrimonium.

14.° quando alter alteri denegaret
debituz non habens aliquam causam
rationabilē: etiā si faceret cā deuotio
nis vbi alter petat oīno sibi reddi.
15.° quādo ī actu coniugij reperit᷑
aliquis ꝺ illis octo casibus q notant᷑
s̄. in. c. de actu coniugali. nam vel est
mortale peccatum: vel dubiuz ꝺ mor
tali. ibi vide. vbi habes etiaz quando
vsus actus ꝯiugij est veniale peccatuz
ꝛ qn̄ nullū.
16.° qn̄ vir sine cā rationali grauit᷑
verberat vxorē vel ꝯtumelias ei īfert
turpibus verbis multum: vel cum nō
prouidet ei de necessarijs rebus cum
possit facere.
17.° quando vxor nihil habens nisi
dotē: si det nōbiliter de bonis domus
sue. s. de bonis viri sui sine licentia ei⁹
expressa vel interpretatiua: ꝛ multo
magꝭ ꝯ ꝓhibitionem eius consangui
neis vel amicis: vel expendat in rebus
malis ꝛ vanis: vt ludo ꝛ pompis: vel
etiā multū notabiliter in elemosynis
peccat grauiter: quia furtuz cōmittit:
nisi habeat artē multū lucrosā vltra
gubernationē domus.
18.° quando vnus coniugū assentit
alteri in adulterio: vel vir expōit vxo
rē alijs cā tꝑalis subsidij: vl' alia ꝺ ca
vel vxor ꝑmittit viꝝ viciū sodomie ꝑ
petrare cū possit obsistere ꝛ non vult
vel non curat.
19.° qn̄ vxor nō vult sequi virum in
cohabitando vl' mutando domiciliū
nisi timeret probabiliter mortez: vel
mutilationem: vel ꝙ exponat eā alijs
vel ꝙ trahat eam ad heresiz vl' aliud
mortale peccatū: vel ꝙ nō posset eaz
sustētare: ꝛ ei⁹ familiā: cū īter suos af
fines vl' ꝓpinquos subueniat᷑ ei.

20.° qn̄ ꝺ consensu vtriusqꝫ vterqꝫ
vouit continentiam: ꝛ n̄ seruauit: tūc
exigens ꝛ reddens sine dispensatiōe
peccāt mortaliter.
21.° de negligentia in gubernando
familiā in admonendo filios ꝛ suos
ad dei mandata: ꝛ ecclesie sacramēta
sumēdo: in correctiōe vicioꝝ ꝛ huius
modi: in ꝓuidendo necessaria domui
in excessu amoris alterius ad alteruz
in pompis ꝛ vanitatib⁹ precipue mu-
lieꝝ ē difficile regulaz ponere: qn̄ est
mortale vel veniale: nec facilit᷑ in h⁹i
ē precipitanda sn̄ia.
22.° qn̄ ꝓcurat᷑ aborsus: siue a viro
siue ab vxore: siue eius negligentia vl'
casu: vl' ꝓpt᷑ v̂berationē: vl' nimiū la-
borem: vel multā lasciuiam coniuga
lis actus.
23.° ī mulieribus qn̄ ex negligentia
opprimūt paruulos in lecto secū eos
tenētes: ꝛ multomagis qn̄ ex eorum ī
curia ꝛ tarditate decedūt sine baptis-
mo paruuli.
24.° qn̄ vxor ꝯcepit ꝑ adulteriuz ꝛ
enutrit talē de bonis viri tāqꝫ sit suus
qꝛ furtū facit ꝺ illa sba ꝺ q̄ illi subueīt
Et idē ꝺ ea q̄ sibi supponit ꝑtū alienū
tanqꝫ suum.
25.° de mēdacijs: de blasphemijs:
ꝺ periurijs: ꝺ contumelijs: ꝺ detracti
onibus q̄ ꝯtinue ꝓferunt᷑ cum sunt in
locutionibus.

Finis hoꝝ vicioꝝ: ꝛ ꝑ ꝯsequēs
h⁹ tractat⁹ seu tituli de matrio-
nio ꝛ sponsalibus.

Incipit tabula sup tractatu ꝺ spõ salibus ⁊ matrimonio.

Primo phemiũ sup ipso tractatu ponit: in q̃ plura habent: videlȝ quõ accipiat: quid significet: ⁊ quõ se ꝺebeat habẽ vir erga vxorẽ: ⁊ ecõuerso. Et ꝺ pluribus alijs.

Explicit Tabula tractatus ꝺ sponsalibus ⁊ ꝺe matrimonio.

Pro dilucidatiõe totius materiei libri presentis noscat quisq; titulos sub scriptos eidem insertos fore.

Prime Tractat⁹ nõbilis de excõica tiõibus: suspẽsionibus: interdictis irregularitatib⁹ ꝛ penis: pr̃is Fra tris Anthonini archiepi Florenti ni: ordinis fratꝝ predicatoꝝ cum tabula sua in fine sibi adiuncta.

Secũdo Titulus ꝺ spõsalibus ꝛ ma trimonio: q titul⁹ extract⁹ de 3ª pte Sũme ei⁹ dẽ fr̃is Anthonini i fine sui Sũmulã vicioꝝ tã virorũ q̃ȝ mulieꝝ ꝯiugatoꝝ: q̃ sᷓt mõtalia cũ ei⁹ dẽ tabula i sui fine nõbil'r ꝯtiet

Cuius nõbilitatis ꝑtextu ĩpressiõi ex positus fuit Venetijs ductu ꝛ ipẽ sis Johãnis ꝺ Colonia agripinẽ si: ac Johannis Mãthen ꝺ Gher retzẽ. Anno salut[.] M°.cccc.lxxx. sexto idus Maij.

Registrum chartaꝝ.

A
Primũ vacat
incipit
non põt
Hostien.
defendendo

B
ecclesie
qui asserit
ecclesias
efficacia
aut seruari

C
decretalibus
pena pau.

D
ꝛ per
matrimonij

E
ꝛ satisfieri
ꝛ hoc probat
sententiam in
participans

F
ad habitandum
siquis sua.
nobis ꝛ.
excusatur

G
sententiam q⁹
lata ratifi.
tenẽt Jo.
ꝛ diligentissime

H
etiam in
iudicium
ipsum p̃cium
publicata

I
dicta mode.
expediri non
sine mentione
mulier post

K
characterem
quia non
oẽs suspẽsionis
celebrat in

L
sit contracta
legitimatur
enim ipse
dudum fuerunt

M
excõicatio
illam vbi
euitandis

N
sicut spõ.
loquebaris
ambula
fecit

O
secũdam
puta
nonum
dicunt

P
di.40.
tertia
baptizatum
pal.s.

Q
de contractu
cap.25.
deus secus
conditio

R
rationabili
domum
in secundo
ad bonum

S
de accusatione
exequatur
vouit

Finis laus deo.

